

BIBLIOTHÈQUE NATIONALE.

Paris, le 190

Planches gravées d'après les dessins des mss. latin 6866 et grec 2247 de la Bibliothèque nationale, par les soins de Ed.-Fr.-M. Bosquillon (1744-1814).

Voir le Catalogue des livres... de feu M. Bosquillon (Paris, 1815, in-8°), nos 5475 et 5476.

Note de M. Omont
Paris 3 mai 1907.

14

Cette collection renferme :

1.° Un Lexicon de Galien sur Hippocrate, rempli de variantes importantes qui ont été inconnues aux éditeurs.

2.° Des fragmens sur les urines dont l'auteur est incertain

3.° Oribase sur les lacs — sur les fractures ; extrait d'Héliodore et autres chirurgiens et médecins grecs.

4° Un commentaire de Galien non imprimé sur le livre d'Hippocrate de humoribus, avec des variantes

Elle est terminée par 95.x planches qui se trouvent dans les traités d'Hippocrate en manuscrit, auxquelles on a ajouté 14. planches d'Instrumens modernes, parceque le but de l'Editeur était de comparer toute la chirurgie des anciens avec celle des modernes.

Κατὰ στοιχεῖον Ἱπποκράτους λέξεων.

Ἀγκυλόκωλον, ἀγκύλον ἔχον τὸ κῶλον· ἀγκυλομερής, ἀγκυλοπόν.

Αἰθόλικες, οἱ ἐπὶ πολλῆς τοῦ δέρματος συνιστάμενοι ἐρυθροὶ κύκλοι.

Αἱματόφλεβοι στάσιες αἱ πλήρεις αἵματος πεπυρωμέναι φλέβες.

Αἱμήνιαι, ἐπὶ ἄξας ἄμοξας.

Αἱμόρρυχνα, μέχρι λέγεται ἐπὶ αἵματος ἐκχύσει.

Αἰνιάτης ὁ ἀπὸ Αἴνου τῆς ἐν Θράκῃ πόλεως.

Αἰών, ὁ βίος.

Ἀκάνη, ἡ θυία. (θυία ind.)

Ἀκράλεα, ἄκρεα (ἀκραλαία, ἄκραια ind.)

Ἀκρέσπερον, ἄκρας ἑσπέρας.

Ἀκρόπλοα, τὰ ἐπὶ πολλῆς ἐπάνω ἐμπλέοντα.

Ἀκρατής, ἀδιάρθρωτος ὑπὸ δυσκινησίης γλῶττα.

Ἀκροσαπές, τὸ ἐπὶ βραχὺ μεταβεβληκός.

Ἀκρόψιλον, τὸ ἐπὶ τὸ ἄκρον γυμνόν.

Ἀλαπῆς, ἐκ τοῦ χώρης τῆς Θράκης τὰ ἀκρωτήρια.

Ἀλεάζειν, θερμαίνειν.

Ἀλκαρ, βοήθημα.

Ἀλλαγή ... τὸ ἀφρισμένον, ἀφρόν.

Ἀλινδέεσθαι, πλανηθῶσι (ἀλινδεῖσθαι στρεφθῶσιν) ecc.

Ἀλλογνώων, παραφρονῶν.

Ἀλλοιοτροπίη, τρέπεται ποικίλως.

Ἀλαοί, ὁ τυφλοί.

Ἀλύσκειν, ἀπορίαν, ῥιπτασμόν.

Ἀμαλδύνεται, ἀμαυροῦται, ἀφανίζεται.

Ἀμαμηλίδας, εἶδός τι μεσπίλου ἐν Ἰταλίᾳ γινόμενον.

Ἄμβη, ὀφρυώδης ἐπανάστασις.

Ἀμβλωσμοί, ἐκτρώσεις. ἀλλαχοῦ δέ, καὶ ἀμβλυωπία.

Ἀμείρων, ἀφαιρῶν καὶ λαμβάνων.

Ἀμοιβή ὅτι στέξῃ, παραλλάξῃ, ἐκκλίνῃ ἢ τὴν αὔξησιν.

Ἀμυστί, ἀθρόως ἄνευ τοῦ μύσαι τοῖς χείλεσι.

Ἀμενηνόν, ἀσθενές.

Ἀμφιβραχίων, τῶν περὶ τὰ παρίσθμια καλουμένων χωρίων.

Ἀμφίδεον, τὸ τοῦ στομίου τῆς μήτρας.

Ἀνακηκίουσιν, ἀναβλύζουσιν.

Ἀνακῶς, φυλακτικῶς.

Ἀνακωχή, ἀνοχή, ἀναβάσταξις.

Ἀναλτής, ἄτροφον.

Ἀναπλάξεις, διπλάξεις.

Ἀναπρῆσαι, ἀναπρῆσαι.

Ἀναρρινον, τὸ διὰ τῶν ῥινῶν παλίσσυτον ἰόν.

Ἀναφέρειν, τὸ ἐπιπολῆς ἀναπνέοντα.

Ἀναχλιαίνεται, ἀναφαίνεται.

Ἀνδρογύναι, τῶν κατὰ ἄνδρας διαδοχῶν τοῦ γένους.

Ἀναχελύνει, ἀναξηραίνει.

Ἀνεβύξατο, μετὰ βηχὸς ἀνέπτυσεν.

Ἀνηλήματα, τοὺς στρόφους.

Ἀνειλήσωσιν, εἰς τὸ ἄνω εἰληθῆσαι, συστραφῶσιν.

Ἀνερμαθῶσιν, ἀναστρατεύωσιν.

Ἀνέσας, ἐν ὕψει ἀνωτάτω (ante ἡγεῖ μιμάσσα) ecc.

Ἀνερίπτων, ἀλλασσόντων.

Ἀνεσταμένα, ἀνατεταραγμένα.

Ἄνοος, ἄφρονας καὶ τὸν νοῦν ἐκπεπληγμένος.

Ἀνήνιος, ἄλυπος.

Ἀνθίνην οἶνον· ἤτοι τὸν ἀνθισμένον, ἢ τὸν ἐκ τῶν ἀνίθων ἡδυσμένον.

Ἄνεδον, ἤγουν εἰς τὸ ἄνω ἀπευθυσμένον.

Ἀνωργισμένον, τὸ ἀναμεμαλαγμένον.

Ἀντικοντώσιος, ὁ διὰ τοῦ κοντοῦ ἀντερείσιος, ὅπερ καὶ σκιμπόδιον καλεῖται.

Ἀπαρτίως, ἀπηρτισμένως καὶ ἀκριβῶς.

Ἀόρτρον, τὸ ἀπηρτημένον τοῦ πνεύμονος μέρος ἑκατέρωθεν.

Ἀπεβράσατο, ἀπεβήσατο.

Ἀπιλλήθη, συνεκλείσθη.

Ἀπηχθῆ, ἀποκλεισθῇ.

Ἀπόγονα, τὰ γόνιμα, τινὲς δὲ ἄγονα.

Ἀπονικάρπωκεν, ἀποβεβλάστηκεν.

Ἀπομυλλήναι, προβάλλων τὰ χείλη συνημμένως.

Ἀποπαλλήσιος, ἀποπάλσεως.

Ἀπορέγει, προτείνει.

Ἀποσαπείς, ἀποσβεσθείς.

Ἀποσκῆψις, ἀπόσχασις.

Ἀποσιτικά, ἀποσιτίαν καὶ ἀνορεξίας ποιητικά.

Ἀποσπαργύνει, σπεκτεύει.

Ἀπλίσων, ὁλοχερῶν.

Ἀποσφαδάζει, σπαίρουσιν, ἢ σφύζουσι.

Ἀπόσφαγμα, τὸ τρυγῶδες παρέγχυμα.

Ἀπυρωμένη, τῇ πυρᾶς μὴ ἐχούσῃ μέλι.

Ἀραχίδας, εἶδος ὀσπρίου.

Ἀρβύλαι ὑποδήματα τὰ βαθέα.

Ἀργής, ὄφις τις, οὕτως ὀνομαζόμενος.

Ἀρδας, ῥύπος τις, καὶ ἀκαθαρσία.

Ἀρικύμων, ἡ ταχέως ἐγκύμων γινομένη.

Ἀντίρινα, πόα τις ἣν καὶ βουκράνιον καλοῦσι καὶ λυχνίδα ἀγρίαν.

Ἄρις, οὐ μόνον τὸ ὄργανον, ἀλλὰ καὶ βοτάνη τις οὕτω καλουμένη.

Ἀρμοῖ, παραχρῆμα.

Ἀροίης, ἐποχῆς ἐμμήνων.

Ἀρτίζωα, ὀλιγοχρόνια.

Ἀρτίστωμα, πανταχόθεν ὁμαλά.

Ἀσκαρίδες ἕλμινθες ἰσχναὶ καὶ μικραὶ ἐν τῷ ἀπευθυσμένῳ.

Ἀσπὶς κεράμης, πυριατῆρας καὶ φακοῦ ... ἐπαχθῆ.

Ἀσᾶται, πληροῦται, ἢ προσκόρως ἐπαχθῆ διατίθεται.

Ἀτέραμνα, τὰ δυσκατέργαστα, καὶ σκληρά.

Ἀττικὸν ἀγγεῖον, Ἀττικὴν χύτραν καὶ μὴ τὸν καλούμενον ἐχῖνον.

Αὐαντή, ξηραντικὴ νόσος.

Αὐτίτην, τὸν αὐτοετήσιον, τὸν ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος ἔτους.

Ἀφράζει, ἀφραίνει, ἀσυνετεῖ.

Ἀφύει, ἀπολευκαίνεται.

Ἀφασσόμενα, ψηλαφώμενα.

Ἀφυώδες, τὸ ἀφύης χρώματι ἐοικός.

Ἀχιλληΐδας κριθάς, τὰς εὐτραφεῖς καὶ μεγάλας.

Ἀψίρροον, εἰς τοὔπισω ῥέον.

Ἀρχὴ τοῦ Β στοιχείου

Βάκχαρις, λύδιόν τι μύρον.

Βαλβίς, κοιλότης περιφερής.

Βαλώτος, ὁ ἀπὸ Βαλωίας πόλεως Μακεδονίας (ecc.)

Βηκείοις, προβατίοις. (Βηκίοις in ms ecc.)

Βλακεύειν, ὀλιγωρεῖν.

Βρβῶνον, τὴν ἀγρίαν συκῆν, ἐρινεόν ecc.

Βληχρόν, ὀστάριόν τι. (τι deest in ms)

Βοάνθεμον, βούφθαλμον, τὸ δ' αὐτὸ καὶ χρυσάνθεμον.

Βολβίτια, γένος μικρῶν πολυπόδων.

Βομβύλιον, ἔκπωμα μικρὸν ἔχον στόμα, ἢ πῶμα.

ἀγύπτια ἔλαιον λευκόν. τὸ ἀπὸ τῶν κρίνων τὸ καλούμενον σούσινον ... αἰγύπτιον μύρον λευκόν, τὸ κρινόμυρον; αἰγύπτιον μύρον τὸ ἀπὸ τῆς ἀκάνθης τοῦ ἄνθους μύρον; ecc. in marg. ms. e. legitur τὸ ἀπὸ κρίνων καὶ ἀρωμάτων.

(ll) ἀπογογγύζη
(mm) μύλη.
(nn) γινομένη.
(oo) ἄρια.
(rr) τὰ σκληρὰ ... τεχνασμα.
(tt) αὐτίτην τὸν αὐτο ἔτηιν
(uu) ἀφασσόμενα.
(xx) κριθὰς deest ecc.
(yy) τὸ εἰς
(zz) βαλῶτος
hic incipit alia articulo
(x) ἀνηρμαθῶσι
(y) ἀνέσας, ἀνέσχηκας ἐν ὕψει ἀνωτάτω.
(aa) ἠνθισμένον.
(bb) ἤτοι εἰς.
(cc) ἀντερείσιος.
(dd) ἀπηρτισμένως ecc.
(gg) προβάλλων ecc.
(hh) συνημμένως
(ii) ἀπόσκηψις ἀπόσχασις
(kk) ἀποσπεκτεύει, ἀποσπαργύνει.

2

Βύπριστις, ζῶον τι κανθαρίδι ὅμοιον, ἔστι[a] δὲ καὶ τι ἄγριον λάχανον.

Βρῆγμα, τὸ μετὰ βηχὸς ἀναπτυόμενον, τινὲς δὲ ἄνευ τοῦ ρ [struck] τιθέασιν.[3]

Βοτράχου, βατράχου.

Βύζην, ἀθρόως, ἢ συχνῶς.

Βρυγμός, ὁ ἀπὸ τῶν ὀδόντων συντριβομένων ψόφος.

Ἀρχὴ τοῦ Γ. σοιχείου

Γαλιάγκωνες, οἱ κολοβὸν[b] καὶ ἄτροφον ἔχοντες τὸν βραχίονα.

γαμψοὺς, καμπὰς ἔχοντας τινάς.

γαυσοὺς, κυρτοὺς εἰς τὰ ἔξω.

γῇ σημαντίδι[c], τῇ κιμωλίᾳ.[4]

γήχυτον, τὸ ἔξωθεν μέρος τῆς γῆς, τὸ μαλακὸν καὶ ὡς ἠλῶδες.

γογγύλαι, σφαιρία τινὰ ὥσπερ καλαπόδια.

γόγγρωνα, βρογχοκήλη.

γριφώμενα, ἐπαντλούμενα.[5]

Ἀρχὴ τοῦ Δ.

Δακτύλιος, τροχίσκος.

Διεφος,[d] ὁ διαφανής.

Δαιτίδα[e] σύμφωνον λαμπάδα. σημαίνει δὲ καὶ τὴν τοῦ σπονδύλου κεφαλήν.

διακναίει, ἀποκναίει.[f]

διασημαντρίδα, μήτραν τὴν διαστέλλουσαν.[g]

διάφλυξις, ὑπέκλυσις.

διῆσαι, διασεῖσαι.

διαγλυφθεῖσα, διαχυθεῖσα, διηγκυλωθεῖσα.[h]

διαχωρὶς, ἀπὸ διαστήματος.

διεβλήθησαν, ἐξηπατήθησαν.

Δίπλοος,[i][8] διμερὴς, ὡς δύνασθαι τοῦ κάτω μέρους[k] κεκλεισμένου, ἀνοῖξαι.

Δίχρουν, τὸ δίκρανον, ἢ δικρίδιον.[9]

διόπτης,[l] ναίως ἐπιμελεῖται.[10]

δόρης, δείνου.

δρεπτά, ἐσπαραγμένα.[m]

δυσήνιος, ὁ μὴ εὐκόλως ἀνιέμενος. ἔστι δὲ καὶ ὁ δυσχαλίνωτος.

Ἀρχὴ τοῦ Ε.

Ἐβλιμάσθη, ἐμαλάχθη.

ἔγκας, ἐν βάθει.

ἐγγαστρίμυθος, ἡ κεκλεισμένου τοῦ στόματος φθεγγομένη, καὶ δοκοῦσα ἀπὸ γαστρὸς.[n]

ἐγγενὴς, συγγεγενημένος, οἰκεῖον.

ἐγχαλινωθ(έν),[o] χαλινοῖς ἐμφερῶς περίκειται.

ἐγκεκωνισμένος,[p] ὁ ὑπόγυιος στεγασμένος τοῦ κωνὸς εἶναι.

ἔγρησις, ἡ ἐγρήγορσις.[c]

ἐσέρχονται, ἐναπολαμβάνονται.

ἔθρασεν, ἔκλασεν, ἐκέντει.

ἐκβρύσει,[q] ἐκβάλλει, ἐκβράσσει.[12]

ἐκδέξιν, διαδοχῶ.

ἐκκολάψασ, ἀποξέσασα.[14]

ἐκλεάσθω, προσκλυζέσθω.

ἐκμάξαι, ἐκθλίψαι.

ἐκμαγμα, τὸ συνεστραμμένον φύραμα καὶ τὸ χειρόμακτρον.

Ἐκματεῖσθαι, ἀναζητεῖν.

ἔκνιζεν, ἐκόφησεν.

ἐκμύζει, ἀποκρίνει τὸ στόμα.

ἐκνεφίας,[r] πυρετὸς ὑγρὸς ἅμα καὶ πυρώδης, ὡς καὶ ὁ ἄνεμος ἐκνεφίας καλεῖται.

ἐκνεφίας[s] ὄμβρος, ὁ μετὰ ἡλίου γινόμενος ὄμβρος.

ἐκνύση,[15][t] ἐξηπλωμένη.

ἐκπεπληγμένον, ἐκτετραμμένον.

ἐκρηγμα, ἀπόσχισμα ῥάκους.

ἔλκια, ἀρία.

ἐκσυριγγοῦνται,[u] ἀνασομοῦνται.

ἐκχύμωσις, χυμῶν ἔκχυσις.

ἐκτόμου, ἐλλεβόρου μέλανος.

ἐλθερῆσθαι,[16][w] ἡλιοῦσθαι.

ἐντρίψιν, τὴν εἰς τὰ σπλάγχνα οὖσαν παράλλαξιν.

ἐκφινδάνει, ἐξορμᾷ.

ἐκβράσσει ἐκφύει.

ἐνθέρει,[x] τὸ ἀπὸ τοῦ ἡλίου θερμόν.

ἐννύειν,[y] ἡσυχάζειν.

ἐγχυσῆρι, τῷ ἐμβρυουλκῷ.

ἐλλιχνευσάμην,[z] ἐπὶ πλεῖστον διελέχθην.

ἔλυτρα, σκεπάσματα.

ἐμβάφιον,[17] ὀξύβαφον.

ἔμιαι, ἔμετοι[18][aa] ἀττικῶς

ἔμπλην, πλησίον.

ἐμπύους μότους,[19] τοὺς στρεπτοὺς ἢ τοὺς λημνίσκους.

ἐμωκύθη, Διοσκουρίδης μὲν φησι, τὸ συνίμωσεν, οἱ πλεῖστοι δὲ τὸ ἐπιφύσεις ἔσχε πλαδαρὰς, ὥσπερ καὶ οἱ μύκητες.

ἐμωλύθη, ἐσκληρύνθη.

ἐνθλάσσει, ἐνθλᾷ.

ἐμωλύνθη,[20][bb] ἐκατεμαράνθη.

ἐνβράσσει, ἐγκειμένον νότῳ.

ἐξαλείπτης, κονιάτης, χρίστης.

ἐξαλύζοιτο,[21] ἐκκενοῖτο.

ἐξάντης, ὑγιής.

ἐξάραγμα,[22] σύντριμμα.

ἐξηνθ(ει),[z] ἐκκενοῖ.

ἐξαρία(),[23][4] ἐκκενῶ(), ἐκθλίβε(), τινὲς δὲ τὸ ἐξόρμημα ἀπειλὴν ποιεῖται.[dd]

ἐξητριασμένον, τὸ διὰ ἤτριον ἠθημένον, λεπτόν τι ὕφασμα.[ee]

ἐπαιόων, ἐπιτάσσων.

ἐξέρα,[ff] εἰς στενὸν συνηγμένα ἅτινα δὴ καὶ μύωπα ὀνομάζουσιν.

ἔπακραι τὰ εἰς στενὸν τελευτῶντα, ὥσπερ καὶ ἐξέραι ἐπιτάττεται,[gg] καὶ ἐπὶ τοῦ μᾶλλον.

ἐπισκληροῖς, τοῖς κατεσκληκόσι.

ἐπικέρας,[hh][24] τῆλιν. ἔνιοι δὲ ἄλλην τινὰ βοτάνην οὕτως ὀνομαζομένην.

ἐπιτήνιον, ἐπὶ μὲν τῶν γυναικῶν τὸ ἱστίον[25] καλούμενον, ἐπειδὴ ὥσπερ τὸν κτένα ἐστιν. ἔστι δὲ τοῦ συντής ἢ τοῦ λίνου, τὸν κτένα προσιζάνοντα χοῦν[26] ἐν τῇ ἐργασίᾳ.

ἐπιμυλίδα,[ii] τὴν ἐπιγονατίδα, τὴν μύλην.

ἐπιμυλίδα, Διοσκουρίδης μὲν ἐν τῷ πρώτῳ περὶ

ex MS. B.
1 ἢ καὶ ἄγριον τι. MS. B.
2 ἀναπτυόμενον.
3 τιθέασι. aed. edit.
4 σημαντίδι.
5 γριφώμενα.
6 διάφλυξις ed.
7 διαγλυφθεῖσα. ed.
8 δίπλοος, διμερής.
9 δίκρανον.
10 ναίως ἐπιμελεῖται. ed.
11 ἔθρασεν. ed.
13 ἐκβάλλει, ἐκβράσσει.
14 ἀποξέσασα, ωνίνει.
15 ἐκνύση.
16 ἐλθερῆσθαι. ed.
17 ἐμβάφιον. ed.
18 ἔμμετοι.
19 μότους.
20 ἐμωλύνθη ed. κατεμαράνθη.
21 ἐξαλύζοιτο.
22 ἐξάραγμα. ed.
23 ἐξαρία ed.
24 τῆλιν.
25 ἱστίον. ed. edit.
26 ἐργασίᾳ.
v. 1. MS. D.
(a) ἐοικὼς τὸ ὅμοιον.
(b) σιμὸν καί.
(c) ἤτοι τῇ.
(d) δ deest.
(e) μαλακὰ ... deest.
(f) διακναίει. ἀποκναίει.
(g) μήτραν
(h) διαγλυφθεῖσα
(i) δίπλευρος. διφυής ὤν.
(k) μέρους ὄντος κεκ.
(l) δίοπτον. τὸ διαφαινόμενον.
(m) ἐσπαραγμένα.
(n) ἀπὸ γαστρὸς
(o) ἐγχαλινοῖ
(p) ἐγκεκωνισμένος
(q) ἐκβρύσει, ἐκβράσσει.
(r) ἅμα τῷ πυρώδει
(s) ἐκνεφίας
(t) ἐκνύση
(u) ἐκσυριγγοῦνται.
(w) ἐλθερῆσθαι.
(x) ἐνθέρει.
(y) ἐννύειν
(z) ἐλλιχνευσάμην.
(aa) ἔμμετοι, ἀπὸ τοῦ ἐμεῖν.
(bb) ἐπὶ ...
(cc) ἔμιαι
(dd) ... ἐξάρα.
(ee) ἐπιτήδεια.
(ff) ἐπιτήδειον.
(gg) ἐπαναστάν.
(hh) ... (ii) ... (kk) ...
(ll) τῆλιν

ὕλης εἶδος μεσοῦλη, τὸ καὶ σιτάνιον ὀνομαζόμενον. ἔνιοι δὲ, τὰ μῆλα τὰ μικρὰ τὰ ἄγρια ἃ καὶ ἀμαμηλίδας ὀνομάζουσιν.

ἐπίσημος, ἐπισατική, σύννους, ἐφεκτική.

ἐπίχνουν, ἐπίπαγον χνοώδη.

ἐπορεξάμεναι, ἐπιχλιδῆσαι.

ἐπόσχιον, κλῆμα ἐξ οὗ πέφυκέ τι ὥσπερ τῆς σικυώνης.

ἐπωτίδες, λυσηίδες τὸ διον ἔποζον.

ἐπωκέστερη τῷ ὄζη πλέονι κεχρημένη.

ἐρίκιδες, αἱ ἀδρομερῶς διηρημέναι κριθαί.

ἔριξ, εἴρηται μὲν καὶ ἐπὶ τοῦ ἥπατος, γέγραπται δὲ ἐν τοῦ πλείστοις εἶναι ἡ θρίξ, δηλοῖ δὲ τὸ μέρος τοῦ ἥπατος τὸ ἄνω καθ' ὃ ἀπ' ἀλλήλων σχίζονται οἱ λοβοί.

ἐρυθρὸν στέαρ, τὸ ἔναιμον.

ἐρυγμιατώδης, ἡ ἐρυγμῶν ἀπεργαστικὴ νόσος ἢ πνευματῶσα.

ἐσαφάσαι, εἰς τὸ ἔσω χαλάσαι, ὥστε μασσᾶσθαι ἤτουν ζητῆσθαι.

ἐσφηκωμένα, συνδεδεμένα, συνεσφιγμένα.

ἐσχάρα, δηλοῖ τὸ πλησίον.

εὐκράσιος, εὐστόμαχον.

ἔτνος, πᾶν τὸ ἀπὸ ὀσπρίου ἑψημένον ἔψημα.

εὐάνθεμον, ὅπερ καὶ ἄνθεμις καὶ χαμαίμηλον λέγεται.

εὐθεσίην, τὴν ἐγγενῆ τοῦ σώματος ἕξιν, λέγεται δὲ καὶ ὁ ἐνιαυτός.

ἔφλυζον, ἐχαλάζησαν.

εὐνήν, οὐ μόνον δηλοῖ τὴν κοίτην, ἀλλὰ καὶ τὴν συνουσίαν. ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν γυναικείων.

εὐοργητοτέρα, εὐτροπωτέρα· ὀργαὶ γάρ, οἱ τρόποι.

ἐχέτλωσις, ἡ λευκὴ βρυωνία.

ἔψητον, ὅπερ καὶ σίρεον, ἔψητον δὲ εἶδος ἰχθύων.

Ἀρχὴ τοῦ Ζ.

ζειάς, ὀλύρας.

Ἀρχὴ τοῦ Η.

ἠγκίστρευται, ἐγκαταπέφυκεν ... ἀγκύρᾳ ὁμοίως.

ἠραχνίωκεν, διαπέπλωκε πολλοῖς καὶ λεπτοῖς φλεβίοις.

ἠγκυροβόληται, ἐγκαταπέφυκεν ἀγκύρᾳ ὁμοίως.

ἠδέλφισαι, οἰκείωται.

ἡμίοσον, ἥμισυ.

ἠλόν, τὴν πίσσαν ἠρωματισμένην.

ἡδυντόν, στέαρ τὸ ἐν ὕδατι καὶ ἀρώμασι ἑψηθέν.

ἡμιτύβιον, μέρος ὀθονίου παχέος.

ἠοίας, τὰς πρωΐας.

ἠρμάσθαι, ἐρηρεῖσθαι, ἢ ἡρμόσθαι.

Ἀρχὴ τοῦ Θ.

θαλερὸν πνεῦμα, θερμὸν ὡς ἀπὸ ἡλίου.

θημών, ὁ σωρός.

θηρίον, τήν τε ἕλμινθα καὶ τὸ ἄγριον ἕλκος.

θλάσιν, τῷ ἐμβρυοθλάστῃ ὅπερ καὶ πιεστρὸν καλεῖται.

θλασπίσιος, ἀντὶ θλάσπεως τῆς βοτάνης.

θράνον, τὸν ἀμφοδευτικὸν θρόνον.

θράσσεται, νύσσεται, κεντᾶται.

θρίξ, τὴν τρίχα δηλοῖ.

θῶ, θυμιάματα, ἀρώματα.

θωρῆξις, οἴνωσις, ἤτοι ἡ μέθη.

θύμου, τὸ ἀπὸ θύμων, ἔθνος δέ ἐστι θρακικόν.

Ἀρχὴ τοῦ Ι

ἰλεῦται, λοξεῦται.

ἰθαγενές, τὸ γνήσιον, καθὰ φησὶν ὁ σοφός, ἀλλά με ἶσον ἰθαγενέεσιν ἐτίμα.

ἴκταρ, ἐγγύς, παρὰ δὲ τοῖς Ἀττικοῖς, ἐστὶ δὲ τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον.

ἰλλαίνειν, διαστρέφειν τοὺς ὀφθαλμούς.

ἱμερωθεῖσαι, ἀττικῶς τῆς ἐπιθυμίας τυχοῦσαι, ἀνδράσι μιγεῖσαι.

ἶνες, ἰθμός, κένωσις.

ἰξάλην, τελείου αἰγὸς δέρμα.

ἰξίαι, κιρσοί.

ἶξιν, εὐθυωρίαν, ἢ ἄφιξιν.

ἶπος, ἡ πόσις.

ἰξίου, φύλλα τοῦ λευκοῦ χαμαιλέοντος.

ἰξύος, τὸ μεταξὺ τῶν ἰσχίων καὶ τῆς ὀσφύος.

ἱππόφεον, εἶδος βοτάνης, ὀνομάζεται δὲ καὶ κνάφον καὶ στοιβήν.

ἰσεύουσαι, ἰσάζουσαι, μεσήλικες οὖσαι.

ἰσάλην, διφθέραν, δέρμα.

ἰσχαλαῖαι, ἰσχναί, (ὅτι καὶ ἰσχαλέον τὸ ἰσχνόν.)

ἰχθυήματα, λεπίσματα φλοιῶν.

ἰχθύην, ῥίνης θαλαττίας δέρμα ξηρόν. δηλοῖ δὲ καὶ τὸν σιδηροῦν ὄνυχα, ᾧ πρὸς τὰς ἐμβρυοτομίας χρώμεθα.

Ἀρχὴ τοῦ Κ.

καταπτόμενοι, αἰσθανόμενοι σφοδρῶς.

καθετῆρι, τῷ στρεπτῷ μότῳ.

κακοσινώτατον, ἐπιβλαβέστατον.

κακαγγελίη, κακορρημοσύνη, κακολογία.

καλλίφυτον, τὸ ἀδίαντον ὅπερ καὶ καλλίτριχον ὀνομάζεται.

καλλιώνυμος, ἰχθύος οὕτω καλουμένου.

κανονίαι, ὀρθοὶ καὶ προσεσταλμένοι τὰ γαστέρα.

κάριον, σύνθεσις σκευασίας.

καρυκοειδέα, ὕφασμα.

καρύκη, λύδιον ἔδεσμα ἐξ αἵματος σκευαζόμενον.

καρχήσιον, τὸ ἐπ' ἄκρῳ τῷ ἱστίῳ τῷ ἔχοντι τροχιλίαν.

καταβλακεύουσιν, κατολιγωροῦσι.

κατάβλημα, περίβλημα ἐξ ἐπιμελήσεως, ἕνεκα τοῦ συγχεῖν τὰ ἐσσοκειμένα.

καταγνῦσι, εἰς ἔσχατον ἀχρηστίας ἢ ἀσθενείας ἄγει.

κατακορέα, τὰ τῆς ἀκράτου χολῆς — διαχωρήματα.

κατακνήρην, τοῦ ξηροῦ τῶν τομῶν.

καταχρέην, κατασχίζειν.

καταμῶσαι, καθεῖσαι ἕνεκα τοῦ ζητῆσαι, γέγονε δὲ ἡ λέξις ἀπὸ τοῦ ματεύειν, ὥσπερ καὶ τὸ καταματευόμενον.

4

Καταναισιμοῦται, καταναλίσκεται.[a]

Κατάστημα, καταστήριγμα.

Κατιαλλόμεναι, συνδεδεμέναι.

Καταφρονέοντα τὸν ἐν ἔτι αἰσθανόμενον,[b] ὡς τῷ μείζονι προφρητικῷ.

Κατηβολήσι, περιοδικαῖς ἀρχαῖς παροξυσμῶν.[c]

Κατήρτηνο, καθίστηκε, ἐσωφρόνει.[d]

Κατίητρον, τὰ κατὰ χειρουργίαν.[e]

Κατωμηλαδαδέω, σπαργάνιον, κώμης,[f] εὔσαρ καθώσωσιλέω.[g]

Καῦλος, ἡ μὲν ῥίζα τῆς ποίας ταύτης ἢ αὐτὴ λινεῦ (σίλφιον ἰδίως ὀνομάζεται, ἔστι καὶ καῦλος τὶς τόπος.

Κάχρυος ῥίζαν[h] τῆς λιβανώτιδος,[i] ὅταν δὲ πληθυντικῶς εἴπῃ, τὰς κάχρυας,[k] τὰς πεφρυγμένας κριθὰς λέγει.

Κεχωμῶσθαι, ἐν κώματι εἶναι.

Κίθαρον, θώρακα.

Κέδματα, τὰ ἐκ ῥεύματος χρονίου διαθέσεις, ἤτοι τὰ περὶ ἄρθρα συμπαντα ἢ ἐξαιρέτως περὶ τὰ κατ' ἰσχίον.[l]

Κερχαλαί, οὕτω δή, ἤτε τραχύτης ὀνομάζεται τοῦ φάρυγγος, καὶ ὁ ἐν τῷ πνεύμονι ψόφος.

Κνημέου, τοῦ τῆς κνήμης.[m]

Κιμαλισμός, βραχεῖα συνεχὴς κίνησις, ἀπὸ τοῦ κνήμης τοῦ ζώου.

Κίων, τὸ ἐκ τῶν θηριδίων ἄθροισμα τῶν τὸν σῖτον διαβιβρωσκόντων, ὧν ἕκαστον κικὸν ὀνομάζεται.[n]

Κνήματα, ξύσματα.

Κλήθρον, ὃ περὶ τοῦ καλάροσιν τόποις ἔσω τοῖς παροιμίοις.[o]

Κνῆστρον, ὅπερ καὶ κνέωρον λέγεται, ἔστι δὲ μαχαιρίδιον ὑφ' οὗ ξύεται ὁ τυρός.

Κνιδώσιαι, κνυσμοί τινες ἀπὸ τῆς κνίδης γινόμενοι.

Κνισότητα, τὸν κνισμὸν[q] ἔνιοι δὲ φασι τὴν ξηροφθαλμίαν.

Κνύζα,[r] ὀνοματοποιεῖται μιμήσει τοῦ ψόφου. δηλοῖ δὲ καὶ τὸν ἠρέμα στενάζοντα, ἐπὶ δὲ τῶν κυνῶν γίνεται κνυζηθμός.

Κόγχον,[s] τὴν χήμην.

Κότινας,[t] ἀγρίας ἐλαίας.

Κόκκαλον, οἱ πλεῖστοι[u] λέγουσι τὸν πυρῆνα τοῦ στροβίλου. Διοσκουρίδης δὲ τὸν κνίδιον κόκκον εἶναι φασιν.[v]

Κόλλικας, τοὺς τροχίσκους, ἢ τὰ μικρὰ ἀρτίδια.

Κοπρίων,[φ] τῶν ἀποπατημάτων τοῦ χοιροῦ.

Κόριν, τὴν πόαν· ἥτις ὑπερικὸν ὀνομάζεται, ἔχει γὰρ τὸν καρπὸν κόρῃ ὅμοιον.

Κορυφάδων, τῶν κορυφῶν τῆς σφαίρας τῷ ὀμφαλῷ συναγωγῆς.

Κότιδι, τῷ ἰνίῳ τῆς παρακεφαλίδος.

(Κοτυλίδονα, τὴν κοτύλην τοῦ ἰσχίου.) hic articulus in marg. MS. E. add.

Κρήγυον, τὸ ἀγαθόν. (deest in MS. B) in marg. MS. E.

Κοτυληδόνας δὲ, τὰ στόματα τῶν εἰς τὰς μήτρας καθηκόντων ἀγγείων.

Κοχώνην,[r] τὴν σύζευξιν τὴν ἐν τοῖς ἰσχίοις.

Κράδαι, τῆς συκῆς οἱ ἀκρέμονες.

Κραίνουσι, λήγουσι.

Κρημνοί, τὰ χείλη τῶν ἑλκῶν καὶ τὰ πτερύγια τοῦ γυναικείου αἰδοίου.

Κρήσερα, ἡ τοῦ ἀλεύρου πτῆσις (μάρσιπος δὲ ἐστιν αὐτῇ λινοῦς)[t]

Κροτῶνος, τὰ ἐν τῷ πνεύμονι βρόγχια.

Κυάμου καρπός,[u] τὸν ὑοσκύαμον φησὶν ὁ Διοσκουρίδης.

Κυγχνίδα,[w] τὴν μικρὰν κύλικα.

Κύαρ, τὸ τῆς βελόνης τρῆμα.

Κύβιτον,[x] τὸ ὀλέκρανον. ὅπερ καὶ ἀγκῶν. Διοσκουρίδης δὲ, τὸν κόνδυλον τοῦ βραχίονος εἶναι λέγει.

Κυρβασίην,[y] πῖλον δοκεῖ εἶναι ὀξύ, ὅπερ καὶ τιάρα.

Κυρήβια,[z] ἄχυρα καὶ πίτυρα, καὶ τὰ τῶν κριθῶν ἀποβράσματα.

Κυρίησιν, ἡμέρῃσι,[w] τὴν τὰ τοιαῦτα κρίνειν πεπιστευμένας.

Κύρσειον, πρόσχλον.

Κύστιγγας[aa] κύστιν μικράν.

Κώδων, κώδεια.[bb]

Κωνίαν, οἶνον τὸν πισσίτην.

Κωφοί, οἱ ἀμαυροὶ καὶ ἀσθενεῖς.

Ἀρχὴ τοῦ Λ.

Λίβη, ἐπισημασία ἐκ περιόδου.

Λαγώπυρος,[cc] ἡ οὕτω καλουμένη βοτάνη.

Λαμπυρά,[dd] τὰ ἀφρώδη, λάμπη γὰρ ὁ ἀφρός.

Λεβηρίδα, τὸ τοῦ ὄφεως γῆρας. ἔνιοι δὲ τοῦτο λέγουσι κόγχην κενήν.

Λέγνα, τὰ ἄκρα τοῦ στόμιου τῆς ὑστέρας.

Λέκινθον, φακὸν τὸ ἔνδον τοῦ λίσσου.

Λέπαδες, αἱ ταῖς πέτραις προσεχόμεναι κόγχαι.

Λευκὴν ῥίζαν, τὴν τοῦ δρακοντίου.

Λιβηρῷ, ὑγρῷ.

Λεῶς, παντελῶς, ἅπαν.

Λίπα, τὸ ἔλαιον.

Λίβος, ἐπίσταγμα τῶν ὀμμάτων ἐχυματιζόμενον.

Λίθον μέλαινα, τὸν μυλίτην ὀνομαζόμενον[ee] κόχλακα.

Λιμακώδεις, οἱ ὑγροὶ καὶ βοτανώδεις.

Λίριον,[ff] τὸ κρίνινον ἔλαιον, οἱ δὲ μετὰ τοῦ ν λίρινον, λέγουσιν.

Λοβοί,[gg] οὐ μόνον τὸ ἐλλείπειν, ἀλλὰ καὶ τὸ λύεσθαι.

Λυσίας, διαστάσεις ἀπ' ἀλλήλων τῶν ἄρθρων.

(Λυώδες,[hh] παρακοπτικόν)

Ἀρχὴ τοῦ Μ

Μαγίδα, τὸ μάγμα καὶ φύραμα καὶ τὴν χειροπληθῆ μαγδαλίαν.

Μακρόνους ὁ μακρὸν ἀναπνέων.

Μαλακίοισιν,[ii] ὅσα τῶν ἐν θαλάσσῃ ἀναίμων, καὶ μὴ ἐχόντων ἀκάνθας, ἅπερ εἰσὶν ἥ τε σηπία καὶ ὁ πολύπους καὶ ὅσα τοιαῦτα.

Μαλαθώδεα, μαλακτικά, ἢ κηρώδη· μαλθη γὰρ ὁ κηρός.

(Left margin notes, lower part:)

4 · MS.

(a) καταναισιμοῦται· ἤτοι καταναλίσκει).

(b) ἔτι (c) κατηβολῆσι.

(d) κατηστήκει

(e) ἰητρεῖον.

(f) κατωμηλαδαλέων, σπαργάνιον.

(g) κώμης εὔσαρ καθωσωσιλεω deest.

(h) ῥίζαν deest (i) ῥίζης hic ponitur

(k) τὰς deest. k ἤτοι περὶ τὰ ἄρθρα. ec.

(l) ἢ deest.

(m) κνημέου· τοῦ τῆς κνήμης.

(n) κικῶν

(o) ὁ περὶ τοῖς.

(p) δὲ καὶ

(q) κνησμόν.

(r) κνῦμα

(s) κόγχος ἡ χήμη.

(t) κότινος ἡ ἀγρία ἐλαία.

(u) οἱ πλεῖστοι deest.

(v) φησί

(φ) ἀποπατημάτων τοῦ χοιροῦ τὴν κόπρον τὴν ὕειον.

(r) κεγχώνην.

(s) alibi

(t) αὐτοπλυνὴς.

(u) καρπὸν

(w) κυγχνίδα

(x) κύβιτρον

(y) κυρβασίην.

(z) κυρίβια.

(w) ἡμέρῃσι δηλονότι ταῖς τὰ τοιαῦτα κρίνειν πεπιστευμέναις.

(aa) κυστιγγα. ec. E.

(bb) κώδια.

(cc) λαγώουροι

(dd) λαμπυρά.

(ee) ὀνομαζόμενον

(ff) λίρινον. τὸ κρίνινον

(gg) λοβεῖν.

(hh) hic arc. deest.

(ii) μαλακίοισι. τοῖς ἐστι τοῖς ἀναίμοις καὶ μὴ ἔχουσιν ἀκάνθας.

(Right margin notes:)

4 · 2 · MS. 8.

(a) κατανοεῖσθαι.

(b) ἡ deest.

(c) ῥίζα.

(d) κνησμοί

(e) κορυδαλλον

(f) parenthesi inclusa desunt.

(g) πρίσμα

(h) τὰ deest.

(i) κόγχην

(k) φακοειδής

(l) ἰσχίων

Μαρίλη, ἣν οἱ πολλοὶ θερμοσποδιὰν ὀνομάζουσι.
Μαχαιρίδι ὀξυβελεῖ, τῷ φλεβοτόμῳ.
Μάλθης, θέρμης.
Μάσσειν, τὸ ἀναδεύειν καὶ φυρᾶν καὶ ἐκθλίβειν.
Μᾶσσον πλέον ὡς ἐν τῷ μείζονι προρρητικῷ.
Μάτος, ἡ ζήτησις ὅτι ματεῖσθαι τὸ ζητεῖν.
Μαχαιρίδι σπαθοειδεῖ, σμιλίῳ ἰατρικῷ.
Μέλαιναν ῥίζαν, τὴν τοῦ ἀσφοδέλου τοῦ — συναρωματικοῦ ῥίζαν, ἀπὸ Μελαίνης τινὸς πόλεως — νομὰς ἀγαθὰς ἐχούσης κατὰ τὸ Κρισαῖον πεδίον.
Μελαν[illegible] ... τὴν κυρίαν σποδὸν ἣν καὶ περὶ τῶν ὀφθαλμῶν χρώμεθα.
Μεληδαίνοντι, ἐπιμελουμένῳ.
Μελιηδέα, τὸν μελίχρουν οἶνον.
Μεμίρυκε, συνείληκεν ἀπὸ τῶν μηρυομένων ἐρίων.
Μεμολυσμένους, τοὺς κατεψυγμένους, ἔνιοι δὲ τοὺς ἐσκιρρωμένους.
Μεσόδμη, ἡ καθ' ἕνα οἶκον ἐν μέσῳ διαμερίζουσα τοῦ δοκοῦ εἶρξις, τινὲς δὲ καὶ τὸ ὑπερκείμενον στέγος, μεσόδμην καλοῦσιν.
Μήκωνα, προβάτια.
Μετακέρας, τὸ γαλακτῶδες σύγκραμα.
Μηκώνιον, τὸν πέπλον καλούμενον ὃν καὶ μηκωνίτην ὀνομάζει.
Μήλην διαστοματίδα, τὸν διαστολαία δηλοῖ.
Μήλην ἰσχυρήν, τὴν τραυματικὴν μήλην.
Μήλην πλατεῖαν, τὴν σπαθομήλην.
Μήλης τῷ πλάτει, τῷ κυαθίσκῳ τῆς ὀφθαλμικῆς μήλης.
Μήλην ἐξωτίδα, τὴν μηλωτίδα (add. μήτρης ...)
Μήτρῃ, ἡ ἐπιδιδομένη. (ἐπιδημοῦσα)
Μήλειδος ὠμῆς, τῆς ἀπὸ Μήλου χαλκίτεως, ἢ στυπτηρίας.
Μηνίσκη, μασάσθαι, ἐσθίειν.
Μόκη, μώλη.
Μυοχάνη, χάσκουσα.
Μύρραν, τὴν σμύρναν.
Μυρτίδανον, πέπερι.
Μώλυζα, σκόροδον τὸ ἁπλοῦν τὴν κεφαλὴν ἔχον.
Μωλυόμενα, κατὰ βραχὺ ἀπομαραινόμενα.

Ἀρχὴ τοῦ Ν.

Ναυσιώσεις, αἱ παρεκχυμώσεις τοῦ αἵματος — μετενήνεκται δὲ ἀπὸ τῶν ἐν ναυτίαις ἐμούντων.
Νήιον, τὸν νεῖον.
Νεόσμηνον, τὸν νυχόμενον.
Νηπελεῖ, ἀδυνατεῖ.

Ἀρχὴ τοῦ Ξ.

ξηρῇ σηπεδόνι, τῇ γαγγραίνῃ.
ξύμη, ὁ καλεῖται κνησμός.

Ἀρχὴ τοῦ Ο.

Ὄα τὰ παρὰ πολλῶν οὖα καλούμενα.
Οἰναρίῳ, ἀμπέλῳ.
οἰναρίδων, κλημάτων ἀμπέλου.
Οἴσπη αἰγός, ὁ περὶ ταῖς θριξὶ τῆς αἰγὸς ἐγγινόμενος ἐν τῇ ἕδρᾳ, ῥύπος.
Οἰσυπίδες, προβάτου ῥύπον, ἢ ἔριον ῥυπαρόν.

Ὄχρις, ἐξοχὴ μεγίστη.
ὀλαφράγοντα, ὀλοφυδνόντα.
ὁλοκωνίτης, βοτάνη τις ἀγρία λαχανώδης.
ὀλερόν, θυσώδες, ἢ μέλαν.
ὄλος, τὸ μέλαν τῆς σηπίας.
ὀλώδεα, θολερά, ἢ μέλανα.
ὀλοφλυκτίδες, φλύκταιναι.
ὀνεύεσθαι, ἤγουν διὰ ὄνων ἐπιστροφῆς τείνειν· ὄνοι δὲ καὶ ὀνίσκοι λέγονται καὶ οἱ ἄξονες, οἱ ἐνοῦ ... καὶ κάλοι ἀπὸ στυπτοῦ, ἢ λίνου, ἢ καννάβεως αὗται καὶ κάλοι ἀπὸ στυπτοῦ ... ὥσπερ καὶ κάπλαις.
Ὀπός, ὁ τοῦ σιλφίου κατ' ἐξοχήν, ὥσπερ καὶ καυλὸν καλεῖ δὲ σίλφιον καὶ τὴν ῥίζαν μόνην.
ὀργάσασθαι, ἀναμίξαι, συγκεράσαι.
ὀπὸς καρποῦ, τοῦ σιλφίου σπέρμα, ὅπερ καὶ φύλλον ὀνικῶς, καὶ μαγύδαρις ἀπό τινων καλεῖται.
ὀρθοστασίῳ, τῇ χοινικίδι.
ὀροκωνιτίδος, ἑτέρα γραφὴ τῆς ὁλοκωνιτίδος περὶ ἧς ἔμπροσθεν εἴρηται, φησὶ δὲ Διοσκουρίδης τὴν κατ' ὄρη γενομένην ὀροκωνίτην ὀνομάζεσθαι.
ὀρρωδέων, τῶν ἄχρι τοῦ ὄρρου ἐκτεινομένων· ὄρρος δὲ τοῦ ἱεροῦ ὀστέου τὸ πέρας, ὅπερ καὶ ὀρροπύγιον καλεῖται.
ὀρχέα, ὄσχεως.
Ὄσχῳ, τῇ περὶ τὸ στόμα τῆς μήτρας ἐλκώσει ἐπαναστάσει. ὄσχος γὰρ καὶ μόσχος τὰ κλήματα καὶ ἕλικες. τὸ αὐτὸ καὶ ἀφίδαιον ὀνομάζει.
Ὠτίδος, τοῦ ὀρνέου, ὁ δὲ Ἀριστοτέλης ὠτίδα διὰ τοῦ ω γράφει. Ξενοφῶν δὲ ἐν τῷ πρώτῳ Κύρου ἀναβάσεως, ὀτίδα διὰ τοῦ ο γράφει.

Ἀρχὴ τοῦ Π

παλίνορσα, τὰ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπεστραμμένα.
παλύναι, ἐπιπάσαι.
πιχέριον, τὸ βούτυρον.
παράλαμψις, ἡ ἐν τῷ μέλανι τῶν ὀφθαλμῶν ἐπιλάμπουσα οὐλή, διὰ τὸ [illegible] ἢ συχνὴ βαθυτέρα εἶναι τῆς αἰγίδος.
παράλιον, εἶδος τιθυμάλου, καλεῖται δὲ καὶ τι κράμβιον παράλιον.
παραστάτας, τὰς ἐπιδιδυμίδας, ἐν τῷ περὶ φλεβῶν — ὅπερ πρόσκειται τῷ μοχλικῷ.
παράψασθαι, παράψασθαι μετακελευθείσης ὥσπερ τὸ ἐσάψασθαι, εἰσβάλλοντα τὴν χεῖρα ἅψασθαι. ἐντεῦθεν δὴ καὶ τοὺς κρυπτοὺς τόπους τοὺς κατὰ τὸ γυναικεῖον αἰδοῖον, παραφάσια ὀνομάζουσιν.
παράφασις, παραφρόνησις, ὡς καί τινες φασὶ ψιλῶς δὲ ἀναγνωστέον, ἀλλ' οὐχ ὥσπερ τὸ πρὸ αὐτοῦ παράψασθαι, ἔγκειται γὰρ ἐν ἐκείνῳ τὸ τῆς ἀφῆς ὄνομα.
παρθένιον, τὸ μικρόφυλλον, (καλεῖται δὲ παρθένιον, καὶ ἡ ἀνθεμίς, καὶ ἡ ἑλξίνη, καὶ ἡ λινόζωστις, καὶ τὸ ἀμάρακον, ἀλλὰ καὶ Διοσκουρίδης μή ποτε φησὶν ἀκουστέον ἐστὶν ἤτοι τῆς ἑλξίνης, ἢ τῆς λινοζώστεως τὸ εἶδος ἔχει τὸ μικρόφυλλον)
πασπαλέτης, ὁ κεγχραλέτης, πασπάλη γὰρ ὁ κέγχρος.
πασσαλίσκῳ, τῷ μικρῷ πασσάλῳ ὑποκοριστικῶς.
παφλάζουσιν, ὀνοματοπεποίηκε τοὺς σπαίροντας, καὶ ἐπαναλαβόντας ἐν τῷ διαλέγεσθαι δηλῶσαι βουλόμενος.

πέζαι, οἱ πόδες, ὡς γέγραπται ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν γυναικείων· οὕτως ἔχει,[a] καὶ οἱ πόδες οἰδίσκονται, αἱ πέζαι μάλιστα. Ζηνόδοτος[b] μὲν οὖν, ἐν ταῖς ἐθνικαῖς λέξεσι, λέγει πέζαν εἶναι τὸν πόδα λεγόμενον, χρῶσι καὶ Δωριεῦσιν.[4] ὁ δέ γε ἱπποκράτης ἔοικεν, ἢ τὸ[c] πεδίον[5] καλούμενον τοῦ ποδός, οὕτως ὀνομάζειν, (ἢ[2] τὰ σφυρά.

πέλλα, πέλλα τὰ ὑπόπυῤῥα, τὰ δ' αὐτὰ καὶ πελλυρὰ ὀνομάζει) Ζηνόδοτος[3][d] δὲ, ἐν ταῖς ἐθνικαῖς λέξεσι, Σικ[4]ανίους[e] φασὶ τὸ κιῤῥὸν,[5] πέλλον[f] ὀνομάζειν.

πιτυίδι, τῇ[g] πιτυίνῃ ῥητίνῃ.

πεμφιγώδεες,[6] ἤτοι νοτίδος μεστοὶ καὶ ὑγρότητος, ἢ καὶ πνευματώδεις.

πέπλιον, δὲ ... καὶ πέπλις,[7] ~~ὀνομάζεται~~, καὶ ἀνδράχνη ἀγρία.

πέπλος τὸ αὐτὸ καὶ χαμαισύκη,[6] καὶ μήκων καὶ ἀφρώδης, καὶ μηκώνιον.

περιτηρίῳ, τῷ τρυπάνῳ τῷ εὐθεῖ[8] καὶ ὀξεῖ,[h] ὅτι γὰρ καὶ ἕτερον[9] ἢ χονικόν.

περιεστέλλετο,[10] περιβολαίοις ἑαυτὸν ἔσκεπεν.

περικεκαλυμμένοι, περικεκαμμένοι, γρυποὶ,[i] καὶ ἐπικαμπεῖς.

περινένηματος, περικλύσματος: περινενέατος.[11]

περινεῖ, περικλύζει, περινήχει).

περίν[12]ῳ, περινέῳ, ἔστι δὲ[(k) t] ὁ τόπος ὁ μεταξὺ τοῦ ὄχεος[13] καὶ τῆς ἕδρας, ἔνθα τῆς κύστεως ὁ τράχηλος.

περιζύσας,[l] ἐν κύκλῳ περιάμιξας.[14]

περιποδίην,[m] τὴν ἐν κύκλῳ ὑπὸ πόδας οὖσαν καὶ κάτω.

περίῤῥηγες, περικεκλασμένον ἐφ' ἑκάτερα.

περ[15]κναί, μελαίνουσαι, πελιδναὶ οὖσαι.

περόνην, ποτὲ μὲν ὀστοῦν ὅλον[n] κώλου, ποτὲ δὲ ἐπίφυσιν ὀστοῦ, ποτὲ δὲ ἐπιφύσεως ἐπανάστασιν.

πλήμνης[(o)] τροχοῦ χοινικίδα.

περσύας,[(p)] ὁ περισυνὸς[16] οἷον περιστίαι[(q)] τις ὤν,[17] καὶ αὐτίτην ὀνομάζει οἶνον, τὸν αὐτοετήτην.[(r)]

πυτίλοις,[(s)] εἰρεσίαις ἢ κώπαις.

πηρίνα[(t)] τὸν περίνεον,[18] ἐν δὲ τῷ περὶ αἱμοῤῥοΐδων καὶ συρίγγων, καὶ τὴν ἕδραν λέγειν δοκεῖ.

πιέστρῳ, τῷ ἐμβρυοθλάστῃ καλουμένῳ.

πλαταμών, ἔφαλος πέτρα λεία·[19] πλατινὴ[20] [(u)] ὅθεν πλατύνει) τὰ κύματα.

πλεκτανέων,[(w)] πλιγμάτων, ἀπαρτημάτων περιπλεκτικῶν.[(x)]

πλεννεραί, μυξώδεις δὲ οὖ καὶ πλέννα ἡ μύξα.

πλεῦμαι,[(y)] πλευμώδεις.

πλεῦμος,[21] φθόη ἢ πλευμῶδες[(z)] πάθος.

πλήσιγγας, νάρθηκας παρὰ τὸ πλήσσειν.

πνευματώδης ἀνὴρ, ὅ, τε ἐμπεφυσημένος,[(aa)] καὶ ὁ δύσπνους, λέγει γὰρ πολλάκις καὶ αὐτὴν τὴν δύσπνοιαν, πνεῦμα.

ποσῷ, ὀλίγῳ τινί.

ποίην, τὴν ἔχουσαν τὸ φύλλον ὅμοιον οἰνάρῳ, τὴν φύσιν, ὡς τὸ τῆς κισσαμπέλου καλουμένης εἶδος.

πολύκρατον, τὸ ἑξάγονον ὀνομαζόμενον.

πολυγράω, πολυφάγω, καὶ[22] γόνος αἰζηῶν[23] ἤμας κεκμηώτα. καλλίμαχος ἀντὶ τοῦ κατέφαγεν.

ποταίνια,[24] [(bb)] τὰ πρόσφατα, ὡς οἱ Δωριεῖς φασι.

πότι, ποτὲ, πρὸς προσθέ.

πράμνειος,[(cc)] οἶνος μέλας, καὶ αὐστηρός.

προαυξέας, νόσου τινὰς οὕτως ὀνομάζει, ἤγουν τὰς τοῖς προβεβηκόσι κατὰ τὴν ἡλικίαν γινομένας, ὅτι καὶ αὐτοὺς τοὺς τοὺς προβεβηκότας ἐνίοτε, οὕτως καλεῖ.

πρόκα, ἐξαίφνης.

προκώνια, τὰ ἐκ τῶν νέων κριθῶν ἄλφιτα, τινὲς[25] δὲ, τὰ ἐκ τῶν ἀφρύκτων μόνα.

προκόπῃ[26] [(cc)] μαχαιρίδι,[(dd)] τῷ φλεβοτόμῳ.

προμυλαίνῃ, προεκπτώκει, προέχει εἰς τοὔμπροσθεν.

προμυλλήνας,[(ee)] προτείνας ἔξω τὰ χείλη.

προσέχει ἡ νῆσος, ἀντὶ τοῦ παραμένει, ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ νούσων[27] μείζονι.

προσωδεστέρου, δυσωδεστέρου ἄνευ τοῦ ι, τὸ δὲ γραφόμενον μετὰ τοῦ ι προσῳδεστέρου, παρὰ τὸ

(a) ἔχοντι (b) Ζηνώδης E
(c) ἦθεον.
(d) Ζηνώδης.
(e) τοὺς σικανίους φασὶ
(f) πέλον
(g) πιτυίνῃ.
(h) ὅτι γὰρ καὶ ἕτερον ἢ χονικόν.
(i) ἤτοι γρυποί.
(k) ὁ τόπος ἐστὶν ὁ μεταξὺ τοῦ ὄχεος
(l) περιαμύξαι, ζύσαι ἐν κύκλῳ.
(m) περὶ πόδα τὴν ἐν κύκλῳ.
(n) ὅλου
(o) πλήμνην
(p) περσύαι ὁ περισυνός.
(q) περιστίας.
(r) αὐτοέτην.
(s) πυτίλοις
(t) πήρινα τὸν περίνεον.
(u) πλατινή
(x) περιπλεκτικῶν
(y) πλεῦμαι
(z) πλευμώδες
(aa) ἐμπεφυσημένος
(bb) ποταίνια
(cc) προμύνῃ.
(dd) προσωπίτη.
(ee) προμυλλῆνας.

οἴδημα γεγονὸς, τὸ ὀγκωδέστερον δηλοῖ.

(d) [1] προστρέπεσθαι, μεταβάλλειν.

προτιθέμενοι, προτείνοντες.

πρόφυσιν, βλάστημα.

πυθμενόθεν, οὐδὲ (a) ὅλως, γέγονε δὲ τοὔνομα παρὰ τὸν πυθμένα τῶν ἀγγείων, ὥστε καὶ ὁλοπλήρως ἔλεγεν, (ἢ [2] τελέως, (b) ἢ παντάπασιν, ἢ ἐξ ἀρχῆς, ἢ παντελῶς.)

ποίη, τὰ πρωτογάλακτα, τὰ ἐξ αὐτῶν πηγνύμενα.

[3] (c) πυρίας, τοῦ διαπύρου κόχλακας, ἢ θρύμματα (d) διακαῆ.

[5] πυρήνας τοὺς χόνδρους, εἴρηται δὲ ἐπὶ λιβανωτοῦ [6] ἀπὸ σκωρίας σιδήρου.

πυρὸς ἀγρίου, δῆλον ὅτι τοῦ ἐρυσιπέλατος.

Ἀρχὴ τοῦ Ρ

Ῥαγεῖσαι δηλοῖ ποτὲ καὶ τὸ ἀθρόως (e) ὁρμήσασαι, ὡς [9] ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ νούσων τῷ μείζονι, ἀλλὰ καὶ ἡ αἱμοῤῥαγία καὶ αὐτὴ παρὰ τοῦτο (f) σύγκειται.

Ῥαιβοειδέα, καμπύλον.

(g) Ῥήγμασι, σχίσμασι, ῥήγμασιν.

(h) Ῥᾷον, ἑτοιμότερον καὶ εὐχερέστερον, ἔνιοι μὲν [8] τοι τὸ εὐφορώτερον.

Ῥαφίῳ τῷ κεντηρίῳ, ᾧ διακεντοῦντες οἱ τεχνῖται τῶν τοιούτων, ἐπιτηδείως ὅπως, τῇ τοῦ λίνου διαιρέσει παρασκευάζουσιν.

Ῥήνεσιν, ἄρνασιν.

Ῥέγξιν, καὶ ῥέγκος, ὀνοματοπεποίηκε (i) παρὰ τὸν γινόμενον ψόφον, ὥσπερ καὶ τὸ [9] ῥέγκειν.

Ῥηνικας, ἀρνακίδας,

Ῥικνὸν, ῥυσόν. (ῥυσσὸν Ms. d)

Ῥηχίησι, (m) οἷον πλημμύρῃ, καὶ γὰρ [10] καὶ ἡ (n) ῥηχίη [10] οἷον πλημμύρα τις.

(o) Ῥίζα [11] οὕτω καλεῖται βοτάνιόν τι ἄκαυλον, καὶ ἀνανθὲς καὶ ἄκαρπον, ἔχον τρία φύλλα κατὰ πάντα προσμήκη κατὰ τῆς γῆς κείμενα, δυοῖν δακτύλοιν τὸ μέγεθος, ἐοικότα τοῖς τῆς (p) [12] ἐχέσης, ῥίζαν δὲ λεπτὴν ἀσθενῶς καθαίρουσαν.

Ῥίζαν λωκὴν, τὴν τοῦ δρακοντίου.

Ῥοικὰ, καμπύλα.

[d] Ῥόμματος, ῥοφήματος, ἢ [13] ῥοφήσεως.

(q) Ῥόος, τὰ ἐκ τῆς συκαμίνου, τὰ [14] ὦμα καὶ ἄωρα ξηρανθέντα καὶ κοπέντα, τοῖς ὄψοις ἐπιπάττεται, καθάπερ ὁ κυρίως ὀνομαζόμενος ῥοῦς, ὡς καὶ Διοσκορίδης ἐν τῷ πρώτῳ [15] περὶ ὕλης λέγει.

Ῥοπτῶν, ῥοφημάτων, ἢ πάντων τῶν ὁπωσοῦν ῥοφουμένων.

Ῥύμα, (r) παρὰ τὸ ῥύεσθαι τὰ βοηθήματα. ([16] ῥωγματίης, ὁ διεῤῥωγός τι τῶν ἐντὸς ἔχων, ὃν δὴ καὶ ῥηγματίαν ὀνομάζεται.)

Ἀρχὴ τοῦ Σ.

Σαράπους, ἡ διαστεστραμμένους, καὶ διεστῶτας ἔχουσα τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν.

Σαρκάζειν, κυρίως μὲν τὸ διὰ τῆς τῶν χειλέων (e) λήξεως χλευάζειν, ὁ δὲ Ἱπποκράτης καὶ τὸ ἄκροις τοῖς χείλεσι (s) [f] συνηγμένοις ἀπο[17]τίλλειν τι.

Σατυρισμοὶ, (t) οἱ περὶ τὰ ὦτα προμήκεις ὄγκοι τῶν ἀδένων. ἔνιοι δὲ τὰς τῶν αἰδοίων ἐντάσεις λέγουσι. (t)

Σιαλώδεα, λιπαρὰ, πίονα.

Σαυρίδιον, ἡ καρδαμὶς βοτάνη, ἀπὸ τῆς κατὰ σχῆμα ὁμοιότητος. ἢ τις ἐστὶ καὶ κάρδαμον ὀνομαζομένη.

Σελάχεσιν, τοῖς (u) ἐκ τῶν ἰχθύων λεπίδας μὴ ἔχουσι, καὶ ζωοτοκοῦσιν.

Σεσηρός, τὸ (u) ἐκτετραμμένον καὶ διεστηκὸς ἐπὶ πλεῖστον τοῖς χείλεσιν, ὅπερ καὶ ἐκπεπληγμένον λέγει.

(v) Σηριγγώδεα, χαῦνα, ἀραιὰ, πολλοῖς [18] τρήμασι (w) διειλημμένα, ταῦτα δὲ τὰ [19] τρήματα σύριγγές (x) τε καὶ σήραγγας ὀνομάζουσι, καὶ τὸ τοιοῦτον σῶμα, (y) σηριγγῶδές τε καὶ σηραγγῶδες.

Σήσαμις, (z) τῆς οὕτω δὴ καλουμένης.

Σητανίῳ, [20] (&) τὸ ἐκ τοῦ ἐνεστηκότος ἔτους πυροῦ τουτέστιν κατὰ τὸ ἔαρ ἐσπαρμένου.

Σιάλου δαιδός, καὶ σιάλου αἰγὸς τοῦ λιπαροῦ.

(aa) Σιτώδη, (bb) ἤτοι ἐκ τῶν σιτανίων πυρῶν, ἢ (cc) διασεσησμένων καὶ καθαρῶν.

(dd) Σιδιοειδοῦς, ὠχρᾶς, ὡς (ee) σιδίου.

Σικύης ἄτμητον, κολοκυντίδα ἀδιαίρετον.

(ff) Σικυώνην, τέσσαρα ταῦτα σημαίνει, κολοκυντίδα, τὴν ἀποικίαν κολοκυντίδα, τὴν (gg) κατοίκιον, καὶ τὴν ἀπύθμενον καὶ μονοικὴν (hh) σικύαν.

(ii) Σικυώνης σπόγγον, τὸ ἔνδον λέγει τῆς κολοκυνθίδος.

Σιπύιδα, πυξίδα, δηλοῖ δὲ καὶ τὸ ἄλλως [21] κεραμεοῦν

---

v. l. ex Ms. S.

1 προτρέπεσθαι), μεταβάλλειν. ed. E.

2 τελέως παντάπασιν.

3 πυρίνας. E. ἢ πόλτους ἢ τρίμματα. E. πυρίνας. E.

5 πυρῆνας τοὺς. E. ἢ λιβανωτοῦ. ed. E.

6 ἀπὸ σκωρίας σιδήρου. ed. E.

8 τοι. deest. 9 διακεντοῦντες. ed. E.

9 ῥέγχειν. 10 οἷον deest. ed. E.

11 οὕτω deest. 12 ed. E. ἐχέσης.

13 ῥοφήσεως. 14 ὠμὰ καὶ ἄωρα. ed. E.

15 πρώτῳ περὶ. 16 ῥωγματίης deest. 17 ἀποτίλλειν τι. ed. E.

18 τρήμασι. 19 διειλημμένα. ed. E.

20 τρήματα. 21 σιτανίου. ed. E.

22 κεραμεοῦν. ed. E.

v. l. Ms. d.

(a) ἔλοπως

(b) parenthesi inclusa desunt.

(c) πυρίνας

(d) θρύμματα

(e) ὁρμήσασα. ed. E.

(f) τοῦτο

(g) ῥηγνῦσι. σχίσμασι τῆς ῥηγ.

(h) ῥᾷον. ed. E.

(i) ὀνοματοπεποίηκε) -

(m) πλημμύραις.

(n) ῥαχία.

(o) οὕτω. ed. E.

(p) ἀγ. deest. sed spatium vacuum relinquitur

(q) ῥόα.

(r) ῥῦμα

(s) συνηγμένοις

(t) σιαλώδη

(u) ἐκ deest.

(v) συριγγώδεα.

(w) τρήμασι

(x) σύριγγές τε

(y) συριγγώδεις

(z) ἡ οὕτω δὴ

(&) σητανείου.

(aa) σητώδη

(bb) ἤτοι τῶν ἐκ.

(cc) διασεσησμένων

(dd) σιδοειδοῦς.

(ee) σιδίου. ed. E.

(ff) σικυώνην.

(gg) κατ' οἶκον.

(hh) σικύαν.

(ii) σικυώνης σπόγγον.

v. l. Ms. E

a) ἤτε λέγειν παντάπασι

b) ὡς τὸ περὶ

c) ἐχέσης

d) ῥόμματος

e) λήξεως

f) συνηγμένοις

t) σιαλώδεις

u) ἐκτετραμμένον

v) σιπυίδα.

τὶ σκεῦος ἐν ᾧ. ἐμβάλλεται ἄλφιτα.

Σιραίῳ, τῷ γλυκεῖ ἑψήματι.

Σικανός, πονήρευμα ὀνειρωτικόν, αἴτιον κεκρυμμένον.

Σκαφίδα, ἀττικοὶ μὲν τὴν ποιμενικὴν σκάφην, καλοῦσι πῦ λέγουσι, γαυλοί τε σκαφίδες τε τετυγμέναι τοῖσιν ἄμελγεν, ἱπποκράτης δὲ (τὴν θαλασσίαν κόγχην) τὴν περιμηκεστέραν φασὶν, ἣν οἱ πολλοὶ μύακα καλοῦσιν.

Σκελιφρός, ξηρός, προεσταλμένος.

Σκέθρη, ἀκριβῆ.

Σκεπαρνηδὸν, ἐκκεκλασμένως καὶ γὰρ ὁ σκέπαρνος αὐτοῖς ἐπίδεσμος, ἀπὸ τῶν τεκτονικῶν ὀνομάσθαι δοκεῖ.

Σκῆμψις, ἀπόσκημψις.

Σκιαυγεῖ, ἀμβλυώττει.

Σκιμπτέσθω, κατακλινέσθω.

Σκιμφθῇ, δύο δηλοῖ παρ' αὐτῷ, τό, τε διαιρεθῇ καὶ τὸ ἐμπελασθῇ.

Σκίψαι, τύψαι, κατασχάσαι, διελεῖν.

Σκληφρά, σκελετεία, συμπτώσει.

Σκληρά, κατεσκληκότα, καὶ τὰ ἀπ' αὐτῶν πάντα, κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον.

Σκληρύνει, σκελετεύει.

Σκορδινᾶσθαι, διατείνεσθαι καὶ μάλιστα τὸ μετὰ χάσμης γινόμενον.

Σκύρος, πόρος.

Σκύτα, τὰ κατὰ τὴν σκυταλίδα τοῦ αὐχένος.

Σμήχτιδα γῆν, τὴν κιμωλίαν.

Σμωδιγγος, μωλωπικοῦ τοῦ πρὸς τὰς σμώδιγγας, ὅπερ ἐστὶ μώλωπος ἁρμόζοντος.

Σπαργαί, ὀργαί.

Σπάδων, σπάσμα, θηλυκὸν τοὔνομα.

Σπατίλη, τὸ ὑγρὸν διαχώρημα.

Σπέρμα, δηλοῖ καὶ τὸν καρπόν.

Σπόγγοι, οἱ κατὰ τὴν φάρυγγα ἀδένες.

Σπολίτῃ, ἄρτῳ τῷ ἐγκρυφίᾳ καλουμένῳ.

Σποράδες, διάφοροι, οὐχ ὁμογενεῖς, ἄλλαι ἄλλως διαμβαίνουσαι.

Σταθεύς, Διοσκουρίδης φησὶ σταθίοις ἀναμετρῶν τὸν περίστατον.

Σταλαγμοῦ, καταστάξεως τῆς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς.

Στέαρ ὑδαυτόν, τὸ ἐν ἀρώμασί τισι καὶ ὕδατι ἑψηθέν.

Στεῖλαι, ἐπικαλύψαι, ἐπιχρίσαι.

Στενυγρῶσαι, στεγνῶσαι, τινὲς δὲ, τὸ συναγαγεῖν τῶν ὑγρῶν τὰς διεξόδους, καὶ ξηράναι.

Στηλω—ειδεῖ μαχαιρίῳ τῷ σμιλίῳ φησί.

Στιπτώδεις, στεατώδεις.

Στοιβωδέστερον, ῥυσώτερον.

Στίον, ὅ ἐστι ψηφὶς λίθος, στίαι γὰρ αἱ παρὰ τῇ θαλάσσῃ ψηφίδες, καὶ στιώδεις τὸ σκληρόν.

Στιφραί, ξηραί, προεσταλμέναι.

Στόβυς καρπόν, τὸ τοῦ ἱπποφέως σπέρμα.

Στομάργου, ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιδημιῶν ὁ Διοσκουρίδης, οὕτως γράφει καὶ δηλοῦσθαι φασὶ τοῦ λαλοῦντος μανικῶς, οἱ δὲ ἄλλοι συμάργου γράφουσι. καὶ ὄνομα κύριον ἀκούουσι

Στόμβον, βαρύηχον, βαρύφωνον.

Στρέβλοι, οὓς καὶ σταύους ὀνομάζουσιν.

Στρέφει, στρόφον παρέχει.

Στρέφθ), τὸ οἷον ἐνοικεῖ, ἐν τῷ περὶ ὄρων καὶ τόπων, καὶ ὑδάτων.

Στρογγύλην μύκην, τὴν σπαθομήλην.

Στρογγύλου, τοῦ μαρτιδανοῦ (αὐτὸς γὰρ οὕτως γράφει) καὶ τὸ ἰνδικὸν ὃ καλοῦσι πέρσαι πέπερι, (ἐν τούτῳ δὲ ἐστί τι στρογγύλον ὃ καλοῦσι μυτιδανόν)

Στρύβλην, στρεπτόν τι ἐν τῷ περὶ αἱμορροΐδων καὶ συρίγγων.

Στρυμάργου, οἶδε καὶ ταύτην τὴν γραφὴν ὁ Διοσκουρίδης οὐ μόνον τὴν στομάργου, ἀλλὰ καὶ τοῦτο οὐχ ὡς κύριον ὄνομα — ἐξηγεῖται, ἀλλὰ τὸ μανικῶς ἐπτοημένον, περὶ τὰ ἀφροδίσια δηλοῦσθαι φασίν. εἰρῆσθαι γὰρ παρὰ τῷ Ἱπποκράτει, καὶ ἄλλα πολλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπιθέματα, καθάπερ μυοχάνης, ἀράπους, χρυσαλώπηξ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῷ Ἐρασιστράτῳ φησὶν ὀρινοκάλαθρος.

Στυπτηρία χαλκῖτις, ἣν ἁπλῶς οὕτως ὀνομάζομεν χαλκῖτιν.

Σύκιον τὸ τῶν ἰσχάδων ἀφέψημα.

Σῦκα ἐπαναστάσεις σαρκώδεις ἐν τοῖς τῶν βλεφάρων τόποις γινόμεναι.

Συγκομιστοί, ἄρτοι ἤγουν ἄρτοι ῥυπαροί διὰ

v. l. in MS. A. ece

1 ἐκκεκλασμένως. 2 σκήμψις, ἀπόσκημψις. 3 σκιμπτέσθω. 4 σκιμφθῇ. 5 ἀπεπλάσθη ece. 6 σκελετεία. 7 σκληρύνει E. 8 διατείνεσθαι. 9 γινόμενον. 10 σμηκτίδα. 11 σμώδιγγας. 12 σπατίλη. 13 σπόγγοι. 14 στοιβωδέστερον E. 15 στόβυς. 16 λαλοῦντες. 17 στρεβλοῦς. 18 φύσεων. 19 μύκην E. 20 σπαθομήλην. 21 parenthesi inclusa desunt. 22 τὸ ἰνδικὸν E. 23 parenthesi inclusa desunt. 24 στρύβλην, στρεπταρίδα caetera desunt usque ad στυπτηρίη. 25 στυπτηρίη χαλκῖτιν. 26 ἤγουν desunt E.

v. l. MS. B.

(a) ὥσπερ λέγουσι (b) parenth. inclusa desunt (c) φασί. (d) σκληρός (e) ἀκριβεῖ (f) ὀνομασθῆναι. (g) σκῆψις, ἀπόσκηψις (h) σκιμπτέσθω (i) διαιρεθῇ (k) κατεσκληκότα. σκληρά. (l) σκελετεύει, σκληρύνει. (m) σκῦρος. (n) τὸ (o) μώλωπος (p) σπαθίοις. (q) στηλοειδεῖ μαχαιρίῳ, τὸ σμιλίον φησί. (r) στοιβωδέστερον, ῥυσσότερον. (s) οὕτω (t) στρεβλοῦς (u) μύκην. (v) αὐτὸς γὰρ οὕτω. (w) ὅπερ λέγει) πέπερι παρὰ τοῖς πέρσαις. (x) στρύβην. στρεπταρίτιν ἐν (y) ἢ δὲ. (z) οὐχ deest. (&) δηλοῦ καὶ (aa) ὁ ῥινοκάλουρος (bb) χαλκῖτις et idem infer

v. l. MS. E

(a) καθάπερ (b) ὀνομάσαι ad sequens coniung (c) σκιμπτέσθω (d) σκορδινᾶσθαι (e) σμηκτίδα (f) σπόγγοι (g) σταδιεῖς (h) κυλιδαυ (i) χαλκῆ (k) διὰ τὸ.

ψ.λ. ex MS.

πάντα τὰ ἄλευρα ὁμοῦ συγκομίζεσθαι καὶ μὴ διακρίνεσθαι.

Συναρθροῦται, συναρμόζεται.

Συκῆς (ἐν τῷ πρώτῳ τῶν γυναικείων) καὶ πυρίας συκῆς ἀπὸ ῥίζης, (ἐν ἴσῳ τῷ συκίας,) τοῦτ' ἐστιν συκαμίνου, ὅπερ ἑτέρωθι ὥσπερ ἐξηγούμενός φησι, μορέου ῥίζης.

Συμπαίνεται, συνδιπλοῦται.

(Συλλοχίας, ἀθροίσματα, ἡ μεταφορὰ δὲ ἀπὸ τῶν εἰς τοὺς λόχους συνειλεγμένων)

Συμφέξῃ, τῇ οἷον συγκλείσει.

Σύναγμα, ἤτοι ἐπίπαγος, ἢ ἐνεώρημα, ἢ ὑπόστασις, ἢ πῶρος, καὶ ἄμεινον, ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν ἐπιδημιῶν λέγει.

Σύνδεσμος, (δηλοῦται ποτὲ, καὶ οἷον) πυκνότης καὶ σφίγξις.

Συνεχχυμένου, συμμιγνύειν καὶ κατακεραννύναι τοῦ τοῖς ὑγιεινοῖς χυμοῦ.

Συνηρεφὲς, ἐπικεκαλυμμένον, ἐσκιασμένον.

(Συνηρεφομένα, συνηρμοσμένα, ὡς κἂν τῷ μοχλικῷ εὑρήσεις.

Συνεσωμένα, ῥανόντα.)

Σύσταθμον, ἰσόσταθμον.

Συρμαία, ἡ μετρίως γινομένη τῶν περὶ τὴν γαστέρα κάθαρσις.

Συστροφαὶ, φύματα, σκληρίαι.

Σφαδάζει, δυσφορεῖ.

Σφάκελος, φθορὰ πᾶσα καθ' ὃν ἂν γίνηται τρόπον (καθάπερ καὶ περὶ τούτου διὰ πλειόνων ἡμῖν ἀποδέδεικται)

Σφάκερος, ἐν τοῖς προκειμένοις περὶ τῶν ἐν κεφαλῇ τρωμάτων. κεφαλαλγία δὲ καὶ σφάκερος ἦν ἢ ἦν χρόνια πολέμιον. ἐν δὲ τοῖς πλείστοις ἀντιγράφοις σφαλεροὶ γέγραπται.

Σφονδύλιον (ἐν μὲν τῷ περὶ παρθένων τὸ ἀπὸ τοῦ τῆς λίθου βαλλούσης σφονδύλης ὠνόμασεν. ἐν δὲ τῷ περὶ ἀφόρων) τὸν καλούμενον φύλακα. δηλοῖ δὲ καὶ τὸ γυναικεῖον περίσφυρον, (καὶ) ὅσα τούτοις παραπλήσια)

Σπυράδες, τὰ τῶν αἰγῶν καὶ προβάτων ἀποπατήματα.

Σχάσαι, (τὸ σχάσαι τρία ταῦτα σημαίνει) ἀμύξαι ἐγχρῖναι, χαλάσαι.

Σχελίδα, τὴν ἀγχοῦσαν (λέγει) γὰρ καὶ οὕτως.)

Σχέσις, τῇ οἷον συνοχῇ, ἐν περισχέσει, καὶ σχέσει, καὶ ἐπισχέσει καὶ πιέξει. ὅταν δὲ εἴπῃ, διαφέρει μέντοι τί καὶ σχέσις σώματος, τὴν οἷον ἕξιν δηλοῖ.

Σχοῖνον ἡδύοσμον, τὴν ἀρωματικὴν σχοῖνον λέγει.

Σχινδυλήσει, σχίσματι καλάμου. οὕτω δοκεῖ καὶ ὁ σκινδαλμὸς εἰρῆσθαι, παρὰ τὸ ἐσχίσθαι.

Σχοῖνον, οὐ μόνον τὸ θαμνῶδες φυτὸν, ἀλλὰ καὶ εἶδός τι σκίλλης, εἰ μὴ ἄρα καὶ πάσης σκίλλης τὸν βολβόν.

Ἀρχὴ τοῦ Τ.

Τάμισον, πυετίαν.

Τέγγειν, διαβρέχειν.

Τελεῖν, ἀναλίσκειν, (ὡς ἐν τῷ περὶ παθῶν δοκεῖ λέγειν)

Τέλσον, τέλος καὶ ἔσχατον.

Τετραμμένη, τρέμει.

Τέρμινθοι, οἱ τῷ τερμίνθου καρπῷ παραπλήσιοι κατὰ τὸ δέρμα συνιστάμενοι παρὰ φύσιν ὄγκοι.

Τέρθρον, κυρίως μὲν οὖν ὀνομάζεται τὸ ἄκρον τῆς κεραίας, καὶ τέρθριοι οἱ κάλοι, οἱ ἐντεῦθεν ἐπὶ τὰ ἄκρα τοῦ ἱστίου. ὁ δὲ Ἱπποκράτης (ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν γυναικείων, ἐπὴν ἐνθάδε φησὶ) τὸ τέρθρον ἢ τοῦ πάθεος, ἐν ἴσῳ τῷ ἄκρῳ καὶ ἀνώτατῳ, καὶ ἐπιμελείας δεομένῳ.

Τέτρομος, τρόμος ῥιγώδης.

Τετάρσωται, πεπλάτυνται. ταρσὸς γὰρ πᾶν τὸ πεπλατυσμένον.

Τετράγωνα βέλη, τὰ τέσσαρας γλωχῖνας ἔχοντα.

(Τετραγώνῳ, τινὲς μὲν τοῖς εὑρισκομένοις κατὰ τὸ στίμμι ἀλάξι, τινὲς δὲ αὐτὸ τὸ στίμμι)

Τέως, καὶ τὸ τηνικαῦτα δηλοῖ καὶ τὸ πρότερον.

Τηλέφιον, εἶδος βοτάνης, ὅπερ καὶ ἀείζωον ἄγριον, καὶ ἀνδράχνην ἀγρίαν ὀνομάζουσι. Ῥωμαῖοι δὲ ἰλλεκέβραν.

Τοξευμάτων, βελῶν.

Τόμη, καλεῖται σιδηροῦν ἐργαλεῖον δίχηλον ᾧ οἱ χαλκεῖς πρὸς ἄλλα τέ τινα, καὶ πρὸς τὸ ἀναβάλλειν, καὶ μοχλεύειν ἥλους χρῶνται.

Τορνεύματα, ξύσματα.

(Τροφὴς, εὔτροφος, παχεία.)

Τροφιῶδες, ἔχον ἐμφερόμενά τινα πεπηγότα, παρὰ τὸ τρέφεσθαι, ὅ ἐστι τὸ πήγνυσθαι.

Τροχοὶ, δρόμοι.

Τρυχνοῦν, καταπονεῖν, ἰσχναίνειν.

Τρώειν, τιτρώσκειν, ἀποσχάζειν, (ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ γυναικείων λέγει).

1 parenthesi inclusa desunt. 2 συνδεσμοῦν E. 3 parenthesi inclusa desunt. 4 συναρθροῦσθαι ac ἀθροίζεσθαι E. 5 ἢ τῷ ἐπίπαγος τὸ desunt E. 6 πῶρος, δ' ἢ ἀμείνον E. 7 parenth. inclusa desunt E. 8 καταπλεκομένων E. 9 συνεσκιασμένον ἐκδ. E. 10 parenth. inclusa desunt E. 11 τῷ desunt. 12 σκληρία. 13 σφάκερος τὸ ἐν τῷ περὶ τραυμάτων ... E. 14 parenthesi inclusa desunt ... E. ... 21 ἡδύοσμον ... 23 ἐσχίσθαι ... 24 ἀλλὰ ... 26 τάμισον ... 27 ... 28 parenth. inclusa desunt ... 31 ἐντεῦθεν E. 32 ... 33 ... 34 desunt ... 35 πεπλατυσμένον E. 36 hic paragraphus deest. 37 δηλοῖ deest. 38 ἄγριον ... 39 ἀνδράχνην ... 41 ἰλλεκέβραν ... 42 hic articulus deest E. 43 τόμη ... 44 τῶν ... 45 parenthesi inclusa desunt ... 46 parenthesi inclusa desunt E.

ψ.λ. MS.

(a) ἐν ἴσῳ τῇ συκίας (b) συνπαίνεται (c) συναθροίσματα (d) συμφέξῃ τῇ (e) συγκλείσει (f) ἐνεώρημα (g) πῶρος (h) σύνδεσμος (i) συγχυμένου (k) συνηρεφομένα (l) συνηρμοσμένα deest (m) ὡς ἐν (n) γίνεται (o) καθὰ καὶ περὶ τούτου ... (p) ἐν τῇ κεφαλῇ (q) κεφαλαλγία δὲ (r) ἦν ἢ πρόχρονα (s) πρὸ ... (t) τὸ σχάσαι deest (u) ἐγχρῖναι (w) ὅσα (x) πιέξει (o) σχινδυλήσει (p) θαμνώδης (q) τέγγειν

(r) τερμίνθου (s) ἓν deest (t) οἱ ἐπὶ τὸ ἄκρα ... (u) τοῖς εὑρισκομένοις (x) καὶ deest (y) ἀείζωον ἄγριον (z) τόμη καλεῖται (aa) πρὸς ἄλλα τέ τινα (bb) τρόφις (cc) πονεῖν (dd) λέγει. ψ.λ. MS. E. (a) πυρίας (b) καὶ deest (c) φύματα ... (d) γίνῃ (e) parenthesi inclusa desunt (f) parenthesi inclusa desunt (g) ὅτι συνδεσμὸς εἶρη (h) σύνδεσμος (i) καὶ deest (k) ἀλλήλοις

(τρωθῇ, βλαβῇ, κακωθῇ·

τρώσκεσθαι, ἐκτιτρώσκειν.)

τρωκτοῖσιν, ὠμοῖς ἐσθιομένοις.

Τύρσιν,[(a)] πύργον, καὶ μάλιστα τῶν[2] ἐν τοῖς τείχεσιν.[(b)]

τυφλώδης,[3 (c)] ἐνεὼς καθεζόμενος.

τυφωμανίην,[4 (d)] μικτὸν ἐκ φρενίτιδος[(e)] καὶ ληθάργου παθήματος.[(f)]

Ἀρχὴ τοῦ Υ

Ὕβοι,[5 (g)] κυρτοί, καὶ ὕβωμα τὸ κύρτωμα.

ὑγιαιματικήσοισιν,[6 (h)] ὑδρωπικοῖσιν (ἢ[(i)] ὑγιαίνειν τὸ αἷμα, καὶ ὑδατώδη καθαιρόμενοι.)

ὑδατόχλοα,[7 (k)] ὥστε καὶ ὑδατόχλωρα λέγει.

ὑδατώδεας, τοὺς ὑδρωπικούς.

ὑπεζυγώ), ὑπέζευκται.

ὑδρίον, ἡ μικρὰ ὑδρία[9] ὑποκοριστικῶς.[8]

ὕδρωψ[10] (Διοσκουρίδης ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἐπιδημιῶν,[(l)] ὀξυτόνως ἀναγινώσκει, καὶ δηλοῦσθαί φησι τὸν ὑδροποιόν.)

ὑπάλειπτον,[11 (m)] ἔγχριστον φάρμακον.

ὑπάλειπτρον, ἐλασμάτιον, ᾧ ἄν τις ὑπαλείφοιτο[12] τοὺς ὀφθαλμούς.

ὑπηλυθέωσιν,[13 (n)] ὑποσυστραφῶσι.

ὑπερτονεῖ,[14 (o)] ὑπερτείνεται.

ὑπέρινος,[(p)] ἅτε ὑπερκεκαθαρμένος ἄνθρωπος[(q)] αὐτῇ[15 (r)] ὑπερίνησις.[(s)] οὕτως γοῦν ἐξηγήσατό τινες, καὶ τὸ ἰσχναῖνον) δοκεῖ δὲ καὶ τὸ μακρότονον καὶ τὸ βραχύτονον (ὡσαύτως[15] λέγεσθαι.)

ὑπέρυθρον, ἄγαν[16] πεπληρωμένον τοῦ παρακεχυμένου[16] ὕδατος.

ὑποχολίσει,[17] πολλῆς πληρωθ(ῇ)[(t)] χολῆς.

ὑπεψύχθη, μετρίως ἀπηλλάγη[18 (u)] τῆς πυρετικῆς θερμότητος.

(ὑπνοῦσα,[19 (v)] ὑπνωτικῶς ἔχουσα, ὕπνῳ ἐχομένη)

ὑπολείβει),[20] ὑποστάζει, ὑπορρεῖ.

ὑπόμβρον, ὑφυγρον, ὑπόπυον.

ὑπονηξαμένη,[21 (w)] κολυμβήσασα, ὑπελθοῦσα.

ὑπομυσεφα,[(w)] δυσώδη, καὶ ἄξια τοῦ μυσάττεσθαι.

ὑπόξηρα,[(x)] ὑπόκοιλα, ταπεινότερα.

ὑπόξυρος,[22 (y)] γρυπὸν τὴν ῥῖνα, (διὰ τὸ ταπεινότερα τὰ πέριξ εἶναι τοῦ ὑψώματος).

ὑπόσφαγμα,[23] ὅλου τοῦ μέλανος τῆς σηπίας ~~σηπίας~~ τὸ οἷον ὑπότρυγον.

ὑποτροπή,[24] οὐ μόνον ἡ ὑποστροφή, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐναλλὰξ μεταβολή, ὥσπερ ὅταν εἴπῃ, καὶ κωματώδης ἐν ὑποτροπῇ.[(z)]

ὑπόψεφαρα,[(&)] ζοφοειδῆ, ὑπομέλαινα.[25]

ὑπόψαφαρα, τραχύτερα, (τὸ γὰρ ψαφαρὸν[26] ἔγκειται τῷ ὀνόματι.)

ὑπωμίη,[27 (aa)] (τὸ ὑποκείμενον ἂν οὕτω λέγοιτο, ἤτοι)[(bb)] τῇ ἐπωμίδι, ἢ καὶ[(cc)] τῷ ὤμῳ.

ὑφέλκους,[28] τοὺς ὑπελκοῦντας.

Ἀρχὴ τοῦ Φ.

φαγεδαίνῃ, τῇ φερούσῃ ἕλκῃ ἀναβιβρωσκομένῃ (φαινῃ),[29 (dd)] σημαίνει καὶ τὸ διαφανές, ὡς ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ γυναικείων.)

φαλακρά, τὰ στρογγύλα[(ee)] μετὰ λειότητος.

φαρκιδώδεις,[30] ῥυτιδώδεις.

φέρβεται, βιβρώσκει, καταναλίσκει.

φαυστῆγες,[31 (ff)] (κυρίως μὲν[31]) οἱ ἀπὸ τοῦ πυρὸς (ἐν ταῖς κνήμαις[31]) ἐπανιστάμενοι κύκλοι ἐρυθροί, (καταχρηστικῶς[31] δὲ οἱ λοιποί.) ~~φθόεις~~.

φθόεις, τροχίσκους.

φήρεα, αἱ παραμήκεις ὑπὸ τὰ ὦτα ἀδενώδεις ἐξοχαί (οἵας καὶ οἱ σάτυροι[31] ἔχουσιν) ἔνιοι δὲ καὶ φῆρες, καὶ θῆρες καλοῦ(σιν).[(gg)]

φιάρον, λαμπρὸν ὑπὸ ὑγρότητος.

φιβάλεος,[32] εἶδος συκῆς.

φληνύουσα,[33 (hh)] φλυαροῦσα.

φιλεταίριον,[(ii)] εἶδος βοτάνης[(kk)] ἣν καὶ ἀπαρίνην ὀνομάζουσιν.

φιλίσιον,[34] τὸ αὐτὸ καὶ τοῦτο ἔοικεν εἶναι τῇ τε ἀπαρίνῃ[(ll)] καὶ τῷ φιλεταιρίῳ.

φλάζουσιν, ἀσαφῶς καὶ ἀδιαρθρώτως φθέγγονται).

φλέγμα,[35] οὐ μόνον τὸν χυμὸν τοῦτον τὸν λευκὸν[(mm)] καὶ ψυχρόν, ἀλλὰ καὶ τὴν φλόγωσιν δηλοῖ.

φλεγυρόν,[36 (nn)] πυρῶδες, τὸ δυνάμενον φλέγειν.

φλεδονώδεα,[37] τὸν φλύαρον λέγει,[(oo)] φλεδόνες γὰρ αἱ φλυαρίαι.

φλέως,[38] (ἐκ τοῦ φλέω[(pp)] φλογμῶδες, καὶ πυρῶδες, ἔστι δὲ τοῦτο) φυτὸν ὅπερ καὶ πλεκόμενον, τίθεται τοῖς ἐλαιηροῖς[39] κεραμίοις.

φληναφώδεις,[40] φλύαροι.

φλέγεαι,[41] ἐρυθραί.

φλιαί,[42] τὰ ἐν ξύλοις ὀρθοῖς ἐμπεπηγμένα, καθάπερ δὴ[43 (44)] καὶ τῶν νεύρων φλέβες.

φλογιά, πυρὸς) μετὰ ἐρυθήματος.

φλυκτά, ὑγραίνει), μυδᾷ.

φλυαρῶν, ὑγρᾶν.

v. l. ex MS. β.

1 hi duo articuli desunt. αE.
2 τῶν ἐν τοῖς χείλεσιν
3 ἐννεώς. 4 τυφλωμανίην E
5 ὕβοι ὁ κυρτοί. E.
6 γυναιξὶν addit.
7 ἄρα ὥστε. αE.
8 ὑποκοριστικῶς unc. ἢ parenth. ὑδρία.
10 ὁ ὑδροποιήτης uncin. desunt. 11 ὑπάλειπτρον, εὔχρηστον. 12 ὑπαλείψειε. E
13 ὑπηλυθέωσιν. E.
14 hic articulus deest. E
15 parenthesi inclusa desunt. 16 ἄγαν ex τοῦ παρακεχυμένου deest. αE.
17 ὑποχολώσει, πληρωθῇ ὑπὸ χολῆς 18 ὑπανέθη. ex E.
20 hic articulus deest. E.
21 ὑπονηξαμένη.
22 ὑπόξηρος. ex parenthesi inclusa desunt. E.
23 ὅλου deest. E
24 ὑποτροπή, ὑποστροφή uncina desunt. 25 ὑπομέλαινα. αCE.
26 parenthesi inclusa desunt. 27 ὑπωμίη legitur ex parenthesi inclusa desunt. 28 ὑφέλκους. E.
29 parenthesi inclusa desunt. E. 30 φαρκιδώδεις
31 φαύστιγες uncina inclusa parenthesi desunt. αF.
32 φιβάλιον. 33 φληνύουσα. E.
34 ὅμοιον τῇ ἀπαρίνῃ καὶ τῷ φιλεταιρίῳ. uncina desunt. E. 35 ὁ χυμὸς ὁ λευκὸς καὶ ψυχρός, ἀλλὰ καὶ ἡ φλόγωσις
36 φλεγυρόν leg. ex πυρῶδες deest. αE.
37 φλεδονώδης ὁ φλύαρος. leg. ex φλέγει deest. E.
38 φλέως leg. ex parenth. inclusa desunt. αE.
39 ἐλαιηροῖς κεραμίοις ἐν τῷ φλέγω φλογμῶδες.
40 hic articulus deest. E.
41 φλέγεαι 42 φλιαὶ τὰ ἐμπεπηγμένα ὀρθὰ ξύλα. E. 43 καθὰ δὴ. E.

v. l. MS. δ.

(a) τύρσιν
(b) χείλεσι. αE.
(c) ἐννεώς.
(d) τυφλομανίην.
(e) φρενιτίδων
(f) πάθημα. E.
(g) ὕβος
(h) ὑδρώπεσσι
(i) καθαιρόμενοι.
(k) ὡς καί.
(l) περὶ μο τῶν.
(m) ὑπάλειπτον
(n) ὑπηλυθέωσιν
(o) ὑπερφηματονεῖ
(p) ὑπέρινος
(q) ὥστε deest.
(r) αὐτῇ deest.
(s) ὑπερίνησις. οὕτω γοῦν ἐξηγήσαντό τινες καὶ τὸ ἰσχναίνειν
(t) πληρωθῇ)
(u) ὑπανέθη.
(v) ὑπνοῦσα
(w) ὑπομύσαρα.
(x) ὑπόξηρα.
(y) ὑπόξυρος.
(z) ἐν ὀξέῃ τροπῇ
(&) ὑπόψαφαρα.

(aa) ὑπωμίη
(bb) ἤτοι deest
(cc) ἢ deest. E.
(dd) φαινομένη, διαφανής
(ee) στρογγύλα
(ff) φαύστιγγες ex E.
(gg) καλοῦσι) deest. αE.
(hh) φληνύουσα.
(ii) φιλεταίριον.
(kk) εἶδος τι τάχα.
(ll) τῇ τε ἀπαρίνῃ.
(mm) ὑγρόν
(nn) φλεγυρόν
(oo) λέγει deest.
(pp) φλέγω.
(qq) καθὰ καὶ αἱ τῶν νεύρων.

v. l. MS. E.

(a) τοῦ ἐν
(b) γυναιξὶν ὑδραινόμεναι τελήμα desunt.
(c) ὑπάλειπτρον
(d) εὔχρηστον
(e) ὑπονηξαμένη
(f) φλυαροῦσα

φλύεται, ὑγραίνε[1]. φιλυραίνα … E.

φλυζέσησι, βλυζέσαις.

φλυζάκια, ψυδράκια[(a)]

φονᾷ, φονεῦσαι ἐπιθυμεῖ.

φλύσιος[2], ἐξανθήσεως[3] (τῆς ἐπὶ πλεονεξίᾳ γενομένης κατὰ σῶμα.

φοινίκηνος[(b)], ἀπὸ τοῦ χρώματος οὕτω νοήσειεν ἄν τις τὴν ἐλεφαντίασιν[(c)])

φολλικώδεα[(d)], τὰ οἱονεὶ θυλακώδεα[(e)] καὶ σομφά[3].

(φοινίκη[4(f)], νόσος ἥτις κατ' αὐτὸν τόν τε τῆς φοινίκης τόπον, καὶ κατὰ τὰς ἄλλας[(g)] ἀνατολικὰ μέρη πλεονάζει. δοκεῖ δὲ αὕτη ἡ ἐλεφαντίασις εἶναι)

φορύξαντες, φυράσαντες.

φορίνην[5], δέρμα.

φόρος, εὐσύληπτος[(h)]

φύλλα, τὰ κηπαῖα καὶ βοτανώδη χλωρὰ ἡδύσματα.

φύλλα (ὡσαύτως[6] ἡδύσματα κηπαῖα) οἷον κορίανον, πήγανον, σέλινον.

φύλλον, τὸ τοῦ σιλφίου σπέρμα[7] (διὰ τὸ πλατὺ εἶναι ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν γυναικείων, προστίθησι δὲ καὶ αὐτὸς) ποτὲ μὲν λιβυκὸν[8], ποτὲ δὲ αἰθιοπικόν.

φύσιγγα[9], τὸ καλούμενον ἐγκαύλημα καὶ μᾶλλον τὸ κοῖλον.

φυτάνοι[10], ὁ τοῦ φυτεύειν καιρός

φυτευτηρίων, τῶν[11] εἰς τὴν γῆν φυτευομένων ξύλων.

φωίδες[12], ἀφάσιγγες ὥσπερ ὧν εἴρη).

φωνὴ περιοντωμονική, ἡ κερχνώδης.

Ἀρχὴ τοῦ Χ.

χαλκίτου, συπτηρία.

(χαραδροθέωσι[13], διέχουν ἔχωσιν.)

χαράκτηρι[(i)], ὠξυμμένῳ ὥσπερ χαρακτῆρος.

χασκῶν, περισσοῦν (ὁ Διοσκουρίδης[14] ἀναγινώσκει, καὶ φησιν) οὕτως εἰρῆσθαι τὴν μήτραν διὰ τὸ ἀντιστομοῦσθαι.

χημεύσα[15], ψυχουμένη[(j)], ῥιγῶσα.

χλοῦς, ἡ χλωρότης.

χεχύσκιον ξηρὸν[(k)] (ὥσπερ χωρισικῶς[16] εἴρη) δηλοῖ δὲ τὸ βραχὺ καὶ ὀλίγον βηχίον[(e)]. ξηρὸν[16] δὲ ἐστιν, ὅταν μηδὲν[(l)] ὑγρότητος ἀναχρεμπτομένης εἰς τὸ σῶμα παραγένη[(n)]))

χεραδέως[17(o)], ἀφθόως, (γέγονε δὲ ἀπὸ τοῦ χαράδρας.)

χῆς[18], καταχέειν.

χολήϊον, χολῆς ἀγωγόν.

χήλην, μήλην[(p)] δίχηλον κατὰ τὸ ἄκρον ἐκτετμημένην.

χήλωμα[(q)], τὴν διχηλῆ[19(r)] γλυφίδα τοῦ βέλους, ἢ προστιθέασι ἐν τῷ τοξεύειν τὴν νευρὰν τοῦ βέλους.

χυτλάζε[20]), ὥσπερ κλύζεσθαι ἔλεγεν.

χήμην, χηραμύδην[21(s)] τὴν κοιλοτέραν κόγχην καὶ μείζονα.

χλωροῖσι, λαχάνοις τοῖς κηπιδίοις.

χλοιδοῦν[22]), ὥσπερ καὶ χλωραίνου) ἔλεγεν[23].

χλώρασμα, χλωρότης λαμπρὸν διαυγουμένη καὶ ἐπὶ τὸ ὑδαρῶδες ῥέπουσα.

χυτρίδεαν, χύτραν.

(χύτρινον[24], ὁμοίως καὶ πάλιν χύτραν.)

χωλεύσειεν, ἀνάπηρον κατά τι τῶν ἄρθρων ποιήσειεν.

Ἀρχὴ τοῦ Ψ.

ψάγδαν, εἶδός τι μύρου.

ψαφερόν[(t)], ψαδυρόν.

ψαίρειν, ἐννήχεσθαι, προσψαύειν.

ψαιστὴν μάζαν, τὴν ἐν μέλιτι καὶ ἐλαίῳ πεφυραμένην, ἐπεὶ καὶ τὰ ψαιστὰ πάντα οὕτω λέγε[(u)]).

ψέφαρα, τὰ ψοφοειδῆ μέλανα[25]. ψέφος γὰρ τὸ σκότος.

Ἀρχὴ τοῦ Ω[(v)].

ὠδῆ, ὀλολυγή. δῆλον ἐστὶ ὅτι σὺν τῷ ι — προσγράφεται, ὅτι καὶ τὸ ῥῆμα.

ὠμηλύσιν[(w)], τὰ ἀπὸ τῶν ἀφρύκτων κριθῶν[26] ἄλφιτά τε καὶ[27] ἄλευρα[28] (τὸ οἷον ὠμὸν ἄλευρον) ἃ κυρίως (φασὶν) ὠμήλυσιν[(x)] ὀνομάζεσθαι, καταχρηστικῶς δὲ καὶ τὸ ἄλλο πᾶν[29(y)] ἄλευρον.

ὤρεόντα, φροντίζοντας, ὅτι καὶ ὤρα ἡ φροντίς.

ὦρου[30], ἐνιαυτοῦ.

Τέλος τοῦ λεξικοῦ.

v. l. ex MS. B.
1 φιλυραίνα. 2 φλύσεως. E.
3 ἐξανθήσεως et quae sequuntur usque ad φολλικώδεα desunt pro quo legitur φυλλικώδεα. E.
(3) τὰ σομφά …
4 φοινίκηνος, ἐλεφαντιάσεως. ἡ αὐτὴ καὶ φοινίκη νόσος λέγε) ἥτις κατὰ τὸν τῶν φοινίκων γίνε) τόπον ἐν τῇ ἀνατολῇ … usque ad φορύξαντες. 5 φορίνην ead. E.
6 parenthes. inclusa desunt E.
7 ὅπερ addit. … parenth. inclusa desunt E. 8 λίγε) addit. E.
9 φύσιγγον E. 10 φυτάνη ead. E.
11 τῶν φυτευομένων pro φυτευομένων. 12 hic accentus deest. 13 hic acc. deest. E.
14 parenthes. inclusa desunt E.
15 χημιοῦσσα, ψυχωμένη.
16 parenth. inclusa desunt E.
17 χεραδέως. parenth. inclusa desunt E. 18 χῆ. 19 διοχελῆ. E.
20 χυτλάζε), τὸ κλύζεσθαι. E.
21 χηραμύδην. E. 22 ὥσπερ … desunt. 23 ἔλεγεν deest. E. 24 hic accentus deest. E.
25 μέλανα. 26 ἀφρύκτων E.
27 ἄλφιτά τε. 28 ὅπερ e parenthes. inclusa desunt
29 ἄλλως leg. est πᾶν deest. E.
30 ὤρου. E.
v. l. MS. D.
(a) ψυδράκια. E.
(b) φοινίκινος
(c) ἐλεφαντίνην.
(d) φυλλικώδεα.
(e) θαλακώδεα.
(f) φοινίκη νόσος, ἥτις
(g) τὰ ἄλλα.
(h) εὐσύληπτος
(i) χαράκτηρ.
(j) ἐψυχωμένη
(k) χλωρόν.
(l) ὑγρότερον
(m) ἀναχρεμπτόμενον
(n) παραγίνη)
(o) χεραδίως E.
(p) μύλην
(q) χίλωμα
(r) διχελῆ
(s) χηραμύδην
(t) ψαφαρόν, ψαδαρόν.
(u) δεῖ)
(v) ὀδλάνη — ἐστὶ δῆλον ὅτι
(w) ὠμηλύσιν
(x) ὠμηλύσιον
(y) πᾶν deest.
v. l. MS E.
(a) καρπὸς scrib. post ὁ
(b) εἰρῆσθαι.
(c) χημιοῦσσα
(d) ψυχωμένη
(e) τὸ ὀλίγον βηχίον καὶ βραχύ.
(f) ὅπερ additum ante καρίως ex φασὶν deest.
(g) ἀνωμάζε)

Fragmenta incerti autoris de urinis ex Ms. E. Hippocrat-
forte Actuarii

… τοῦ φαινομένου λεπτοῦ ὕδατος ἐπάνω τοῦ χρώματος, καὶ τοῦτο διαθεώρητον ἐστι. κ…
…φαται φαίνεσθαι. καὶ τοῦτο δείκνυσι τὸ τοῦ ἐγκεφάλου περίττωμα ὡς λεπτὸν καὶ ἀνωφ…
…χρώματος, εἰ μή πως ἀνέλθῃ ξανθὴ χολὴ καὶ κατακυριεύσῃ τὸν ἐγκέφαλον καὶ χρωμα…
… καὶ τὸ πλεῖον … γον, ἀπὸ τῆς ὑγρότητος καὶ στενότητος, καὶ χαυνότητος καὶ ἰσχυρότ-
ητος γίνεται. καὶ εἰς τινας ὅταν … θην ἀπὸ … ατος φαίνεται πολλοῦ. καὶ εἰς τοῦ λιθιῶντος φαίνεται
πολύ. ἀμὴ θέλει ἔνι καθαρὸν, καθὼς τὸ φυσικόν. … εἰ μὴ πλεῖον εἰς τὰ κόκκινα
… γένηται τριγίσῃ τὸ ὑγρὸν τοῦτο, εἰς τὸ λευκὸν οὖρον, θέλει … ε). εἰ μὴ πλεῖον εἰς τὰ κόκκινα
οὖρα. πολλάκις καὶ εἰς τὰ κίτρινα … τοῦτο ὅτε κρατήσουσι τὸ ὑαλὸν χαμηλὰ, τότε φαίνεται. καὶ
σημεῖον ἐστι φρενίτου θανασίμου. καὶ πλευριτικοῦ μετὰ κεφαλικοῦ. τοῦτο τὸ σημεῖον ὅταν φανῇ,
ἀρχὴ ἔνι τῆς ἀναισθησίας. καὶ ἐὰν ζαλωθῇ εἰς τὴν ἕκτην, εἰς τὴν ὀγδόην ἀποθνήσκει. εἰ δὲ εἰς
τὴν … ζαλιαθῇ, εἰς τὴν δεκάτην εἴτε εἰς τὴν ιβ, μέλλει κινδυνεύσειν. πολλάκις δὲ εἰς τὴν
ἡμέραν τῆς κρίσεως ἐὰν φανῇ τὸ σημεῖον τοῦτο. καὶ μετὰ τὴν κρίσιν ἀλλοιωθῇ, σημεῖον ἀγαθὸν.
εἰ δὲ θέλει λυθῇ μετὰ τὴν κρίσιν τῆς ζ, ἢ τῆς ιδ, σημεῖον οὐκ ἀγαθὸν. … ον γὰρ ὑποκαταλαμβάνει
ἡ χολὴ ξανθὴ εἰς τὸν ἐγκέφαλον. καὶ φθείρει τὰς δυνάμεις τοῦ ἐγκεφάλου. καὶ βάρεται ὅλος. καὶ τὸ
περίττωμα ἐξέρχεται οὕτω κίτρινον. καὶ εἰς οἷον ὑαλίον φανῇ τοῦτο μετὰ τὴν κρίσιμον ἡμέραν,
θανάσιμον ἐστι. τὸ γὰρ περιττὸν, ἀφεῖον … ἓν δὲ περὶ ἀράχνης εἴπωμεν τινὶ εἰς τὸ ὑγρὸν τοῦτο. καὶ
τοῦτο δύο σημαίνει. τὸ ἓν περὶ ἀράχνης. τὸ δὲ ἕτερον ὥσπερ λῖπος. καὶ τὸ μὲν λιπῶδες, ἀπὸ τῶν
νεφρῶν ἐξέρχεται. τὸ γὰρ ὡς ἀράχνη, ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου. καὶ ὅταν φανῇ τὸ σημεῖον τοῦτο ὥσπερ
ἀράχνη, σημαίνει χαύνωσιν τῆς δυνάμεως τοῦ ἐγκεφάλου, ἀπὸ τοῦ γλίσχρου τῆς οὐσίας ἐξέρχεται.
μετὰ τοῦ οὔρου. καὶ ὡς γλίσχρον θέλει μίσγεται μετὰ τοῦ οὔρου. ἀμὴ κεῖται ἐπάνω εἰς τὸ οὖρον. καὶ τοῦτο
σημαίνει καταρροὴν καὶ σύγκωσιν τῆς κεφαλῆς. πολλάκις καὶ ψυχίου παλαιοῦ, καὶ ἐκτικοῦ. ἐὰν
τοῦτο τὸ σημεῖον ἴδῃς εἰς τοὺς ἐκτικούς. καὶ ἡ στεφάνη ἡ τρίτη κοκκινόχρους, καὶ ἡ ὑπόστασις κρεμ-
αται εἰς τὴν μέσην πλησίον ὁ θάνατος. καὶ ὀφείλει τὸν ἰατρὸν βλέπειν καλῶς ἀπάσας τὰς
στεφάνας τοῦ ὑαλίου. ὅτι ἐὰν κατὰ μικρὸν τὸ σημεῖον ἐκεῖνο ἐκλείπῃ, καὶ ὁ ἄρρωστος εἰς-
ελπίδα ἔνι ζωῆς. εἰ γὰρ μὴ, μηδὲν κοπιάζῃ ὁ ἰατρὸς εἰς τὸν ἄρρωστον. τοιοῦτον ἐὰν ἄρξηται θα-
… καὶ περὶ τοῦ λιπώδους τοῦ οὔρου
θαι τὸ οὖρον καταρχὰς: … ἐξέρχεται.
ὀλίγον ἐξέρχεται. τοῦτο σημεῖον ἐστι δυσεντερίας. διότι τὸ ὑγρὸν ἀπὸ τὴν γαστέρα ἐξέρχεται.
καὶ ἔνι τὸ οὖρον ὀλίγον. καὶ τὸ λιπῶδες, κακοτομία ἐστι τοῦ λίπους τῶν νεφρῶν. ἀλλὰ τὴν
δριμύτητα τῆς διαβαίνειν ἀπέχει. καὶ εἰς ὅλα τὰ κοιλιακὰ πάθη ἀποδριμύτητος. καὶ μαρο-
νοσοῦντα φαίνονται τὰ σημεῖα ταῦτα. καὶ τοῦτο ὀλέθριον ἔνι. διὰ τοῦτο θέλει τὸ πολυπραγμονεῖ.
ὅμως ἐὰν ἔνι ὁ ἄρρωστος ἄνευ πυρετοῦ, δυσκόλως ζήσει. ἐποιήσαμεν καὶ σχήματα τοῦ ὑαλίου.
καὶ ἐδείξαμεν τὰς στεφάνας καὶ τὰ σημεῖα τῶν περιττωμάτων, τὸ πῶς ὁρῶνται. καὶ οἱ ἀναγ-
ινώσκοντες εὐκόλως καταλαμβάνουσιν.

τὸ χρῶμα ταύτης τῆς στεφάνης καὶ τῆς τετάρτης, κοινὸν φαίνεται κιρρόχρουν εἰς τὸ ἀληθῆναι. ὅπερ-
μέλλομεν λέξειν ἔμπροσθεν. καὶ χωρὶς τοῦ νοσήματος τούτου θέλει φαίνεται. ἀμὴ ἀριθμεῖται μετὰ
τῆς τρίτης στεφάνης. καὶ ὅταν συμβῇ τὸ νόσημα, φαίνονται δύο κίτρινα καὶ πολλάκις ἡ
τετάρτη στεφάνη λεπτοτέρα γίνεται. καὶ τοῦτο ἄλλο δηλοῖ. καὶ τὸ πλεῖον οὖρα λευκὰ γίνονται
εἰς τὰ νοσήματα ταῦτα καὶ ὅταν φανῇ τὸ σημεῖον τοῦτο, σημαίνει νοσήματα τοῦ
ἀπευθυσμένου ἐντέρου. οἷον ἐξοχάδας. ἐσωχάδας. ῥαγάδας. συκάμινα. διατρίσεις. ξηρότητα
εἰς τὸν τόπον αὐτόν. ποτὲ καὶ δυσεντερίαν. καὶ τοῦτο ἀναμφίβολον ἔνι. καὶ ἐὰν φανῶσι τὰ
σημεῖα ταῦτα χονδρότερα. τὸ νόσημα νεαρὸν ἔνι. εἰ δὲ λεπτότερα, παλαιὸν ἔνι, ἐὰν καὶ
ὑγιὴς ἐγένετο ὁ τόπος. ὅμως εἰ τι φόριον νοσήσει καὶ πάλιν ὑγιάνει, θέλει δεύονται ἐλθεῖν
εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν. καὶ διὰ τοῦτο τὰ περιττώματα πέμπουσιν ἄπεπτον. καὶ τοῦτο
τὸ σημεῖον τοῦ ἐντέρου τοῦ ἀπευθυσμένου ἔνι. καὶ ὑπάρχει ἡ τετάρτη στεφάνη, λεπτοτέρα
τῆς δευτέρας. δηλοῖ ὅτι ἀπὸ τῶν ῥινῶν αἷμα ἐξῆλθε ἢ μέλλει ἐξελθεῖν ἄνευ λόγου.
περὶ κοκκίνης φαινομένης τῆς στεφάνης. γίνωσκε ὅτι ὅταν κοκ-
κινήσῃ ἡ αὐτὴ στεφάνη ἀφανεῖς γίνονται αἱ ἕτεραι αὐτῆς ὅρου ὥσπερ προείπομεν. σημαίνει
γὰρ κεφαλαλγίαν ἀπὸ αἵματος καὶ ὀφθαλμοπονίαν, ἢ οὔσαν, ἢ μέλλουσαν. εἰ γὰρ τὸ οὖρον λευκ-
ανθῇ καὶ τοῦτο τὸ σημεῖον διαμείνῃ, μελέτη ἔνι φλεγμονῆς ἐγκεφάλου. καὶ δεῖται σπουδῆς

καθαρθῆναι τὸ σῶμα καὶ ἡ κεφαλὴ ἀπὸ τοῦ αἵματος· καὶ μηδὲν θαρρῆσαι εἰς τὸ λεύκωμα τοῦ οὔρου· ὅτι
ἡ ὕλη ἐπάνω ἀνατρέχει· καὶ δεῖται φλεβοτομίας κεφαλικῆς·

Κεφάλαιον τρίτον· - - -

περὶ τοῦ ὅταν φαίνηται πράσινος ἡ αὐτὴ στεφάνη.

ἐκείνων εἴπωμεν· καὶ ἡ ὑπόστασις λευκὴ καὶ λεία καὶ ἔμμετρος εἰς τὸ ὕαλον καθισαμένη, ὑγιείαν
σημαίνει· εἰ δὲ ἔνι ἐρυθρόν, τὸ σῶμα δύνατον νὰ ἔνι· τὸ δὲ ὕδωρ θερμόν· καὶ πολλάκις ἀπὸ ἀπονίας —
στομάχου θερμαίνεται τὸ ἧπαρ καὶ χρωματίζει τὸ οὖρον· καὶ πολλάκις ἀπὸ ἀπονίας στομάχου, θερματίζεται
τὸ οὖρον· καὶ τοῦτο τὸ ἔμπροσθεν εἰς τὸ περὶ χρωμάτων οὔρων μέλλομεν εἰπεῖν· κεφάλαιον δεύτερον περὶ τῶν
θερμότητος ὑποστάσεων
γνωστόν ἐστιν ὅτι ὁποία ὕλη περιττεύει εἰς τὸ σῶμα, ἀπ' ἐκείνης τῆς ὕλης, χρωματίζεται ἡ ὑπόστασις,
καὶ ἐξέρχεται τοιόσδε· ὁμολογημένον ἔνι ὅτι τὸ αἷμα πλεονάζει εἰς τὸ σῶμα· καὶ οἱ τρεῖς χυμοὶ ὁμοῦ εἰσὶν
εἰς τὸ αἷμα μεμιγμένοι· ὅμως ὁποῖος ἂν αὐξήσῃ ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ σταθμοῦ, ἀνάγκη ἔνι ὅτι τὸ περίττωμα
τοῦ αὐτοῦ χυμοῦ, πλέον νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὸ οὖρον ἄνευ ἐμφράξεως· καὶ χωρὶς νὰ ὁρμήσῃ ὕλη πρὸς
τὸ ἄνω μέρος· καὶ ἐὰν ἔνι ἡ ὑπόστασις κόκκινος, τὸ οὖρον ἐρυθρότερον νὰ ἔνι καὶ τὰ στεφάνια ὅμοιον;
τοιοῦτον οὖρον, ἅπαξ νὰ συμβῇ· καὶ ἂν συμβῇ, θανάσιμον· εἰ δὲ κινδυνεύσῃ, πολλὰ μακρονοσήσῃ·
διότι δυσκάθαρτον ἔνι τὸ αἷμα· διότι τὸ αἷμα, οὐδὲν ἔχει σῶμα κρατητὸν ὥσπερ τὸ φλέγμα· ὅτε ἡ
χολὴ· εἴτε ὁ μελαγχολικός· τὸ αἷμα θέρμην ἔχει αὐτὴν καὶ χρῶμα· τὴν δὲ πυρετὸν μετὰ τοῦ σώματος
ἔχει αὐτὸν ἡ ξανθὴ χολή· τὴν ὑγρότητα μὲν τὸ σῶμα ἔχει, διὰ τοῦ φλέγματος· τὴν ξηρότητα δὲ
καὶ ψυχρότητα ἔχει, διὰ τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ· καὶ αὐτοὶ ἔχει τοὺς τρεῖς ~~μελαγ~~ χυμοὺς διὰ τὴν
ἰδίαν ψυχρότητα· διὰ τοῦτο λέγει ὁ Γαληνὸς ὅτι ὁ μελαγχολικὸς χυμὸς ἀρνεῖται· διότι ὁ —
μελαγχολικὸς χυμός, ἔχει τοὺς τρεῖς χυμούς· καὶ ἐὰν χωρισθῇ αὐτὸς χωρίζονται καὶ οἱ ἕτεροι χυμοί·
καὶ ἐὰν χωρισθῶσιν οἱ χυμοί, ἀνάγκη θάνατος· καὶ ὥσπερ εἰσὶ τὰ στοιχεῖα εἰς τὸ ἐξαντλούμενα.
γῆ· ὕδωρ· ἀὴρ· καὶ πῦρ, ἀντὶ τῆς γῆς εἰς τὸ σῶμα ἔνι ὁ μελαγχολικὸς χυμός· ἀντὶ τοῦ ὕδατος τὸ
φλέγμα· ἀντὶ τοῦ ἀέρος, τὸ αἷμα· ἀντὶ δὲ τοῦ πυρὸς ἡ ξανθὴ χολή· καὶ ὥσπερ ὁ ἀὴρ σῶμα ἐστὶ
πλὴν ἀθεώρητον, καὶ εὔχρουν διὰ τὰ χρώματα τοῦ κόσμου, οὕτω καὶ τὸ αἷμα χυμοὶ μὲν ὀνομάζονται
ἀλλ' ἀσώματόν ἐστι· θέρμην ἔχει μόνον καὶ χρῶμα διὰ τὴν ὕλην· καὶ καὶ εἴπασιν ὅτι εἰσὶ οὐ
σῶμα, πῶς χρωματίζει· ὥσπερ τοῦτο τὸ γεῶδες πῦρ ὅτι οὔτε σῶμα ἔχει οὔτε χρῶμα· εἰ μὴ
πλησιάσει τὴν ὕλην, οὕτω τὸ αἷμα θέρμην ἔχει τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ· διὰ τὴν ἕνωσιν τῶν
ἑτέρων χυμῶν χρωματίζεται· βλέπε ὅτι ὁ δημιουργὸς ὁ χυμὰ αὐτὸ ἐποίησε τῶν τριῶν χυμῶν.
εἰ γὰρ οὐκ ἦν τὸ αἷμα οὐδὲ ἡ τροφὴ εἶχεν ἀλλοιοῦσθαι· οὐδὲ πέψιν λαμβάνειν· οὐδὲ τὸ
σῶμα ἠδύνατο τρέφεσθαι· ἐπεὶ θερμὴ ἔνι τοῦ πνεύματος τοῦ ζωτικοῦ· βλέπε ὅτι τόσον
οὐδὲν ἔχει σῶμα τὸ αἷμα, ὅτι ὁ δημιουργός, οὐδὲ πόρον ἐποίησεν, ἵνα διαφορῆται τὸ περίττωμα
αὐτοῦ καθὼς οἱ ἕτεροι χυμοί· ἤγουν τὸ φλέγμα ἔχει πόρους καὶ καθεκάστην ἡμέραν διαφορεῖ τὸ.
περιττώματα αὐτοῦ· ὁμοίως καὶ ἡ ξανθὴ χολὴ καὶ ὁ μελαγχολικὸς χυμός· καὶ τὸ φλέγμα
διαφορεῖται, τὸ μὲν ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ διὰ ῥινῶν· καὶ διὰ γαστρός· καὶ ἡ ξανθὴ χολὴ διαφορεῖται
ἀπὸ τὸ ἔντερον ὅπερ κρατεῖ ἀπὸ τοῦ ἥπατος μέχρι τοῦ ἀπευθυσμένου διὰ τὸν ἐρεθισμὸν τῆς
ἐξόδου· ἐὰν οὐδὲν ἐγίνετο αὐτό, οὐ μὴ ἐγίνωσκον οἱ ἄνθρωποι ὁπότε μέλλωσι κενῶσαι διὰ
γαστρός· καὶ τὸ μὲν διαφορεῖται ἀπὸ τῶν μεσαραικῶν φλεβῶν εἰς τὸν στόμαχον· καὶ λάκκοι
τὸν στόμαχον ἵνα ἀπολύσῃ τὸ σκυβαλῶδες πρὸς τὰ ἔντερα· ὁμοίως καὶ ὁ μελαγχολικὸς
χυμὸς μετὰ τὸ ἐλθεῖν τὴν χολὴν εἰς τὸν στόμαχον· διότι ἀμύσσει καὶ ἀχανίζει ἀπὸ
τὴν χολὴν ἔρχεται ὁ μελαγχολικὸς χυμὸς ~~ἀπὸ τὴς [illegible] εἰς τὸν στόμαχον καὶ [illegible]~~ καὶ
~~[illegible] τὸν στόμαχον~~ καὶ βοηθεῖ, τούτους τοὺς τρεῖς χυμοὺς ἐποίησεν ὁ δημιουργὸς πόρους
καὶ διαφορεῖται καθεκάστην ἡμέραν τὰ περιττώματα· καὶ τὸ αἷμα ἐὰν εἶχε σῶμα, οὐδὲν —
ἤθελεν ἔχει περίττωμα εἴτε πόρον εἶχεν ἀδιαφορεῖται ἄνευ ἀρρωστίας καθὼς καὶ οἱ
ἕτεροι χυμοί· ὁ δημιουργὸς πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ σώματος ἐποίησε τοὺς χυμοὺς καὶ πρὸς τὸ
περίττωμα ἑνὸς ἑκάστου χυμοῦ, ἐδόνησε πόρον ἵνα διαφορῆται τὸ περίττωμα αὐτοῦ· καὶ
διὰ τὴν πλεονεξίαν τῆς πολυτροφίας πλεονάζουσι καὶ οἱ χυμοὶ παρὰ χρῆσιν· καὶ πρὸς
τοὺς πόρους οὐδὲν καθαίρονται οἱ χυμοὶ ἀπὸ τὰ περιττώματα αὐτῶν ὡς πρέπει· καὶ διὰ —
τοῦτο ὁ δημιουργὸς ἀπεποίησεν φάρμακα καθαρτικὰ τῶν τριῶν χυμῶν· ἄρα ἐὰν εἶχε
σῶμα τὸ αἷμα, ἤθελεν ἔχειν καὶ περίττωμα καὶ πόρον ἵνα καθαίρηται καθεκάστην —
ἡμέραν καθὼς καὶ οἱ ἕτεροι χυμοί· εἴτε φάρμακον εἶχε κενωτικὸν αἵματος· ὅμως εἰ καὶ
ἔστι λυτήριον ἔνι καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τὰς ῥῖνας εἴτε ἀπὸ τὴν ἕδραν ἀρρωστία ἐστί· ἤγουν
εἴπωμεν ὅτι διαφορεῖται ἱδρὼς εἴτε οὖρον, καὶ αὐτὸ περίττωμα τοῦ ὑγροῦ ἐστί· καὶ ναὶ
εἴπωμεν πῶς ὅτε φλεβοτομῇ εὑρίσκει ὠφέλειαν πολλήν· καὶ γὰρ εἴπωμεν ὅτι οἱ δ'
χυμοὶ ὁμοῦ εἰσί· καὶ ὅτε φλεβοτομεῖταί τις· ὁμοῦ ἐξέρχονται οἱ χυμοί, οὐχὶ μόνον
αἷμα καὶ εἰ μὲν ἦν τὸ αἷμα κεχωρισμένον τῶν ἄλλων χυμῶν ὅταν ἐξέρχεται

ὅχι εὖ ἐποίει ὠφέλειαν. ἀλλὰ οἱ τέσσαρες χυμοὶ ἠκόμησαν ἐξέρχονται καὶ ὠφελεῖται. διὰ τὸ πλεονασμὸν τῶν ἐντός. ὄχι, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς θερμότητος εἴτε πόνου εἴτε ἀγωνίας, θερμαίνεται τὸ πνεῦμα τοῦ ἐμφύτου θερμοῦ. καὶ θερμαίνει καὶ τὴν ὕλην. καὶ ὅταν φλεβοτομηθῶσιν, ἐξέρχεται τὸ πνεῦμα τὸ θερμὸν μετὰ τῶν δ' χυμῶν καὶ εὐκρατοῦται τὸ σῶμα καὶ ἀναψυχίζεται. διὰ τοῦτο αἰσθάνεται τὴν ὠφέλειαν τῆς φλεβοτομίας. διὰ τοῦτο εἴπομεν ὅτι τὸ αἷμα, ὅθεν πλεονάζει ἀλλὰ θερμαίνεται τὸ πνεῦμα ἀπὸ τῶν ἀφορμῶν. καὶ ὅμοιον αὐτοῦ καὶ θερμαίνει τὴν ὕλην. καὶ διὰ τοῦτο χρωματίζουσιν οἱ χυμοὶ πρὸς τὴν ἐρυθρότητα καὶ ἐξέρχεται τὸ περίττωμα ἐρυθρόν. καὶ πρέπει νὰ βλέπει πρὸς ποῖον μέρος ὁρμᾷ ἡ ὕλη. εἰς τὸ ἄνω, εἴτε εἰς τὰ βάθη. εἴτε εἰς μόριον κύριον, καὶ εἰ μὲν ἔνι τὸ στεφάνιν ἐρυθρότερον, ἡ ὕλη πρὸς τὴν κεφαλὴν ὁρμᾷ. καὶ ἐὰν ἔνι ἡ ὑπόστασις ἐρυθροτέρα, εἰς τὰ βάθη καὶ εἰς ὅλον τὸ σῶμα ἔνι. καὶ ἐὰν ἔνι εἰς τὸ χῶμα, εἰς τὸ ἧπαρ ἔνι, εἴτε εἰς τοὺς νεφρούς. καὶ διὰ τοῦτο εἴπομεν τὸ τοιοῦτον οὖρον ὅπου ἔχει τὴν ὑπόστασιν ἐρυθροτέραν, θανάσιμον. διὰ τὴν θερμότητα τῆς ὕλης εἰς ὅλον τὸ σῶμα, ὅλον ἡ δύναμις καὶ νεκροῦται. διὰ τοῦτο καὶ ὁ θάνατος. ἰσχύουσαν δυνάμεως, ναμαρώνη ἐστὶ τὸ νόσημα. καὶ ζήσει ἐὰν λείψῃ τὸ σημεῖον αὐτὸ τὸ κόκκινον τὸ φαίνεται ἐδάνω εἰς τὸ ὕδωρ. ὅτι πολλὰ εἶδον τοιαῦτα οὖρα. μετὰ τοῦ σημείου αὐτοῦ τοῦ κοκκίνου, καὶ εἰς τὰς ὀκτὼ ἀπέθανεν ὁ ἄρρωστος. καὶ τὸ τοιοῦτον οὖρον ἐὰν ἀπὸ τὴν ἑβδόμην καὶ ἔμπροσθεν ἄρξηται, νὰ παχύνῃ καὶ χάσῃ τὴν κοκκινάδα, ἐλπίδα ἔχει ζωῆς. τὸ δύσκολον καὶ ἔμφοβον τοῦ τοιούτου νοσήματος, ἡ ὀγδόη, ἡ ἑνδεκάτη. καὶ ἡ δωδεκάτη ἔχει. ἐὰν παχυνθῇ τὸ οὖρον πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν, ἐλπὶς ζωῆς.

κεφάλαιον τρίτον περὶ κιτρινῆς ὑποστάσεως.

ὑπόστασις ἀπὸ ξανθῆς χολῆς κιτρινίζει ὥσπερ κοκκινίζει καθὼς τὸ προείπομεν. ὅταν οὖν πλεονάζῃ ἡ ξανθὴ χολὴ καὶ σκορπίσῃ εἰς ὅλον τὸ σῶμα, καὶ ἐχυθῇ καὶ παχυνθῇ. καὶ οὐ μὴ δυνηθῇ νὰ τὸ διαφορήσῃ ἡ φύσις, ἀπομένει μετὰ τοῦ φυσικοῦ ὑγροῦ. καὶ χρωματίζεται τὸ ὑγρόν. καὶ ἐξέρχεται μετὰ τοῦ χρώματος. τὸ τοιοῦτον οὖρον λευκὸν καὶ ὡς παχύτερον γίνεται παρὰ τὴν ὑπόστασιν. διότι ὑποπίπτεται ἡ χολὴ μετὰ τοῦ ὑγροῦ. καὶ ... πυρετὸν δηλοῖ λιγνενὴ καὶ τὸ ὑγρὸν τὸ χρῶμα, καὶ ἐὰν ἔνι καὶ ἡ στεφάνη οὕτω κιτρίνη, πυρετοὺς ἐκτικοὺς πυρετοὺς — ἀναισθησίαν καὶ παρασμόν. τὸ τοιοῦτον οὖρον πολλάκις εἶδον εἰς ἐκτικοὺς πυρετοὺς ἀπὸ χολῆς ξανθῆς εἰς πλησίον ὅτε ἔμελλε κινδυνεύσειν. καὶ εἰς τοὺς φρενιτικοὺς ἀπὸ χολῆς ξανθῆς εἰς τὸ τέλος, τοιαῦτα οὖρα γίνονται. εἰς τὰς ὀκτώ, εἰς τὰς ι' καὶ εἰς τὰς ιβ', κινδυνεύει ὁ ἄρρωστος. καὶ ταῦτα τὰ οὖρα ἀκριβῶς συμβαίνουσι. καὶ εἰς τοὺς περιπνευμονικοὺς ἀπὸ ξανθῆς χολῆς τοιοῦτον οὖρον φαίνεται. καὶ εἰς ἀπόστημα πλησίον τοῦ πνεύμονος, τοιοῦτον οὖρον φαίνεται. ἀλλὰ τὸ χῶμα ἐρυθρότερον φαίνεται. καὶ ὁ τοιοῦτος ἄρρωστος δυσπνοεῖ καὶ ὅταν ἄρξηται δυσπνοεῖν, σημεῖον κακόν. πολλάκις εἶδον ὅτι ὅταν ἐψυχορράγει ὁ τοιοῦτος ἄρρωστος, τὸ οὖρον, ἀπὸ τὸ χρῶμα καὶ σημεῖα τοιαῦτα ἐπανέφερε καὶ τινὲς ἀπὸ τῶν ἰατρῶν εἶδασι καὶ εἶπον ὅτι σημεῖον καλόν. καὶ ὁ ἄρρωστος ἀπέθανεν ἐκεῖνος. ὅθεν ἦν ἄλλο· εἰ μὴ ὅτι ἠγόνισαν αἱ δυνάμεις τῶν ἀποκριτικῶν καὶ ἐνεκρώθησαν ἵνα πέμψωσιν ἀπὸ τοῦ βάθους τὰ σημεῖα ἅπερ ἦσαν. καὶ εἴτι προσέφερε, διὰ τοῦτο ἐφάνησαν, ἐκεῖνο ἀπῆλθεν ἡ φύσις μετὰ τοῦ χρώματος τῆς θέρμης. καὶ διὰ τοῦτο ἐφάνησαν ἔξω καὶ ἠσφαλίσθησαν.

κεφάλαιον τέταρτον περὶ μελαίνης ὑποστάσεως.

τὸ τοιοῦτον οὖρον μεθ' ὑποστάσεως μελαίνης καὶ τὸ οὖρον λευκὸν καὶ λεπτὸν εἰς ὑδερικὸν εἶδον ἀναστρέψαι, ὅτε ἦλθον πλησίον τοῦ θανάτου. περὶ σημείων ἅπερ φαίνονται εἰς τὴν ὑπόστασιν ὥσπερ κόκκινα τῆς κοιλίας. καὶ μικρότητος καὶ χονδρότερον ἅπερ εἰσὶ κεφάλαια.

Κεφάλαιον πρῶτον περὶ τοῦ να φαίνεται ὥσπερ σπόρος κωλύας κόκκινος. τοῦ δείχνουσιν ἔμφραξιν τῶν νεφρῶν καὶ ταῦτα τὰ κόκκινα ἔνι περίττωμα τοῦ ὑγροῦ. καὶ ἔρχονται εἰς τοὺς ἀλλήλους πόρους. καὶ διὰ τὴν γλισχρότητα, ἀργεῖ εἰς τὸ διαβαίνειν καὶ σήπονται ἀπὸ τῆς θέρμης καθὲν πρὸς τὸ μῆκος τοῦ σπόρου. καὶ ἔρχεται εἰς τοὺς νεφροὺς καὶ ἐκ τῆς ἐμφράξεως τῶν νεφρῶν ἀργεῖ εἰς αὐτούς. καὶ διὰ τὴν θερμότητα χρωματίζεται τὸ ὑγρὸν καὶ ἐξέρχεται μετὰ τοῦ οὔρου ἐφίπτοντα εἰς τὴν ὑπόστασιν οὕτω κόκκινον. καὶ ἡ ὑπόστασις λευκὴ καὶ λεία εἰς τὴν φύσιν αὐτῆς καθίσταται κάτω εἰς τὸ ὕδωρ. διότι οὐδὲν ἔνι περίττωμα τοῦ φυσικοῦ ὑγροῦ ὡς

ἡ ὑπόστασις· ὅμως ἔνι ἀτονία τοῦ ἥπατος καὶ θέρμη τοῦ νεφροῦ καὶ δηλοῖ ὀδύνην τοῦ νεφροῦ καὶ βάρος καὶ ἀργίαν ἀπὸ τῆς κινήσεως· καὶ ταῦτα εἰσὶ προοίμια τοῦ ψάμμου καὶ ἂν οὐδὲν προσέξῃ, μέλλει γένεσθαι λίθος· καὶ τὸ πολὺ καὶ τὸ ὀλίγον ἀπὸ δύο αἰτίας συμβαίνει· τὸ πολὺ συμβαίνει ἀπὸ ἀπεψίας πολλῆς καὶ ἀτονίας τῶν ἀποκριτικῶν δυνάμεων· ὅτι οὐδὲν κινεῖται ἕνα κατὰ μικρόν, ναὶ τὸ κατρίνῃ· ὅμως ἀποχαύνωσιν εἴτι ἔλθῃ εἰς τοὺς νεφρούς, οὐδὲν δύνανται ναὶ τὸ ἀρχίσῃ(?), καὶ ἀπολύει αὐτό· τὸ δὲ ὀλίγον, τὸ μὲν ἔνι διὰ τὴν ὀλιγότητα τῆς ἀπεψίας· ἀλλὰ ἔνι ἡ δύναμις εἰς τὴν κατάστασιν αὐτῆς καὶ διαφορεῖ· καὶ ἐκεῖνο πρὸς τὴν συνήθειαν τῆς φυσικῆς πολλάκις ἔνι· καὶ γίνεται πολλὴ ἡ ἀπεψία· ἀλλὰ διὰ τὴν ἰσχὺν τῶν δυνάμεων, ὀλίγον κατ᾽ ὀλίγον ἐξέρχεται· καὶ σημεῖον τῆς ἰσχύος τῶν δυνάμεων, ὅτι ὁσάκις οὐρήσῃ, φαίνονται τὰ τοιαῦτα σημεῖα εἰς τὰ οὖρα· ἐὰν ἔνι πολλὴ ἡ ἀπεψία, οὐδὲν ἔνι πολύν· μίαν φορὰν εἰς τὸ πρῶτον οὖρον φαίνεται ὀλίγον· τὸ δὲ σημεῖον τῆς ἀτονίας ἔστιν οὕτως· ὅτι εἴτι ἔχει μίαν φορὰν τὸ πέμπει. τοῦτο σημαίνει τὸ ἰσχιαδικὸν πάθος· καὶ εἶναι τὸ ἰσχιαδικόν, οὕτως ἔχει· πρῶτον γίνεται βάρος καὶ ἀγανάκτησις εἰς τοὺς νεφρούς· ἔπειτα ποιεῖ ῥευματισμὸν εἰς τὸν ἕνα πόδα εἰς τὸ ἔξω μέρος τοῦ μηροῦ· οἷον τὴν σάγκαν ὑποκάτω τοῦ γόνατος· καὶ ὅταν ἰσχυροποιηθῇ, καταβαίνει μέχρι τοῦ ἀστραγάλου· καὶ ὅτε ἔνι τὰ νεφρὰ πολλὰ θερμὰ χρωματίζει καὶ τὸ οὖρον οὕτως ἐρυθρόν· καὶ πολλάκις τὰ κοκκία ταῦτα κεκολλῶνται γύρωθεν τοῦ ὑαλίου· σημεῖον εἰς ἐλάττωσιν καὶ ἀτονίαν πολλὴν εἰς τοὺς νεφρούς· καὶ πολλάκις τὸ ὑαλίον γεμίζει· τὸ δὲ κοκκία ἀπὸ τοῦ οἰκείου χρώματος οὐ μεταβάλλεται. κεφάλαιον δεύτερον περὶ τοῦ κα φαίνονται τὰ τοιαῦτα κοκκία λευκὰ εἰς τὴν ὑπόστασιν

Γνωστόν ἐστι τὸ τοιοῦτον σημεῖον· ὅτι σημεῖόν ἐστι κνησμάρας καὶ ψώρας. διότι περίττωμά ἐστιν ὑγροῦ ὁλικοῦ τοῦ ὑποκάτω τοῦ δέρματος ἀπὸ τοὺς πόρους ἐκείνους ὅπου ἐξέρχεται ὁ ἱδρώς· καὶ περὶ τὴν ψώραν καὶ φθεῖρα καὶ ὁμοίως αὐτοῖς ὁ Γαληνὸς ἐξηγήσατο· ὅμως εἰς τὴν διαφόρησιν τῆς τρίτης πέψεως οἷον εἰς τὸ δέρμα ἀπὸ τῶν ἀδήλων πόρων ὅπου ἐξέρχεται ὁ ἱδρώς, πέμπει το ἡ φύσις ἕως ὑποκάτω τοῦ δέρματος· καὶ εἰ μὲν ἔνι πολλὰ δριμὺ ποιεῖ πλήγματα καὶ ψώραν· εἰ δὲ ἔνι ἁλυκόν, ποιεῖ κνησμάραν καὶ τὸ μὲν λεπτὸν ἐξέρχεται ἀπὸ τοὺς πόρους ἐκείνους· καὶ εἰς τὴν διαφόρησιν εἰς τὸ δέρμα· τὸ δὲ γλισχρότερον ἀπομένει ὑποκάτω τοῦ δέρματος, διὰ τὴν θέρμην καὶ ἁλυκότητα πήγνυται εἰς τὸ στόμα τῶν πόρων· καὶ μίσγονται μετὰ τοῦ οὔρου καὶ τοῦ οὔρου ἀποσῶνται τὰ πεπηγμένα ὑγρὰ ἀπὸ τῶν πόρων καὶ φαίνονται ὥσπερ κιμωλίας σπόρος· διότι εἰς τὰ περιττώματος τοῦ φυσικοῦ ὑγροῦ καὶ ἐξέρχονται καὶ φαίνονται ὥσπερ κιμωλίας σπόρος εἰς τὴν ὑπόστασιν. καὶ τοῦτο περιέστομα τὰ ὀπὴ τῶν πόρων, ἐστύχθησαν οὕτως μικρὰ εἰς τὴν ὑπόστασιν· καὶ εἰ μὲν πολλὴ φαίνεται, ἡ κνησμάρα καὶ ἡ —
ὅτι ἡ ὑπόστασις ἀπὸ τὰ βάθη ἐξέρχεται· καὶ εἰ μὲν πολλὴ φαίνεται, ἡ κνησμάρα καὶ ἡ ψώρα εἰς ὅλον τὸ σῶμα δηλοῖ. εἰ δὲ εἰσὶν πέντε, ἢ δέκα, εἰς τὰ μηρία ἔνι καὶ εἰς τὰ ὑποχόνδρια· ἢ ὑπόρχια, καὶ εἰς τὴν ἕδραν· εἰ δὲ οὐκ ἔστιν ἐν συντόμως γενήσεται· κεφάλαιον τρίτον· περὶ κοκκίων κιτρίνων, νὰ φαίνονται εἰς τὴν ὑπόστασιν· ὅμως ταῦτα βαρέα καὶ ὅμοια τοῦ κοκκίνου ἐστὶν ἡ κρίσις — εἰς τὸν πυθμένα τοῦ ὑαλίου κεῖνται· καὶ ταῦτα ὅμοια τοῦ κοκκίνου ἐστὶν ἡ κρίσις — ὥσπερ ἀπὸ χρῶμα τοῦ αἵματος χρωματίζεται τὸ ὑγρὸν ἐκεῖνο εἰς τοὺς νεφρούς, οὕτω — ὥσπερ ἀπὸ χρῶμα τοῦ αἵματος χρωματίζεται τὸ ὑγρὸν ἐκεῖνο εἰς τοὺς νεφρούς· καὶ πέσσει καὶ πλεονάζει ξανθὴ χολὴ καὶ χρωματίζει τὸ ὑγρὸν ἐκεῖνο εἰς τοὺς νεφρούς· εἴτε πολλάκις καὶ γίνεται ὥσπερ ἡ ἄμμος, καὶ ἐξέρχεται· καὶ τοῦτο τὸ χρῶμα λευκὸν γίνεται· εἴτε πολλάκις καὶ γίνεται ὥσπερ ἡ ἄμμος, καὶ ἐξέρχεται· καὶ τοῦτο τὸ χρῶμα λευκὸν γίνεται· εἰς τοὺς νεφροὺς μόνον πλεονάζει ἡ χολὴ καὶ χυρόχρουν· καὶ ἡ ἄμμος κίτρινος· διότι εἰς τοὺς νεφροὺς μόνον πλεονάζει ἡ χολὴ καὶ χρωματίζει· καὶ πολλάκις τὸ μόνον τὴν ἄμμον χρωματίζει· τὸ δὲ οὖρον ἔναι εἰς τὴν κατάστασίν του· καὶ πολλάκις τὸ ὑγρὸν αὐτὸ χρωματίζει εἰς τὸ ἧπαρ διὰ τὴν χολήν· ὅπου ἐξέρχεται ἀπὸ τῆς χοληδόχου κύστεως ναὶ ὑπάγῃ εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον διὰ τὸν ἐρεθισμὸν τῆς μεζοῦ — nihil deest

Κεφάλαιον τέταρτον περὶ τοῦ ἀφαίνονται εἰς τὸ ὄξος· καὶ τοῦτο σημαίνει ἀγανάκτησιν εἰς τὸ ὑελίον ὥσπερ σπωληκόπουλα· ὅτι γίνονται εἰς τὸ ὄξος· καὶ τοῦτο σημαίνει ἀγανάκτησιν εἰς τὸ ὑελίον ὥσπερ σπωληκόπουλα· καὶ ταῦτα δηλοῦν τοῦ ἄρμου τῆς ῥάχεως· καὶ εἰ μὲν εἶναι πολλά, ὅλους τοὺς ἄρμους ἀγανακτεῖ· καὶ ταῦτα γίνονται τὰ μὲν μικρὰ ὥσπερ εἴπομεν· τὰ δὲ ἕτερα μεγάλα καὶ ὀλίγα· καὶ τὰ μικρὰ γίνονται τὰ μὲν μικρὰ ὥσπερ εἴπομεν· τὰ δὲ ἕτερα μεγάλα καὶ ὀλίγα· ἡ ἀτονία ἀπὸ ἀρρωστίαν οὕτω γίνονται· ὅτε συμβῇ ψύξις· εἴτε πλεονασμὸς ὑγροῦ· ἡ ἀτονία ἀπὸ ἀρρωστίαν πολὺν χρόνον στερεῖται τὴν ἔμφυτον θέρμην ὁ τόπος ἐκεῖνος· εἴτε ἔμφραξις γίνεται εἰς πολὺν χρόνον στερεῖται τὴν ἔμφυτον θέρμην ὁ τόπος ἐκεῖνος· καὶ οὐδὲν ἡμπορεῖ ναὶ σηκώσῃ τὸ ἔμφυτον θερμὸν καὶ ἐνδυναμώσῃ τὸν τόπον ἐκεῖνον

καὶ πέψη καλῶς. εἴτε γλισχρὸ ἔνι ὁ χυμὸς παρὰ τὴν φυσικὴν αὐτοῦ γλισχρότητα καὶ ἔνδειαν τῆς θέρμης, διὰ τὴν μακρόχρονον ἀρρωστίαν οὐδὲν δύνα(ται) καὶ πέψη καλῶς, διὰ τὴν ἀτονίαν εἴτε ψύξιν ἀργοῦσιν οἱ ἀρμοί· καὶ τὸ περίττωμα αὐτοῦ διὰ τὴν γλισχρότητα ἐξέρχε(ται) ἀπὸ τῶν τόσων ὥσπερ ῥάμα· καὶ ὅταν εἰσέλθῃ εἰς θερμότερον τόπον καταλύε(ται) ἔξω καθὼς τὸ εἴπομεν· καὶ διαβαίνει μετὰ τοῦ οὔρου ἐκ τῶν ἀδήλων πόρων αὐτοῦ ἐντοὶ μετὰ τῆς ὑποστάσεως· καὶ ἔρχε(ται) εἰς τὴν φούσκαν· καὶ δεικνύε(ται) εἰς τὸ οὖρον καὶ τοῦτο ὁμολογούμενον ἐστίν, ὅτι διὰ τὴν ἀτονίαν καὶ ψύξιν ἀποδίδωσιν τὸ ὑγρὸν ἔξω ἀπὸ ἀρμοὶ τῆς ῥάχεως. εἰ δὲ ἦν ὑγιὴς οὕτως, ἤθελεν πέψει καὶ τὸ περίττωμα αὐτοῦ καθὼς καὶ τῶν ἀρμῶν· καὶ τὰ εἰσὶ μεγαλότερα δύο· ἢ τρία καὶ δ', σημαίνει ὅτι ἔχει τὸ οὖρον σπασμένον ἐν ἢ ἦν, ἢ ἔσται· καὶ ἐὰν ἔνι ἓν τὸ σημεῖον αὐτὸ καὶ μεγαλότερον καὶ διπλωμένον ὥσπερ σκώληξ, δηλοῖ ὅτι τὸ ἓν τὸ ὀρχίδιον ἀγανακτεῖ· εἴτε τὸ δέρμα τοῦ ὀρχιδίου. ἢ προαγανάκτει, ἢ ἀγανακτήσει· καὶ ἐὰν ἔνι τὸ οὖρον λευκόν, τὸ ἀριστερὸν μέρος ἠγανάκτησεν· εἰ δ' ἔνι χρωματισμένον, δηλοῖ τὸ δεξιόν.

περὶ τοῦ φαινομένου ὥσπερ· λβ

σημεῖον γίνε(ται) ὥσπερ ζαβαλαυρωνίου εἴτε τόσον πλευρῶν, δηλοῖ ἀγανάκτησιν εἰς τὰ γόνατα· καὶ εἰ μὲν ἔνι κάτω εἰς τὸ ὑαλίν, εἰς τὸ κάτω μέρος τοῦ γόνατος, ἔνι ἡ ἀγανάκτησις. εἰ δὲ ἄνω, εἰς τὸ ἄνω μέρος· καὶ ταῦτα τὰ ὑαλία ἄνευ ἀρρωστ(ιῶν) ψυχ(ρα) εἰσίν. οὕτω γὰρ ἡμῖν ἔδειξεν ὁ χρόνος καὶ ἡ πεῖρα· λόγος δεύτερος ἀπὸ τῆς μοίρας τὸ περὶ ἀκαταστάτων καὶ σποδίων τῶν ὑποστάσεων καὶ ταῦτα κεφάλαια εἰσί

Κεφάλαιον πρῶτον

Γνωστὸν ἔστω περὶ σκορπισμένης ὑποστάσεως. οἷον κονιαρτὸς ἐπάνω εἰς τὴν ἀμίδα ὑποκάτω τῆς στεφάνης· ὅτι τὸ τοιοῦτον σημεῖον εἰς ὅλα τὰ χρώματα τῶν οὔρων συμβαίνουσιν· διότι αἰτία τοῦ στομάχου ἐστὶ καὶ τοῦ ἥπατος· πολλάκις καὶ τοῦτο εἰς ἀριθμεῖ(ται) ὡς ὑπόστασις· ἀλλ' οὐδὲν ἔνι ὑπόστασις· ὅταν φανῇ τὸ σημεῖον τοῦτο εἰς τὴν ἀμίδα, δηλοῖ ὅτι ὁ αὐθέντης τοῦ αὐτοῦ οὔρου, εἴτι προσφέρει ἔχει· ἄνευ ἐργαστηρίου τὰ τοιαῦτα οὖρα χρωματισμένα γίνον(ται) εἴτε ἐρυθρά. οὐ δεῖ τὸν ἰατρὸν μὴ ἀπατᾶσθαι εἰς τὸ χρῶμα τοῦ οὔρου· διότι ἀτονεῖ ἡ δύναμις τῆς ἑλκτικῆς καὶ καθεκτικῆς τοῦ στομάχου· εἴτε δι' ἀσιτίαν· εἴτε διαφόρων ἀρρωστιῶν οὐδὲν δύνα(ται), ἡ καθεκτικὴ δύναμις νὰ κρατήσῃ τὴν τροφήν, ἵνα ἀλλοιώσῃ ἡ ἀλλοιωτικὴ δύναμις καὶ πέψῃ εἰς τὸ ἧπαρ· ἀμὴ ὅταν ἔλθῃ ἡ βρῶσις τῆς τροφῆς, χαῦνον ἔνι τὸ στόμα τοῦ στομάχου καὶ οὐδὲν ἐξαφανίζε(ται) καλῶς· καὶ συντόμως πίπτει ἡ τροφὴ ἔξω· καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν λαμβάνει τροφὴν τὸ ἧπαρ, ἵνα ἐγκρατυνθῇ· καὶ θερμαίνε(ται) καὶ ἀτονεῖ· καὶ διὰ τὴν ἀτονίαν ἐκεῖνο

ὈΡΕΙΒΑΣΙΟΥ

ἐκ τῶν Ἡρακλᾶ πῶς πλέκεται βρόχος ὁ ἐρτός. ϟε^ον.

Ἕνεκα τῆς τοῦ ἐρτοῦ βρόχου πλοκῆς· καιρία προσλαμβάνεται διπλῆ· ἧς αἱ μὲν ἀρχαὶ τῇ εὐωνύμῳ χειρὶ διακρατοῦνται· ἡ δὲ ἀγκύλη διὰ τῆς ἐκ δεξιᾶς χειρὸς ταῖς ἀρχαῖς ἐπιτίθεται· εἶτα διὰ μέσης τῆς ἀγκύλης τὰ χαλάσματα τῆς καιρίας τουτέστιν αἱ ἀρχαί, (ἀνέχονται)· ἐντεῦθεν δὲ γίνονται παρὰ μέρος μὲν, ἡ τοῦ βρόχου πλοκή, παρὰ μέρος δέ, αἱ ἀρχαί· ἔστι δὲ ὁ βρόχος οὗτος τῇ δυνάμει ἰσότονος καὶ εὔχρηστος οὐ μόνον πρὸς τὴν τάσιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς κράτημα κώλου ἐν καταρτισμοῖς, καὶ πρὸς σχηματισμοὺς σωμάτων ἐν χρήσει χειρουργίας· πρὸς μὲν γὰρ τὴν τάσιν ᾠκείωται ἐπὶ τῶν διζύγων κώλων, ὅταν τὸ ἕτερον τῶν ὀστέων πάθῃ· τῶν μὲν ἀγκυλῶν τοῦ βρόχου τασσομένων καὶ τοῦ συναρθροῦ ὀστέου· τῶν δὲ ἀρχῶν κατὰ τοῦ ὑγιοῦς· προσπίπτουσαι γὰρ αἱ ἀγκύλαι τῷ χρωτὶ, νεανικῶς τείνουσι τὰ πάσχοντα· αἱ δὲ ἀρχαὶ ἀφιστάμεναι τοῦ χρωτὸς, ἤτοι οὐ τείνουσι τὰ μὴ πάσχοντα, ἢ ἐπ' ἔλαττον τείνουσι· πρὸς κράτημα δὲ κώλου ἐν καταρτισμοῖς ἥρμοσεν ὁ βρόχος οὗτος, καθάπερ ἐπὶ τῶν τριῶν τοῦ ἀγκῶνος διαφορῶν, ἐφ' ὧν κέκαμπται ἡ χεὶρ ἐκτείνεσθαι μὴ δυναμένη· τουτέστιν ἐπὶ τῆς ἔσω διαφορᾶς, καὶ τῆς ὀπίσω πλησίον τοῦ καρποῦ περιτίθεται ὁ βρόχος τοῖς τοῦ πήχεως ὀστέοις, καὶ τότε αἱ ἀρχαὶ ἀναφέρονται εἰς τὰ μετέωρα, καὶ ἀποδίδονται τινι ἀκινήτῳ πρὸς κράτημα, ἔτι πρὸς σχηματισμὸν σώματος ἐν χειρουργίᾳ, λυσιτελὴς γέγονεν ὁ βρόχος· ἐπὶ γὰρ τῶν κατασκευαζομένων παθῶν κατὰ τὴν ἕδραν, ὑποβάλλονται μὲν οἱ πήχεις ταῖς ἰγνύαις· οἱ δὲ ἐρτοὶ βρόχοι, τοῖς πήχεσι περιτίθενται πλησίον καρπῶν, εἶτα ἀναφέρονται τῶν βρόχων αἱ ἀρχαὶ ἐπὶ τὸν αὐχένα τοῦ πάσχοντος, καὶ πρὸς ἀλλήλας ἁμματίζονται· ὅτι ὁ ἐρτὸς βρόχος οὐ μόνον πλέκεται καὶ περιτίθεται· ἀλλὰ καὶ ἐκ περιθέσεως τοῦ κώλου· ἀπαρτίζεται γάρ ἡ καιρία, καὶ ἡ μὲν ἀγκύλη ὑποβάλλεται τῷ κώλῳ· αἱ δὲ ἀρχαὶ τῆς καιρίας, διὰ μέσης τῆς ἀγκύλης διαβάλλονται· καὶ οὕτως ἐκ προθέσεως ὁ προκείμενος γίνεται βρόχος.

καιρίαν οἱ μὲν, τὴν λεπτὴν φασκίαν ἔλεγον, παρὰ τὸ κείρεσθαι· οἱ δὲ πᾶν δίπλουν ὕφασμα καὶ ῥάμμα· καιροῦσθαι τὸν μίτον ἔνιοί φασι· καὶ καιρώματα τὰ διαχωριστικὰ τῶν στημόνων πλέγματα καὶ ἁπλῶς καιρώματα τὴν ὑφὴν ἔλεγον· ἐντεῦθεν τό, καιροσέων ὁ ποιητὴς τῶν ὑφασμένων φησί· καιροσέων δ' ὀθονέων ἀπέλαμπε τὸ ὑγρὸν ἔλαιον·

πῶς πλέκεται βρόχος ὁ χαλώμενος ναυτικός. ϟϛ^ον.

Καιρία προσλαμβάνεται· καὶ ἐκ μέσου τοῦ τῆς καιρίας χαλάσματος, δύο πλέκεται ἀγκύλια· καὶ κατ' ἐναλλαγὴν ἀλλήλοις παρατιθέμενα· ὃ μὲν ἔσωθεν, ἔξω· ὃ δὲ ἔξωθεν ἔσω· οὕτω γὰρ ἀποφέρεται παρὰ μέρος μὲν, ἡ τοῦ βρόχου πλοκή· παρὰ μέρος δέ, αἱ ἀρχαί· εὔθετεῖ δὲ καὶ οὗτος ὁ βρόχος πρὸς τὰς ἀνισοτόνους τάσεις, καὶ πρὸς κράτημα ναρθήκων ἐπὶ τῶν ναρθηκιζομένων καταγμάτων. μετὰ γὰρ τὴν ἐπίδεσιν, τῇ μὲν εὐωνύμῳ διακρατεῖται καὶ ἡ τοῦ ἱμάντος ἀρχή· ἀπὸ δὲ τοῦ λοιποῦ χαλάσματος, μία καὶ δευτέρα ἀγκύλη γίνεται μετὰ χαλάσματος περὶ τὸ πάσχον κῶλον· ἡ δὲ ἀντικειμένη τοῦ ἱμάντος ἀρχή, διὰ μέσων τῶν ἀγκυλῶν διεκβάλλεται ἐκ τῶν πρὸς ἡμᾶς μερῶν εἰς τὰ ἀντικείμενα, καὶ ὑπὸ τῆς δεξιᾶς χειρὸς διακρατεῖται· μετὰ δὲ τὴν τοῦ βρόχου πλοκὴν, οἱ μὲν νάρθηκες παρεντίθενται περὶ τὸ πάσχον κῶλον· ἕλκονται δὲ διὰ τοῦ ἱμάντος αἱ ἀρχαί, καὶ πρὸς ἀλλήλας ἁμματίζονται πρὸς τὴν τῶν ναρθήκων συνοχήν· ὥσπερ δὲ πρὸς τὴν τάσιν καὶ τὴν συνοχὴν τῶν ναρθήκων· οὕτω καὶ πρὸς ἀνάληψιν πήχεως ὁ αὐτὸς ᾠκείωται βρόχος· μὴ παρόντος γὰρ πλατυτάτου τελαμῶνος, πρὸς ἀνάληψιν τοῦ πήχεως πλέκεται καὶ περιτίθεται τῷ πήχει· καὶ αἱ μὲν ἀγκύλαι τοῦ βρόχου, ἀπ' ἀλλήλων χωρίζονται οὕτως, ὥστε τὴν μίαν ἀγκύλην παρὰ τῷ ἀγκῶνι τετάχθαι· τὴν δὲ ἑτέραν παρὰ τῷ καρπῷ· αἱ δὲ ἀρχαὶ ἐπὶ τὸν τένοντα τοῦ πάσχοντος ἀναφέρονται, καὶ πρὸς ἀλλήλας ἁμματίζονται.

ἴσως δ' αὖ

Πῶς πλέκεται βρόχος ὁ καλούμενος χιαστός. ϙγʹ.

Ἕνεκα τῆς πλοκῆς τοῦ χιαστοῦ βρόχου, καιρία προσλαμβάνεται διπλῆ· καὶ αἱ μὲν ἀρχαὶ τῆς καιρίας τῇ εὐωνύμῳ χειρὶ διακρατοῦνται· ἡ δὲ ἀγκύλη τῇ δεξιᾷ διακρατεῖται· εἶτ' ἐπιστρέφεται ἡ ἀγκύλη ἵνα χιασθῇ τὰ μετὰ τῆς καιρίας χαλάσματα, ἐντεῦθεν γὰρ χιαστὸς βρόχος εἴρηται· μετὰ δὲ τὸν χιασμὸν τῶν τῆς καιρίας χαλασμάτων, ἐπιβάλλεται ἡ ἀγκύλη τοῖς χιάσμασι, καὶ διὰ μέσης τῆς ἀγκύλης τὸ ὑποκείμενον τῆς καιρίας χάλασμα ἀνασπᾶται. οὕτω γὰρ γίνεται· μέση μὲν ἡ τοῦ βρόχου πλοκή· παρ' ἑκάτερα δὲ ὅπου μὲν ἀγκύλη μία· ὅπου δὲ ἀρχαὶ δύο. ἔστι δὲ καὶ ὁ βρόχος οὗτος ἀνισότονος τῇ δυνάμει.

Πῶς πλέκεται βρόχος ὁ καλούμενος βουκολικός, ὁ καὶ σανδάλιος. ϙδʹ.

Ὁ βουκολικὸς βρόχος καλούμενος, εἴρηται ὑπό τινων καὶ σανδάλιος· ὡς δὲ καὶ ὑπό τινας προσαγορεύεται, πλέκεται ὡς τῷ προσαγορευομένῳ χιαστῷ. δεῖ γὰρ πλέξαι πρῶτον τὸν χιαστόν· εἶτα ἵνα γένηται ὁ σανδάλιος, τὴν παρῃρημένην τοῦ χιαστοῦ ἀγκύλην διὰ μέσης ἀνασπάσαι κάτωθεν ἄνω τῆς ἀντικειμένης ταῖς ἀρχαίαις ἀγκύλαις· ἐντεῦθεν γὰρ ἀναφέρεται παρὰ μέρος μὲν ἡ τοῦ βρόχου πλοκή· παρὰ μέρος δὲ αἱ ἀρχαί· ἐν δὲ τῇ πλοκῇ τρεῖς ὁρῶνται ἀγκύλαι γεγονυῖαι, δύο μὲν παρ' ἑκάτερα· ἡ δὲ τρίτη μέση. εὐχρηστεῖ δὲ ὁ βρόχος οὗτος πρὸς ἀπόστασιν σφυροῦ καταρτιζομένου· ἡ μὲν γὰρ μία ἀγκύλη περιτίθεται τῷ πλατεῖ νεύρῳ ὄπισθεν τοῦ σφυροῦ· ἡ δὲ ἑτέρα ἀγκύλη τάσσεται εἰς τὰ ἔμπροσθεν μέρη κατὰ τὴν τοῦ ταρσοῦ τάσιν· ἡ δὲ μέση ἀγκύλη ἤγουν ἡ τρίτη κατὰ τὴν τάσιν τοῦ τελαμῶνος βάλλεται· καὶ τότε αἱ ἀρχαὶ τοῦ βρόχου τοῖς τῆς τάσεως αἰτίοις ἀποδίδονται, οὐκ ἐπὶ μόνου δὲ τοῦ σφυροῦ ἥρμοσεν ὁ βρόχος οὗτος, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ γένυος καταρτιζομένης ἐν τοῖς ὀλισθήμασιν· ἡ μὲν γὰρ μία ἀγκύλη τοῦ βρόχου βάλλεται κατὰ τὸ μέτωπον τοῦ πάσχοντος· ἡ δὲ ἑτέρα κατὰ τὸ ἰνίον· ἡ δὲ μέση ἀγκύλη, μεταξὺ τοῦ στόματος παρατίθεται ὑπὸ τὴν ἀκρογένειον· αἱ δὲ ἀρχαὶ διὰ τῶν κροτάφων ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ πάσχοντος ἀναφέρονται καὶ ἀποδίδονται ἤτοι πρὸς κράτημα, ἢ πρὸς ἀνάτασιν.

Πῶς πλέκεται βρόχος ὁ καλούμενος δράκων. ϙεʹ

Ἕνεκα τῆς πλοκῆς τοῦ καλουμένου δράκοντος, ἡ μεσότης τάσσεται κατὰ τὸν ὄπισθεν τοῦ σφυροῦ τόπον, ἔνθα τοῦ πλατέος νεύρου ἐστὶν ἡ τάξις· αἱ δὲ ἀρχαὶ διὰ τῶν πλατέων μερῶν φέρονται εἰς τὰ ἔμπροσθεν, καὶ κατάγονται παρὰ τὸν ταρσὸν λοιπὸν εἰς τὸν κατὰ χιασμὸν ἐναλάσσονται· εἶτα ἀναφέρονται ἐπὶ κατὰ τὸ πέλμα, καὶ πάλιν

ἐναλάσσονται· ἀπὸ δὲ τοῦ πέλματος, ἐπιβάλλονται τῇ κατὰ τὸ σφυρὸν κυκλοτερεῖ εἰλήσει· ἤτοι κάτωθεν ἄνω· ἢ ἄνωθεν κάτω· καὶ τότε ἀποδίδονται τοῖς τῆς τάσεως ἀγγείοις· εὐθετεῖ δὲ οὗτος ὁ βρόχος πρὸς ἀπόστασιν σφυροῦ καταρτιζομένου.

Πῶς πλέκεται βρόχος ὁ καλούμενος ἁπλοῦν ἅμμα. ρ

Ὁ βρόχος ὁ καλούμενος ἁπλοῦν ἅμμα, ὑπ' ἐνίων ὠνόμασται καὶ περόναιος· ὅπως ποτὲ δ' ἂν λέγηται, πλοκῆς ἠξίωται τοιᾶσδε· καιρία προσλαμβάνεται· καὶ ταύτης γίνεται ἁπλοῦν ἅμμα· εἶτα αἱ μὲν ἀγκύλαι τῆς καιρίας ἀνασπῶνται· αἱ δὲ ἀρχαὶ παρειμέναι ἐῶνται· εἶτα τότε τίθεται τὸ καταρτιζόμενον κῶλον μεταξὺ τῶν ἄνω ἀγκυλῶν· εἶτα ἡ μία ἀγκύλη διὰ τῆς ἑτέρας ἀγκύλης διεκβάλλεται καὶ φέρεται πρὸς τὰς ἀρχάς, καὶ κατὰ κοινὸν ἓν ἅμμα ταῖς ἀρχαῖς, τῷ τῆς τάσεως ἀγγείῳ ἀποδίδονται· καὶ οὗτος δὲ ὁ βρόχος τῇ δυνάμει ἐστὶν ἀνισότονος.

Πῶς πλέκεται βρόχος ὁ καλούμενος λύκος. ρα

Δύο καιρίαι προσλαμβάνονται αὐτάρκεις τῷ μήκει καὶ διπλοῦνται, καὶ αἱ μὲν ἀρχαί, κατὰ τὸν αὐτὸν τάσσονται τόπον· αἱ δὲ ἀγκύλαι, ἀντίαι ἀλλήλων· εἶτα τότε τῆς μὲν καιρίας αἱ ἀρχαί, κάτωθεν ἄνω ἀνασπῶνται· αἱ δὲ ἄνωθεν κάτω καθέλκονται· ὥστε φανῆναι κατὰ μὲν τὴν μεσότητα τὴν τοῦ βρόχου πλοκήν· παρ' ἑκάτερα δέ, ἀρχὰς δύο· οὗτος ὁ βρόχος ἰσότονος μέν ἐστι τῇ δυνάμει. ἥρμοκε δὲ οὐ μόνον πρὸς τὴν τάσιν τῶν καταρτιζομένων ὀστέων· ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπόσφιγξιν περιτοναίου ἀνασκευαζομένου τοῦ ἐντεροκηλικοῦ πάθους, καὶ πρὸς ἀπόσφιγξιν ἀγγείων αἱμορραγούντων· (σύνηθες δὲ ἡμῖν ἐστι ταῖς ἀγκύλαις τοῦ βρόχου λίνα περιάπτειν ἁπλᾶ· ταῦτα δὲ τὰ λίνα ὁ ἰατρικὸς ὅμιλος ὠνόμασε σχαστηρίας· οὐκ ἀσκόπως δὲ ταῖς σχαστηρίαις χρώμεθα· ἀλλ' ἵνα ὅταν θελήσωμεν τὴν σφίγξιν ἀνεῖναι, μὴ διὰ τῶν ἀρχῶν τοῦ βρόχου· ἀλλὰ διὰ τῶν σχαστηριῶν τοῦτο πράσσωμεν. σχαστηρίαι

Πῶς πλέκεται ἡρακλεωτικὸν ἅμμα. ρβ

Ἕνεκα τοῦ ἡρακλεωτικοῦ ἅμματος, καιρία προσλαμβάνεται· καὶ γίνεται ἐκ τῆς καιρίας δύο ἅμματα, ἀπ' ἀλλήλων διεστῶτα· ἐντεῦθεν παρακεχώρηται τὸ ἡρακλεωτικὸν ἅμμα παρ' ἑκάτερα· ὅπου μὲν ἀγκύλη μία· ὅπου δὲ ἀρχαὶ δύο· ἔστι δὲ ἰσότονος, ὁ βρόχος οὗτος· εἴτις δὲ τὴν ἀντικειμένην τῆς ἀρχῆς ἀγκύλην μέσην διακόψειεν· εὑρήσει γεγονότα τὸν λύκον.

Πῶς πλέκεται βρόχος ὁ ἁπλοῦς καρχήσιος: ργ

Ὁ ἁπλοῦς καρχήσιος ἰσότονος τῇ δυνάμει· πλέκεται δὲ οὕτως· καιρία προσλαμβάνεται διπλῆ· καὶ αἱ μὲν ἀρχαὶ τῇ εὐωνύμῳ χειρὶ διακρατοῦνται· ἡ δὲ ἀγκύλη διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἀνακλασθεῖσα, ταῖς ἀρχαῖς ἐπιτίθεται· καὶ τὰ μὲν μέσα τῆς καιρίας χαλάσματα, κατὰ χιασμὸν ἐναλάσσονται· ἡ δὲ ἐπιτεθεῖσα ταῖς ἀρχαῖς ἀγκύλη

ἄνωθεν κάτω διὰ μέσου τοῦ χιάσματος ἀνασπᾶται· ἐντεῦθεν, ἀναφαίνεται μέση μὲν ἡ τοῦ βρόχου πλοκή· ὅπου μὲν ἀγκύλη μία· ὅπου δὲ ἀρχαὶ δύο:-

πῶς πλέκεται βρόχος ὁ διπλοῦς καρχήσιος· ρδ

ὁ διπλοῦς καρχήσιος βρόχος ἐστὶν ἰσότονος τῇ δυνάμει· κατὰ πολὺ δὲ ἁπλοῦ καρχησίου εὐτονώτερος· πλέκεται δὲ ὅμως τρόπῳ τοιῷδε· καιρίαι προσλαμβάνονται διπλαῖ· καὶ αἱ μὲν ἀρχαὶ τῇ εὐωνύμῳ χειρὶ κρατοῦνται· ἡ δὲ ἀγκύλη παρῃρημένη ἔσται· καὶ ἀπὸ μὲν τοῦ ἀντικειμένου τῆς καιρίας χαλάσματος, μικρὸν πλέκεται ἀγκύλιον καὶ κατὰ τῆς ἀριστερᾶς τίθεται χειρός· διὰ μέσου δὲ τῶν ἀγκυλίων, τὸ ἕτερον τῆς καιρίας ἀνασπᾶται χάλασμα· εἶτ' ἐπιστρέφεται διὰ τῶν ἀγκυλῶν ἡ πλοκή· καὶ κατὰ τῆς ἀριστερᾶς τίθεται χειρός· μετὰ δὲ τὴν στροφὴν πάλιν ἐκ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ καιρίας χαλάσματος, ἕτερον πλέκεται ἀγκύλιον, καὶ κατὰ τῆς πλοκῆς τάσσεται. ἐπὶ τέλει δὲ ἡ παρῃρημένη ἀγκύλη κάτωθεν ἄνω μέσης τῆς πλοκῆς τάσσεται. ἐντεῦθεν γὰρ πάλιν μέση μὲν εὑρίσκεται ἡ τοῦ βρόχου πλοκή· παρ' ἑκάτερα δέ· ὅπου μὲν ἀγκύλη μία· ὅπου δὲ ἀρχαὶ δύο.

πῶς ἐκ τοῦ ἁπλοῦ διπλοῦς πλέκεται καρχήσιος:- ρε

Ἐπεὶ ὁ διπλοῦς καρχήσιος ποικίλως εἴωθεν ἀποτελεῖσθαι, ποτὲ μὲν ἀπ' αὐτοῦ πλεκόμενος· ποτὲ δὲ ἀπὸ τοῦ ἁπλοῦ καρχησίου· ἔσθ' ὅτε δὲ καὶ ἐκ περιθέσεως ἀπαρτίζεται, κατὰ τὸν εἰκότα λόγον ὑποδείξαντες πῶς ἐξ αὐτοῦ πλέκεται· νῦν δηλῶσαι βουλόμεθα, πῶς ἐκ τοῦ ἁπλοῦ συντελεῖται· τοιγάρτοι πρῶτον δεῖ διαπλέξαι τὸν ἁπλοῦν καρχήσιον, καὶ τὰς ἀγκύλας ἀπ' ἀλλήλων διαδῆξαι· εἶτα τότε τὴν ὑποκειμένην ἀγκύλην κατὰ τῆς μετεώρου ἀγκύλης ἐπιβάλλειν, διαστῆσαί τε ἀπ' ἀλλήλων τὰς ἀγκύλας, καὶ διὰ μέσης τῆς διαστάσεως αὐτῶν τὴν ἀντικειμένην ταῖς ἀρχαῖς ἀγκύλην ἀνασπάσαι κάτωθεν ἄνω· οὕτω γὰρ πάλιν μέση εὑρίσκεται ἡ τοῦ βρόχου πλοκή· παρ' ἑκάτερα δέ: ὅπου μὲν ἀρχαὶ δύο· ὅπου δὲ μία ἀγκύλη.

πῶς ἐκ περιθέσεως ὁ διπλοῦς καρχήσιος γίνεται:· ρς

Ἐπεὶ πολλάκις ἐκ τῶν εὐτόνων σωμάτων σφοδρᾶς τάσεως γινομένης, ἀπὸ μέρους αἱ τοῦ βρόχου ῥήγνυνται ἀρχαί· καὶ μηδέπω τῆς τάσεως ἀπαρτισθείσης, ἵνα μὴ χαλάσωμεν τὰς καταλελειμμένας τοῦ βρόχου ἀρχάς, ἐκ περιθέσεως ἀποτελοῦμεν τὸν καρχήσιον βρόχον· διαφαίνεται· λαβόντες γὰρ τῇ εὐωνύμῳ χειρὶ τὴν ἀρχὴν τῆς καιρίας, εἰς τρεῖς ἀγκύλας ἀποτελοῦμεν περὶ τὸ καταρτιζόμενον κῶλον, ἀπ' ἀλλήλων διεστώσας μὲν διὰ χαλάσματος ἱκανοῦ· μετὰ δὲ ταῦτα τὴν πρώτην ἀγκύλην κατὰ τῆς τελευταίας τάσσομεν ἀγκύλης· καὶ ἅπαξ ἢ δὶς ἐπιστρέψαντες, διὰ μέσης αὐτῶν τὴν μέσην ἀνασπῶμεν ἀγκύλην· πάλιν γὰρ οὕτω περὶ μὲν αὐτὸ τὸ κῶλον τοῦ βρόχου γίνεται πλοκή· παρ' ἑκάτερα δέ, ὅπου μὲν ἀρχαὶ δύο· ὅπου δὲ ἀγκύλη μία.

χ' ἴσ. καιρίας

Πῶς πλέκεται βρόχος ὁ καλούμενος πλινθίος, ὁ καὶ τετράκυκλος :— ρζ

Ἕνεκα τῆς πλοκῆς τοῦ πλινθίου βρόχου, καιρία προσλαμβάνεται κεχροκοπουμένη, τουτέστιν ἀρχὴν † ἴσως κεκυκλοποιημένη·
οὐκ ἔχουσα, καὶ περιτίθεται ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν κατὰ τὸν ἔνδον τόπον τοῖς ἀντίχειρσι, καὶ
τοῖς μικροῖς δακτύλοις· περιτίθεται δὲ καὶ τοῖς λιχανοῖς· ἵν' αἱ πᾶσαι ἀγκύλαι γένωνται ἕξ· τρεῖς
καθ' ἑκατέραν χεῖρα κατὰ τοὺς μικροὺς δακτύλους καὶ κατὰ τοὺς λιχανούς, καὶ κατὰ τοὺς ἀντίχειρας.
μετὰ δὲ ταῦτα ἀπὸ μὲν τῶν ἀντιχείρων, μεταφέρονται αἱ ἀγκύλαι ἐπὶ τοὺς παραμέσους δακτύ-
λους· ἀπὸ δὲ τῶν μικρῶν ἐπὶ τοὺς λιχανούς· εἶτα διὰ μέσου τῶν πρώτων δακτύλων, ὑπὸ
τῶν ἀντιχείρων δακτύλων ἄνωθεν κάτω καθίστανται. ὕστερον τῶν τοῖς λιχανοῖς ἐπιβληθεῖσαι
ἀγκύλαι· ἐντεῦθεν γὰρ ἀναφέρεται μέση μὲν στρομβοειδὴς ἡ τοῦ βρόχου· παρ' ἑκάτερα δὲ —
ἀγκύλαι δύο καὶ δύο· ἔστι δὲ ὁ βρόχος οὗτος, ἰσότονος τῇ δυνάμει, καὶ δοκεῖ εὔχρηστος
εἶναι οὐ μόνον πρὸς τὴν ἴασιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν ἀπευθυσμὸν τῶν τοῦ γενείου καταγμάτων.
ἐνίοτε γὰρ διαστρεφομένου τοῦ κατὰ τὸ γένειον γεγονότος κατάγματος, κατὰ τὴν ἐπίδεσιν·
ἔξωθεν οὕτω τῷ γενείῳ περιτίθεται ἡ ῥομβοειδὴς τοῦ βρόχου πλοκή· αἱ δὲ ἀγκύλαι διὰ
παρειαίων εἰς τὰ μετέωρα ἀναφέρονται, καὶ κατὰ τὸν τῆς κορυφῆς τόπον πρὸς ἀλλήλους
ἁμματίζονται.

Πῶς πλέκεται ἐπαγκυλωτὸς βρόχος:— ρη

Ἕνεκα τῆς πλοκῆς τοῦ ἐπαγκυλωτοῦ βρόχου, καιρία προσλαμβάνεται· ἧς ἡ μὲν —
ἀρχή, κατὰ τὸν τόπον τῆς χειρὸς τάσσεται, μεταξὺ ἀντίχειρος καὶ λιχανοῦ· τὸ δὲ τῆς χειρίας † ἴσως καιρίας
χάλασμα, ἔξωθεν παρειλεῖται τῷ μετακαρπίῳ, καὶ φέρεται εἰς τὸν ἐσώτατον τόπον,
καὶ κατὰ τοὺς ἀντίχειρας τάσσεται καὶ κρατεῖται ὁπότε τοῦ μικροῦ, καὶ τοῦ παραμέσου —
δακτύλου· ἕλκεται δὲ ἡ μὲν ἀρχὴ τῆς χιρίας διὰ τῆς δεξιᾶς χειρός· τὸ πέρας, διὰ τοῦ † ἴσως καιρίας
μικροῦ παραμέσου δακτύλου· οὕτω γὰρ δύο μὲν ἀγκύλαι φαίνονται· μεταξὺ δὲ τῶν
ἀγκυλῶν ἅμμα ἐπισπᾶται· εὐχρηστεῖ δὲ ὁ βρόχος οὗτος πρὸς τοὺς ἐν ταῖς χειρουρ-
γίαις σχηματιζομένους τοῦ σώματος· μεταξὺ γὰρ τῶν ἀγκυλῶν αἱ τοῦ πάσχοντος —
διεκβάλλονται χεῖρες· διὰ δὲ τοῦ λοιποῦ τῆς καιρίας χαλάσματος, ἀσφαλίζεται τὸ σῶμα.

Πῶς πλέκεται βρόχος ὁ καλούμενος ὦτα:— ρθ

Ἕνεκα τῆς πλοκῆς τῶν ὤτων, πλέξαι δεῖ πρῶτον τὸν καλούμενον ἐπαγ-
κυλωτόν· ἐπιτηδὲς δὲ τὴν μίαν ἀγκύλην μείζονα δεῖ ποιῆσαι· καὶ ἐκ ταύτης
τὸν χιαστὸν ἀπεργάσασθαι βρόχον· ἵνα δύο μὲν φανῶσιν ἀγκύλαι· μεταξὺ δὲ
τῶν ἀγκυλῶν, διπλοῦν εὑρεθῇ τὸ τῆς καιρίας χάλασμα· εὐχρηστεῖ δὲ οὗτος ὁ-

ὁ βρόχος πρὸς τοὺς καταρτισμοὺς τῶν τοῦ γένυος ὀλισθημάτων, καὶ πρὸς τὰ ἐναρθρώσεις τῶν τῆς κεφαλῆς κορωνῶν· τάσσονται δὲ αἱ μὲν ἀγκύλαι παρὰ τοῖς τοῦ πάσχοντος κροτάφοις· τὸ δὲ μέσον τῶν ἀγκυλῶν διπλοῦν τῆς καιρίας χάλασμα, κατὰ τοῦ μετώπου· καὶ τότε παραλαμβάνεται ἐπίδεσμος ὁ λεγόμενος λαγωός· μετὰ τὴν ἐπίδεσιν, αἱ τῶν ὤτων ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ πάσχοντος ἀναφέρονται, καὶ ἀποδίδονται, ἢ πρὸς κράτημα, ἢ πρὸς ἀνάτασιν.

πῶς πλέκεται βρόχος ὁ καλούμενος διάγκυλος· ὅν τινες καταχρηστικῶς ἄγχοντα καλοῦσιν:- ρι'

Ὁ καλούμενος διάγκυλος βρόχος, ἐκ δύο χιασμάτων γίνεται βρόχων, διεστηκότων ἀπ᾿ ἀλλήλων· εὔθετεῖ δὲ πρὸς σχηματισμὸν σώματος ἀνασκευαζομένου πάθους τινὸς κατὰ τὴν ἕδραν. ὅταν δὲ οἱ πήχεις ταῖς ἰγνύαις ὑποβληθῶσι. διὰ μὲν τῶν χιαστῶν βρόχων οἱ πήχεις σφίγγονται· τὸ δὲ μέσον τῶν βρόχων διπλοῦν τῆς καιρίας χάλασμα ἀναφέρεται ἐπὶ τὸν τένοντα τοῦ πάσχοντος, καὶ ἐντεῦθεν ὁ σχηματισμὸς τοῦ σώματος ἀποτελεῖται.

πῶς πλέκεται βρόχος ὁ καλούμενος κυρίως ἄγχων:- ρια'

Ὁ κυρίως καλούμενος ἄγχων, πλέκεται ἐκ τοῦ ἁπλοῦ καρχησίου γινόμενος· πλέκεται τῷ ἁπλοῦ καρχησίου· καὶ αἱ μὲν ἀγκύλαι ἀπ᾿ ἀλλήλων διΐστανται. εὔθετεῖ δὲ ἐφ᾿ ὧν καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ ἀναγεγραμμένος· πάλιν δὲ οἱ πήχεις μεταξὺ τῶν ἀγκυλῶν διεκβάλλονται καὶ ἀποσφίγγονται· τὸ δὲ διπλοῦν τῆς καιρίας χάλασμα, ὅ δὴ καὶ μέσον τέτακται ἐπὶ τὸν τένοντα τοῦ πάσχοντος ἀναφέρεται.

πῶς πλέκεται βρόχος ὁ καλούμενος ὑπερβατός:- ριβ'

ὁ λεγόμενος ὑπερβατός, ἐκ τοῦ λεγομένου ναυτικοῦ γίνεται βρόχου· πλέκεται γὰρ ὁ ναυτικὸς βρόχος, καὶ περιτίθεται τῷ πήχει· καὶ αἱ μὲν ἀγκύλαι τοῦ βρόχου ἀπ᾿ ἀλλήλων διΐστανται· αἱ δὲ λοιπαὶ ἐπὶ τὸν τένοντα ἁρματίζονται. καὶ αἱ μὲν διὰ τῆς περιο-

λείπει· ἀρχαί διάς εὔχρηστοι φανέντες βρόχοι οὗτοί εἰσιν:-

ΟΡΕΙΒΑΣΙΟΥ ΕΚ ΤΩΝ

Ἡλιοδώρου, περὶ διαφορᾶς καταρτισμῶν. ϑν. ρξι

Τρεῖς εἰσιν αἱ γενικαὶ καὶ ὡσανεὶ ὁλοσχερεῖς διαφοραὶ τῶν καταρτισμῶν. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν, λέγονται παλαιστρικοὶ τρόποι· κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ ψιλῶν χειρῶν τελούμενοι· ἀσθενεῖς ὄντες, εὐθετοῦσιν ἐπὶ τῶν εὐαφῶν σωμάτων· παιδικῶν τε καὶ γυναικείων· ἐπὶ ἀρρενικῶν τε τῶν ἔτι τούτων ἰσχυροτέρων· ὅταν ἔτι ᾖ πρόσφατα ὀλισθήματα. οἱ δὲ μεθοδικοὶ καταρτισμοί, διὰ τῶν κοινῶν τοῦ βίου ἐργαλείων συντελούμενοι, τῶν παλαιστρικῶν τρόπων εἰσὶν ἰσχυρότεροι· εὐθετοῦσι δὲ ἐπὶ πάντων, ἀνδρῶν· θηλειῶν· ἐπ' ἀρρένων τῶν ἤδη ἰσχυροτέρων· ἐπί τε τῶν νεανικῶν σωμάτων, καὶ τῶν ἤδη κατὰ ποσὸν κεχρονικότων ὀλισθημάτων. οἱ δὲ ὀργανικοὶ καταρτισμοί, τούτων εἰσὶ πρακτικώτεροι· καὶ γὰρ ἐπὶ τῶν χρονίων εὐθετοῦσι, καὶ ἐπὶ τῶν ἀθλητικῶν σωμάτων· πάντα τε ὅσα θεραπευτὰ ὀλισθήματα μὴ δύνανται οἱ μεθοδικοὶ τρόποι καταρτίσαι· ταῦτα διὰ τῶν ὀργάνων καταρτίζεται.

περὶ διαφορᾶς τῶν ὀργάνων. ϑν ρξα

Τῶν ἰατρικῶν ὀργάνων διαφοραί εἰσιν ὁλοσχερεῖς, καὶ ὡσανεὶ γενικαί· κατὰ μὲν τοὺς ἄλλους ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀριθμὸν τρεῖς. εἴπερ τὰ μὲν αὐτῶν ἐστι, τόνια· ἃ δὲ, στάσιμα· ἄλλα δὲ, μηχανήματα· κατὰ δὲ ἡμᾶς, ἔστιν αὐτῶν τὰ μὲν, τόνια· τὰ δὲ μηχανήματα· ἃ δὲ στάσιμα· ἃ δὲ ἐφέδρα. τόνια μὲν οὖν ἐστιν· ὅσα μικρὰ καὶ εὐσταλῆ ὄντα τόνια ὄργανα. τῇ κατασκευῇ, τάσιν μόνον ἐπαγγέλλεται· δεῖται δὲ τινων ἐπισπαστῶν ἵνα ἐνεργήσῃ· ὡς βάθρου, κλίνης, κλίμακος· καθ' ἑαυτὰ ἐνεργῆσαι μὴ δυνάμενα· διὰ δὲ τοῦτο καὶ πρόσδετα ἔτι τε ἐπίπεδα καλεῖται· ὅταν ἐν ἀγρῷ ἢ ἐρήμῳ τινὶ τόπῳ καταρτίζωμεν· καὶ μήτε βάθρον ἔχωμεν, μήτε κλίνην· μήτε κλίμακα, ἐπὶ τοῦ ἐδάφους καταπήξαντες, πρὸς αὐτὸ ἀσφαλιζόμεθα τὸ τόνιον· μηχανήματα δέ ἐστιν ὄργανα, ὅσα Μηχανήματα μείζονα ὄντα τῶν τονίων, μικρότερα δὲ τῶν ἄλλων ὀργάνων, οὐ μόνον τάσιν ἀλλὰ καὶ μοχλείαν ἐπαγγέλλεται· προσηρτημένως ἐπί τινων μελῶν κατεσκευασμένα. στάσιμα δὲ ὄργανά ἐστιν, ὅσα εἰς ὕψος ἀνατεταμένας στάσιμα ἔχοντα τὰς κατασκευάς, οὐ μόνον τάσεις ἀλλὰ καὶ μοχλείας ἐπαγγέλλεται· ἐφέδρανα ἐφέδρανα δέ ἐστιν ὄργανα, ὅσα κεκλιμένας ἔχοντα τὰς κατασκευάς περιέχει ἐν αὐτοῖς τοὺς στατικοὺς καὶ μοχλευτικοὺς τρόπους· ὥστε ἐπὶ καθημένους αὐτοῖς τοὺς πάσχοντας καταρτίζεσθαι. εἰσὶ δὲ τινες αὐτῶν εἰδικαὶ παραλλαγαὶ κατασκευῶν.

ἐξ ὧν ὀφείλει τὰ ὄργανα κατασκευάζεσθαι. ϑν ρξε

Βάσεις· σκέλη· πλευρά· διαπήγματα· ἀγκῶνες· χελῶναι· παρασκέλια· πάντα ταῦτα, ὅσα μεγάλα ἐστὶν ἐν τοῖς ὀργάνοις κατασκευάσματα ξύλινα, ὀφείλει

γίνεσθαι ἐκ τῆς εὐτονωτέρας ὕλης τῆς πρινίνης· ἐν δευτέρᾳ δὲ τάξει, καὶ τῆς μηλίνης. εὐτονωτάτην δὲ εἶναι δεῖ τὴν ὀργανικὴν ὕλην, ἵνα δύνηται ὑπομένειν τὰς τῶν καταφορισμῶν βίας. καὶ μάλιστα ἐπὶ τῶν στασίμων ὀργάνων· στροφώματα δὲ καὶ ῥίζαι, τύλοι τε καὶ κόρακες, ἁλύσεις (περὶ) ταῖς σκυτάλαις· πάντα ὅσα ἐστὶ μικρὰ καὶ μᾶλλον τὰ ἐν τοῖς ἐνεργητικοῖς, ὀφείλει γίνεσθαι χαλκᾶ ἢ σιδηρᾶ· ἵνα τὸ ἐλλιπὲς διὰ τὴν μικρότητα τῆς κατασκευῆς, ἀναπληρῶται τῇ τῆς ὕλης εὐτονίᾳ. ζητεῖται καὶ περὶ τοῦ πότερον χαλκᾶ δεῖ κατασκευάζειν ἢ σιδηρᾶ. οἱ δὲ τὸν χαλκὸν τοῦ σιδήρου προκρίναντες, ἔφασαν αὐτὸν λειότερον εὐτονώτερον*, λυσιτελόν τε εἶναι τοῦ σιδήρου. οἱ δὲ τὸν σίδηρον τοῦ χαλκοῦ προκρίναντες διὰ τὴν δύναμιν αὐτοῦ, ἐπῄνεσαν τὴν ὕλην. δυνατώτερος γὰρ αὐτοῦ καὶ ἰσχυρότερός ἐστιν ὁ σίδηρος τοῦ χαλκοῦ. ὧ+ μὲν οὖν ὁ σίδηρος τοῦ χαλκοῦ ἐστιν εὐτονώτερος, συμφωνεῖται· τὸ δὲ περισσὸν τῆς ἰσχύος παρέχει· ὅταν αὐτοῦ ἡ ἐνέργεια μὴ ἔχῃ· δύναται γὰρ εὐθετεῖν τὰ χαλκᾶ· κατασκευάσματα ὄντα εὔτονα, καὶ αὐτάρκη δύναμιν ἔχοντα· δύναται δὲ καὶ τὰ σιδηρᾶ. ἀλλ' ἐὰν μὲν χαλκᾶ γίνηται, ἐξ ἐλάττου χαλκοῦ κατασκευαζέσθω. ὁ γὰρ χυτὸς λεγόμενος, εὔθρυπτός ἐστι καὶ εὔρηκτος. καὶ ἔστιν αἱρετώτερον μᾶλλον, τῷ σιδήρῳ ἢ τῷ χυτῷ χαλκῷ χρῆσθαι. ἀλλ' ἐπεὶ ἰοῦται ταχέως ὁ σίδηρος, διὰ τοῦτο αὐτὸν συνεχέστατα λιπαίνειν διά τινων ἡμερῶν, καὶ χειροτριβεῖν χάριν τοῦ μὴ ἰοῦσθαι αὐτόν· ἐρεῖ τις· ἐὰν δὲ καταλειπόμενος ὁ σίδηρος ἀτημέλητος ἰώμενος φθείρηται. ἔσται ἡ τοῦ ἐγκλήματος ἀναφορὰ ἐπὶ τὸν κεκτημένον τὸ ὄργανον.

θν. ρζς

Ἐκ τίνων κατασκευάσαι τὰ ὄργανα, καὶ τίνες αὐτῶν αἱ χρεῖαι.

Ἐκ τίνων κατασκευάσαι τὰ ὄργανα, καὶ τίνες αὐτῶν αἱ χρεῖαι. πᾶν ὄργανον κατασκευάσαι οὐκ ἐκ πάντων ὧν λέγω. ἀλλ' ἔκ τινων τῶν καταριθμουμένων τῶνδε· ἐκ βάσεων· σκελῶν· διαπηγμάτων· ἀγκώνων· ἀξόνων· κανόνων· χελωνῶν· χοχλιῶν· τυμπάνων· τύλων· περιαγωγίδων· σκυταλῶν· ἐπιτονίων· ἀντηρίδων· σφηνοειδῶν· μονοειδῶν· τρόχων· τροχίλλων· καπίλων†· πωμάλων· στρωμάτων· σιφωνῶν· ῥιζῶν· κοράκων· ἁλύσεων· ψαλίδων· ἐφεδράνων· πριαπίσκων· ἅμα δὲ καὶ τοῦ λεγομένου περικοχλίου· σφηνίσκων· χηνίσκων· περιστερῶν· ἐργάτου· σχεδόν τοι ταῦτ' ἐστὶν ἐξ ὧν τὰ ὄργανα κατασκευάζεται. δεῖ δὲ μετὰ τούτων ἑπομένως τὰς χρείας διδάξαι ἑκάστου αὐτῶν. αἱ βάσεις προηγουμένως κατεσκευάσθησαν πρὸς τὸ ἐπ' αὐτῶν βεβηκέναι· βάσεις τὰ στάσιμα ὄργανα· σκέλη δὲ ἐν ὀργάνοις λέγεται καὶ πλευρά· ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς στασίμοις σκέλη ὀργάνοις, κυρίως μὲν σκέλη, καταχρηστικῶς δὲ πλευρὰ καλεῖται· ἐν δὲ τοῖς ἑνίοις, — πλευρὰ κυρίως μὲν πλευρά· καταχρηστικῶς δὲ σκέλη καλεῖται. κοινῶς δὲ ταῦτα κατεσκεύασται ἐπὶ τῶν ὀργάνων· πρὸς συνοχὴν τῶν ἐν αὐτοῖς μηχανημάτων, ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν στασίμων ὀργάνων, ὡς καὶ καλῶς τὰ σκέλη μεμετρημένα, εὐθετεῖ πρὸς τὸ λεγόμενον

* ἀντὶ τοῦ ἀμυδρότερον· εὐτονώτερον.

+ ἴσως: ὡς

† ὅτι τοὺς τῶν ξύλων συνδεσμοὺς, καπέτους (ἱπποκράτης) προσηγόρευσεν· ὡς προϊόντες ἐν τῷ ... κεφαλαίῳ, τὸν ῥοῦφον ἐφησομεν λέγοντα τὸ ἱπποκράτους βάθρον ἐξηγούμενον:-

κατὰ ὑπερμήκη καταρτισμόν. τὰ δὲ διαπήγματα, ὥσπερ καὶ αὐτὸ δηλοῖ τοὔνομα, γέγονε διαπήγματα
πρὸς τὸ διαπήσσειν τὰ σκέλη καὶ τὰ πλευρά. ἡ μὲν ἀπόλυτος αὐτῶν χρεία καὶ
προηγουμένη, ἐστὶν αὕτη. κατὰ δέ τι παρεπόμενον τὰ διαπήγματα γέγονε καὶ πρὸς
συνοχὴν μηχανημάτων. ὡς τροχίλλων. ἀγκώνων. ἄλλων τινῶν. οἱ δὲ ἀγκῶνες τροχίλλοι
ἐν τοῖς ὀργάνοις γεγόνασι, πρὸς τοὺς κατ' ἀνάτασιν καταρτισμούς. ὥσπερ ἐστὶν ἰδεῖν, ἐπί τε ἀγκῶνες
τοῦ τέκτονος καὶ τοῦ ἀνέφεοὺς ὀργάνου. διὰ γὰρ τοῦ ἄνω διαπήγματος κατηνεγμένοι
ἀγκῶνες, ἐπιβεβήκασι τῇ χελώνῃ. ὡς τῆς χελώνης ἀναβιβαζομένης, οἱ κατὰ ἀνάτασιν
γίνονται καταρτισμοί. κεκλήκασι δὲ οἱ ὀργανικοὶ τὰ μὲν ἄνω μέρη τῶν ἀγκώνων
τὰ πλατέα, πτέρωσις. τὰ δὲ κάτω τετράγωνα, πτέρνας. κυρίως μὲν οὖν ἀγκῶνες λέγονται. πτέρωσις πτέρναι
ἐν καταχρήσει δὲ ὑπό τινων, σπάθαι. ἐπενοήθησαν πρὸς μοχλείαν εἶναι χρήσιμοι. σπάθαι
ἡ δὲ ἐν τῷ τέκτονος καὶ ἀνέφεοὺς σπάθη, πρὸς τὴν κατ' ἐξελκυσμὸν μοχλείαν ἐπὶ
τοῦ ὀπίσω τοῦ μηροῦ διαφορᾶς τέτακται. εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλαι σπάθαι ἐν ὀργάνοις τισὶ
πρὸς ἄλλας μοχλείας κατεσκευασμέναι. ῥίζαι δὲ καὶ περόναι, ἐν τοῖς ὀργάνοις πλεῖσται ῥίζα
ἔχουσι χρείας. εὐθέως μέντοι ῥίζα καὶ περόνη συνέχει πρὸς τὴν χελώνην τὴν ἐκ τοῦ περόνη
τέκτονος ὀργάνου σπάθην. ἐν δὲ τῇ χελώνῃ ἐστὶν ἡ ῥίζα. αὕτη δὲ ἡ σπάθη, καθ' ὃ
μέρος ἐστὶ τετράγωνος, μέσην ἔχει ἐγκοπήν. καὶ εἰς τὴν ἐγκοπὴν ἔχεται ἡ ῥίζα εἶτα
ἐκ πλαγίων κατακλείεται περόνῃ εἰς τετρημένην τὴν σπάθην καὶ τὴν ῥίζαν. ἥτις τοῦ
συνοχῆς αἰτία ἐστίν. ἰδίως δὲ αἱ ῥίζαι γεγόνασι πρὸς ἐμπτώσεις χοράκων, καὶ πρὸς ἄλλας
τοιαύτας χρείας. αἱ δὲ περόναι, χάριν τοῦ τὰ μηχανήματα εἶναι ἀκίνητα. ὥσπερ ἄξονας
ἀκινήτους φυλάσσουσιν. αἱ δὲ ἀλύσεις γεγόνασι, χάριν τοῦ ἐξ αὐτῶν κρέμασθαι τὰς ἀλύσεις
περόνας. ἵνα μένωσιν ἐν τοῖς ὀργάνοις καὶ μὴ διαπίπτωσιν. οἱ δὲ χόρακες, πρὸς ἀκινησίαν χόρακες
τῶν κινουμένων μηχανημάτων γεγόνασιν. ὡς ἀξόνων. ἵνα ῥίζαις ἐμπίπτοντες, στήσωσι.
τινα τῶν ὀργάνων μηχανήματα. τὰ δὲ στροφώματα, γέγονε πρὸς τὰς πλείστας στροφώματα
χρείας. ἵνα τινὰ τῶν ὀργάνων ἀκινητοῦντα, δι' αὐτῶν κινῆται. ὥσπερ τὰ σκέλη τοῦ
ἀνέφεοὺς ὀργάνου. ἐπορθρίου τὰ σκέλη, πλάγια διαστήρισαι καὶ συνέχει στροφώμασι
καὶ περόναις. ἵνα ποτὲ μὲν ἠνωμένην, ποτὲ δὲ διὰ τῶν στροφωμάτων χαμαὶ τεθειμένην,
τὴν κατὰ περιστροφὴν μοχλείαν ἐμποιῇ. ἐν ποιᾷ δὲ κατασκευῇ τοῦ ἀνέφεοὺς ὀργάνου
τὰ τοῦ πλινθίου πλησίον τῆς βάσεως διαστήρισαι, καὶ πάλιν τοῖς στροφώμασι συνέχεσθαι.
ἵνα ποτὲ μὲν ὄρθιον ἠνωμένον ᾖ τὸ στάσιμον ὄργανον διὰ τῶν στροφωμάτων

ἐπὶ τὰ παρασκευὰ κινεῖται· καὶ τὴν τοῦ ἐμφανοῦς ὀργάνου χρείαν ἐπιτελεῖ. Τοιαῦται δ' εἰσὶν
ἄξονες αἱ τῶν στροφωμάτων τοῦ ὀργάνου χρεῖαι. ἄξονες δὲ ἐν ὀργάνοις γεγόνασι πρὸς τὰς τῶν
ἔκθετοι στρωμάτων ἀγωγάς. λέγω δὲ τὰς τάσεις. τῶν δὲ ἀξόνων οἱ μέν εἰσιν, ἔκθετοι αὐτοκίνητοι·
οἱ δέ, κρυπτοί. ὑπὸ ἑτέρων μηχανημάτων κινούμενοι· ἔκθετός ἐστι ἄξων, ὡς ἐστι ἐν τῷ τοῦ
νηλέως πλινθίῳ· καὶ οἱ ἐν τῷ ἱπποκράτους βάθρῳ ἄξονες· κρυπτοὶ δέ, οἱ ἐν τῷ
κρυπτοί ἀπελλίδος τρισπάστῳ· καὶ ὁ ἐν τῷ νυμφοδώρου γλωσσοκόμῳ· οἱ μὲν οὖν ἔκθετοι
ἄξονες, αὐτόθεν διὰ τῶν χειρῶν στρέφονται. οἱ δὲ κρυπτοί, διά τινων ἑτέρων μηχανημάτων,
ὡς οἱ ἐν τῷ νυμφοδώρου γλωσσοκόμῳ, διὰ τυμπάνων καὶ φακωτοῦ κοχλίου· οἱ δὲ ἐν τῷ
τρισπάστῳ, διὰ κάλων ἐμφύσεως. τύλοι οἱ τοῖς ἄξοσιν ἐγκαθηλωμένοι ὠφελοῦσι
πρὸς τὴν περίθεσιν τῶν κάλων ἢ τῶν καιρίων, ἤ τινων ἄλλων τῶν πρὸς τάσιν
ἐπιτηδείων ὄντων. περιαγωγίδες καὶ ἐπιτόνια καὶ σκυτάλαι· ταῦτα πάντα μηχανήματα
περιαγωγίδες ἐπιτόνια σκυτάλαι γέγονε πρὸς κίνησιν ἀξόνων καὶ κοχλιῶν· αἱ δὲ περιαγωγίδες, σκυτάλαι, δευτέραν ἔχουσι
τάξιν, ἧσσον δὲ τούτων ἐνεργεῖ τὰ ἐπιτόνια· τὰ γὰρ πλεῖστα αὐτῶν τὰ μικρότερα μιᾷ
χηνίσκοι χειρὶ στρέφεται. οἱ δὲ χηνίσκοι ἐπενοήθησαν πρὸς συνοχὴν ἀξόνων ὡς ἐν τῇ λύρᾳ· μὴ
παρόντων δέ, χηνίσκοι εἰσὶ διαφορώτεροι ἄν τις νοήσῃ. κατὰ γὰρ τὴν δύναμιν, τὴν τῶν
σκελῶν ἔχουσι χρείαν· τῆς δ' εὐπρεπείας χάριν, ἐκ διαγλυφῆς χηνίσκων προτομαῖς μεμόρφωνται
φλιαί ξύλιναι. φλιαὶ δὲ ἐν ὀργάνοις ἐπενοήθησαν πρὸς τὴν τῶν ἐκθέτων ἀξόνων συνοχήν·
ὥσπερ ἐν τῷ τοῦ ἱπποκράτους βάθρῳ, καὶ ἐν τῷ ἡμετέρῳ· ἔστι δέ τις ἄλλη ἐν τῷ
φλιὰ μονήρης ἱπποκράτους ὀργάνῳ μέση, μονήρης φλιά, πρὸς τὴν κατ' ἐξελκυσμὸν μοχλείαν ἐπινενο-
τροχίλλαι ημένη, ἐπὶ τῆς τοῦ μηροῦ διαφορᾶς. τροχίλλαι δὲ γεγόνασιν ἐν τοῖς ὀργάνοις, πρὸς διαφο-
ρὰς ἀκωλύτων κάλων, ὥσπερ ἐν τῷ τοῦ τέκτονος ὀργάνῳ· τροχίλλος γάρ ἐστι διπλοῦ
ἐπάνω διαπήγματος, ὁ τῆς χελώνης κινητικός· κἂν τῷ ἡμετέρῳ δὲ ὀργάνῳ, πάλιν
εἰσὶν τροχίλλαι διὰ κάλων ἐνθέσεως, ἀναβιβάζοντες τοὺς ἄξονας· κοινῶς δέ, τροχίλλαι
+ ἴσ. κατὰ μετάληψιν. γεγόνασι πρὸς διαφορὰς τῶν κάλων καὶ καιρίων· ἅμα δὲ καὶ πρὸς τὴν + μετὰ κατάλη-
τροχοί ψιν. οἱ δὲ τροχοὶ πρὸς εὐκινησίαν τῶν τροχίλλων ἐπενοήθησαν· ἀκίνητοι δὲ οὗτοι
καὶ ὑπ' αὐτῶν μεσολαβούμενοι ὡς ἐν τῇ δημοσθένους ἀστράβῃ, καὶ πρὸς συνοχὴν κάλων·
σφηνοειδὲς ὡς ἐν τῷ ἀπελλίδος τρισπάστῳ. σφηνοειδὲς τοῦτο προηγουμένως κατασκευάσαι ἐπὶ
τῆς καὶ τὴν μασχάλην τοῦ ὤμου διαφορᾶς· κατὰ δέ τι παρεσόμενον καὶ πρὸς ἄλλας
μηνοειδὲς χρείας αὐτῷ χρώμεθα. τὸ δὲ μηνοειδὲς εὔθετον, ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν, καὶ τῆς ὀπίσω τοῦ
στόλος ὤμου διαφορᾶς· στόλος λέγεται. ἔστι δ' οὗτος ὁ στόλος, ξύλον ἐπιπεπηγὸς τοῖς ἄνω ἄκροις
τῶν τοῦ ὀργάνου σκελῶν· ἔστι δὲ ὁ στόλος οὗτος ἐν τῷ τοῦ φιλιστίωνος ὀργάνῳ πρὸς
ἐπίτομα τὰ δὲ ἐπὶ τοῦ ὤμου ἐξαρθρήματα, ἐπιτεινομένης τῆς χειρὸς ὁ στόλος ἀντιβαίνει τῷ
ἐπίσπιγγμα αὐχένι τοῦ καταρτιζομένου. τὸ δὲ ἐπίτομα τὸ λεγόμενον ἐπίσπιγγμα· ἔστι μονοειδὲς—

ἐπὶ τῶν ξύλων κατὰ συμπηγίαν γεγονός, ἀντιθέτῳ τῷ πι στοιχείῳ ἐοικυγμένον
τῷ ὀργάνῳ ἐν ποιᾷ κατασκευῇ τοῦ λεγομένου ἑρμοῦ· γέγονε δὲ τοῦτο ἵνα μὴ ὑπὸ τῆς προτομῆς τοῦ
[χαλάθιον] ἑρμοῦ παρατρίβωνται τὰ σώματα, ὡς ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ ὀργάνου δηλωθήσεται. χαλάθιον καὶ σκυτά-
[σκυτάλιον] λιον. ταῦτα κοινῶς ἐτεχνάσθησαν· χάριν τοῦ βαστάζειν ἐπίσηγμα· ἔστι δὲ τὸ μὲν σκυτάλιον ξύλον [μεσόπαχυ. λέγω δὲ χαλάθιον ξύλον]
ἑξαδακτυλιαῖον περιφερὲς, στενοτέρᾳ βάσει κεχρημένον· ἀφωμοιωμένον καλάθῳ· εἰσὶ δέ- [ἑξαδακτυλιαῖον]
[† ἀντὶ τοῦ πρίονες] τινες καὶ πρίσεις ἐν ὀργάνοις· ἐκ διαγλυφῆς ἀφωμοιωμέναι πρίσεων μορφαῖς. ἐναντίας χάριν γεγονέναι.
ἔσται δὲ αἱ πρίσεις γεγόνασι πρὸς τὸ ἄλλο βαστάζειν ἐπίσηγμα. τύμπανα δὲ ἐν τοῖς ὀργάνοις
[τύμπανα] ἐγένετο, χάριν τοῦ δι' αὐτῶν ἠρέμα κινεῖσθαι ἐνεργητικά τινα μηχανήματα, ὡς ἄξονάς τε
καὶ κοχλίας. ἔστι δὲ τὸ τύμπανον, κυκλοτερὲς κατασκεύασμα· ὠδοντωμένον· δελφῖνες ἐοίκασι
[† ἴσως ἐπὶ τοῖς] ὄλεσιν ἀκίνητα φυλάσσουσι τὰ μηχανήματα· τὴν δὲ αὐτὴν χρείαν καὶ κόρακες ἐκτελοῦσι.
[δελφῖνες] χελῶναι ἐν ὀργάνοις ἐπενοήθησαν, πρὸς ἠρεμαίαν καὶ ἀσφάλειαν τάσιν τῶν καταρτιζομένων
[χελῶναι] σωμάτων· ὥσπερ γὰρ τὰ ζῷα αἱ χελῶναι, οὕτω καὶ τὰ μηχανήματα αὐτοῖς ἀφωμοιωμένα,
βραδυπορεῖ· τῶν δὲ χελωνῶν αἱ μὲν, ἐοίκασι διαπήγμασι· αἱ δ' ὑποφυκεῖς, ἄλλαι δὲ,
κυβοειδεῖ· διαπήγματι ἐοίκασιν, ἐν τῷ τοῦ ἀνδρείου ὀργάνῳ, καὶ ἐν τῷ τοῦ τέκτονος·
κυβοειδὴς μέν τοι, ἡ ἐν τῷ
[ἑρμῆς] ὁμοίως δέ ἐστιν ἡ ἐν τῷ τετραγώνῳ κίονι τῷ λεγομένῳ ἑρμῇ· ἔτι τε τῶν χελωνῶν ἀναβιβάζουσιν ἀγκῶνας καὶ
στρογγύλῳ κίονι τοῦ ἐφεσίου ἡρακλείδου· ἔτι τε τῶν χελωνῶν ἀναβιβάζουσιν ἀγκῶνας καὶ
σπάθας· ἄλλαι δὲ μηνοειδεῖς καὶ σφηνοειδεῖς τι ἐπίσηγμα· ἔνιαι δ' αὐτῶν, μηδὲν ἀναβιβάζουσαι,
πρὸς μόνην τάσιν ἐπενοήθησαν· ἀγκῶνας ἀναβιβάζει ἡ ἀναφερὴς χελώνη τοῦ ἀνδρείου
ὀργάνου· ἀγκῶνας δὲ καὶ σπάθην, ἡ ἐν τῷ τέκτονος ὀργάνῳ χελώνη· μηνοειδεῖς δὲ καὶ
σφηνοειδεῖς ἐπίσηγμα ἀναβιβάζει ἡ ἐν τῷ ἑρμῇ χελώνη, οὐδὲν δὲ ἀναβιβάζει, ἀλλὰ πρὸς
μόνην στάσιν γέγονεν, ἡ ἐν τῷ στρογγύλῳ κίονι τοῦ ἐφεσίου ἡρακλείδου· ὡσαύτως δὲ
[πτέρυγες] καὶ ἡ καταφερὴς χελώνη ἡ ἐν τῷ τοῦ ἀνδρείου ὀργάνῳ, καὶ ἐν τῷ ὀργάνῳ, πτέρυγες δράκοντες.
[δράκοντες] [καθηλωμέναι περόναι] καθηλωμέναι περόναι (τένοντες), τύλων χρείας ἐπέχουσιν· ἴδιος δὲ οἱ δράκοντες, ὅσον ἐπὶ τῇ ὕλῃ,
ἀντὶ ἐγγωνιῶν ἐπεχνάσθησαν ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον αἱ χελῶναι ὑπὸ κοχλιῶν —
[κοχλίαι] κινοῦνται), ἐσομένους τὰς τῶν κοχλιῶν κατασκευὰς καὶ τὰς ἐνεργείας δηλώσων· κοχλίαι δὲ
ἐν ὀργάνοις ἐτεχνάσθησαν, πρὸς κίνησιν ἄλλων μηχανημάτων, ὡς τυμπάνων καὶ
χελωνῶν· ἵνα ἀσφάλεσται καὶ ἠρεμαῖαι αὐτῶν γένωνται αἱ τάσεις· τῶν δὲ κοχλιῶν,
οἱ μὲν εἰσὶ τετράγωνοι· οἱ δὲ, φακωτοί· τὰ δὲ σχήματα ταῦτα ὠνόμασαι πρὸς τὰς
ἕλικας, οὐ πρὸς τὴν τοῦ ξύλου κατασκευήν· πᾶς μὲν γὰρ κοχλίας ἐστὶ στρογγύλος κυλινδρού-
μενος εἰς τὸ περιφερὲς σχῆμα· διαφέρουσι δ' αὐτῶν οἱ κοχλίαι ταῖς ἕλιξι· δι' ἃς οἱ μὲν, —
[τετράγωνος] τετράγωνοι λέγονται· οἱ δὲ, φακωτοί· τετράγωνός ἐστι κοχλίας, ὁ τετραγώνους ἔχων τὰς [τετράγωνοι μὲν εἰσὶ κοχλίαι,]
ἕλικας· τήν κοίλην ἕλικα, καὶ τὴν ὑπερέχουσαν· τοιοῦτοι δὲ εἰσὶν οἱ κοχλίαι τοῦ [ὡς οἱ χρυσοχόοι διαπλάττ-]
ἀνδρείου ὀργάνου· φακωτοὶ δ' εἰσὶν, οἱ τὰς μὲν κοίλας ἕλικας, στενὰς ἔχοντες κατὰ τὰ [ουσιν, ἐν τοῖς τῶν γυναικῶν]
βάθη· εὐρείας δὲ, κατὰ τὰ ἄνω· τὰς δὲ ὑπερεχούσας, πλατείας μὲν κατὰ τὰς βάσεις· [λεγομένοις τελώνοις· φακωτοὶ]
περιωρισμένας δὲ κατὰ τὰς κορυφάς, ἐοικυίας ἡμιτόμῳ φακῷ· ἀπό γε τοι τοῦ [δὲ, οἷς οἱ κναφεῖς χρῶνται]
σχήματος, ὁ τοιοῦτος κοχλίας φακωτὸς ὠνομάσθη· τοιοῦτοι δὲ ὄντες οἱ τετράγωνοι [πρὸς τὴν τῶν ἱματίων πίλη-]
[σιν τε καὶ ἐπίθλιψιν καὶ ὅσοι]
[ἄλλοι τῶν τεχνιτῶν, πιεστη-]
[ρίων ὀργάνων δέονται· παρὰ]
[τὸ ἐοικέναι τῷ ἐλλιπεῖ]
[φακῷ, τὰς τῶν κοχλιῶν]
[ἕλικας.]

καὶ οἱ φακωτοὶ κοχλίαι, γεγόνασι πρὸς κίνησιν διαφόρων μηχανημάτων. οἱ μὲν γὰρ τετράγωνοι, χελώνας κινοῦσιν· οἱ δὲ φακωτοί, προηγουμένως μέν, τύμπανα· ποτὲ δέ, χελώνας ἐν τοῖς λεγομένοις περικοχλίοις.—

Πῶς τετράγωνος κοχλίας κινεῖ χελώνην   ρξζον

Ἔστω οὕτως ἔχουσα κατασκευή, ὥσπερ ἐν τῷ τοῦ ἀναφορέως ὀργάνῳ χελῶναι. ἑκάστη δ' αὐτῶν τέτρηται, καὶ διὰ τοῦ τρήματος διενήνεκται ὁ κοχλίας. ἔνδοθεν δὲ κατὰ τὸ τρῆμα σιδηροῦν ἢ χαλκοῦν ἐλασμάτιον προσήλωται τῇ χελώνῃ. τὸ δ' ἐλασμάτιον τοῦτο, κέκληται ὀδούς. οὗ τοσοῦτον ὁ τῆς χελώνης ὀδούς, εἰς τὴν τοῦ κοχλίου ἕλικα καταπεπλῆσθαι. λοιπὸν δὴ συμβαίνει, τῇ ποιᾷ τοῦ κοχλίου συστροφῇ εἱλούμενον τὸ ἐλασμάτιον τὸ λεγόμενον ὀδοντάριον, περὶ τὴν τοῦ κοχλίου, ἐν αὐτῇ τῇ κοίλῃ ἕλικι συνεχόμενον, κινεῖν τὴν χελώνην. αὐτῶν δὲ τούτων τῶν τετραγώνων οἱ μὲν εἰσὶν ἁπλοῖ· οἱ δὲ διπλοῖ. ἁπλοῦς ἐστι κοχλίας, ὁ μιᾷ ἕλικι συντετμημένος, καὶ μίαν κινῶν χελώνην. δεύτερος δὲ τοιοῦτός ἐστι κοχλίας, δυσὶν ἕλιξι διατετμημένος, καὶ δύο κινῶν χελώνας. τοιοῦτος δέ ἐστι κοχλίας ἐν τῷ μεγάλῳ πλινθίῳ τοῦ ἀναφορέως ὀργάνου· ἀπὸ γὰρ τῆς μεσότητος τὸ ξύλον ἐκ τῶν διατμημάτων ἀντιθέτοις ἕλιξι τέτμηται· ὥστε κατὰ ποιὰν τοῦ κοχλίου συστροφήν, ἤτοι ἀπὸ τῆς μεσότητος ἐπὶ τὰ τῶν διατμημάτων εἰς τὸν μέσον τόπον συντρέχειν. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος διπλοῦς κοχλίας ἐν τῷ λεγομένῳ κηρυκίῳ. ἄνωθεν ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἕως τοῦ πέρατος ἀντιθέτοις ἕλιξι τετμημένος· πάλιν καὶ αὐτὸς κινῶν δύο χελώνας, ὡς ἐν αὐτῇ τῇ τοῦ ὀργάνου κατασκευῇ. ὁ γὰρ φακωτὸς κοχλίας κινεῖ τύμπανον· αἱ γὰρ ἕλικες τοῦ κοχλίου ἐμβαίνουσαι τοῖς ὀδοῦσι τοῦ τυμπάνου στρέφουσι τὸ μηχάνημα· ὥσπερ κοχλίας διὰ τοῦ περιτονίου ἢ τῆς περιαγωγίδος στρεφόμενος, καὶ ἐμπίπτων τοῖς ὀδοῦσι τοῦ τυμπάνου, κινεῖ τὸ μηχάνημα. κινεῖ δέ ποτε ὁ αὐτὸς κοχλίας χελώνην· ἀλλ' οὐκ ἔτι διὰ τένοντος ὥσπερ ὁ τετράγωνος, ἀλλ' ἐν τῷ λεγομένῳ περικοχλίῳ συνεχόμενος. ὁ περικόχλιος ἐν αὐτῇ τῇ τῆς χελώνης γίνεται κατασκευῇ· αὐτὸ γὰρ τὸ τῆς χελώνης τρῆμα τὸ παραδεχόμενον τὸν κοχλίαν, ἀντιθέτοις ἕλιξι τοῖς τοῦ φακωτοῦ κοχλίου καταπεπλέχθαι εἰς τὰς τοῦ περικοχλίου κοιλίας, καὶ παραδέχεσθαι εἰς τὰς τοῦ περικοχλίου ἐξοχάς· συμβαίνει δ' ἐν τῇ τοῦ κοχλίου συστροφῇ τῶν κοχλιῶν ἐν ταῖς ἕλιξιν εἱλουμένων, τὴν τῆς χελώνης κίνησιν γίνεσθαι· ποτὲ μὲν ἄνω· ποτὲ δὲ κάτω. μᾶλλον δὲ πλεονάζουσιν αἱ τοιαῦται κατασκευαὶ ἐν τοῖς ἐφεδράνοις ὀργάνοις· ἐγένοντο γὰρ χάριν τοῦ κλινομένων τῶν ὀργάνων, ἐφ' ἑαυτῶν ἐφεδράζεσθαι τοὺς καταρτιζομένους· τὰ παρὰ ἐφέδραν ὄργανα, ὅσα κεκλιμένας ἔχει τὰς κατασκευάς. οὕτω κατεσκεύασται ὥστε ἢ καθημένους ἐπ' αὐτῶν ἢ κεκλιμένους τοὺς πάσχοντας καταρτίζεσθαι. πριαπίσκος λέγεται ὁ αὐτὸς καὶ σωλίσκος· ἔτι τε σκαλμός· ὅπου τὸ ἐφέδρανον, ἔχει καὶ τὸν πριαπίσκον ἐρηρεισμένον· γέγονε γὰρ οὕτως πρὸς ἀντέρεισιν τοῦ περιναίου τὴν ἐν τοῖς καταρτισμοῦ γινομένην. ἔστι δ' ὁ πριαπίσκος, ξύλον ὀκταδακτυλιαῖον περιφερὲς κατὰ τὸ πλεῖον αὐτοῦ μέγεθος· κατὰ δὲ τὸ λοιπόν, τετράγωνον· ἵνα τὸ τετράγωνον αὐτοῦ μέρος εἰς τετρά-

Margin notes: ὀδούς — ὀδοντάριον — τὰ διατμήματα ὀργάνου τὰς χελώνας, ἢ ἀπὸ — περιέχεσθαι ὥστε τὰς περιεχούσας ἕλικας τοῦ φακωτοῦ κοχλίου — † πιεστηρίοις — πριαπίσκος σωλίσκος σκαλμός

γωνον ἢ πλινθὶς ἐκκοπὴ τοῦ ἐφεδράνου ἐνίζη). τὸ δὲ λοιπὸν τὸ ἄνω μέρος, ἀντερείδεται τῷ περιτοναίῳ. καὶ σιδηροῦν γέγονε προσηγκωνισμένον τοῖς διαπήγμασιν ἀσφαλείας χάριν συνεχείας τοῦ τριασπάστου. ἐν δὲ τῷ ἡμετέρῳ ὀργάνῳ, ὀρθοῦται μέγα σιδηροῦν καὶ, πρὸς ἄλλην χρείαν κατεσκευασμένον πρὸς τὴν κατάτασιν μοχλείαν τῶν τῆς ῥάχεως ἐξαρθρημάτων. τὰ δὲ λεγόμενα πώματα, γέγονεν ἐν τοῖς Ἰωνίοις ὀργάνοις, χάριν τοῦ ὑπ' αὐτῶν κρύπτεσθαι τὰ μηχανήματα. πρὸς τὸ μὴ τοῖς ἰδιώταις φανερὰ γενέσθαι. οὕτως ἐκκείμενα ἀσκέπαστα. οἱ δὲ κρίκοι γεγόνασι τοῖς Ἰωνίοις, τῆς προσθέσεως χάριν. ἐν ἄλλοις δὲ ὀργάνοις εἰσὶ πρὸς συνοχὴν μηχανημάτων τετεχνασμένοι, ὥσπερ ἐν τῷ τοῦ Μενεκράτους ὑσχρανίῳ· ἢ τὸν ἄξονα συνέχουσα. καὶ ἐν ἄλλοις ὀργάνοις. χάριν τῆς αὐτῆς χρείας παρελήφθησαν ψαλίδες. ἐν δὲ τοῖς ὀργάνοις, πρὸς ἀσφαλῆ συμπηγίαν σκελῶν πρὸς διαπήγματα. ψαλίδας χαλκᾶς εὑρίσκομεν προσηλωμένας. παρασκέλια δὲ, ἐπὶ τῶν στασίμων ὀργάνων ἐγένετο, χάριν τοῦ συννεύειν τὰ ὄργανα, καὶ τὴν τῶν ἐφεδράνων χρείαν ἐπιτελοῦντα, ἐπ' αὐτῶν στηρίζεσθαι. παραδεῖξαι δὲ ἐξ ὧν πάντα τὰ ὄργανα κατεσκεύασται, καὶ ἧς χρείας ἕκαστον τῶν ἐν αὐτοῖς μηχανημάτων ἐπιτελεῖ, ἑξῆς βούλομαι διδάξαι. τίνα τῶν ἐν τοῖς ὀργάνοις ἀκίνητα ὄντα ἐνεργεῖ. τίνα κινούμενα. καὶ τῶν κινουμένων τίνα ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ μένοντα, κινεῖται. καὶ τίνα ἀμείβοντα, ἐνεργεῖ. πάλιν τε τῶν ἀκινητούντων τίνα ἀεὶ καὶ εἰς ἅπαν μένει ἀκίνητα. καὶ τίνα ἐξαιρούμενα, ἑτέρας χρείας ἐπιτελεῖ. ἀκίνητα δὲ ἐστιν ἐν τοῖς ὀργάνοις, ταῦτα. βάσεις. σκέλη. πλευρὰ. διαπήγματα. σφηνοειδῆ. μηνοειδῆ. ἐφέδρανα. τριασπάστοι. ἄλλα τινὰ πλεῖστα. κινούμενα δὲ ἐνεργεῖ. στροφώματα. κόρακες. ἄξονες. τύμπανα. ἀγκῶνες. κοχλίαι. χελῶναι. ἄλλα τε πλεῖστα τὰ τούτοις ἀνάλογα. ἀλλ' ἐν μὲν τῷ αὐτῷ τόπῳ μένοντα κινεῖται τὰ τοιαῦτα. στροφώματα. κόρακες. τύμπανα. κοχλίαι. οἱ πλεῖστοι ἄξονες. τόπον δὲ ἐκ τόπου ἀμείβει. χελῶναι. ἀγκῶνες. τῶν δὲ ἀκινητούντων ἐν τοῖς ὀργάνοις. τὰ μὲν, ἀεὶ καὶ εἰς ἅπαν ἀκίνητα μένει. ἃ δέ ἐστιν, ἐξαίρετά τε καὶ ἔνθετα. ἀεὶ μὲν οὖν ἀκίνητα μένει τὰ τοιαῦτα. βάσεις. σκέλη. πλευρὰ. διαπήγματα. ῥίζαι. ἐφέδρανα. μηνοειδῆ. ἐξαίρετα δὲ ἐπί τινων ὄργανα κινητὰ ὄντα. σφηνοειδῆ. ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ τριασπάστοι, πρὸς ἑτέρας χρείας ἔνθετοί τε καὶ ἐξαίρετοι γίνονται).

πώματα — κρίκοι — ψαλίδες — παρασκέλια — ἀκίνητα — κινούμενα

ΕΚ ΤΩΝ ΓΑΛΗΝΟΥ

περὶ μηχανημάτων.

Μόνον μὲν ἱκανόν ἐστιν εἰς ἐμβολὰς ἄρθρων τὸ καλούμενον ἱπποκράτειον βάθρον. εἰ δ' ἄρα τις θέλοι καὶ ἄλλοις χρῆσθαι, πρὸς μὲν τὰς ὁδοιπορίας, τὸ καλούμενον πολύσπαστον, ἐπιτήδειον. ἀρχιμήδους δ' αὐτό φασιν εὕρημ' εἶναι. πρὸς δὲ τὰς ἐν πόλει χρείας, στάσιμον μὲν ἄξιον λόγου, τὸ τοῦ τέκτονος καλούμενόν ἐστιν, ἢ τὸ ἀνδρέου ἐφέδρανον δὲ, τοῦτο τὸ ἱπποκράτους βάθρον.

ἱπποκράτειον βάθρον. — πολύσπαστον — τέκτονος

περὶ τοῦ μηχανικοῦ γλωττοκομείου: ρξζ

Οὐκ ἀλόγως εὑρῆσθαί μοι δοκεῖ τοῖς νεωτέροις ἰατροῖς, γλωσσόκομον ὀργανικὸν ἐπιτήδειον εἰς τὰς παρώσεις· ἔστω τὸ μῆκος, ἐὰν τεχνίτης ἐντριβὴς προσέχῃ· δεῖ αὐτῷ κατὰ τὸ κάτω πέρας ἀξόνιον· ἐφ' οὗ αἱ τελευταὶ τῶν ἀντιτεινόντων τὸ κῶλον βρόχων ἀχθεῖσαι περιβάλλονται· οἱ βρόχοι δ' αὐτοὶ περιτίθεσθαι χρὴ κατὰ τὰ πέρατα τοῦ θεραπευομένου τῶν ὀστῶν· ἔστωσαν δὲ ἐκ δυοῖν διαντίων· ὡς εἶναι σκέλη τέτταρα τῶν βρόχων ἑκατέρου· δύο μὲν ἐκ τῶν δεξιῶν, δύο δὲ ἐκ τῶν ἀριστερῶν· ταῦτ' οὖν τὰ σκέλη, τὰ μὲν ἐκ τοῦ κάτω βρόχου διεκβάλλοντα διὰ τρημάτων τινῶν ἐν τῷ κάτω πέρατι τοῦ γλωσσοκόμου γεγονότων, ἐπὶ τὸν ἄξονα φέρειν χρή· τὰ δὲ ἐκ τοῦ ἄνω βρόχου πρότερον ἐπάγοντα πρὸς τὴν ἄνω χώραν τοῦ γλωσσοκόμου, διεκβάλλειν καὶ αὐτὰ τρημάτων τινῶν ἐν τοῖς πλαγίοις αὐτοῦ μέρεσι γεγονότων· ἐχέτω δὲ τὰ τρήματα τροχιλλαίας ἐν ἑαυτοῖς· εἶθ' ἑκατέρωθεν ἐκ τῶν ἔξω μερῶν τοῦ γλωσσοκόμου κατάγοντα, χρὴ φέρειν ἐπὶ τὸν ἄξονα τὰ εἰρημένα πέρατα τῶν βρόχων· τούτων δὲ οὕτω κατασκευασθέντων, μία περιστροφὴ τοῦ ἄξονος ὁμοίως τείνει τοὺς δύο βρόχους· κάτω μέν, τὸν ἐν τῷ κάτω πέρατι τοῦ κατεαγότος ὀστοῦ περιβεβλημένον· ἄνω δέ, τὸν ἕτερον. ὥστε μετὰ τὴν ἀπόθεσιν, ἔτι σοι λοιπὸν εἶναι καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπανορθοῦσθαι τὴν ἀντίτασιν τῶν βρόχων· ἤτοι γ' ἐπιτείνοντι τὴν τάσιν αὐτῶν, ἢ ἐκλύοντι· τῶν μὲν γὰρ ἐν τοῖς κάτω μέρεσι τοῦ κώλου βρόχων ὁ ἄξων δι' εὐθυπόρου τάσεως ἐπισπᾶται· τῶν δ' ἄνω, μετὰ τῆς ἀντιληπτικῆς ἢ ἀντιμεταληπτικῆς ὀνομαζομένης.

ἀντὶ τοῦ ἐναντίων

.⁄. περὶ τῆς μεταληπτικῆς κινήσεως ἐν τῷ ζ^ω τῆς περὶ χρείας μορίων, πολὺν ποιεῖται λόγον, διαλεγόμενος περὶ τῶν τὸν λάρυγγα κινούντων μυῶν· καί φησιν ὅτι κατατέχνηνται αὐτῇ οἱ ἀρχιτέκτονες ἐν τοῖς μηχανήμασι, καὶ πρὸ ἐκείνων ἡ φύσις· καὶ παραδείγματι χρῆται τῇ κινήσει τοῦ παρόντος μηχανικοῦ γλωττοκόμου· μεταληπτικὴν λέγων εἶναι κίνησιν, τὴν ἄλλων διὰ μέσων ἄλλων κινήσεως· ἀλλὰ καὶ ὁ Ἡλιόδωρος τὸν τρόπον τῆς κατὰ μετάληψιν καὶ ἀντικαταμετάληψιν κινήσεως, παραδίδωσι μετὰ τὸ ἑξῆς κεφάλαιον.

ἐκ τῶν Ἡλιοδώρου νηλέως πλινθίον: ρο

Τὸ τοῦ νηλέως πλινθίον κατεσκεύασται ἐκ τῶν λεγομένων τετραγώνων ὑποτμήτων ξύλων. πλευρὰ γὰρ ἔχει δύο, μήκει τετραπαλαιστιαῖα· πάχει δακτυλιαῖα· συμπεπηγότα πρὸς ἄλληλα κατὰ τὰ πέρατα τοῖς λεγομένοις διαπήγμασι· τὰ δὲ διαπήγματα ταῦτα ἰσοπλατῆ μέν ἐστι καὶ ἰσοπαχῆ τοῖς πλευροῖς· τῷ δὲ μήκει παλαιστιαῖα. τοιγαροῦν κατὰ λόγον τῶν μὲν ὄντων τετραπαλαιστιαίων, παλαιστιαίων δὲ τῶν διαπηγμάτων, ἐγένετο συμπηγία τοῦ τονίου τετραγώνου ὑποτμήτου· ἔξεστι δὲ τῷ βουλομένῳ, καὶ τὰ πλευρὰ κολοβώτερα τοῦ ἰσομήκους ποιῆσαι· ἐπείπερ ἑνὶ ἄξονι ἐνεργεῖ τὸ ὄργανον· ἐν δὲ μέσοις τοῖς πλευροῖς ἐκκεκομμένοις στρογγύλοις καὶ διαντίοις τρήμασιν. ἐξ ὧν ἐστιν ὁ ἄξων ἐκδετος μέσον ἔχων τύλον· κατὰ δὲ τὰς ἐκδέτους ἀποτορνώσεις σκυτάλας· τῇ μὲν ὕλῃ χαλκοῦ ἢ σιδηροῦ· δεκαδακτυλιαίους δὲ τῷ μεγέθει. ἔχει δὲ καὶ τροχοὺς τέσσαρας τὸ τύλιον, τοῖς πλευροῖς καθηλωμένους· δύο ἄνω, καὶ δύο κάτω· ἡ ἀρχαία καὶ κατ' αὐτὸν τὸν νηλέα τοῦ νηλέως κατασκευή, ἐστιν αὕτη. γενόμενος δέ τις Ἡρόδοτος ἀνὴρ ὀργανικός, τὰ διαπήγματα καὶ τὰ ἐμπρόσθια μέρη, κατὰ μεσότητας ἐκοίλανε σιγμοειδῶς· ἵνα διὰ τῶν τεινομένων σωμάτων, καιρίαι καταφερόμεναι ἐπὶ τὸν τύλον τοῦ ἄξονος, μὴ προσθλίβωνται ἐκθέτοις οὔσαις ταῖς γωνίαις. ἀλλὰ κατάλληλοι αὐτῶν ἄγωνται· τοιοῦτος καὶ ὁ Ἡρόδοτος· καθάπερ δὲ ἡμεῖς παρειλήφαμεν τὴν ἱστορίαν ταύτην, κατὰ ταῦτα παραδίδομεν· λέγεται πασικράτην τὸν ὀργανικόν, γενόμενον ἐν

.⁄. ἴσως κατὰ

τῷ σιφῶνι, τεθεωρηκέναι τὸ τόνιον τοῦτο ὑπὸ ἀνδριάντος διακρατούμενον, κατασκευῇ διαφόρῳ κεχρημένον. τὸ δὲ ὕδωρ συμπηγίας εἶχεν ἐκεῖνο τὸ τόνιον κατὰ τὰς ἐκθέτους τοῦ ἄξονος ἀποτορνώσεις, χαλκῶν δρακόντων ἐμπλοκάς, κατ' εὐθὺ προκειμένων τῶν κεφαλῶν καὶ τῶν οὐρῶν. ἔοικε δὲ οἱ δράκοντες τίνος χάριν ἐγένοντο· ὅτι ἀντὶ τῶν σκυταλῶν [illegible] κατεσκευάσθησαν πρὸς τὴν τοῦ ἄξονος στροφήν. ἐπεὶ τὸ ἐν τῷ σιφῶνι ὄργανον μέσα τὰ διαπήγματα εἶχε, τετρημένα στρογγύλοις τρήμασι καταλλήλοις τῷ τύλῳ τοῦ ἄξονος. δῆλον δ' ὅτι τῶν τρημάτων ἐστὶν ἡ αὐτὴ χρεία ἢ κατὰ τὸν Ἡρόδοτον, ἵνα διὰ τῶν τρημάτων κατάλληλοι ἄγωνται ἐπὶ τὸν τύλον, αἱ ἀπὸ τῶν γινομένων σωμάτων καιρίαι· ἔτι δὲ ὁ πασικράτης ἰσόρησε καὶ τῷ ἄξονι περικείμενα τέσσαρα τύμπανα περιτεθειμένα χαλκᾶ. πλησίον τῶν πλευρῶν· δύο μὲν ἔνδοθεν, δύο δ' ἔξωθεν· ἐτέτρητο δὲ καὶ τὰ πλευρὰ κατὰ τὴν τῶν ὀδόντων τάξιν. τούτων δὲ εὐχρηστία αὕτη. ἵνα μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν ὀργάνων ἐντιθέμεναι περόναι εἰς τὰ μεταξὺ τῶν ὀδόντων διαστήματα, στηρίζωσι τὸν ἄξονα πρὸς τὴν ἐν τοῖς καταρτισμοῦ χρείαν. οἱ δὲ μεταγενέστεροι, τὰ μὲν τύμπανα παρῃτήσαντο· ἔτρησαν δὲ ἀντὶ τὰ πλευρὰ κατὰ τὰ ἐμφερόμενα μέρη· ἔτρησαν δ' ἅμα κατὰ κύκλον ἐκ διαστημάτων τινῶν καὶ αὐτὰς τὰς τοῦ ἄξωνος ἀποτορνώσεις. ἵνα πρὸς τὴν δεδηλωμένην χρείαν περόναι ἐντιθέμεναι, ἀκίνητον φυλάξωσι τὸν ἄξονα. ἐγὼ δέ, ἐπειδὴ διαπίπτουσιν αἱ περόναι τῆς ἰσορρόπου εὐχρηστίας χάριν, κόρακας ἐποίησα τοῖς πλευροῖς· αὐτάς γε τὰς τοῦ ἄξωνος ἀποτορνώσεις σὺν τοῖς τῶν πλευρῶν κατὰ κύκλον ἐκ διαστημάτων συμμέτρων ἔτρησα τρήμασι παραλλήλου· ἵνα ὁπότε βουληθείην ἐν καταρτισμῷ ἀκινητεῖν τὸν ἄξονα, καταχλείσω, τὸν κόρακα εἰς τὸ κατάλληλον τρῆμα. ἡ κοινὴ τοῦ τονίου πλινθίου κατασκευή ἐστιν αὕτη· ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως τὸ πλινθίον κατεσκεύασα. τῶν δὲ αὐτῶν ὄντων μέτρων τῶν πλευρῶν, τὸ κάτω διάπηγμα ἄνω ἀναβεβίβακα· τὰ κάτω τῶν πλευρῶν πέρατα ἐπιπλατύνασα, ὅσον ὑπὲρ τὸ διάπηγμα καταλιπών· τὸν δὲ ἄξονα ἔταξα ἐν μέσῳ τῷ τῶν διαπηγμάτων λεγομένων φωτί· καὶ βάθρον δέ τι τῶν σχολικῶν, κατὰ τὸ ἓν πέρας τῆς σανίδος δεχόμενα τετραγώνοις ἐσοχαῖς ἐκκοπεῖσιν, ἵνα τὰ δεδηλωμένα τῶν πλευρῶν πέρατα ἐναρμόζηται εἰς τὰς ἐκκοπάς· αὐτὰ δὲ τὰ πλευρὰ κατὰ τὰ πέρατα ἔτρησα ἐκ τῶν πλαγίων εἰς τὰ πλάγια διαμπερέσι τρήμασιν· ἵνα ἐντιθεμένη περόνη εἰς τὰ τρήματα συνάπτῃ τὸ πλινθίον. αὕτη τοῦ ὀργάνου κατασκευή· ἔξειμι δὲ ἐπὶ τὴν κίνησιν αὐτοῦ στάφημι.

περὶ κινήσεως τονίων· — ρα

Ἐπεὶ τὰ τόνια ὄργανα ἐστὶν ἐλλιπῆ, καθ' ἑαυτὰ ἐνεργῆσαι μὴ δυνάμενα, ἀλλὰ προσδεῖται ἑτέρῳ ὡς κλίμακι· κλίνῃ· βάθρῳ· ὅ, τι καταρτισμὸς μηδενὸς τούτων παρόντος ἐπὶ τοῦ ἐδάφους γίνεται εἰς τὴν γῆν· καλῶς ἔχειν μοι δοκεῖ ὡς ἐν σχολικῇ παραδόσει πρὸς τὴν παροῦσαν διδασκαλίαν, ἐπὶ κλίμακος παρεσκευασμένης, τὴν τοῦ ὀργάνου κίνησιν δηλῶσαι· ὑποτιθέσθω — κλίμαξ μία τῶν κοινῶν· μὴ ἐχέτω ἡ πλατεῖα μέν, καὶ λοξὰ τῇ θέσει ἔχουσα κλιμάκια. τὰ δὲ τοιαῦτα τῶν κλιμακίων, πρὸς τὸν καταρτισμόν ἐστιν ἀνεπιτήδεια· ἀλλ' ἔστω κλίμαξ ἰσοπαχής, ἔχουσα τετράγωνα τὰ κλιμάκια· χάριν δὲ τοῦ τὰ σώματα μὴ παρατρίβεσθαι ἀπὸ τῶν γωνιῶν, ἔστωσαν αἱ γωνίαι αὐτῶν ἀποτελεσμέναι, καὶ εἰς τὸ στρογγύλον ἐπιτετ—

ἐξεστηκυίας. ὅταν δὲ μὴ ᾖ τοιαῦτα τὰ κλιμάκια τῆς κλίμακος, ἐρίοις περιειλείσθω εὐαφείας τῶν
σωμάτων χάριν. ἄρξομαι δὲ τῆς παραδόσεως ἀπὸ τῆς εἰς τὴν μασχάλην τοῦ ὤμου διαφορᾶς —
δεῖ δ' ὅταν καταρτίζηται τὸ ἐξάρθρημα τοῦτο, αἱρεῖσθαι σφηνοειδὲς τὸ ἐκ τῶν κάλων —
ἠρτημένον. τοῦτο δὲ τὸ σφηνοειδὲς κατάκλιμα, καὶ ἐκ τοῦ ἐπιτηδείου πρὸς τὴν τῆς χειρὸς
ὑπόθεσιν ὥσπερ ὑπέλυξα, τιθέσθω. καὶ διὰ τῶν κάλων πρὸς αὐτὸ ἀσφαλιζέσθω. ἐπι-
τήδειον δ' ἐστὶ κλιμάκιον πρὸς τὸν καταρτισμόν, ἐκεῖνο δ' ἔφην. μετὰ τὴν τῆς χειρὸς ὑπό-
θεσιν καὶ κατάτασιν, κρεμασθήτω ὁ πάσχων, ἀφεστὼς τοῦ ἐδάφους ὡς δακτυλιαῖον μέτρον.
τὸ δὲ σφηνοειδὲς, μὴ διαφόρως ἀλλὰ παρατετηρημένως τῷ κλιμακίῳ, ἀσφαλῶς προστι-
θέσθω. ὥστε τὸ μὲν ἀμβωνοειδὲς αὐτοῦ μέρος σχηματίζεσθαι πρὸς τὸν βραχίονα. τὸ δὲ
περίχειλον αὐτοῦ πρὸς τὰς πλευράς. ἀπὸ δὲ διαστήματος τοῦ σφηνοειδοῦς εἰς τὰ κάτω ὡς μετὰ δύο
ἢ τρία κλιμάκια τὸ ὄργανον ἀσφαλιζέσθω πρὸς τὴν κλίμακα, διὰ τῶν προσόντων αὐτῷ τριχίων
ἢ κάλων ἢ ταινιῶν, ἢ ἄλλων τινῶν διεκβαλλομένων. προσδεδέσθωσαν δὲ τῇ κλίμακι, καὶ
αὐτῇ ἀσφαλῶς καταπεπηγυίᾳ εἰς τὸ ἔδαφος εἰς τὸ ἀκινήτους ἐν ταῖς καταστάσεσιν, ἑδραίαν
καὶ ἀκλινῆ μένειν. τροχίλοι δὲ τέσσαρες μονόξυλοι ἢ δίξυλοι σπαθωτότεροι ἔστωσαν. δύο μὲν
ἄνω ἐκ τοῦ ἄνω κλιμακίου ἠρτημένοι νεύοντες κάτω. δύο δὲ κάτω, τῷ κάτω κλιμακίῳ
προσδεδεμένοι νεύοντες ἄνω. γινομένης δ' ἔξω τῆς σκευῆς, φέρειν πρὸς καταρτισμὸν τὸ σφη-
νοειδές. ἐρίῳ δὲ μαλακῷ, λεπτῷ σκέπειν. ἐπεὶ δ' ἐστὶν ἀπηνὲς τὸ ξύλον, τὸ ἔριον προστιθέ-
μεν αὐτῷ ὡς μάλαγμα παραλαμβάνεται. καὶ δι' ἑτέραν δὲ αἰτίαν τοῦτο γίνεται. ἰδίως δὲ
ἱδρῶτος ἐπιγινομένου ἐν τῇ μασχάλῃ πολὺ θερμαινομένῃ, καὶ μᾶλλον διὰ τὴν τοῦ καταρτιζο-
μένου δειλίαν καὶ πόνον, τούτου τὸν ἱδρῶτα ἀναρπάζει τὸ περιειλημένον τῷ σφηνοειδεῖ
ἔριον. καὶ αὐτὴ δὲ ἡ κλίμαξ ἤτοι ἀπὸ τῶν παρόντων ἀσφαλῶς διακρατείσθω, ἢ τὰ κάτω
τῶν μερῶν πέρατα εἰς τὸ ἔδαφος καταπεπήχθω μετὰ σφηνώσεως ὡς πρόκειται. δῆλον δὲ
ὅτι μῆκος εὖ ἔχειν δεῖ τὴν κλίμακα, καὶ εἶναι μετὰ τὸ εἰς τὴν γῆν καταπεπῆχθαι,
τὸ ὑπερέχον αὐτῆς μεῖζον αὔταρκες ἀεὶ πρὸς τὸ τοῦ καταρτιζομένου μέγεθος. ἐστηριγμένης
δὲ τῆς κλίμακος, ὑποπόδιον αὐτῇ παρατιθέσθω. ἐφ' ὃ ἐπιβεβηκὼς ὁ πάσχων, ὑπερτιθέτω
~~[illegible]~~ τὴν χεῖρα ὑπὲρ τὸ κλιμάκιον, ἵνα τὸ σφηνοειδὲς εὐαρμόστως ἐντεθῇ εἰς τὴν —
μασχάλην. ἔπειτα διπλῆ κειρίας μεσότης τασσέσθω μεταξὺ τοῦ σφηνοειδοῦς καὶ τοῦ
βραχίονος. ἧς αἱ ἀρχαὶ ἔστωσαν ἔξω παρηγμέναι. μετὰ δὲ ταῦτα βρόχος ὁ καρχήσιος
λεγόμενος, ἢ ἄλλος τις ἰσότονος περιτιθέσθω τῷ βραχίονι. ἀλλὰ μὴ κατὰ μέσον, ἵνα
μὴ ὁ μῦς σφίγγηται. ὑπεράνω δὲ τὸ τοῦ μυὸς πάχος, ἢ ὑπὸ τὸν μῦν. νῦν γὰρ ἡ ἐκ
τοῦ ἀγκῶνος ἀνωμαλία κωλύει τὸν βρόχον ὑποχωρῆσαι. καὶ μᾶλλον οὕτω συμφέρει.
τὰ γὰρ ἐκ πολλοῦ διαστήματος γινόμενα σώματα, εὐχερῶς ἀνίεται. τὰ δὲ σύνεγγυς εὐχε-
ρῶς τεινόμενα, δυσχερῶς χαλᾶται. μετὰ δὲ τὴν τοῦ βρόχου περίθεσιν τῆς κειρίας αἱ τοῦ
βρόχου ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω, καὶ ἀποδιδόσθωσαν κατευθὺ τοῦ ξύλου τοῦ ἄξονος. εἶτα
τότε διὰ τῶν σκυταλῶν ἢ αὐτόθεν ἢ διὰ χειρῶν ὁ ἄξων στρεφέσθω. ἵνα ἐπὶ τοῦ
ἄξονος συστροφὴ γένηται καὶ κατάτασις εὔπορος. ἅμα δὲ τῇ κατατάσει ἤδη τῇ τάσεως

ἀντὶ τοῦ τὸ κεχειρωμένον καὶ ὑπερέχον. τί δέ ἐστιν ἄμβων, ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ὁ Γαληνὸς διεσάφησεν.

προκοπτέσης, ὑφελκέσθω τὸ ὑποπόδιον, ἵν᾽ ἐκ τῆς κλίμακος κρεμασθῇ ὁ πάσχων πρὸς τὸν κατὰ σφαίρησιν καταρτισμόν· κρεμαμένου δὲ τοῦ καταρτιζομένου, ὁ ὑπηρέτης ἐξόπισθε πλησίον αὐτοῦ ἢ ἐπί τινος τροχίλλου ἑστὼς ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἑαυτοῦ συμπεπλεγμένας* καταστελλέτω κατὰ τοῦ αὐχένος τοῦ καταρτιζομένου καὶ ἀντιμεταγέτω διὰ τὸν τράχηλον· προστιθέσθω δ᾽ ἅμα τῇ κατατάσει, καὶ τῇ ὑπεραιωρήσει· ἀνίεται γὰρ τὰ σφαιρώματα τοῦ ἀνθρώπου πλέγματα· τῆς δὲ τάσεως αὐτάρκως γινομένης παρεστὼς ὁ καταρτίζων συλλαβὼν τὴν τῆς χωρίας ἀρχὴν, καὶ δι᾽ αὐτῆς ἑλκέτω τὴν τοῦ βραχίονος κεφαλήν· τὸν ἀγκῶνα ἀντιμετάγων εἰς τὰ κλιμάκια· τοῦ δὲ ἐξελκυσμοῦ γενομένου, ἀνίεται ἡ τάσις· καὶ σφάλμα ἐπαγέσθω πρὸς τὴν ἐνάρθρωσιν. τοιοῦτός ἐστιν ὁ τρόπος τῆς εὐθυπόρου κατατάσεως· συμφέρει δὲ πρὸς τὸν ἀσφαλῆ καταρτισμόν, πρὸ τῆς κατατάσεως ἀσφαλίζεσθαι χωρίαις τὰ σκέλη πρὸς ἄλληλα· καὶ τὴν ὑγιῆ χεῖρα παρατεταμένην, πρὸς τὰς πλευρὰς δεῖν, ἵνα μὴ διὰ τὴν ἐκ τοῦ καταρτισμοῦ ἀλγηδόνα, ἤτοι ἐπιβαίνῃ τοῖς κλιμακίοις ὁ καταρτιζόμενος, ἢ τῇ χειρὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ βρόχου συνέχῃ· ἔξεστι δέ τινι καὶ κατὰ μετάληψιν κατατεῖναι· τίς δὲ ὁ τρόπος τῆς κατὰ μετάληψιν κατατάσεως ὑποδείξω· πάντων τῶν αὐτῶν γεγονότων ἐπὶ τῆς εὐθυπόρου κατατάσεως τῶν δεδηλωμένων, αἱ τοῦ βρόχου ἀρχαὶ διὰ τῶν κάτω τροχίλλων μεταλαμβανέσθωσαν ἔσωθεν ἔξω· ἀποδιδόσθω δὲ τῷ τύλῳ τοῦ ἄξονος ἢ ἔξωθεν ἔσω, καὶ περιτιθέσθωσαν ταῖς σκυτάλαις τοῦ ἄξονος. ἵνα συνεπιστρεφομένου τοῦ ἄξονος, ἡ κατὰ μετάληψιν γένηται κατάτασις· δύναται δὲ διὰ τῆς αὐτῆς παρασκευῆς, καὶ ἡ ἀντικαταμετάληψιν τάσις γίνεσθαι· δηλῶ δὲ τοῦτο πῶς· αἱ τοῦ βρόχου ἀρχαὶ ἄγονται κάτω· καὶ διεκβάλλονται· καὶ διὰ τῶν ἄνω τροχίλλων ἐπὶ τέλει τι καταφέρονται καὶ ἀποδίδονται ταῖς σκυτάλαις τοῦ ἄξονος· σεκίνησις ἡ κατὰ ἀντιμετάληψιν κατάτασις γενήσεται. πάλιν μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν, αἱ ἀκόλουθοι μοχλεῖαι ἐπικρίνονται, αἱ ἐπὶ τῆς εὐθυπόρου τάσεως δεδηλωμέναι· οἱ ἐκ τῆς κατατάσεως τέσσαρες, εἰσὶν ἔτι· δεῖ δὲ μετὰ τὸν καταρτισμὸν πλησίον τῆς κλίμακος τὸ ὑποπόδιον τιθέναι, ἵν᾽ ἐπιβῇ αὐτῷ ὁ καταρτισθείς· καὶ τότε αὐτὸν ἀπὸ τοῦ σφηκωτῆρος σφαγήν· χωρίζειν δὲ ἀπὸ τῆς κλίμακος, ἔχοντα τὸν βραχίονα ὡς προεῖπον. ἐπεὶ δὲ διὰ τοῦ αὐτοῦ ὀργάνου ἀνάτασιν τῶν πρὸ ἡμῶν ἰσορρήδην γίνεσθαι, ἀφήσω χάριν κατὰ τὸ ἀκόλουθον, καὶ τοὺς τῆς ἀνατάσεως τρόπους ὑμῖν δηλῶσαι· ὥσπερ οὖν ἔφην, ἠθέλησαν οἱ προγενέστεροι, καὶ τοὺς κατὰ ἀνάτασιν καταρτισμοὺς, ἔτι τε καὶ τοὺς κατὰ διάτασιν εἰσηγήσασθαι· πάντα δὲ τῇ ἀνατάσει ἐχρήσαντο· ἐφ᾽ ὧν οὐ μόνον ἐξάρθρημα, ἀλλὰ καὶ κάταγμα τοῦ βραχίονος ἐγένετο· ὑπόμνημα οὖν τοὺς τρόπους, καθ᾽ οὓς ἔδοξεν αὐτοῖς καταρτίζειν ἐπὶ τοῦ κατὰ ἀνάτασιν τρόπου· τῆς ἄλλης τοίνυν κατασκευῆς

*ἀντὶ τοῦ συναπτέτω· ἤτοι δὲ τὸ συνάπτειν.

εὐθύπορος κατάτασις

κατάτασις κατὰ μετάληψιν

τοῦ κλιμακίου τῇ αὐτῇ θέσει, ἔχει τὸ σφηνοειδὲς ἐστηριγμένον τῷ κλιμακίῳ, ὑπὸ αὐτὸ ἀσφαλίζεται· ἀλλὰ αὐτὸ μόνον ἐπιτίθεται αὐτῷ· αἱ δὲ τῶν κάλων ἀρχαὶ μακρόταται οὖσαι, διὰ τῶν ἄνω προσδεδεμένων τροχίλλων διεκβάλλονται ἔσωθεν ἔξω· εἶτα ἄγονται κάτω καὶ ἀποδίδονται τῷ σκυταλίῳ τοῦ ἄξονος οἱ τύλοι· τούτων οὕτως γινομένων, ὅ, τε πλησίον τῆς

ι. ἴσθ. ψ̄ κλίμακος ὑποπόδιον, ὡς ἐπιβεβηκὼς ὁ πάσχων, ὑπερτίθησι τὴν χεῖρα, ἵνα πάλιν τὸ σφηνοειδὲς εἰς τὴν μασχάλην· ἔπειτα βρόχος ὁ καρχήσιος ἢ ἄλλος τις ἰσότονος περιτίθεται τῷ βραχίονι, οὗ αἱ ἀρχαὶ ἄγονται κάτω, καὶ ἀποδίδονται κλιμακίῳ ἐν τῷ τῆς κλίμακος, πρὸς κράτημα· γενομένου δὲ τοῦ κρατήματος καθὼς ἐδηλώθη, στρέφεται ὁ ἄξων. ὅτε καταλαμβάνει τῇ τοῦ ἄξονος στροφῇ: διὰ τοῦ κάλου κατὰ μετάληψιν ἀνελκόμενον τὸ σφηνοειδὲς τὴν ἀνάτασιν ἐπιτελεῖ· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν, ἡ κατ᾽ ἐξελκυσμὸν μοχλεία, διὰ διόπτρου χειρίας γίνεται· τὸ δὲ σφάλμα διὰ χειρῶν· τούτῳ ἐγὼ τῷ καταρτισμῷ οὐ συναρέσκομαι διότι· ἐγὼ φράσω· αἰωρούμενον τὸ σφηνοειδὲς περιτρέπεται. ὅταν δὲ μὴ μένῃ ἐν τῇ μασχάλῃ, ὃ γίνεται οὐδὲ τοῦτο τοῦ καταρτισμοῦ τέλος καὶ μάλιστα ὅταν θέλῃ τις κρεμαμένου τοῦ πάσχοντος κατὰ ὑπεραιώρησιν καταρτίσαι· ἀσφαλὴς δὲ γίνεται ἡ κατάτασις, βεβηκότος τοῦ σφηνοειδοῦς τῶν κλιμακίων· καὶ διὰ τῶν κάλων ἠσφαλισμένου ὡς πρόσθεν ἐδηλώθη· πῶς δὲ καὶ κατὰ ἀνάτασιν ὑμεῖς ἐνεργεῖτε ἀσφαλῶς, εἴσεσθε μετ᾽ ὀλίγων ἐν τῇ

περὶ διάτασιν τρόπου παραδόσει τῶν κεχρημένων καταρτισμῶν· ὁ δὲ κατὰ διάτασιν τρόπος γίνεται· τῶν ἄλλων μὲν πάντων ἐπιτελουμένων· τῶν δὲ τοῦ βρόχου ἀρχῶν οὐκέτι ἀσφαλιζομένων πρὸς τὸ κλιμάκιον, ἀλλὰ τῷ τύλῳ τοῦ ἄξονος αὐτόθεν προσδεδεμένων· ἢ κατὰ μετάληψιν πρότερον διὰ τῶν κάτω τροχίλλων μεταλαμβανομένων, καὶ τότε τῷ ἄξονι ἀποδιδομένων· ἐγκλήματα δὲ ταῦτα καὶ νῦν κομιζέσθω τὰ τῆς διατάσεως· τὰ μικρῷ πρόσθεν ἐπὶ τῆς ἀνατάσεως εἰρημένα· ἐπεὶ δέ μοι ἀρέσκει ὀρθοῦ τοῦ πάσχοντος καταρτιζομένου, μόνῃ τῇ κατατάσει ἐνεργεῖν, περὶ τῆς εἰς τὴν μασχάλην διαφορᾶς λόγον ποιησάμενος, ἀκολούθως βούλομαι καὶ τὴν ἔμπροσθεν ἔτι καὶ τὴν ὀπίσω διαστείλασθαι διαφοράν.

Περὶ τῆς ἔμπροσθεν καὶ τῆς ὀπίσω τοῦ ὤμου διαφορᾶς· ροβ

Ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσω τοῦ ὤμου διαφορᾶς, τοῦ κλιμακίου κατὰ ταυτὰ καὶ ὡσαύτως παρεσκευασμένου ἢ ἐσχηματισμένου· προσδεδεμένου δὲ τοῦ τοξίου καὶ τῶν τροχίλλων καθάπερ προείρηται, πάλιν πρὸς τὸν καταρτισμὸν ἐπιτήδειον κλιμάκιον ἐρίῳ ἢ ὀθονίῳ περιειλοῦν· ἐπειδ—

ὑποπόδιον δεῖ τιθέναι πλησίον τῆς κλίμακος· καὶ πρὸς τὸν καταρτισμόν

ὑποτεθῆναι τὴν χεῖρα, ἵνα κατὰ τοῦ κλιμακίου προπετῶς ληφθείσης ὑποδειχθῇ στηριχθῇ ἡ μασχάλη, καὶ τότε τῷ τοῦ βραχίονος τὸν καρχήσιον βρόχον ἢ ἄλλον ἰσότονον περιτεθέναι καθὼς εἴρηται, τοῦ βρόχου τὰς ἀρχὰς ἄγειν κάτω ἐπὶ τὸ τόνιον δεῖ, καὶ ἀποδιδόναι τῷ ἄξονι τὴν κατ' εὐθὺ μετάληψιν ὡς προιστορήθη ἐπὶ τῆς εἰς τὴν μασχάλην διαφορᾶς· ἵνα τῇ τοῦ ἄξονος στροφῇ, ποιά τις κατάτασις γένηται. ἅμα δὲ τῇ κατατάσει πάλιν ὀφείλει τις ἐξόπισθεν παρεστώς, καθιστὰς ἑαυτοῦ τὰς χεῖρας κατὰ τοῦ τραχήλου τοῦ καταρτιζομένου πρὸς τὴν τοῦ σώματος ἀντιμεταγωγήν· ἔξεστι δὲ νῦν μέλλοντι προσθεῖναι τῇ τῆς τάσεως βίᾳ καὶ τῇ μετατάσει, τὸ ὑποπόδιον ὑφελκύσαι· τὸν δὲ πάσχοντα κρεμάσαι, ἵνα καὶ ἡ ὑπεξαίρεσις συνεργῇ τῷ χαλάσματι τῶν προκειμένων τῷ ἄρθρῳ στεγασμάτων. αὐτάρκους δὲ τῆς τάσεως γενομένης πρὸς τὴν ἀρθρεμβολίαν, αἱ κατὰ παραγωγὴν μοχλεῖαι γινέσθωσαν ὑπ' αὐτοῦ τοῦ καταρτίζοντος. δεῖ δὲ ἐπὶ μὲν τῆς ἔμπροσθεν διαφορᾶς, τῇ δεξιᾷ τῆς χειρὸς βιάζεσθαι τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν τόπου εἰς τὸν κατὰ φύσιν· τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ ἀντιμεταγομένου τοῦ ἀγκῶνος ἐκ τῶν ὀπισθίων μερῶν εἰς τὰ ἔμπροσθεν· τούτου δὲ τοῦ ἔργου γινομένου, ὑπηρέτης παρεστώς, τῇ πλατείᾳ τῇ χειρὶ ἀνατρεπέτω τὴν ὠμοπλάτην, ἀντερείδων τὴν χεῖρα τῇ ὠμοπλάτῃ, ἵνα μὴ ἐκλύηται ἡ τοῦ ἔργου βία· ἐπὶ δὲ τῆς ὄπισθεν διαφορᾶς γινέσθω τὸ ἐναντίον· ἡ μὲν κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, κατὰ τὴν τοῦ αὐτοῦ θέναρος ἀντέρεισιν· ἀπὸ τοῦ πρὸς τῇ ὠμοπλάτῃ τόπου, εἰς τὸ κατὰ φύσιν μεταγομένη· ὁ δὲ ἀγκὼν τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ εἰς τοὔμπαλιν μεταγέσθω· οὕτως ἡμῖν ἀρέσκει, τὴν εἰς τὸ ἔμπροσθεν καὶ τὴν ὀπίσω τοῦ ὤμου διαφορὰν καταρτίζειν. οἱ δὲ ἄλλοι ἐπὶ ἀμφοτέρων τούτων ἀνέγραψαν καὶ τὸν κατὰ ἀνάτασιν καταρτισμόν. ἴδωμεν πῶς ἔδοξεν αὐτοῖς ἐνεργεῖν· κλιμακίου ὡσαύτως παρεσκευασμένου, διαπλῆ χωρίας ἢ κατὰ μεσότητα, ἔριον ἢ ὀθόνιον περιειλεῖται, εἶτα ὑποτίθεται ὑπὸ τὴν μασχάλην· καὶ τότε αἱ ἀρχαὶ ὑπὸ τῶν ἄνω τροχιλίων ἐκληφθεῖσαι ἄγονται κάτω, καὶ ἀποδίδονται ταῖς σκυτάλαις αἱ τοῦ ἄξονος ὡς τύλοις· ἔπειτα τῷ βραχίονι καρχήσιος βρόχος ἢ ἄλλος ἰσότονος περιτίθεται· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἄγονται κάτω καὶ προσδέονται κλιμακίῳ τινὶ τῆς κλίμακος, πρὸς κράτημα· τούτων γενομένων ὡς εἴρηται, στρέφεται ὁ ἄξων· στρεφομένου δὲ τοῦ ἄξονος, κράτημα γίνεται καὶ ἀνάτασις. πάλιν δὲ μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν, αἱ κατὰ παραγωγὴν δοκιμάζονται μοχλεῖαι ἐπὶ τῆς διατάσεως. αἱ μὲν τοῦ βρόχου † καὶ αὐτόθεν μετὰ κατάληψιν· αἱ δὲ τοῦ ἀρχαὶ τῷ τύλῳ τοῦ ἄξονος ἀποδίδονται· χαλῶσι ἀρχαὶ κατὰ μετάληψιν, τοῦ ἄξονος στροφῇ ὑποκατάστασις γένηται· μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν· τῶν αὐτῶν μοχλειῶν τῶν παραγωγὴν δοκιμαζομένων· αἱ μὲν οὖν τάσεις γίνονται. αἱ δὲ μοχλεῖαι οὐκ εἰσὶν ἀσφαλεῖς· διωρισμένου τῷ κρεμαστῷ, καὶ παραφερόμενος ὁ πάσχων, δυσχερῶς ἀρθρεμβολεῖται. καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἔδοξέ μοι καὶ νῦν ὑπερθέσθαι τὴν ἀνάτασιν

† ἴσως κατὰ μετάληψιν. λείπει τὸ, ἵνα τῇ

καὶ τὴν διάτασιν· ἐνεργεῖν δὲ, τὴν ἐπὶ πάντων τῶν ὤμου ὀλισθημάτων κατάτασιν, ὀρθοῦ τοῦ πάσχοντος καταρτιζομένου· γινομένης ἀπὸ τοῦ ὤμου ἐπὶ τὸν ἀγκῶνα μέτειμι.

Περὶ ἀγκῶνος ρ̃ον

Κοινῶς τὰ δύο τοῦ πήχεως ὀστᾶ, εἰς τέσσαρας τόπους ὀλισθαίνει· τὸν ἔσω, τὸν ἔξω, τὸν ἔμπροσθεν, τὸν ὀπίσω, ~~κέκαμπται ἡ χεὶρ~~ καὶ ἐπὶ μὲν τῶν τριῶν διαφορῶν τῆς ἔξω καὶ τῆς ἔσω καὶ τῆς ὀπίσω, κέκαμπται ἡ χεὶρ ἐκτείνεσθαι μὴ δυναμένη· κοινῶς δὲ ἐπὶ τῶν τριῶν διαφορῶν, ἐφ' ὧν κεκαμμένη ἡ χεὶρ ἀδυνατεῖ ἐκτείνεσθαι τῆς κλίμακος μετὰ τοῦ ταύτης παρασκευασμένης καθὼς εἴρηται πρὸς τὸν καταρτισμόν· εἶτα αὐτόθεν παρεστὼς τῷ κλιμακίῳ ὁ καταρτιζόμενος, καὶ πλησίον ὄντι τῷ ὑποποδίῳ ἐπιβεβηκὼς, ὑπερτιθέτω τὴν χεῖρα ὑπὲρ τὸ ἐπιτήδειον αὐτοῦ κλιμάκιον· καὶ τότε ὁ βραχίων διὰ τοῦ λεγομένου φοίνικος ἐπιδέσμου, διακρατείσθω· βρόχος ἀνισότονος, ὡς εἴρηται· χιαστὸς, ναυτικὸς, περιτιθέσθω τῷ πήχει πλησίον τοῦ καρποῦ· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν καὶ ἀποδεδέσθωσαν ἐνὶ κλιμακίῳ, πρὸς κράτημα, ἵνα μένῃ ἐν τῇ τάσει ἀσφαλῶς φυλαττόμενον τὸ τῆς χειρὸς ἐγγώνιον σχῆμα· ἐὰν οὕτω γενομένων, διπλῆς κειρίας μεσότης περιτιθέσθω πήχει ἐγγὺς ἀγκῶνος· ἧς αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω ἐπὶ τὸν ἄξονα· καὶ ἤτοι κατ' εὐθὺ τύλῳ τοῦ ἄξονος ἀποδιδόσθωσαν, ἢ κατὰ μετάληψιν, καθάπερ ἐπὶ τῶν τοῦ ὤμου ἐξαρθρημάτων· ἵνα πάλιν τῇ τοῦ ἄξονος στροφῇ γένηται κατάτασις· ἀναγέγραπται δὲ ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος, καὶ ὁ κατὰ ἀνάτασιν καταρτισμός· τρόπῳ δὲ γίνεται τοιούτῳ· τῶν ἄλλων ἁπάντων συντελουμένων καθὼς ἐρρήθη· οὐκέτι ὁ βραχίων ἀσφαλίζεται κρατήματι, ἀλλ' αὐτῷ ὁ βρόχος ὁ καρχήσιος ἢ ἄλλος τις ἰσότονος περιτίθεται· οὗπερ βρόχου αἱ ἀρχαὶ ἀνάγονται, καὶ διὰ τῶν ἄνω τροχιλίων ἔσωθεν ἔξω ἐκλαμβάνονται· εἶτα φέρονται κάτω· καὶ ταῖς σκυτάλαις τοῦ ἄξονος αὐτόθεν ἀποδίδονται· τῆς δὲ διπλῆς κειρίας αἱ ἀρχαὶ καταφέρονται καὶ ἀποδίδονται ἀκινήτῳ τινὶ πρὸς κράτημά τι· ὅτε λοιπὸν στρεφομένου τοῦ ἄξονος οὐδὲν ἄλλο γίνεται ἢ κράτημα ἢ ἀνάτασις ἢ κατὰ μετάληψιν· πρόδηλος δὲ ἐκ τούτων ἐστὶ καὶ ὁ διὰ τῆς διατάσεως τρόπος· τὴν δὲ διάτασιν αἱ μὲν τοῦ βρόχου ἀρχαὶ τῷ τύλῳ τοῦ ἄξονος αὐτόθεν ἢ κατὰ μετάληψιν ταῖς σκυτάλαις τοῦ ἄξονος ἀποδίδονται· ἵνα τῇ αὐτῇ στροφῇ διάτασις γένηται· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν, αἱ ἀκόλουθοι μοχλεῖαι δοκιμάζονται· ἐπὶ μὲν οὖν τῶν διαφορῶν τῆς τε ἔσω καὶ τῆς ἔξω κατὰ παραγωγήν· ἐπὶ δὲ τῆς ὀπίσω, ἡ κατ' ἐξελκυσμόν· τὸν δὲ τρόπον τῶν μοχλειῶν τούτων, ἐν τῇ ...

ὀλισθημάτων πραγματείᾳ δεδήλωκα· ταῦτα δὲ ποιεῖν ἐπὶ τῆς δεδηλωμένης τοῦ ἀγκῶνος διαφορῶν, ἐπὶ δὲ τῆς ἔμπροσθεν διαφορᾶς, ἐφ᾽ ἧς ἔδειξα ἐκτεταμένην τὴν χεῖρα μὴ κάμπτεσθαι· πάλιν τῆς αὐτῆς οὔσης κλίμακος, καὶ τῆς τοῦ ξύλου παρασκευῆς, πλησίον τῆς κλίμακος ἑστῶτος τοῦ καταρτιζομένου, ὑπερτίθεται ἡ χεὶρ εἰς τὸ ἐπικείμενον τῆς κλίμακος κλιμάκιον· εἶτα ἀσφαλίζεται ὁ βραχίων πρὸς τὸ κλιμάκιον διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπιδέσμου καὶ τότε ὁ βρόχος ἰσότονος τῷ πήχει περιτίθεται, πλησίον τοῦ καρποῦ, οὗ αἱ ἀρχαὶ ἄγονται ἐπὶ τὸ τόνιον πρὸς τὴν κατάτασιν. εἰ δέ τις βούλοιτο καταχρήσασθαι καὶ ἀνάτασιν ἐνεργεῖν, μηκέτι τὸν βραχίονα ἀσφαλιζέσθω πρὸς τὸ κλιμάκιον· ἀλλὰ ἀμφοτέροις τοῖς κώλοις ἰσοτόνους βρόχους περιτιθέτω· ἕνα μὲν τῷ βραχίονι ἕνα δὲ τῷ πήχει· καὶ τοῦ μὲν ἄνω βρόχου τὰς ἀρχὰς ἀναγέτω ὑπὲρ κεφαλῆς τοῦ δὲ κάτω, ἵνα τάσεις γένωνται· καθὼς ἐν τοῖς ἄλλοις καταρτισμοῖς ἐδηλώθη· μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν, νῦν πρὸς τὴν καταγωγήν, δύο μοχλευτικὰ ἐνεργήματα παραλαμβάνεται, ὥστε κατὰ ἔμπτωσιν καὶ τὸ κατὰ περίσφαλσιν· πρωτοστατεῖ δὲ ἡ ἔμπτωσις ἐπιμένουσης τῆς τάσεως γινομένης· εἶτα ἐπακολουθεῖ τῇ περισφάλσει ἀνελθούσῃ· τοὺς δὲ τρόπους τῶν μοχλειῶν τούτων, πολὺ πρότερον ἐκτέθειμαι ἐν τῷ περὶ τῶν ὀλισθημάτων ὑπομνήματι. δεῖ δὲ μετὰ τὴν καταγωγὴν τῶν μερῶν κάμπτειν τὴν χεῖρα καὶ ἐκτείνειν· στρέφειν τε αὐτὴν ἔστι τε τὸ πρηνὲς καὶ τὸ ὕπτιον σχῆμα εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ καταρτισμοῦ τέλους· καὶ τότε ἐγγώνιον τὴν χεῖρα σχηματίζειν πρὸς τὴν ἑξῆς ἀκόλουθον θεραπείαν· τοῖς δὲ δεδηλωμένοις τρόποις καταρτίζεται ἀμφότερα τὰ τοῦ πήχεως ὀστᾶ, παρὰ φύσιν διατεθέντα ἐπεὶ δέ ποτε καὶ ἑκάτερον αὐτῶν κατ᾽ ἰδίαν πάσχει, ἐξιστάμενον τῆς ἰδίας χώρας, ἀναγκαῖόν ἐστιν ἑξῆς εἰπεῖν· πῶς ὁ πῆχυς ἐξαρθρήσας καταρτισθήσεται· καὶ πῶς ἡ κερκὶς παραρθρήσασα καταγαγεῖν ἀξιωθήσεται.

Περὶ πήχεως καὶ κερκίδος. ϙοδ^ου

Ἐξαρθρεῖ ποτε καθ᾽ ἑαυτὸν ὁ πῆχυς· καὶ πάλιν κατ᾽ ἰδίαν ἡ κερκὶς παραρθρεῖ εἰς τοὺς εἰρημένους τρόπους τῇ περὶ τῶν ἄρθρων. πάλιν δὲ πρὸ τὸν καταρτισμὸν τῶν ὀστέων τούτων. εἶτα ἀσφαλίζεσθαι τὸν βραχίονα πρὸς τὸ κλιμάκιον διὰ τοῦ φοίνικος ἐπιδέσμου· αὐτῷ δὲ τῷ πήχει συμφέρει περιτιθέναι ἀνισότονον βρόχον. τούτου δὲ τοῦ βρόχου αἱ μὲν ἀγκύλαι ἀπὸ τοῦ καταρτιζομένου μέρους· αἱ δὲ ἀρχαί, κατὰ τὸ ἀντικείμενον· τουτέστι κατὰ τὸ ὑγιές· ἴδιον γὰρ οἱ ἀνισότονοι βρόχοι, ἐκεῖνα μᾶλλον βιάζονται τὰ μέρη, οἷς περιτίθενται αὐτῶν αἱ ἀγκύλαι· ἧσσον δὲ κατὰ τὰς ἀρχάς. θέλομεν δὲ ἡμεῖς τὸ μὲν ἄνω ὠλισθηκὸς ὀστέον, καταπιέζειν τὸ δὲ κατὰ φύσιν ἔχον, μὴ βιάζεσθαι· τοῦ δὴ οὖν βρόχου αἱ ἀρχαί, ὀφείλουσιν ἀποδίδοσθαι τῷ τύλῳ τοῦ ἄξονος, ἢ αὐτόθεν κατὰ μετάληψιν· ἵνα τῇ τοῦ ἄξονος στροφῇ κατάτασις γένηται· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν πρὸς τὴν καταγωγήν, ἀκολούθως

ἐξάρθρημά ἐστιν, ὀστοῦ κειμένου κατὰ φύσιν, ἐκ κοιλότητος βαθείας ἔκβασις εἰς τὸν τόπον τὸν παρὰ φύσιν.
παράρθρημά ἐστι παραλλαγὴ ἢ φορὰ ὀστοῦ κατὰ φύσιν κειμένου, ἐξ ἐπιπολαίου κοιλότητος εἰς τὸν παρὰ φύσιν τόπον.

μοχλείαις χρήσασθαι· ἐπὶ μὲν τῆς ἔσω τοῦ πήχεως διαφορᾶς καὶ τῆς ἔξω κερκίδος παραγωγῆς, τῶν δύο χειρῶν οἱ δάκτυλοι (συμπεπλεγμένοι δηλονότι) τῷ ἀγκῶνι καὶ τὰ δέρματα ἑκατέρωθεν παρατίθενται· ὧν τῇ βεβιασμένῃ προσοχῇ ἡ παραγωγὴ γίνεται· ἐπὶ δὲ τῆς ὀπίσω διαφορᾶς, καὶ μάλιστα τοῦ πήχεως κατ' ἐξελκυσμὸν εἰρημένῃ εὐθετεῖται· τῆς δὲ κερκίδος εἰς τὸν ἔμπροσθεν τόπον παρηρθρηκυίας, ἥττονος καὶ περισφαλοῦς δοκιμάζεται), καθὼς ἐδηλώθη ὅτι κατηρτίζετο ἀμφότερα τὰ ὀστᾶ εἰς τὸν ἔμπροσθεν τόπον ἐνηνεγμένα. τοὺς δὲ ἀκριβεῖς τόπους τῶν μοχλικῶν τούτων, ἐν τῇ περὶ τῶν ὀνομάτων πραγματείᾳ ἐκτίθεμαι. τεκμήριον δὲ ἔσται τοῦ καταρτισμοῦ· ἐπὶ μὲν τοῦ πήχεως, ἡ ἀνεμπόδιστος τῆς χειρὸς κάμψις τε καὶ ἔκτασις· ἐπὶ δὲ τῆς κερκίδος, ἡ ἐπὶ τὸ πρηνὲς καὶ τὸ ὕπτιον στροφή. ὡς μὲν οὖν δεῖ διὰ τοῦ κλιμακίου ὀρθῶς τὸν πάσχοντα καταρτίζειν ἐδηλώθη· ἐστι δὲ καί τινα εὔλογον αἰτίαν ἢ δι' ἀσθένειαν ἢ διὰ κάταγμα τοῦ μηροῦ ἅμα γενομένου ἢ κνήμης, ὀρθῶς καταρτίζεσθαι οὐ δύναται ὁ πάσχων· ἀναγκαῖόν μοι ἐστὶν ἑξῆς διδάξαι, πῶς κεκλιμένης τῆς κλίμακος, ἐπικεκλιμένος αὐτῇ ἢ βάθρῳ, ὁ πάσχων καταρτισθήσεται.

πῶς κεκλιμένον τὸν πάσχοντα δεῖ καταρτίζειν· ροε.

κλῖναι δεῖ τὴν κλίμακα· καὶ τότε τοῖς σκέλεσιν αὐτῆς, ἑκατέρωθεν ὑπὸ τὰ πέρατα λίθους ἢ ξύλα ὑποτιθέναι, ἵνα μετεωρισθῇ ἀπὸ τοῦ ἐδάφους· σανίδα δὲ τοῖς κλιμακτῆρσιν ἐπιτιθέναι ὁμαλισμοῦ χάριν· οὕτω γὰρ ἡ κλίνη ἀνάλογος ἔσται βάθρῳ πρὸς τὴν ἐν τῷ καταρτισμῷ κατάκλισιν τοῦ πάσχοντος. τὸ δὲ τόνιον ἀσφαλίζεσθαι πρὸς τὴν κλίμακα πρὸς τοῖς κάτω πέρασι τῶν σκελῶν· καὶ πάλιν οἱ τροχίλοι καθὼς εἴρηται προσδεδέσθωσαν· δύο μὲν ἄνω· δύο δὲ κάτω. τῆς δὲ κλίμακος πρὸς τὸν κεκλιμένον καταρτισμόν, αἱρετώτερόν ἐστι βάθρον μᾶλλον, πᾶν τὸ κατὰ τὸ πέρας τῆς σανίδος τετραγώνοις ἐκκοπαῖς ἐγκεχαραγμένον, πρὸς ἀσφαλῆ τὴν εἰς αὐτὸ τοῦ τονίου ἔνδεσιν. ἡ μὲν παρασκευὴ ἡμῖν, τίς εἶναι ὀφείλει, δεδήλωται· τοὺς δὲ πάλιν ἐκθήσομαι τοὺς τοῦ ὤμου καταρτισμούς. δεῖ δὴ τοίνυν ἐπὶ τῶν τοῦ ὤμου ἐξαρθρημάτων, κεκλιμένον σχηματίζειν τὸν κάμνοντα, ἤτοι ἐπὶ τῆς κλίμακος, ἢ ἐπὶ τοῦ τονίου πλησίον τῶν ποδῶν ὄντος. ὕπτιον μὲν ἐπί τε τῆς εἰς τὴν μασχάλην καὶ τῆς ἔμπροσθεν διαφορᾶς· πρηνῆ δὲ ἐπὶ τῆς ὀπίσω. λοιπὸν δὲ δεῖ ἐπὶ καὶ τῆς εἰς τὴν μασχάλην διαφορᾶς ἐπάγειν τὰς τῶν κάλων ἀρχὰς ὑπὲρ κεφαλῆς μὲν ἔμπροσθεν ἢ ὄπισθεν οὔσας· καὶ τῆς διπλῆς καιρίας τὴν μεσότητα περιτιθέναι τῷ βραχίονι. μεταξὺ τοῦ βραχίονος καὶ τοῦ σφηνοειδοῦς γίνεται ἔξω τὰς τῆς καιρίας ἀρχάς· καὶ ἕως ἐὰν πάρωνας· μετὰ δὲ ταῦτα δεῖ κερχύσιον: βρόχον ἢ ἄλλον ἰσότονον περιτιθέναι τῷ βραχίονι, καθὼς ἐλέχθη πρόσθεν· τοῦ βρόχου τὰς ἀρχὰς ἄγειν κάτω ὡς ἐπὶ τὸ τόνιον. λοιπὸν δὲ ἔχοντες ἀρχὰς κάτω πρὸς τοὺς πόδας ἐνεργήσομεν εἰς ~~[illegible]~~ καταχράτημα καὶ ἀνάτασιν κατὰ διάστασιν· ἤτοι κατὰ τὸ εὐθύπορον ἢ κατὰ μετάληψιν ὡς πρόσθεν ὑπεδείχθη. δεῖ δὲ μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν ταῖς καταλλήλοις μοχλείαις ἀρθρεμβολεῖν τὸν βραχίονα. ἐφθεῖ δὲ εἰς τὴν τῆς μασχάλης διαφορὰν δύο: μοχλευτικὰ ἐνεργήματα· τό τε κατ' ἐξελκυσμὸν καὶ τὸ κατὰ φλάσμα.

ι: ἴσως· ἀρθρεμβολεῖν

ἐξελκυσμός ἐστι μεταγωγὴ ὀστοῦ, ἢ ὀστῶν ἐκ τῆς ἐπιφανείας εἰς τὸ βάθος.

γίνεται δέ, ἐπιμενούσης τῆς τάσεως, διὰ τῆς διπλῆς κειρίας τὰς ἀρχὰς διακρατήσαντες, ἐξέλκομεν βιαίως τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος· ἅμα δὲ τῷ ἐξελκυσμῷ, ἀντιμετάγομεν τὸν ἀγκῶνα ἔνδον πρὸς τὰς πλευράς· τῷ γὰρ διηλλαγμένῳ σχήματι ῥᾳδίως ἐξάγεται· καὶ εὐχερῶς μετάγεται ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος, εἰς τὸν ἔξω τόπον· τοῦ δὲ ἐξελκυσμοῦ γενομένου, ἐπαναγκέσθω τὸ φλάσμα ὡς ἂν καὶ σχήματα ἅμα νοήματι· ἡ μὲν τάσις ἀνιέσθω· συλλαμβανέσθω δὲ ὁ βραχίων, καὶ ἀναβιβαζέσθω πρὸς ἐνάρθρωσιν· ταῦτα δεῖ ποιεῖν ἐπὶ τῆς εἰς τὴν μασχάλην διαφορᾶς.

·: φλάσμα ἐστὶ μεταγωγὴ ὀστοῦ ἢ ὅσα κάτωθεν ἢ ἄνω.

Περὶ ὤμου διαφορᾶς. ῥος.

Ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν καὶ τῆς ὀπίσω τοῦ ὤμου διαφορᾶς, ἐσχηματισμένου τοῦ πάσχοντος καθὼς δεδήλωται, ὑπτίου μὲν ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν διαφορᾶς· πρηνοῦς δὲ ἐπὶ τῆς ὀπίσω· κώλου ἢ κειρίας μεσότης ἐρίῳ ἢ ὀθονίῳ περιειλημμένη, ὑποτιθέσθω τῇ μασχάλῃ· καὶ τότε αἱ ἀρχαὶ ἀναγκέσθωσαν ὑπὲρ κεφαλῆς· ἀλλὰ μὴ κάθετον πάσχοντα ὦμον· λοξαὶ δὲ ὡς ἐπὶ τὸν ἀντικείμενον φερέσθωσαν, καὶ ἀποδιδόσθωσαν ἀκινήτῳ τινὶ προσαρτήματι. ἡ δὲ αἰτία ζητεῖται· διατί οὐ κατ' εὐθὺ ἀνάγονται αἱ ἀρχαί, ἀλλὰ λοξούμεναι φέρονται ὡς ἐπὶ τὸ ἀντικείμενον μέρος· οἱ μὲν οὖν περὶ τὸν Πασικράτην καί τινες ἄλλοι, ἔφασαν τοῦτο γίνεσθαι, ἵνα μὴ ὑπὸ τῆς τοῦ κώλου μεσότητος, ἀνελκομένης τῆς τοῦ βραχίονος κεφαλῆς, ἐμποδίζηται ἡ κατάτασις· ἐπλανήθησαν δὲ οὗτοι τῇ τοῦ μηροῦ ὁμοιότητι τοῦ πράγματος οὐκ ἔχοντος οὕτως· ὁ μὲν γὰρ μηρὸς ἐπικλινῆ κέκρυπται γαμμοειδεῖ· ὁ δὲ βραχίων καθ' ἡμίτομον ἐσφαίρωται· καὶ οὐκ ὥσπερ ὁ μηρός, οὕτω καὶ ὁ βραχίων ὑπὸ τῆς μεσότητος τοῦ κώλου ἀνείργεται· τίνος οὖν χάριν τοῦτο γίνεται, ἵνα μὴ ὑπὸ τῆς μεσότητος τοῦ κώλου ἀναστελλόμενα τὰ τῆς μασχάλης σώματα, πληρώσῃ τὸν τῆς μασχάλης τόπον· τῆς γὰρ κοτύλης ἀναπληρωθείσης, οὐκέτι τόπον ἕξει πρὸς τὴν ἐνάρθρωσιν ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος· ὡσαύτως δὲ καὶ ἡμεῖς κατὰ ταῦτα τοῦ οὐ πολὺ πρὸ ἡμῶν γενομένου, σχηματίζομεν τὴν κειρίαν ἢ τὸν κῶλον διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν· εἰώθαμεν δέ ποτε καὶ ἄλλως τὸ κράτημα ἐπιτελεῖν· δύο γὰρ βρόχους ἀνισοτόνους πλέξαντες, περιτίθεμεν τῷ θώρακι καὶ τῷ νώτῳ ὑπὸ τὰς μασχάλας· καὶ κατὰ ἀντίθετον ἄξονα τὰς ἀρχὰς ἀναδίδομεν τῷ κρατήματι· γενομένου δὲ τοῦ κρατήματος κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον, βρόχον ἰσότονον τῷ βραχίονι περιτίθεμεν· καθὼς εἴρηται ἐπὶ τῆς εἰς τὴν μασχάλην τοῦ ὤμου διαφορᾶς· καὶ τότε τοῦ βρόχου τούτου τὰς ἀρχὰς ἄγομεν κάτω ἐπὶ τὸ γόνιον, καὶ ἀποδίδομεν τῷ ἄξονι· ἵνα τῇ τοῦ ἄξονος στροφῇ κράτησις γένηται καὶ κατάτασις· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν καὶ ἵππωσιν, μοχλείᾳ χρώμεθα, περὶ τὴν τοῦ ἄρθρου καταγωγήν, τῷ θέναρι τῆς χειρὸς βίᾳ ὠθοῦντες τὴν κεφαλὴν τοῦ βραχίονος, καὶ τῇ ἑτέρᾳ ἀντανακλῶντες τὸν ἀγκῶνα· τὸ δὲ σημεῖον τῆς κατὰ τὴν πρόσθεν ὑμῖν : ἐδηλώθη· ἐσθ' ὅτε δέ ποτε μετὰ τοῦ ἐξαρθρήματος καὶ κάταγμα γίνεται κατὰ μέσον τοῦ βραχίονος, καὶ ἀνάγκην ἔχει ὁ ἰατρὸς ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἀμφότερα τὰ συμπτώματα καταρτίσαι· στέον δὲ τὸν λόγον

·/· ἴσως, κατὰ κάθετον, κατὰ τόν

40 διὰ λαχαλίας χάριν ἐπὶ τῆς εἰς τὴν μασχάλην διαφορᾶς· ἅμα τοῦ βραχίονος μέσου-

·/· καταρτισμός ἐστι, μετακίνησις ὀστοῦ ἢ ὀστῶν, ἐκ τοῦ παρὰ φύσιν τόπου εἰς τὸν κατὰ φύσιν. ʎ ἧσσον μὲν ἂν δέ τις ὑπὸ τὸ κάταγμα

καταγότος· ἐζήτησαν δὲ οἱ πρεσβύτεροι ἄνδρες περὶ τοῦ καταρτισμοῦ τῶν τοιούτων συμπτωμάτων· καὶ ὁ μὲν Πασικράτης πρῶτον καθίστησι τὸ ὀλίσθημα· ὅτι πλείστην ἐζήτει βίαν ἐν τῷ καταρτισμῷ· τὸ δὲ κάταγμα περιθεὶς τὸν βρόχον ἐν τῷ αὐτῷ καιρῷ ἀμφότερα τὰ συμπτώματα καταρτίζοι· τοῦ κατάγματος μᾶλλον 60 ἢ δεῖ κατά τινα κατατεινομένου ἐν τῷ χρόνῳ αὐταρκῶς τινὶ (τὸ) τὸ ἐξάρθρημα τὰ περικείμενα πλέγματα τῷ κατάγματι ὑπερδιατεινόμενα ἀλγηθήσεται. νεῦρα παραλυθήσεται ἢ ῥαγήσεται. τάχα δὲ καὶ ὅλα τὰ σώματα, μέσου φθάσαντος τοῦ ἄρθρου χαλασθῆναι· διὰ ταῦτα ἔδοξεν αὐτῷ ὕστερον τὸ κάταγμα βρόχον περιτιθέναι· καὶ πρῶτον τὸ ἐξάρθρημα καταρτίζειν· εἶτα μετὰ τοῦτο, τὸ κάταγμα· Ἀριστίων δὲ ὑπὸ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἠθέλησεν ἀμφότερα τὰ συμπτώματα καταρτίζειν· ἐὰν γὰρ πρῶτον τὸ ἐξάρθρημα καταρτισθῇ ἐν τῇ τοῦ κατάγματος κατάρσει ὑπογύως καταρτισμένη ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος ἐκπεσεῖται.

·/· ἴσως καταρτίσει

τὰ δὲ εἰς ἑκάτερον μέρος εἰρημένα ἐγκλήματα, ἔστιν ἀληθῆ· καὶ διὰ ταῦτα ἡμῖν ἀρέσκει, πρῶτον μὲν καταρτίζειν τὸ ἐξάρθρημα· καὶ τότε τὸ κάταγμα· ἀλλὰ μετὰ ἀσφαλείας, ἵνα μὴ τῇ τοῦ κατάγματος κατατάσει ἐκπέσῃ καὶ τὸ ἄρθρον· πρὸς δὲ καὶ τὸν καταρτισμόν, τὸ ἐκ τῶν κάλων ἠρτημένον σφηνοειδὲς ἐντίθεται εἰς τὴν μασχάλην· καὶ πάλιν αἱ τῶν κάλων ἀρχαί, ἀνάγονται ὑπὲρ κεφαλῆς, τῷ βραχίονι ὑπεράνω τοῦ κατάγματος βρόχος καρχήσιος ἢ ἄλλος ἰσότονος περιτίθεται. καὶ τούτου αἱ ἀρχαὶ ἄγονται κάτω καὶ ἀποδίδονται ἀκινήτῳ τινὶ προσκρατήματι, κατὰ ἀνάτασιν, καταρτισθέντος τοῦ ἄρθρου ἀπὸ ἐγκειμένου τοῦ σφηνοειδοῦς εἰς τὴν μασχάλην· ἵνα μείνῃ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος· ἅμα δὲ καὶ αἱ τοῦ βρόχου ἀρχαὶ λύονται κάτωθεν· καὶ ὑπὲρ κεφαλῆς ἀναχθεῖσαι, τῷ κρατήματι ἀποδίδονται. ἵνα κατὰ τὸ ἀσφαλέστερον ὑπὸ τοῦ σφηνοειδοῦς καὶ τοῦ βρόχου, μείνῃ κεκρατημένον τὸ ἄρθρον ἐν τῇ ἰδίᾳ χώρᾳ· γενομένων δὲ τούτων, βρόχος ὁ καρχήσιος ἢ ἄλλος ἰσότονος περιτίθεται τῷ βραχίονι, οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀνάγονται κάτω καὶ ἀποδίδονται τῷ ἄξονι πρὸς τὴν κατάτασιν· ἵνα τὸ κάταγμα κατὰ τάξιν καταρτισθῇ, τοῦ ἄρθρου ἄνω κεκρατημένου· ἀπὸ τοῦ ὕψους ἐπὶ τὸν ἀγκῶνα μέτειμι.

·/· ἴσως κατὰ κατάτασιν

ρος

περὶ διαφορᾶς ἀγκῶνος:-

Ἐπὶ τῶν τριῶν τοῦ ἀγκῶνος διαφορῶν, ἔσω ἢ ἔξω κεχαμένου, ἐκτείνεσθαι μὴ δυναμένης· τοῦ πάσχοντος ὑπτίου ἐσχηματισμένου ἐπὶ τῆς ἐπικειμένης τῇ κλίμακι σανίδος, τοῦ βρόχου καὶ τοῦ τονίου κάτω προσδεδεμένου· βρόχος ἀνισότονος τῷ πήχει ἐπιτιθέσθω πλησίον τοῦ καρποῦ· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀναγέσθωσαν ὑπὲρ κεφαλῆς· καὶ ἀποδιδόσθωσαν ἀκινήτῳ τινὶ προσκρατήματι· καὶ τότε διπλῆς χωρίας ἡ μεσότης κατὰ τοῦ ἁπλῶς ἐγγὺς τοῦ ἀγκῶνος τασσέσθω· καὶ ταύτης αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω· λοιπὸν δὲ ἔχοντες ἀρχὰς τοῦ βρόχου τοῦ περικειμένου τῷ βραχίονι ὑπὲρ κεφαλῆς, καὶ ἀρχὰς διπλῆς χωρίας κάτω ἐνεργήσομεν κατὰ κράτημα καὶ ἀνάτασιν, ὡς ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἱστορήθη· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν, ταῖς αὐταῖς μοχλείαις χρησόμεθα ταῖς πάλαι ἐπὶ ὀρθῆς τῆς κλίμακος δεδηλωμέναις. ἐπὶ δὲ τῆς πρόσθεν διαφορᾶς, ἐκτεταμένης τῆς χειρός, καὶ πάλιν τοῦ πάσχοντος ὑπτίου ἐσχηματισμένου, βρόχος ἰσότονος περιτιθέσθω τῷ βραχίονι· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀναγέσθωσαν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς καὶ ἄλλος

βρόχοι ἰσότονοι, τῷ δὲ πήχει κατὰ τὰ ἀπολήγοντα μέρη περιτιθέσθω, ἧς αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω· πρὸς τὴν ποίαν δὲ τάσιν ὀφείλουσα γίνεσθαι, ἐν τοῖς ἔμπροσθεν ἐκτέθειμαι· ταῖς δ' αὐταῖς μοχλείαις ὀφείλει ἡ κατάστασις τοῦ ἄρθρου γίνεσθαι τῇ κατὰ ἴσωσιν, καὶ τῇ κατὰ περίσφαλσιν. ὡσαύτως καταρτίζειν δεῖ, ὡς ἐπὶ τοῦ ἄρθρου ἐδηλώθη· καὶ ὅταν τὸ ἕτερον ὀστέον παρὰ φύσιν διατεθῇ, ἤτοι ὁ πῆχυς ἐξαρθρήσῃ, ἢ ἡ κερκὶς παραρθρήσῃ· πάλιν τῷ μὲν βραχίονι ἰσοτόνου περιτιθεμένου βρόχου, καὶ τῶν ἀρχῶν ἄνω ὑπὲρ κεφαλῆς ἀποδιδομένων κρατήματι· τῷ δὲ πήχει ἀνισοτόνου καθὼς ἐδηλώθη περιτιθεμένου, καὶ τῶν ἀρχῶν ἀγομένων κατὰ τὸ ἰστόνιον, μοχλειῶν τῶν αὐτῶν δοκιμαζομένων, πρὸς τὰς τῶν ὀστέων καταγάς· σύμπας μοι ἀπήρτισται ὁ περὶ τοῦ ὤμου καὶ τοῦ ἀγκῶνος λόγος· ὥστε μὴ δεῖ ἑπομένως περὶ τοῦ καρποῦ ἀποδεῖξαι.

Marginal notes: ⁘ περίσφαλσίς ἐστι, μεταχώρησις ὀστοῦ ἢ ὀστῶν περί τι προυποκείμενον αἴτιον:- / ⁘ ἴσ. ἀπήρτισαι

περὶ καρποῦ:- ροϛ

ὁ καρπὸς τέσσαρας τρόπους ἔχει παραρθρεῖν· ἔσω, ἔξω, ἔμπροσθεν, ὀπίσω. καταρτίζεσθαι ὀφείλει ἤτοι ἐπὶ τοῦ βάθρου, ἢ ἐπὶ τῆς κλίμακος κεκλιμένης· παρακαθημένου δὲ τοῦ πάσχοντος τῇ κλίμακι ἢ τῷ βάθρῳ, σχηματιζέσθω δὲ ἡ χείρ, ὑπτία μὲν ἐπὶ τῆς ἔσω διαφορᾶς· πρηνὴς δὲ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τριῶν διαφορῶν· καὶ τότε τῷ κοίλῳ τῆς χειρὸς πλάγιον καύτηριον προσδεδέσθω πλαγία σκυτάλη· εἶτα ἀσφαλίζεσθαι τὸ μετακάρπιον πρός τι τῶν ἡρμοσμένων· καὶ τότε τοῖς προκειμένοις ἄκροις τῆς σκυτάλης ἢ τοῦ καυτηρίου βρόχου, ἀνισοτόνων ἀγκύλας ἢ διπλῶν χαιρίων μεσότητες περιτιθέσθωσαν· ὧν αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν ἔμπροσθεν ὡς ἐπὶ τὸ τόνιον· τῷ δὲ πήχει πλησίον τοῦ καρποῦ, βρόχος ἰσότονος περιτιθέσθω· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν ὀπίσω· καὶ πάλιν τάσεις γινέσθωσαν αἱ μικρῷ πρόσθεν εἰρημέναι· ἤτοι κατὰ κράτημα ἢ κατὰ τάσιν, ἢ κατὰ κράτημα καὶ ἀνάτασιν καὶ διάτασιν· μετὰ δὲ τὴν τάσιν, ἐγκρινέσθωσαν μοχλεῖαι αἱ ἐν τῇ περὶ τῶν ὀλισθημάτων πραγματείᾳ δεδηλωμέναι· ἐπὶ μὲν τῆς ἔσω καὶ τῆς ἔξω διαφορᾶς, κατὰ ἴσωσιν· ἐπὶ δὲ τῆς ἔμπροσθεν καὶ ὀπίσω, κατὰ παραγωγήν. μέτειμι δὴ τῇ τάξει ἐπὶ τὴν ῥάχιν.

Marginal note: καύτηριον

περὶ ῥάχεως:- ροζ

τῆς ῥάχεως ὀλισθήματα, πρόσφατα ἐκ πληγῆς γινόμενα, καταρτίζεται· πρὸς δὲ τὸν καταρτισμόν, πρηνῆ σχηματίζειν δεῖ τὸν πάσχοντα, ἤτοι ἐπὶ τῆς κλίμακος τῆς ἐχούσης ἐπικειμένην τοῖς κλιμακτῆρσιν τὴν σανίδα, ἢ ἐπὶ τοῦ βάθρου καὶ τῶν τροχίλων καθὼς ἐδηλώθη, ἔπειτα τῇ ῥάχει βρόχους περιτιθέναι ἤτοι ἰσοτόνους δύο· ἕνα μὲν ἄνω ὑπὲρ τὸ ὀλίσθημα· ἕνα δὲ κάτω ὑπὸ τὸ ὀλίσθημα, ἢ τέσσαρας ἀνισοτόνους ἀντιθέτους· δύο ἄνω καὶ δύο κάτω· καὶ τῶν μὲν ἄνω βρόχων τὰς ἀρχὰς ἄνω· τῶν δὲ κάτω, κάτω ἐνεργεῖν, ἤτοι κατὰ κράτημα, ἢ τάσιν. ἢ κατὰ κράτημα καὶ ἀνάτασιν· ἢ κατὰ διάτασιν· πρὸς δὲ τὴν διάτασιν, τοῖς τροχίλοις κατὰ μεταλῆψιν χρωμένους τοῦ ἐνεργοῦντος· εἶτ' ἐγκρίνειν μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν, μοχλείαν, καθὼς ὑπέδειξα ἐν τῇ περὶ τῶν ἄρθρων πραγματείᾳ·

ἑπόμενον δέ ἐστι δηλῶσαι καὶ τοὺς καταρτισμοὺς τῶν τοῦ μηροῦ ἐξαρθρημάτων.

περὶ μηροῦ:- ρπ

ὁ μηρὸς εἰς τέσσαρας τόπους ἐκπίπτει· ἔσω· ἔξω· ἔμπροσθεν· ὀπίσω· καὶ ἐπὶ μὲν τῶν τριῶν διαφορῶν ἐφ' ὧν ἐστὶν ἐκτεταμένον τὸ σκέλος, κάμπτεσθαι μὴ δυνάμενον· ἐπὶ δὲ τῆς ὀπίσω διαφορᾶς κέκαμπται καὶ μὴ ἐκτεινόμενον· ἐπὶ τῶν τριῶν διαφορῶν ἐφ' ὧν ἐστὶν ἐκτεταμένον τὸ σκέλος, ὕπτιος ὁ πάσχων σχηματιζέσθω, ἐπὶ κλίμακος ἢ ἐπὶ τοῦ βάθρου· καὶ τότε διὰ τῆς χωρίας ἢ κάλου μεσότης, ἐρίῳ ἢ ὀθονίῳ περιειλημένη τῷ περιναίῳ προστιθέσθω· αἱ δὲ τοῦ κάλου ἀρχαὶ ἀναγέσθωσαν ὑπὲρ κεφαλῆς· ἐπὶ μὲν οὖν τῆς ἔξω καὶ τῆς ἔμπροσθεν διαφορᾶς διαφόρως προστίθεται τῷ περιναίῳ τῆς χωρίας διὰ λοῦ ἡ μεσότης· ἐπὶ δὲ τῆς ἔσω διαφορᾶς, ἡ μὲν, ὡς μεταξὺ τοῦ κατὰ φύσιν μηροῦ καὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ καταρτιζομένου κώλου· ἵνα μὴ ὑποχωρουμένη τῇ κεφαλῇ τοῦ μηροῦ, κωλύῃ κατατείνεσθαι τὸ κῶλον· τούτου δὲ γενομένου καρχήσιος βρόχος ἢ ἄλλος ἰσότονος περιτίθεται τῷ μηρῷ κατὰ τὰ ἀπολήγοντα μέρη, οὗ αἱ ἀρχαὶ ἄγονται κάτω ὡς ἐπὶ τὸ τόνιον, καὶ τῷ τύλῳ τοῦ ἄξονος ἀποδίδονται· ἵνα τῇ τοῦ ἄξονος στροφῇ, κράτημα γένηται ἡ κατάτασις· ἐξέσται δὲ καὶ κατὰ ἀνάτασιν ἐνεργῆσαι, καθὼς ἐπὶ τοῦ ὤμου δεδήλωται· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν, μοχλείαις κεχρήμεθα ταῖς αὐταῖς ἱστορημέναις ἡμῖν, ἐν τῇ περὶ τῶν ἄρθρων πραγματείᾳ· ἐπὶ δὲ τῆς ὀπίσω διαφορᾶς ἐφ' ἧς ἔλεξα, κεκαμμένου τὸ σκέλος μὴ ἐκτείνεσθαι μὲν, ἀλλ' ἢ τοῦ τονίου κάτω προσδεδεμένου, σχηματιζέσθω ὁ πάσχων καθέδριος μὲν, μᾶλλον δὲ προσανανεύων πρὸς τὸ ὕπτιον σχῆμα ἐπιρρεπὴς πρὸς τὸ ἕτερον ἰσχίον· ἔπειτα γίνεται τὸ κράτημα, καθὼς ἐδηλώθη ἐν τῇ περὶ τῶν ἄρθρων πραγματείᾳ· καὶ τότε βρόχος καρχήσιος ἢ ἄλλος ἰσότονος περιτίθεται τῷ μηρῷ· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἄγονται κάτω, καὶ ἀποδίδονται τῷ ἄξονι πρὸς τὴν κατάτασιν· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν, πρὸς τὴν ἀρθρεμβολίαν ταῖς αὐταῖς μοχλείαις χρώμεθα, ταῖς ἱστορημέναις ἐν τῇ περὶ τῶν ἄρθρων πραγματείᾳ· πάλιν τῇ ἰατρικῇ σπάθῃ κατ' ἐξελκυσμὸν μοχλευομένης ἔξω καὶ προσβιβαζομένης τῆς τοῦ μηροῦ κεφαλῆς, καὶ τοῦ μὲν σκέλους τῇ κατατάσει ἐκτεινομένου, τοῦ δὲ πάσχοντος κατὰ ἀνατροπὴν ὕπτιος σχηματιζομένου πρὸς τὴν τοῦ ἄρθρου καταταγήν· σημειούμεθα δὲ τὴν ἐμβολὴν ἐκ τῆς ἀσυγχύσεως, καὶ τῆς τοῦ σκέλους ἐκτάσεως· ἐπὶ πάσης δὲ διαφορᾶς μετὰ τὸν καταρτισμὸν τεκμαιρόμεθα τὴν καταταγήν· ἀπαρεμποδίστων ὄντων τῶν τοῦ σκέλους ἐνεργημάτων· τῆς κάμψεως λέγω καὶ τῆς τάσεως·

περὶ γόνατος:- ρπα:-

Γόνυ εἰς τρεῖς τρόπους παραρθρεῖ· ἔσω· ἔξω· ὀπίσω· ἀεὶ δὲ τοῦ σκέλους ἐκτεταμένου· ἐπὶ μὲν τῆς ἔσω καὶ τῆς ἔξω διαφορᾶς, ὕπτιον δεῖ σχηματίζειν τὸν πάσχοντα τὸ σκέλος· ἐπὶ δὲ τῆς ὀπίσω διαφορᾶς, πρηνῆ· καὶ τότε τοὺς βρόχους ἰσοτόνους περιτιθέναι τῷ κώλῳ· ἕνα τῷ μηρῷ πλησίον τοῦ γόνατος, καὶ ἄλλον τῇ κνήμῃ ὑπὲρ τὴν γαστροκνημίαν· εἶτα πάλιν τοῦ τονίου κάτω προσδεδεμένου, ταῖς αὐταῖς δοκιμάζειν τάσεσι, ταῖς ἐπὶ τῶν ἄλλων ὀλισθημάτων ἱστορημέναις· καὶ μοχλείαις, ταῖς δεδηλωμέναις ἐν τῇ περὶ τῶν ἄρθρων πραγματείᾳ·

περὶ σφυροῦ:- ρπβ

τὸ σφυρὸν ποτὲ μὲν ἔσω· ποτὲ δὲ ἔξω διαστρέφεται· ἔστι δ' ὅτε δὲ ὀπίσω ὑποχωρεῖ·

πάλιν δὲ διὰ τοῦ πάσχοντος καθέδρας ἐσχηματισμένου, καὶ τοῦ σκέλους(?) ἐκτεταμένου,
βρόχον ἰσότονον περιτιθέναι τῇ κνήμῃ, οὗ τὰς ἀρχὰς ἄγειν ὄπισθεν· τῷ δὲ σφυρῷ
τὸν σανδάλιον ἢ τὸν δράκοντα· οὗ τὰς ἀρχὰς ἄγειν ἔμπροσθεν ἐπὶ τὸν ἄξονα,
ἐνεργεῖν κατὰ κράτημα καὶ κατάτασιν· τὰς αὐτὰς ἐγκρίνειν μοχλείας τὰς παραδε-
δομένας ἐν τῷ περὶ τῶν ὀλισθημάτων ὑπομνήματι· τοῦ δὲ καταρτισμοῦ ἐπιφα-
μον(?)· ἐσοῦ(?) στρογγυλωμένως περὶ αὐτῶν λέγω ἐν τῇ κινήσει τῶν ἐφεξῆς(?) ὀργάνων
μάλιστα δὲ τοῦ ἡμετέρου κατασκευάσματος:

ΝΥΜΦΟΔΩΡΟΥ γλωσσόκομον· —

ρπγ

Τὸ νυμφοδώρου γλωσσόκομόν ἐστιν ἐκ τῶν λεγομένων τετραγώνων τονίων·
πλευρὰ κατέχει δύο συμπεπηγότα πρὸς ἄλληλα κατὰ τὰ πέρατα, δυσὶ τοῖς
λεγομένοις διαπήγμασιν· ἔστι δὲ τοῖς μέτροις τὰ διαπήγματα τοῖς πλευροῖς
ἀνάλογον· μήκει μὲν καὶ πλάτει, διπαλαιστιαῖα· τῷ δὲ πάχει, διδακτυλιαῖα· ἴσως
δὲ οὕτως τῆς ἀναμετρήσεως αὐτῶν, κατὰ λόγον ἐγένετο γλωσσόκομον ἴσον κυρίως
τετραγώνῳ λεγομένῳ· ἐν μέσοις δὲ τοῖς πλευροῖς ἀνεσκαμμένοις καὶ κεκοιλασμένοις
κοιλότησιν ἐπιπολαίοις, ἄξων ἐστὶ χρυσοῦς(?) μέσον ἔχων τύμπανον· καὶ τούτου τοῦ
τυμπάνου ἑκατέρωθεν, ἤτοι ἀρχύλια σιδηρᾶ, δύο τὰ πάντα, ἢ τρήματα
γέγονε πρὸς κάλων ἔνδεσιν· ὧν ἡ ἔνδεσίς ἐστι τοιαύτη· δύο κάλοι κατὰ τὰ
μέσα μέρη περιτίθενται τοῖς ἀρχυλίοις καὶ ἁμματίζονται ἑκατέρωθεν πλησίον
τῶν τρημάτων· τεσσάρων δὲ οὐσῶν ἀρχῶν· δύο μὲν ἀρχαὶ διεκβάλλονται διὰ
τοῦ ἐμπροσθίου διαπήγματος, τετρημέναι ἔσωθεν ἔξω· αἱ δὲ λειπόμεναι δύο
διὰ τοῦ ὀπισθίου· τῷ δὲ τυμπάνῳ παράκειται κατ' εὐθὺ, φακωτὸς κοχλίας·
ὁ λεγόμενος κατ' ἐπισύνθεσιν, κοχλιάζων· οὗ τὸ ἄκρον ἔγκειται εἰς ἐπιπόλαιον
κοιλότητα τοῦ ἐμπροσθίου διαπήγματος· τὸ δὲ ἑλικωτὸν μέρος τῷ τυμπάνῳ
ἔγκειται· τὸ δὲ λειπόμενον αὐτοῦ μῆκος διενήνεκται διὰ τοῦ τρήματος, καὶ κατὰ
τὸ πέρας ἔχει ἐπιτόνιον προσκείμενον πρὸς τὴν στροφήν· ἵνα διὰ τῆς τοῦ
ἐπιτονίου στροφῆς, κινούμενος ὁ κοχλιάζων στρέφῃ τὸ τύμπανον· στρεφομένου
δὲ τοῦ τυμπάνου, στρέφεται ὁ ἄξων· κινουμένου δὲ τοῦ ἄξονος, εἰσάγονται αἱ
ἔκθετοι τῶν κάλων ἀρχαὶ πρὸς τὰς τάσεις· ἔχει δὲ καὶ πώματα τὸ γλωσ-
σόκομον, χάριν τοῦ κρύπτεσθαι τὰ ἐν αὐτῷ μηχανήματα· ἔχει δὲ καὶ κρίκους
τέσσαρας τοῖς πλευροῖς προσηλωμένους· δύο ἄνω, καὶ δύο κάτω, χάριν
τῆς προσδέσεως τοῦ τονίου· αὕτη ἡ κατασκευὴ κατὰ ἀρίστωνα(?) ἐστὶ τὸν
πασικράτους πατέρα· ἐπεί τοίγε κατὰ αὐτὸν τὸν νυμφόδωρον, ἄλλως ἔχει
ἡ ὀργανοποιΐα τοῦ τονίου· ἐν γὰρ τῇ ἀρχαίᾳ κατασκευῇ τοῦ κοχλιάζονος, ἔκθεσις(?)
οὐκ ἔστιν ἐν τοῖς διαπήγμασιν, ἀλλὰ κατὰ τὴν τῶν πωμάτων τάξιν· δύο γὰρ
εἰσὶ ψαλίδες σιδηραῖ ἐνηλωμέναι ταῖς πλευραῖς, κατὰ τὰ μέσα μέρη —
τετρημέναι· ὧν ἡ μὲν ὑπόκειται τῷ ἄξονι· ἡ δὲ, ἐπίκειται· ἀμφότεραι δὲ παραλλήλως(?)
τοῦ τυμπάνου κεῖνται· ἡ μὲν οὖν κάτω ψαλὶς, στενότερον ἔχει τὸ τρῆμα· ἡ δὲ
ἄνω, εὐρύτερον· τοῦ κοχλιάζονος ὄντος κατὰ τὰ πώματα ὑπὸ τῶν ψαλίδων
συνεχομένου· τὸ μὲν οὖν πῶμα ἀνεμποδίστως κλείεται· τὸ δ' ἕτερον ἐπικλείεται
ἄνω διὰ τοῦ προκειμένου τοῦ κοχλιάζονος λεπτοτέρου μέρους· ᾧ τὸ ἐπιτόνιον ἐστι-

φακωτὸς κοχλίας· κοχλιάζων.

ψ. ἀντὶ τοῦ καμάρας· ψαλίδας δὲ οἱ Ἕλληνες ἐκάλουν τὰ τοιαῦτα σχήματα, διὰ τὸ ἐοικέναι τῷ κάτω μέρει τῆς ψαλίδος· ὅθεν ἐστὶ καμαροειδεῖς· οἱ δὲ καὶ κάμαρα ἔλεγον τὰ ἀσφαλῆ, κατὰ ἰδίαν διάλεκτον· καὶ τὰ τοιαῦτα οὖν σχήματα, ὡς ἀσφαλῆ ὅσα οἰκοδομοῦ(?) καμάρας ἔλεγον:-

λίθ. κάτω τῆς [illegible] ἄνω [illegible]

+ ἴσ. χωρίου

πίεζει· τοῦτο δὲ τὸ σῶμα ἤτοι κατὰ τὴν μεσότητα ἐκτετμημένον, διχοτομεῖται — πλάγιον, καὶ τὸ μέν τι αὐτοῦ μέρος μένει ἀκίνητον· τὸ δὲ ἐπικλείεται κατὰ τὴν ἡμίσειαν τοῦ μίσχου μηνοειδῶς ἐκκεκομμένον, ἵν' ὅταν ἐπικλείηται τὸ σῶμα, ἡ — μηνοειδὴς ἐκκοπὴ τὸ προκείμενον τοῦ κοχλάζοντος παραδέξηται. ὁ δὲ ἀριστίων οὐ συγκαταινεσάμενος τῇ τοῦ νυμφοδώρου κατασκευῇ, σφικτὸν ἄξονα προσέθηκε, τῶν ὀργάνων ἔχοντα τύμπανα καὶ τρήματα· ἵνα μέσος τῶν ἀξόνων κινούμενος ὅπου ἂν στηρίζηται καὶ μὴ τῇ βίᾳ παρεγκλίνῃ· μετέθηκε δὲ καὶ τοὺς κρίκους πλησίον τοῦ ἐμπροσθίου διαστήματος, ἵνα διὰ τοῦ τονίου ἡ πρόσθεσις μὴ γίνηται κατὰ τὴν τῶν τρημάτων τάξιν· ἀλλὰ κατὰ τὴν τοῦ ἐμπροσθίου διαστήματος· ἅμα δὲ καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν κώλων διὰ τῶν τρημάτων ἐξέβαλεν· ἃς μὲν ἄνω, ἃς δὲ κάτω· τῇ δὲ τῶν κρίκων διαθέσει ἡμεῖς συναινοῦμεν, ὧν τὸν δεύτερον ἄξονα ὡς — περιττὸν παραιτούμεθα· αὐτάρκης γάρ ἐστιν ὁ εἷς ἄξων πρὸς τὴν χρείαν, ἐξ αὐτοῦ ὅλης κατεσκευασμένος· εἰρημένης ἡμῖν τῆς κατασκευῆς τοῦ γλωσσοκόμου, ἀκόλουθόν ἐστι καὶ ἐπὶ τὴν τοῦ ὀργάνου κίνησιν χωρῆσαι.

περὶ κινήσεως τοῦ ὀργάνου:- ρου/

ἐπὶ τῶν τοῦ ὤμου ἐξαρθρημάτων, μάλιστα δὲ ἐπὶ τῆς εἰς τὴν μασχάλην διαφορᾶς, τῆς κλίμακος παρασκευασθείσης, ὡς ἐδηλώθη ἐν τῇ κινήσει τοῦ νηλέως πλινθίου· ἀντὶ τοῦ πλινθίου, νῦν ἀσφαλιζέσθω πρὸς τὴν κλίμακα τὸ ὄργανον, καὶ προστεθέσθω τῇ κλίμακι, μὴ κατὰ τὴν τῶν τρημάτων τάξιν· ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ κοχλάζοντος ἐγκόπτωνται αἱ χωρίαι, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἐμπρόσθιον διάστημα, κρίκων πλησίον αὐτοῦ ὄντων· ἀνοιγέσθω δὲ καὶ τὰ σώματα, εἶθ' αἱ τῶν δεδεχότων τὸν ἄξονα κώλων ἀρχαὶ ἐκλαμβανέσθωσαν· αἱ μὲν ἄνω· αἱ δὲ, κάτω· καὶ τότε πρὸς τὸν καταρτισμὸν, ὑποπόδιον πλησίον τῆς κλίμακος τιθέσθω ᾧ ἐπιβεβηκὼς ὁ πάσχων ὑπερτιθέτω τὴν χεῖρα· ἵνα τὸ σφηνοειδὲς ἐντεθῇ εἰς τὴν μασχάλην· βρόχος ὁ καρχήσιος ἢ ἄλλος ἰσότονος περιτιθέσθω τῷ βραχίονι, οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν πρὸς τὰς ἄνω τῶν κώλων ἀρχάς· ἵνα τῇ τῶν μηχανημάτων κινήσει, εὐθύπορος γένηται κατάτασις· καὶ ἡ κατὰ ἀντιμετάληψιν τρόπῳ τοιούτῳ· αἱ ἀρχαὶ τοῦ βρόχου διὰ τῶν κάτω τροχιλίων μεταλαμβάνονται καὶ ἐπάγονται πρὸς τὰς τῶν κώλων ἀρχὰς ἁμματίζονται· ὅτε πάλιν συμβαίνει τῇ κινήσει τῶν τοῦ γλωσσοκόμου μηχανημάτων κατάτασιν γίνεσθαι τὴν κατὰ μετάληψιν· κατάτασις γίνεται, τῶν τοῦ βρόχου ἀρχῶν μεταλαμβανομένων δὲ καὶ διὰ τῶν ἄνω, εἶτα ἀποδιδομένων ταῖς κάτω τῶν κώλων ἀρχαῖς· πάλιν γὰρ τῶν μηχανημάτων κινουμένων, ἡ κατὰ μεταντίληψιν γίνεται κατάτασις· αἱ δὲ ἑξῆς μοχλεῖαι συντελοῦνται κατὰ τὸν εἰρημένον τρόπον ἐπὶ τῆς εἰς τὴν μασχάλην διαφορᾶς· ἢ κατ' ἐξελκυσμὸν ἐπὶ τῆς διὰ τῆς χωρίας. τὸ δὲ σφάλμα διὰ χειρῶν τῆς τάσεως χαλασθείσης ἰσορρόπησαν τοῖς ἄλλοις καὶ δι' αὐτοῦ τοῦ ὀργάνου οἱ κατὰ ἀνάτασιν, ἄνω ὑπὲρ κεφαλῆς ὑπερμετατίθεται· καὶ τότε τὸ σφηνοειδὲς ἐπερειδόμενον τῷ κλιμακίῳ μὴ προσδεδεμένον δι' αὐτῷ, ἐντίθεται εἰς τὴν μασχάλην· ἔπειτα αἱ ἀρχαὶ τοῦ σφηνοειδοῦς, προσάπτονται ταῖς κάτω ἀρχαῖς τῶν κώλων τοῦ ὀργάνου· βρόχος δ' ὁ καρχήσιος περιτίθεται τῷ βραχίονι οὗ αἱ ἀρχαὶ ἄγονται κάτω· καὶ ἀποδίδονται κάτω κλιμακίῳ ἀκινήτῳ, πρὸς τὸ κράτημα γίνεσθαι καὶ ἀνάτασιν εὔπορον. δύναται δὲ, κάτω τοῦ τονίου δεδεμένου· ἀνάτασις δὲ ἡ κατὰ μετάληψιν, τῶν τοῦ βρόχου ἀρχῶν ἀποδεδομένων τῷ κρατή-

→ εὐθύπορός ἐστιν, ὅλκῃ σωμάτων εἰς τοὺς κάτω τόπους, τῶν ἀρχῶν κατ' εὐθὺ ἀποδιδομένων, τῶν τῆς τάσεως αἰτίων· ἡ δὲ κατὰ ἀντιμετάληψίν ἐστιν, ὅλκῃ σωμάτων εἰς τοὺς τόπους κάτω μεταλαμβανομένων τῶν ἀρχῶν διὰ τροχιλίων, κάτω προσδεδεμένων· ἀντιλαμβανομένων δὲ, καὶ δι' ἄλλων τροχιλίων ἄνω προσδεδεμένων· εἶτα ἀποδιδομένων τῶν τῆς τάσεως αἰτίων.

† ἴσ. ἀντιμετάληψιν

+ ἀνάτασίς ἐστιν, ὅλκῃ σωμάτων εἰς τοὺς ἄνω τόπους· ἀποδιδομένων κατ' εὐθὺ τῶν τῆς περικείας ἀρχῶν, ἢ τῶν τῆς τάσεως αἰτίων· ἡ δὲ κατὰ μετάληψιν, ἀνάτασις νοεῖσθαι δύναται ἀπὸ τῶν ἐπὶ τῆς κατατάσεως νοεῖσθαι εἰρημένων.

ματι ὡς ἰσόρροπον· αἱ ἀρχαὶ τῶν ἀπὸ τοῦ σφηνοειδοῦς κώλων, διὰ τῶν τροχιλίων 45 μεταληφθεῖσαι, ἀποδίδονται ταῖς ἄνω ἀρχαῖς τῶν τοῦ ὀργάνου κάλων. ἵνα τῇ τῶν μηχανημάτων κινήσει, ἡ κατὰ μετάληψιν γίνηται ἀνάτασις· ἡ τῶν τοῦ βρόχου ἀρχῶν, μηκέτι τῷ κρατήματι, ἀλλὰ τοῖς κάλοις τοῦ ὀργάνου ἀποδιδομένων· ἤτοι κατ' εὐθὺ τοῖς ἄνω· ἢ κατὰ μετάληψιν τοῖς κάτω· πάλιν δὲ μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν, τοιαύταις μοχλείαις ἐχρήσαντο ταῖς μικρῷ πρόσθεν εἰρημέναις· εἴρηνται γὰρ τὰ τῆς ἱστορίας· ὥσπερ δὲ ἐπὶ τοῦ νηλέως πλινθίου ἐκτέθειμαι, καὶ ἐπὶ τούτου γοιαρίσκη ὀρθοῦ ὄντος τοῦ κλιμακίου, κατάτασιν ἐνεργεῖν· ἀσφαλιζομένου τοῦ σφηνοειδοῦς πρὸς κλιμάκιον· τὴν δὲ ἀνάτασιν καὶ τὴν *διάτασιν ὑπερτίθεσθαι· ἀσθενεῖς γὰρ εἰσιν αὗται αἱ τάσεις· κεκλιμένου δὲ τοῦ πάσχοντος, οὕτω ποτὲ ἐδικαίωσα καταρτίζειν· ἀρκοῦμαι τοῖς ἱστορημένοις καταρτισμοῖς πρὸς τὴν τοῦ ὀργάνου κίνησιν παραδείγμασιν αὐτοῖς χρησάμενος· πάντα γὰρ ὀλισθήματα καὶ τοῦτο τὸ ὄργανον καταρτίζειν δύναται· ὥσπερ καὶ τὸ νηλέως πλινθίον· τὰ μὲν γὰρ μηχανήματα αὐτῶν ἐστι διάφορα· οἱ δὲ αὐτοὶ καταρτισμοί· ὥστε ὑμᾶς ἀπὸ τῶν προεκτεθειμένων, τὴν ὅλην κίνησιν δύνασθαι τοῦ ὀργάνου γινώσκειν.

* διάτασίς ἐστιν ἡ ὁλκὴ συμβάλλουσα εἰς τὰς ἄνω καὶ κάτω τάσεις.

ΑΠΕΛΛΙΔΟΣ Η ΑΡΧΙΜΗΔΟΥΣ ΤΡΙΣΠΑΣΟΝ:- ρπε'

Γνωστέον ἐστὶν ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὅτι οὔτε ὁ Ἀπελλῆς, οὔτε ὁ Ἀρχιμήδης ἦσαν ἰατροί· ἀλλὰ μηχανικοὶ ἄνδρες, οἳ καὶ τὸ ὄργανον ἐπενόησαν, καθάπερ ἐν τῇ ἱστορίᾳ παρειλήφαμεν, πρὸς τὰς τῶν πλοίων καθολκάς· οὐ χερσὶ τῶν κάλων ἑλκομένων ἀλλὰ ἐργάταις. οἱ δὲ τότε ἰατροὶ συστείλαντες τὰ τῆς κατασκευῆς μέτρα, τόνιον ὄργανον ἰατρικὸν τὸ τρίσπαστον τοῦτο, πρὸς τοὺς τῶν ἐξαρθρημάτων, καὶ τῶν καταγμάτων καταρτισμοὺς ἐποίησαν. ἔστι δὲ αὐτοῦ ἡ κατασκευὴ αὕτη· τὸ ὅλον ἐκ διαφορᾶς ἐστι τῶν λεγομένων τετραγώνων ὑποσμίκων· συμπηγίαν δὲ ἔχει τοιαύτην· δύο πλευραὶ μήκει τετραπαλαισταῖαι· τῷ πάχει δακτυλιαῖαι· ταῦτα δὲ τὰ πλευρὰ συνέχεται πρὸς ἄλληλα τοῖς διπαλαιστιαίοις διαστήμασι· πάχει δακτυλιαίοις τῷ πλάτει, μάλιστα δὲ τὸ ὀπίσθιον διάστημα, ἑξαδακτυλιαῖον γίνεται διαστήματα· τὸ δ' ἐμπρόσθιον, διπαλαιστιαῖον. ὡς δὲ Πασικράτης ἱστόρησεν ἐν μέσοις τοῦ πλευροῦ ἀνεσκαμμένοις κοιλότησιν ἐπισοταίοις· δύο εἰσὶν ἄξονες κρυπτοὶ πλησίον τῶν πλευρῶν τροχοὺς ἔχοντες· ἑκάτερος δὲ τροχός, τετρημένος τρήματι διαμπερεῖ· τὰ δὲ τρήματα ταῦτα γέγονε πρὸς κάλων ἐνδέσεις· ἔστι δὲ τοιαύτη· δύο κάλοι λαμβάνονται ἠμματισμένοι κατὰ τὰ πέρατα· εἶτα οἱ κάλοι εἴρονται διὰ τῶν τρημάτων τοῦ ἔμπροσθεν ἄξονος, καὶ ἕλκονται, ἵνα τὰ ἅμματα τοῖς τρήμασι προσπέσῃ· καὶ τότε ἕκαστος κάλος τῷ κατ' αὐτὸν τροχῷ περιειλεῖται διὰ τῶν τρημάτων τοῦ ὀπισθίου ἄξονος, καὶ ἁμματίζεται· ὁ δὲ ὀπίσθιος ἄξων ἐν μέσῳ τῷ μεταξὺ τῶν τροχῶν διαστήματι, τρῆμα ἔχει· πάλιν δὲ καὶ τοῦτο τὸ τρῆμα, πρὸς ἔνδεσιν κάλου· κάλος δὲ εὐμήκης λαμβάνεται διημματισμένος καθ' ἓν πέρας, εἶτα εἴρεται διὰ τοῦ δεδηλωμένου τρήματος καὶ ἀνέλκεται ἵνα τὸ ἅμμα τῷ τρήματι προσπέσῃ· ἔπειτα εἱλεῖται τῇ μεσότητι τοῦ ἄξονος· καὶ τότε τὸ πέρας αὐτοῦ διεκβάλλεται διὰ τοῦ ὀπισθίου διαστήματος μέσου τετρημένου· τί δὲ νῦν γίνεται; πρὸς τὴν τοῦ ἐνδέτου κάλου, ἑλκομένου τῇ χειρὶ καὶ ἀνειλουμένου, στρέφεται ὁ ὀπίσθιος ἄξων· στρεφομένου δὲ τούτου, εἰσάγονται ἄλλαι ἀρχαὶ τῶν ἐνδέτων κάλων. εἰσὶ δὲ τέσσαρες δύο καὶ δύο· τῶν κάλων ἡ ἔνδεσίς ἐστι τοιαύτη· δύο λαμβάνονται κάλοι, ἠμματισμένοι κατὰ τὰ πέρατα· εἶτα οἱ κάλοι εἴρονται διὰ τῶν δύο

τρημάτων, διὰ τοῦ ἐμπροσθίου ἄξονος· τῶν ὄντων ἐν τῷ μεταξὺ διαστήματι τῶν
τροχίλλων, καὶ διέλκονται, ἵνα τὰ ἅμματα προσπέσῃ τοῖς τρήμασι· καὶ τότε αἱ
τῶν κάλων ἀρχαὶ διὰ τοῦ ἐμπροσθίου διαστήματος τετρημένου ἔσωθεν, ἔξωθεν ἐκ-
λαμβάνονται· ἢ εἰ κάλος διπλοῦς, οὗ αἱ ἀρχαὶ διὰ τῶν τρημάτων τοῦ ἐμπροσθίου
ἄξονος ἐκλαμβάνονται καὶ διέλκονται, ἵνα τὸ μέσον τοῦ κάλου κατὰ τὸ μεταξὺ διά-
στημα τῶν τρημάτων γένηται· ἔπειτα αἱ τοῦ κάλου ἀρχαὶ διὰ τῶν τρημάτων τοῦ
ἐμπροσθίου διαστήματος ἐκλαμβάνονται· ἄλλοι δὲ δύο κάλοι λαμβάνονται ἠμματισμένοι
κατὰ τὰ πέρατα· οὗτοι οἱ κάλοι εἴρονται διὰ τῶν τρημάτων τοῦ ὀπισθίου ἄξονος·
ὄντων μὲν ἐν τῷ μεταξὺ διαστήματι τῶν τροχῶν· κεχωρισμένων δέ, τοῦ μέσου
τρήματος· οὗτοι οἱ κάλοι εἴρονται· εἶθ' ὅταν αὐτῶν τὰ ἅμματα προσπέσῃ τοῖς
τρήμασι, τότε διέλκονται καὶ διεκβάλλονται διὰ τοῦ ὀπισθίου διαστήματος τετρημένου·
ὥστε νῦν εἶναι ἐκθέτων κάλων ἀρχὰς πέντε, δύο μὲν διὰ τοῦ ἐμπροσθίου διαστή-
ματος· τρεῖς δέ, διὰ τοῦ ὀπισθίου· ἑλκομέναι δὲ διὰ τοῦ μέσου ὀπισθίου κάλου τῇ
χειρί· καὶ τῶν κρυπτῶν κάλων ἀντιμεταπεπλεγμένων ὡς εἴρηται, τέσσαρες ἔκθετοι τῶν
κάλων ἀρχαί, ταῖς ἀρχαῖς ἀποτεινόντων τῶν ἀποτεινομένων σωμάτων, καιρίως·
ταύτην τὴν κατασκευὴν ὁ Πασικράτης ἐξηγησάμενος, κατηγόρησε τῆς ὀργανοποιίας
ὡς ἀπράκτου· ἡ γὰρ ὅλη ἐνέργεια τοῦ ὀργάνου, κίνησις γίνεται ὀπισθίου κάλου τῇ
χειρὶ ἑλκομένου· οὐκ ἰσχύσει δὲ ἐν τοῖς καταρτισμοῖς ἡ χεὶρ τὴν τοσαύτην βίαν
ὑπομεῖναι, καὶ μάλιστα ἐπὶ μεγάλων ἄρθρων καὶ ἐπὶ σωμάτων εὐτόνων· οὗ αἰτίας
χάριν μετεποίησε τὴν ὀργανοποιίαν, καὶ τοὺς δύο κρυπτοὺς ἄξονας, ἐκθέτους κατεσκεύασε·
τὸν μὲν ἐμπρόσθιον, μικρότερον· ἠλασσωμένον ταῖς ἐκθέτοις ἀποτορνώσεσι· τὸν δὲ ὀπίσθιον,
μείζονα καὶ μακροτέρας τὰς ἀποτορνώσεις ἔχοντα, καὶ τῷ μὲν ἐμπροσθίῳ ἄξονι
προσήλωσε τύλους ἐν ταῖς ἐκθέτοις ἀποτορνώσεσι· τῷ δὲ ὀπισθίῳ προσέθηκεν ἐπι-
τόνια, τετραγωνίδας· ἐνδεδεμένων δὲ τῶν ἀξόνων δυσὶ τοῖς δακτυλίοις, τὸ ὄργανον
ἐν τοῖς καταρτισμοῖς οὕτως ἐκίνησε· καὶ ἀπὸ τῶν τεινομένων σωμάτων καιρίας
περιέθηκε τοῖς ἐκθέτοις ξύλοις τοῦ ἐμπροσθίου ἄξονος, ἵνα τῇ τοῦ ὀπισθίου ἄξονος
στροφῇ καὶ τῇ τοῦ ὀπισθίου ἑλκομένου ὑπὸ τῶν ἀντιπεπλεγμένων κάλων, αἱ τάσεις γίνωνται.
+ προσθὲς
ἀρίστων δὲ ὁ τοῦ Πασικράτους υἱὸς ὑπήντησε τῷ πατρὶ ἠγνοηκότι τὴν ἀρχαίαν τοῦ
ὀργάνου κατασκευήν· ἐν γὰρ τῇ ἀρχαίᾳ φησὶν ὀργανοποιίᾳ, οὐκ ἐν κοιλότησι πλευρῶν
ἐκινοῦντο οἱ ἄξονες, ἀλλὰ περὶ χνώδακας προσηλωμένους ταῖς πλευραῖς, κοιλότητας
ἔχοντας ἑλικοειδεῖς· ὥσπερ ἔστι θεάσασθαι τὸ τοιοῦτον γινόμενον ἐπὶ τῶν ὑδραγωγῶν
ὀργάνων, διὰ τὴν κατασκευὴν ῥᾳδίως στρεφομένων· οὐδὲ μὴν οἱ τροχοὶ κοῖλοι
εἰσιν, ἀλλ' ὀπὴν ἔχοντες· ἐπειδήπερ οὖν ὀλμίσκοις περὶ χνώδακας κινοῦνται, καὶ οἱ
τροχοί εἰσι μετέωροι, εὐχερέστατα τῶν ἀξόνων κινουμένων, ἀνεμπόδιστοι ἔσονται·
κἂν χειρὶ ἕλκηται ὁ κάλος· διὰ γὰρ αὐτὸ καὶ τρίσπαστον προσηγορεύθη τὸ ὄργανον,
ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ ἐνεργοῦντες κάλοι· εἷς μὲν ἔκθετος, δύο δὲ κρυπτοί· ταῦτα
μὲν ὑπὸ τούτου πεπιθανολόγηται· ἀληθῆ δὲ ἦν τὰ ὑπὸ Πασικράτους εἰρημένα·
οὐδὲ γὰρ ἡ χεὶρ ἰσχύει ἕλκουσα τὸν κάλον καταρτίσαι καλῶς, ἀλλὰ τάχ' ἴσως
πρὸς τὴν σχολικὴν ἐπίδειξιν κινῆσαι τὸ ὄργανον· ἡ δ' ἐν τοῖς καταρτισμοῖς βία,
διὰ τῆς χειρὸς οὐκ ἐπιγενήσεται· δι' ἣν αἰτίαν ἔδοξεν ἡμῖν τῶν αὐτῶν γινομένων
τῶν δεδηλωμένων ἐν τῇ ἀρχαίᾳ κατασκευῇ, τρίτον ἄξονα προστιθέναι
τῷ ὀργάνῳ ἔκθετον· ὅπως ὁ ὀπίσθιος νῦν, μέσος γένηται ἄξων· ὁ δὲ
μέσος ἐχέτω τρῆμα· καὶ ἐν ταῖς ἐκθέτοις ἀποτορνώσεσι σκυτάλας· ἢ σφη-

Marginal notes:

∴ ἀντὶ τοῦ περὶ ἄξονας, ἢ κέντρα· χνώδακας ἴσως ἔχουσι

ὀλμίσκος

τρίσπαστος

ἀγωγίδας ἡ ἐπιτονία· τοῦ δὲ μέσου ὀπισθίου κάλου μετὰ τὴν περὶ τὸν ἄξονα περίληψιν, ἡ ἀρχὴ διαπερᾶται διὰ τοῦ ἐκθέτου ἄξονος τρήματος, ἐμπηγματίζεται· τούτων δὲ γενομένων, τῇ τοῦ ὀπισθίου ἄξονος στροφῇ, τῇ τοῦ ἐκθέτου λέγω, ἀντιπεριλαμβανομένου τοῦ κάλου τῷ ἐκθέτῳ ἄξονι, κινεῖται ὁ μέσος ἄξων· στρεφομένου δι' αὐτοῦ, κινεῖται καὶ ὁ ἐμπρόσθιος ἄξων· τῇ δὲ τῶν τριῶν ἀξόνων στροφῇ, εἰσάγονται ἔκθετοι τῶν κάλων ἀρχαί, αἷς ~~ἐπισπᾶσθαι~~ ἀποδίδονται αἱ ἀπὸ τῶν τεινομένων σωμάτων χωρίαι· ἔχει δὲ καὶ πώματα τὸ τόνιον ὡς τὸ γλωσσόκομον· ἵνα κρύπτηται τὰ μηχανήματα· ἔχει δὲ καὶ κρίκους ταῖς πλευραῖς προσηλωμένους, τῆς προσδέσεως χάριν· τοιαύτη ἐστὶν ἡ σύμπασα τοῦ τρισπάστου κατασκευή· οἱ δὲ καταρτισμοί, τοιοῦτοί εἰσιν, οἱ δεδηλωμένοι ἐπὶ τοῦ γλωσσοκόμου· τὰ μὲν γὰρ κινούμενα μηχανήματα, ἐστὶ διάφορα· εἰσαγωγὴ δὲ κάλων ἡ αὐτή, τῶν χωρίων πρὸς τοὺς κάλους ἁμματιζομένων· τετελείωται ἡμῖν καὶ ἡ τοῦ τρισπάστου κατασκευή:-

Περὶ κατασκευῆς τοῦ τέκτονος ὀνομαζομένου ὀργάνου.

ρπϛ(?)ον

Κατεσκεύασται τὸ τοῦ τέκτονος ὄργανον διὰ τῆς συμπηγίας, δύο σκέλη ἐπινεύσαντα(?) ἐπιβεβηκότα βάσει τῇ λεγομένῃ κρηπῖδι, ὀργανικῇ ἀναμετρήσει μεμετρημένα· μήκει μέν, δύο ἥμισυ πηχῶν ἢ μακρότερα· πλάτει δὲ τετραδάκτυλα, καὶ πάχει τριδάκτυλα· ταῦτα τὰ σκέλη συμπέπηγε πρὸς ἄλληλα δυσὶ διαπήγμασιν· ἑνὶ μέν, κάτω ἀφεστῶτι τῆς βάσεως πενταπαλαιστιαῖον μέτρον· ἄλλῳ δὲ ἄνω κατὰ τῶν τῶν σκελῶν περάτων· ὑπὸ δὲ τὸ κάτω διάπηγμα σανίς ἐστι πλαγία, προσπεπηγμένη τοῖς ~~δια~~ διαπήγμασι καὶ τοῖς σκέλεσι τοῦ ὀργάνου· ταύτην τὴν σανίδα συνήθως πάντες ἐφέδρανον καλοῦσι· πρὸς τὸ διαπήγματι κατὰ τὴν τοῦ πλάτους μεσότητα κέκοπται πῖ, ἀνεστραμμένη ἐκκοπή· κατὰ δὲ τὴν τῆς ἐκκοπῆς τάξιν, τῷ διαπήγματι προσήλωται σιδηροῦν πῖ· κοινότερον δὲ τοῦτο τὸ πῖ, καὶ ἡ ἐκκοπὴ ἐγένετο πρὸς ἔνθεσιν κρι- ἀπίσχου ὀκτωδακτυλιαίου τῷ μεγέθει· μεταξὺ δὲ τῶν διαπηγμάτων ἔνδον τὰ σκέλη σωληνίσκοι συνηγκωνισμένοι· ἵν' ἐν τούτοις κινῆται χελώνη τετράγωνος ἐν τοῖς καταρτισμοῖς· σπάθην τε καὶ δράκοντας· τὸ δὲ ἐμπρόσθιον μέρος τῆς χελώνης τὸ λεγόμενον μέτωπον τέτρηται διαμπερές· εἰς δὲ τοῦτο τὸ τρῆμα ἔγκειται ῥίζα, ἧς τὸ μικρότερον πέρας, ὀπίσω διενήνεκται τοῦ τῆς χελώνης πλάτους· τῆς δὲ ῥίζης τὸ προκείμενον πέρας, τέτρηται ἐκ τῶν πλαγίων εἰς τὰ πλάγια· εἰς δὲ τρῆμα περόνη ἔγκειται, ἵνα ἡ ῥίζα μὴ ἐξέλκηται, ἀλλὰ ἐν τῷ τρήματι ἴσα στρέφηται· ἡ δὲ περόνη κατὰ τὸ τῆς ῥίζης πέρας, ἔξωθεν κεκάλυπται ἀσπιδίσκης ἐπιθέσει· γέγονε δὲ ἡ ῥίζα τῆς σπάθης τῆς ἐν τῷ ὀργάνῳ ἐξαρτήσεως χάριν· σπάθην γὰρ ἔχει τὸ ὄργανον ἀμβωνοειδῆ μεγέθει τηλικαύτην, ὡς ἀπὸ τοῦ κάτω διαπήγματος ὑπερέχουσαν τὸ ἄνω διάπηγμα τὸ λεγόμενον κέφαλον ἀναλόγως σφηνοειδεῖ· ταύτης τῆς σπάθης τὸ ἀντικείμενον πέρας τῷ ἀμβωνοειδεῖ σχήματι, κατὰ τὴν αὐτοῦ μεσότητα ἐκκόπτεται τετραγώνῳ ἐκκοπῇ, εἰς ἥνπερ ἐκκοπὴν καταχείληται(?) τὸ προκείμενον τῆς ῥίζης πλατὺ καὶ τετρημένον πέρας· τέτρηται δὲ καὶ αὐτὴ ἡ σπάθη ἐκ τῶν πλαγίων εἰς τὰ πλάγια· εἰς ταῦτα δὲ τὰ τρήματα, περόνη ἔγκειται συνοχῆς χάριν τῆς σπάθης πρὸς τὴν ῥίζαν· αὕτη δὲ ἡ χελώνη κατὰ τὰ μέσα ἑαυτῆς μέρη, τέτρηται τρήμασι τέτρασι τὸν ἀριθμόν, ἤτοι στοιχηδὸν τεταγμένοις, ἢ δυσὶ μὲν ἐμπροσθίοις·

Margin notes: κρηπίς — ἐφέδρανον — πῖ — κέφαλον

τ' ἀντὶ τοῦ τῷ ὑπερέχοντι· ἀμβῶνας γὰρ τὰς τῶν ὀρῶν ἔλεγον ὑπεροχάς:-

δυσὶ δὲ σπαθίοις. τὰ δὲ τρήματα ταῦτα γίγνεται πρὸς κάλου ἔνδεσιν, ὡς ἐν τοῖς ἐχομέ-
νοις δηλώσω. μέσον δὲ τὸ κέφαλον τὸ ἄνω διάστημα λέγω, τετράγωνον ἔχει ἐκκο-
πήν· ἐν ᾗ ἐκκοπῇ διπλοῦς τροχίλλος τέτακται περὶ περόνῃ κινούμενος. ἔχει δὲ καὶ ἄλλας
τὸ κέφαλον δύο τετραγώνους διαμπερεῖς ἐκκοπάς. ἐν ἑκατέρῳ μέρει τοῦ τροχίλλου
μίαν καὶ μίαν περιεχούσας τετράγωνα μέρη τῶν ἀγκώνων. δύο γάρ εἰσιν ἀγκῶνες —
διενηνεγμένοι ἄνωθεν κάτω, καὶ τῇ χελώνῃ ἐπιβεβηκότες, κοιλότητας ἔχουσι τετραγώνοις
ἐμπολαίους. τῶν δὲ ἀγκώνων τὰ μὲν κάτω μέρη τετράγωνά τε καὶ λεπτά·
πτέρνας πτερώσεις· πτέρνας ὠνόμασαν οἱ ὀργανικοί· τὰ δὲ ἄνω πλατέα τε καὶ περιφερῆ, πτερώσεις·
ἐν δὲ ταῖς ὑπὲρ τὸ κέφαλον τῶν ἀγκώνων πτερώσεσι διατετρημέναις διαπαίοις
τρήμασιν· ἄξων ἐστὶν ἔκθετος, μέσον ἔχων σφηνοειδὲς ἐν αὐταῖς ταῖς ἐκθέτοις ἀπο-
τορνώσεσιν ἤτοι σκυτάλας ἢ σφαιρωτίδας, πρὸς τὴν στροφήν. τέτρηνται δὲ τὰ
ἐμπρόσθια μέρη τῶν πτερώσεων κατὰ τὰ τρήματα. τέτρηται δὲ καὶ ἄξων κατὰ
τὰς ἀποτορνώσεις· ἵνα εἴποτε πρὸς τὴν χρείαν ἐντετμημέναις περόναις εἰς τὰ τρήματα,
ἀκίνητον φυλάξωσι τὸν ἄξονα· ἔτι τε τὸ ὄργανον παρασκέλια ἔχει δύο προσκεί-
μενα τοῖς τῶν κώλων πέρασιν. ἵν᾽ ἐάν ποτε ὡς ἐφέδρανον ἐνεργῇ τὸ ὄργανον,
ὡς κεῖται ἐπὶ τὴν βάσιν καὶ τὰ σφιγκέλια κινῆται. ἐπειδὴ ἡ χελώνη διὰ κάλου ἀναβι-
βαζομένη ἀνάγει τὴν σπάθην καὶ τοὺς ἀγκῶνας. ἑπομένως δὲ βούλομαι τὴν τοῦ κάλου
ἔνδεσιν δηλῶσαι. διπλοῦς κάλος λαμβάνεται. οὗ αἱ ἀρχαὶ διὰ δύο σηχέων ἢ τρημάτων
εἴρονται· ἢ τῶν ἐμπροσθίων ἢ τῶν ὀπισθεν μέσων κάτωθεν ἄνω· καὶ ἀνέλκονται ἕως
ἡ τοῦ κάλου μεσότης γένηται κατὰ τὸ μεταξὺ τῶν τρημάτων διάστημα. εἶθ᾽ αἱ ἀρχαὶ
ἀνάγονται καὶ περιελοῦνται τῷ ἐν τῷ κεφάλῳ διπλῷ τροχίλλῳ· ἐναλλαγεῖσαι δι᾽ ὧν εἴρηνται,
ἄγονται κάτω, καὶ ἀποδέονται τύλοις ἐκθέτου ἄξονος. ἔχει γὰρ τὸ τοῦ τέκτονος —
ὄργανον, καὶ ἄλλον ἄξονα κάτωθεν κεκομμένον τοῖς σκέλεσιν ὑπεράνω τοῦ
διαστήματος, ὡς διὰ πενταδακτυλιαίου μέτρου. οὗτος δὲ ὁ ἄξων δύο τύλους ἔχει μέσους,
καὶ ἐν ταῖς ἐκθέτοις ἀποτορνώσεσι, σκυτάλας ἢ σφαιρωτίδας· ταύτας δὲ ταῖς σκυτάλαις
στρεφομένου τοῦ ἄξονος διὰ τοῦ κάλου, ἀναβιβαζομένη ἡ χελώνη, συναναβιβάζει τὴν σπάθην
καὶ τοὺς ἀγκῶνας ἐπὶ τὸν ἐν ταῖς πτερώσεσιν ἄξονα, πρὸς τοὺς κατὰ ἀνάτασιν καταρτισ-
μούς. αὕτη ἐστὶν ἀρχαία τοῦ τέκτονος ὀργάνου κατασκευή:-

Κίνησις τοῦ ὀργάνου:- ρπζ ον

Ἐπείπερ προηγουμένως στάσιμα ὄργανα ἐγένοντο ἐπὶ τοῦ ὤμου πρὸς τοὺς κατὰ ὑπερ-
αιώρησιν καταρτισμούς, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους δὲ τρόπους ἐστὶν ἐπιτήδεια· πρόκειται περὶ τῶν τοῦ
ὤμου καταρτισμῶν δηλῶσαι. ἄρξομαι δὲ ἀπὸ τῆς εἰς τὴν μασχάλην διαφορᾶς. ἵνα δὲ
γένηται ἀπηρτισμένη ἡμῖν ἡ τοῦ ὀργάνου κίνησις, προστιθέσθωσαν τῷ κατασκευασμένῳ
ἄμβαξ τροχίλλοι τέσσαρες· δύο μὲν κάτω ἐν τῷ λεγομένῳ ἄμβακι τῆς βάσεως· δύο δὲ
ἄνω, πρὸς τοῖς ἄνω πέρασι τῶν σκελῶν. ὅταν δὲ καταρτίζηται ὁ πάσχων, πρότερον
τὸ σφηνοειδὲς ἐρίῳ ἢ ὀθονίῳ περιειλείσθω, καὶ τότε ὑποπόδιον πλησίον τοῦ ὀργά-
νου ἐπιτιθέσθω, ᾧ ὑποποδίῳ ἐπιβαινέτω ὁ πάσχων. ἔπειτα αὐτοῦ τὰ σκέλη ἀσφα-
λιζέσθω πρὸς ἄλληλα χωρίς· καὶ ἡ χεὶρ ἡ κατὰ φύσιν ἔχουσα παρατεταμένη πρὸς
τὴν πλευράν. εἰς δὲ τὰ τρήματα τῶν πτερώσεων καὶ τοῦ ἄξονος αἱ περόναι ἐντι-
θέσθωσαν, ἵνα μένῃ ἀκίνητος ὁ ἄξων, ἕως τῆς ἐπιτηδείου τῆς κινήσεως χρείας·
γενομένων δὲ τούτων ὑπερτιθέσθω ἡ χεὶρ ὑπὸ τὸν ἄξονα· εἶθ᾽ ὅταν τὸ
σφηνοειδὲς ἐντεθῇ εἰς τὴν μασχάλην, βρόχος ὁ καρχήσιος ἢ ἄλλος ἰσότονος

περιτιθέσθω τῷ βραχίονι· καὶ αἱ τοῦ βρόχου ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω καὶ ἀποδιδόσθωσαν τοῖς τύλοις τοῦ ἐν τοῖς σκέλεσιν ἄξονος· τοῦ κάλου μὴ ἐνδεδεμένου, ὥσπερ ἐν τῇ κατασκευῇ ἱστορήθη· τοῦ δὲ ἄξονος στρεφομένου, εὐθύπορος ἐστὶν ἡ κατάτασις· ἡ δὲ κατὰ μετάληψιν κατάτασις, τρόπῳ τοιούτῳ γίνεται· ἀρχαὶ τοῦ βρόχου πρότερον μεταλαμβάνονται διὰ τῶν κάτω τροχίλλων· εἶτα ἀνάγονται καὶ ἀποδίδονται τοῖς τύλοις· ἵνα τῇ τοῦ ἄξονος κινήσει, ἡ δεδηλωμένη τάσις γένηται· ἡ κατὰ ἀντιμετάληψιν γίνεται· μεταλαμβανομένων τῶν τοῦ βρόχου ἀρχῶν διὰ τῶν κάτω τροχίλλων· καὶ τότε περιειλουμένων τοῦ ἄνω τροχίλλου· εἶτα ἀποδιδομένων τοῖς τύλοις τοῦ ἄξονος, γίνεται ἡ κατὰ ἀντιμετάληψιν κατάτασις· οἱ ἐκ κατακλείσεως τρόποι εἰσὶν οὗτοι· ὅταν δέ τις βούληται κατὰ ἀνάτασιν ἐνεργῆσαι, ἐνδεδεκότος τοῦ κάλου τὴν χελώνην, καθὼς ἐν τῇ κατασκευῇ ἐδηλώθη· τὰς ἀρχὰς τοῦ βρόχου ἀγέτω κάτω, καὶ ἀποδιδότω τινὶ ἀκινήτῳ προσκρατήματι· ἔπειτα στρεφέτω τὸν ἄξονα· συμβήσεται δὲ τῇ τοῦ ἄξονος στροφῇ κατὰ μετάληψιν τὴν διὰ τοῦ κάλου βιβαζομένην χελώνην τὴν ἀνάτασιν ἐπιτελεῖσθαι· ἐπὶ δὲ τῶν εἰρημένων· φαίνεται καὶ ὁ τῆς διατάσεως τρόπος· πρὸς δὲ τὴν διάτασιν, τὰς ἀρχὰς τοῦ βρόχου οὐκέτι δεῖ τῷ κρατήματι ἀποδιδόναι· ἀλλὰ τῶν ἔσω τύλων τοῦ ἄξονος τινί, ἢ αὐτόθεν ἢ κατὰ μετάληψιν· ἵνα μιᾷ τῇ τοῦ μηχανήματος κινήσει ἡ δεδηλωμένη διάτασις γένηται· ἐν ἁπάσαις δὲ ταῖς τάσεσιν ὁ ἄξων ἀκινητείτω καθὼς ἐδηλώθη· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν ἐξελκέσθωσαν αἱ τῆς ἀκινησίας τοῦ ἄξονος περόναι· καὶ τότε αὐτὸς ὁ ἄξων διὰ τῶν σκυταλῶν ἢ τῶν σφραγωνίδων ἐπιστρεφέσθω· ἵνα τι κατὰ σπασμὸν ἐπινεύοντος τοῦ σφηνοειδοῦς, ἡ κατὰ ἐξελκυσμὸν γένηται μοχλεία· ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων εἴρηται· εἶτα ἐν τῷ καταρτίζειν κατατεινομένου τοῦ βραχίονος, ὑπηρέτης ἐξόπισθεν ἑστώς, καταπλεκέτω τὰς χεῖρας ἑαυτοῦ κατὰ τοῦ τραχήλου τοῦ καταρτιζομένου πρὸς τὴν τοῦ σώματος εἰς τοὺς ὑπὸ πόδας τόπους ἀντιμεταγωγήν· ἐὰν δὲ κατὰ ὑπερακρώμισιν καταρτίζηται ὁ πάσχων, ἅμα τῇ τοῦ ὑπηρέτου τὸ δεδηλωμένον ἐνέργημα ποιοῦντος, τὸ ὑποπόδιον ἐφελκέσθω, τὸ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ καταρτιζομένου κείμενον, ἵνα ἐκ τοῦ ὀργάνου κρεμασθῇ ὁ πάσχων· ἐφ' ὧν ἔφην ἐν ἄλλοις ἅμα τῇ κατατάσει καὶ τῇ ὑπεραιωρήσει ἐπιτηδεία μοχλεία τοῦ σφηνοειδοῦς κατ' ἐξελκυσμόν, χαλασθείσης δὲ τῆς τάσεως, καὶ τὸ σφάλμα ἁρμόζει ταῖς χερσὶν ἀμφοτέραις· συλλαμβάνειν τὰ κῶλα καὶ ἀναβιβάσαι πρὸς τὴν ἐμβολήν· οὕτω καταρτίζεται ἡ εἰς τὴν μασχάλην τοῦ ὤμου διαφορά· ἐπὶ δὲ τῆς ἔμπροσθεν, καὶ τῆς ὀπίσω τοῦ ὤμου διαφορᾶς, στρέψαι δεῖ τὸν ἄξονα, ἵνα τὸ μὲν σφηνοειδὲς κάτω γένηται· τὸ δὲ λεῖον αὐτοῦ μέρος, ἄνω· τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἐπιτήδειον πρὸς τὸν νῦν καταρτισμὸν τοῦ ὤμου ἐπὶ τῶν προκειμένων διαφορῶν· γενομένου τούτου, πλησίον τοῦ ὀργάνου ὑποπόδιον τιθέσθω· ἐφ' ὃ ὁ καταρτιζόμενος ἐπιβαινέτω· καὶ τότε τὴν χεῖρα ὑπερθέτω, ἵνα κατὰ τοῦ ἄξονος ἐρεισθῇ· τούτου δὲ γενομένου, βρόχος ἰσότονος περιτιθέσθω τῷ βραχίονι· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω, ὡς ἐπὶ τὸν ἄξονα· τάσεις γινέσθωσαν αἱ αὐταί· αἱ ἐπὶ τῆς εἰς τὴν μασχάλην διαφορᾶς δεδηλωμέναι· καὶ μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν μοχλεῖαι γινέσθωσαν· αἱ παραδεδομέναι ἡμῖν ἐν τῇ τῶν ἄλλων ὀργάνων κινήσει, μὴ ὄντων δὲ ἀρκούντων δηλονότι, μηδὲ τοῦ ἐν ταῖς πληρώσεσιν, ἡ εἰς τὴν μασχάλην διαφορὰ διὰ τῆς σπάθης καταρτίζεται τρόπῳ τοιούτῳ· ἀνακλᾶται ἡ σπάθη·

κατὰ μετάληψιν τάσις

κατὰ ἀντιμετάληψιν

χζʹ

50 ὥστε αὐτῷ τὸ ἀμβωνοειδὲς πέρας ὑπεράραι τὸ κεφάλαιον ὥσανεὶ σφηνοειδές· καὶ τότε διπλῆς καιρίας μεσότης τάσσεται μεταξὺ τοῦ διαπήγματος καὶ τῆς σπάθης, ἧς αἱ ἀρχαὶ ἐξωθέν τε παρημμέναι· πρὸς δὲ τὸν καταρτισμόν, παρεστῶτος τοῦ πάσχοντος τῷ ὀργάνῳ ὑποτίθεται ἡ χεὶρ ὑπὲρ τὸ διάπηγμα· ἵνα ἡ σπάθη ὡς ἂν ἐντεθῇ εἰς τὴν μασχάλην· ἔπειτα τῷ βραχίονι ὁ καρχήσιος βρόχος ἢ ἄλλος ἰσότονος περιτίθεται. οὗ αἱ ἀρχαὶ ἄγονται κάτω, καὶ ἀποδίδονται τῷ διαπήγματι πρὸς κράτημα· ἐνδεδεμένης δὲ τῆς χελώνης τῷ κάλῳ· τῇ τοῦ ἄξονος στροφῇ ἀναβιβαζομένης τῆς χελώνης· συναναβιβαζούσης δὲ καὶ τὴν σπάθην, τὸν κατὰ ἀνάτασιν τρόπον ἐπιτελεῖ. δύναται δὲ καὶ ὁ κατὰ διάτασιν τρόπος, τῶν τοῦ βρόχου ἀρχῶν μεταλαμβανομένων καὶ ἀποδιδομένων τῷ ἄξονι· νυνὶ δὲ κινουμένου τοῦ ἄξονος, ἔσται ἡ διάτασις· δεῖ δὲ μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν συνέχειν τὰς τῆς διπλῆς καιρίας ἀρχάς· καὶ δι᾽ αὐτῆς τῆς καιρίας συνέχειν τὴν σπάθην· ἵνα νῦν διὰ τῆς σπάθης ἡ κατ᾽ ἐξελκυσμὸν γένηται μοχλεία· γενομένου δὲ τοῦ ἐξελκυσμοῦ, ἡ ἔντασις ἀνιέσθω· τὸ δὲ σφάλμα ὡς ὅτι τάχιστα συντελείσθω πρὸς τὴν τοῦ ἄρθρου ἐμβολήν. μὴ οὔσης δὲ σπάθης ἐν τῷ ὀργάνῳ, μήτε ἀγκώνων, μήτε τοῦ ἐν αὐτοῖς ἄξονος, ἡ εἰς τὴν μασχάλην διαφορὰ καταρτίζεται διὰ τοῦ σφηνοειδοῦς, τρόπῳ τοιούτῳ. τὸ ἐκ τῶν κάλων ἠρτημένον σφηνοειδές, ἐρείδεται κατὰ τοῦ ἄνω διαπήγματος· καὶ πρὸς αὐτὸ διὰ τῶν κάλων ἀσφαλίζεται. ἔπειθ᾽ ὑποτίθεται ἡ χείρ, καὶ ἡ μασχάλη κατὰ τὸ σφηνοειδὲς τίθεται. τοῦ σφηνοειδοῦς ἐντεθέντος εἰς τὴν μασχάλην, ὁ καρχήσιος βρόχος τῷ βραχίονι περιτίθεται, οὗ αἱ ἀρχαὶ ἄγονται κάτω καὶ ἀποδίδονται τῷ ἐν τοῖς σκελίσιν ἄξονι· ἵνα τῇ τούτου στροφῇ ἡ κατάτασις γένηται· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν δοκιμάζονται μοχλεῖαι, αἱ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὀργάνων δεδηλωμέναι· ἡ κατ᾽ ἐξελκυσμὸν· ἢ κατὰ σφάλμα· τῇ δεδηλωμένῃ καταστάσει γίνεται· ἢ συγκατατίθεται. τοῖς δ᾽ ἄλλοις ἔδοξε διὰ τῆς χελώνης καταρτίζειν τρόπῳ τοιούτῳ· πρότερον ἐκλύεται ὁ κάλος, καὶ τότε διαλύεται· διαλυθέντος δὲ αὐτοῦ, αἱ ἀρχαὶ ἄνωθεν κάτω διὰ δύο τῆς χελώνης τρημάτων διεκβάλλονται καὶ ἀποδίδονται τοῖς τύλοις τοῦ κάτω ἄξονος. ἀναβιβάζεται δὲ ἡ χελώνη πλησίον τοῦ ἄνω διαπήγματος, καὶ τότε πρὸς τὸν καταρτισμόν, ὑποτίθεται ἡ χείρ, καὶ ἐντίθεται τὸ σφηνοειδὲς εἰς τὴν μασχάλην· εἶθ᾽ ὁ βραχίων ἀσφαλίζεται πρὸς τὴν χελώνην διὰ τοῦ φοίνικος ἐπιδέσμου· γενομένων δὲ τούτων, στρέφεται ὁ κάτω ἄξων. ὑποχωρούσης ὑπὸ τοῦ κάλου καθελκομένης ἡ χείρ, ἡ χελώνη κατατείνει τὸν βραχίονα· καὶ ἡ μὲν κατάτασις γίνεται· αἱ δὲ ἀκόλουθοι μοχλεῖαι παραπορίζονται, προσδεδεμένου τοῦ βραχίονος τῇ χελώνῃ:-

Περὶ τῶν τεττάρων τοῦ ἀγκῶνος διαφορῶν:- ρπη

Ἐπὶ τῶν τριῶν τοῦ ἀγκῶνος διαφορῶν, ἐφ᾽ ὧν καταχέχαμπται ἡ χείρ· τὴν ἔσω λέγω καὶ τὴν ἔξω· ἔτι τε τὴν ὀπίσω ὁλοκλήρου οὔσης τῆς τοῦ ὀργάνου κατασκευῆς, τοῦ πάσχοντος πλησίον ἑστῶτος ἐπί τινος ὑποποδίου, στρεφέσθω ὁ ἄξων, ἵνα τὸ σφηνοειδὲς κάτω γένηται· τὸ δὲ λεῖον αὐτοῦ μέρος ἄνω· καὶ τότε ὑπερτι-

θέσθω ἡ χεὶρ ὑπὲρ τὸν ἄξονα, εἶθ' ὁ μὲν βραχίων ἀσφαλιζέσθω πρὸς τὸν ἄξονα διὰ τοῦ φοίνικος ἐπιδέσμου· τῷ δὲ πήχει πλησίον τοῦ καρποῦ ἀντισόστονος περιτιθέσθω βρόχος, οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀναγέσθωσαν, καὶ τῇ καταλλήλῳ στερεώσει, ἢ τῇ ἐκθέτῳ τοῦ ἄξονος ἀποστρέψει προσαπτέσθωσαν· οὕτω δὲ τοῦ τῆς χειρὸς σχήματος ἐγγωνίου πεπληγμένου, διὰ τῆς χωρίας ἡ μεσότης τῆς πλαγίας ταινίας, τασσέσθω κατὰ τοῦ πήχεως, ἐγγὺς τοῦ ἀγκῶνος, ἧς αἱ ἀρχαὶ φερέσθωσαν κάτω ὡς ἐπὶ τὸν ἄξονα· αἱ δὲ τάσεις τελείσθωσαν καθὼς ἱστορήθη ἐν τοῖς τοῦ ὤμου καταρτισμοῖς· ἔξεστι δὲ καὶ νῦν, ἢ κατὰ κράτημα καὶ ἀνάτασιν ἢ κατὰ διάτασιν ἐνεργῆσαι· πάλιν μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν, μοχλεῖαι αἱ αὐταὶ ἐγχειρείσθωσαν, αἱ προπαραδεδομέναι ἐν τῇ τῶν ἄλλων ὀργάνων κινήσει· ἐπὶ δὲ τῆς ἔμπροσθεν διαφορᾶς, τῆς χειρὸς ἐκτεταμένης, μετὰ τὴν ὑπέρθεσιν ὁ βραχίων ἀσφαλιζέσθω πρὸς τὸν ἄξονα· καὶ τότε τῷ πήχει βρόχος ὁ καρχήσιος ἢ ἄλλος ἰσότονος περιτιθέσθω· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω, καὶ πάλιν αἱ αὐταὶ δοκιμαζέσθωσαν τάσεις, καὶ μετὰ τὰς τάσεις αἱ εἰρημέναι μοχλεῖαι ἐν τῇ τῶν ὀργάνων παραδόσει· ἰδίως δὲ ἔδοξεν ἡ σπάθη εὔθετος πρὸς τοὺς τοῦ ἀγκῶνος καταρτισμούς· ἐλωμεν δὲ τῶν ἀγκώνων μὴ ὄντων, μὴ δὲ τοῦ ἐν ταῖς στερεώσεσιν ἄξονος συντελεῖται τὸ ἔργον οὕτως· ὁ κάλος καὶ διπλοῦται, εἶτα αὐτοῦ αἱ ἀρχαὶ διὰ δύο τρημάτων τῆς χελώνης ἄνωθεν κάτω διεκβάλλονται καὶ ἀποδίδονται τοῖς τύλοις τοῦ ἄξονος· ἡ δὲ χελώνη μετὰ τῆς σπάθης ἀναβιβάζεται ὡς πρὸς τὸ ἄνω διάπηγμα, καὶ τότε ἡ σπάθη ἀνακλᾶται· εἶτα ὑπερτίθεται ἡ χεὶρ ὑπὲρ τὸ διάπηγμα ἐρίσ περιπλεγμένου· καὶ ὁ μὲν βραχίων ἀσφαλίζεται πρὸς τὸ διάπηγμα ἐν τῇ τοῦ φοίνικος ἐπιδέσμου· ὁ δὲ πῆχυς πρὸς τὴν σπάθην, τῆς χειρὸς κεκαμμένης· ὅτε λοιπὸν στρεφομένου τοῦ ἐν τοῖς σκέλεσιν ἄξονος, ὑπὸ τοῦ κάλου καθελκομένη ἡ χελώνη κατατείνει τὴν σπάθην· εἶθ' οὕτως ἡ κατάτασις γίνεται· μετὰ δὲ τὴν κατάτασιν δοκιμάζονται μοχλεῖαι αἱ πάλαι εἰρημέναι· ἐπὶ μὲν τῶν δύο διαφορῶν τῆς ἔσω καὶ τῆς ἔξω, αἱ κατὰ παραγωγήν· ἐπὶ δὲ τῆς ὀπίσω, ἡ κατ' ἐξελκυσμόν· καὶ ἡ μὲν κατάτασις γίνεται· αἱ δὲ μοχλεῖαι διὰ τὴν τῆς χειρὸς πρὸς τὴν σπάθην πρόσδεσιν παραποδίζονται ἐκτός· εἰ μὴ κατ' ἐξελκυσμὸν μοχλεία γένοιτο, τῆς ῥίζης ἐξέλκεσθαι δυναμένης ἐκ τοῦ τρήματος· μᾶλλον δὲ εὔθετος ἡ σπάθη ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν διαφορᾶς ταύτης καταρτιζομένης· ὡσαύτως τοῦ κάλου ἐνδεδεμένου, ἐᾶσαι τὴν σπάθην κάτω παρειμένην εἶναι· ἔπειτα τῆς χειρὸς ὑπερτεθείσης· τὸν μὲν βραχίονα ἀσφαλίζεσθαι πρὸς τὸ διάπηγμα, τὸν δὲ πῆχυν πρὸς τὴν σπάθην· κἄπειτα μετὰ ταῦτα τὴν κατάτασιν δοκιμάσαι· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη, ἀκολούθους μοχλείας παραλαμβάνειν· μίαν μὲν τὴν κατὰ ἴπωσιν· δευτέραν δέ, τὴν κατὰ περίσφαλσιν, τῆς σπάθης μετὰ τῆς χειρὸς ἀνακλωμένης καὶ καμπτομένης περὶ τὸ τῆς ἰσώσεως αἴτιον· οὕτω καὶ τὰ τοῦ ἀγκῶνος ἐξαρθρήματα·

ΕΚ ΤΩΝ ΡΟΥΦΟΥ

τὸ ἱπποκράτους βάθρον:- ρπ

Ὁ θαυμασιώτατος ἱπποκράτης τὸ αὐτοῦ ὄργανον, ἐν πολλοῖς συγγράμμασιν εἴρηκε ξύλον· ἐν δέ τισι, σχεδὸν οἱ δὲ μετ' ἐκεῖνον, βάθρον αὐτὸ προσηγόρευσαν, καὶ ὑποστίξαντες αὐτῷ πόδας, ὡς ὀργάνῳ καὶ ὡς βάθρῳ ἐχρήσαντο· ἔστι δὲ

αὕτη ἡ κατασκευή, τοιαύτη· ξύλον ἑξάπηχυ τῷ μήκει, τῷ πλάτει, δίπηχυ, πάχει δὲ, σπιθαμιαῖον· τοῦτο τὸ ξύλον ἔχει κατὰ τὰ πέρατα, ἐμπεπηγότα τῇ ὀπίσω σανίδι ἕτερα ξύλα ποδιαῖα τῷ μήκει· τῷ δὲ ἀριθμῷ, τέσσαρα· δύο καὶ δύο περιφερῆ κατὰ τὰς κορυφὰς γεγονότα· ταῦτα τὰ ξύλα ὁ ἱπποκράτης φλιὰς ὠνόμασεν· ἐν δὲ ταῖς φλιαῖς ἐκκεκομμέναις κατὰ τὰ πλάτη στρογγύλοις καὶ διαντέσι τρήμασιν, ἄξονες περιέχονται ἔνθετοι, μέσους ἔχοντες τύλους· καὶ μετὰ τὰς ἐνθέτους ἀποτορνώσεις, περιαγωγίδας πρὸς τὴν στροφήν· ὅλον δὲ τὸ ξύλον κατὰ τὴν ἡμίσειαν, ἐκ διαστημάτων τετραδακτυλιαίων σεσωλήνισται σωλῆνι ὅμοιον, κατὰ βάθους τριδακτύλους τούτους δὲ τοὺς σωληνισμοὺς, καπέτους ὠνόμασεν ἱπποκράτης· ἔτι μέσον τὸ ξύλον ἐκκεκομμένην ἔχει τετράγωνον βαθεῖαν, εἰς ἣν ἐγκεῖται σκαφίον ὁ λεγόμενος πριαπίσκος ἐστὶ δὲ ἄλλη μέση πιεστικὴ φλιά, πρὸς χρείαν ἐπινενοημένη· καὶ ἡ μὲν κατασκευὴ ἡ κατὰ τὸν ἱπποκράτην, ἐστὶν αὕτη· μεθ᾽ ἣν ἀκολούθως ἐκθήσομαι τὴν κίνησιν τοῦ ἱπποκρατικοῦ βάθρου, ἔχοντος τὴν ἀρχαίαν ὀργανοποιίαν· κεκλιμένου τοῦ πάσχοντος πάντα δύναται καταρτίζεσθαι τὰ ὀλισθήματα, καθὼς ἱστορηθήσεται ἡμῖν ἐν τοῖς κατὰ μέρος.

φλιαί

κάπετοι

σκαφίον ὁ καὶ πριαπίσκος

περὶ γένυος: ρθ

Ἐπὶ τῶν τῆς γένυος διαφορῶν, ὑπτίως τοῦ πάσχοντος ἐσχηματισμένου, ἄν τε καθ᾽ ἓν μέρος τύχοι ἐξηρθρηκυῖα ἡ γένυς, ἄν τε κατ᾽ ἀμφότερα τὰ ἄκραια τοῦ πάσχοντος ἐσχηματισμένου ὑπτίως, ἔχοντος τὴν κεφαλὴν παρὰ τῷ καταλλήλῳ ἄξονι, τῶν χειρῶν ἀσφαλιζομένων πρὸς τῷ θώρακι καὶ τῷ ἐπιγαστρίῳ· καὶ τῶν σκελῶν πρὸς ἀναλογίαν πάντων πρὸς τὸ ὀργανικὸν βάθρον· τῇ κεφαλῇ ἐπιπλεκέσθω ὁ λαμβδοειδὴς ἐπίδεσμος ζώνη τινι ἢ τοῖς· καὶ τότε τοῦ ἐπιδέσμου αἱ ἀρχαὶ ἀμματιζέσθωσαν πρὸς τὴν ὑπερκειμένην φλιάν, κρατήματος χάριν, μεσότης τε καιρίας ἐπιτιθέσθω τῷ στόματι ὡς ἔσωτάτω, πλησίον τῶν χαλινῶν μεταξὺ τῶν γωνιαίων ὀδόντων. ἧς αἱ ἀρχαὶ καταγέσθωσαν κάτω καὶ ἀποδιδόσθωσαν τῷ παρὰ τοὺς πόδας ἄξονι· ἄλλης τε καιρίας μεσότης ὑποτιθέσθω τῷ γενείῳ, ἧς αἱ ἀρχαὶ ὑπὲρ κεφαλῆς ἀγέσθωσαν, καὶ ἀποδιδόσθωσαν τῷ ὑπὲρ κεφαλῆς ἄξονι διαστήματος χάριν· γενομένων τούτων, στρεφέσθω ὁ κάτω ἄξων· ἵν᾽ ὥσπερ κατὰ κράτημα καὶ κατάτασιν ἡ ἐνέργεια γένηται· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν, μοχλεύματα ἐντιθέσθωσαν αἱ παραδιδόμεναι ἡμῖν ἐν τῇ περὶ ἄρθρων πραγματείᾳ· ἐπὶ μὲν τῆς καθ᾽ ἓν μέρος ἐξαρθρήσεως, τρεῖς ἐνέργειαι παραλαμβανέσθωσαν· παραγωγή· ὤσις· σφάλμα· ἐπὶ δὲ τῆς κατ᾽ ἀμφότερα τὰ ἄκραια ἐκπαλήσεως ὤσις καὶ σφάλμα· ταῦτα εἰρήσθω μοι περὶ τῆς γένυος· μέτειμι νῦν ἐξῆς περὶ τοῦ ὤμου.

σ→

ἀντὶ τοῦ προσηλεῖσθαι

περὶ ὤμου: ρθα

Τῆς εἰς τὴν μασχάλην διαφορᾶς καταρτιζομένης, καὶ τῆς ἔμπροσθεν, ὑπτίως ὁ πάσχων σχηματιζέσθω· τῆς δὲ ὀπίσω, πρηνής· τῆς μὲν οὖν εἰς τὴν μασχάλην διαφορᾶς καταρτιζομένης, τὸ σφηνοειδὲς εἰς τὴν μασχάλην ἐντιθέσθω παρατετηρημένως ὥστε τὸ μὲν ἀμβωνοειδὲς αὐτοῦ μέρος ἔμπροσθεν νενευκέναι· τὸ δὲ περιτετραγωνισμένον, ὀπίσω· συμφέρει δὲ τὸ σφηνοειδὲς ὀθονίῳ ἢ ἐρίῳ περιειλεῖν, μαλάγματος χάριν· πᾶν γὰρ ξύλον ἀπερχὲς καὶ ἀπηνὲς, καθάπερ ἱπποκράτης λέγει· τούτῳ μὲν οὖν πρώτης αἰτίας χάριν, τῇ ἀπὸ τοῦ ἐρίου σκέπῃ χρώμεθα· δευτέρας δὲ, διὰ τοὺς ἐν τῇ μασχάλῃ ἱδρῶτας γενομένους· ἅμα μὲν, διὰ τὴν τοῦ καταρτισμοῦ—

ἐπλάθησαν ἅμα δέ, καὶ διὰ τὴν τοῦ τόπου φυσικὴν ἐργασίαν, συνεργοῦσαν τῷ χαλάσματι. ἀναπίνει τοῦ γραφέντος συλλεγόμενον ἱδρῶτα, καὶ ἅμα οὐ περιολισθάνει τὸ σφηνοειδές. εἶθ' αἱ τῶν κάλων ἀρχαὶ αἱ μὲν ἔμπροσθεν, αἱ δὲ ὄπισθεν, ὑπὲρ κεφαλῆς ἀγέσθωσαν ἐπὶ τὸν ἄξονα· κηρίας τε διπλῆς ἡ μεσότης ὑποτιθέσθω τῇ μασχάλῃ μεταξὺ τοῦ σφηνοειδοῦς καὶ τοῦ βραχίονος· ὡς δὲ ἔδοξεν ἄλλοις, μεταξὺ τοῦ σφηνοειδοῦς καὶ τῶν πλευρῶν· ἧς αἱ ἀρχαὶ ἔξω ἀγέσθωσαν· κατὰ τὸ δὲ τῷ βραχίονι βρόχος καρχήσιος ἢ ἄλλος ἰσότονος περιτιθέσθω· περιαπτέσθω δὲ ὁ βρόχος μὴ τῷ μυΐ· ἵνα μὴ νευρώδης ὤν, σφιγγόμενος ἀγανακτήσῃ, ἀλλ' ὑπεράνω τοῦ μυός, ἢ ὑπὸ τὸν μῦν· οἱ πολλοὶ τὸν ἄνω αἱροῦνται τόπον ὡς ἐπιτηδειότερον· ὅτι συνεγγίζει τῷ ἄρθρῳ· δυσχρηστότερος δ' ἐστὶν οὗτος πρὸς τὴν ἐνέργειαν παραπολλύων τὴν κατ' εὐθὺ μοχλείαν· ἅμα δὲ καὶ δι' ἐκεῖνο μάλιστα τὸν ὑπὸ τὸν μῦν αἱρούμεθα τόπον. ἐπείπερ τοπικῶς σφιγγομένου τοῦ ἄρθρου, δυσχερῶς ἀνάγεται τὰ σώματα· ἐκ διαστήματος δὲ συμμέτρου τεινόμενα, ῥαδίως κατάγεται· συμφέρει δὲ μαλάγματος χάριν, προσπεριειλεῖν ἔριον λεπτὸν τῷ βραχίονι· καὶ τότε τὸν βρόχον περιάπτειν· ὑποκείμεναι δὲ αἱ τοῦ ἀγκῶνος ἀνωμαλίαι, συνέχουσι τὸν βρόχον· ὥστε μηκέτι τῇ τῆς τάσεως βίᾳ ἀπορρεῖν κάτω· ὧν οὕτω γενομένων αἱ τοῦ βρόχου ἀρχαὶ καταφερέσθωσαν κάτω, καὶ ἀποδιδόσθωσαν κατ' εὐθὺ τῷ τύλῳ τοῦ ἄξονος, ἢ κατὰ περιείλησιν ἢ πρὸς ἀλλήλας ἡμματισμέναι· μᾶλλον δὲ συμφέρει αὐτὰς ἁμματίζειν, καὶ τότε περιτίθεσθαι τῷ τύλῳ· ἔστι δὲ ἤδη ἡ ἐνέργεια ἀσφαλεστέρα· ἐνεργήσομεν δέ, ἢ κατὰ κράτημα, ἢ κατὰ τάσιν, ἢ κατὰ κράτημα καὶ ἀντίτασιν· ἢ κατὰ διάτασιν, διὰ τῶν ἐν τῷ ὀργάνῳ ἀξόνων μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν· ἡ μὲν κατ' ἐξελκυσμὸν μοχλεία, διὰ τῆς διπλῆς κηρίας πρώτη γινέσθω διὰ τῆς μιᾶς χειρός· καὶ ἅμα τῷ ἐξελκυσμῷ ὁ ἀγκὼν μεταγέσθω ἔξωθεν ἔσω, τῇ ἑτέρᾳ χειρὶ ἐνεργοῦντος· ἔτι τῆς τάσεως οὔσης· δευτέρα δὲ ἡ κατὰ σφάλμα· ἀνεθείσης καὶ χαλασθείσης τῆς τάσεως διὰ τῶν χειρῶν· ἐπὶ δὲ τῆς ἔμπροσθεν καὶ τῆς ὀπίσω διαφορᾶς, καὶ ὑπτίου· ἐπὶ δὲ τῆς ὀπίσω πρηνοῦς· τὸ σφηνοειδὲς παραιτούμεθα· διπλῆς κηρίας μεσότης ἐρίῳ περιειλημμένη ὑποτιθέσθω τῇ μασχάλῃ· καὶ τότε αἱ ἀρχαὶ ~~ἀγέσθων~~ ὑπὲρ κεφαλῆς ἀγέσθωσαν μὴ κατὰ κάθετον κατὰ τὸν πάσχοντα ὦμον· ἀλλὰ κατὰ τὸ ἀντικείμενον μέρος τοῦ πάσχοντος ὑπτίου ἐσχηματισμένου· ἐπὶ μὲν τῆς ἔμπροσθεν διαφορᾶς· ἡ δὲ αἰτία ζητεῖται, δι' ἣν τοῦτο γίνεται· καὶ ἔφασαν οἱ περὶ τὸν Πασικράτην· ἵνα μὴ τῇ κατ' εὐθὺ ἀναγωγῇ ὑπὸ τῆς κηρίας ἀνακρατῆται ὁ βραχίων· οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ, οὐ τούτου χάριν ἔφασαν λοξοῦσθαι τὰς ἀρχάς· ἀλλ' ἵνα μὴ ἀναπιέζωμεν τὰ τῆς μασχάλης σώματα πληροῦντα τὸν τῆς ὠμοπλάτης τόπον· συμφώνως δὲ πᾶσιν ἤρεσεν ἡμῖν, λοξὰς ποιεῖσθαι τὰς ἀρχάς, ὡς πρὸς τὰ ἀντικείμενα μέρη, πρὸς τῇ καταλλήλῳ φυλακῇ· πάλιν τε ὁμοίως τῷ βραχίονι καρχήσιος βρόχος περιτιθέσθω ἢ ἕτερος ἰσότονος· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω ἐπὶ τὸν πρὸς τοῖς ποσὶν ἄξονα· ἵνα γένηται κράτημα καὶ κατάτασις· ἢ εἴ τις βούλοιτο τῷ κατὰ διάτασιν ἐνεργῆσαι τρόπῳ ἀκόλουθοι ἐπὶ τούτων μοχλεῖαι παραλαμβανέσθωσαν, αἱ ἐπάνω ἡμῖν εἰρημέναι· προηγουμένως δέ, ἡ διὰ τῶν χειρῶν παραγωγὴ καὶ ἴπωσις· ὁμοίως δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ὀπίσω διαφορᾶς, πρηνοῦς τοῦ πάσχοντος ἐσχηματισμένου· τὰ αὐτὰ ἐνεργήματα προσαγέσθω, ἃ καὶ ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν διαφορᾶς τοῦ ὤμου — μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν, ἡ διὰ τῶν χειρῶν ἴπωσις καὶ παραγωγή, καὶ σφάλμα παραλαμβανέσθω.

περὶ ἐξαρθρήματος βραχίονος καὶ κατάγματος: ρϟβ'.

Ἐὰν δ' ὅτι τῷ τοῦ βραχίονος ἐξαρθρήματι συγχρονίζῃ καὶ κάταγμα, μέσου τοῦ κώλου ραγέντος· γίνεται χρεία, ἅμα μὲν καταπάξεως τοῦ ἐξαρθρήματος· ἅμα δὲ διαπλάσεως τοῦ κατάγματος. νῦν εὐθετισθῇ καταρτισμός, τοῦ ἐξαρθρήματος, κατὰ κράτημα καὶ ἀνάτασιν· τοῦ δὲ κατάγματος κατὰ κράτημα καὶ κατάτασιν· πρῶτον δὲ καταρτιζέσθω τὸ ἐξάρθρημα, καὶ τότε τὸ κάταγμα· πρὸς μὲν οὖν τὸν τοῦ ἐξαρθρήματος καταρτισμὸν τὸ σφηνοειδὲς ἐντιθέσθω εἰς τὴν μασχάλην· ἀναγέσθωσάν τε ὑπὲρ κεφαλῆς αἱ τῶν χαλινῶν ἀρχαί· μεσότης δὲ κειρίας τασσέσθω μεταξὺ τοῦ σφηνοειδοῦς καὶ τοῦ βραχίονος, καὶ αἱ ἀρχαὶ φερέσθωσαν ἔξω· ὁ δὲ καρχήσιος βρόχος ὑπὸ τὸ σφηνοειδὲς ὑπεράνω τοῦ κατάγματος περιτιθέσθω· τούτου αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω καὶ ἀποδιδόσθωσαν τῇ φλιᾷ πρὸς κράτημα· αἱ δὲ τῶν χαλινῶν ἀρχαί, ἄνω τῷ ὑπὲρ κεφαλὴν ἄξονι· ἵνα τῇ τούτου στροφῇ κράτημα γένηται καὶ ἀνάτασις· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν, διὰ τῶν ἀκολούθων μοχλειῶν, ἡ τοῦ ἄρθρου γινέσθω κατάταξις. κάτωθεν τοῦ ἐξαρθρήματος καταρτισθέντος, αἱ τοῦ βρόχου ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν, καὶ ὑπὲρ κεφαλὴν ἀναφερέσθωσαν, καὶ ἀποδιδόσθωσαν κρατήματι· ἄλλος δὲ βρόχος ἰσότονος ὡς καρχήσιος τῷ βραχίονι περιτιθέσθω· οὗ αἱ ἀρχαὶ καταφερέσθωσαν καὶ ἀποδιδόσθωσαν τῷ ἄξονι κάτω, πλησίον τῶν ποδῶν ἵνα γένηται τὸ ἐνέργημα κατὰ κράτημα καὶ κατάτασιν· νῦν δ' οὐκ ἔστιν εὐλαβὴς ἐν τῇ τοῦ κατάγματος κατατάσει ἡ τοῦ καταρτισμένου ἄρθρου ἐκσάλευσις, κεκρατημένου διὰ τοῦ ἄνω ὑπὸ τοῦ σφηνοειδοῦς καὶ τοῦ ἄνω βρόχου, μετὰ τὴν κατάτασιν διὰ χειρῶν τὸ κάταγμα διαπλασσέσθω, καθὼς πλειστάκις ἐδηλώσαμεν καὶ ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν, ἔτι τε τῆς ὀπίσω διαφορᾶς, ταῖς αὐταῖς ἐπινοίαις γινέσθωσαν οἱ καταρτισμοί· καὶ τὰ μὲν περὶ τοῦ ὤμου, ἐν τοσούτοις μοι μεμνήσθω.

περὶ ἀγκῶνος:- ρϟη'

Ἐπὶ τῶν τριῶν τοῦ ἀγκῶνος διαφορῶν· τῆς ἔσω· τῆς ἔξω, τῆς ὀπίσω, ἐφ' ὧν κέκαμπται ἡ χείρ, ἐκτείνεσθαι μὴ δυναμένη, ὕπτιος ὁ πάσχων ἐπὶ τοῦ ὀργάνου κλινέσθω· καὶ μετὰ τὸν οἰκεῖον σχηματισμόν, βρόχος ὁ καρχήσιος ἢ ἄλλος ἰσότονος περιτιθέσθω τῷ βραχίονι οὗ αἱ ἀρχαὶ ἄνω φερέσθωσαν ὑπὲρ κεφαλήν, κρατήματος χάριν· τῷ δὲ σύνεγγυς πλησίον καρποῦ, ἀνισότονος περιτιθέσθω βρόχος. ὡς ἐρῶ· ὁ χιαστὸς ἢ ναυτικός· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀναγέσθωσαν, καὶ τῇ καταλλήλῳ φλιᾷ προσδεθήτωσαν, ὡς γενέσθαι τὸ σχῆμα ἐγγώνιον· εἶτα τότε διπλῆς κειρίας μεσότης, ἢ ταινίας μέση πλατείας τασσέσθω κατὰ τοῦ πήχεως ἐγγὺς ἀγκῶνος. οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω ἐπὶ τὸν πρὸς τοῖς ποσὶν ἄξονα· ἔχοντες οὖν ἄνω μὲν τοῦ βρόχου ἀρχάς, κάτω δὲ τῆς διπλῆς κειρίας, ἄξονάς τε δύο· ὃν μέν, ὑπὲρ κεφαλήν· ὃν δέ, πρὸς τοῖς ποσίν· ἐνεργήσομεν γε ἢ κατὰ κράτημα καὶ ἀνάτασιν, ἢ κατὰ διάτασιν· καὶ μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν, μοχλείαις χρησόμεθα· ταῖς καταλλήλοις πρὸς τὴν τοῦ ἄρθρου καταταγήν· ἐπὶ μὲν τῆς ἔσω καὶ τῆς ἔξω διαφορᾶς, ταῖς κατὰ παραγωγήν· ἐπὶ δὲ τῆς ὀπίσω, τῇ κατ' ἐξελκυσμόν· ἐπὶ δὲ τῆς ἔμπροσθεν διαφορᾶς, ἐφ' ἧς ἐκτέταται ἡ χεὶρ κάμπτεσθαι μὴ δυναμένη, σχηματιζέσθω ὁ πάσχων ὕπτιος, ἐπιρρεπὴς ἐπὶ τὸ πάσχον μέρος· τῆς δὲ χειρὸς ἐκτεταμένης ἐπὶ τοῦ σανιδώματος, βρόχος ὁ καρχήσιος περιτιθέσθω τῷ βραχίονι· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς· καὶ τῷ πήχει ἄλλος ἰσότονος βρόχος κατὰ τὰ ἀπολήγοντα μέρη τὰ πρὸς τῷ καρπῷ, οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω· τάσεις τε δοκιμαζέσθωσαν αἱ προ-

ἑρμηνείᾳ· ἡ κατὰ κράτημα καὶ κατάτασιν· καὶ μᾶλλον νῦν ἀμφοτέρας νομίζω τὴν κατὰ διάτασιν, ἐνεργεστέρας οὔσας τῆς ἁπλῆς κατατάσεως πρὸς τὴν τοῦ ἄρθρου διάστασιν· δεῖ δὲ μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν, τὰς ἐπιτηδείους ἐπικρίνειν μοχλείας, τὴν κατὰ ἴπωσιν καὶ κατὰ περίσφαλσιν· τῆς μὲν κατὰ ἴπωσιν, ἔτι μενούσης τῆς τάσεως· τὴν δὲ κατὰ περίσφαλσιν, χαλασθείσης· δεῖ δὲ μετὰ τὸν καταρτισμὸν πρὸς ἀσφαλῆ γνῶσιν τῆς τῶν ὀστέων καταπαγῆ πειράζειν τὰ φυσικὰ τῆς χειρὸς ἐνεργήματα· κάμψιν λέγω καὶ ἔκτασιν· ἔτι τε τὴν ἐπὶ τὸ πρηνὲς καὶ ὕπτιον στροφήν· ταῦτα γὰρ τὰ ἐνεργήματα ἀνεμποδίστως γινόμενα, δηλοῖ τὸ τοῦ καταρτισμοῦ τέλος· ἔνεστι δὲ καὶ ἐξ ἀντιπαραβολῆς τῆς πρὸς τὸν ἕτερον ἀγκῶνα, ἐπιγινώσκειν τὸ ἀποτέλεσμα· ἐπὶ τέλει δὲ ἡ χεὶρ καμπτέσθω οἰκείῳ ἐγγωνίῳ σχήματι· φυλαττέσθω τε πρὸς τὴν ἀκόλουθον θεραπείαν· τοῖς δεδηλωμένοις τρόποις καταρτίζεται τὰ δύο τοῦ πήχεως ὀστᾶ, παρὰ φύσιν διατεθέντα· ἐπεὶ δὲ καὶ κατ' ἰδίαν ἕκαστον αὐτῶν πάσχει· ὁ μὲν πῆχυς ἐξαρθρῶν, ἡ δὲ κερκὶς παραρθροῦσα, καὶ περὶ τούτων διαλέξομαι· διατίθεται κατ' ἰδίαν ὁ πῆχυς χωρὶς τῆς κερκίδος, καὶ πάλιν ἡ κερκὶς καθ' αὑτὴν παραρθρεῖ, χωρὶς τοῦ πήχεως· ὁπότερον δ' ἂν τῶν ὀστέων τούτων πάθῃ, πάλιν τοῦ καταρτισμοῦ διὰ τοῦ ὀργάνου γινομένου, ὁ μὲν βραχίων ἀσφαλιζέσθω βρόχῳ πρὸς τὴν ὑποκειμένην φλιάν· τῷ δὲ πήχει πάλιν κατὰ τὰ ἀπολήγοντα μέρη, περιτιθέσθω βρόχος ἀνισόκωλος, ὡς ὁ ἐρεός, ἢ ναυτικός· οὗ βρόχου αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω καὶ περιτιθέσθωσαν τοῖς τοῦ ἄξονος τύλοις πρὸς τὴν τάσιν· ἡ δὲ τοῦ ἀνισοκώλου βρόχου περίθεσις, παρατετηρημένη γινέσθω· ὥστε τὰς μὲν ἀγκύλας τετάχθαι πρὸς τὸ καταρτιζόμενον μέρος· τὰς δὲ ἀρχάς, κατὰ τὸ ἀντικείμενον· ἰδίως γὰρ οἱ ἀνισόκωλοι βρόχοι, ἐκεῖνα μᾶλλον βιάζονται τὰ μέρη, οἷς περίκεινται αὐτῶν αἱ ἀρχαί· ἧττον δὲ τὰ ἀντικείμενα· ἐπεὶ δὲ ἀζυγής ἐστιν ὁ πῆχυς· καὶ τὸ ἕτερον ὀστέον παρὰ φύσιν ἔχων καταρτίζεται, συμφέρει ἐκεῖνον μὲν βιάζεσθαι· τὸ δὲ κατὰ φύσιν εἰ οἷόν τε, μὴ διατεταχέναι τάσεως αὐτάρκους γινομένης, μοχλεῖαι παραλαμβανέσθωσαν, αἱ τῷ ὀλισθήματι κατάλληλοι, ἐπὶ μὲν τῆς ἔσω τοῦ πήχεως διαφορᾶς, ἐκ τῆς ἔξω κερκίδος συμμεμυκότες οἱ δάκτυλοι τῶν δύο χειρῶν, ὑποτιθέσθωσαν τῷ ἀγκῶνι, καὶ τὰ θέναρα ἐκ τῶν πλαγίων παρατιθέσθω, ἵνα διὰ τῆς τῶν θενάρων περιθέσεως ὡσανεὶ κατὰ παραγωγὴν βίᾳ καταγαγὼν ἀξιωθῇ τὸ ὀστέον· ἐπεὶ δὲ ἀζυγής ἐστιν ὁ πῆχυς· καὶ τὸ ἕτερον ὀστέον παρὰ φύσιν ἔχων καταρτίζεται, συμφέρει ἐκεῖνον μὲν βιάζεσθαι· τὸ δὲ κατὰ φύσιν εἰ οἷόν τε, μὴ διατεταχέναι τάσεως αὐτάρκους γινομένης, μοχλεῖαι παραλαμβανέσθωσαν, αἱ τῷ ὀλισθήματι κατάλληλοι, ἐπὶ μὲν τῆς ἔσω τοῦ πήχεως διαφορᾶς, ἐκ τῆς ἔξω κερκίδος συμμεμυκότες οἱ δάκτυλοι τῶν δύο χειρῶν, ὑποτιθέσθωσαν τῷ ἀγκῶνι καὶ τὰ θέναρα ἐκ τῶν πλαγίων παρατιθέσθω· ἵνα διὰ τῆς τῶν θενάρων περιθέσεως ὡσανεὶ κατὰ παραγωγὴν βίᾳ καταγαγὼν ἀξιωθῇ τὸ ὀστέον· ἐπὶ δὲ τῆς ὀπίσω τοῦ πήχεως τῆς κερκίδος διαφορᾶς, τῆς χειρὸς κατὰ ποσὸν κεκαμμένης, ἅμα τῇ κατατάσει, θέναρι χειρὸς ἡ ἴπωσις γινέσθω πρὸς τὴν τοῦ ὀστέου καταταγήν· καὶ αὐτῆς τῆς τάσεως τελείως συνεργούσης τῷ καταρτισμῷ· τῆς δὲ κερκίδος εἰς τὸν ἔμπροσθεν τόπον παρηρθρηκυίας, ἐκτεταμένης τῆς χειρός, οὕτως ἐνεργεῖν δεῖ, ὡς ἐπὶ τῆς ἔμπροσθεν διαφορᾶς ἀμφοτέρων τῶν ὀστέων· δοκιμαζέσθω τοίνυν, τάσις μέν, ἡ κατὰ κράτημα καὶ κατάτασιν μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν, μοχλεῖαι δύο παραλαμβανέσθωσαν· ἡ κατὰ ἴπωσιν, καὶ κατὰ περίσφαλσιν, ἀνεθείσης τῆς τάσεως ὡς ἐκεῖ ἐδηλώθη· μετὰ δὲ τὸν καταρτισμόν, κοινότερον ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, δοκιμάσαι δεῖ τὰ τῆς χειρὸς ἐνεργήματα, εἰ ἀνεμποδίστως γίνεται, κάμψιν λέγω καὶ ἔκτασιν· ἐπί τε τὸ

πρηνὲς καὶ τὴν ὕπτιον στροφήν· τούτων τῶν ἐνεργημάτων ἀπαραιτήτων ὄντων, παραι-ρεῖσθαι δεῖ τὴν τελείαν καταταγὴν γεγονυῖαν· μεθ' ἣν τὸ ἐγγώνιον σχῆμα χαρίσασθαι τῇ χειρὶ δεῖ πρὸς τὴν ἀκόλουθον θεραπείαν.

θν ρϙδ

περὶ καρποῦ.

ὁ καρπὸς εἰς τέσσαρας τόπους παραλλάττει· ἔσω· ἔξω· ἔμπροσθεν, ὄπισθεν· δεῖ δὲ ἐπὶ τῆς ἔσω διαφορᾶς, ὑπτίαν σχηματίζειν τὴν χεῖρα· ἐπὶ τοῦ βάθρου τοῦ πάσχοντος ὁμοίως κεκλιμένου· ἐπὶ δὲ τῶν λοιπῶν τριῶν διαφορῶν, πρηνῆ· μετὰ τὸν προειρημένον σχηματισμόν· τῷ πήχει καρχήσιος βρόχος ἢ ἄλλος ἰσότονος περιτιθέσθω· τῷ δὲ κοίλῳ τῆς χειρὸς πλαγία σκυτάλη, ἢ κανθήριον ἐντιθέσθω· ἔπειτα ἀσφαλιζέσθω πρὸς τὸ μετακάρπιον διὰ τοῦ καλουμένου ἐξάρχου ἐπιδέσμου· καὶ τότε τοῖς τῆς σκυτάλης ἄκροις, ἢ τοῦ κανθηρίου, διπλῶν καιριῶν μεσότητες ἢ βρόχων ἀνισοτόνων ἀγκύλαι περιτιθέσθωσαν ἀγόμεναι κάτω· ἕτερός τε βρόχος περιτιθέσθω τῷ πήχει ἰσότονος, οὗ αἱ ἀρχαὶ ὑπὲρ κεφαλῆς ἀγέσθωσαν, ἀποδιδόμεναι κρατήματι· αἱ δὲ κάτω ἀρχαὶ περιτιθέσθωσαν τῷ ἄξονι πρὸς τὴν κατάλληλον τάσιν· ἵνα κινουμένου τούτου, κράτημα γένηται καὶ κατάτασις, μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν, αἱ ἁρμόζουσαι μοχλεῖαι παραλαμβανέσθωσαν· μάλιστα δὲ νῦν συμφέρει ἐπὶ τοῦ καρποῦ, κατὰ κράτημα καὶ κατὰ τάσιν ἐνεργεῖν· ἔξεστι δὲ καὶ ἀνατάσει καὶ διατάσει χρήσασθαι· τῆς τάσεως αὐτάρκους γενομένης, ἁρμοζέσθωσαν αἱ κατάλληλοι μοχλεῖαι πρὸς τὴν καταταγήν· ἐπὶ μὲν τῆς ἔσω καὶ τῆς ἔξω διαφορᾶς, θέναρι χειρὸς, ἢ πτέρνῃ κατὰ ἐπίβασιν, βιαζέσθω τὰ ἐξέχοντα ὀστᾶ· εἶθ' ἡ χεὶρ ἄρα κατὰ τὰ μέρη τὰ πρὸς τοῖς δακτύλοις ἀντανακλάσθω· ἐπὶ δὲ τῆς ἔμπροσθεν, καὶ τῆς ὄπισθεν διαφορᾶς, αἱ μὲν κατὰ σφαιρωτῆρα μοχλεῖαι ὀφείλουσι παραλαμβάνεσθαι:-

÷ ἐξόχου ἢ ἐξοχῆς

θν ρϙε

περὶ ὑβώματος:-

πᾶσαι μὲν αἱ διαφοραὶ τῶν ἐκβολέων, τῷ τοῦ ἱπποκράτους ὀργάνῳ καταρτίζονται· προηγουμένως δὲ τὰ τῆς ῥάχεως ὑβώματα· τῶν δὲ τῆς ῥάχεως ὑβωμάτων μάλιστα θεραπεύεσθαι νενόμισται τὰ ἐκ πληγῆς γινόμενα, πρόσφατα ὄντα· σχηματιζέσθω νῦν ὁ πάσχων πρηνὴς ἐπὶ τοῦ βάθρου· ἵνα αἱ τῶν βρόχων ἀρχαὶ κατάλληλοι γίνωνται τοῖς ἄξοσι· περιτιθέσθωσαν δὲ τῇ ῥάχει ἤτοι ἰσότονοι βρόχοι δύο· εἷς μὲν ἄνω ὑπὲρ τὸ ὕβωμα· εἷς δὲ κάτω ὑπὸ τὸ ὕβωμα· ἔπειτα οἱ ἀνισότονοι τέσσαρες· δύο ἄνω καὶ δύο κάτω κατὰ ἀντίθετον τασσόμενοι· ὡς ἐδηλώθη ἐν τῇ τῶν ὀλισθημάτων πραγματείᾳ· ἡ δὲ τῆς τάσεως ἐνέργεια γινέσθω μᾶλλον μὲν κατὰ διάτασιν· ἔσθ' ὅτε δὲ κατὰ κράτημα καὶ κατάτασιν, ἢ κατὰ κράτημα καὶ ἀνάτασιν· μετὰ δὲ τὴν αὐτάρκη τάσιν, προσαγέσθωσαν μοχλεῖαι αἱ κατὰ ἴπωσιν· διαφόρους δὲ ἰπώσεις ἀνέγραψεν ὁ ἱπποκράτης· τήν διὰ τοῦ θέναρος τῆς χειρός· καὶ τὴν διὰ τῆς ἰπωτηριάδος σπάθης· ἡ δὲ διὰ τῆς ἰπωτηριάδος σπάθης μοχλεία, ἐγίνετο ἐν τοῖς εὐπορίστοις καταρτισμοῖς, τοῦ τῆς σπάθης ἄκρου ἐντιθεμένου εἰς ἐν τοῖον† ὄρυγμα, ἢ ξύλον ἐσκαμμένον· ἡμεῖς δὲ ἐν τῷ ἱπποκρατείῳ βάθρῳ πρὸς τὴν τῆς σπάθης ἀντέρεισιν ἐποιήσαμεν πῖ σιδηροῦν ἀνάλογον τῇ σπάθῃ — ἔνθετόν καὶ ἐξαίρετον· τετρημένου πολλοῖς τρήμασιν· εἰς τρήματα τῶν τοῦ ὀργάνου σκελῶν ἐντιθεμένων, πρὸς τὸ κατάλληλον τοῦ ὑβώματος μέγεθος. ἁρμόσας τὸ πῖ· τὸ τῆς σπάθης ἄκρον ἔνθες εἰς τὸ πῖ· κατάγων τε τὴν ἰπωτηριάδα κατὰ τοῦ ὑβώματος πρὸς τὴν κατὰ ἴπωσιν μοχλείαν. ἔνιοι δὲ καὶ διπλῆς καιρίας ὑποθέντες μεσότητα τῷ ὀργάνῳ τὴν αὐτάρκη· ἐκεῖ τὴν ἰπωτηριάδα σπάθην ἐνθέντες ἴπωσαν. τὸ δὲ μέτρον τῆς ἰπώσεως, ἐν τοῖς περὶ ὀλισθημάτων ἀκριβέστερον εἴρηται.

ἰπωτηρίας σπάθη

+ ἴσως ἐν τοίχῳ

Περὶ τῶν τοῦ μηροῦ ἐξαρθρημάτων. ρϟϛ'

Εἰς τέσσαρας τόπους ἐξαρθρεῖ ὁ μηρός· ἔσω· ἔξω· ἔμπροσθεν· ὀπίσω· καὶ ἐπὶ μὲν τῶν τριῶν διαφορῶν, τῆς ἔσω, τῆς ἔξω, τῆς ἔμπροσθεν, ἐκτέταται τὸ σκέλος κάμπτεσθαι μὴ δυνάμενον· ἐπὶ δὲ τῆς ὀπίσω διαφορᾶς κέκαμπται, ἐκτείνεσθαι μὴ δυνάμενον. ἐπὶ τῶν τριῶν διαφορῶν, ἐφ' ὧν ἐκτέταται τὸ σκέλος, σχηματιζέσθω ὕπτιος ὁ πάσχων· καὶ τότε διπλῆς ταινίας μεσότης ἐρίῳ περιειλημμένη τῷ περιναίῳ ὑποτιθέσθω, αἱ δὲ ἀρχαὶ ἀνατεινέσθωσαν ὑπὲρ κεφαλῆς, ἀδιαφορώτερον μέν, ἢ ἐπὶ τῶν λοιπῶν διαφορῶν. εἴτε μεσότης τῆς ταινίας, τῷ περιναίῳ περιτιθέσθω· παρατετηρημένως δὲ μᾶλλον ἐπὶ τῆς ἔσω διαφορᾶς πρὸς τῷ ὑγιεῖ μηρῷ· ἵνα μὴ ὑπὸ τῆς μεσότητος τῆς ταινίας ἡ τοῦ μηροῦ κεφαλὴ ἐν τῇ τάσει κρατηθῇ· μᾶλλον δ' ἔσονται αἱ ἀρχαὶ ἀποδιδόσθωσαν (ἴσ. δεῖ ἔσονται αἱ ἀρχαί) ἢ τῷ ἄξονι, εἰ κατὰ διάτασιν ἐνεργεῖν μέλλομεν. εἰ δὲ κατὰ κράτημα καὶ κατάτασιν, τῇ ὑποκειμένῃ φλιᾷ· καὶ τότε τῷ μηρῷ κατὰ τὰ ἀπολήγοντα μέρη τὰ πρὸς τῷ γόνατι, καρχήσιος βρόχος περιτιθέσθω, οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω καὶ ἀποδιδόσθωσαν τῷ τύλῳ τοῦ ἄξονος· ἵνα τῇ τούτου στροφῇ, κράτημα γένηται καὶ κατάτασις. τάσεως αὐτάρκους γενομένης, μοχλεῖαι προσαγέσθωσαν. ἰδίως δὲ ἡ σπονδὴ φλιᾷ ἐπενοήθη ἐπὶ τῆς ἔσω διαφορᾶς τοῦ μηροῦ· ἧς καταρτιζομένης, σχηματίζεται ὁ πάσχων, κεκλιμένος ἐπὶ τὸ κατὰ φύσιν ἔχον μέρος τοῦ πριαπίσκου ἐξηρημένου· καὶ τὸ μὲν ὑγιὲς σκέλος τάσσεται ὑπὸ τὴν φλιάν· καὶ οὕτως ἀσφαλίζεται πρὸς τὸ βάθρον ἵνα ἀτρεμῇ. ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ χεῖρες σὺν τῷ λοιπῷ σώματι· τὸ δὲ πεπονθὸς σκέλος φέρεται ἄνω ὑπὲρ τὴν φλιάν, κατὰ τοῦ πεπονθότος σώματος, πλησίον περιναίου καὶ τῶν ἐν μηρῷ, κατὰ τὰ ἀπολήγοντα μέρη τὰ πρὸς γόνατι, καρχήσιος βρόχος, ἢ ἄλλος ἰσότονος περιτίθεται, οὗ αἱ ἀρχαὶ ἄγονται κάτω ἐπὶ τὸν ἄξονα. αὐτῇ δὲ τῇ φλιᾷ ὑπὸ τὸ καταρτιζόμενον σκέλος ὑποτίθεται σπάθη ἱππωτρίας, ἢ ἄμβη· ἔσωθεν ἀπὸ τοῦ περιναίου ὅλῳ τῷ σκέλει ὑποκειμένη. τούτων γενομένων πρὸς τὸν καταρτισμόν, στρέφεται ὁ ἄξων· οὗ κινουμένου, γίνεται κατάτασις· μετὰ τὴν αὐτάρκη τάσιν ἄρχεται ἡ σπάθη ἢ ἄμβη κατὰ τῆς φλιᾶς καταγομένης βίᾳ κάτω τοῦ σκέλους (μετὰ τοῦ σκέλους), ἥτε κατ' ἐξελκυσμὸν γίνεται μοχλεία. μετὰ δὲ τὸν ἐξελκυσμὸν δοκιμάζεται τὸ σφάλμα, ὡς καὶ ἐπὶ τῆς εἰς τὴν μασχάλην διαφορᾶς εἴρηται. ἐπὶ δὲ τῆς ὀπίσω διαφορᾶς, οὔτε τὸ πρηνὲς οὔτε τὸ ὕπτιον σχῆμα ἀρκούμεθα, ἀλλὰ καθέδριον, ὡς ἐπὶ τὸ ὑγιὲς ἰσχίον· μᾶλλον δὲ προσκεκλιμένον. τούτου δὲ ὄντος τοῦ σχήματος, δύο δεῖ λαβεῖν ταινίας· ὧν τὴν μὲν ἁπλῆν παρατεῖναι, τὴν δὲ διπλῆν ἐσεμβαλέσθαι τῇ μεσότητι τῆς ἁπλῆς. καὶ τῇ μὲν ἁπλῇ ταινίᾳ περιζώσαι τὸν πάσχοντα· τὴν δὲ διπλῆν ἄνωθεν κάτω ἐπαγαγεῖν ἀπὸ τοῦ ἥπατος ὡς ἐπὶ τὸν περίναιον· καὶ διὰ τῆς ἕδρας ὀπίσω ἐνεγκεῖν, ἵνα ὁμόσε αἱ τέσσαρες τῶν ταινιῶν ἀρχαὶ ἀποδοθῶσιν ὀπίσω πρὸς τὸ κράτημα. γενομένου δὲ τοῦ κρατήματος, σπάθης ἱππωτρίδος τὸ πλατὺ μέρος ὑποτιθέσθω τῷ ἰσχίῳ· τῷ δὲ μηρῷ κατὰ τὰ ἀπολήγοντα μέρη τὰ πρὸς τῷ γόνατι, ἰσότονος βρόχος περιτιθέσθω, οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω ἐπὶ τὸν ἄξονα, ἵνα τῇ τοῦ ἄξονος στροφῇ κράτημα γένηται καὶ κατάτασις. τάσεως αὐτάρκους γενομένης ἅμα τῇ κατατάσει ἡ τοῦ μηροῦ κεφαλὴ διὰ τῆς σπάθης ἔξω προβιβαζέσθω· καὶ πλατείᾳ τῇ χειρὶ εἰς τὸ ὕπτιον κατακλινέσθω ὁ πάσχων· τῇ γὰρ διεζευγμένῃ βίᾳ ἀρθρεμβοληθήσεται ὁ μηρός. τὸ δὲ τῆς καταστάσεως σημεῖον ἐξ ἀντιπαραβολῆς τῆς πρὸς τὸ ἕτερον σκέλος γνωρίζεται, καὶ τῶν ἀνεμποδίστων ἐνεργημάτων αὐτοῦ τοῦ σκέλους. ὅταν γὰρ ἀνεμποδίστως κάμπτηται καὶ ἐκτείνηται, τότε λογίζεσθαι δεῖ περὶ τῆς ἀρίστης καταστάσεως.

περὶ γόνατος :- ρϟγ

τὸ γονάτιον εἰς τρεῖς τόπους παραφθρεῖ· τὸν ἔσω· τὸν ἔξω· τὸν ὄπισω· ἐπὶ δὲ πάσης διαφορᾶς ἐκτείνεται τὸ σκέλος κάμπτεσθαι μὴ δυνάμενον· δεῖ δὲ ἐπὶ μὲν τῆς ἔσω καὶ τῆς ἔξω διαφορᾶς, ὕπτιον σχηματίζειν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὸν πάσχοντα ἐκτεταμένου τοῦ σκέλους· ἐπὶ δὲ τῆς ὄπισω, πρηνῆ· τοῦ σχηματισμοῦ γενομένου καθὼς εἴρηται, δύο βρόχοι ἰσότονοι περιτιθέσθωσαν τῷ σκέλει· ὁ μὲν ἄνω τοῦ μηροῦ· εἷς δὲ, κάτω κνήμης· καὶ τοῦ μὲν ἄνω βρόχου αἱ ἀρχαὶ ἀναγέσθωσαν ἄνω ὑπὲρ κεφαλῆς· τοῦ δὲ κάτω, ἐπὶ τὸν ἄξονα· εἶτ' ἐγκρινέσθωσαν καὶ αἱ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἄρθρων δεδηλωμέναι· ἐξέσται γὰρ ἢ κατὰ κράτημα καὶ κατάτασιν, ἢ κατὰ κράτημα καὶ ἀνάτασιν, ἢ κατὰ διάτασιν· τάσεως αὐτάρκους γενομένης, ἐπὶ μὲν τῶν εἰς τὰ πλάγια διαφορῶν τῆς ἔσω καὶ τῆς ἔξω, αἱ κατὰ παραγωγὴν ἐγκρίνονται μοχλεῖαι· ἐπὶ δὲ τῆς ὄπισω, καὶ ἡ κατὰ ἔπωσιν, καὶ ἡ κατὰ περίσφαλσιν· τοὺς δὲ τρόπους τῶν μοχλειῶν τούτων ἐμφερεῖς ὄντας τοῖς ἐπὶ τοῦ ἀγκῶνος, μετάγειν δεῖ καὶ ἐνθάδε.

περὶ σφυρῶν :- ρϟδ

τὸ σφυρὸν ποτὲ μὲν ἔσω, ποτὲ δὲ ἔξω διαστρέφεται· ἔσθ' ὅτε δὲ ὄπισω ὑποπυγδα-χονώτερον δὲ ἐπὶ πάσης διαφορᾶς, σχηματιζέσθω ὁ πάσχων ὕπτιος, ἐκτεταμένον τὸ σκέλος ἔχων· καὶ τότε τῇ κνήμῃ βρόχος ἰσότονος καρκίνος περιτιθέσθω· οὗ αἱ ἀρχαὶ ἀναγέσθωσαν ὄπισω κατὰ τοῦ ὑπὲρ κεφαλῆς ἄξονος, τῷ δὲ σφυρῷ βρόχος περιτιθέσθω ὁ καλούμενος σφάκων, ἢ τὸ σανδάλιον· οὗ τε τούτου ἀρχαὶ ἀγέσθωσαν κάτω ἐπὶ τὸν ἄξονα· καὶ τότε ἢ διατεινέσθω ἢ κατὰ κράτημα ἢ κατάτασιν διατεινέσθω τὸ μέρος· τάσεως αὐτάρκους γενομένης, αἱ ἀκόλουθοι μοχλεῖαι δοκιμαζέσθωσαν· ἐπὶ μὲν τῆς ἔσω καὶ τῆς ἔξω διαφορᾶς, δοκιμαζέσθωσαν αἱ μοχλεῖαι αἱ κατὰ ἀντιστροφήν· ἐπὶ δὲ τῆς ὄπισω, ἡ κατ' ἐξελκυσμόν· νυνὶ γὰρ διὰ τὸν σχηματισμὸν γίνεται ἡ κατ' ἐξελκυσμόν· τοὺς δὲ τρόπους τῶν μοχλειῶν τούτων, ἐπιμελέστερον ὑμῖν ἐκθήσομαι· ἐν τῇ περὶ τῶν ὀλισθημάτων πραγματείᾳ.

γρ. τῶν τοῦ ἀνθρώπου μορίων.

Ῥούφου Ἐφεσίου ὀνομασίαι τῶν κατὰ ἄνθρωπον τπϛ

τί πρῶτον ἔμαθες ἐν κιθαριστικῇ· κρούειν ἑκάστην τῶν χορδῶν καὶ ὀνομάζειν. τί δὲ πρῶτον ἔμαθες ἐν γραμματικῇ· γνωρίζειν ἕκαστον τῶν γραμμάτων καὶ ὀνομάζειν· οὐκοῦν καὶ τὰς ἄλλας τέχνας ὡσαύτως ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἄρχονται διδάσκειν· καὶ ὁ χαλκεὺς καὶ ὁ σκυτοτόμος καὶ ὁ τέκτων, πρῶτον καὶ σιδήρου ὄνομα καὶ σκεύους· καὶ ὁτουοῦν ἄλλου τῶν πρὸς τὴν τέχνην· καὶ ὅσαι σεμνότεραι οὐχὶ καὶ ταύτας ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἄρχονται διδάσκειν; τί γὰρ πρῶτον ἔμαθες ἐν γεωμετρίᾳ, στιγμήν, καὶ γραμμήν, καὶ ἐπίπεδον· καὶ ἐπιφάνειαν· καὶ σχῆμα τρίγωνον· καὶ κύκλον καὶ τὰ ὅμοια· εἰδέναι τε ὅ,τι ἕκαστον αὐτῶν καὶ ὀνομάζειν ὀρθῶς.— οὐ θέλεις οὖν καὶ τὰ ἰατρικὰ ἀπὸ τῶν ὀνομάτων ἀρξάμενος μανθάνειν; καὶ πρῶτον μὲν ὅ,τι χρὴ καλεῖν ἕκαστον τοῦ σώματος μόριον· ἔπειτα τὰ ἄλλα ὡς ἂν ἕπηται τῷ λόγῳ; ἢ δοκεῖ σοι ἱκανὸν εἶναι, δεικνῦντα διδάσκειν ὥσπερ κωφὸν ὅ,τι χρῄζεις διδάξαι; ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ ἐκεῖνο ἄμεινον· οὐχ ὁμαλὲς δὲ καὶ ῥᾷστον οὕτω

καὶ μανθάνειν αὐτὸν καὶ ἕτερον διδάσκειν; καὶ τοῦτό μοι δοκεῖ οὕτως. ἀρχὴν δὴ καὶ
ἀποβλέπων εἰς τὸν παῖδα τοῦτον, διαμνημονεύσεις τὰ ἐπιφανῆ. πρῶτον οὖν χρὴ —
καλεῖν τὰ ἔνδον, ζῶντι ὅ μάλιστα ἀνθρώπῳ ἔοικε διελόντες, διδάσκειν σε πειρα-
σόμεθα. ἧττον δὲ ἐμποδὼν εἰ μὴ καὶ παντάπασιν ἐοίκασι, τὸ γοῦν κεφάλαιον —
ἑκάστου διδάξαι. πάλαι δὲ γενναιότερον, ἐπὶ ἀνθρώπων ἐδίδασκον τὰ τοιαῦτα. ἔστι δὲ
τὰ μέγιστα μέρη τοῦ σώματος, κεφαλὴ καὶ αὐχήν. καὶ θώραξ καὶ χεῖρες καὶ σκέλη.
θώρακα δὲ οὐ μόνον τὰ ἀπὸ τῶν κλειδῶν μέχρι τῶν ὑποχονδρίων καλοῦμεν.
ἀλλὰ καὶ τὸ σύμπαν ἀπὸ κλειδῶν μέχρι τῶν αἰδοίων. κεφαλῆς δὲ καὶ τοῦ
τετριχωμένου, τὸ μὲν ἔμπροσθεν, βρέγμα. τὸ δὲ ὄπισθεν, ἰνίον. τὰ δὲ ἑκατέρωθεν
τοῦ βρέγματος, κόρσαι καὶ κρόταφοι. τὸ δὲ ἐν μέσῳ, καθ' ὃ δὴ μάλιστα εἱλοῦνται
αἱ τρίχες, κορυφή. τὸ δὲ ὑπὸ τῷ βρέγματι μέτωπον. αἱ δὲ παρὰ τοὺς κροτάφους τῶν
τριχῶν ἐκφύσεις, ἴουλοι. χαῖται, ῥυτίδες, ἐπισκύνιον. ὅπερ ἐπάγομεν τοῖς ὀφθαλμοῖς,
ἤν πρὸς ἑαυτοὺς τι φροντίζωμεν ἢ αἰδώμεθα. ἄλλοι δέ, τὸ ὑπὸ ταῖς ὀφρύσι —
σαρκῶδες, ἐπισκύνιον ὀνομάζουσιν. ὀφρύες δέ, τὰ τετριχωμένα τοῦ μετώπου —
πέρατα. ὧν τὸ μεταξύ, μεσόφρυον. ὑπὸ δὲ ταῖς ὀφρύσι, βλέφαρα. τὸ μέν, ἄνωθεν.
τὸ δέ, κάτωθεν. τούτων δὲ αἱ μὲν ἐκπεφυκυῖαι τρίχες, ταρσοὶ καὶ βλεφαρίδες. τὰ δὲ
ψαύοντα ἀλλήλων πέρατα ἐν τῷ καταμύειν ἡμᾶς, στεφάναι καὶ χηλαί. τοῦ δὲ
ἄνω βλεφάρου τὸ ἐπιπολῆς, κοῖλον. τὸ δὲ ἀνάλογον τούτῳ τὸ κάτω, ὑπό-
κοιλον. ὃ δὴ καὶ ἀνοιδίσκει ἔν τε ὑδέροις, καὶ ἄλλως πονηρᾶς γινομένης τῆς
ἕξεως. ἐπί τε χρονίοις αἱμορροΐσι, καὶ ἐπὶ γυναικὸς χρονίῳ ἰχῶρι. ποτὲ μὲν καὶ
ἐν ὀφθαλμίαις εὐήθεις εἶναι. διὰ τοῦτο καὶ κοιλιδίαν τὸ πάθημα ὀνομάζεται, ὅτι
τῶν κοίλων οἴδημά ἐστι. τὰ δὲ κοῖλα πέρατα τοῦ τε ἄνω καὶ τοῦ κάτω βλεφάρου,
κανθοί. ὁ μὲν μείζων, ὁ πρὸς τὴν ῥῖνα. ὁ δὲ ἐλάσσων, ὁ πρὸς τῷ κροτάφῳ. —
ὀφθαλμοῦ δέ, τὸ μὲν ἐν μέσῳ βλεπόμενον, ὄψις καὶ κόρη. καὶ γλήνην τὸ εἴδωλον
τὸ ἐν τῇ ὄψει φαινόμενον καλοῦσι. τὸ δὲ συνεχὲς τῇ ὄψει μέχρι τοῦ λευκοῦ ἶριν.
τοῦτο δὲ ὡς ἔχει χρώματος, μέλαν ἢ πυρρὸν ἢ γλαυκὸν ἢ χαροπὸν ὀνομάζουσι. —
περιθεῖ δὲ στεφάνη τὸ μέλαν καὶ ἀποκρίνει τοῦ λευκοῦ. κύκλος δὲ ἡ στεφάνη καὶ
σύνδεσμος τῶν χιτώνων τοῦ ὀφθαλμοῦ. ὧν δὴ ὁ πρῶτος δύο ἔχων φύσεις, δύο
ὀνόματα ἔχει. κερατοειδὴς μὲν κατὰ τὸ μέσον καὶ μέχρι τῆς ἴριδος. τοῦτο γὰρ καὶ ἔοικεν
αὐτοῦ τοῖς ξυομένοις κέρασι. λευκὸς δὲ τὸ ἄλλο μέρος πᾶν δι' οὗπερ καὶ βλέπεται.
οὐδὲν ἐοικὼς τῷ μέσῳ οὔτε τὴν φύσιν οὔτε τὴν χροιάν. ἐπίκειται δὲ αὐτῷ ἄνωθεν ἡ
καλουμένη ἐπιδερμίς. ἥτις καὶ ἐν νέοισι καὶ ἐν πρεσβύταις, καὶ ἐν τῷ παθήματι τῇ —
χημώσει, ἀφισταμένη τε καὶ ἐξαίρουσα τὸ πυρρὸν ὁρᾶται. τοὺς δὲ ἄλλους χιτῶνας
ὅπως χρὴ ὀνομάζειν, εἰρήσεται ὀλίγον ὕστερον ἐν τῇ διαιρέσει τοῦ ζώου. τὰ δὲ ὑπὸ
τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπανεστηκότα ὀστᾶ, ὑποφθάλμια. οἱ δέ, ὑπώπια καλοῦσιν. —
ἀπὸ δὲ τοῦ μεσοφρύου τέταται ἡ ῥίς. ταύτης δὲ τὰ μὲν τρήματα, μυκτῆρες καὶ
ῥώθωνες. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ μύξας ὀνομάζουσιν. Ἱπποκράτης δὲ τὸ δι' αὐτῶν περίσ-
σωμα, μύξαν καλεῖ. Ἀθηναῖοι δὲ τὸ περίσσωμα τοῦτο, κόρυζαν καλοῦσι τὸ

[Left margin:]
καλεῖται καθ' ἑαυτό, καὶ σὺν τῷ προσώπῳ. τοῦ δὲ τετριχωμένου

καὶ ὄπισθεν κατὰ τὸ ἰνίον ἀφειμέναι τρίχες. αἱ δὲ ἔσχαται τοῦ μετώπου

[Right margin:]
+ γρ. ἔοικε.

θώραξ
κεφαλή.
βρέγμα.
ἰνίον
κόρσαι καὶ κρόταφοι
κορυφή. μέτωπον
ἴουλοι. χαῖται.
ἐπισκύνιον

ὀφρύες
μεσόφρυον. βλέφαρα.
ταρσοὶ καὶ βλεφαρίδες.

στεφάναι καὶ χηλαί.

κοῖλον.
ὑπόκοιλον.

κανθοί. ὀφθαλμοί
ὄψις καὶ κόρη γλήνη

ἶρις

χιτῶνες.

κερατοειδής.

ἐπιδερμίς.

ὑποφθάλμια. ὑπώπια

ῥίς. μυκτῆρες.
ῥώθωνες. μύξαι.
μύξα. κόρυζα.
+. μύξα ἐστίν, ἀποκάθαρμα τοῦ ἐγκεφάλου. ὥστε κινεῖσθαι τὸ ἡγούμενον τῆς ψυχῆς μέρος.

δὲ μεταξὺ τῶν τρημάτων χονδρῶδες, ῥινὸς διάφραγμα. τὰ δὲ ἑκατέρωθεν ἐπὶ τὰ μῆλα νεύοντα ὀστώδη, ῥινὸς ῥάχις. τὸ δὲ πέρας τοῦ ὀστώδους ὀφθώματος τὸ ἔνθεν καὶ ἔνθεν, πτερύγια. ταῦτα δὲ καὶ κινεῖται ἐν ταῖς σφοδραῖς δυσπνοίαις καὶ ἄλλως — θυμωθέντων. τὸ δὲ πρὸ τοῦ διαφράγματος τῆς ῥινὸς σαρκῶδες ἐπὶ τὸ χεῖλος καθῆκον, κίων. τὸ δὲ ἄκρον τῆς ῥινός, σφαιρίον. τὸ δὲ ὑπὸ τῷ κίονι ἐν τῷ ἄνω χείλει κοῖλον, φίλτρον. τὸ δὲ ὅλον μετὰ τὴν ῥῖνα τοῦ ἄνω χείλους, ὑπορρίνιον. εἶτα χείλη δύο. ὧν τὰ μὲν ἄκρα, πρόχειλα. τὸ δὲ σύμβλητον τῶν χειλῶν, προσώμιον. τὸ δὲ ἐπὶ τῷ κάτω χείλει κοῖλον, νύμφη. τῶν δὲ ὤτων, ἀκοὴ μὲν ὁ πόρος δι' οὗ ἀκούομεν. λοβὸς δέ, τὸ ἐκκρεμές. ὅπερ καὶ μόνον Ἀριστοτέλης φησὶ τοῦ ὠτὸς ὀνομάζεσθαι. τὰ δὲ ἄλλα ἀνώνυμα εἶναι. οἱ δὲ ἰατροὶ καὶ ταῦτα ὠνόμασαν. πτερύγιον μέν, τὸ ἀνωτάτω πλατὺ ἐπικλινές. ἕλικα δέ, τὸ ἐντεῦθεν συμπληροῦν τὴν περιφέρειαν τῶν ὤτων. ἀνθέλικα δέ, τὸ ἐν μέσῳ ὑπὲρ αἶρον τὴν κοιλότητα. κόγχην δέ, τὸ ἀπὸ τῆς ἀνθέλικος κοῖλον. τὸ δὲ ἀπεναντίον τῆς κόγχης ἔξαρμα παρὰ τὸ πέρας τοῦ κροτάφου, τράγον. τὸ δὲ τῆς ἕλικος τέλος τὸ ὑπότραχυ, ἀντιλοβίδα. πρόσωπον δὲ ὠνόμασαι, πᾶν τὸ ἔμπροσθεν τῆς κεφαλῆς. μῆλα δέ, τὰ ὑπὸ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐξάρματα τοῦ προσώπου. ἃ δὴ καὶ αἰσχυνομένων ἡμῶν, ἐρυθραίνεται. ἀπὸ δὲ τῶν μήλων αἱ παρειαὶ καλοῦνται. καὶ αἱ σιαγόνες καὶ αἱ γνάθοι. καὶ προσέτι γε, ἡ μὲν κάτω. ἡ δέ, ἄνω. καὶ τὸ ἄποξυ τῆς κάτω γνάθου, γένειον καὶ ἀνθερεών. τὸ δὲ ὑπὸ τὴν κάτω γνάθον σαρκῶδες, λευκανίαν. οἱ δέ, ἀνθερεῶνα μὲν τοῦτο, λευκανίαν δὲ τὸ πρὸς τῇ κλειδὶ κοῖλον ὀνομάζουσι. τοῦ δὲ πώγωνος, ἡ μὲν ὑπὸ τοῖς κροτάφοις πρώτη βλάστησις ἴουλος. ἡ δὲ ἐπὶ τῷ ἄνω χείλει πρώτη βλάστησις, προπωγώνιον. αὐξηθεῖσαι δὲ αὗται αἱ τρίχες, μύστακες. αἱ δὲ ἐπ' ἄκρον τοῦ γενείου, πάππος. αἱ δὲ κάτω τοῦ γένυος, ὑπήνη. στόμα δέ, καὶ ἡ πρώτη τομὴ τῶν χειλέων. καὶ ἡ ἐφεξῆς εὐρυχωρία μέχρι τῆς φάρυγγος. ἐν δὲ τῷ στόματι, ἄλλα τέ ἐστι καὶ οἱ ὀδόντες. ἔνιοι δέ, κρατῆρας ὀνομάζουσι. τούτων δέ, τομεῖς μὲν τοὺς ἔμπροσθεν τέσσαρας. κυνόδοντας δέ, τοὺς ἐφεξῆς ἕνα ἑκατέρωθεν. μύλους δὲ καὶ γομφίους, τοὺς μετὰ τοὺς κυνόδοντας. πέντε ἑκατέρωθεν. σωφρονιστῆρας δέ, τοὺς ἐσωτάτω καὶ ἐσχάτους. ἡνίκα ἂν δὴ σωφρονεῖν ἄρχωνται φυομένους. ἕνα ἑκατέρωθεν. τοσοῦτοι μὲν οἱ τῆς ἄνω γνάθου καὶ οὕτως ὠνομασμένοι. τοσοῦτοι δὲ καὶ οἱ τῆς κάτω γνάθου καὶ οὕτως ὠνομασμένοι. ἡ δὲ σύνθεσις τῶν γνάθων, χαλινοί. τράπεζαι δὲ τὰ πλατέα τῶν γομφίων. ὁλμίσκοι δὲ καὶ φατνία, αἱ τῶν γνάθων κοιλότητες. εἰς ἃς ἐμπεπήγασιν οἱ ὀδόντες. οὖλα δέ, αἱ περὶ τὰς ῥίζας σάρκες. παρασύρια δέ, τὰ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς γλώττης. ὑπογλωττὶς δέ, τὸ κάτωθεν. ἐπιγλωττὶς δὲ τὸ ἔνδον ὑπὲρ τοῦ βρόγχου πῶμά τι γινόμενον, ὅταν καταπίνωμεν. τοῦ μηδὲν εἰς τὸν πλεύμονα ἐμπίπτειν. ἀνακινούντων δέ, μετέωρόν ἐστιν ὡς μὴ κωλύῃ τὸ ἀναπνεῖν. οὐρανὸς δὲ καὶ ὑπερῴα, τὸ περιφερὲς τῆς δὲ γλώσσης, ῥίζα μὲν ὅθεν ἐκπέφυκε. τὸ δὲ ἐν τῷ στόματι φέρον, γλῶσσα καλεῖται. αὐχὴν δέ, τὸ ἐφεξῆς.

ῥινὸς διάφραγμα. ῥινὸς ῥάχις.
πτερύγια
κίων. σφαιρίον.
φίλτρον. ὑπορρίνιον
πρόχειλα.
προσώμιον. νύμφη.
ὦτα. ἀκοή.
λοβός
πτερύγιον. ἕλιξ.
ἀνθέλιξ.
κόγχη
τράγος
ἀντιλοβίς. πρόσωπον
μῆλα
παρειαί
σιαγόνες. γνάθοι
γένειον. ἀνθερεών
λευκανία
ἴουλος. προπωγώνιον.
μύστακες. πάππος
ὑπήνη. στόμα
ὀδόντες
κρατῆρες
κυνόδοντες
μύλοι
γομφίοι
σωφρονιστῆρες
χαλινός. τράπεζαι
ὁλμίσκοι. φατνία
οὖλα. αὐχήν
ὑπογλωττίς. ἐπιγλωττίς.
οὐρανός. ὑπερῴα.

·/· γλῶσσά ἐστι, φλεβώδης καὶ σαρκώδης ὑποπίμελος. αἰσθητικὴ χυμῶν. συνεργὸς τῇ καταστάσει καὶ τῇ διαρθρώσει τῆς φωνῆς.

+ γρ. δυσπνοίαις

+ γρ. ὑπόρρινον.

·/· γρ. παράστρια.

τῆς ἄνω γνάθου. κίων δὲ καὶ γαργαρεών, ἡ ἐκ τῆς ὑπερῴας πρόσφυσις. Ἀριστοτέλης δὲ,
σταφυλοφόρον αὐτὸ καλεῖ. ὅτι φλεγμήναντος, σταφυλῇ τι ὅμοιον ἐξ αὐτοῦ κρεμάννυται).
σταφυλὴν δὲ οὐ τὸ μόριον ἀλλὰ τὸ πάθημα χρὴ ὀνομάζειν. φάρυγξ δὲ ἢ φαρύγγεθρον,
ἡ πρὸς τὴν κατάποσιν πᾶσα εὐρυχωρία. ταῦτ' ἄρα καὶ Ὅμηρος ἐποίησε: φάρυγος δ' ἐξέσσυτο οἶνος. ψωμοί τ' ἀνδρόμεοι. ἡ δὲ δὴ ἐκ τοῦ βρόγχου καὶ τοῦ πλεύμονος ἐσπασμένη
ὁ κύκλωψ τὸ σιτίον καὶ πόμα. τοῦτο δὲ δεινῶς ἀμαθὲς καὶ ἀνόητον. παρίσθμια
δὲ καὶ ἀντιάδες καὶ μῆλα, τὰ ἑκατέρωθεν τοῦ φαρυγγέθρου σαρκώδη καὶ ἀδενοειδῆ. τέσσαρες δὲ εἰσιν αἱ ἀντιάδες. αἱ μὲν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἄκρου τοῦ βρόγχου. αἱ δὲ ἐφεξῆς
καὶ κατωτέρω. μετὰ δὲ τὴν κεφαλήν, τράχηλος. τὸ δὲ αὐτὸ καὶ δέρη καὶ αὐχήν. ὑποδερὶς δέ, τὸ ἐκ τῶν πρόσθεν τελευταῖον τῆς δέρης. τραχήλου δέ, τὸ μὲν ἔμπροσθεν, βρόγχος
καὶ τραχεῖα ἀρτηρία δι' οὗ ἀναπνέομεν. καὶ ἡ ὑπεροχὴ τοῦ βρόγχου, λάρυγξ. τὸ δὲ ὄπισθεν
αὐτοῦ τένοντες. τὸ δὲ πρὸς ταῖς κλεισὶ κοῖλον, Ὅμηρος καλεῖ λευκανίαν. οἱ δὲ
ἰατροί, ἀντικάρδιον καὶ σφαγήν. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν τενόντων ἐπὶ τοὺς ὤμους καθήκοντα,
ἐπωμίδες. ὦμος δὲ ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος. ἡ πρὸς τὴν ὠμοπλάτην καὶ τὸ σύμπαν
ἄρθρον. κοτύλη δὲ ὤμου, τὸ κοῖλον τῆς ὠμοπλάτης. ὠμοπλάται δὲ τὰ ἐγκείμενα
τῷ νώτῳ πλατέα ὀστέα. ὧν αἱ διὰ μέσου ὑπεροχαί, ῥάχις ὠμοπλατῶν. ἀκρώμιον δέ, ὁ σύνδεσμος τῆς κλειδὸς καὶ τῆς ὠμοπλάτης. εὔδημος δέ, ὀστάριον εἶναί φησι
μικρὸν τὸ ἀκρώμιον. κλεῖδες δέ, τὰ ὑπὸ τῷ τραχήλῳ ὀστᾶ. αὗται πρὸς τὸ στῆθος
ἠρεισμέναι, εἴργουσι τοὺς ὤμους καὶ τὰς ὠμοπλάτας μὴ συμπίπτειν ὥσπερ τοῖς ἄλλοις
ζώοις. ἐκεῖνα γὰρ κλεῖδας οὐκ ἔχει. διὰ τοῦτο καὶ ἄνθρωπος πλατυστερνότατος. μασχάλη δέ
ἐστι, τὸ ὑπὸ τῷ ὤμῳ κοῖλον. εἰς ἣν τὰ πολλὰ ὀλισθαίνει ὁ ὦμος. μάλην δὲ οὐχ ἑλληνικὸν ὀνομάζειν. τὸ δὲ φέρειν τι κρύπτοντα ἐν τῇ μασχάλῃ, ὑπὸ μάλης ἔχειν
λέγε⟩ται. βραχίων δὲ τὸ ἐφεξῆς τοῦ ὤμου. τούτου δέ, ἡ μὲν πρὸς τῷ ὤμῳ περιφέρεια, κεφαλὴ
βραχίονος. καὶ ἡ ἔσω ὑπεροχὴ παρὰ τὸν ἀγκῶνα, ἣν ἐπίφυσιν Ἱπποκράτης ἐκάλει ἀμαθῶς νομίζειν ἀπόφυσιν εἶναι τοῦ πήχεως, καὶ αὐτὴ κεφαλὴ βραχίονος. μετὰ δὲ τὸν βραχίονα, ἀγκὼν
τὸ σύμπαν ἄρθρον. καὶ τὸ ὀξὺ ἐφ' ᾧ κλινόμενοι στηριζόμεθα. οἱ δέ, ὀλέκρανον καλοῦσι.
Δωριεῖς δὲ οἱ ἐν Σικελίᾳ, κύβιτον. Ἐπίχαρμος δὲ καὶ τὸ παίειν τῷ ἀγκῶνι, κυβιτίζειν ἔλεγε.
τῶν δὲ ὀστῶν τοῦ ἀγκῶνος, τὸ μὲν ὑποτεταγμένον πῆχυς. τὸ δὲ ἐπικείμενον, κερκίς. περαίνει δὲ
ταῦτα πρὸς τὸν καρπόν. τὸ δὲ ἐφεξῆς τοῦ καρποῦ πλατὺ καὶ συμφυές, μετακάρπιον καὶ
ταρσός. εἶτα δάκτυλοι. χεὶρ δὲ τὸ ὅλον ἀπὸ τοῦ ὤμου. καὶ ᾧ κρατοῦμεν. δακτύλων δέ, ὁ
μέν τις, μέγας. ὁ ἀφεστηκὼς τῶν ἄλλων. ὁ δέ, λιχανός. ὁ πρῶτος τῶν τεσσάρων. ὁ
δέ, μέσος. ὁ δέ, παράμεσος. ὁ δέ, μικρός. τὰ δὲ ὀστᾶ αὐτῶν, σκυταλίδες καὶ φάλαγγες.
τὰ δὲ πρῶτα ἄρθρα, προκόνδυλοι. τὰ δὲ ἐφεξῆς, κόνδυλοι. τὰ δὲ τελευταῖα, μετακόνδυλοι.
αἱ δὲ τῶν ὀνύχων ἀρχαί, ῥιζωνύχια. τὰ δὲ ἔσωθεν πέρατα τῶν δακτύλων, ῥάγες καὶ
κορυφαί. στῆθος δέ, τὸ ὑπερέχον ἀπὸ τοῦ μεγάλου δακτύλου σαρκῶδες ὑπὸ τὸ κοῖλον
τῆς χειρός. θέναρ δέ, τὸ μεταξὺ διάστημα τοῦ λιχανοῦ καὶ τοῦ μεγάλου δακτύλου σαρκῶδες.
ἐφ' ᾧ τὸ κοῖλον τῆς χειρός, θέναρ. ὑποθέναρ δέ, τὸ ὑπὸ τοῖς τέτρασι δακτύλοις.
δοκεῖ δέ μοι Ἱπποκράτης, πᾶν τὸ πλατὺ τῆς χειρός, θέναρ ὀνομάζειν. ἀπὸ δὲ τῶν
κλειδῶν, στῆθος μὲν τὸ ἔμπροσθεν τὸ μέσον. εἰς ὃ δὲ ἐμβάλλουσιν αἱ πλευραί,
στέρνον. νῶτον δέ, τὸ ἐξόπισθεν ἀπὸ τοῦ αὐχένος μέχρι τοῦ μεταφρένου. μετάφρ-

Left margin: φάρυγξ ἢ φαρύγγεθρον; ἴσως, ἐφ' ᾧ

Right margin:
κίων καὶ γαργαρεών.
σταφυλοφόρον.
φάρυγξ ἐστί, χονδρώδης δι' ἧς τὸ πνεῦμα ἀναπνέομεν. συνεργὸς καὶ πρὸς τὴν φωνήν.
παρίσθμια.
ἀντιάδες. μῆλα.
τράχηλος ὁ καὶ δέρη καὶ αὐχήν. ὑποδερίς.
τραχεῖα ἀρτηρία
λάρυγξ
τένοντες. λευκανία.
ἀντικάρδιον. σφαγή.
ἐπωμίδες. ὦμος
κοτύλη. ὠμοπλάται
ῥάχις ὠμοπλατῶν
ἀκρώμιον
κλεῖδες
μασχάλη
βραχίων
ἀγκών
κύβιτον
πῆχυς. κερκίς.
καρπός. μετακάρπιον
ταρσός. χείρ. δάκτυλοι
μέγας, λιχανός
μέσος. παράμεσος. μικρός.
σκυταλίδες. φάλαγγες
προκόνδυλοι. κόνδυλοι. μετακόνδυλοι
ὄνυχες. ῥιζωνύχια.
ῥάγες καὶ κορυφαί
στῆθος
θέναρ
ὑποθέναρ
στῆθος
στέρνον. νῶτος. μετάφρενον

ἔνον δὲ, τὸ μεταξὺ τοῦ νώτου καὶ ὀσφύος, κατὰ τὴν τῶν νεφρῶν πρόσφυσιν. ὀσφὺς δὲ, τὸ τελευταῖον τῆς ῥάχεως. αἱ δὲ ὑπὸ τῷ στήθει σαρκώδεις ὑπεροχαὶ, μαστοὶ καὶ τιτθοί. μαστοῦ δὲ τὸ μὲν ἄκρον, θηλή. ἡ δὲ πρώτη ἐν τῷ ἡβάσκειν αὔξησις, κύαμος. ὁ δὲ ὅλος ὄγκος, ἄσκωμα. κυριώτερον δὲ ἐν γυναικί. πλευρὸν δὲ καλεῖται, πᾶν τὸ ὑπὸ τῇ μασχάλῃ. τὰ δὲ μεταξὺ αὐτῶν ὀστᾶ, μεσοπλεύρια. νόθαι δὲ πλευραὶ, αἱ μὴ περαίνουσαι πρὸς τὸ στέρνον. τὸ δὲ ὑπὸ τῷ στήθει κοῖλον, στόμα κοιλίας. οἱ δὲ προκάρδιον. οἱ δὲ, καρδίαν ὀνομάζουσι. καὶ τοὺς πόνους τοὺς ἐνταῦθα, καρδιωγμοὺς καὶ καρδιαλγίας. χόνδροι δὲ τὰ πέρατα τῶν πλευρῶν τῶν νόθων. ὑποχόνδρια δὲ, τὰ ὑπὸ τοῖς χόνδροις μυώδη. κοιλία δὲ καὶ γαστὴρ, τὰ ἐφεξῆς. ἐπιγάστριον δὲ, τὸ ἐπὶ τῆς γαστρὸς δέρμα. ὀμφαλὸς δὲ, τὸ ἐν μέσῳ κοῖλον. ἡ ἀποτομὴ τῶν φλεβῶν. δι' ὧν τὸ ἔμβρυον τρέφεται. τούτου δὲ τὸ ἐν μέσῳ ἀκρόμφαλον. τὸ δὲ ὑπερκείμενον τῷ ὀμφαλῷ δέρμα, γραῖα. ὅτι ῥυτιδούμενον, γῆρας σημαίνει. ·/· γρ. ὑποκείμενον
τὸ δὲ ὑποκάτω τοῦ ὀμφαλοῦ, ὑπογάστριον καὶ ἦτρον. τὸ δὲ συνεχὲς τούτῳ μέχρι τῶν αἰδοίων, ἐπίσειον καὶ ἥβην. ἄλλοι δὲ ἐφήβαιον καλοῦσι. τῶν δὲ αἰδοίων τὸ μὲν τοῦ ἄρρενος, ἡ μὲν ἀποκρεμὴς φύσις, καυλὸς καὶ στῦμα. τὸ δὲ μὴ ἐκκρεμὲς, ὑπόστημα καὶ κύστεως τράχηλος. καὶ ἡ διὰ μέσου γραμμὴ, τράμις. οἱ δὲ ὄρρον ὀνομάζουσι. τὸ δὲ πέρας τοῦ καυλοῦ, βάλανος. καὶ τὸ δέρμα τὸ περὶ αὐτὴν, πόσθη. καὶ τὸ ἔσχατον τῆς πόσθης, ἀκροπόσθιον. καὶ τὸ κοίλωμα δι' οὗ τὸ σπέρμα καὶ τὸ οὖρον ἀποκρίνεται, οὐρήθρα καὶ πόρος οὐρητικός. οὐρητῆρα δὲ οὐ χρὴ καλεῖν. εἰσὶ γὰρ οὐρητῆρες ἄλλοι. δι' ὧν τὸ οὖρον ἀπὸ νεφρῶν εἰς κύστιν ῥεῖ. ὄσχεος δέ, ἐν ᾧ οἱ δίδυμοι. διδύμους δὲ καὶ ὄρχεις καλεῖν, οὐδὲν διαφέρει. τῶν δὲ διδύμων τὸ μὲν ἐπάνω, κεφαλή. τὸ δὲ κάτω, πυθμήν. καὶ τὸ χαλώμενον τοῦ ὀσχέου, λακκόπεδον. οἱ δὲ, ἀχιχάδαρον ἢ λακκοσχέαν τοῦτον Ἀθηναῖοι καλοῦσι. ·/· ἴσως ὀρχιχάδαρον.
τὰ δὲ μεταξὺ ὀσχέου καὶ ὑποστήματος καὶ μηροῦ, πληχάδες. καὶ τὸ διαβαίνειν, διαπλίσσειν. καὶ τὸ περιβάλλειν, ἀμφιπλὶξ. Σοφοκλῆς δὲ καὶ ἐπὶ δρακόντων ἐποίησε, ταῦρον ἀμφιπλὶξ εἰληφότε: ὥσπερ ἂν εἰ ἔφη, περιβεβληκότε τὸν ταῦρον. τὸ δὲ γυναικὸς τὸ αἰδοῖον, κτεὶς μὲν, τὸ τρίγωνον πέρας τοῦ ὑπογαστρίου. ἄλλοι δὲ ἐπίσιον καλοῦσι. σχίσμα δὲ ἡ τομὴ τοῦ αἰδοίου. τὸ δὲ μυῶδες ἐν μέσῳ σαρκίον, νύμφη καὶ μύρτον. οἱ δὲ, ὑποδερμίδα. οἱ δὲ, κλειτορίδα ὀνομάζουσι. καὶ τὸ ἀκολάστως τούτου ἅπτεσθαι, κλειτοριάζειν λέγουσι. μυρτόχειλα δὲ, τὰ ἑκατέρωθεν σαρκώδη. ταῦτα δὲ Τρύφων καὶ κρημνοὺς καλεῖ. οἱ δὲ νῦν, τὰς μὲν μυρτοχείλας, πτερυγώματα. τὸ δὲ μύρτον νύμφην. τῆς δὲ ῥάχεως τὰ ὀστᾶ, σφόνδυλοι. Ὅμηρος δὲ καὶ ἀστραγάλους αὐτὰ καλεῖ. καὶ ἡ ἔκφυσις τῶν σφονδύλων, ἄκανθα. τὸ δὲ ἴσως ἡ δὲ μέση ἀπόφυσις
τελευταῖον ὀστοῦν τῆς ὀσφύος, ἱερὸν ὀστοῦν. οἱ δὲ, ὑποσφόνδυλον καλοῦσι. τὸ δὲ ἄκρον αὐτοῦ, κόκκυγα. τὰ δὲ ὑπὸ ταῖς πλευραῖς μαλακὰ, λαπάραι καὶ κενεῶνες. εἶτα λαγόνων ὀστᾶ. καὶ τούτων αἱ κοιλότητες, κοτύλαι. πυγαὶ δὲ, τὰ μετὰ τὴν ὀσφὺν σαρκώδη. καὶ ἕδρανα ἐφ' ὧν καθιζόμεθα. ἄλλοι δὲ γλουτοὺς καλοῦσι. τὰ δὲ ὑπὸ τοὺς γλουτοὺς, ὑπογλουτίδες. βουβῶνες δὲ τὰ ἔμπροσθεν τῶν μηρῶν. τὰ παρὰ τὴν ἥβην. ἰσχίον δὲ, καὶ τὸ-

ὀσφύς

μαστοὶ καὶ τιτθοί
θηλή. κύαμος
ἄσκωμα. πλευρόν
μεσοπλεύρια. νόθαι πλευραί.
στόμα κοιλίας
προκάρδιον. καρδία.
καρδιωγμοὶ καὶ καρδιαλγίαι.
χόνδροι
ὑποχόνδρια. κοιλία καὶ γαστήρ
ἐπιγάστριον. ὀμφαλός

ἀκρόμφαλον
γραῖα.
ὑπογάστριον καὶ ἦτρον
ἐπίσειον καὶ ἥβη. ἐφήβαιον
καυλὸς καὶ στῦμα
ὑπόστημα καὶ κύστεως τράχηλος
τράμις καὶ ὄρρος. βάλανος
πόσθη. ἀκροπόσθιον
οὐρήθρα.
οὐρητῆρες. ὄσχεος
δίδυμοι ἢ ὄρχεις
κεφαλή. πυθμήν
λακκόπεδον ἢ λακκοσχέα.
πληχάδες

κτείς. ἐπίσιον
σχίσμα. νύμφη καὶ μύρτον καὶ ὑποδερμὶς καὶ κλειτορίς.
μυρτόχειλα καὶ κρημνοὶ καὶ πτερυγώματα.
σφόνδυλοι.
ἄκανθα.
ἱερὸν ὀστοῦν καὶ ὑποσφόνδυλος
κόκκυξ.
λαπάραι καὶ κενεῶνες.
κοτύλαι
πυγαὶ καὶ ἕδρανα καὶ γλουτοί. ὑπογλουτίδες
βουβῶνες
ἰσχίον.

νεῦρον τὸ πρὸς τὴν κοτύλην, καὶ ὅλον τὸ ἄρθρον. τῶν δὲ μηρῶν τὰ ἔσω,
παραμήρια. τὰ δὲ μεταξὺ τῶν μηρῶν, μεσομήρια. οἱ δὲ πρὸς τοῖς γόνασι μύες, παραμήρια. μεσομήρια.
ἐπιγουνίδες. καὶ τὸ ὀστοῦν τὸ ἐπὶ τῷ γόνατι, ἐπιγονατίς. ἱπποκράτης δὲ, ἐπιμυλίδα ἐπιγουνίδες. ἐπιγονατίς
ὀνομάζει. γόνυ δέ ἐστι, τὸ ἄρθρον τοῦ μηροῦ. τὸ πρὸς τὴν κνήμην καὶ ἰγνύα, ἐπιμυλίς. γόνυ. ἰγνύα.
τὸ ὄπισθεν ἐν ᾧ κάμπτομεν τὸ γόνυ. γαστροκνημία δὲ ὁ μέγας μῦς ὁ- γαστροκνημία.
ὄπισθεν τῆς κνήμης. ἀφ' οὗ τὸ πλατὺ νεῦρον τὸ πρὸς τῇ πτέρνῃ ὁ τένων πέ- τένων.
φυκε. τῶν δὲ ὀστῶν τὸ μὲν ἔσω, κνήμη. καὶ τούτου τὸ ἔμπροσθεν, ἀντικνή- κνήμη. ἀντικνήμιον
μιον. ἡρόφιλος δὲ καὶ τὴν κνήμην, κερκίδα ὀνομάζει. τὰ δὲ ἄκρα ἀμφοῖν
τοῖν ὀστοῖν τὰ πρὸς τῷ ποδὶ, σφυρὰ ~~ὀνομάζει~~ καλεῖται. ἀστράγαλος δὲ οὐκ ὀρθῶς. σφυρά. ἀστράγαλος.
ἔχει μὲν γὰρ καὶ ἀστράγαλον ὁ ποὺς τοῦ ἀνθρώπου ὑπὸ τῷ σφυρῷ. καὶ οὐκ ἐμφανῆ.
πτέρνα δὲ τὸ ὄπισθεν περιφερὲς τοῦ ποδός. πεδίον δὲ καὶ ταρσὸς, τὸ ἔμπροσθεν – πτέρνα. πεδίον καὶ ταρσός.
πλατύ. στῆθος δὲ, τὸ κάτωθεν μετὰ τὸ κοῖλον. ἀφ' οὗ οἱ δάκτυλοι. καλεῖν δὲ – στῆθος. δάκτυλοι
τούτους ἀνάλογον τοῖς τῆς χειρὸς δακτύλοις, καὶ τὰ ἄλλα κοινὰ πρὸς τοὺς τῶν
χειρῶν δακτύλους, οὐδὲν κωλύει. τὰ μὲν οὖν ἐπιφανῆ ὧδε πως σὺν τοῖς ὑποκειμέ-
νοις ὀστοῖς οὕτω χρὴ καλεῖν. τὰ δὲ ἔνδον, οὕτω δὴ τὸν πίθηκον ἀνατέμνοντες,
ὀνομάζειν πειρασόμεθα. ἐγγυτάτω γὰρ τὴν φύσιν, ἀνθρώπου, καὶ τοῖς ὀστοῖς καὶ
τοῖς μυσὶ καὶ τοῖς σπλάγχνοις καὶ ταῖς ἀρτηρίαις καὶ ταῖς φλεψὶ καὶ τοῖς νεύροις.
δεύτερα δὲ, τὰ ἄλλα τὰ πολυσχιδῆ. τρίτα, τὰ ἀμφώδοντα τῶν διχηλῶν.
τὰ δὲ μὴ ἀμφώδοντα καὶ μώνυχα, προσωτάτω. εἰ δέ τι ἤδη εἴρηται μετὰ
τῶν ἐπιφανῶν, οὐδὲν δεῖ ὑπὲρ τούτου δὶς λέγειν. ὁρᾷ δὴ τοίνυν τὸν ὑπὸ
τῷ δέρματι τοῦ κρανίου χιτῶνα. οὗτος περικράνιος καλεῖται. ὃν δ' ἂν ἴδοις περικράνιος
περὶ τοῖς ἄλλοις ὀστοῖς, περιόστιος καλεῖται. τὰς δὲ συμβολὰς τῶν ὀστῶν περιόστιος
τοῦ κρανίου, ῥαφὰς καλοῦσιν. ἐοίκασι δὲ δυοῖν πριόνων συνθέσει. ὧν μία μὲν ῥαφαί
περιφερὴς ῥαφὴ τὸ βρέγμα ~~[illegible]~~ περιτέμνεται. ἄλλη δὲ τὸ ἰνίον. ἄλλη δὲ
μέσην τὴν κορυφήν. ἔστι δ' οἷς αὕτη ὑπερβᾶσα τὴν διὰ τοῦ βρέγματος, τελευτᾷ
εἰς τὸ μεσόφρυον. δύο δὲ ἄλλαι τοῖς ὀστοῖς τῶν κροτάφων ὥσπερ λεπίδες
ἐπιπεφύκασιν. ὀνόματα δὲ αὐτῶν παλαιὰ οὐκ ἔστιν. ἀλλὰ νῦν ἐτέθη ὑπὸ
τινων αἰγυπτίων ἰατρῶν φαύλως ἑλληνιζόντων. στεφανιαία μὲν, τῇ πρὸς τὸ στεφανιαία
βρέγμα. λαμβδοειδὴς δὲ, τῇ περὶ τὸ ἰνίον. ἐπιζευγνῦσα δὲ, τῇ μέσῃ. λαμβδοειδής
λεπιδοειδεῖς δὲ, ταῖς τῶν κροτάφων. οὗτοι δὲ καὶ τὰ τῶν ἄλλων ὀστῶν λεπιδοειδής.
μόρια ὀνομάζουσιν. ἀνώνυμα δὲ τοῖς πάλαι. ἃ ἐγὼ οὐ παραλείπω διὰ
τὴν ἔτι νῦν τῶν ἰατρῶν δήλωσιν. διπλόη δὲ, τὸ μεταξὺ τῶν ὀστῶν τοῦ διπλόη
κρανίου. ὅθεν δ' ἡ ῥὶς ἄρχεται. τὰ συχνὰ ταύτῃ τρήματα ἠθμοειδῆ καλεῖται. ἠθμοειδῆ
δι' ὧν τὸ μὲν ἀληθῶς πταρμὸς καὶ μύξα ἀποκρίνεται. οἱ δὲ, καὶ ἀναπνεῖν ἡμᾶς εἰς
ἐγκέφαλον ταύτῃ λέγουσι. τὰ δὲ πλησίον τῶν ὤτων ὀστέα, διὰ στερεότητα,
λιθοειδῆ ὠνόμασται. ἔστι δὲ ἑκατέρωθεν ἓν σκληρὸν καὶ ὑπόλειον. ὅσον λιθοειδῆ
κεφαλὴ τοῦ μεγάλου τῆς χειρὸς δακτύλου. δι' ὧν αἱ ἀκοαὶ τέτρηνται. ἄλλοι δὲ

-ται πρὸς τῷ ἰνίῳ καταφερεῖ ὑπεροχὰς, λιθοειδῆ καλοῦσιν. ἀλλ᾽ οὐκ ὀρθῶς. ὑπό-
κεινοι γὰρ καὶ σηραγγώδεις καὶ οὐ στερεαὶ κατὰ τοὔνομα. αἱ δὲ ἀπὸ τῶν ἀκοῶν —
ζυγώματα κροταφῖται. τείνουσαι πρὸς τὰ μῆλα ἀποφύσεις, ζυγώματα. καὶ οἱ μύες οἱ μὲν ἐν ταῖς
κοιλότησι τῶν κροτάφων, κροταφῖται. οἱ δὲ περὶ τὴν κάτω γνάθον, μασσητῆρες.
στυλοειδῆ αὗται δὲ αἱ διάλεπτοι καὶ ὑπομήκεις καὶ κάτω πρὸς τὸ φάρυγεθρον νεύουσαι —
ἀποφύσεις, στυλοειδεῖς καλοῦνται. εὔδημος δὲ εἴκαζε μὲν αὐτὰς ἀλεκτρυόνων
πλήκτροις. ἀνωνύμους δὲ ἐᾷ. τρήματα δὲ πολλὰ μὲν διατέτρηται διὰ τοῦ
τυφλά κρανίου. πάντα δὲ οὐκ ὠνόμασται χωρὶς δυοῖν. τυφλὰ δὲ ταῦτα καλοῦσι. καὶ
οἱ ἰατροὶ διαφέρονται πρὸς ἀλλήλους, ὁπότερα χρὴ καλεῖν τυφλά. ἆρά γε τὰ πρὸς τῷ
μεγίστῳ τρήματι τοῦ κρανίου. δι᾽ οὗ ὁ νωτιαῖος εἰς τοὺς σφονδύλους ἐμβάλλει; ἢ
τὰ πρὸς ταῖς ἀκοαῖς. καὶ μικρὸν ἔμπροσθεν παρὰ τὰ ἄρθρα τῆς γένυος. ἔστι δὲ
οὔτε ἐκεῖνα, οὔτε ταῦτα, οὕτως τυφλὰ, ὥστε μὴ διατετρῆσθαι. τὰ μὲν, εἰς τὸ μέγα
κοίλωμα τοῦ νωτιαίου. τὰ δὲ, ὑπὸ τὰ ἠθμοειδῆ. καὶ διὰ πάντων αὐτῶν
νεῦρα διαπεφυκότα ὁρᾶται. ὑπὲρ ὧν ἐν ταῖς διαιρέσεσιν εἰρήσεται. εἰώθασι
δὲ τυφλὰ αὐτὰ ὀνομάζειν, ὅτι οὐκ εἰς ὀξὺ φαίνεται διατετρημένα. ἐν δὲ τῷ κρανίῳ
ἐγκέφαλος· μήνιγγες ἔνεστιν ὁ ἐγκέφαλος. τοῦτον δὲ καλύπτουσιν αἱ μήνιγγες. ἡ μὲν παχυτέρα καὶ ῥωμα-
λεωτέρα πρὸς τῷ ὀστῷ. ἡ δὲ λεπτοτέρα καὶ εὔρωστος μὲν, ἀλλ᾽ ἧσσον, ἡ πρὸς τῷ
κωνοειδές. ἐγκεφάλῳ. τὸ δὲ ἄνωθεν τοῦ ἐγκεφάλου, κωνοειδές. τὸ δὲ κάτωθεν καὶ ὄπισθεν,
παρεγκεφαλίς· κοιλίαι ἐγκεφάλου. βάσις. ἡ δὲ ἀπὸ τῆς βάσεως ἔκφυσις, παρεγκεφαλίς. αἱ δὲ κοιλότητες, κοιλίαι ἐγκεφ-
χοροειδής. άλου. ὁ δὲ καλύπτων τὰς κοιλίας ἔνδοθεν χιτὼν, χοροειδής. ἡρόφιλος δὲ, καὶ
μήνιγγα χοροειδῆ καλεῖ. τὰ δὲ ἀπὸ τοῦ ἐγκεφάλου βλαστήματα, νεῦρα αἰσθη-
τικὰ καὶ προαιρετικά. δι᾽ ὧν αἴσθησις καὶ προαιρετικὴ κίνησις καὶ πᾶσα σωματος
πρᾶξις συντελεῖται. τούτων δὲ τῶν νεύρων ἔνια, καὶ ἀπὸ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ —
νώτιος· ῥαχίτης πέφυκε. καὶ τῆς μήνιγγος τῆς περὶ τοῦτον. νώτιον δὲ καὶ ῥαχίτην ὡσαύτως καλεῖν,
πάντα τὸν διὰ τῶν σφονδύλων μυελόν: τῶν δὲ τοῦ ὀφθαλμοῦ χιτώνων,
α΄. κερατοειδής ὁ μὲν πρῶτος ἐν τοῖς ἐπιφανέσιν ὠνόμασται ὁ κερατοειδής. οἱ δὲ ἄλλοι, ὁ
β΄. ῥαγοειδής μὲν δεύτερος, ῥαγοειδής. καὶ χοροειδής. τὸ μὲν ὑποκείμενον αὐτῷ τῷ κερατο-
ειδεῖ, ῥαγοειδές. ὅτι ἔοικε ῥαγὶ τῇ ἔξωθεν λειότητι. καὶ τῇ ἔσωθεν δασύ-
τητι. τὸ δὲ ὑπὸ τῷ λευκῷ, χοροειδές. ὅτι καταφλεβόν ἐστι τῷ περὶ τῷ
ἐμβρύῳ περικειμένῳ χοροειδεῖ οἴκῳ. ὁ δὲ τρίτος περιέχει μὲν ὑαλοειδὲς —
γ΄ ἀραχνοειδής ὑγρόν. καλεῖται δὲ ἀρχαῖον ὄνομα, ἀραχνοειδὴς διὰ λεπτότητα. ἐπειδὴ δὲ
ἀμφιβληστροειδής ἡρόφιλος εἴκαζε αὐτὸν ἀμφιβλήστρῳ ἀνασπωμένῳ, ἔνιοι καὶ ἀμφιβληστρο-
ὑαλοειδής. ειδῆ καλοῦσιν αὐτόν. ἄλλοι δὲ καὶ ὑαλοειδῆ ἀπὸ τοῦ ὑγροῦ. ὁ δὲ τέταρτος
δ΄ κρυσταλλοειδής περιέχει μὲν τὸ κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν, ἀνώνυμος δὲ ὢν τὸ ἐξ ἀρχῆς, ὕστερον
φακοειδής. φακοειδὴς μὲν διὰ τὸ σχῆμα, κρυσταλλοειδὴς δὲ διὰ τὸ ὑγρὸν ὠνομάσθη-
ὀδούς. τὸν δὲ πρῶτον τοῦ τραχήλου σπόνδυλον, ἱπποκράτης ὀδόντα δοκεῖ μοι καλεῖν.
τὸ δὲ ὑπὸ ταῖς ἀντιάσιν ὀστοῦν τὸ περιειληφὸς τὴν κεφαλὴν τοῦ βρόγχου

οἱ μὲν ὑοειδῆ διὰ τὸ σχῆμα ὀνομάζουσιν· ὅτι ἔοικε τῷ υ γράμματι· Ἡρόφιλος [ὑοειδής.]
δέ, παραστάτην καλεῖ· ὅτι παρέστηκε ταῖς ἀντιάσιν. ἡ δὲ τοῦ δευτέρου σπονδύλου [παραστάτης]
εἰς τὸ ἄνω καὶ ἔμπροσθεν ἀπόφυσις, πυρηνοειδὴς καλεῖται· δι' οὗ δὲ τὰ σιτία καὶ [πυρηνοειδής]
τὰ ποτὰ εἰς τὴν κοιλίαν κάτεισι, στόμαχος καὶ οἰσοφάγος· καὶ τὰ νεῦρα τὰ [στόμαχος καὶ οἰσοφάγος]
ἑκατέρωθεν αὐτοῦ, τόνοι· καὶ τὰ ἄλλα αἰσθητικὰ καὶ ἰνώδη, τόνοι ὡσαύτως. [τόνοι]
τῆς δὲ τραχείας ἀρτηρίας καλεῖται βρόγχος· αἱ εἰς τὸν πνεύμονα ἀποφύσεις, βρογ- [βρόγχος. βρογχίαι.]
χίαι καὶ σήραγγες καὶ ἀορταί. ἡ δὲ ἀρχὴ τοῦ θερμοῦ καὶ τοῦ ζῆν καὶ τοῦ σφύζειν, καρδία. [σήραγγες. ἀορταί. καρδία.]
καὶ ταύτης τὸ μὲν ἄνω, κεφαλή· τὸ δὲ ἄκρον καὶ ὀξύ, πυθμήν. καὶ τὰ κοιλώ- [κεφαλή. πυθμήν.]
ματα, κοιλίαι. ἡ μὲν παχυτέρα καὶ ἐν ἀριστερᾷ, ἀρτηριώδης. ἡ δὲ λεπτοτέρα [κοιλίαι. ἀρτηριώδης]
καὶ ἐν δεξιᾷ, φλεβώδης. αὕτη δὲ καὶ εὐρυκοιλιωτέρα τῆς ἑτέρας. τὰ δὲ ἑκατέρω- [φλεβώδης.]
θεν τῆς κεφαλῆς ἔξωθεν πτερύγια κοῖλα καὶ μαλακὰ καὶ κινητά, ἐν οἷς πᾶσα
σφύζει ἡ καρδία, ὦτα καρδίας. ὁ δὲ περὶ τὴν καρδίαν χιτών, περικάρδιος. καὶ [ὦτα καρδίας. περικάρδιος]
τὰ ὑπὲρ τῶν ὑμένων διαπεφραγμένα τοῦ θώρακος, ἐν οἷς ὁ πνεύμων, κενὰ [κενὰ θώρακος.]
θώρακος· καὶ οἱ ὑπὸ ταῖς πλευραῖς ὑμένες, ὑπεζωκότες· καὶ ὁ διαχωρίζων [ὑπεζωκότες.]
τὰ ἐν τῷ στήθει σπλάγχνα τῶν κάτω, διάφραγμα καὶ φρένες. ἐκ δὲ τοῦ γένους [διάφραγμα καὶ φρένες.]
τῶν ἀδένων, πολλαὶ δὲ εἰσιν, αἱ μέν, πρὸς τῷ τραχήλῳ· αἱ δὲ ὑπὸ ταῖς [ἀδένες]
μασχάλαις· αἱ δέ, ἐν τοῖς βουβῶσιν· αἱ δὲ ἐν τῷ μεσαραίῳ, σάρκες τινὲς ἡσυχῇ ὑπό-
πιμελοι καὶ ψαθυραί· ἐκ τούτων τῶν ἀδένων καὶ ὁ καλούμενος θυμός ἐστι· πεφυκὼς [θυμός.]
μὲν κατὰ τὴν κεφαλὴν τῆς καρδίας· ἐπιβάλλων δὲ τῷ τε ἑβδόμῳ τοῦ τραχήλου
σφονδύλῳ, καὶ τοῦ βρόγχου τῷ πρὸς πνεύμονι πέρατι· οὐκ ἐν πᾶσιν εὑρημένος· ὑπὸ
δὲ τῷ διαφράγματι, γαστήρ· τὸ δὲ αὐτό, καὶ ἄνω κοιλία· εἶτα ἡ πρώτη τοῦ [γαστὴρ καὶ ἄνω κοιλία.]
ἐντέρου ἔκφυσις, πυλωρός· εἶτα νῆστις. ἔντερον τροφῆς διὰ παντὸς κενόν· ἀφ' [πυλωρός. νῆστις.]
οὗ καὶ νῆστις ὠνόμασται· συνεχὲς δὲ τούτῳ τὸ λεπτὸν ἔντερον. ἐκ δὲ τοῦ λεπτοῦ,
σικυαία ἔκφυσις· καλεῖται δὲ τὸ μέν, τυφλόν· ὅτι ἀληθῶς τυφλόν ἐστι· τὸ δέ, κῶλον καὶ [τυφλὸν κῶλον καὶ]
κάτω κοιλία· ἣν καὶ νηαίρην Ὅμηρος καλεῖ. ἔστι δὲ ὁ σύνδεσμος τῶν ἐντέρων πάντων, [κάτω κοιλία]
μεσεντέριον καὶ μεσάραιον. ἀραιὰν δὲ τὴν γαστέρα καὶ τὸ σύμπαν ἔντερον πάλαι ποτὲ [μεσεντέριον καὶ μεσάραιον]
ὠνόμαζον· ἀφ' οὗ ἐμμεμένηκεν οὕτως ἔτι καὶ νῦν τὸ μεσάραιον καλεῖν. ἐπὶ δὲ τῷ [ἀραία]
κώλῳ, τὸ ἀπευθυσμένον πρὸς τὴν ἕδραν καὶ τὸν ἀρχόν. τὸ δὲ ἐκπεφυκὸς μὲν ἐκ
τοῦ περιφεροῦς τῆς γαστρός, καλύπτον δὲ αὐτήν τε καὶ μέρος τι τοῦ ἄλλου ἐντέρου, ἐπί- [ἐπίπλοον]
πλοον. καὶ ὁ ἀπὸ τῶν νεφρῶν περὶ πάντα τὰ ἔντερα χιτὼν τείνων, περιτόναιον. [περιτόναιον]
ἡ δὲ παρὰ τὴν πρώτην τοῦ ἐντέρου ἔκφυσιν κειμένη σὰρξ διαπίμελος καὶ ἀδενώδης, [πάγκρεας.]
πάγκρεας. ἐκ δὲ τῶν δεξιῶν τῆς κοιλίας ἧπαρ· τοῦ δὲ ἥπατος τὰ μὲν τῶν φρενῶν [ἴσως νεφρῶν]
καὶ περιτοναίου ψαύοντα, κυρτά· τὰ δὲ κάτωθεν καὶ τῆς γαστρὸς ψαύοντα, σιμά· καὶ
ἐπὶ τοῦ μεγίστου λοβοῦ, χολῆς ἀγγεῖον. τούτου δὲ τὸ μέσον στενόν, αὐχήν· τὸ δὲ [χολῆς ἀγγεῖον. αὐχὴν]
κάτω, πυθμήν. πύλη δὲ ἥπατος, ἡ φλέψ, δι' ἧς ἡ τροφὴ εἰσέρχεται. ἃ δὲ ἐν- [πύλη]
ἱεροσκοπίᾳ πύλας καὶ τράπεζαν καὶ μάχαιραν καὶ ὄνυχα καλοῦσιν, ἔστι μὲν καὶ
ἐν ἀνθρώπῳ· ἀσαφῆ δὲ καὶ οὐκ εὔδηλα· καὶ εἰς οὐδὲν ἰατρικὸν ἀναγκαῖα

ὀνομασθέντα. ἐκ δὲ τῶν ἀριστερῶν τῆς κοιλίας, ὁ σπλήν. καὶ τούτου τὸ παχὺ καὶ
ἀνωτάτω ἡ κεφαλή. πρὸς δὲ ταῖς ἐσχάταις πλευραῖς, νεφροὶ δύο. καὶ ἀπὸ τούτων — κεφαλή. νεφροί.
οὐρητῆρες δύο. οἵτινες ἐμβάλλουσιν εἰς τὴν κύστιν. ἔστι δὲ ἡ κύστις, εἰς ἣν τὸ οὖρον τὸ οὐρητῆρες κύστις
ἐκ τῶν νεφρῶν καὶ τῶν οὐρητήρων καταῤῥεῖ. καὶ ἀπὸ τῆς κύστεως, ὁ τράχηλος καὶ τὸ
ὑπόστημα καὶ ἡ πρᾶξις. καὶ τὰ ἄλλα τὰ ἤδη εἰρημένα. τὰ δὲ σπερματικὰ ἀγγεῖα, σπερματικὰ ἀγγεῖα.
ἔστι μὲν τέσσαρα. δύο μὲν κιρσοειδῆ. δύο δὲ ἀδενοειδῆ. ἐκαλοῦντο δὲ καὶ γόνιμοι φλέβες. κιρσοειδῆ. ἀδενοειδῆ
καὶ τῶν κιρσοειδῶν τὰ πρὸς τοῖς διδύμοις, παραστάται. ἐνίοις δὲ καὶ πάντα παραστάτας παραστάται.
καλεῖν, διαφέρει οὐδέν. σκεπτέον δὲ καὶ εἰ τοῖς θήλεσι τὰ αὐτὰ πεποίηται ὥσπερ καὶ
τοῖς ἄρρεσιν. Ἡροφίλῳ μὲν γάρ οὐ δοκεῖ τὸ θῆλυ κιρσοειδῆ ἔχειν παραστάτας. ἐν δὲ
προβάτου ὑστέρᾳ, ἴδομεν ἐκ τῶν διδύμων πεφυκότα τὰ ἀγγεῖα, κεκιρσωμένα —
ἑκατέρωθεν. συνετέτρητο δὲ ταῦτα εἰς τὰ κοιλώματα τῆς ὑστέρας. ἀφ' ὧν ὑπόμυξον
ὑγρὸν πιεζόντων, ἀπεκρίνετο. καὶ ἦν πολλὴ δόκησις σπερματικὰ ταῦτα εἶναι.
καὶ τοῦ γένους τῶν κιρσοειδῶν. τοῦτο μὲν δή, οἷόν ἐστιν, αἱ ἀνατομαὶ τάχα
δείξουσιν. οἱ δὲ μύες οἱ ἔνδοθεν τῆς ὀσφύος, ψόαι. οἵπερ καὶ μόνοι τῆς ὅλης — ψόαι
ῥάχεως τῇ ὀσφύϊ παραπεφύκασιν. ἄλλοι νευρομήτρας καλοῦσιν. ἄλλοι δὲ ἀλώπεκας. νευρομήτραι. ἀλώπεκες.
« τοῦτο ἄρα ἦν καὶ τὸ ἐν ταῖς κνιδίαις γνώμαις γεγραμμένον: ἐὰν δὲ νεφρῖτις ἔχῃ,
« σημεῖα τάδε. ἐὰν οὐρῇ παχὺ. πυῶδες. καὶ ὀδύνας ἔχουσιν ἔς τε τὴν ὀσφῦν καὶ τοὺς
« κενεῶνας καὶ τοὺς βουβῶνας καὶ τὸ ἐπίσιον. τοτὲ δὲ καὶ ἐς τὰς ἀλώπεκας: ὧν καὶ
δῆλον ὅτι χρήσιμον τὰ τοιαῦτα εἰδέναι εἰς διάγνωσιν τῶν οὕτως ὠνομασμένων.
Κλέαρχος δέ, τοὺς ἔξω κατὰ τῆς ῥάχεως μύας, ψόας καὶ νευρομήτρας καὶ ἀλώ-
πεκάς φησι καλεῖσθαι οὐκ ὀρθῶς. τῆς δὲ γυναικὸς τὸ γεννητικὸν μόριον, μήτρα μήτρα καὶ ὑστέρα
καὶ ὑστέρα. Ἱπποκράτης δὲ καὶ δελφὺν καὶ γονὴν καλεῖ. καὶ αἱ ἐπὶ τὰ ἄκρω- καὶ δελφὺς καὶ γονή
ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐκφύσεις, κεραῖαι καὶ πλεκτάναι. καὶ τὰ ἀνέχοντα αὐτὴν κεραῖαι καὶ πλεκτάναι.
ἀγγεῖα ἐκτός. καὶ τὸ μέσον καὶ ἀνωτάτω, πυθμήν. καὶ τὰ ἑκατέρωθεν, — πυθμήν.
ὦμοι. καὶ τὸ ἄκρον, αὐχὴν καὶ τράχηλος. τραχήλου δὲ τὸ στόμα, ὁ πρῶτος ὦμοι, αὐχὴν καὶ τράχηλος
πόρος. Ἱπποκράτης δὲ καὶ ἀμφίδιον ὀνομάζει, ἀπὸ τῶν κυκλοτερῶν σιδηρίων στόμα. ἀμφίδιον
τῶν πρὸς τοῖς ἀρότροις. εἶτα τὸ κοίλωμα τὸ ἐφεξῆς, γυναικεῖος κόλπος. γυναικεῖος κόλπος καὶ
καὶ αἰδοῖον, τὸ σύμπαν σὺν τοῖς ἐπιφανέσι. περὶ δὲ τοὺς διδύμους εἰσὶ χιτῶ- αἰδοῖον.
νες ἐρυθροειδεῖς καὶ δαρτοί. καὶ νεῦρον εἰς τὸν δίδυμον καθῆκον. κοῖλον καὶ
ἀρτηρία ὃ καὶ κρεμαστὴρ καλεῖται. καὶ φλέβια, δι' ὧν τρέφονται οἱ δίδυμοι. καὶ ἀρτηρία κρεμαστήρ
ταῦτα τρέφοντα τοὺς διδύμους καλεῖται. τῶν δὲ ἄλλων φλεβῶν τὰ ὀνόματα,
τὸ μὲν κατὰ παντὸς εἰπεῖν, τὰ λεπτὰ τῷ χιτῶνι ἀγγεῖα καὶ ἔναιμα, φλέβες καλοῦνται. φλέβες
καὶ πᾶσαι αἱ μεγάλαι κοιλίαι. ὕστερον δὲ δι' ἔθους ἔχον οἱ ἰατροί, κοίλην τε ὀνομάζειν κοιλίαι. κοίλη.
τήν τε ἀπὸ ἥπατος ἐπὶ νεφροὺς πίπτουσαν τὴν ἀποφύσει. ἔνθα φησὶν ὁ Πραξαγόρας
τὴν πρώτην ἀρχὴν εἶναι τῶν πυρετῶν. καὶ οὕτως κοίλην μόνην ταύτην καλεῖ.
ἄλλοι δὲ καὶ τὴν ἄνω διὰ τῶν φρενῶν ἐπὶ καρδίαν τείνουσαν. οἱ δέ, καὶ ταύτην τε
καὶ τὴν προτέραν ἑνὶ ὀνόματι, ἡπατίτην ὠνόμασαν. καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ σπληνός, σπληνίτην. ἡπατίτης. σπληνίτης
ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ σπληνὸς ὥσπερ ἀπὸ τοῦ ἥπατος ἄνω καὶ κάτω διὰ τῶν ἀριστερῶν

πεφυκυῖα φλέψ. ἀλλὰ τοῦτο ψευδόμενοι λέγουσι. τὰς δὲ ἐπὶ τὸν σπλῆνα τεινούσας φλέβας,
λεπτάς τέ ἐστι καὶ αὐτὴ πρὸς τὸν σπλῆνα περαίνει). Φιλιστίων δὲ ὁ ἐξ Ἰταλίας κατὰ
÷ γρ. αὐτὰς
τὸ ἐπιχώριον τοῖς ἐκεῖ Δωριεῦσι, λέγει δέ τινας ὀνομάζειν φλέβας, τὰς διὰ κροτάφων ἐπὶ
δρακοντίτιδες
κεφαλὴν τεινούσας. Ἱπποκράτης δὲ τὰς ἀπὸ καρδίας εὐθύς, δρακοντίτιδας ὀνομάζει. Ἡρόφ-
ἀρτηριώδης φλέψ
ιλος δὲ ἀρτηριώδη φλέβα, τὴν παχυτάτην καὶ μεγίστην τὴν ἀπὸ τῆς καρδίας καλεῖ φερομένην
ἐπὶ τὸν πλεύμονα. ἔχει γὰρ ἐπεναντίως τῷ πλεύμονι πρὸς τὰ ἄλλα. αἱ μὲν φλέβες –
ἐνταῦθα, ἐρρωμέναι· καὶ ἐγγυτάτω τὴν φύσιν ἀρτηριῶν. αἱ δὲ ἀρτηρίαι, ἀσθενεῖς καὶ ἐγγυτά-
ἐπανθισμοί
τω τὴν φύσιν φλεβῶν. ἐπανθισμοὺς δέ, πρῶτος μὲν ὧν οἶδα ὠνόμασε Διονύσιος ὁ τοῦ
Ὀξυμάχου· καθά φησιν ὁ Εὔδημος, λέγεσθαι τὴν φλέβα ἐπανθισμόν. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ Διονύσιος,
ἐοικὼς μὲν τῇ φλεβὶ τὸν ἐπανθισμὸν ὀνομάζειν· οὐ μὴν αὐτὸ φλέβα. ἀλλά τι ἄλλο–
ἐπίχυτον ἀγγεῖον αἵματος. δηλοῖ δὲ πολλάκις ἐν τῷ αὐτῷ, φλέβα καὶ ἐπανθισμὸν καὶ
ἀρτηρίαν ὀνομάζων. οὐ γὰρ ἂν εἴποι ταὐτὸν ἦν φλεβί, οὕτως ὠνόμαζεν. εἴ γε μηδέν ἐστιν
ἕτερον παρὰ τὴν φλέβα ἐπανθισμός. ἀλλ' ἐκεῖνός γε ᾤετο καὶ οὕτως ἐκάλει. τὰς δὲ
ἀρτηρίας, τὸ ἀρχαιότατον φλέβας ὠνόμαζον· καὶ σφύζειν ὁπότε λέγοιεν τὰς φλέβας,
ἀρτηρίας ἐβούλοντο καλεῖν· ἀρτηριῶν γὰρ τὸ σφύζειν ἔργον. ἔλεγον δὲ καὶ ἀορτὰς καὶ
πνευματικὰ ἀγγεῖα· καὶ σήραγγας καὶ κενώματα καὶ νεῦρα. Ἀριστοτέλης ἐξαιρέτως ‸ ἀορτὴν δὲ
τὴν διὰ τῆς ῥάχεως ἀρτηρίαν ὀνομάζει. ἥτις μεγίστη παρατέτατι τῇ ῥάχει. ταύτην
δὲ παχεῖαν Πραξαγόρας εἴθισται καλεῖν. καρωτίδας δέ, τὰς διὰ τοῦ τραχήλου κοίλας
ὠνόμαζον πάλαι. ὅτι πιεζομένων, καρώδεις καὶ ἄφωνοι ἐγίνοντο. ὤφθη δὲ νῦν τὸ πάθημα
οὐ τῶν ἀρτηριῶν, ἀλλὰ νεύρων αἰσθητικῶν πεφυκότων πλησίον. ὥστε εἰ ἐθέλεις μεταθεῖναι
νεῦρα
τοὔνομα, οὐκ ἂν ἁμαρτάνοις. νεῦρα δέ, τὰ μὲν ἀπ' ἐγκεφάλου καὶ νωτιαίου πρακτικὰ ‸ καὶ αἰσθητικά
τόνοι
καὶ προαιρετικά, καὶ τόνοι. τὰ δὲ περὶ τὰ ἄρθρα συνδετικά. αἱ δὲ παχεῖαι ἐκ τοῦ ἰνίου
τένοντες · χόνδροι
ἐκφύσεις, καὶ τὰ εἰς τὴν πτέρναν ἐκ τοῦ μυὸς ἐκφυόμενα, τένοντες. χόνδροι δέ,
ὑμένες
τὰ ἐπὶ τοῖς πέρασι τῶν ὀστῶν· σκληρότερα δὲ τῶν νεύρων. ὑμένες δέ, τὰ λεπτὰ
χιτῶνες · πιμελή·
καλύμματα. χιτῶνες δέ, τὰ παχύτερα τῶν καλυμμάτων. πιμελὴ δέ, τὸ λιπαρώ-
σάρξ
τατον πῆγμα τῆς τροφῆς. σὰρξ δέ, τὸ ἐν τοῖς σπλάγχνοις μεταξὺ τῶν ἀγγείων
πεσηγός· ἀλοιφή, τις καὶ πλήρωμα τοῦ πλέγματος τῶν ἀγγείων. ὡς μὴ κενὰ
τὰ μεταξὺ ᾖ. καὶ ἡ τῶν μυῶν ἰνώδης καὶ στερεά· καὶ ἡ ἐπὶ τοῖς ‸ κοιλώμασι ‸ ἕλκεσι καὶ τοῖς
μυελὸς ῥαχίτης
τῶν ὀστῶν ἄρτι συγγινομένη. μυελὸς δέ, ὁ μὲν ἐν τῇ ῥάχει, ῥαχίτης. ὁ δὲ διὰ νώτου,
νωτιαῖος
νωτιαία · ἐγκέφαλος
νωτιαῖος. καὶ ἡ περὶ αὐτὸν μῆνιγξ, νωτιαία. ὁ δὲ ἐν τῷ κρανίῳ, ἐγκέφαλος. ὁ δὲ
ὀστίτης
ἐν τοῖς ὀστέοις, ὀστίτης. ἐάν τε ἐν μεγάλοις ἐνῇ κοιλώμασιν ὥσπερ καὶ ἐν μηρῷ καὶ
αἷμα
ἐν βραχίονι. ἐάν τε ἐν σήραγξιν, ὥσπερ ἐν πλευραῖς καὶ κλεισίν. αἷμα δέ, ὁ θερμότα-
τος καὶ ξανθότατος χυμός. φλέγμα δέ, τὸ λευκὸν καὶ παχὺ καὶ ἡσυχῇ ἁλμυρὸν περίσ-
χολή
σωμα. τοῦτο δὲ ὅταν αὐανθῇ, μέλαν φλέγμα. χολὴ δέ, ξανθὴ μέν, τὸ πικρὸν
καὶ ξανθὸν περίσσωμα. πρασοειδὴς δέ, ἡ ὀξεῖα καὶ ὑπόχλωρος. ἰώδης δέ, ἡ ἰσχυρῶς
μέλαινα
κατακορὴς καὶ ἄκρατος. μέλαινα δὲ ἡ ὑπόστασις τοῦ αἵματος. ἄλλοι δὲ τὸ μέλαν
σίελος
αἷμα, μέλαιναν καλοῦσι. τὰ δὲ ὑπόλοιπα περισσώματα, σίελος μέν, ἡ τοῦ

στόματος ὑγρότης· μύξα δὲ, τὸ ἁλμυρὸν περίσσωμα τοῦ ἐγκεφάλου· ἱδρὼς δὲ, ἡ κατὰ
πᾶν τὸ σῶμα ὑγρότης· ξηρὸν δὲ, τὸ ἐν κύστει νιτρῶδες ὑγρὸν κατιόν· φῦσα δὲ,
τὸ ἐν τοῖς ἐντέροις περισσὸν πνεῦμα· κυψελὶς δὲ ὁ ἐν τοῖς ὠτοις ῥύπος· καταμήνιον
δὲ, αἱ ἐν ταῖς θηλέσιν ἐπὶ μηνὶ αἱματώδεις ἐκκρίσεις· ὅταν δὲ λευκὰ ἐπιφέρηται,
καταμήνιον οὐ καλεῖται· ἀλλὰ ῥοῦς· γάλα δὲ ἡ ἐν μαστοῖς πέψις τῆς τροφῆς· σπέρμα
δὲ καὶ θορὴ καὶ γόνος, τὸ αὐτό· ἡ ἐν παραστάταις γεννητικὴ πέψις ὁμοῦ πνεύματος
καὶ τροφῆς· πραξαγόρας δὲ ἴδιον τρόπον τοὺς χυμοὺς ὠνόμασε· γλυκὺν καὶ ἰσό-
κρατα καὶ ὑαλοειδῆ· τοῦτο μὲν, κατὰ τὴν ἰδέαν τοῦ φλέγματος· ἄλλους δὲ, ὀξὺν
καὶ νιτρώδη· καὶ ἁλυκὸν καὶ πικρόν· τούτους δὲ, ὡς γευσαμένῳ φαίνονται· ἄλλους δὲ,
πρασοειδῆ μὲν τῇ χροιᾷ· λεκιθώδη δὲ καὶ τῇ παχύτητι· ἄλλους δὲ, ξυστικὸν μὲν,
ὅτι ξύεσθαι παρασκευάζει· στάσιμον δὲ, ὅτι ἐν ταῖς φλεψὶν ἐστηκεν καὶ οὐ δια-
δίδωσιν εἰς τὴν σάρκα· διὰ τὸ λεπτοὺς καὶ φλεβώδεις εἶναι τοὺς στασίμους χυμούς·
τὸ δὲ ὅλον, χυμὸν ὁ πραξαγόρας πᾶν τὸ ὑγρὸν καλεῖ· ὁ δὲ μνησίθεος, τοῦτον
μὲν χυλόν· τὴν δὲ γευστικὴν δύναμιν, ἐάν τε ἐν ξηρῷ ἐάν τε ἐν ὑγρῷ ᾖ,
χυμόν· θερμασίαν δὲ καὶ πνεῦμα, ζήνων μὲν τὸ αὐτὸ εἶναί φησιν· οἱ δὲ
ἰατροὶ διαιροῦσι· πνεῦμα μὲν, τὸ ἀναπνεόμενον· θερμὸν δὲ, τὴν ἔκπρησιν τοῦ
πνεύματος· οἱ δὲ, ἀρχήν τινα ζωῆς· τὸ δὲ βρέφος περιέχεται χιτῶσι· τῷ μὲν, λεπτῷ
καὶ μαλακῷ· ἄμνιον αὐτὸν ἐμπεδοκλῆς καλεῖ· ἐντεῦθέν μοι δοκεῖ, καὶ εἰλείθυια
ἀμνισιὰς ἐπωνομάσθαι· καὶ μᾶλλόν περ ἢ ἀπὸ τοῦ ἐν κρήτῃ λιμένος· εὑρωθῆμεν
δὲ ἀνατέμνοντες τοῦτον τὸν χιτῶνα, περιέχοντα ὑγρόν· πολὺ δὲ καθαρώτερον,
τοῦ ἐν τῷ χωρίῳ· καὶ λογιζομένοις μὲν ἐφαίνετο ὥσπερ ἱδρὼς εἶναι τοῦ βρέφους.
τῷ δὲ διὰ τοῦ ἀραχνου ὥσπερ ξηρὸν εἰς τὸ χόριον ἐκδιδόναι· ἀλλ᾽ ὁ μὲν ἄμνιος,
ἔνδοθεν ἦν καὶ περὶ τῷ βρέφει· τὸ δὲ χόριον, ἔξω καὶ περὶ τῇ ὑστέρᾳ τραχὺς καὶ
φλεβώδης χιτών· ἐκ δὲ τοῦ χορίου ἐκπεφύκει ὁ ὀμφαλός· δύο φλέβες καὶ δύο
ἀρτηρίαι· καὶ πέμπτος ὁ καλούμενος οὔραχος· ἀγγεῖον βραχὺ καὶ ἀμφίστομον· ἀπὸ
τοῦ πυθμένος τῆς κύστεως εἰς τὸ χόριον ἐμβάλλον· τὰ μὲν πλεῖστα τοῦ ἀνθρώπου
οὕτω χρὴ καλεῖν· εἰ δέ τι ἐν τούτοις καὶ παραλέλειπται, οὐ μὴν δίκαιον τὰ πολλὰ
ἀτιμάσαι, διά τινα ὀλίγα παροφθέντα.

Τοῦ αὐτοῦ περὶ ὀστέων· τόμος.

Ἐπειδὴ τὴν ἐντοσθίδιον θεωρίαν κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον παραδεδώκαμεν, ἑξῆς περὶ
τῆς ὀστεολογίας λεκτέον ἡμῖν· τὸ κρανίον, τοίνυν, κατὰ τὸ λεγόμενον σκαφίον ἐστὶ
σφαιροειδές· τοῖς μὲν κατὰ κορυφὴν μέρεσιν ὀγκῶδες· τοῖς δὲ κατὰ τὸ βρέγμα τυγ-
χάνουσιν, ὑπόπαχυ ποσῶς καὶ πλατύ· καὶ διπλοῦν κατ᾽ ἐπιβολὴν ὀστέου· τοῖς κρο-
τάφοις συνεσταλμένον· ἔχει δὲ κατὰ τὸ πλεῖστον ῥαφὰς πέντε· μίαν μὲν κατὰ
κορυφήν, λαμβδοειδῆ· εἰς τοὐπίσω τοῦ κρανίου φερομένην· ἑτέραν δὲ ἐπὶ τοῦ βρέγματος
περιφερῆ· οἱονεὶ στεφανιαίαν· λήγει δὲ κατ᾽ αὐτό· τρίτη δὲ ἀπὸ τῆς λαμβδοειδοῦς —

μύξα· ἱδρώς·
ξηρόν· φῦσα
κυψελὶς
καταμήνιον
ῥοῦς· γάλα·
σπέρμα καὶ θορὴ καὶ γόνος
χυμός
χυλός
θερμασία·
πνεῦμα·
ἄμνιον

ἐπειδὴ τῇ στεφανιαίᾳ συνάπτει· αἱ δὲ δύο παρὰ τὰ ὦτα παρὰ τοὺς τῶν κροτάφων
τόπους· λεπιδοειδεῖς λεγόμεναι· οὐ κατὰ βάθος ἔχουσαι τὰς ἁρμογὰς ὡς αἱ λοιπαί·
ἐκ δὲ τῶν ἔμπροσθεν μερῶν εἰσι κοιλότητες· ἔνθα οἱ ὀφθαλμοὶ ἐνίδρυνται· πυε-
λίδες προσαγορευόμεναι· μεταξὺ δὲ τούτων ἡ τοῦ μυκτῆρος ὑπεροχή· ἐν ᾗ τὸ
ἠθμοειδὲς ὀστέον ὑπόκειται· πλείσταις κεχρημένον κατατρήσεσιν· ἔχει δὲ καὶ τὸ πρόσωπον
ὀστέων θέσεις τοιαύτας· μίαν μὲν ὑπὸ ταῖς ὀφρύσι· καὶ δύο ἄλλας ἐκ πλαγίων
τοῦ τῆς ῥινὸς ὀστώδους· τετάρτην δὲ τὴν διείργουσαν τὴν κάτω γένυν· εἶθ' ἑξῆς τὰ
κατὰ τὰς ὑπερῴας καὶ τῶν ζυγωμάτων· καὶ δύο ἄλλας διαφράττουσας κατὰ τῶν —
μήλων· τὸ δὲ κρανίον ἐκ τῶν ὑποκάτω μερῶν κοιλανθὲν, ἐκτρήσεις ἔχει
διαμπερεῖς καὶ περιφερεῖς· δι' ὧν ὁ νωτιαῖος μυελὸς καταφέρεται· εἰσὶ δὲ οἱ τοῦ
τραχήλου σπόνδυλοι, ἀριθμῷ τυγχάνοντες ἑπτά· ἁρμονίως δὲ ἄλλος κατ' ἄλλου
ἐνάρθρωσιν ἔχονται· καὶ ὁ μὲν πρῶτος τούτων, τὴν κίνησιν τῇ κεφαλῇ παρ-
έχεται· οἱ δὲ λοιποὶ μένουσιν ἀκίνητοι· ἑξῆς [illegible] ὁ ὦμος· καὶ ἡ μὲν οὖν
ὠμοπλάτη κατὰ σχῆμα τρίγωνος οὖσα, δελτοειδῶς ἐπίκειται ταῖς σπάθαις
τοῦ θώρακος ἐκ τῶν ὄπισθεν μερῶν· καὶ ἐκ μὲν τοῦ πλατυτέρου μέρους ἐστὶ λεπτο-
τάτη· ἐκ δὲ τοῦ συναγομένου παχυτέρα τε καὶ ἐρρωμένη· κοιλότητά τινα ἔχουσα·
εἰς ἣν ἐνήρθρωται ἡ κεφαλὴ τοῦ βραχίονος· ἀφ' ἧς κοιλότητος διεκτείνεται ἡ
ὑπεροχὴ, ὡσανεὶ ῥάχις λεγομένη ἀγκυροειδὴς, ἢ ἀγκιστροειδής· ἐφ' ἣν τὸ τῆς
κλειδὸς πέρας πέπτωκε· χόνδρῳ συμφυέν· ἡ δὲ κλεὶς τριβολοειδῶς ἐσχηματισ-
μένη, ἐμφέρειαν ἔχει καθετῆρι ἀρρενικῷ· συνήρθρωται δὲ τῷ στέρνῳ καὶ συνεχ- καθετὴρ
πέφυκε τῇ ὠμοπλάτῃ· αὕτη δὲ ἡ μεσότης τῶν κλειδῶν σιγματοειδὴς τυγχά-
νουσα, συμβάλλει τῷ πρώτῳ τῆς ῥάχεως σπονδύλῳ· ὁ δὲ βραχίων ἐπιμή-
κης ἐστὶ καὶ περιφερής· καὶ τὸ μὲν ἄνω μέρος ἔχει ὀγκωδέστερον· ὃ καλεῖται
κεφαλὴ βραχίονος· ὅπερ κατὰ ἡμίτομον ἔγκειται τῇ τῆς ὠμοπλάτης
κοιλότητι· ἐκ δὲ τῶν κάτω καθ' ὃ συνήρθρωται τῷ ἀγκῶνι, ἐστὶν ἀνώμαλος·
ὥστε ἐξοχὰς ἔχειν παρ' ἑκάτερα κονδυλοειδεῖς δύο· μέσην δὲ κοιλότητα, ἐκ μὲν τῶν
ἔμπροσθεν ἧττον ἀνέσταλται· μᾶλλον δὲ ἐκ τῶν ὄπισθεν· τοῦ δὲ πήχεως δύο ἐστὶν ὀστέα
πῆχυς καὶ κερκίς· καὶ τὸ μὲν τῆς κερκίδος πέρας, τὸν κόνδυλον τοῦ βραχίονος τὸν ἔξω
ἐπικαλύπτει περιφερὴς γενόμενος καὶ σιμῶς ὑπόκοιλος· ὁ δὲ πῆχυς, ἐστὶ μακρότερος·
καὶ κατὰ τὴν κάμψιν τοῦ καρποῦ ὑποδέχεται πέρας· ἡ δὲ κερκὶς κατὰ ~~τὴν κάμψιν~~
~~τοῦ καρποῦ~~ τὰ μέρη τοῦ καρποῦ κοιλότητας ἔχει δύο· μίαν μὲν ὀρθίαν ἐν ᾗ
ἐνήρθρωται· ἑτέραν δὲ πλαγίαν εἰς ἣν ὁ κόνδυλος τοῦ πήχεως ἐκφύεται· ὁ δὲ καρπὸς
σύγκειται μὲν ἐξ ὀστέων ὀκτώ· στροβιλοειδῶν· ἐπὶ τούτων ὑπάρχουσιν αἱ φάλαγγες.
ὀστέα ἐπιμήκη δακτυλοειδῆ· ἐφ' οἷς αἱ σκυταλίδες τῶν δακτύλων ἑκάστου τρεῖς,
ἄνισοι ἀλλήλαις· χωρὶς τοῦ ἀντίχειρος· οὗτος γὰρ ἐκ βάσεως τρισὶν ὀστέοις —

κέχρηνται· μετὰ δὲ τοὺς ἑπτὰ τοῦ τραχήλου σπονδύλους, οἱ τῆς ῥάχεως εἰσὶ δυοκαίδεκα·
καὶ τῆς ὀσφύος πέντε· ὡς γίνεσθαι τοὺς πάντας τέσσαρας καὶ εἴκοσιν. οὗτοι δέ
εἰσι κατεσκευασμένοι, ὡς τοῖς μὲν ἔνδοθεν μέρεσιν εἶναι λείους καὶ περιαγεῖς· καθ' ἃ
τοῖς σπλάγχνοις ὁμιλοῦσιν· ἐκ δὲ τῶν ὄπισθεν τετραχυμένους καὶ ἀκανθώδεις. —
κρυπτομένους σαρκὸς ἐπιφύσει· τὰ δὲ παρ' ἑκάτερα ἐστὶ τραπεζώδη· πάντες δὲ
μεσόκοιλοι· μίαν εὐρυχωρίαν ἔχοντες σωληνοειδῶς, σώζοντες κατὰ τὴν σύγκρισιν
δι' ἧς ὁ νωτιαῖος μυελὸς καταφέρεται), ὡς προείπομεν· τυπώσεις ἔχοντες πλαγ-
ίας· ἐν αἷς ἐνηρμοσμέναι εἰσὶν αἱ σπάθαι· τῶν δὲ σπαθῶν αἱ μὲν ἀνω-
τέρω καμαρώδεις συμβάλλουσιν ἀλλήλαις· αἱ δὲ λοξώδεις ἀντιβαίνουσαι
τούτῳ· ἐξῆς χονδρώδεις ἄκανθαι καὶ νόθαι πλευραὶ καλοῦνται)· μείζους τῶν
ἄνω τὴν παρέκτασιν· ἐκ συμβάσεως ἐλαττούμεναι· πάντων δὲ τῶν
σπονδύλων, ὁ τελευταῖος μεγίνοχεν· ὃν καὶ ἱερὸν ὀστοῦν καλοῦμεν· ἱερόν
συνήθως τῶν ἀρχαίων ἱερὰ τὰ μεγάλα καλούντων· ἑκατέρωθεν δὲ τοῦ
σπονδύλου τούτου, τὰ τῶν ἰσχίων ὀστέα παρατεθέντα ἐκ τῶν ὄπισθεν· ἃ
καὶ συνάπτει τοῖς πέρασι κατὰ τὸ ἐφήβαιον χόνδρῳ συμφυέντα· ἐσχημάτισται
δὲ τὰ τῶν ἰσχίων ὀστέα πλατέα εἶναι καὶ ποσῶς περιφερῆ· κατὰ δὲ τὰ ἕτερα,
στενὰ καὶ παχύτερα. ἔχουσι δὲ κοιλότητας οὐ διαμπερεῖς βαθείας· αἱ κοτύλαι κοτύλαι
καλοῦνται· εἰς ἃς αἱ κεφαλαὶ τῶν μηρῶν ἐναρμόζονται)· οἱ δὲ μηροί, ὀστέα
ἐπιμήκη· ἐρρωμένα τε τυγχάνουσι· τὴν ἔκτασιν ἀπὸ τῶν ἰσχίων ἄχρι γόνατος
ἔχοντα, περιφερῆ· πρόκυρτα· ἐκ δὲ τῶν κατὰ τὸ γόνυ πάλιν ἑκάτερα αὐτῶν
πάχος ἔχει καὶ περιφέρειαν κονδυλώδη· ὡς ἑκατέρωθεν μὲν ἐπῆρθαι· κε-
κοιλάνθαι δὲ ἐν μέσῳ καθ' ἃ προσκυροῖ ἡ κνήμη τρίγωνος οὖσα καὶ περὶ
τὴν κεφαλὴν πεπλατυσμένη· κοιλότητας ἔχουσα ἐπιπολαίους· καθ' ὧν αἱ
κονδυλώδεις ὑπεροχαὶ ἐντίθενται). αὐτὴ δὲ τῆς κνήμης ἡ ὑπεροχή, εἰς τὴν τοῦ
μηροῦ κοιλότητα ἀντικατακλείεται· παράκειται δὲ ἐκ τῶν ἔξωθεν μερῶν ἡ
περόνη· ταύτης ἰσχνοτέρα· οὐ πλησιάζουσα τῷ μηρῷ· ὑπέσταλται δὲ καὶ κατωτέρω.
καὶ ἔστιν αὐτῆς τὸ πέρας ὁ ἔξω κόνδυλος· ὃν ἔνιοί φασι τῶν ἰδιωτῶν, ἀστράγαλον
προσαγορεύεσθαι· χόνδρῳ μέντοι κατὰ πέρας συνδεῖται πρὸς ἄλληλα· ἐπὶ δὲ τῆς
συμβολῆς τῆς κνήμης καὶ τοῦ μηροῦ, ὀστοῦν ἐπίκειται)· λεγόμενον ἐπιγονατίς· δισκο-
ειδὲς κατὰ σχῆμα· τὴν σύμφυσιν ἔχον μέσην· ὃ κατὰ μὲν τὴν κάμψιν, τῇ κνή-
μῃ μᾶλλον προσχωρεῖ· κατὰ δὲ τὴν ἔκτασιν ἐφ' ἑκάτερον πίπτει· ἐκ δὲ τῶν πρὸς τὸ
σφυρὸν μερῶν, ἡ κνήμη στενοῦται ποσῶς καὶ σιγματοειδῶς τῷ πέρατι· κατὰ τὸ
ἴσον διίσταται οὕτως, ὥστε τὴν μέν, ἐπιμήκη ὑπεροχὴν ἔχειν· τὴν δέ, μικροτέραν.
καὶ ἔστι τῆς μὲν μείζονος ὑπεροχῆς, ὁ ἔσωθεν κόνδυλος· ὁ δέ, τῆς ἄλλης· κρυπτόμενος
σαρκὸς ἐπιφύσει· συνήρμοσται δὲ τῷ τῆς περόνης ἀπολήγοντι· ὃ καὶ ἐπιπροβάν, τὸν
ἔξω κόνδυλον ὡς ἔφαμεν ἀποδείκνυσιν· ὥστε εἶναι τὸ μεταξὺ διάστημα τοῖν
δυοῖν ὀστέοιν σιγματοειδῶς· ἐν ᾧ διαστήματι ὁ ἀστράγαλος ἔγκειται· οὗ καὶ ἐπιβε-

δεχόντων αὐτῷ κατὰ τὸ τετρῶον ἀλλαχίον. καὶ τὸ ἔξω παράκειται τῇ τῆς κνήμης καὶ τῆς περόνης ἀποφύσει. τὸ δὲ ἐπὶ πρῶον ἐπιβέβηκε τῷ ἐπιπεπλαγμένῳ αὐτῷ ὀστέῳ. τῷ δὲ περόνης λεγομένῳ κυβοειδεῖ πρὸς ταῖς κοιλότησιν ὡς ἀντικαταχλείεσθαι ταῖς τοῦ ἐπὶ πρῶον ἀνωμαλίαις. καὶ συνδεῖσθαι χόνδρου περιφύσει. τὸ δὲ ἔμπροσθεν αὐτοῦ — σφαιροειδὲς μέρος κοιλότητι ἑνὸς ὀστοῦ τῶν τοῦ ταρσοῦ λεγομένου διὰ τὴν κοιλότητα τοῦ σκαφοειδοῦς. ὀκτὼ δὲ τὸν ἀριθμὸν ὀσταρίδια τὸν ταρσὸν ἀποτελοῦντα ταῖς γωνίαις ὄντα ἀνώμαλα. μετὰ δὲ τὸν ταρσὸν ὑπόκειται τὸ πεδίον ἔχον ὀστέα πέντε. λεπτὰ μὲν κατὰ μεσότητας. παχύτερα δὲ κατὰ τὰ ἄκρα — ἀγόμενα δὲ κατὰ τὸν ἄνω τύπον. ὅθεν ἐκ τῶν ὑποκειμένων κοῖλα ὁρᾶται. ἑξῆς δὲ τούτων αἱ τῶν δακτύλων σκυταλίδες καθάπερ καὶ χειρός. ἀποδέδοται ἡμῖν κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον καὶ ἡ τῶν ὀστέων θέσις. τετρῶον

ἦν Ἀσκληπιάδης πολλῶν ἀντάξιος ἀνδρῶν·
πάσσων οὐταμένων φάρμακα καὶ βέλεα
Ἱπποκράτης Σωρανὸς Ὀριβάσιος Κιτιεύς τε
Ἀρχιγένης Ῥοῦφος Πραξαγόρας Διοκλῆς
Ἡρόφιλος Φίλων Ἐρασίστρατος ἠδὲ Γαληνός·
πάντες ἀριστοτέχναι ἦσαν ὅσοι πρόπαλαι,
ἀλκτῆρες νούσων, ὑγιείης δώτορες ἐσθλοί,
οὐδὲν ἀκεστορίης εἶδος ὑπεξέβαλον.
οἱ δὲ νέοι, τμητέων λώβας ἐξαρθρώσεις τε
χερεῦσι γραυσίν τ' αὖ πάσας ἀμφιέπειν.
καὶ φυσικοὶ δῆθεν χειρουργικὰ δ' οὐκ ἀλέγοντες
τὴν τέχνην φασίν τ' ὡσί τ' ἐχρημάτισαν·
ἀλλ' ἄλλοις μελέων τ' ἐπενείμαντ', εἰς ἀφανισμὸν
ταύτης· βαιοτάτοις σχιζομένης μορίοις.
ἀλλ' ὅ γε Νικήτης σοφίης πρόμος, εἷς ἓν ἀγείρας
τεῦχος ὅσ' ἐσκίδναντ', ἤρκεσεν οἱ ὄλεθρον·
καὶ διαγράμματ' ἔδειξεν ἐπώνυμα· τῶν δ' ἐπιδέσμων
οὐνόματ' ἐκ μορφῶν θῆκεν ἐπισταμένως·
ὄφρα πέλωσιν ἐναργῆ· ῥᾳστώνην παρέχοντα
σωτῆρας τέχνης πᾶν ποθέουσι γένος.
Ἑλλάδος ἐς δ' αἶαν Λαυρέντιος ἡνίκ' ἔπεμψεν
οὐκ ἀέκοντά γ' ἑκὼν βυβλία διζέμεναι,
παῖδάς θ' Ἑλλαδικοὺς, ὅπως εὐμαθεῖς ἐς τέλος αὖθις
Ἑλλάδ' ἐπασκῆσαι καὶ δόμεν Ἰταλίδαις,
καὶ συγγράμματ' ἐρύσατο κλεινοτάτων πόνον ἀνδρῶν·
λοίσθια δυσμενέων χερσὶν ἀπολλύμενα,
τὴν δ' ἔτι βύβλον ἔφηνε θεός. καὶ χρυσὸς ἔνηχε
τηλόθεν Ἰταλίην δ' ὄφρα πέλῃ μεδίχων.

Νῦν δὲ πατὴρ Κλήμεις ξυνὴν θέτο· καὶ κατένευσεν
ἰητρῶν τέχνην σῶν ἔμεν ὡς τὸ πάρος·
ἔργα κλυτῶν προγόνων σώζων· εὐεργεσίαις τε
αὔξων· καὶ παρέχων ἐς σοφίην πάροδον.
εἴη οἱ βασιλῆας ὁμόφρονας ἅσσα μενοινᾷ
αὐτὸς ἔχων πονέων· ἀλλὰ τί ταῦτ᾽ ἐπὶ τοῖσι.
τῶν κλέος οὐχὶ πάρεργον ἀείσομαι· ἀσεῖται αἰὼν
ἔργον ἅμα κλειοῖ Καλλιόπη τε θεαῶν.

Τέλος.

Γαληνοῦ τῶν εἰς τὸ περὶ χυμῶν Ἱπποκράτους ὑπομνημάτων τὸ πρῶτον.

προοίμιον.

Διεφώνησαν πρὸς ἀλλήλους οἱ παλαιοὶ ἐξηγηταὶ περὶ τούτου τοῦ συγγράμματος, καὶ πάνυ. ὁ μὲν γὰρ ζεύσις, καὶ ἡρακλείδης ὅλως ἀπὸ τῶν γνησίων ἱπποκράτους βιβλίων τὸ περὶ χυμῶν ἀποβάλλουσιν· ὧν ὁ μὲν ζευσις, καὶ μετ' αὐτοῦ ἡράκλειδης, εἰς πάντα τὰ βιβλία ἱπποκράτους γέγραφε, γλαυκίας δὲ, καὶ ἄλλοι ἱπποκράτειον μὲν τοῦτο φασὶν εἶναι, ἀλλὰ μὴν οὐ τοῦ μεγάλου, ὥσπερ εἰσὶν οἱ ἀφορισμοὶ, τά τε ἄλλα περὶ ὧν ἡμεῖς ἐν τῷ περὶ δύσπνοιας διήλθομεν. τοῦτο μὲν βούλονται οἱ περὶ διοσκορίδην, καὶ ἀρτεμίδωρον, τὸν ἐπικληθέντα καπίτωνα, οἳ πολλὰ περὶ τὰς ἀρχαίας γραφὰς ἐκαινοτόμησαν. εὑρίσκομεν δὲ καὶ ἄλλους τινας, ὧν οὐ ῥᾴδιον γνῶναι τὴν δόξαν. οὗτοι μὲν γὰρ τὰ μὲν εἶναι, τὰ δ' οὐκ εἶναι ἱπποκράτους ἐνταῦθα φασί. πολλὰ γὰρ ἔστιν εὑρεῖν εἰς βραχυλογίαν ἔσχατην ἐσφιγμένα· τινὰ δὲ πλεῖον ἢ ἔθος τοῦ παλαιοῦ ἐκτεταμένα. διὸ ὅσα αὐτῶν τάξιν ἔχει, καὶ τῇ ἑρμηνείᾳ τοῦ αὐτοῦ παλαιοῦ λελεγμένα θεωροῦσι, ταῦτα μὲν οὕτως ἐξηγοῦνται, ὡς ἀληθῆ, καὶ γνήσια. ὅσα δὲ ἢ συγκεχυμένα καὶ μὴ τάξεως ἐχόμενα ἢ ἄλλως πως προτιθέμενα, ταῦτα εἶναι παρεμβεβλημένα πάντως λέγουσι. τινες μὲν γὰρ καὶ πάνυ παλαιῶν βιβλίων ἂν εὑρεῖν ἐσπούδασαν, πρὸ τριακοσίων ἐτῶν γεγραμμένα, ὡς τὰ μὴ καλῶς κείμενα καθωρθῶσαι· ὥσπερ ἐγὼ παρὰ τοὺς πρώτους ἐξηγησαμένους κατανοῆσαι προὐθέμην, ὅπως ἐκ τῶν πλείστων καὶ ἀξιοπιστάτων εὕροιμεν τὰς γνησίας γραφάς. καὶ μὴ τὸ πρᾶγμα κρεῖττον τῆς ἐμῆς ἐλπίδος εὑρέθη. διὰ τοῦτο συνεπῆλθέ μοι θαυμάζειν τὴν τόλμαν τῶν ὑπομνήματα γραφόντων, οἳ ὀφείλοντες διδάσκειν τὰ χρησιμώτατα τοῖς ἀρχομένοις μανθάνειν τὴν ἰατρικὴν τέχνην, τἄλλα πάντα μᾶλλον ποιοῦσι, καὶ πολλὰ φλυαροῦσι. ἀλλὰ ἔτι τινες λέγουσι τουτὶ τὸ σύγγραμμα εἶναι ἢ θεσσαλοῦ τοῦ υἱέος τοῦ ἱπποκράτους, ἢ τοῦ πολύβου τοῦ γαμβροῦ. ὧν αἱ γραφαὶ τῆς ἱπποκράτους τέχνης εἰσίν. καὶ οὐ πόρρω αὐτῶν, ἀλλ' ὅσα δοκεῖ μὲν εὐρυφῶντος εἶναι, φέρεται δὲ ἐν τοῖς ἱπποκράτους· ἐάν μοι σχολὴ γενήσεταί ποτε πλείων, συγγράψω ὑπόμνημα, ἐξηγούμενον ὅσα γνήσια. καὶ ὅσα νόθα τῶν βιβλίων: ὡς καὶ περὶ τῶν βιβλίων τῶν ἐπιδημιῶν ἐν τῷ περὶ δυσπνοίας ἐποίησα. ὧν τὸ μὲν πρῶτον, καὶ τὸ δεύτερον. καὶ τρίτον οὐ μόνον ὑφ' ἱπποκράτους σύγκεισθαι δοκεῖ τοῖς ἄριστα περὶ τούτων ἐγνωκόσι, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς θεωρίας οἰκειότητι συνῆφθαι πρὸς ἄλληλα. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον ἔχειν δέδεικται,

Marginalia (left): τὸ καθ' ἰητρεῖον vel s.g. (beside the line beginning ἱπποκράτους βιβλίων)

Marginalia (right): in marg. s.g. — ζ s.g. — in Marg. s.g. — .. ἢ μὴ s.g. — in Margine s.g. — + τοῖς πρώτοις s.g. — μὴ in Marg. s.g. — τοῖς s.g. — 3 περὶ δυσπ. ult. — 3. de differ. respirat. p° — τῇ τῶν πραγμάτων θεωρίᾳ, καὶ οἰκει. in marg. s.g.; interlinear: οις s.g. (above ἐξηγησαμένους and ἀρχομένους)

καὶ τὰ κατὰ τὸ τέταρτον, καὶ τὸ ἕκτον. ὡμολόγηται γὰρ οὖν ἤδη καὶ ταῦτα συνθεῖναι θεσσαλὸν τὸν ἱπποκράτους υἱόν· τὰ μὲν αὐτοῦ τοῦ πατρὸς ἐν διφθέραις τισὶν, ἢ λέπτοις s.g. τοὺς εὑρόντα ὑπομνήματα, προσθέντα δὲ καὶ αὐτὸν οὐκ ὀλίγα· τὸ δὲ πέμπτον καὶ ἕβδομον οὐ χάν τις μοὶ δόκει τῆς ἱπποκράτους γνώμης οἰκείας ἀξιῶσαι· κατ' ἐμὴν δὲ γνώμην, οὐ δὲ τὸ τέταρτον· ταῦτα μὲν οὖν ἐατέον, καὶ ἀρκτέον ἤδη τῆς ἐξηγή- ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὖν ἐατέον, καὶ τούτου τοῦ προκειμένου s.g.
σεως.

*

τέλος τοῦ προοιμίου, καὶ ἀρχὴ τοῦ ά. βιβλίου.

ά. τὸ χρῶμα τῶν χυμῶν, ὅκου μὴ ἀμπωτίς ἐστι τῶν χυμῶν, ὥσπερ ἀνθέων.

1o Paragr. 42. Τὰ μὲν πλεῖστα τῶν ἀντιγράφων οὕτως ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ῥήσεως. ἔνια δὲ ἀντὶ τούτων, τάδε: τὸ χρῶμα τῶν χυμῶν, ὅπου οὐκ ἐστὶ ταραχὴ αὐτῶν, ὥσπερ τῶν ἀνθῶν ἐν διαδοχῇ τῶν ἡλικιῶν ὑπαλλάττει. ταραχὴ s.g. ἐμοὶ δὲ δόκει οὐκ εἶναι τοῦτο τῆς ἱπποκράτους ἑρμηνείας, ἀλλὰ συγκειμένον τοῦτος s.g. μετὰ διασκευῆς, ἵνα τοῦτο βιβλιαρίδιον, ὅπερ κατ' αὐτὸ μικρόν ἐστιν, μεῖζον φαίνη. ἐν γὰρ τῷ κατὰ τοὺς περγάμου τε, καὶ Ἀλεξανδρείας βασιλέας χρόνῳ, πρὸς ἀλλήλους ἀντιφιλοτιμουμένους περὶ κτήσεως τῶν βιβλίων, ἡ περὶ τὰς ἐπιγραφάς, καὶ διασκευὰς αὐτῶν ἤρξατο γίγνεσθαι ῥαδιουργία τοῦ ἕνεκα τοῦ λαβεῖν, ἀναφέρουσιν ὡς τοὺς βασιλεῖς, ἀνδρῶν ἐνδόξων συγγράμματα. ὥσπερ ἐν τῷ περὶ φύσιος ἀνθρώπου καὶ περὶ διαίτης ὀξέων νοσημάτων, καὶ ἄλλων πολλῶν πεποιῆσθαι σημαινόμενα. οὐ καταφρόνητον γὰρ τοῦτο εἶναι τῆς δόξας διὰ τὴν εὐκαταφρόνητον σμικρότητα, εἰσήνεγκεν πολλά, ὡς μέγα γίγνεσθαι. διοσκουρίδης δὲ εἰκάζει εἶναι τὴν προκειμένην ῥῆσιν ἱπποκράτους τοῦ θεσσαλοῦ υἱέως θεσσαλὸς καὶ δράκων· ὧν ἑκάτεροι πάλιν ἱπποκράτην ἐγέννησαν. δύο γὰρ υἱοὶ οὗτοι γενόνασι τοῦ μεγάλου ἱπποκράτους, s.g. ταῦτα μὲν τὰ κατὰ τὴν ῥῆσιν εἰρημένα. προσήκει δὲ ὅπου καὶ ἡμῖν ἐπισκέψασθαι περὶ αὐτῶν, ἑκάστην τῶν λέξεων ἰδίᾳ προπαρησαμένους. τὸ χρῶμα φασὶ τῶν χυμῶν· τὰ τῶν χρώσεων
2o paragr. 22. γνωρίσματα, ἐκ τοῦ χρώματος γίγνονται· τὸ αὐτὸ τὴν ποσότητα τῆς βλάβης σημαίνει. ὥσπερ εἰ τὸ ἕλκος ξηρὸν ἢ πάντως τῇ ἀρρωστίᾳ τῆς τρεφούσης τὸ σῶμα δυνάμεως· χρόα οὐ δὲ μία διαπαντὸς αὐτῷ γενήσεται. ἀλλὰ παρά τε τὸ διαφερόντως ἔχειν πάντος s.g. τὰ σώματα πρὸς ἄλληλα τοῖς χυμοῖς, καὶ παρὰ τὸ ποσὸν τῆς βλάβης ὑπαλλαχθήσεται· καὶ τότε τῶν χολωδῶν ἐπικρατούντων,

ὠχρὸν ἔσται τὸ χρῶμα· τῶν δὲ μελαγχολικῶν, ἢ τὸ πελιδνὸν, ἢ ἤτοι s.g.
κατὰ τὸ ἕτερον τῶν σημαινομένων, χλωρόν· τὸ γὰρ χλωρὸν σημαίνει
ἐνίοτε ταὐτὸν τῷ ὠχρῷ, ἐνίοτε δὲ τὸ οἷον ἰῶδες τῇ χροιᾷ· καὶ ἡ καὶ s.g.
μὲν μείζων βλάβη, πελιδνὸν ἐργάζεται, ὅπερ ἔσται πλησίον τοῦ μέλανος·
ἡ ἐλάττων δὲ, ἐρυθρὸν, καὶ χλωρόν· τοῦτο δὲ φαίνεται μὲν ἐν ἑκάστῳ ἡ s.g.
τῶν ἐν τῷ σώματι μορίων ἐναργῶς. ἐναργέστερον δὲ ὁρᾶται κατὰ v prognost. 4.
τὸ πρόσωπον· ἡ δὲ τῆς χροιᾶς μεταβολὴ μοχθηροτάτη μέν ἐστιν,
ἡ ἐπὶ τὸ μέλαν· ὡς ἂν ἀποψυχομένου τοῦ αἵματος, ὥσπερ ὅταν
ἐκτὸς ἐκχυθὲν θρομβωθῇ· μετριωτέρα δὲ ἐπὶ τὸ χλωρόν· καὶ
τοῦτο ἐν μὲν κεχρονισμένοις νοσήμασι πολλάκις ὁρᾶται, ὀλιγάκις
δὲ, ἐν ἀρχῇ· διὸ καὶ τότε κινδυνωδέστατόν ἐστιν, ὡς φησὶν Ἱπποκράτης·
ὅταν γὰρ τὸ χρῶμα ξύμπαντος προσώπου ἠλλοιωμένον ᾖ, τότε v progn. 10
κακὸν νόμιζε, καὶ ὀλέθριον εἶναι· (συνυπάρχει μέντοι, καὶ ἄλλα
σημεῖα, ὡς φεύγειν τὴν αὐγὴν τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὃ δι' ἀρρωστίαν ἀσθένειαν s.g.
γίνεται τῆς ὀπτικῆς δυνάμεως· οὕτως δὲ καὶ τὸ δακρύειν διὰ ἀρρωστίαν,
τῆς καθεκτικῆς δυνάμεως. οὕτως καὶ διαστρέφεσθαι· ὅπερ γίνεται
σπωμένων τῶν κινούντων αὐτοὺς μυῶν, τῆς ἀρχῆς τῶν A A τῶν νεύρων κακουμένης.
ὀφθαλμῶν τοῦ κατὰ φύσιν ἐλάττω, ὀλέθριον ἅμα εἶναι δοκεῖ· καὶ μὲν τὸ γένεσθαι τινὰ τῶν s.g.
νεκροῦσθαι γὰρ δηλοῖ τὴν διοικοῦσαν αὐτὸν δύναμιν· καὶ τὰ
λευκὰ τῶν ὀφθαλμῶν ἐρυθρὰ φαίνεσθαι· ὡς ὅταν πελιὰ, ἢ
μέλανα φλεβία ἐν αὐτοῖς ἔχουσι· φαίνεται μὲν γὰρ ἐρυθρὰ τὰ
φλεβία διὰ πλῆθος ἢ τινὰ φλεγμονὴν τῶν κατὰ τὸν ἐγκέφαλον·
μελαίνεται δὲ καὶ πελιδνοῦται ψυχόμενα· ψύχεται δὲ νεκρούμενα
καὶ διὰ τοῦτο ὀλέθρια τὰ τοιαῦτα χρώματα διαπαντός ἐστιν.
οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῦ προσώπου εὔχροια, καὶ τὸ λίαν σκυθρωπὸν,
πονηρὸν εἴωθεν εἶναι· ἐπειδὴ, πολλάκις νομίζουσιν οἱ ἰατροὶ τὴν
εὔχροιαν τοῦ προσώπου ἤτοι γε τῆς αἱμορραγίας κρισίμου τῆς ἐκ
τῶν ῥινῶν, ἢ παρωτίδων εἶναι δηλωτικήν· καὶ δὴ ἐξαπατᾶσθαι
αὐτοὺς συμβαίνει· μάλιστα δὲ ὅταν ἅμα σκυθρωπότητι πολλῇ
γίνεται. εὐχροεῖν γὰρ ἐν νοσήμασιν ὁμοίως τοῖς ὑγιαίνουσιν ἄριστα
οὐκ ἐνδέχεται· ἀλλὰ ὑπὸ θερμασίας πολλῆς ἐξέρυθροι γεγονότες,
ὅμοιοι τοῖς εὐχροοῦσι φαίνονται· ἐξέρυθρον δὲ εἰς μελαγχολίαν
ἐστὶν ἐπιτήδειον· ἧς σημεῖον ἐπίδηλον ἡ σκυθρωπότης ἐστίν· ὅταν
δὲ καὶ λίαν αὐτῇ παρῇ, πολὺ δήπου μᾶλλον· ὥστε ὅταν
εὐανθὲς μὲν φαίνηται τὸ πρόσωπον, ὁ δὲ ἄνθρωπος ᾖ λίαν ~~σαφῶς in marg. s.g.~~
σκυθρωπὸς ἐμφαίνεται, τις εἶναι κατὰ τὸν ἐγκέφαλον ἱκανῶς
θερμὴ διάθεσις, σαφῶς ἐκκαίουσα τὸ αἷμα, καὶ διὰ τοῦτο γεννῶσα σαφῶς in marg. s.g.

4. sanit. tuend. τὴν μέλαιναν χολήν. γίνεται δὲ καὶ ἐνίοτε θερμοτάτη αἴσθησις αὐθις forsan αὖθις
ἐν τῇ ἕξει τοῦ σώματος τῶν θερμῶν ἐπικρατούντων χυμῶν. ψυχροτάτη
δὲ τῶν ψυχρῶν. καὶ λευκότεροι μὲν ἐπὶ ταῖς τοῦ φλέγματος· ὠχρότεροι
δὲ ἐπὶ ταῖς τῆς χολῆς φαίνονται πλεονεξίαις. εἰ δὲ καὶ ἀκρατεστέρα ποτ' τῆς s.g. πλεονεξίας s.g.
εἴη, ξανθότεροι. τὸ γὰρ χρῶμα τῶν χυμῶν ἐστίν, οὐ τῶν στερεῶν τοῦ
ζώου μορίων. ὅταν δὲ οἱ χυμοὶ εἰς βάθος μὴ ὑποχωρήσουσι· ὅπερ
συμβαίνει αὐτοῖς ἢ διὰ κρύος, ἢ ῥίγος, ἢ τί πάθος ψυχικόν, οἷον
φόβον, ἢ λύπην ἰσχυράν, ἢ ἀρχομένην αἰδῶ. τούτων δὲ παρόντος
μηδενὸς οὐκ ἄν ποτε βαδίσειεν εἰς τὸ βάθος οἱ χυμοί. ὥστε οὐδὲ
ἐπιχράνθωσιν ἄν ποτε τὸ δέρμα βιαιότερον ὁρμήσαντες ἐπ' αὐτό, χωρὶς ἐπικαύσαιεν s.g.
πάθους τῆς ψυχῆς καὶ θάλπος ἄμετρον ἔξωθεν περιστῆναι τὸ ζῶον. ἢ s.g.
διὸ καλῶς εἶπε ὅτι οὐ μὴ ἀμπωτίς ἐστι τῶν χυμῶν. ὀργισθέντων
μὲν γὰρ ἰσχυρῶς, ἢ θυμωθέντων, ἢ τὴν ἐκ τῆς αἰδοῦς, οἷον ἄμπωτιν, θυμωθέντων s.g.
τὴν τῶν χυμῶν ἀναφερομένην μὴ πρόσεχε τὸν νοῦν τῇ χροᾷ.
εἰ δὲ μὴ βιαζόμενον εἴη τὸ περιστάμενον ἔξωθεν, ἢ ψυχρόν, ἢ
θερμόν, ἢ τὸ πάθος, ὧν ἀρτίως εἴρηται, γεγενημένον, ἀληθὴς ἐστὶν τι s.g.
ἡ ἐκ τῆς χροιᾶς τοῦ δέρματος διάγνωσις τῶν χυμῶν. ἐνίοτε μὲν γοῦν a. Moises
οἴεταί τις τῶν ἰατρῶν, καὶ τῶν μὴ τυχόντων, τὸ αἷμα ἐν τῷ
σώματι πλεονάζειν, σφαλεὶς τῇ τοῦ χρώματος μεταβολῇ. οὐ μὴν
πλεονάζει γε. ἀλλ' ἐκ τῆς τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος θερμασίας
τοῦτο γίνεται, ἢ ἐκ θυμοῦ, ἢ καὶ πυρετοῦ. ἐστὶν ὅτε καυμαινόμενον καὶ μαινόμενον s.g.
αὐτὸ εἶναι νομίζει. οὐκ ἐστὶ δέ. ὅπερ εἴωθε συμβαίνειν, ὅτι πρὸς τῆς ὅτε s.g. corr. nova manu
ψυχρότητος ὠθούμενον εἰς τὰ ἔνδοθεν, ἀποκεχώρηκεν. τοῦτο δὲ
ἔνεστί σοι εἰδέναι πολλάκις ἀπὸ τῆς θαλάττης ἡ ἐν κλύδωνι μείζων: ἐπὶ s.g.
ἐν γαλήνῃ δὲ οὖσα, πολὺ μείων εἶναι φαίνεται. ὅταν οὖν τὸ
σῶμα λευκότερον ἑαυτοῦ γεγονός τότε ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸν ἄνευ τοῦ πάθους τινὸς in marg. s.g.
φλεγματικὸν ἐπικρατεῖν ἐνδείκνυται χυμόν. τὸ δὲ ὠχρότερον ἢ
ξανθότερον τὸν χολώδη. οὕτω καὶ ἡ ἐπὶ τὸ ἐρυθρότερον ἐκτροπὴ
τοῦ κατὰ φύσιν, αἷμα πλεονάζειν. ἡ δὲ ἐπὶ τὸ μελάντερον, τὴν ὡς s.g.
μέλαιναν χολὴν δηλοῖ. εὕρηνται δὲ καὶ ὧν ἡ χροιά, οἷον μολύβδου
ἐστί. καὶ αὖθις οἷον τις μίξις ἔοικε ἐκ λευκοῦ καὶ πελιδνοῦ. τὰ
μὲν οὖν τοιαῦτα χρώματα τὸν ὠμὸν ἐπικρατεῖν χυμὸν
σημαίνουσι. τὸν ἐν εἴδει μὲν ὑπάρχοντα φλέγματος, ἧττον δ' ὑγρὸν
ὄντα τοῦ συνήθους, ὀνομαζομένου φλέγματος, τὸν τοιοῦτον

χυμὸν ὁ πραξαγόρας ὑαλώδη καλεῖ. τὸ δὲ αἷμα ἐν μεθορίῳ τῶν
χολωδῶν χυμῶν, καὶ τούτων ἐστί. ὧν τινες εἰσὶ πρὶν ἀκριβῶς τὴν
τροφὴν αἱματωθῆναι οἷον ἡμίπεπτοί τινες, οὐδ᾽ ἄπεπτοι πάντως, οὐδ᾽
ὀλίγον ἀπολείποντες αἵματος ἰδέας. ἕτεροι δὲ ἔσχατοι τῆς αἱματώσεως,
ἀμετρίᾳ θερμότητος ἑπόμενοι. καὶ τούτων αὐτῶν οἱ μὲν ὀλίγον
ἀποκεχωρηκότες αἵματος, οἱ δὲ πλέον, οἱ δὲ πλεῖστον, καὶ τότε ὅ
δεῖ κενῶσαι, ἔνεστί σοι χρῆσθαι φλεβοτομίᾳ μετὰ τούτων
διορισμῶν, ἐπὶ τῶν ὀλίγον ἀπεχόντων, ἐφ᾽ ἑκατέρῳ θαρροῦντι
χρῆσθαι φλεβοτομίᾳ: ἐπὶ δὲ πλέον εὐλαβέστερον. ἐπὶ δὲ τῶν — de vena sect. contra erasistr.
πλεῖστον, οὐδ᾽ ὅλως. ἐν ᾧ καὶ χρόας τοῦ αἵματος μεταβολὴν ἔνεστι
πολλάκις τεκμήρασθαι, καὶ ποτὲ μὲν τοῦ ῥέοντος αἵματος, ποτὲ
δὲ καὶ τοῦ κάμνοντος αὐτοῦ. ἀλλὰ καὶ ἡ λειποθυμία ἐπὶ πολλῶν
παθῶν ὅρος ἐστὶ κενώσεως. καὶ ὁ τόνος τῆς ῥύσεως τοῦ αἵματος
ὀκλάζων, καὶ οἱ σφυγμοὶ τρεπόμενοι, καὶ ἄλλα πολλά, περὶ
ὧν ἀκριβέστερον δέδεικται ἐν τοῖς περὶ φλεβοτομίας. νῦν δὲ ἰστέον
εἰ ἕκαστον μόριον ἐξ ὁμοιοτάτου κατὰ τὴν οὐσίαν ἑαυτῷ τρέφεται
χυλοῦ, καὶ τοῦτον ἑαυτῷ παρασκευάζειν ⅄ ἀλλοιοῦν καὶ μεταβάλλειν, — ⅄ πέφυκε, καὶ τοῦ χρώματος αὐτοῦ μεταλαμβάνειν, s.g.
ἡ τοῦ αἵματος γένεσις, ἔργον τῆς ἥπατος σαρκός. μετέχει μὲν οὖν
καὶ ἡ καρδία τοῦ τοιούτου χρώματος, ἀλλ᾽ οὐκ εἰς ὅσον ἧπαρ. ὑγρότερον
γάρ ἐστι τὸ σπλάγχνον τοῦτο τῆς καρδίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐρυθρότερόν τε
καὶ μαλακώτερον. ἡ δὲ ξηροτέρα καὶ ~~[illegible]~~ θερμοτέρα τοῦ μὲν — ἥπατος s.g.
παντὸς ὑπάρχει. οὐδὲ τὸ ἴδιον αὐτῆς αἷμα τοιοῦτόν ἐστιν, οἷόνπερ
τὸ τοῦ ἥπατος. ἀλλ᾽ ὅσῳ θερμότερον τὸ σπλάγχνον τοῦ σπλάγχνου,
τοσούτῳ ξανθότερον, ὅπερ ἴδιον αἵματος ξηροτέρου καθάπερ τοῦ
ὑγροτέρου τὸ ἐρυθρόν. καὶ αἵματος μὲν ὑγροῦ, τὴν κρᾶσιν ἐρυθροῦ
δὲ τὴν χρόαν ἡ πρώτη μὲν ἐν ἥπατι γένεσις. ὀχετοὶ δὲ παράγοντές
τε καὶ διανέμοντες αὐτὸ παντὶ τῷ σώματι, φλέβες. αἵματος δὲ
ξανθοῦ καὶ λεπτοῦ καὶ πνευματώδους, ἡ μὲν πρώτη γένεσις ἐν τῇ
καρδίας ἀριστερᾷ κοιλίᾳ. διανέμουσι δὲ καὶ παράγουσιν εἰς ὅλον
τὸ ζῷον αἱ ἀρτηρίαι. καὶ διὰ τοῦτο καὶ τὸ θυμοειδὲς ἐνδείκνυται
τῆς ψυχῆς ἐν τῇ καρδίᾳ κατῳκίσθαι. διὸ ἐν τοῖς νοσήμασι
τεκμαίρεσθαι δεῖ τὸν πλεονάζοντα χυμὸν τῇ χρόᾳ πλὴν εἰ — εἰ in marg. s.g.
τινες ὑποχωρήσαιεν εἰς τὸ βάθος τοῦ σώματος. τὸ γὰρ χρῶμα
τῶν χυμῶν φησὶν ἐοικὸς ἀνθέων, ὁκόσων μὴ ἀμπωτίς ἐστιν.
ἐπὶ τούτων οὖν μάλιστα ὑπονοστησάντων, καὶ μὴ κεχυμένων ὁ — ὁμαλῶς s.g.
ὁμαλῶς, ἐπιβλέπειν δεῖ ὥρην καὶ χώραν καὶ ἡλικίαν, καὶ νόσους.
καὶ τὸν λυποῦντα μὲν οὖν χυμόν, καὶ μὴ ἄλλον τινὰ πρὸ — κενοῦν s.g.

αὐτοῦ· ὡς φλέγματος πλεονάζοντος, τοῦτο κενώσεις· χολῆς δὲ ξανθῆς
ἤτε μελαίνης ἐνοχλούσης, ἀφεκτέον μὲν τοῦ φλέγματος, τὴν λυποῦσαν
δὲ χολὴν κενωτέον· οὕτω κἂν αἷμα πλεονάζῃ, ἢ τοῦ αὐτοῦ ὀρρὸς
ἐκείνου ποιητέον τὴν κένωσιν. ἔχει μὲν δὲ καὶ αὐτῶν ἕκαστος τῶν
πλεοναζόντων ἐν τῷ σώματι χυμῶν ἴδια γνωρίσματα· οἷον εἰ
τύχῃ καθ' ὅλον μὲν τὸ σῶμα τῆς χρόας ὠχροτέρας γεγενημένης,
ὡς ἐν ἰκτέροις, οὐχ ὑποχωρούσης δὲ διὰ ἕδρας τῆς χολῆς: ἤ τινων
ἐξανθημάτων ἐν ὅλῳ τῷ σώματι γεγενημένων χολωδῶν· κατὰ
μέρος δήξεως ἐν τῇ γαστρὶ, προσούσης δὲ καὶ ἄσης, καὶ ἀσιτίας
καὶ δίψης, τοῦ στόματός τε πικρουμένου, ἢ κατά τι μέρος ἐρυσιπέλατος
ἢ τριταίου πυρετοῦ κατέχοντος <u>τοῦ ἀνθρώπου</u>, ἢ τῶν καυσωδῶν τοῦ   τὸν ἄνθρωπον s.q.
πικροχόλου· πλεονάζει γὰρ ἐν ἅπασι τούτοις ἡ ξανθὴ χολή· καὶ
διὰ τοῦτο κενωτέον αὐτὴν, ἐκείνοις τοῖς φαρμάκοις, ὅσα διὰ αὐτὴν
τὴν ἐνέργειαν ὀνομάζουσι χολαγωγά· προσέχειν δὲ χρὴ τὸν νοῦν
οὐ μόνον τοῖς ἐπιτυχοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἰατροῖς διότι
εἴωθεν ταῦτα τὰ γνωρίσματα μὴ καλῶς ἐσκεμμένα φέρειν
ἀπάτην· διὸ Ἱπποκράτης ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς, καλῶς συμβουλεύων,
ἕτερον ἡμᾶς γνώρισμα, τὴν εὐφορίαν ἐδίδαξεν· ἵνα κἂν τούτῳ
θαρρῶμεν ἐν ταῖς νόσοις, ὀρθῶς κενώσαντες· καὶ μὴν ἀλλὰ ἐπὶ
τῆς μελαίνης χολῆς πλεοναζούσης τὸ χρῶμα τοῦ σώματος
βλέπειν χρή· καὶ γὰρ κατὰ ταύτης ἡ καθ' ὅλον σῶμα χρόα
πρὸς τὸ μελάντερον τρέπεται· ὅσα τε πάθη διὰ τὴν πλεονεξίαν αὐτῆς
γίνεται, φανερῶς διδάσκει τὸ πλῆθος τοῦ χυμοῦ. καθάπερ ἐλέφας, καὶ
καρκίνος, καὶ τεταρταῖος πυρετὸς, καὶ σπλὴν μέγας, καὶ κίρσοι —
μελαινόμενοι, καὶ ἡ μελαγχολία καλουμένη, καὶ πᾶσα παραφορὰ
διανοίας ἢ θρασεῖα καὶ θηριώδης· ἀλλὰ καὶ ἐν γυναιξὶν ἐνδείκνυται
τὸν πλεονάζοντα χυμὸν τὸ χρῶμα τῶν καταμηνίων· ὧν τὰ
γνωρίσματα γέγραφεν Ἱπποκράτης· νῦν δὲ ὅπερ ἐπὶ τῆς ξανθῆς
χολῆς εἴρηκα· τοῦτο φημὶ ἐπὶ τοῦ φλέγματος νόει· οἷον τοὺς ὄγκους
οἰδηματώδεις, ἐξανθήματά τε, καὶ σύμπαν τοῦ σώματος τὸ χρῶμα κατὰ
τὴν <u>ἰδίαν</u> τοῦ χυμοῦ; καὶ τοὺς ἀμφημερινοὺς πυρετοὺς, καὶ τὴν ἀργίαν   ἰδέαν s.q.
καὶ νωθρότητα τῆς διανοίας· ἔτι τε καταλήψεις ὑπνώδεις καὶ
βάρη τῆς κεφαλῆς, ὀξυρεγμίας τέ τινας, ὅταν ἐν τῇ ~~[illegible]~~ γαστρὶ
πλεονάζῃ τὰ τοιαῦτα· περὶ δὲ τοῦ αἵματος τί χρὴ λέγειν; αὐτὸ δὲ
οὐχ ἓν ἐστὶν ἀκριβῶς, ἀλλ' ἐξ ἐναντίων τε, καὶ διαφερόντων σύγκειμενον
μερῶν· ἔστι μὲν ἐν αὐτῷ τὸ οἷον ἰχὼρ αἵματος, καὶ οἷον ἰλύς τις

καὶ τρύξ· καὶ μέντοι καὶ ἶνας ἐμφερομένας τῷ αἵματι σαφῶς ἐστὶ
θεάσασθαι, καὶ τούτων ἐξαιρεθεισῶν οὐ πήγνυται τὸ αἷμα, καὶ χωρισθεισῶν
ἰνῶν, καὶ χροιᾷ καὶ συστάσει διαφέρει· τὸ μὲν γὰρ ἐρυθρὸν ἀκριβῶς φαίνεται,
τὸ δὲ ξανθότερον τούτου· τὸ δὲ μελάντερον. ἔστιν ὅτε καὶ σαφῶς ἐπανθεῖ
τι λευκὸν αὐτῷ, καὶ ποτὲ πελιδνὸν ἅπαν ἐφάνη· καὶ πολλάκις
ἐγγὺς τῷ μέλανι, τούτων μὲν οὕτως ἐχόντων· φανερὸν γίνεται, ὅτι | λ χάλαζαι τις πορφύρα καταχορής. s.g.
πολλάκις ἐν αὐτῷ πλεονεκτεῖ τὸ παχὺ καὶ μέλαν, ὡς τὴν χρόαν τοῦ
παντὸς σώματος μελαντέραν φαίνεσθαι, καὶ τὰς οὔλας μελαίνεσθαι,
καὶ κιρσοῦσθαι τὰς ἐν τοῖς σκέλεσι φλέβας ἅμα τινὶ πελιδνῷ χρώ-
ματι· ποτὲ δὲ ξανθὸν ὡς σημαίνουσι καὶ ἔμετοι, καὶ διαχωρήματα | λ καὶ τρίχες s.g.
καὶ τἆλλα· ἔστιν ὅτε καὶ ἐρυθρὸν ἢ λευκόν, ὡς ἔκ τε τῶν τοῦ
σώματος ὅλου χρωμάτων, καὶ τριχῶν ἐμέτων τε καὶ διαχωρημάτων
φαίνεται. ἀλλὰ ἐκεῖνό γε διορίσασθαι προσήκει, ὅπερ οἱ ἔμπροσθεν | 3° de locis affect. 7.
ἰατρολόγοι παρέλειπον. ὥσπερ ἐν φαινομένοις μέρεσι τοῦ σώματος, ἐνίοτε
μὲν ἅπασι ἡ αὐτὴ φαίνεται κρᾶσις πρὸς τὸ χρῶμα ὡς ἐν ἰκτέροις τε
καὶ ἐλεφαντιάσει, καὶ τοῖς ὑδέροις, ἔτι τε καχεξίαις, καὶ ἐν ἡπατικαῖς,
καὶ σπληνικαῖς ἀχροίαις, ἐνίοτε δὲ ἕν τι μόριον, ἤτοι πικρόχολον, ἢ
φλεγματικὸν ἢ μελαγχολικὸν ὑποδεξάμενον χυμόν, αὐτὸ μόνον
ἐξαλλάττεται τὴν κρᾶσιν· οὕτως ἐγχωρεῖ καὶ τὸν ἐγκέφαλον, ἐνίοτε
μὲν ἅπαντος τοῦ κατὰ τὰς φλέβας αἵματος μελαγχολικοῦ γιγνομένου
τῷ κοινῷ λόγῳ τῆς βλάβης, καὶ αὐτὸν βλαβῆναι· συμβαίνει δὲ ὅταν
ἀπαθοῦς μένοντος τοῦ καθ' ὅλον τὸν ἄνθρωπον αἵματος ἀλλοιωθῆναι
τὸ κατὰ μόνον ἐγκέφαλον, καὶ τοῦτο διττῶς ἢ ῥυέντος εἰς αὐτὸν
ἑτέρωθεν, ἢ γεννηθέντος ἐν τῷ τόπῳ τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ. οὗτος
δὲ γεννᾶται ὑπὸ πολλῆς θερμασίας ἐγχωρίου κατοπτώσης ἤτοι τὴν
ξανθὴν χολήν, ἤ τι παχύτερον καὶ μελάντερον αἷμα. τούτου διάγνωσις
σοι γιγνέσθω τὸν δὲ τὸν τρόπον· ἐπισκέπτου πρῶτον τὴν τοῦ σώματος
ἕξιν ὁποῖά τις ἐστίν· καὶ μέμνησον ὅτι οἱ μὲν ἁπαλοὶ καὶ λευκοὶ καὶ
πίονες, ἥκιστα μελαγχολικὸν ἴσχουσι χυμόν· οἱ δὲ ἰσχνοὶ καὶ
μελάντεροι καὶ δασεῖς καὶ φλέβας εὐρείας ἔχοντες πρὸς τὴν τοιοῦτου
χυμοῦ γένεσιν ἐπιτηδειότατοι ὑπάρχουσιν. ἔσθ' ὅτε καὶ οἱ ἐξέρυθροι | ἔσθ sed e novamana s.g.
τὴν χρόαν ἄνθρωποι μεταπίπτουσιν ἀθρόως ἐπὶ τὴν μελαγχολικὴν κρᾶσιν,
καὶ οἱ ξανθοί, καὶ μάλιστα ὅταν ἐν ἀγρυπνίαις καὶ πόνοις τύχωσι
προδιῃτημένοι· σκεπτέον δὲ καὶ πότερον ἐπέσχηταί τις αἱμορροΐς, ἤ τις
τις ἄλλη αἵματος συνήθης κένωσις, ἢ καταμήνια ταῖς γυναιξὶ καὶ
ὁποίαις ἐχρήσατο τροφαῖς· διώρισται δὲ περὶ αὐτῶν ἐν τῷ α τῶν
περὶ τῶν ἐν ταῖς τροφαῖς δυνάμεων. εἰ μὲν οὖν ἐν τῇ τοιαύτῃ διαίτῃ

πρὸ τοῦ νοσεῖν ὁ ἄνθρωπος εἴη γεγενημένος, ἔξεστι κἀκ ταύτης στοχάσασθαί τι πλέον. εἰ δὲ ἐν εὐχύμοις ἐδέσμασι, ὅρα περὶ τῶν γυμνασίων αὐτοῦ λύπης καὶ ἀγρυπνίας καὶ φροντίδος. προστίθεσθαι δὲ χρὴ τούτοις καὶ τὴν ὥραν τοῦ ἔτους, καὶ γεγενημένην, καὶ οὖσαν κατάστασιν, καὶ χώραν καὶ τὴν τοῦ κάμνοντος ἡλικίαν, περὶ ὧν μετ' ὀλίγον ἐροῦμεν. νῦν δὲ αὐτάρκης ὁ λόγος ἐπὶ παραδείγματος ἐξετασθείς. ἔστω δὴ τὸν μὲν ἄνθρωπον ἀπύρεκτον ὑπάρχειν, ἐν ὄγκῳ δὲ μείζονι τὰς φλέβας αὐτῷ καὶ τὸ σύμπαν σῶμα ἐρυθρότερον. σκεπτέον οὖν εἰ μηδὲν τούτῳ τῶν θερμαινόντων αἰτίων ἐπλεονέκτησεν αὐτῷ. εἰ δὲ τοι φαίνοιτο βέλτιον ἀναβάλλεσθαι τὴν διάγνωσιν ἄχρι περ ἂν ἡ ἐξ ἐκείνου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι καταστῇ. ἵνα ἐν ἡσυχίᾳ πασῶν τῶν ἔξωθεν ὑπάρχῃ κινήσεων. εἰ δὲ ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ φαίνοιτο τοιοῦτος, αἷμα πλεονάζει τῷ ἀνθρώπῳ. τοὐντεῦθεν ἐπισκέπτεσθαι τἄλλα. καὶ πρῶτον μὲν ὅσα μεγίστην ἔχει δύναμιν· εἶθ' ἑξῆς τὰ λοιπά. εἰσὶ δὲ τάδε, βάρος, τάσις, ὄκνος πρὸς τὰς κινήσεις. εἶτα ταῦτα κατὰ τοὺς σφυγμούς, ἀγρυπνίαι τε καὶ ὕπνοι, ὀρέξεις τε, καὶ ἀνορεξίαι, καὶ τἄλλα τοιαῦτα. μετὰ δὲ ταῦτα μή τις συνήθης ἔκκρισις ἐπέσχηται, μὴ γυμνάσιον ἠμέληται, μὴ πλείω, καὶ πολύτροφα σιτία συνεχῶς προσενήνεκται, μὴ μετὰ τροφὴν ἀήθεσι χρῆται λουτροῖς, ἐπὶ τούτοις ἅπασι καὶ τὰ παρὰ τῆς χώρας καὶ ὥρας, καὶ τῶν ἄλλων, ὡς ἔφην. καὶ τὰ μὲν τούτων γνωρισμάτων ἔνια ἐστὶν ἐπισημονικά, καθάπερ ἡ τάσις, καὶ τὸ βάρος ὅ τε ὄγκος τῶν φλεβῶν, ὅ τε ὄκνος, καὶ τὸ χρῶμα, καὶ ἡ τῶν σφυγμῶν κίνησις. ἔνια δὲ ἀπολείπεται τούτων, οἷον ἡ τῶν ἐκκρίσεων ἐπίσχεσις, ὅ τε ἀργὸς βίος, ἐδέσματά τε πλείω. καὶ τρόφιμα, καὶ μετὰ τροφὴν λουτρά, ἐφεξῆς δὲ τὰ κατὰ τὰς χώρας, καὶ ὥρας συστατικὰ πάντων αὐτῶν. εἰσὶ δέ τινες, οἳ νομίζουσι τὸ χρῶμα δηλοῦν μὴ μόνον τὸ ποιόν, ἀλλὰ καὶ τὸ ποσὸν τῆς οὐσίας. οὐκ ἀληθὲς δὲ τοῦτο. οὐδενὶ δὲ αὐξανομένῳ κατὰ τὴν οὐσίαν, ἐπιτείνεται τὸ πρόσθεν χρῶμα. οὕτω γοῦν ἥ τε χιὼν ἐγίνετο λευκοτέρα, καὶ ἡ πίττα μελανωτέρα, καὶ ὁ χρυσὸς ξανθότερος. ἕτερον μὲν οὖν ἐστὶ προφανῶς αὔξησις οὐσίας ἀλλοιώσεως. αὐξάνεται μὲν δὲ κατὰ τὸ ποσόν. ἀλλοιοῦται δὲ κατὰ τὸ ποιόν. ἔστι δὲ τοῦτο τὸ χρῶμα ποιᾶς οὐσίας, οὐ πόσης γνώρισμα. τοσοῦτον ἄρα καὶ τοιοῦτόν ἐστι, τὸ τῶν χρωμάτων πλεονέκτημα. περὶ ὧν ἡμεῖς ἰδίᾳ τὴν πραγματείαν πεποιήκαμεν. καὶ ἐδείκνυμεν ὅτι πολὺ προέχει πρὸς τὴν θεραπείαν καὶ διάγνωσιν τῶν νοσημάτων ἡ τῶν χρωμάτων ἔννοια· μάλιστα δὲ ἐν τῷ προσώπῳ, ἐν ὄμμασι, ἐν τῇ γλώττῃ,

de placit. 12.

εἶτα τὰ s.g.

haec expunguntur in utroque ch. s. scilicet Reg. et s.g.

de tumor. [illegible] 2

λ ἂν

3 in 3. Epid. 70. καὶ ἐν τοῖς οὔροις· διότι σφάλλονταί τινες περὶ τῶν ὀφθαλμῶν,
ἡγοῦντες ἐκ αὐτῶν χροιαῖς βέβαιον τεκμήριον χράσεως ὅλου τοῦ σώματος χροιᾶς marg. S.G.
λαμβάνεσθαι, ὅτε ἔξεστι τῶν μόνων ὀφθαλμῶν· καὶ δὴ ἐν ταῖς τοῦ
2° de loc. aff. 9. ἥπατος κακοπραγίαις ἡ τῆς γλώττης ἀλλοιοῦται χρόα, καὶ ἡ παντὸς τοῦ
σώματος· οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ τὰς πλευρὰς ὑπεζωκότος ὑμένος ἐπειδὰν
φλεγμαίνῃ, τὸ πτύελον, κεχρωσμένον ἐστὶν, διόπερ ἐὰν μὲν χολω-
δέστερον ᾖ τὸ αἷμα, ξανθὸν, ἢ ὠχρὸν ἐστὶ τὸ πτύελον· ἐὰν δὲ
φλεγματικώτερον, ἀφρῶδές τε καὶ λευκόν· κἂν δὲ μελαγχολικώτερον, ἐὰν marg. S.G.
ἤτοι μέλαν, ἢ πελιδνόν· ἐὰν δὲ μηδὲν τούτων, ἐρυθρόν. ἐστὶν ὅτε καὶ
λεπτὰ, καὶ ἁλικὰ, καὶ κεχρωσμένα ἀκράτῳ χρώματι, ὡς αὐτὸς πού
φησι· οὐ μὴν δὲ περὶ τῆς τοῦ ὅλου σώματος χράσεως ἐκ τούτου χρὴ
τεκμαίρεσθαι· τί λέγω δὲ περὶ χρόας τῶν οὔρων; εἰ δὲ μὴ εἴη
4 aph. 71. εἷς ἐμοῦ λόγος περὶ αὐτῶν, νῦν διὰ πολλὰ γράφειν ἦν ἀναγκαῖον
ἐνθάδε· ἀλλὰ μὲν οὐ χρεὼν τὰ αὐτὰ παραγράφειν, καὶ διαμηκύναι
τὸν λόγον τοσοῦτον προσθήσω, ὅπερ τῆς προγνωστικῆς τέχνης ἐστίν·
οὔσης οὖν τῆς τετάρτης ἡμέρας ἐπιδήλου, καθάπερ αὐτὸς ἐδήλωσε, καὶ
σημαινούσης ὁποία τις ἡ ἑβδόμη γενήσεται, πᾶν ὅτιπερ ἂν ἐν αὐτῇ
πρώτῃ φανῇ σημεῖον ἀξιόλογον πέψεως, τὴν ἐσομένην κρίσιν ἐπὶ τῆς
ἑβδόμης δηλοῖ· καὶ τότε ἐρυθρὰ νεφέλη μὴ πρότερον γεγενημένη, τις ... scr. nova manu S.G.
καὶ πολὺ μᾶλλον αὐτῆς ἡ λευκὴ ἐπιφανεῖσα σημαίνει τὴν κρίσιν·
ἔτι δὲ μᾶλλον ἐναιώρημα λευκὸν, ὁμαλὸν, καὶ συνεστηκός· εἰ δὲ
κίνησις τῆς νόσου πάνυ ὀξεῖα εἴη, καὶ ἡ μεταβολὴ τῆς χρόας, καὶ
ἡ τῆς συστάσεως ἱκανῶς δηλοῖ τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι κρίσιν· τὸ
τὸ γοῦν λεπτὸν οὖρον εἰ συμμέτρως γένηται πολὺ, καὶ τὸ λευκὸν ἢ ταχὺ marg. S.G.
ὠχρὸν, ἐν τοιούτῳ νοσήματι, τὴν κρίσιν προσημαίνει· ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλα
οὕτως σημαίνοντα τὰς μελλούσας κρίσεις, ὡς τὰ οὖρα, καθάπερ τὰ
διαχωρήματα, τὰ πτύσματα, καὶ τὰ κατὰ τὰς κρισίμους ἡμέρας
ἐπιγενόμενα· περὶ ὧν ἐν τοῖς περὶ κρίσεως, καὶ κρισίμων ἡμερῶν
δέδεικται· Ἱπποκράτης δὲ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς που μνημονεύει μόνας
τῆς ἐρυθρᾶς νεφέλης, ὡς ὀλιγάκις συμβεβηκυίας· ὅτε λευκαὶ ὅτι nova manu S.G.
φαίνονται, ὡς ἐπὶ τὸ πολύ· ὅπερ ἐστὶν ἐναργέστερον τῆς πέψεως
σημεῖον· ἡμεῖς δὲ εἴπομεν, ὅτι κατὰ τὸν Ἱπποκράτην, τὸ ἐρυθρὸν
χρῶμα σωτήριον μὲν ἐστὶν, χρονιώτερον δὲ, ὡς ἐν τῷ προγνωστικῷ
λέγει· εἰ δὲ εἴη τὸ οὖρον ὑπέρυθρον, καὶ ἡ ὑπόστασις ὑπέρυθρος, καὶ
λεία, πολὺ χρονιώτερον μὲν τοῦτο τοῦ πρώτου, σωτήριον δὲ κάρτα·
προσέθηκε δὲ κάρτα, τουτέστι λίαν, ἵνα σημαίνῃ τὴν βέβαιαν

σωτηρίαν δύνασθαι. ἐγὼ δὲ μήκους φειδόμενος ἐνταυθοῖ κατα- expunguntur s.q.
παύσω τὸν περὶ οὔρων λόγον. καὶ μηδὲν λέγω περὶ τῶν ὑδάτων
καὶ οἴνων, καὶ τῶν ἄλλων ὅσα ἢ φάρμακον ἢ τροφαὶ τοῖς ἀνθρώποις εἰσίν. haec in utroque MS
ἢ τοῖς φαρμάκοις καὶ τροφαῖς ἀναμίγνυνται. ἀλλὰ — — expunguntur.
———— καιρὸς δὲ ἐστὶν περὶ χυμῶν εἰπεῖν. ἰστέον οὖν πρῶτον nova manu s.q.
ὅτι χυμὸς καὶ χυλὸς οὐ ταυτόν ἐστιν. ὁ χυμὸς γὰρ ὑγρότης τίς
ἐστιν ἐν τῷ τοῦ ζώου σώματι εὑρισκομένη. χυλὸς δὲ ὑγρότης
ἐστίν, ἥπερ ἐν τοῖς καρποῖς οὓς φάγομεν ἢ καὶ θλίβομεν εὑρίσκεται.
τούτων οὕτως ἐχόντων περὶ χυμῶν εἰπεῖν χρή. ὅτι ὡμολόγηται
τοῖς σοφοῖς πάντα τὰ σώματα ἐκ τεττάρων τινῶν γενῶν συμ-
παγῆναι, ἀνάλογον ἐχόντων χυμῶν, ἅπερ στοιχεῖα πάντες ὀνομάζουσι,
ὡς καὶ Ἱπποκράτης καὶ Πλάτων φασίν. ἐκ γῆς, πυρός, ὕδατος καὶ
ἀέρος. στοιχεῖον δὲ ἐλάχιστον μέρος ἐκείνου τοῦ πράγματος οὗπερ ἂν
ἢ στοιχεῖον καλοῦσιν. τούτων δὲ τῶν στοιχείων ἀνάλογον εἰσίν, ὡς ἔφην,
οἱ τέτταρες οἱ ἐν ἡμῖν χυμοί. ἤγουν τὸ αἷμα, τὸ φλέγμα, καὶ
χολὴ ἑκατέρα, ἥτε ξανθὴ καὶ μέλαινα. οὗτοι δὲ χυμοί, ὅταν μέτρῳ
ἀλλήλοις κεκραμένοι τυγχάνουσι κατὰ φύσιν, ὑγιαίνομεν. ἐλλείποντος
δὲ τινὸς ἢ πλεονάζοντος, ἢ μεταστάντος εἰς ἀλλοτρίαν χώραν, νοσοῦμεν.
διότι δὲ ὑγραίνει τὸ ὕδωρ, καίει τὸ πῦρ. ἢ διότι ῥεῖ μὲν τὸ ὕδωρ
ἄνω δὲ φέρεται τὸ πῦρ. ἑδραιοτάτη δὲ καὶ βαρυτάτη τῶν στοιχείων
ἡ γῆ, πρὸς τὰς τῶν νόσων ἰάσεις οὐδὲν συντελεῖ. μόνον γὰρ ἀρκεῖ
τῷ φυλάξαντι τὴν ὑγίειαν, καὶ τὰς νόσους ἰασομένῳ ἐπίστασθαι διότι
τὴν εὐκρασίαν τοῦ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ, καὶ ὑγροῦ τὴν ὑγίειαν
ὑπάρχειν τοῖς ζώοις. ἐπὶ δὲ τούτων δυσκρασίαις τὰς νόσους γίνεσθαι.
οὕτως καὶ εἰδέναι, ὅτι ἐκ τεττάρων στοιχείων ἥτε τῶν φυτῶν ἐστὶ
γένεσις. οἵτε ἐξ αὐτῶν καρποὶ καὶ τὰ σπέρματα. τροφὴ δὲ ταῦτα
πάντα προβάτοις καὶ ὕσιν, αἰξίτε καὶ βουσὶ καὶ τοῖς ἄλλοις ζώοις,
ὅσα πόας ἢ καρποὺς δένδρων, ἢ ἀκρέμονας, ἢ ῥίζας ἐσθίει. τοῖς δὲ
ἀνθρώποις αὐτά τε ταῦτα τροφαί, τὰ ζῶα, καὶ γεννᾶται ἐν αὐτοῖς ἐκ
τούτων αἷμα καὶ φλέγμα καὶ χολαὶ διτταί. πλεῖστον μὲν αἷμα διὸ
καὶ φαίνεται μόνον ἐν φλεψίν. ὀλίγον δὲ τῶν ἄλλων ἑκάστου.
καὶ τοῦτο τὸ αἷμα τῆς γενέσεως ἡμῶν, ὡς ἔφη· τὸ σύγκειμενον
μὲν ἐκ τῶν τεσσάρων χυμῶν, κατ' ἐπικράτειαν δὲ ὀνομαζόμενον ὠνομασμένον s.q.
οὕτως. μὴ νόει δέ μοι τὰ σώματα ἐκ τῶν στοιχείων ἁπλῶν γεγονέναι.
ἐκεῖνα γὰρ δυνάμει μὲν ἐστὶν ἐν τοῖς σώμασιν, ἐνεργείᾳ δὲ οὐκ
ἐστὶν, ἀλλὰ τὰ ἐξ αὐτῶν γεγονότα διὰ μέσον τῶν τροφῶν μέσων s.q. in marg.

quae sequuntur in Ms. S. G. leguntur fol. 9 et 10

οὐ μὴν περὶ τούτων τε καὶ περὶ τῶν ἡλικιῶν ἐπιπλέον λεχθήσεται ἡμῖν μετ' ὀλίγον. νῦν δὲ οὐ δύναμαι θαυμάζειν τὴν ἐκείνων ἄνοιαν, οἱ περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος λέγοντες πῶς συγκεῖται καὶ διαπλάττεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ἔνιοι ἐν αὐτῷ φασιν κατά τινα τύχην ἄτεχνον, καὶ ἄλογον· ἢ κατὰ πρόνοιαν τοῦ σοφοῦ δημιουργοῦ διαπλάττεσθαι. ἀμυδρὰ νῦν δίδα πρὸς τὴν πίστιν. ὃν λέγουσι ὁμοιότητι χρώμενοι. ὡς ἔνια κατὰ τὸν βίον ὑπὸ τύχης ὅμοια γίνεται τῶν κατὰ τὰς τέχνας. ὁρῶν γὰρ τοῖς τὸ σχῆμα παραπλήσιον εἶναι προσώπῳ τινὸς ζώου, καὶ παλάξας πέτραν ἀπέρριξεν αὐτήν. τυχὼν οὖν τὸ καταλειπόμενον ἐοικέναι τοῦ ζώου ἐκείνου μορφῇ. καὶ ἄλλα τοιαῦτα λέγουσιν ἅπαξ ἐν μακρῷ χρόνῳ. καθ' ὅσα τὴν οἰκείαν γεγονότα. τῆς δὲ τῶν τεχνῶν φύσεως ἣν ἅπαντες ἄλλοι φύσει ποιοῦνται καὶ τῆς πρὸς αὐτὰ ὁμοιότατης ἡμῶν διαπλάσεως· παντάπασιν ἐπιλανθάνονται καὶ τοί γε ὁ τὰ ξύλα καὶ τέμνων καὶ πρίων καὶ συμπηγνὺς καὶ ἀπεργάζεται σκίμποδα. πάντα ἐπιτήδεια τὰ μόρια ἔχοντα πρὸς τὴν χρείαν 83

αἷμα, καὶ φλέγμα, καὶ ἡ ξανθὴ καὶ μέλαινα χολή. ὡς εἶναι μὲν πυρὶ ἀνάλογον τὴν ξανθὴν χολήν. μέλαιναν δὲ τῇ γῇ. τὸ δὲ φλέγμα τῷ ὕδατι. καὶ διὰ τοῦτο θερμὴ μὲν καὶ ξηρὰ τὴν δύναμίν ἐστιν ἡ ξανθὴ χολή· καθάπερ τὸ πῦρ: ψυχρὰ δὲ καὶ ξηρὰ ἡ μέλαινα, παραπλησίως τῇ γῇ. τὸ δὲ φλέγμα ψυχρὸν καὶ ὑγρόν, ὥσπερ τὸ ὕδωρ. τὸ δὲ ἀερῶδες στοιχεῖον ὁρᾶται μόνον ἐν τοῖς τῶν ζώων σώμασι. παραπλήσιον τῆς ἑαυτοῦ φύσεως. ὡς ἐν ταῖς ἀναπνοαῖς καὶ κατὰ τοὺς σφυγμοὺς ἐστὶν ἰδεῖν. ἐκ τούτων δὲ συνίσταται τὰ πρῶτα σώματα μυελὸς καὶ σὰρξ καὶ νεῦρον καὶ ὀστοῦν ἕτερά τε πολλά. Ἱπποκράτης δὲ ἐν τῷ περὶ φύσεως ἀνθρώπου κατεσκεύασεν τοὺς τέτταρας χυμοὺς ἐν ἡμῖν εἶναι. ὑπερβαλλόντας δὲ ποσότητι καὶ ἀλλοιωμένους κατὰ ποιότητα νόσων αἰτίους γίνεσθαι. εἶτα δὲ δείκνυσιν τὸ φλέγμα ἐν τῷ χειμῶνι πλεονάζον. τοῦ δὲ ἦρος τὸ αἷμα, καὶ τοῦ θέρους τὴν ξανθὴν χολήν, ὡς καὶ τοῦ φθινοπώρου τὴν μέλαιναν. μετὰ ταῦτα δὲ εἶπε περὶ τῆς κατὰ τὰς ὥρας διαφορᾶς. καὶ ἐδίδαξεν ἐν αὐταῖς δυνάμει περὶ τῶν ἡλικιῶν καὶ χωρῶν. τὸν αὐτὸν γὰρ λόγον ἐν ἡλικίαις ὁ παῖς ἔχει, τῇ τοῦ ἦρος ἐν ὥραις ὡσαύτως δὲ ὁ μὲν νεανίσκος τῇ τοῦ θέρους. ὧδε παρακμάζων τοῦ φθινοπώρου καὶ τελευταῖος ὁ γέρων τῇ τοῦ χειμῶνος. ὁμοίως δὲ καὶ τῶν χωρῶν ἡ μὲν εὔκρατος τῇ τοῦ ἦρος. ἡ δὲ θερμὴ τῇ τοῦ θέρους. ἡ δὲ ἀνωμάλως ἔχουσα κατὰ τὴν θερμότητα καὶ ψυχρότητα, πλεονεκτοῦσα δὲ ὅμως ψυχρότητι καὶ ξηρότητι τῇ τοῦ φθινοπώρου. ἡ δὲ ὑγρὰ καὶ ψυχρὰ τῇ τοῦ χειμῶνος. ἰστέον δ' ὅτι τὰ νοσήματα πάντα ἐν πάσαις ὥραις γίνεται, καὶ τοῦτο διώρισαι παρ' Ἱπποκράτει. μᾶλλον δὲ ἔνια κατ' ἐνίας. ὡς τοῦ μὲν ἦρος τὰ μελαγχολικὰ καὶ τὰ μανικά. καὶ τὰ ἐπιληπτικά. καὶ αἵματος ῥύσιες. καὶ αἱ κυνάγχαι. καὶ κόρυζαι. καὶ βρόγχοι. καὶ λέπραι. καὶ λειχῆνες. καὶ ἀλφοί. καὶ φύματα. καὶ τὰ ἀρθριτικά. τοῦ δὲ θέρους ἔνια δὲ τούτων καὶ πυρετοὶ συνεχεῖς καὶ καῦσοι καὶ τριταῖοι πυρετοί. καὶ ἔμετοι. καὶ διάρροιαι. καὶ ὀφθαλμίαι. καὶ ὤτων πόνοι. καὶ στομάτων ἑλκώσεις. καὶ σηπεδόνες αἰδοίων. τοῦ δὲ φθινοπώρου καὶ τῶν θερινῶν πολλὰ καὶ πυρετοὶ τεταρταῖοι. καὶ πλάνητες. καὶ σπλῆνες. καὶ ὕδρωπες καὶ φθίσεις καὶ στραγγουρίαι. καὶ λειεντερίαι. καὶ δυσεντερίαι καὶ ἄσθματα. καὶ ἴλιγγοι. καὶ ἐπιληψίαι. καὶ τὰ μανικά. καὶ τὰ μελαγχολικά. τοῦ δὲ χειμῶνος πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι λήθαργοι. βράγχοι. βῆχες. πόνοι στηθῶν. πλευρῶν. ὀσφύος. κεφαλαλγίαι. ἴλιγγοι καὶ ἀποπληξίαι. οὐ ἔστι δὲ ἄλλο, ὅπερ μᾶλλον θαυμάζειν εἴωθα, ὅτι συγχωροῦσί τινες χυμούς τινας ἐν ἡμῖν εἶναι: οὐ μὴν τέσσαρας αὐτοὺς εἶναι, καὶ

ἡ πηγή. ἕνεκα πήγνυνται γεγονότα. τεχνίτην φασὶν εἶναι τὸν τοιοῦτον. ἐὰν δὲ ἤτοι τοῖς δεξιοῖς πόδας τοῖς ἀριστεροῖς ἀνίσους ἀπεργάσηται κατὰ τὸ μῆκος ἢ πάχος, ἢ σχῆμα διαφέροντας. ἄτεχνον εἶναι φασί. καὶ πολύ γε μᾶλλον ἂν τὸ κατασκευαζόμενον ἐκ πολλῶν μερῶν ἢ συγκείμενον. καὶ τοῦτο μὴ βλέπουσιν ἐν ἀνθρώπῳ σώματι. ἐν ᾧ πάντες οἱ σοφοὶ τῶν ἰατρῶν καὶ φιλοσόφων ἐθαύμασαν τὴν τέχνην τῆς φύσεως οὐ γὰρ ὡς οἴεταί τις ἔξωθεν ὁρῶν σύγκειται τὸ σῶμα ἐκ μερῶν δέκα ἢ δώδεκα, ἢ εἴκοσι. ἀλλὰ ἐξ ὀστέων πλειόνων, ἢ διακοσίων. καὶ μυῶν πολὺ πλειόνων. εἰς ἕκαστον δὲ τῶν ὀστῶν μὲν ἀφικνεῖται τὸ τρέφον ἀγγεῖον. τῶν δὲ μυῶν, οὐ τοῦτο μόνον ὃ καλοῦσι φλέβας, ἀλλὰ καὶ ἀρτηρία καὶ νεῦρα ὅσα τε πάντα ἐστὶν ἀκριβῶς τὰ κατὰ τὸ δεξιὸν μέρος τῆς κατὰ θάτερον. ὀστοῦν ὀστῷ. καὶ μῦς μυΐ καὶ φλὲψ φλεβί. καὶ νεῦρον νεύρῳ. καὶ ταῖς ἀρτηρίαις ἀρτηρίαι. αὕτη δὲ διανομὴ οὐ δικαιοσύνην μόνον ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ σώματος ἐνδείκνυται σαφῶς, ἀλλὰ καὶ δύναμιν ἄκραν καὶ πρόνοιαν τοῦ κατασκευάσαντος αὐτό. μετὰ ταῦτα δὲ σκόπει οὐ μόνον τὸ πλῆθος ἰσάριθμον τῶν ὀστῶν καὶ μυῶν καὶ τῶν ἄλλων μορίων, ἀλλὰ καὶ τῶν αὐτῶν ὑπαρχόντων αὐτοῖς. μεγέθους, θέσεως, συνθέσεως, ἀριθμοῦ. καὶ σχήματος. ὅλης τε τῆς διαπλάσεως. ἅπερ φαίνεται πανταχοῦ φυλαττόμενα ἔτι δὲ δυοῖν ὀφθαλμῶν ὑπαρχόντων ἡμῖν. οὐ μόνον ἴσον ἑκατέρῳ τὸ πλῆθος τῶν μορίων ἐστίν, οὔτε κατὰ σχῆμα παραλλάττων, οὔτε κατὰ τὸ μέγεθος. οὐ τὴν θέσιν, οὐ τὴν διάπλασιν. ἀλλὰ καὶ τὸ κρυσταλλοειδὲς ὑγρὸν ἴσον ἀκριβῶς ἐν ἑκατέρῳ. καὶ τὸ ὑαλοειδὲς ὁμοιότητα κατά τε χροιὰν καὶ σχῆμα καὶ σύστασιν. ἤγουν τὴν κατὰ τὴν μαλακότητα, καὶ σκληρότητα διαφοράν. τῶν δὲ ὑμένων καὶ χιτώνων οὐδεὶς ἑτέρως ἔχων ἐν ἑκατέρῳ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἐστίν. ἀλλ' ἀκριβῶς ἴσον τὸ μῆκος καὶ τὸ πάχος. καὶ ἡ λεπτότης ἑκατέρῳ καὶ ἡ χροὰ καὶ σύστασις οὐδὲ βραχὺ παραλλάττει. οὕτω δὲ καὶ τῶν μυῶν ἀριθμὸς ἴσως. τὴν δὲ αὐτὴν εὑρήσεις διανομὴν ἐν ἅπασι τοῖς ὀργανικοῖς τοῦ σώματος μορίοις. καθ' ἕκαστον γὰρ αὐτῶν τὰ δεξιὰ τοῖς ἀριστεροῖς τὸν ἀριθμὸν ἴσον ἔχει τῶν μορίων, ἅμα τῷ μεγέθει καὶ τῷ πάχει, καὶ τῇ φύσει πάντως ἀπαράλλακτον. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τῶν ἀνθρωπίνων παθῶν ποιούμεθα τὰς κρίσεις, οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν θείων ποιεῖσθαι καὶ θαυμάζειν τὸν τοῦ σώματος ἡμῶν δημιουργόν. εἰ δὲ ἐκ τοῦ μὴ βλέπειν αὐτὸν οὐ δεῖ εἶναι φάσκειν ὁρᾷς τὸ ἀσεβὲς εἶναι τοῦτο. ἔτι γελοῖον ἐστὶν εἰ ναὸς ἢ οἰκία ἄριστα κατασκευασμένη. ἀγνώστου δὲ ὄντος τοῦ τεχνίτου νομίζομεν ἄνευ τῆς τέχνης αὐτὴν γεγονέναι. ἢ κατὰ τύχην ὀλιγάκις ἐπιτυγχάνουσαν τοῦ σκοποῦ. οὕτως ἄτοπον, ἀγνοεῖν δὲ καὶ μὴ τὸ οἰκεῖν τῆς τοῦ σώματος ἡμῶν κατασκευῆς αἰτίαν εἶναι. ἔστι δὲ ἄλλο

* ἔνια ἔνοιαν αὐτῷ

haec exspunguntur.

καθ' ὅλην μον. S. G.

ἴσους ἔχοντας τεχνίτης λέγεται. εἰς in marg.

τούτων. S. G.

ἴσα noviumona

ὧδε marg. S. G.

haec exspunguntur in S. G.

de fuc. nat. 2.

ἐξαλλάττεσθαι πρὸς τὴν ὄψιν καὶ πρὸς τὴν γεῦσιν καὶ πρὸς τὴν ἁφὴν· αἷμα γινόμενα τὰ σιτία· ὅτι δὲ καὶ κατὰ ἀλήθειαν οὐκ ἔτι — τοῦτο ὁμολογοῦσιν· ἀλλὰ πάντα τοιαῦτα εἶναι ἅπαντας τῶν ἡμετέρων αἰσθήσεων νομίζουσιν· οἱ δὲ τινὲς εἶναι μὲν ἐν αὐτῷ βούλονται φύσει τὰς ποιότητας, ἀμεταβλήτους δὲ καὶ ἀτρέπτους, καὶ τὰς φαινομένας ταύτας ἀλλοιώσεις ἐν αὐτῇ τῇ διακρίσει καὶ συγκρίσει γίνεσθαι φασί· καίτοι πρῶτος μὲν ἁπάντων ὧν ἴσμεν ἰατρῶν τε καὶ φιλοσόφων Ἱπποκράτης ἀποδεικνύειν ἐπεχείρησε, τέτταρα εἶναι τὰ στοιχεῖα, καὶ τέτταρας εἶναι τοὺς χυμοὺς· καὶ τέτταρας εἶναι τὰς πάσας δραστικὰς εἰς ἀλλήλας ποιότητας· ὑφ' ὧν γίνεται καὶ φθείρε(ται) πάντα ὅσα γένεσίν τε καὶ φθορὰν ἐπιδέχεται· καὶ περὶ τούτου ἔχει τὸ ἡμέτερον γράμμα, τὸ ἐπιγεγραμμένον περὶ τῶν καθ' Ἱπποκράτην στοιχείων· καὶ τὰ εἰς τὰ περὶ φύσεως ἀνθρώπου τοῦ αὐτοῦ ὑπομνήματα. ἐν οἷς καὶ τὴν τοῦ Ἀναξαγόρου καὶ τὴν τῶν ἄλλων πολλῶν — ψευδῆ δόξαν ἐπιδείκνυμεν. κεκεράννυσθαι δὲ δι' ἀλλήλων ὅλας τὰς ποιότητας δι' ὅλων καὶ ὁ αὐτὸς Ἱπποκράτης ἁπάντων ὧν ἴσμεν πρῶτος ἔγνω· καὶ τὰς ἀρχὰς τῶν ἀποδείξεων, αἷς ὕστερον — Ἀριστοτέλης ἐχρήσατο, παρ' ἐκείνῳ πρότερον εὑρίσκομεν γεγραμμένας. Ζήνων τε ὁ Κιττιεὺς ὡς τὰς ποιότητας· οὕτω καὶ τὰς οὐσίας δι' ὅλων κεράννυσθαι ἐνόμιζεν. ἀλλὰ περὶ τοιαύτης τῆς δόξης, οὐ χρὴ νῦν — διορίσασθαι. ἔστι δὲ τὰ τῶν ἐναίμων ζώων μόρια ἐκ τοῦ τῆς μητρὸς αἵματος γέγονε, καὶ τοῦτο μετέχει φλέγματος καὶ διττῶν χολῶν, διὸ τινὲς ἐξ αἵματος μόνου τὴν γένεσιν ἡμῶν εἶναι, τινὲς δὲ ἐκ τεττάρων χυμῶν λέγουσι. καὶ γὰρ ἑκάτερος λόγος ἔχει τι πιθανὸν, ὅμως ἀληθέστερον ἐστιν, τοὺς τέσσαρας χυμοὺς ὕλην εἶναι τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως. ἀλλὰ πρὸς τοὺς λέγοντας αἷμα μόνον εἶναι τὸν ἄνθρωπον, ἢ ἕν ὁτιοῦν ἄλλο, τοσοῦτον Ἱπποκράτης εἰπὼν ἠρκέσθη δεικνύειν ἀξιώσας, μὴ μεταβάλλειν τὴν ἰδέαν τοῦ ἀνθρώπου, μήτε γινόμενον — πανταχοῦ· ἀλλὰ τινὰ ὥραν ἐνιαυτοῦ, ἢ τῆς ἡλικίας τοῦ ἀνθρώπου ἐν ᾗ αἷμα μόνον, καὶ ἓν φαίνεται· ἵνα δὲ κατασκευάζῃ διττὰς χολὰς μιγνυμένας εἶναι τῷ αἵματι διὰ παντὸς, καὶ τὸ φλέγμα, τὰ κατὰ

τι s.g.

αὐτῇ marg. s.g.

ἢ καὶ θερμότερον· τὸ δὲ ὅσον τὸ νεῦρον σκληρότερον

τ. ἢ ἰδεῖν

ἐκείνῳ marg. s.g.

ὡς marg. s.g.

λελέχασι s.g.

ὅμως s.g.

2 elem. 4.

ἢ sequentia in ms. s.g. leguntur sed nova manu expuncta

ἀπόδειξις δὲ αὕτη· τὰ μόρια τοῦ σώματος ἢ ὁμοιομερῆ ἐστιν ἢ ἀνομοιομερῆ· καὶ ὁμοιομερῆ μέν εἰσι καὶ σὰρξ καὶ νεῦρον. ἀλλ' ἡ μὲν σὰρξ ἔναιμός τε καὶ μαλακὴ καὶ θερμή· τὸ δὲ νεῦρον ἄναιμόν τε καὶ σκληρὸν καὶ ψυχρόν· οὐ μὴν οὔτε ἐκείνη μαλακὴ καὶ θερμὴ τελέως ἐστίν· οὔτε τὸ νεῦρον σκληρὸν καὶ ψυχρὸν, ἀλλὰ τὸ αἷμα τῆς σαρκὸς μαλακώτερον ἢ καὶ ψυχρότερον· τοῦτο αὐτὸ ἐν τοῖς ἄλλοις μορίοις ἐστὶν εἰδέναι ὡς ἕτερον ἑτέρου ψυχρότερον καὶ θερμότερον· καὶ μαλακώτερον· καὶ σκληρότερον· διότι εἰς γένεσιν τοῦ ἐμβρύου ἡ φύσις εἰς τὸ πηγνῦναι τὰ σκληρότερα σώματα εἵλκεν ἐκ τοῦ αἵματος τῆς μήτρας τὸ παχύτερον αὐτοῦ· εἰς δὲ τὸ ποιεῖσθαι τὰ μαλακώτερα τὸ ὑγρότερον καὶ εἰς τὰ θερμότερα τὸ θερμότερον· καὶ πάλιν εἰς τὰ ψυχρότερα τὸ ψυχρότερον· εἶπον δὲ αὐτοὶ τὸ αἷμα φαίνεσθαι ἕν τι· διδάσκει δὲ ὁ λόγος οὐχ ἓν ὑπάρχειν αὐτό· ἔνεστι δέ μοι πρὸς τὸ δεικνῦναι χρῆσθαι τῇ τοῦ γάλακτος ὁμοιότητι. ὥσπερ γὰρ τὸ γάλα ἓν φαίνεται οὐχ ἓν δὲ ἐστι· ἀλλὰ τὸ μὲν αὐτοῦ ὀρρῶδες καὶ λεπτὸν ἐν αὐτῷ· τὸ δὲ ἄκρον πυρῶδες καὶ παχύ· καὶ ταῦτα ἕως οὐ κεχώρισται πρὸς ἄλληλα μέσον ποιεῖται τὸ γάλα — τυροῦται καὶ ὀρροῦ διακριθέντα δὲ τὴν ἰδίαν ἕκαστον ἰδέαν ἐνδείκνυσιν· καὶ τὸ γάλα οὐχ ἓν ἀκριβῶς, ἀλλὰ ἐκ διαφερόντων συγκεῖται· οὕτω καὶ ἐν τῷ αἵματι τὸ μὲν οἷον ἰχὼρ αἵματος ἀνάλογον ὀρρῷ γάλακτος· τὸ δὲ οἷον ὕλη τις καὶ τρὺξ ἀνάλογον τῷ τυρῷ· τοῦτο δὲ γνῶσι ἢ τὰς φλέβας ἐκτέμνουσι· τὸ μὲν τοῦ τινὸς ξανθὸν αἷμα ῥυήσεται· τοῦ δὲ ἐρυθρόν· τοῦ δὲ λευκώτερον τοῦ δὲ μελάντερον· ὃ δηλοῖ τὸ αἷμα αὐτὸ ἐξ ἐναντίων συγκείμενον τυγχάνειν. κἂν δὲ δοῦναι ἐθέλῃ τὸ φάρμακον ἑκατέρων· τοῦτον ἐκκενώσει χυμὸν ὁποῖον ἕλκει πέφυκεν.

φύσιν ἐν ταῖς ἡλικίαις τε, καὶ ὥραις φαινόμενα δήλα δὴ. διὸ ἐκ τῶν τεττάρων χυμῶν καὶ τὴν γένεσιν, καὶ τὴν αὔξησιν, καὶ τὴν τρέψιν εἶναι φησὶ τοῖς σώμασιν ἡμῶν. καί τοι οὐκ ἂν ἦν πολλὴν τῶν σωμάτων ἡμῶν ποικιλίαν οὐκ ἂν γενομένην, εἴπερ εἷς ἦν ὁ στοιχειώδης χυμός. Ἱπποκράτης δὲ φησὶν, ὅτι οἱ ἓν εἶναι λέγοντες ἢ στοιχεῖον, ἢ χυμὸν, τὰς ἀρχὰς τῆς ἰατρικῆς ἀναιροῦσιν. ἰατρὸς γὰρ ἐστὶν ὑπηρέτης τῆς φύσεως. ἡ δὲ φυσιολογία περὶ τῶν ἐν γενέσει καὶ φθορᾷ, καὶ ὅλως ἐν μεταβολῇ τῶν σωμάτων ἐστίν. εἰ δὲ ἓν ἐστὶ τὸ ὄν, ἀνῄρηται ταῦτα, καὶ συναιρεῖται ἡ ἰατρική. ἔπειτα δὲ καὶ οἱ τρόποι τῶν ἰάσεων πολλοί, καὶ πολυειδεῖς. οὗτοι πρὸς τῶν γένους ἡγουμένων εἶναι τὸ ὂν ἀνατρέπονται. ἢ γὰρ οὐδ' ὅλως πείσεται τε τὰ σώματα ἡμῶν, ἢ εἴπερ πάσχει, καθ' ἕνα τρόπον πείσεται. ὥστε καὶ τὸ ἰώμενον ἓν ἔσται, ὡς φησὶ Ἱπποκράτης. εἰ δὲ τοῦτο οὕτως ἔχει ἀπόλωλε δηλονότι σύμπασα ἰατρική. χρὴ δὲ εἴπερ τι ἄλλο, καὶ τοῦτο συγκεχωρῆσθαι τοῖς ἰατροῖς, ὡς πολλαὶ μὲν αἱ τῶν νοσούντων ἰδέαι, πολλαὶ δὲ αἱ τῶν ἰαμάτων. ὃ μὴ συγχωρῶν τις, ἀναιρεῖ τὰς ἀρχὰς τῆς ἰατρικῆς. Ἱπποκράτης δὲ ἀπὸ τῶν ποιοτήτων ὀνομάζειν εἴωθεν τὰ στοιχεῖα ἐν τῷ περὶ φύσεως ἀνθρώπου, θερμὸν μὲν καλῶν οὔτε τὴν ποιότητα μόνην, οὔτε τὸ κατὰ ἐπικράτειαν αὐτῆς ὁμωνύμως ὀνομαζόμενον, ἀλλὰ τὸ μετέχον ἄκρας θερμότητος σῶμα. ψυχρὸν δὲ ἐν ᾧ ψυχρότης ἄκρα. ξηρὸν δὲ, ἐν ᾧ ξηρότης. τὸ μὲν οὖν ἐξ ἀέρος, καὶ πυρὸς καὶ ὕδατος, καὶ γῆς ἅπαντα τὰ ζῶα ἔχειν τὴν γένεσιν οὐδεὶς ἀμφισβητήσειε νοῦν ἔχων. οὐ μὴν ὅτι τροφὴ ταῦτα ἐστὶ τοῖς ζώοις ἅπασι, οὐθ' ὡς ἐκ τούτων ἡμῖν οἱ χυμοὶ γεγόνασι, οἳ κατὰ φύσιν ἐν τῷ σώματι φαίνονται. ἀλλ' ὅμως γίνονται καὶ ἐκ τούτων τῶν χυμῶν

Right-margin notes:
καὶ τὸ περὶ φαρμάκων cum [illegible] habet S.G. sed expuncta.
10. de elem. 4.
deest in. S.G.
δὲ ἓν ἐστι τὸ ὂν S.G.
^ πάντα marg. S.G.
ἓν S.G.
τι S.G.
10. de elem. 8

ἕκαστον τῶν ὁμοιομερῶν ἐγένετο· συνιόντων δὲ τούτων ἀλλήλοις,
τὸ πρῶτον καὶ ἀπλούστατον ὄργανον ἀποτελεῖται· ὃ φύσις μιᾶς
ἐνεργείας ἕνεκεν ἐγένετο· τούτων δὲ αὖθις ἀλλήλοις συντεθειμένων,
ἕτερον ὄργανον μεῖζον γεννᾶται· κἀκείνων αὖθις ἀλλήλοις
ἐμπεπλεγμένων, ἡ τοῦ παντὸς σώματος φύσις συνίσταται. νῦν δὲ ζῶς ἐν τοῖς ἀνατομικοῖς βιβλίοις λέγε) habet s.g. sed expuncta.
φαμὲν τὰ ἴδια καὶ προσεχῆ τοῦ σώματος ἡμῶν στοιχεῖα τοὺς
τέσσαρας εἶναι χυμούς· τὰ δὲ κοινὰ πάντων, ὑγρὸν καὶ θερμὸν
καὶ ξηρὸν καὶ ψυχρόν, ἵνα ἀπὸ τῶν ποιοτήτων ὀνομάζωμεν
τὰ στοιχεῖα τῷ παλαιῷ ἑπόμενοι· καὶ αὗται μόναι τέσσαρες
ποιότητες ὑποκειμένην οὐσίαν ἀλλοιοῦσαι, τῆς εἰς ἄλληλα
μεταβολῆς τῶν στοιχείων εἰσὶν αἰτίαι, καὶ φυτῶν, καὶ ζώων
δημιουργοί. τὸ μὲν οὖν μεταβάλλειν εἰς ἄλληλα τὰ στοιχεῖα,
ὡς γίνεσθαι τοὺς χυμούς, πολλοὶ τῶν φυσικῶν συγκεχωρήκασι,
καὶ τοῦτο μὲν διὰ τὴν ἐνάργειαν. Θαλῆς μὲν εἰ καίπερ ἐκ
τοῦ ὕδατος φησὶ συνεστάναι πάντα, ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο
οὐ λέγει). ἄμεινον δὲ καὶ αὐτοῦ τὴν ῥῆσιν προσθεῖναι ἐκ τοῦ ἓν s.g.
δευτέρου περὶ τῶν ἀρχῶν ἐχούσαν ὧδέ πως. τὰ μὲν ὧν
πολυθρύλλητα τέτταρα, ὧν τὸ πρῶτον εἶναι ὕδωρ φαμέν,
καὶ ὡσανεὶ μόνον στοιχεῖον τίθεμεν, πρὸς σύγκρισίν τε καὶ
πῆγνυσιν, καὶ σύστασιν τῶν ἐγκοσμίων πρὸς ἄλληλα —
συγκεράννυται. πῶς δέ, ἤδη λέλεχθαι ἡμῖν ἐν τῷ πρώτῳ. πρώτῳ marg. s.g.
ἐναργῶς ἐνταῦθα δῆλος ἐστι, ὡς ἀξιοῖ εἰς ἄλληλα μεταβάλλειν
τὰ στοιχεῖα. Ἱπποκράτης δὲ ἐκ τοῦ προδεδεῖχθαι, τὴν οὐσίαν
ἀλλοιοῦσθαι πᾶσαν. εἶθ' ἀνατρεπόμενον, ὡς ἡ φαινομένη τῶν
σωμάτων ἀλλοίωσις οὐκ ἐστὶ διάκρισίς τις καὶ σύγκρισις, ὡς
καὶ Ἐπικούρῳ καὶ Δημοκρίτῳ ἤρεσκεν· καὶ τὸ μὴ εἶναι —
ἀμετάβλητα τὰ τέσσαρα, ὡς Ἐμπεδοκλῆς ἐνόμιζε, καὶ διὰ τοῦτο —
ὀρθῶς τὴν τῶν πάντων φύσιν ἐκ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ
ξηροῦ συνίστασθαί φησιν, καὶ τέσσαρας ἐν ἡμῖν ἀεὶ χυμοὺς ὑπάρχειν.
ταῦτα γὰρ εἰς ἄλληλα δρᾶ. καὶ τὸ δρᾶν οὐκ ἐκ διακρίσεως καὶ δρᾶ
συγκρίσεως ἔχει, ἀλλ' ἐκ τοῦ πάσχειν τε καὶ ἀλλοιοῦσθαι δι' ὅλης —
αὐτῆς τὴν οὐσίαν. ἐκ τούτων δὲ γίνονται οἱ χυμοί. περὶ οὗ πράγματος de natur. facul. 8
καλῶς ἔλεγον οἱ πολλοὶ τῶν παλαιῶν. μᾶλλον δὲ Ἐρασίστρατος

φλάσσειν = Alde p. 6. v. l. 12
φυλάσσειν = exemplar
id = Frob. p. 14. l. 23
δὲ τὰ = Alde p. 6. v. l. 15
id = Frob. p. 14. l. 25
τὰ γὰρ = C. Corn.

ἐπὶ πλείω προῆκτα = Alde p. 6. v. l. 15
ἐπεὶ πλεῖον προῆκται = C. Corn. . . . { à la marge de droite probabl. à cause de la correction τὰ γὰρ, et de la correct. suiv. man. incert.
id = Frob. p. 14. l. 26
ἐστὶν ἐχόμενον δὲ. τούτων ἐστὶ καὶ = Alde p. 6 v. l. 16
— — δ. ^δὲ m. inc.
ἐστὶν. ἐχόμενον δὲ τούτων ἐστὶ καὶ Frob. p. 14. l. 27.
γινομένη Alde p. 6. v. l. 16
γινομένων = C. Corn.
id Frob. p. 14. l. 27
εἰρῆσθαι = Alde p. 6. v. l. 21
c id Frob. p. 14. l. 32
εἰρήσθω C. Corn.
à la marge et à la fin du traité Legitur m. scripto περὶ διαίτης ὀξέων.

τούτῳ δὲ οὐδὲν εἶχεν —
ἡγεῖται γὰρ ἄχρυσον
ᾶ τὴν γαστέρα πέπτεται,
ν ταῖς φλεψὶν ἡ χολή-
τέον, ἀμελητέον δὲ τῆς
ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τῶν
ωνος τε καὶ ἀριστοτέλους
πολλάκις εἴπομεν, οὐ τὰ
ν προὐθέμεθα, μήτε τῇ
ους ὑπερβάλλεσθαι —
ἀνάφασι, ἀλλοιουμένης τῆς
μασίας, ὅτι αἷμα μὲν ὑπὸ
δὲ ἄλλοι χυμοὶ διὰ τῆς
ῶ ἐστὶ θερμότερα φύσει,
τερα, καὶ τῶν ἡλικίων
φύσει· φλεγματωδέστεραι
ωμάτων καὶ χωρῶν καὶ
ν αὐτῶν· καὶ νοσήματα
· τὰ δὲ θερμὰ τῆς χολῆς
άντων, ὃ μὴ τούτῳ τῷ —
ήξεις ὑφ' ἡμῶν εἰρῆσθαι
γινωσκόντων ἀναισθησίας
νομίζεις nova manu S.G.
νομένα, καὶ καθ' ἑκάστην
ε S.G.
ξεις αὐτῶν κατ' ἐπιστήμην
ν ἤδη καὶ ἐν ἄλλοις
ἀλλήλα τοῖς σώμασιν
καὶ ξηρὸν, καὶ ὑγρὸν, καὶ
ἐκ τούτων συμμετρίας τε καὶ ἀμετρίας ἡ ὑγιεία τε καὶ αἱ νόσοι
συνίστανται, καὶ τὰ ἰάματα τῶν νόσων εἰσὶν ἐκ τῶν ἐναντίων.
ἀλλὰ δοκοῦσιν μοί οἱ σοφισταὶ, καὶ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, καὶ τούτων
τῶν ἐνδόξων ὡς ἐρασίστρατος τοῦτο ἀγνοεῖν, τὸ νόσημα εἶναι, ὅταν
ἐν τῷ σώματι διάθεσις τις βλάπτει τὴν ἐνέργειαν, μὴ κατὰ —
συμβεβηκός τι, ἀλλὰ πρώτως καὶ καθ' αὑτήν· πῶς οὖν ἔτι διαγνωστικοὶ
τε καὶ ἰατροὶ τῶν νόσων ἔσαι, ἀγνοοῦντες ὅλως αὐτὰς, τινές τε
εἰσὶ, καὶ πόσαι, καὶ ποῖαι; ταῦτα δὲ οὐκ ἐφύγεν, οὐ δὲ ἱπποκράτην,
οὐ δὲ πραξαγόραν, οὔτε φιλότιμον, οὐ δὲ ἀριστοτέλην, ἀλλ' οὐκ οἶδα

+ sequentia habet. S.G. sed expuncta.
καὶ μὴν ἡ μέλαινα χολὴ τοιοῦτος ἐστὶ χυμὸς· ἣ πλεονεκτεῖν εἴωθεν τῶν μὲν ὡρῶν τοῦ ἔτους ἐν φθινοπώρῳ μάλιστα. τῶν δ' ἡλικιῶν ἐν ταῖς μετὰ τὴν ἀκμήν.

ὃς περὶ τὰ ἄλλα ἄριστος ἔδοξε· περὶ τούτου δὲ οὐδὲν εἶχεν εἰπεῖν· ἀλλ' οὐδὲ μέχρι τοῦ μετρίως πιθανόν· ἡγεῖται γὰρ ἄχρηστον ὅλως τὸ ἐπίστασθαι ὅπως τὰ σιτία κατὰ τὴν γαστέρα πέττεται, καὶ πῶς διαπέψεως οἱ χυμοί, καὶ πῶς ἐν ταῖς φλεψὶν ἡ χολὴ· καὶ νομίζει τῆς κενώσεως μόνης φροντιστέον, ἀμελητέον δὲ τῆς γενέσεως. τοῦτο δὲ σαφῶς εἶπεν αὐτὸς ἐν τῷ τρίτῳ περὶ τῶν πυρετῶν, ἐξαπατᾶται δὲ ὡς καὶ πρὸς[sic mage] Πλάτωνός τε καὶ Ἀριστοτέλους ἀποδέδεικται. ἀλλὰ ἡμεῖς νῦν ὅπερ ἤδη πολλάκις εἴπομεν, οὐ τὰ καλῶς ἀποδεδειγμένα τοῖς παλαιοῖς λέγειν προὐθέμεθα, μήτε τῇ γνώμῃ, μήτε τῇ λέξει τοὺς ἄνδρας ἐκείνους ὑπερβάλλεσθαι δυνάμενοι. ἀποδέδεικται γὰρ ἐκείνοις τοῖς ἀνδράσιν, ἀλλοιουμένης τῆς τροφῆς ἐν ταῖς φλεψὶν ὑπὸ τῆς ἐμφύτου θερμασίας, ὅτι αἷμα μὲν ὑπὸ τῆς συμμετρίας τῆς κατὰ αὐτὴν γίνεται· οἱ δὲ ἄλλοι χυμοὶ διὰ τὴν ἀμετρίαν· καὶ γὰρ τῶν ἐδεσμάτων, ὅσα μέν ἐστι θερμότερα φύσει, χολωδέστερα· τὰ δὲ ψυχρότερα φλεγματωδέστερα, καὶ τῶν ἡλικιῶν ὡσαύτως· χολωδέστεραι μὲν αἱ θερμότεραι φύσει· φλεγματωδέστεραι δὲ αἱ ψυχρότεραι, οὕτω δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων καὶ χώρων καὶ ὡρῶν, καὶ πολλῷ μᾶλλον τῶν φύσεων αὐτῶν· καὶ νοσήματα τὰ μὲν ψυχρὰ, τοῦ φλέγματος ἔχονται· τὰ δὲ θερμὰ τῆς χολῆς ξανθῆς, καὶ ὅλως οὐδὲν εὑρίσκεται τῶν ἁπάντων, ὃ μὴ τούτῳ τῷ λόγῳ μαρτυρεῖ· ἀλλὰ ταῦτα μὴ ὡς ἀποδείξεις ὑφ' ἡμῶν εἰρῆσθαι νομίζειν μᾶλλον, ἢ περὶ τῆς τῶν ἄλλως γινωσκόντων ἀναισθησίας ἐνδείξεις. οἱ μὴ δὲ τὰ πρὸ ἁπάντων ὁμολογούμενα, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν φαινόμενα γινώσκουσι· τὰς δὲ ἀποδείξεις αὐτῶν κατ' ἐπιστήμην ἐξ ἐκείνων δεῖ λαμβάνειν τῶν ἀρχῶν, ὧν ἤδη καὶ ἐν ἄλλοις εἴπομεν· ὡς τὸ δρᾶν καὶ τὸ πάσχειν εἰς ἄλληλα τοῖς σώμασιν ὑπάρχει κατὰ τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν, καὶ ξηρὸν, καὶ ὑγρὸν, καὶ ἐκ τούτων συμμετρίας τε καὶ ἀμετρίας ἡ ὑγίειά τε καὶ αἱ νόσοι συνίστανται, καὶ τὰ ἰάματα τῶν νόσων εἰσὶν ἐκ τῶν ἐναντίων. ἀλλὰ δοκοῦσιν μοι οἱ σοφισταὶ, καὶ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, καὶ τούτων τῶν ἐνδόξων ὡς Ἐρασίστρατος τοῦτο ἀγνοεῖν, τὸ νόσημα εἶναι, ὅταν ἐν τῷ σώματι διάθεσίς τις βλάπτει τὴν ἐνέργειαν, μὴ κατὰ συμβεβηκός τι, ἀλλὰ πρώτως καὶ καθ' αὑτήν· πῶς οὖν ἔτι διαγνωστικοί τε καὶ ἰατροὶ τῶν νόσων ἔσται, ἀγνοοῦντες ὅλως αὐτὰς, τίνες τε εἰσὶ, καὶ πόσαι, καὶ ποῖαι; ταῦτα δὲ οὐκ ἔφυγεν, οὐδὲ Ἱπποκράτην, οὐδὲ Πραξαγόραν, οὔτε Φιλότιμον, οὐδὲ Ἀριστοτέλην γὰρ οὐκ οἶδα

νομίζειν non habet s.g.

δ. s.g.

+ sequentia habet s.g. sed expuncta.

καὶ μὴν ἡ μέλαινα χολὴ τοιοῦτος ἐστὶ χυμός· ἣ πλεονεκτεῖν εἴωθεν τῶν μὲν ὡρῶν τοῦ ἔτους ἐν φθινοπώρῳ μάλιστα. τῶν δ' ἡλικιῶν ἐν ταῖς μετὰ τὴν ἀκμήν.

ἐρασιστράτου τῶν ἄλλων ἀνέγνωσαν, τί τῶν ἱπποκράτους γραμμάτων,
ὅτι τὸ περὶ φύσεως ἀνθρώπου βιβλίον, ἵν' οὕτως ἀργῶς παρέλθοιεν τὴν
περὶ τῶν χυμῶν ἐπίσκεψιν, ἢ γινώσκουσι μέν, ἑκόντες δὲ παραλείπουσι
καλλίστην τῆς τέχνης θεωρίαν; ταῦτα οὖν ἅπαντα πρός τε τὰς διαγνώσεις
τῶν νοσημάτων, καὶ τὰς ἰάσεις μεγίστην παρεχόμενα χρείαν, ὑπερεπήδησεν
ὁ γενναῖος ἐρασίστρατος τελέως, καὶ καταφρονεῖν προσεποιήσατο τῶν
παλαιῶν. † καίτοι καλὸν εἰδέναι, τήν τε γένεσιν χυμῶν ἁπάντων,
καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ φύσις τῶν χυμῶν ἁπάντων. καὶ ὅτι αὐτὴ ἡ φύσις
τῶν χυμῶν καθαρτικὸν ὄργανον ἐνεποίησεν. οἷον τὸ αἷμα πρὸς τοῦ
σπληνός, καὶ τῆς ἐπὶ τῷ ἥπατι κύστεως καθαίρεται. τὸ δὲ ἱκανῶς παχὺ,
καὶ γεῶδες καὶ τελέως διαπεφευγὸς τὴν ἐν τῷ ἥπατι μεταβολήν, ὁ
σπλὴν εἰς ἑαυτὸν ἕλκει. φλέγματος δὲ οὐδὲν ἐδημιούργησεν φύσις
ὄργανον καθαρτικόν, ὅτι ψυχρὸν καὶ ὑγρόν ἐστιν, καὶ οἷον εἰμίπεπτος
τροφή τις. διὸ οὐ κενωτέον τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ ἐν τῷ σώματι μένον δεῖ
ἀλλοιοῦσθαι. διττὴ δέ ἐστιν ἀλλοίωσις κατὰ γένος. ἡ μὲν εἰδοποιός,
ἡ πρώτως καὶ κυρίως ἀλλοίωσις ὀνομάζεται. ἡ δὲ καταθραύουσα καὶ
συνάγουσα τὰ τοῦ σώματος ἡμῶν μόρια. τὴν δὲ τῶν σιτίων ἐν
πρώτῳ γένει φαμὲν περιέχεσθαι, οὐδὲν γὰρ δύναται μεταβάλλειν
ἐξ εἴδους εἰς εἶδος, ἄνευ τοῦ θερμανθῆναι καὶ ψυχρανθῆναι, καὶ
ξηρανθῆναι, καὶ ὑγρανθῆναι. οὐ μὴν δὴ ἄλλου τινὸς ἢ ἐκ τοῦ θερμοῦ
καὶ ψυχροῦ, καὶ ξηροῦ, καὶ ὑγροῦ, πᾶς εἰς ἕτερον εἶδος οὐσίας
ἀλλοιώσεις τε καὶ μεταβολὰς ἐδείχθη δεχόμενα τὰ πάθη τοῦ
σώματος σύμπαντα. καὶ κατὰ τοῦτο τὰς πρώτας τε καὶ στοιχειώδεις
εἰδοποιοὺς ποιότητας, ἔφαμεν ἐν τῷ περὶ στοιχείων καὶ ἐν τοῖς περὶ
φυσικῶν δυνάμεων εἶναι τέτταρας, ὑγρότητα, ξηρότητα, θερμότητα,
ψυχρότητα. ἃς οἱ πλεῖστοι τῶν ζητησάντων ἐσφάλθαι μὴ δοκοῦσιν
ἐν τῷ τὴν πλεονεκτοῦσαν ἁπλῶς ἐπισκέπτεσθαι. καίτοι πολὺ διάφορον
ἐστιν, ἤτοι ὡς πρὸς τὴν ὅλην φύσιν ἀποβλέποντες, ἢ ὡς πρὸς αὐτοὺς
μόνους ὑπὲρ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ καὶ ξηροῦ καὶ ὑγροῦ διαιρεῖσθαι. εἰ
γὰρ πρὸς τὴν ὅλην φύσιν ἀποβλέψεις, διχῶς ἕκαστον τούτων
λέγεται. τὸ μὲν ἁπλῶς, τὸ δὲ ἐν ἐπικρατείᾳ. τῶν μὲν στοιχείων
ἕκαστον ἁπλῶς, ἄνθρωπος καὶ ὄνος καὶ βοῦς κατ' ἐπικράτησιν. ζητοῦμεν
δὲ ἡμεῖς οὐχ ἁπλῶς, ἢ πλεῖον ὑγρόν ἐστιν ἐν τῇ θαλάττῃ τοῦ ξηροῦ.
τοῦτο μὲν γὰρ ἐναργῶς ὁρῶμεν, ἀλλ' εἰ πρὸς αὐτόν. ποιοῦσι δὲ
τοὔμπαλιν, οἱ πλεῖστοι τῶν ἰατρῶν. καὶ τοσοῦτον ἀμαθεῖς εἰσιν,

† in marg. legitur post καί-τοι καλὸν εἰδέναι τήν τε γένεσιν τῶν χυμῶν ἁπάντων, καὶ ὅτι. sequentia vero in textu leguntur sed expuncta. καίτοι δοκοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν παλαιῶν ἰατρῶν αὐτὸ μὲν τὸ κατὰ φύσιν ἔχον τοῦ τοιούτου χυμοῦ, καὶ διαχωροῦν κάτω καὶ πολλάκις ἐπιπολάζων ἄνω μέλαινα καλεῖν χυμόν, οὐ μέλαιναν χολήν. τὸ δὲ ἐκ συγκαύσεως τινὸς καὶ σηπεδόνος εἰς τὴν ὀξεῖαν μεθιστάμενον ποιότητα, μέλαιναν ὀνομάζει χολήν. ἀλλὰ περὶ μὲν ὀνομάτων οὐ χρὴ διαφέρεσθαι, ἀλλὰ τοῦτο καλὸν εἰδέναι ὅπερ ἐστὶν καὶ ἀληθὲς κατὰ τὴν τοῦ αἵματος γένεσιν ὅσον ἂν ἱκανῶς παχὺ καὶ γεῶδες ἐκ τῆς τῶν σιτίων φύσεως ἐμφερόμενον τῇ τροφῇ. μὴ δέξηται καλῶς τὴν ἐκ τῆς ἐμφύτου θερμασίας ἀλλοίωσιν. τοῦτο ὁ σπλὴν εἰς ἑαυτὸν ἕλκει. τὸ δὲ ὀπτηθὲν ὡς φάναι καὶ συγκαυθὲν τῆς τροφῆς, τοῦτο ἐστὶν ἐν αὐτῇ τὸ θερμότατον, καὶ γλυκύτατον. οἷον τό τε μέλι καὶ τὸ πιμελῶδες ξανθὴ γενόμενον χολή. διὰ τῶν χοληδόχων ἀγγείων ἐκκαθαίρεται. λεπτὸν δὲ ἐστὶ τοῦτο καὶ ὑγρὸν καὶ ῥυτὸν οὐχ ὥσπερ ὅθεν ὑπεροπτηθὲν ἐσχάτως ξανθὸν καὶ συτελῶδες καὶ σαφῶς γίνεται ταῖς τῶν ὠῶν λεκίθοις ὅμοιον καὶ αὐτή.

ἓν ἐποίησεν s.g.

ἡμίπεπτος s.g.
1o de element. 8.

sequentia leguntur in s.g. sed expuncta
ἤτοι δὲ χειροὶ γίνονται ἐκ τῶν ἐλαττουμένων καὶ πυκνουμένων, ὅπερ ἀλλοιοῦσθαι περιέχει.
tert. simpl. medic. 9.

φοι nova manu s.g.

εἰ marg. s.g.
ἢ s.g.

ὡς μικρὸν τὸ πᾶσιν. ὁμολογούμενον συγχωρεῖν· κοινὸν ὑπάρχειν μηδὲ S.G.
πᾶσι τοῖς τοῦ ζώου μορίοις ὅσα χυμῶν τινων ἐστὶ γεννητικὰ — χυμῶν marg. S.G.
χρησίμων ἤτοι γε ἑτέροις μορίοις, εἰς τὴν τοῦ γένους διαδοχήν, ἢ εἰς
τὴν τοῦ κυουμένου τροφήν, περιττὸν ὑπάρχειν τὸν χυμὸν ἐκεῖνον
τῇ τροφῇ τοῦ γεννῶντος αὐτὸν μορίου· οὐ γὰρ τὸ γινώσκειν ἐστὶν ὅτι — τῷ marg. S.G.
χρήσιμος ὁ χυμὸς ἔσται τῷ ζώῳ τὴν γένεσιν αὐτοῦ ποιεῖται τὸ
μόριον. εἴ γε μὴ μέλλει νοῦν ἕξειν τὸν τοιοῦτον. ὁποῖον ἀξιοῦμεν
ἔχειν τοὺς πολιτικοὺς ἄνδρας. ἀλλὰ ὁ μὲν δημιουργήσας τὸ ζῶον —
ἐκεῖνος ἔχει τὸν νοῦν. αὐτὸ δὲ τὸ μόριον, ὥσπερ ἐδείχθη, διοικεῖται
δυνάμεσι φυσικαῖς, ἄλλαις τέ τισιν καὶ τῇ ἀλλοιωτικῇ, καθ᾽ ἣν ται S.G.
ὁμοιοῖ τὴν τροφὴν αὐτῷ· ἐπιζητήσεις δ᾽ αὐτὸς διὰ τί ἐγχρονίζον τοῖς
ἀγγείοις τοῦ σπέρματος τὸ αἷμα λευκὸν γίνεται), ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς τῶν marg. S.G.
περὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων ἀποδεδειγμένων ἀναμνησθεὶς ταῦτα, ἀναμνησθέντα S.G.
ῥᾳδίως ἐξευρήσειν ἡγοῦμαι· δέδεικται γὰρ ἐν ἐκείνοις ὡς πᾶν μόριον
εἰς αὐτῷ τὴν τροφὴν ἐξομοιοῖ, ὥστε λευκοὶ τῶν ἀγγείων χιτῶνες
ὑπάρχοντες εἰς τὴν ὁμοίαν ἑαυτοῖς ἰδέαν ἀλλοιοῦσι τὸ αἷμα. εἰ
δὲ τάχα ἔροιτό τις, διὰ τί τῶν ἄλλων ἀγγείων, εἰ δὲ καθ᾽ ἓν ὁρᾶται καθ᾽ ἓν S.G.
τοῦτο γινόμενον ἔχω πρόχειρον ἀποκρίνασθαι, διότι μὴ δὲ ἐπὶ πλεῖστον
οὕτως ἐν ἄλλῳ χρονίζει· εἰ δέ γε ἐχρόνιζεν καὶ μὴ διέρρει τε ταχέως
διακενοῦτο, ἦν ἂν ἔξον καὶ ἄλλοθι τοῦ ζώου τοιοῦτον εὑρεῖν χυμόν. καίτοι διακενοῦται S.G. marg. S.G.
γε ἡ καθ᾽ ἕκαστον τῶν ἀγγείων ὑγρότης σύμφυτος, ἡ κατὰ αὐτῶν τοὺς
χιτῶνας ἐξ ἧς τρέφεται, τοιαύτη τίς ἐστιν· διὸ κατὰ τὰς ἕλικας τῶν
ἀγγείων τοῦ αἵματος αὐτὸ τὸ αἷμα, ὅπερ λευκάζων αἴτιόν ἐστιν, ὡς λευκάζον marg. S.G.
3 de loc. aff. 4. τὸν σπερματικὸν χυμὸν ἀθροίζεσθαι. νῦν δ᾽ ὅτι οἵ τε χυμοὶ καὶ
ὅλως ἡ τοῦ σώματος κρᾶσις ἀλλοιοῖ τὰς ἐνεργείας τῆς ψυχῆς ὁμολογεῖ(ται) δι᾽
τοῖς ἀρίστοις ἰατροῖς τε καὶ φιλοσόφοις· ἐγὼ δὲ δι᾽ ἑνὸς ὑπομνήματος —
φανερὸν πεποίηκα, καθ᾽ ὃ ταῖς τοῦ σώματος κράσεσιν ἀκολουθούσας
8 τῶν τόπων 2. ἐπέδειξα τὰς τῆς ψυχῆς δυνάμεις. διὸ ἐκ τῆς τῶν χυμῶν περιουσίας
πλεῖσται δυσκρασίαι τοῖς αὐτοῖς γίνονται, ὧν καθ᾽ ἕκαστον μόριον
εἰσὶν ὀκτώ, καὶ αὗται ἅπασαι γίνονται, ἢ κατὰ ψιλὰς καὶ μόνας
τὰς ποιότητας, ἢ καὶ μετά τινος χυμοῦ. διὰ ταῦτα τὴν μὲν κατὰ
ξηρότητα δυσκρασίαν ὑγραίνειν χρή· τὴν δὲ καθ᾽ ὑγρότητα ξηραίνειν.
οὕτω δὲ καὶ τὴν κατὰ θερμότητα ψύχειν· τὴν δὲ κατὰ ψύξιν —
θερμαίνειν· ὁμοίως δὲ καὶ τὰς συνθέτους ἤτοι θερμαίνειν καὶ —
ξηραίνειν, ἢ ὑγραίνειν καὶ θερμαίνειν, ἢ ψύχειν καὶ ὑγραίνειν, ἢ
quod animi mores 10. ξηραίνειν καὶ ψύχειν. μὴ δὲ ἀμελητέον ἐστὶν τῶν τροφῶν, ὅτι
ἐκ τούτων γίνονται οἱ χυμοὶ καὶ ὅτι τὴν ἀρετὴν δὲ καὶ κακίαν — τε marg. S.G.

90

sequentia leguntur in s.g. sed cancellata.
ἐνίοτε τροφὴν οὐ μόνον τὴν ἐν σιτίοις, ἀλλὰ καὶ σύμπασαν τῶν παίδων δίαιταν. ἀλλὰ νῦν οὐκ οἴονται φάναι κατὰ τὸ δεύτερον σημαινόμενον εἰρῆσθαι τὴν τροφήν· οὐ γὰρ τοῖς σωμασιν, ἀλλὰ τοῖς τελείοις ποιεῖν κελευόμενος ἔφη· πειρατέον μὲν ὅπῃ τις δύναται καὶ τὰ λοιπά. ἐπιτηδεύματα δὲ λέγει τὰ

δοχεῖοι φέρειν. τοῦτο δὲ καὶ Πλάτων ἔοικε γράφειν ἐν τῷ Τιμαίῳ
κατὰ τὴν δὲ τὴν φύσιν· πειρατέον μὴν ὅπῃ τις δύναται καὶ διὰ τροφῆς,
καὶ διὰ ἐπιτηδευμάτων, μαθημάτων τε φυγεῖν μὲν κακίαν· τοὐναντίον
δὲ ἑλεῖν ἀρετήν. ὥσπερ ἐπιτηδεύματα καὶ μαθήματα κακῶν μὲν ἀναιρετικά, κακίας marg. s.g.
γεννητικὰ δὲ ἀρετῆς ἐστιν, οὕτω καὶ ἡ τροφή. λέγει δὲ αὐτὸς ἐπιτηδεύματα
τὰ κατὰ γυμναστικὴν καὶ μουσικὴν μαθήματα, καὶ τὰ κατὰ γεωμετρίαν
καὶ ἀριθμητικήν. τροφὴν δὲ οὐχ δίονται ἄλλην τινὰ νοεῖν, παρὰ τὴν δίονται s.g.
ἐκ τῶν σιτίων καὶ ῥοφημάτων καὶ πομάτων, ἐξ ὧν ἐστιν καὶ οἶνος.
ὑπὲρ οὗ πολλὰ διῆλθεν ὁ Πλάτων ἐν τῷ δευτέρῳ τῆς νομοθεσίας.
καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ εἰς τὸν Τίμαιον ὑπομνήματι· καὶ ἰδίᾳ ἐν τοῖς περὶ
τῆς ἐν ταῖς τροφαῖς δυνάμεως, καὶ ἐν τῷ περὶ εὐχυμίας τε καὶ
κακοχυμίας. ἐπειδὴ ἐὰν ἡ τροφὴ κακὴ ἢ κακῇ πολλὰ ταῖς τῆς
ψυχῆς ἐνεργείαις λυμαίνεται, καὶ ὀνίναται καὶ ἀβλαβεῖς σώζει, καὶ ὀνινᾶ) nova manu s.g.
καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς χυμοὺς ποιεῖ. δίκαιόν ἐστιν αὐτῆς οὐκ ἀμελῆσαι. [illegible] s.g.
μάλιστα δὲ πειρατέον ἐστίν, μὴ περισσοὶ ὦσι, μήτε δριμεῖς, μήτε ὀξεῖς,
μήτε θερμοὶ καὶ δάκνοντες, μήτε παχεῖς, μήτε παχεῖς ἅμα καὶ ὠμοὶ καὶ ῥέοντες καὶ γλίσχροι· καὶ φλεγματικοὶ χυμοί· μήτε ὠμοί s.g.
καὶ ἐστηριγμένοι ὦσιν· ταῦτα γὰρ πάντα νόσους παντοίας φέρει· πρῶτον
μὲν γὰρ ἡ περιττότης τὴν ποδάγραν καὶ πολλὰ τῶν ἀρθριτικῶν· τήν τε
κεφαλαλγίαν, τὴν καρδιαλγίαν, καὶ τἄλλα πολλὰ εἴωθεν ἐπιφέρειν·
6 aph. 28 ἀλλὰ καὶ ταῖς φλέβαις ῥύσσει. τοσαῦτα δὲ καὶ τούτων πολλῷ πλείονα
ποιοῦσιν ἄλλα· ἐπὶ μὲν οὖν ποδαγρικῶν ἐναργῶς φαίνεται, ὡς ἐπιρρέοντος
αὐτοῖς τινὸς ἐπὶ τοὺς πόδας χυμοῦ περιττοῦ, (ἐνίοτε) τὸ πάθος· εἰ δὲ
οὗτος μὴ ἐπιρρέει, πρόδηλον ὡς οὐδὲ τὸ πάθος ἔσται ποτέ. οὐκ
ἐπιρρυήσεται δὲ ἂν διὰ παντὸς ἀπέριττον· ἐὰν γυμνάζηται τὰ μέτρια ἐπιρρύσει) nova manu s.g.
καὶ πέσσῃ καλῶς τὴν τροφὴν ὁ αὐτός. ὅθεν ἀργίαι τε καὶ
ἀδηφαγίαι βλάπτουσιν αὐτούς· βλάπτουσι δὲ καὶ αἱ τῶν ἰσχυρῶν,
4 aph. 70 καὶ πολλῶν οἴνων πόσεις· πληροῦσι γὰρ ἑτοίμως οὗτοι τὸ
νευρῶδες γένος· αἱ δὲ κεφαλαλγίαι γίνονται μὴ μόνον, ὡς
ἔφην, διὰ πλῆθος τῶν ὑγρῶν κατειληφὸς τὴν κεφαλήν· ἀλλὰ
καὶ διὰ θερμότητα μόνην· ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τὴν ξανθὴν
χολήν, ἤτοι γε ἐν τῇ κεφαλῇ περιεχομένην, ἢ ἐν τῇ γαστρί, καὶ
διὰ τὴν ἔμφραξιν τινὰ τοπικήν, ἢ πνεύματος φυσώδους, ἐν
αὐτῷ τῷ μορίῳ τὴν γένεσιν ἔχοντος, ἢ καὶ δι᾽ ἄλλας αἰτίας
πολλάς· ἃς οὐ χρὴ εἰς τὸ παρὸν διελθεῖν. ὅταν δὲ πλῆθος
3 com. in prorrh. 38 ἠθροισμένον κατὰ τὰς φλέβας, λέπτως μέν τις ὀρρὸς αὐτῷ λεπτὸς marg. s.g.
συρρέων εἰς τὴν γαστέρα, τὰς καρδιαλγίας ἐργάζεται· προσλαμ-
βάνων ἐπὶ τὸ καθ᾽ αὐτὴν στόμα, πάντων σχεδὸν —

αἰσθητικώτατον τῶν μορίων. ἀλλὰ καὶ ἔστιν ὅτε, καὶ ἐμβαλλουσῶν
4 aph. 78 εἰς τὰς κοιλίας τῶν νεφρῶν φλεβῶν, καθ' ἃς ἀναστόμωσις γίνεται
ἢ ῥῆξις ὑπὸ πάχους καὶ πλήθους τυγχάνει τῶν καθ' αὐτὰς χυμῶν,
καὶ ἡ ῥῆξις ἀκριβοῦς αἵματος ἐργάζεται κένωσιν. ἡ δὲ ἀναστόμωσις οὐκ
ἀθρόως αἷμα προχέουσα, καὶ μάλιστα ὅταν ᾖ βραχὺ· κατ' ὀλίγον δὲ
τὸ λεπτότερον διηθοῦσα, τὸ ὅλον οὖρον ὕφαιμον ἐργάζεται. ὥσπερ δὲ
10 de caus. puls. ταῦτα τὸ πλῆθος ποιεῖ καὶ τὸ πάχος τῶν χυμῶν, οὕτως καὶ ἀλλοιοῦν
τοὺς σφυγμοὺς δύναται. ἡ γλισχρότης καὶ δριμύτης, οὐχ ἧττον ἐργάζεται.
εὐλαβοῦ δὲ τὴν δριμύτητα ὅπου τρέφειν ἐθέλεις, ἐρεθίζει δὲ πρὸς
ἀπόκρισιν. τοὐναντίον δὲ ἡ γλισχρότης. διὸ τὰ μὲν θᾶττον κατὰ τὴν
4 aph. 12. διαχώρησιν ὁρμήσει τὰ δὲ βραδύτερον. ὁ αὐτὸς δὲ δριμὺς χυμός,
καὶ λεπτὸς αἴτιον ποτὲ ἐστὶν τῶν ἐπὶ πολλῷ ἑλκώσεων, ἐν τῇ ἐπὶ πολλῷ nova manu 89.
δυσεντερίᾳ. μάλιστα δὲ ὅταν ἐν τάχει τῶν ἐσθιομένων ἡ διαχώρησις
γίγνεται τοιούτων, οὔτε κατεπόθη. ἔστιν ὅτε καὶ ἑλκοῖ τὸν κερατοειδῆ
6 aph. 31 ἡ δριμύτης ὥσπερ καὶ ἐν ταῖς ὀδύναις ὀφθαλμῶν. ξύει δὲ καὶ τὰ ἔντερα
1 aph. 24. ἐν τῇ δυσεντερίᾳ. καὶ τοῦτο μὲν τὰ πρῶτα. οὐ μὴν ἀλλὰ φευκτέον τὴν 1 in 3 epid. 4.
b sequentia cancellata leguntur in 39. ἄμετρον θερμότητα καὶ δακνότητα, αἳ εἰσὶ παραφροσύνη, καὶ ἀγρυπνίας
ὕστερον δὲ ἀναβιβρώσκει αὐ- καὶ ἡ τοῦ πνεύμονος φλεγμονή, καὶ τἄλλα πολλὰ νοσήματα. οὕτως δὲ 4 aph. 12
ἑλκοῦσί τε. καὶ τότε ἀληθῶς καὶ οἱ σπασμοὶ καὶ παλμοί, καὶ τὸ εἶδος τῶν ὑποζυγίων ἔοικος οὔρου, 4 aph. 4.
γίνεται δυσεντερία. ὠμοῦ καὶ παχέος χυμοῦ ἴδια εἰσίν. καὶ κάκισται τῶν νόσων. ἐν αἷς ἀμφότεροι
πλεονάζουσιν οἱ εἰρημένοι χυμοί, καὶ τὸν ἡμιτριταῖον ποιεῖν εἰώθασιν. καὶ 2 in 6 epid. 29.
τὰ φύματά τε καὶ ἐξανθήματα γίνονται καθαιρούσης τὸ βάθος τοῦ
σώματος τῆς φύσεως. ὥσπερ ἐνίοτε δι' ἐκκρίσεως, οὕτω καὶ διὰ ἀποθέσεως
ἐπὶ τὸ δέρμα. τοὺς μὲν οὖν λεπτοτέρους τε καὶ ὑδατωδεστέρους χυμοὺς διαφοροῦ-
σα λεπτυνοῦσα. ἐκ τῶν δὲ παχυτέρων ἐμπλαττομένων τῷ δέρματι, καὶ
μᾶλλον κατὰ τὴν ἐπιδερμίδα πεχνῶν οὐσῶν, ἐξανθήματα γίνονται. καὶ τοῦτο
μᾶλλον συμβαίνει ἐκείνοις ὅσοις πυκνότερόν τε καὶ σκληρότερον ἐστὶ τὸ 6 aph. 22.
δέρμα, δυσχερὴς γὰρ ἡ δι' αὐτοῦ γίνεται τῶν χυμῶν παχυτέρων τε καὶ
γλισχροτέρων διέξοδος. ἀλλὰ καὶ τὰ ἀλγήματα κατὰ τὸν νῶτον —
μεθιστάμενα, καταρρέων ποιεῖ χυμός, ἐνίοτε μὲν καὶ μόνος, ὡς τὰ πολλὰ
δὲ καὶ μετὰ φυσώδους καὶ παχέος πνεύματος. αὐτὸν δὲ τὸν παχὺν χυμὸν
7 de locis 7. εὔλογόν ἐστιν ἐμφράττοντα τὰς διεξόδους τοῦ πνεύματος, κατὰ τὰς κοιλίας
τοῦ ἐγκεφάλου, τὴν ἐπιληψίαν ἐργάζεσθαι. ἑαυτὴν κλονούσης τῆς ἀρχῆς τῶν
νεύρων, ὅπερ τοῦ διώσασθαι τὰ λυποῦντα ἕνεκα· ἔμφραξις μὲν γὰρ τῶν πόρων
ἐξαίφνης ὑπὸ πάχους, ἢ γλισχροῦ χυμοῦ γένοιτ' ἂν μᾶλλον δὲ τῶν
1 de fac. alim. 2. πάντων τὴν ὠμότητα φεύγειν χρή. ὁ δὲ ὠμὸς χυμὸς ἰδίως —
ὀνομάζεται, ὃς τοιοῦτος ἐστίν, ὁποῖον φαίνεται τὸ τοῖς οὔροις ὑφιστάμενον
ἐνίοτε, καὶ πύῳ παραπλήσιον. διαφέρει δέ, ὅτι τὸ πύον δυσῶδες,

καὶ γλισχρὸν ἐστίν· ὁ δὲ ὠμὸς ἔοικεν αὐτῷ κατὰ τὸ πάχος, καὶ τὴν
χρόαν μόνον, οὔτε δυσώδης ὤν, οὔτε γλίσχρος, τοιοῦτον δ' ἐστὶ τοῦ τὸ
μήπω πεφθὲν ἐν κοιλίᾳ τε καὶ φλεψίν. εἰσὶ δὲ τῶν ὠμῶν χυμῶν
4. de sanit. tuend. 11 δύο τρόποι· ὧν ἕτερος μὲν λεπτὸς καὶ ὑδατώδης ἐστίν· ἕτερος δὲ
παχύς τε καὶ γλισχρὸς ἐν τοῖς μορίοις σφηνούμενος· καὶ τὸν μὲν λεπτόν
τε καὶ ὑδατώδη χρὴ κενοῦν πρὶν ἂν πρὸς τῆς πυρετώδους θερμασίας
ἀναθερμαίνηται, καὶ κινῆται καὶ δάκνῃ(?)· τὸν δὲ παχὺν καὶ γλισχρὸν
δεῖ πέττειν, καὶ ῥοώδη ποιεῖν, πρὶν φαρμακεύεσθαι. ἐπεὶ τὰ σώματα
2. aph. 9. χρὴ ὅκου τις βούλεται καθαίρειν, εὔροα ποιεῖν, ὡς φησὶν Ἱπποκράτης·
ἀναγκαῖον οὖν ἐπειδὰν τις πλείω λαμβάνῃ τὰ σιτία, ἀναρπάζεσθαι
πλεῖστον ὠμῶν χυμῶν εἰς τὸν ὄγκον τοῦ ζώου διὰ πολλὰς αἰτίας,
ὅτι τε ἐν τῇ γαστρὶ, καὶ φλεψὶ φαυλότερον πέττεται τὸ πλέον,
ὅτι τε πλέον εἰς τὸν ὄγκον ἀνέρχεται διὰ τὸ πλέον ὑπάρχειν· ὅτι τε
πρωϊαίτερον, ἢ χρὴ, διὰ τὸ συγχωρεῖν μὲν τὴν γαστέρα ταῖς φλεψὶ,
τὰς φλέβας δὲ ἄλλοις ἅπασι τοῖς τοῦ ζώου μορίοις, ἐπισπᾶσθαι τὸ
2. de nat. hum. 13. μήπω κατειργασμένον· τά γε μὴν πολλὰ τῶν παίδων ἀδηφαγοῦντα,
πλεῖστον ἀθροίζει τὸν ἰδίως ὀνομαζόμενον ὠμὸν χυμόν. ἐξ οὗ ῥᾳδίως
ὁ λίθος γεννᾶται. τούτου μὲν ὅλης ἔχοντος λόγον, ἐξ οὗ ὁ λίθος —
γεννᾶται, ποιητικοῦ δὲ αἰτίου τῆς θερμασίας. γίνεται δὲ καὶ ἐκ ῥινῶν
2. de nat. hum. 16 καὶ στόματος ἐν περιόδοις ἀτάκτοις τε καὶ τεταγμέναις ἔκκρισις ὠμῶν
χυμῶν, ἐκκαθαίρουσα τὸν ἐγκέφαλον. οὐ τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἀπὸ τοῦ
πυρὸς διαφέρουσι. τοῦ μὲν οὖν θεραπευτικῆς μάλιστα σύστασιν ἐχούσης
in art. med. 99. ἐν τοῖς χυμοῖς, προσήκει αὐτοὺς οὔτε γλισχροὺς εἶναι, οὔτε παχεῖς,
οὔτε πολλοὺς, οὔτε ἐπιπλέον θερμοὺς, ἢ ψυχροὺς, οὔτε δακνώδεις,
οὔτε σηπεδονώδεις, οὔτε δηλητηρίους· αὐξηθέντες γὰρ αἴτιοι καθίστανται
νοσημάτων, καὶ ἀλγημάτων. ἴσμεν γὰρ ὅτι ἐκ τῶν χυμῶν οἱ ἴσμεν. 5. 9.
πόνοι γίνονται ἑξαχῶς, ἤτοι ἐκ τῆς θερμασίας, ἢ ψυχρότητος, ἢ —
Galeni non illud verbum παχύτητος, ἢ γλισχρότητος, ἢ δακνότητος, ἢ καὶ πλήθους, ὅταν ὑπὲρ
μέτρον αὐξηθέντες τῆς κενώσεως χρῄζουσι· αὐξάνονται δὲ ποτὲ μὲν ὑπὸ
τῆς αὐτῆς αἰτίας, ἥπερ αὐτοὺς ἐγέννησε τὸ πρῶτον· σκοπὸς δὲ τότε ὁ
τῆς ἰάσεως αὐτῶν διττός· ἀλλοίωσίς τε καὶ κένωσις, περὶ ὧν —
εἴπομεν ἐν τῇ περὶ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου πραγματείᾳ. οὐ δὲ
ἐδικαίωσα πάντα μεταφέρειν εἰς τόνδε τὸν λόγον τὰ τελέως ἐν
6. aph. 31. τοῖς ἄλλοις γεγραμμένα, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀφορισμοῖς δέδεικται, πλη-
θωρικοῦ ὄντος τοῦ σώματος διὰ φλεβοτομίας· κακοχύμου δὲ, διὰ
καθάρσεως κενωτέον. καὶ οὐκ εἶναι χαλεπόν σοι διακρίνειν —
κακοχυμίαν, ἀπὸ πλήθους αἵματος, εἰ ἔχεις ἐσκεμμένα τὰ περὶ
4. aph. 10(?) πλήθους, ἀφ' ἡμῶν ἤδη γεγραμμένα, κἀκεῖνο δὲ οὐ παραλειπτέον

ὅταν κινῶνται τε καὶ φέρονται πάντη τοῦ σώματος οἱ πλεονάζοντες —
χυμοί, μηδέ πω καθ' ἕν τι μόριον ἐστηριγμένοι, τηνικαῦτα πρὸς τὴν
ἀπόκρισιν αὐτῶν ἡ φύσις ὁρμᾷ, καὶ δεῖται τινὸς ὀρέγοντος χεῖρα, καὶ
ὡς ποδηγήσαντος αὐτὴν τὴν ὁρμὴν ἐπὶ τὴν γαστέρα. τοῦ δὲ καθ' ἕν τι
quasi qualis — μόριον ἐστηριγμένου χυμοῦ, οὐ χρὴ κινεῖν πρὶν πεφθῆναι· τηνικαῦτα
γὰρ καὶ τὴν φύσιν ἕξομεν βοηθοῦσαν τῇ κενώσει· φαίνεται γὰρ αὕτη
μετὰ τὰς πέψεις διακρίνουσά τε τοὺς χυμούς, ἀποθεμένη τε τὸ περιττόν·
ἐν ᾧ δὴ καιρῷ καὶ κρίσεις γίνονται. τελέως μὲν οὖν αὐτῆς κινουμένης, — κινουμένης marg. s.g.
οὐδὲν δεῖ ἄλλο ποιεῖν· μετριώτερον δὲ καὶ ἀσθενεστέρον ἐνεργούσης,
τὸ λεῖπον αὐτοῦ χρὴ προστιθέναι φαρμακεύοντας. ἐν ᾧ ἴσεον, — ἴσεον fort.
ὡς αἱ μεταρρύσεις ἄλλοτε εἰς ἄλλο μόριον τῶν χυμῶν ὀλιγάκις
γίνονται· τὰ δὲ πλείω ἡσυχάζει καθ' ἓν μόριον, ἐν ᾧ πέπτεται καθ'
ὅλον τοῦ νοσήματος τὸν χρόνον ἄχρι λύσεως. πῶς δὲ ἐξ ἄλλων
τόπων εἰς ἄλλους διαδοχαὶ γίνονται νοσημάτων, κατὰ μετάστασιν —
τῶν ποιούντων αὐτὰ χυμῶν, ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ βιβλίου γράφεται
3 epid. 41. — τελεώτερον. νῦν δὲ ὑπέρχεταί μοι θαυμάζειν ἐκείνους οἱ θέλοντες
τὸν παλαιὸν διαλέγειν περὶ τῆς μεταβολῆς τῶν χυμῶν, ἐν τῇ τῶν
ἡλικιῶν διαδοχῇ, εἶτα, ὡς εἴπομεν, ἐκαινοτόμησαν τὴν γραφήν —
διὰ γὰρ τὴν βραχυλογίαν μὴ τὸ ἀξίωμα τῶν νοημάτων ἐν ὀλίγοις
ῥήμασι περιεχομένων, νοεῖν οἷοί τε ὄντες, ἐπὶ τὴν ἐκείνην ἔννοιαν
διεστράφησαν. εἰ καὶ γὰρ τὸ χρῶμα ἐν ταῖς ἡλικίαις πολλάκις —
ἐξαλλάττεται, ἀλλ' ὅμως οὐ τοῦτο θέλει νῦν ὁ ἰατρός· τὰ μὲν γὰρ
παιδία πλεῖστον ἔχει τὸν τοῦ αἵματος χυμόν, καὶ μόνον γε τοῦτον
εἶχεν ἄν, ὅσον ἐπὶ τῇ καθ' ἡλικίαν κράσει, πολλὰ δ' ἐσθίοντα καὶ
μέντοι καὶ ἀτακτότερα ὑπάρχοντα, ὑποτρέφει τις ὡς ἔμπροσθεν
εἴρηται, καὶ τῶν κενουμένων ὠμῶν χυμῶν· διὰ τοῦτο τὸ χρῶμα
σύμφυτον αὐτῶν φαιδρόν, ἐρυθρόν τε, καὶ οἷον ἀνθῶδες, ἢ καὶ
ἐκ τοῦ λευκοῦ, καὶ ἐρυθροῦ μεμιγμένον εἶναι βούλεται. ἐνίοτε δὲ — σίλπον nova manu s.g.
καὶ σείλπον, τοῦτο ἔσχηκος ἀπὸ τοῦ αἵματος πνεύματός τε καὶ —
χρώματος ἀγαθοῦ. ὁπόταν δὲ εἰς τὴν τῶν μειρακίων ἡλικίαν —
ἀφίκηται, τινὰ μὲν καλῶς διαιτᾶται βελτίονος ἀγωγῆς ἐπιτυγχά-
νοντα· καὶ οὕτως αὐτοῖς τὸ αἷμα πλεονάζει μόνον, ἐξ οὗ —
πρόδηλον ἡμῖν τὸ χρῶμα ἀνάλογον εἶναι τοῦ χυμοῦ ἐπικρατοῦντος.
ἔνια δὲ τῶν μειρακίων πολὺ χεῖρον, ἢ οἱ σμικροὶ παῖδες, καὶ
τοίνυν νοσεῖ ταῦτα συνεχῶς τε καὶ ἅμα καὶ σφοδρῶς διὰ τὴν
ὠμότητα τῶν χυμῶν, οὕσπερ ἀθροίζουσιν. τοῖς ἐφεξῆς δὲ τῆς

τῇ ἡλικίᾳ καὶ μάλιστα τοῖς κακῶς διαιτωμένοις, ὁ πικρόχολος —
ὑποτρέφεται χυμός· ὥστε αὐτοῖς πλεονάζειν οὐχ αἷμα μόνον, ἀλλὰ
κἀκεῖνον, ὥσπερ ὠχρά, καὶ ξανθὴ χολὴ ὀνομάζεται· ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις ὅσπερ marg. s.g.
ἀνάλογον αἱ μεταβολαὶ γίνονται, ἃς οὐχ οἷόν τε ὁρίσαι βεβαίως.
ὡς ἐν τῇ παρακμῇ τῶν ἡλικιῶν γεννῆσαι τὸν μελαγχολικὸν χυμὸν,
ἢ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ τὸ φλέγμα, καὶ οὕτως ὑπαλλάττεσθαι τὸ χρῶμα·
τοῦτο γοῦν ἐμοὶ οὐ πιθανόν ἐστι, τὸν παλαιὸν νῦν περὶ τῆς τῶν
ἡλικιῶν διαδοχῆς, καὶ ἐν αὐταῖς ὑπαλλαγῆς τε καὶ μεταβολῆς —
χρωμάτων εἰπεῖν· ἀλλὰ περὶ χρωμάτων λέγειν ἅπερ ἑκάστοτε
ἐν τῷ τῶν νοσούντων σώματι θεωροῦνται· καὶ ἃ δεῖ τὸν ἰατρὸν
ἐπιβλέπειν, ὡς αὐτὸς ἐν τῷ προγνωστικῷ παρακελεύσεν τὸν δὲ
τὸν τρόπον· πρῶτον μὲν φασί, σκέπτεσθαι χρὴ τὸ πρόσωπον τοῦ
νοσέοντος εἰ ὅμοιόν ἐστι τοῖσι ὑγιαινόντων· καὶ πάλιν τὸ χρῶμα
γρ. s. τοῦ ξύμπαντος προσώπου χλωρόν τε, ἢ μὴ μέλαν ἐόν, καὶ πελιδνὸν
καὶ μετ' ὀλίγον: ἢ τὸ χρῶμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου ἢ —
ἠλλοιωμένον ᾖ· καὶ πάλιν· ἢν δὲ καμπύλον, ἢ πελιδνὸν, ἢ —
ὠχρὸν βλέφαρον, ἢ χεῖλος, ἢ ῥὶς γένηται — καὶ ἐν τῷ ἑκτῳ τῶν
ἐπιδημιῶν· οἱ δὲ πρὸς τὴν χεῖραν νοτιώδεες, οἱ δὲ ὑπέρυθροι·
οἱ δὲ ἔξωχροι· οἱ δὲ πελιοί· καὶ τὰ ἄλλα τοιαῦτα· οὕτως περὶ
πτυέλου καὶ οὔρου καὶ κόπρου καὶ τῶν λοιπῶν· εἶπε γοῦν τὸ χρῶμα
σκέπτεσθαι τὸν ἰατρὸν δεῖν, εἴτε αἱματῶδες, ἢ ὠχρὸν, ἢ ξανθὸν, ἢ
λευκὸν, ἢ μέλαν ἐστίν· ἵνα σαφῶς διαγινώσκῃ τὸν ἐν τῷ σώματι τῷ λευκ. s.g.
πλεονάζοντα χυμόν: εἴπερ εἴωθεν ἕπεσθαι τῷ ἐν τῷ ὑπάρχοντι —
χυμῷ τὸ χρῶμα· καλῶς δὲ προσέθηκε, ὅσον μὲν ἄμικτος ἐστίν,
ὡς εἰπωμεν, διότι τῶν χυμῶν ταραττομένων διὰ πάθος τι, οὐχ
οἷόν τε ἐστὶ περὶ χρώματος αὐτῶν ὑγιῶς καὶ ἀμέμπτως κρίνειν· ὥσπερ
γὰρ ἡ θάλαττα τὴν ἑαυτῆς φύσιν ἀκριβῶς οὐ φαίνεται σώζειν, ὅταν
αὐξάνεται ἢ μειοῦται, ὅτι γίνεται πάντως ἐν ταῖς ἀμπώσεσι καὶ ὑπὸ τῶν
ἀνέμων συγκεχυμένη πορφυροῦται· οὕτως οἱ χυμοὶ ἐν τῷ σώματι —
ὑποχοστήσαντες καὶ μὴ κεχυμένοι, οὐ δύνανται τῇ ὄψει κατα-
λαμβάνεσθαι· ὅταν δὲ μὴ ἄμικτος ἐστίν, τουτέστιν· ὅταν ὁμαλῶς —
ἐν ὅλῳ τῷ σώματι ὦσι κεχυμένοι, τότε τὸ χρῶμα σημαίνει σοι —
ὁποῖος ἂν χυμὸς ᾖ ὁ λυπῶν καὶ πλεονάζων· ἵνα εἰ καί τις ὑπὸ
τοῦ ἰατροῦ κενώσεις ἐπιτηδεύοιτο, τῶν λυπούντων αὕτη γένοιτο· καθάπερ
καὶ αὐτὸς ἐν ἄλλοις παρακελεύεται τὸν λυποῦντα κενοῦν χυμόν· καὶ
μὴ τὸν ἄλλον τινὰ πρὸ αὐτοῦ· καί πως τοῦτο ποιήσεις· κἂν τῷ περὶ
φύσεως ἀνθρώπου φησίν· τὸ δὲ ἀνθέων τριττῶς ἐξηγοῦνται, ἢ ὡς τὸ χρῶμα ἢ s.g. nov. manu
ὅπερ ἀνθεῖ ἐν τῷ σώματι, τῷ τῶν χυμῶν χρώματι ἐοικὸς εἴη·
ἢ ὡς τὸ χρῶμα τῶν χυμῶν ἐοικὸς ᾖ τῷ τῶν ἀνθέων χρώματι

καὶ ἢ ἐρυθρὸν ἢ λευκὸν, ἢ φαιὸν, ἢ πελιδνὸν, ἢ ὠχρὸν, ἢ ξανθὸν, ἢ μέλαν· καὶ ἔοικεν ὅτι φάναι παραπλήσιον τῇ χροᾷ τῶν ἀνθῶν. καὶ τὴν ἰδίαν φύσιν σώζει οἱ χυμοὶ μὴ εἰς τὸ βάθος τοῦ σώματος λάθωσιν, καὶ μὴ ὑπονοστήσωσιν· ἢ καὶ τὸ χρῶμα τῶν χυμῶν, εἴη ἀνθηρόν· τουτέστι καλὸν, κἀγαθὸν, ὡς ἐν ταῖς ἐπιδημίαις γέγραπται. ὅταν δὲ πληρῶνται σημεῖον αὐτοῖς, τὸ σῶμα ἀνθηρὸν γίνεται· ὅπερ ἐστὶν πάσης ἀναθρέψεως σημεῖον· γίνεται δὲ ἀνθηρὸν τὸ σῶμα κατά τε γυμνάσια, ὡς ἡμεῖς ἐν τοῖς ὑγιεινοῖς εἴπομεν, καὶ ἐν τοῖς ἔχουσιν τὴν ἐξ αἵματος χρησοῦ τὴν ἀνάτρεψιν· ἄμεινον δὲ τὸ πρῶτον. ἐστὶ γοῦν τοῦτο σημεῖον, ὃ πρὸς θεραπείαν τῶν νοσημάτων καὶ πρόγνωσιν τῶν μελλόντων ἔσεσθαι, καὶ φυλακὴν τῆς παρούσης ὑγιείας ἀναφέρεται· ἀλλὰ ἴδωμεν τὴν ἐχομένην ῥῆσιν, κατὰ τὸν δὲ τὸν τρόπον.

*

β' Ἀγαθὰ αἱ ῥέψιες τῶν συμφερόντων χωρίων· πλὴν ὧν οἱ περασμοὶ ἐκ τῶν χρόνων.

Κελεύει νῦν κατὰ τὰς ῥοπὰς τῶν χυμῶν τὰς κενώσεις ποιεῖσθαι. οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς ἃ δεῖ ἄγειν, ταύτῃ ἄγειν ὅκου ἂν μάλιστα ῥέπῃ ἡ φύσις διὰ τῶν ξυμφερόντων χωρίων. σημαίνει δὲ κατὰ τὴν δὲ τὴν ῥῆσιν ὡς ἡμεῖς εἴπομεν, τὰ μήτε κρινόμενα, μήτε κεκριμένα ἀρτίως· διδάσκει οὖν ταῦτα ἀγαθὰ διὰ τῶν συμφερόντων χωρίων. τουτέστι· κένωσιν ποιητέον, ἢ διὰ τὰ ἔντερα, ἢ διὰ τὴν γαστέρα, ἢ διὰ τὴν κύστιν, ἢ καὶ μήτραν ἐν γυναιξὶ, ἤτοι σύμπαν τὸ δέρμα διὰ ἱδρώτων· ἢ καὶ διὰ ὑπερῴων καὶ ῥινὰ ἢ διὰ αἱμορροΐδας· ἢ ὅταν καθ' αἱμορραγίαν ἡ κρίσις γένηται· τότε γὰρ κάλλιστόν ἐστιν, εἰ κατὰ εὐθὺ τοῦ πεπονθότος μορίου τοῦτο τυγχάνει. κακὸν δὲ, εἰ εἰς τοὐναντίον. δεῖ οὖν τὸν ἰατρὸν προσέχειν τῇ ῥοπῇ τῆς φύσεως, καὶ εἰ αὐτὴ διὰ συμφερόντων γένηται χωρίων, ὑπηρετεῖν αὐτῇ. εἰ δὲ ἐναντίως, κωλύειν, καὶ ἀντισπᾶν· ὡς μετ' ὀλίγα Ἱπποκράτης κελεύσει· ἐὰν δὲ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ νόσος ᾖ, ἐπεὶ διτταὶ ῥοπαὶ ἐπιτήδειοι, ἡ μὲν κατὰ τὴν ὑπερῴαν, ἢ καὶ βελτίων ἐστίν· ἡ δὲ ἑτέρα εἰς τραχεῖαν ἀρτηρίαν ἥπερ οὐκ ἀγαθή· σκέπτου δὴ ἀκριβῶς, καὶ προκενώσας ὅλον τὸ σῶμα, ὅπου ἂν ἡ φύσις ῥέπῃ ταύτῃ ἄγε. ἐξ οὗ δῆλον ὅτι ἡ φύσις τὸν κενωθησόμενον δηλοῖ χυμόν· καὶ τὸν τόπον, δι' οὗ χρὴ κενοῦν αὐτόν. ἀμέλει καὶ τῶν κατὰ τὸ ἧπαρ φλεγμηνάντων ὅταν πεφθῶσι, τὴν ἀποκάθαρσιν ποιούμεθα· διὰ μὲν τῆς κατὰ γαστρὸς ὅταν ἐν τοῖς σιμοῖς αὐτοῦ γένηται τὸ πάθημα μάλιστα μὲν ἡ φύσις τοῦτο διὰ τῶν διαχωρημάτων προδηλοῖ·

3° in 6. epid.

haec in marg. leguntur S. G.

+ cancellata leguntur. ὅτι δὲ σημεῖον ἐστὶ αὐτοῖς δείκνυσι προτιθεὶς

4 aph. 9. 10 aph. 21.

1 aph. 20.

quo: quibus marg. op.

εἴη marg. S. G.

hic sex lineae expunctae in Ms. a. in S. G. cancellata sic leguntur. ἢ καὶ τρίτον ὅκου μὴ ἀμφοτέροις ἐστὶ τὸ χρῶμα αὐτῶν, ὃ σημαίνει ἀληθῶς, καὶ ἀμέμπτως τοὺς λυπέοντα καὶ πλεονάζοντα χυμόν.

λέγουσαν marg. S. G.

ὑπερῴων manu S. G.

ὑπερῴαν manu S. G.

τῶν S. G. φλεγμαινόντων marg. S. G.

εἰ marg. S. G.

διὰ ἱδρῶντες, ὅταν ἐν τοῖς κρισίμοις· καὶ χρὴ σε ἐπὶ τῶν ἄλλων ὁμοίως [illegible] s.g.
ἐπισκέπτεσθαι· τόν τε πλεονάζοντα χυμὸν, καὶ τὸν πεπονθότα τόπον,
ἐξ οὗ, καθάπερ αἰτίας, ὁρμᾶται τὸ νόσημα· ταῦτα δὲ σοὶ καὶ τὸν –
κενωθησόμενον ἐνδείξεται χυμόν· καὶ τὸν τρόπον τῆς κενώσεως·
καὶ τὸν τόπον. δι' οὗ χρὴ κενοῦσθαι· καὶ πρὸς τούτοις ἅπασι τὸν καιρὸν,
καὶ ἐν ἀρχῇ μὲν τοὺς ὀρρώδεις καὶ λεπτοὺς χυμοὺς, κενοῦν δύνασαι·
ἀναμένειν τε δεῖ τὴν πέψιν τῶν παχέων καὶ γλισχρῶν, οἷον τοῦ
φλέγματος καὶ τῆς χολῆς τῆς μελαίνης· καὶ τοῦτό ἐστιν, ὃ λέγει
πλὴν οἱ σπασμοὶ ἐκ τῶν χρόνων. ὧν δὲ ἀναμένειν δεῖ τὸν
πεπασμὸν, τούτους χρὴ λεπτύνειν τοῖς φαρμάκοις. ἵνα τὰ σώματα 1. aph. 24.
εὔροα ποιῶμεν ἀλύπως τε καὶ πᾶς ὁ βλάπτων καὶ λυπῶν ——
ἐκκενωθῇ χυμός· ἵνα δὲ τοῦτο γένοιτο πρῶτον μὲν δεῖ προσέχειν,
εἰ ἐπιτηδείως ὁ κάμνων ἔχει πρὸς τὴν τοιαύτην κάθαρσιν. οἱ –
δὲ ἐξ ἀπεψιῶν πολλῶν, ἢ γλισχρῶν, ἢ παχέων ἐδεσμάτων –
ὡσαύτως δὲ καὶ οἷς ὑποχόνδρια τεταμένα πεφύκ(η)· ἢ ὑπερβαλλόν- πεφύ(η). s.g.
τως ἐστὶ θερμὰ, καὶ πυρρώδη τὰ οὖρα, καὶ τις ἀσθένει τῶν ——
σπλάγχνων φλεγμονῇ· πάντες οὗτοι πρὸς τὴν κάθαρσιν ἀνεπιτήδειοι
τυγχάνουσι. ἢ ὃ λέγει [πλὴν οἱ σπασμοὶ ἐκ τῶν χρόνων] —
σημαίνει ἐν χρονίοις νοσήμασι τὴν πέψιν τῶν χυμῶν —
διαμένειν ἰατρὸν δεῖ, ὅτε τὸ νόσημα τοῦτο συγχωρεῖ· ἐν δὲ δεῖν s.g.
τοῖς ὀξέσι οὐ μόνον μὴ τὴν πέψιν μενητέον· ἀλλὰ καὶ κατ'
ἀρχὰς εὐθὺς, ἢ καὶ περὶ τὴν πρώτην τῶν ἡμερῶν χρῆσθαι
τῷ καθαρτικῷ φαρμάκῳ, ὃ φαρμακεύειν αὐτὸς καλεῖ, ὅταν ὀργᾷ·
1. aph. 22. τοῦτο γάρ ἐστιν αὐτοῦ παράγγελμα ὅτε φησὶν ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς,
πέπονα φαρμακεύειν, καὶ κινέειν, μὴ ὠμὰ, μήδε ἐν ἀρχῇσιν·
ἢν μὴ ὀργᾷ· περὶ ὧν ἐν τῷδε τῷ λόγῳ ἔχομεν εἰπεῖν, οὐ δὲ
δεῖ μεταφέρειν ἐνθάδε τὰ μέλλοντα λεχθήσεσθαι· νῦν δὲ ὅπερ
τοῖς ἐξηγηταῖς παρέχει πράγματα διαλύσομεν· φασὶ δὲ τοῦτο τὸ
γράμμα οὐκ εἶναι ἱπποκράτους διότι σολοικίζει· εἰπὼν γὰρ τὸ –
χρῶμα τῶν χυμῶν, προστίθησιν· ἀξία, ἢ ῥεπῇ· ἐγὼ δὲ ἀξιῶ,
μὴ τῇ λέξει κρίνειν, ἢ ἀποκρίνειν δεῖν, τὰ τῶν παλαιῶν, καὶ
εὐδοκίμων ἀνθρώπων συγγράμματα. ἀλλὰ μᾶλλον τοῖς νοήμασι
καὶ ταῖς ἐννοίαις· πρὸς τὸ δὲ ταύτας τὰς ἐννοίας κεχωρισμένας
ἀλλήλαις (αν. s.g.) εἶναι, ὡς μὴ συνεχομένας τυγχάνειν· ἴσμεν, πόσα —
σφάλματα οἱ βιβλιογράφοι ποιοῦσιν· καὶ πόσα καινοτόμησαν οἱ

Quae cancellata leguntur in s.g.
τὰ δὲ σώματα φησὶν αὐτοῖς
ὅπου αὐτὶς βούλε(ται) καθαίρειν
εὔροα ποιεῖν.

περὶ τὸν Διοσκορίδην καὶ τὸν Ἀρτεμίδωρον. τελευταῖον δὲ
ἐάσας ταῦτα πάντα, φημὶ ἐν ταῖς ἄλλαις τοῦ παλαιοῦ βιβλίοις — τῆ nov. s.g.
ἄλλα παραπλήσια καὶ ὅμοια κατὰ τὴν λέξιν εὑρίσκεσθαι
ἁμαρτήματα. ὥστε οὐ δεῖν διʼ ἑνὸς τούτου ἀπαγορεύεσθαι τὸ οὐ
6. aph. 26 βιβλίον. ἐν δὲ τοῖς ἀφορισμοῖς οὐκ ἀκριβῶς εἶπεν τὸν καυσὸν
ὑπὸ τῆς παραφροσύνης λύεσθαι. καὶ ἐν τῷ περὶ ἀγμῶν
1. de fract. εἴρηκε, τὸν ἰατρὸν τῶν ἐκπτώσεων καὶ καταγμάτων, ὡς
ἰθυτάτας τὰς κατατάσιας ποιεῖσθαι. καὶ ἐν τῷ προῤῥητικῷ, τὰ
1. prorrh. 4. ἐπὶ ταραχώδεσιν ἀγρυπνίῃσιν οὖρα, ἄχροα μέλανα, ἀναιωρήματα. ἐναιωρήματα nova manu s.g.
ἐφιδρῶτι φρενιτικά. ἀλλὰ ἐν ἐκείνῳ τῷ βιβλίῳ πολλὰς
ἔστιν εὑρίσκειν τὰς ῥήσεις σολοικιζούσας, ὡς καὶ διὰ τούτων — τοῦτο nov. man. s.g.
εἰκὸς ὑποπτεύειν τινὰς αὐτὸ οὐκ εἶναι γνήσιον Ἱπποκράτους.
ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ προγνωστικῷ ὃ πάντες Ἱπποκράτους εἶναι
2. prog. 3. φασί. μέμφομαι ὡς περιττά. τὸ δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας καὶ
τῆς νυκτὸς ἅπαξ. ὅσα τἄλλα πρὸς τούτοις ἔγραψεν ἐν
ἐκείνῃ τῇ ῥήσει τῆς ἀρχῆς. ἀλλὰ χρὴ κατὰ τὸ πλῆθος
τῶν εἰσιόντων ὑποχωρεῖν. καὶ ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ ἐκτρέπει
2. prog. 17 τὴν τάξιν, οὐ μετὰ πολύ. μέμφονται δὲ οὖν αὐτῷ καὶ
τὴν ἀμέλειαν ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ διαίτης ὀξέων νοσημάτων,
De rat. vic. 2. ἔνθα περὶ πυριῶν γράφει. ἔστι δὲ καὶ σόλοικος πάντως ην s.g.
ἡ ἑρμηνεία ἐν τῷ περὶ τῶν κατʼ ἰητρεῖον, ὅπου εἶπεν· τὰ
δὲ μὴ μέλλοντα ἀποπίπτειν κακίω ταχέως ἀποσειούντων.
1. de fract. τὰ δὲ ὡς μήτε πιέζειν, μήτε ἀποπίπτειν. καὶ μὴν καὶ ἐκεῖνος
ὁ ἀφορισμὸς φανερῶς ἡμάρτηται. οὗ ἡ ἀρχή· ὕδασιν ἐν τοῖς
ἔργοισιν. καὶ τί χρὴ μηκύνειν ταῦτα. ὅταν καὶ τοῦ το-
σύνηθες τοῦ ἀττικοῦ, ὧν τῇ διαλέκτῳ χρῆται κατά τι καὶ
Ἱπποκράτης, θέσθαι τὰ πληθυντικὰ ἀντὶ τῶν ἑνικῶν.
ἐμοὶ δὲ ἀρκεῖ νῦν τοσοῦτον εἰρηκέναι, καὶ προσέτι εἰπεῖν,
ὡς τοιαῦτα πάντα παραλείψω. μήτε ἀναγκαῖα μέρη
τῆς προκειμένης πραγματείας ὄντα. μέγεθός τε τοῖς ὑπομνή-
μασιν ἄμετρον, μὴ βουλομένου, παρέξοντα.

γ' οἱ πεπασμοὶ ἔξω ἢ εἴσω ῥέπουσιν· ἢ ἄλλῃ, ὅπῃ δεῖ.
Εἰπὼν πλὴν ὧν οἱ πεπασμοὶ ἐκ τῶν χρόνων, εἰκότως ἐδείκνυε
πῇ ῥέπουσιν οἱ πεπασμοί· ἐπειδὴ γὰρ ἐκέλευσεν ἀκτέα ἃ μὴ
κρινόμενα, ἢ μὴ τελέως ὡς ἡμεῖς εἴπομεν, νῦν αὐτὸς τί βούλεται
σαφῶς λέγει· ὅταν οὖν ἡ πέψις γεγένηται, τότε οἱ χυμοὶ ἔξω
ἢ εἴσω ῥέπουσιν· ἢ διὰ ἄλλων χωρίων συμφερόντων, ἢ καὶ
ἀσυμφόρων· τοῦτο γὰρ οὐκ εἶπε, διὰ τὸ σαφὲς εἶναι. διὸ δεῖ
de vene sect. sect. 9. th. ἀεὶ μανθάνειν ὅσα μὲν τῇ φύσει ὁλοκλήρως καὶ ἀνελλιπῶς ἀνελλιπῶς s.g.
καὶ ἀρτίως, κινούμενοι κρίνονται· καὶ μιμεῖσθαι αὐτὴν μὴ — κινούμενοι sed non man. s.g.
ἐγχειροῦσαν κρίσει· καὶ διδάσκει πῶς ἐπιχειρούσῃ μὲν, ἀλλὰ ἐνδεῶς
κινουμένῃ βοηθήσεις· τοιαῦτα γὰρ συμβουλεύει νῦν Ἱπποκράτης, μὴ
καὶ ἀλλαχόθι εἰπών· τὰ κρινόμενα καὶ τὰ ἀρτίως κεκριμένα
10 aph. 20. μὴ κινέειν. τοῦτο μέν σοι φύσεως ὁλοκλήρως κινουμένης —
παράγγελμά ἐστιν· τὸ δὲ ἐφεξῆς τούτῳ κινουμένης μὲν ἐπὶ κρίσιν,
ἀλλὰ ἐνδεῶς, διὰ τοῦτο παρακελεύσεν, αὐτῇ συνεργεῖν· ἃ δεῖ ἄγειν,
ταῦτα ἄγειν, ὅπῃ ἂν μάλιστα ῥέπῃ διὰ τῶν συμφερόντων —
χωρίων. βούλεται μὲν γὰρ ἡ φύσις τηνικαῦτα τὸ λυποῦν ἀπώσασθαι.
μὴ δυναμένη δὲ ἐπιθεῖναι τῷ ἔργῳ τὸ τέλος ὑπ' ἀρρωστίας, ἡμῶν
βοηθῶν δεῖ· καὶ αὐτὸς μὲν ἐν τῷ περὶ διαίτης ὀξέων νοσημάτων
τοὺς πλευριτικοὺς θεραπεύων, κατὰ τὴν ῥοπὴν τῶν χυμῶν,
κινεῖ· ἰστέον δ' ὅτι πέψις ἐστί τις τῶν παρὰ φύσιν ὁ πεπασμὸς τῶν κινοῦσι vero ma. s.g.
Comm. 1º epid. 44. νοσημάτων· αὕτη δὲ ἡ πέψις εἰς τὴν τοῦ πέττοντος οὐσίαν ἀγωγή
τίς ἐστι τοῦ πεττομένου, ὅταν οὖν τὸ σῶμα ἔχῃ κατὰ φύσιν, καὶ τὸ
τὸ πεττόμενον οἰκείαν ἔχῃ φύσιν τῷ πέττοντι, τότε μεταβολὴ
πάσης τῆς οὐσίας πεττομένης, ἢ τοῦ πλείστου μέρους αὐτῆς —
γίνεται· βραχυτάτου περιττεύοντος ἡμιπέπτου. παρὰ φύσιν δὲ —
διακειμένων· τὸ μὲν ἐξομοιούμενον ὀλίγον γίνεται, τὸ δὲ ἡμίπεπτον
περίττωμα πολύ· καθάπερ δὲ ἐπὶ τῶν ὑγιαινόντων σωμάτων
τὰ περιττώματα τὴν πέψιν ἐδείκνυτο· κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον
ἐπὶ τῶν νοσούντων ἐνδείξεται· πρῶτον μὲν οὖν κατὰ τὴν — ἐνδείξεται s.g.
γαστέρα τὰ περιττώματα κάτω διαχωρούμενα, τὴν ἀπεψίαν τε,
καὶ πέψιν ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἰδέας ἐνδείκνυται. τῶν δὲ κατὰ θώρακα καὶ
πνεύμονα τὰ μετὰ βηχὸς ἀναγόμενα. τῶν δὲ κατὰ τὰς φλέβας, τὸν ἐγκέφαλον, τὰ διὰ ῥινῶν ἐκκρινό-
τὰ μετὰ τῶν οὔρων ἀπερχόμενα. πῶς δὲ γνωριοῦμεν τὸν — μενα. τὰ δὲ κατὰ s.g.
de temperamentis lib. 3. πεπασμόν, ἡμεῖς ἤδη μυριάκις εἴπομεν. νῦν δὲ κεφαλαιωδῶς —

λέγομεν. ὅλου γοῦν τοῦ νοσήματος εἰσὶ καιροί τινες ὡς ἡ ἀρχή,
καὶ ἀνάβασις, καὶ ἀκμή, καὶ παρακμή· ὅταν γε μέλλωσιν οἱ
κάμνοντες σώζεσθαι. κείσθω τοίνυν τὰ πρῶτα τὴν ἀρχὴν
φλεγμονῆς ζητεῖσθαι· ἔστιν οὖν ἡ ἀρχὴ ἐν ἐκείνῳ παντὶ τῷ
χρόνῳ, καθ' ὃν τὸ μόριον ἀνακείμενον τῷ μεγέθει τοῦ πάθους
αἱματώδους οὐσίας πληροῦται· ὅταν δὲ τὸ ἐπιρρέον παύσηται· τὸ
δὲ ἐν τῷ φλεγμαίνοντι τόπῳ ὑπάρχον ἄρξηται σήπεσθαι. ἔξως ἔτος nov. manu s.g.
ἐστὶ δεύτερος χρόνος ὁ τῆς αὐξήσεως τῆς φλεγμονῆς· ὅταν
δὲ εἰς πῦον γίνεται μεταβολή, καὶ οἱ πόνοι μέγιστοι καταλαμ-
βάνωσιν, καλεῖται ἀκμὴ τοῦ πάθους τοιοῦτος ὁ καιρὸς ἢ ἐκπυΐσκει ἣν δὲ ἐκπυΐσκηται, nov. ma. s.g.
ἢ διαφορεῖται τὸ ῥεῦμα, ὅτε ὄγκος ἐλάττων γένηται, τότε τῆς
παρακμῆς ἀρχή ἐστιν. ἀλλὰ ἐπὶ τοῦ πυρετοῦ ταυτὸ τοῦτο
συμβαίνει. θετέον δὲ ἀρχὴν τὸν τῆς ἀπεψίας τῶν λυπούντων
χυμῶν χρόνον. ὅταν δὲ ἄρξηται πέττεσθαι, παύεται μὲν ἡ
ἀρχή· ἥκει δὲ ὁ δεύτερος καιρός, ὁ τῆς ἀναβάσεως ὀνομαζόμενος.
ὁπότε δὲ ἡ πέψις συντελεῖται, ὁ τῆς ἀκμῆς· εἶτα ἑξῆς ὁ τῆς
παρακμῆς. ταῦτα δὲ πάντα ἀκριβῶς ἐδήλωσα ἐν τῇ περὶ
κρίσεων πραγματείᾳ. ἔνθα καὶ τὰ γνωρίσματα τῆς πέψεως
τῆς ἀμυδρᾶς καὶ τὰ τῆς παντελοῦς ἀπεψίας καὶ τὰ τῆς
ἐναργοῦς, καὶ τὰ τῆς τελείας παραδεδώκαμεν· ὧν τὰ μὲν
ἐξ οὔρων, τὰ δὲ ἐκ τῶν διαχωρημάτων, τὰ δὲ ἐκ τῶν
πτυσμάτων λαμβάνονται. καὶ ἔστιν ἴδια ἢ τῶν κατὰ τὴν
γαστέρα πέψεων, ἢ τῶν κατὰ τὰς φλέβας, ἢ τῶν
ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. διὸ αὐτὸς ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἐπιδη-
μιῶν εἶπε πεπασμοί, ταχυτῆτα κρίσεως, καὶ ἀσφάλειαν
2 in 1am epid. 3.4 ὑγιεινὴν σημαίνουσιν, ὠμὰ δὲ καὶ ἄπεπτα, καὶ ἐς κακὰς
ἀποστάσιας τρεπόμενα, ἢ ἀκρισίας, ἢ πόνους, ἢ χρόνους,
ἢ θανάτους, ἢ τῶν αὐτῶν ὑποστροφάς· ἐπεὶ δὲ ἀξιοῖ τὰ
καλῶς ὑπὸ τῆς φύσεως γινόμενα μιμεῖσθαι τὸν ἰατρόν· οἱ
πεπασμοὶ δὲ ἔργον αὐτῆς εἰσὶν, εὔδηλον ὅτι καὶ τάχος
κρίσεως, καὶ ἀσφάλειαν, καὶ ὑγείαν δηλώσουσι· καὶ ἡμεῖς ὑγιεινὴν s.g.
δὲ ζωγροῦντες αὐτοὺς ἐργασόμεθα πεπασμούς· ὡς δὲ πέψεις
i am. in μ epid. 46 γίνονται τῶν νοσούντων (ων. μ. s.g.) αἰτίων ὑπὸ τῆς φύσεως κρατουμένων,
οὕτω καὶ αὐτῆς μὴ κρατούσης ἀκρισίαι καὶ πόνοι, καὶ τὰ
λοιπὰ ἃ διηρίθμησεν αὐτός, ὡς χρονίζειν τὰ νοσήματα. διηρίθμησεν

ὡς θάνατοι, ὡς τῶν νόσων ὑποστροφαί. τοῦτο μὲν ἴστον, ὡς ἡ
ὅλη πέψις τοῦ νοσήματος ἐν τῇ τῶν χυμῶν ἀλλοιώσει γίνεται.
καὶ γὰρ ἡ φύσις διατέταται, διὰ στερεῶν σωμάτων εἴπερ — τεταμένων S.G. ἤπερ marg. S.G.
ἐκείνων ἐστὶ δύναμις. καὶ πέψις τῶν χυμῶν ἀπὸ τῶν στερεῶν
ὑγιαινόντων συμβαίνει. ὅταν δὲ ταῦτα νοσῇ, ἤδη τότε τὸ
νόσημα καθ' ἕξιν ἐστίν, καὶ κινδυνῶδες. αἴτιον τούτου ὅτι
οὐκ οἷόν τε θεραπευθῆναι πρὶν αὐτὰ τὰ στερεὰ σώματα
τὴν οἰκείαν δύναμιν ἀνακτήσωσιν. αὕτη δὲ ἡ δύναμις ἐν
συμμετρίᾳ τῶν τεττάρων στοιχείων, ἤτοι ποιοτήτων, ἢ χυμῶν,
κεῖται. ἀλλὰ πῶς χρὴ τὰς τῶν στερεῶν σωμάτων νόσους
ἰᾶσθαι, λέλεκται ἐν τῇ θεραπευτικῇ μεθόδῳ. μέμνησθαι δὲ
ὅτι λέγει αὐτὸς ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν ἐπιδημιῶν, πᾶν φησί, τὸ —
3 in 6 epid. 11. ἐκποιέον, ἀνυπόστροφον. ἔωλος δὲ πεπασμὸς καὶ κρίσις ἄγαν ἐκπυέον marg. S.G.
διότι ἐν τοῖς κορυζώδεσι καὶ βραγχώδεσι ἀπὸ τῶν ἐκ τῆς —
κεφαλῆς καταῤῥῶν, ὅταν πεφθῇ ἐπιγινομένου τοῦ πυρετοῦ τότε
ἔλπιζε τὴν κρίσιν τοῦ νοσήματος βεβαίαν γεγονέναι. καὶ μηκέτι
ὑποτροπιάσαι τὸν ἄνθρωπον. διὰ τοῦτο ἴσμεν ἐν τῷ προγνωσ-
2 progn. 33. τικῷ τὰ οὖρα τῶν παιδίων εἶναι ὀλέθρια τὰ ὑδατώδη,
ἤγουν ἄπεπτα. διότι τάχιστα ἐπ' αὐτῶν πέττεται πάντα, διὰ
ῥώμην τῆς ἀλλοιωτικῆς δυνάμεως. αἱ δὲ πέψεις παχύνουσι
οὐ τὸ οὖρον μόνον, ἀλλὰ καὶ διαχωρήματα τοῖς εὐπεπτοῦσι κατὰ
γαστέρα, καὶ πτύσματα περιπνευμονικοῖς καὶ πλευριτικοῖς,
καὶ φλέγματα ἐν καταῤῥοις καὶ κορύζαις καὶ λήμω ἐν ὀφθαλμίαις
καὶ πύον ἐν ἕλκεσι. οὖρον γοῦν τὸ ὑδατῶδες ἐν παιδίοις, ὡς
μηδεμίαν μεταβολὴν ἴσχον ἐπὶ τὸ παχύτερον, ὀλέθριον γίνεται
σημεῖον. πῶς δὲ ταὐτὸ τοῦτο ἐν ἄλλοις γένοιτο, νῦν οὐ χρὴ
λέγειν. τῷ δὲ λεγομένῳ ἔξω, ἢ εἴσω, πρόσεχε τὸν νοῦν —
ἀκριβῶς, ἵνα μὴ τὸ ἐναντίον ποιῇς. ἐν γὰρ τοῖς κόποις εἰ
4. de san. tuen. 6. ὠμοὶ εἶεν οἱ χυμοί, οὐ δεῖ τοῖς ἐμέτοις χρῆσθαι. οὐ γὰρ ὅταν
κοπώδεις διαθέσεις πλεονάζουσιν, ἀλλὰ ἐπειδ' ἂν μόνοι
λυπῶσιν οἱ χυμοί, χρὴ αὐτοὺς ἐμέτοις κενοῦν. οὐδεὶς γὰρ — αὐτοῖς nova man. S.G.
κίνδυνος ἀντισπασθῆναι τηνικαῦτα βιαιότερον ἔσω τῶν
κατὰ σάρκα περιττωμάτων. ὅταν δὲ καὶ τὰ ὠμὰ καὶ τὰ
δακνώδη πλεονάζῃ, χρεὼν ἐστὶν ἑκατέρας τῆς ἀντισπάσεως
φυλάττεσθαι. ἔξω τῶν ὠμῶν. ἔσωθεν δὲ τῶν δακνωδῶν

φέρει δὲ ἔξω τὰ γυμνάσια, καὶ τρίψεις καὶ λουτρὰ, καὶ θάλπος· καὶ ὅσα τοὺς χυμοὺς τοὺς ἐν τῷ βάθει τοῦ ζώου, εἰς τὴν πανταχόθεν κίνησιν ἐξορμᾷ· εἴσω δὲ τὰ ἀποτρέποντα τὴν ἔξωθεν φορὰν· ἃ πάντα ἐν ταῦτα φυλακτέον ἐστὶν, ὅτε τοὺς ἔξω χυμοὺς ἀντισπᾶν ἔσω, καλόν· ὅτε τοὺς ἔνδον, ἔξω· ἀλλὰ τοὺς μὲν ἔξω διαφορεῖν ἠρέμα· τὰ δὲ ἰσχυρότερον τοῦτο δρῶντα, καὶ τῶν ἔνδοθεν ἀντισπᾶται. τοὺς δὲ ἔνδον λεπτύνοντε, καὶ συμπέττειν· καὶ τότε, ἐκκενοῦν, ὅπη δεῖ· ὡς αὐτὸς κελεύει. τῶν nova manu. s.g.

ex 3° περὶ διαίτης ὀξ. 44. μ' καὶ ταῦτα μὲν παραινῶ τῷ πλήθει τῶν ἀνθρώπων ἐχόντων οἷσιν ἐξ ἀνάγκης εἰκῇ τὸν βίον διατελέειν ἐστίν· καὶ τὰ λοιπὰ μέχρι τοῦ: γίγνεται δὲ καὶ τοιάδε πλησμονή.

Ταῦτα, ἅπερ εἰς τεσσαράκοντα στίχους σχεδὸν ἐξήκει, φανερόν ἐστιν εἶναι πρός τινος ἐξαπατᾶν καὶ μηκύνειν τὸ βιβλίον βουλομένου προσκείμενα, ὡς ἄνω ἤδη εἰρήκαμεν. πρῶτον μὲν δὲ τὸ παράγγελμα αὐτὸ τὸ περὶ κενώσεως, καὶ τῆς τῶν χυμῶν ῥοπῆς, κοινόν τε ἐστι, καὶ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις ἐφαρμόζει. ταῦτα δὲ τῷ πλήθει μόνον, ὅπερ τὸν βίον ἐξ ἀνάγκης εἰκῇ διατελεῖ· ἔπειτα δὲ, τὰ λεγόμενα, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ψευδῆ τυγχάνουσι, καὶ μὴ ‸ ἄξια Ἱπποκράτους γνώμης. τὰ δὲ s.g.

‸πρέποντα τῷ τοῦ — haec in mar. M.S. desunt in s.g.

ε' εὐλαβείη·

Ἐν τῇδε μόνῃ τῇ λέξει παράγγελμά τι πρὸς ἰατρικὴν χρησιμώτατον περιέχεται. σημαίνει δὲ, ἡμᾶς δεῖν μηδὲν ὑπερορᾶν, καὶ μηδὲν εἰκῇ ποιεῖν. καὶ μηδὲν προπετῶς, μήτε ἀπερισκέπτως συγκατατίθεσθαι. διὸ οὐ δεῖ ἐν τῇ ἰατρικῇ πιστεύειν ἁπλῶς τοῖς παλαιοῖς εἴ τι εἰρήκασιν· ἀλλὰ βασανίζειν τῇ τε πείρᾳ, καὶ τῷ λόγῳ πρότερον· καὶ ζητεῖν πότερον ἀληθές ἐστιν, ἢ ψεῦδος· οἱ δὲ μὴ τοῦτο ποιοῦντες πάνυ σφάλλονται. καὶ τοὺς ἄλλους ἐξαπατῶσι, καὶ συμβαίνει τοῦτο μάλιστα τοῖς δημιέραις περιτρέχουσιν ἐν ταῖς πόλεσιν ἰατροῖς· ἀλόγῳ τριβῇ μόνῃ χρωμένοις· οὐ κατὰ μὴ ὑπεροψία τινὸς, ἀλλὰ εἰκῇ καὶ ἀβασανίστως πιστεύει ταῖς εἰρημέναις τῶν θεραπευτικῶν δυνάμεσι· ὅπερ καὶ ἐν ἅπασι ποιητέον ἐστίν. αὐτίκα μὲν ἐν τῷ πάνυ ἀξιολόγῳ βοηθήματι ἐν φλεβοτομίᾳ ἀμέμπτως παραφυλάξει [illegible] τὸ ῥητὸν, ὡς μήτε εἰκῇ,

in 6 25. μιᾶ.

ὡς s.g.

de cur. per sang. mis. 13.

μήτε προπετῶς ἐργάζεσθαί τι, ἀλλὰ πρῶτον ἐπισκέπτειν τοὺς σκόπους
εἰρημένους ἡμῖν πολλάκις, καὶ ἴσθι αὐτοὺς, αὐξομένους ἐνδεχόμενον
πλείονα κένωσιν. ἐλλειπομένους δὲ καθαίρειν εἰς τοσοῦτον εἰς
ὅσον ἐμπύθησαν. πρὸ δὲ τοῦ διαιρεῖν τὴν φλέβα, κάλλιον
ἐστὶν τὰ τοιαῦτα πάντα ἐπισκέπτεσθαι, τὸ μέγεθος τοῦ
νοσήματος, ἅμα τῇ ῥώμῃ τῆς δυνάμεως, τὴν ἡλικίαν, καὶ
ὁποία ἡ φυσικὴ κρᾶσις τοῦ ἀνθρώπου. εἶθ' ὥραν τοῦ ἔτους εἰ ἢ s.g.
ἐαρινὴ, καὶ εἰ τὸ χωρίον εὔκρατον φύσει, καὶ εἰ κίνδυνος ἢ quod expunctum s.g.
μέγας ἐφεδρεύει. οἷον περιπνευμονίας, ἢ συνάγχης, ἢ πλευρίτιδος, ἢ
τινὸς ἄλλου ὀξέως, ἢ σφοδροῦ νοσήματος, καὶ διαιρεῖν τὴν φλέβα δεῖ, τῶν
αἱμορροΐδων ἐπισχομένων, ἢ ἐπὶ ταῖς γυναιξὶ, τῆς ἑαυτῶν καθάρσεως. ἐπὶ μὲν
οὖν τοῖς ἔργοις τῆς ἰατρικῆς, εὐλαβείᾳ δεῖ χρῆσθαι, ἵνα μηδὲν εἰκῇ ποιεῖσθαι
συμβαίνῃ. πλὴν γὰρ τὸν κίνδυνον οὐ σμικρὸν ἐπιφέρειν, ἔτι δὲ καὶ ὄνειδος
μέγα ἐστί. καὶ τοῦτο εἴωθεν τοῖς ἰατροῖς ὡς εἰπεῖν πᾶσι τὴν ὕβριν
1° prognost. 2. προσνέμειν, καὶ ποιεῖν τοὺς ἀνθρώπους μὴ πιστεύοντας ἂν, γινώσκεσθαι
ἀπὸ τῶν ἰατρῶν τὰ τῶν νοσούντων πράγματα. ὥστε μὴ τολμᾶν
ἐπιτρέπειν σφᾶς αὐτοὺς τοῖς ἰατροῖς. διὸ καλῶς εἶπεν ὁ σοφὸς Ἱπποκράτης,
ἄριστον εἶναι τὸν ἰατρὸν τὴν πρόνοιαν ἐπιτηδεύειν.

ϛ' ἀπειρίη.

Πολλοὶ τῶν ἐξηγητῶν διαιροῦσιν, ἵνα σημαίνῃ τὴν ἀπειρίαν· τοῦτ'
ἐστιν μηδεμίαν πεῖραν. ὡς λέγειν αὐτὸν τυγχάνειν πολλάκις, τὸν
ἰατρὸν μὴ ἔμπειρον εἶναι, ἢ τοῦ φαρμάκου, ἢ τῆς κράσεως τῆς φυσικῆς τοῦ
κάμνοντος, ἢ τῶν ἄλλων, ὧν ἐν τῇ ἰατρικῇ χρεία πολλή. ἄλλοι
δὲ τὸ ἄπειρον τῆς τέχνης ἀκούωσι, καθάπερ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς εἶπεν,
ὁ βίος βραχὺς, ἡ δὲ τέχνη μακρή. ἄλλοι δὲ οὕτω γράφουσιν ὡς
ξυνιέντες, εὐλαβείῃ ἀπειρίᾳ, τοῦτ' ἐστὶν, ἄπειρα· καὶ τοῦτο μᾶλλον
ἀρέσκει μοι. προστίθησι γὰρ δυσπειρίη· ἵνα γνῶμεν τὴν πεῖραν
εἶναι χαλεπὴν καὶ σφαλεράν.

ζ' δυσπειρίη.

1° aph. 1° Ὅτι ἡ πεῖρα ἐπισφαλής ἐστιν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. τοῦτο δὲ πάσχει διὰ τὸ
ὑποκείμενον, περὶ ὃ ἡ τέχνη ἐστίν. οὐ γὰρ δέρματα καὶ ξύλα, καὶ πλίνθοι,
ὥσπερ τῶν ἄλλων τεχνῶν ὕλη τῆς ἰατρικῆς ἐστίν. ἐν οἷς ἔξεστι
πειρᾶσθαι ἄνευ κινδύνου. ἀλλ' ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι ἐφ' οὗ
πειρᾶσθαι τῶν ἀπειράστων οὐκ ἀσφαλές. μάλιστα μὲν δυναμένοις. δυναμένης s.g
δ καὶ τόποις 7. τῆς πείρας εἰς ὄλεθρον ὅλου τοῦ ζώου τελευτᾶν. δὴ εἰς τὰ ἔργα διὸ s.g.

τῆς τέχνης, ὅπως καλῶς συνθήσομεν φάρμακα, καὶ τὰ ὑπὸ τῶν
ἔμπροσθεν γεγραμμένα κρίνομεν. εἰς πεῖραν ἄγειν δεῖ. καὶ χρήσιμον
8 κατὰ τόπους 1° τοῦτο τὸ σκέμμα. ἐστὶ δ' ἐν τῇ ἰατρικῇ ὡς δύο σκέλη, ἐμπειρία
τε καὶ λόγος. καὶ ὅσοι συνετοί τε ἅμα καὶ ἀληθείας ὄντως φίλοι,
οὗτοι τὰ δὲ παρὰ τῆς φύσεως ἡμῖν δοθέντα κριτήρια τῶν κατὰ — τάδε s.g.
τὸν βίον πράξεων, ἐμπειρίαν, καὶ λόγον φυλάττουσιν. ἐπ' ἐνίων
μὲν ἴσον ἑκάτερον συντελοῦν εἰς τὴν τέχνην. ἐπ' ἐνίων δὲ πλέον
1° meth. 3. θατέρου θάτερον. ἀεὶ μέντοι πρὸς τὸ τέλεον ἑκατέρου ἑκάτερον —
δεόμενον. πρὸς γοῦν τὸν ἐρωτήσαντα, διὰ τί τὸ δὲ τινὶ τῷ — — τόδε s.g.
πυρέττοντι συνεχώρησας ὕδατος πιεῖν ψυχροῦ: δύο εἰσὶν ἀποκρίσεις.
ἡ μὲν ἑτέρα γένεσιν καὶ φύσιν τοῦ πυρετοῦ διδάσκουσα, καὶ περὶ
τούτων νόσων καιροῦ δεξιοῦσα, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον — διεξιοῦσα s.g.
ὕδατος ψυχροῦ φύσιν ἐξηγουμένη: καὶ κατασκευάζουσαν, ὡς τῷ — v expungitur. s.g.
τοιῷδε νοσήματι, κατὰ τὸν τοιόνδε καιρὸν εὔλογόν ἐστιν ἴαμα
γίνεσθαι τὸ ὕδωρ τὸ ψυχρόν. ἡ δὲ ἑτέρα τῶν ἀποκρίσεων οὐδενὸς
τούτων τῆς φύσεως ἀφαπτομένη, καταφεύγει πρὸς τὴν πεῖραν, ἐν
τοιῷδε νοσήματι καὶ καιρῷ τὸ ψυχρὸν ὕδωρ ἑωρᾶσθαι —
φάσκουσα πολλάκις ὠφελεῖν. οἱ δὲ ἐμπειρικοὶ καλούμενοι ἰατροὶ
de sect. ad tyr. 2 — ποιοῦσι τῆς ἐμπειρίας εἴδη τρία, τὸ μὲν πρῶτον αὐτοὶ περιπτω-
ibid. cap. 1° τικὸν καλοῦσιν: τὸ δεύτερον αὐτοσχέδιον: τὸ δὲ τρίτον μιμητικόν.
ὠ nov. man. s.g.
ἀλλὰ περὶ τούτων οὐκέτι ὁμοίως παρὰ πᾶσιν ὁμολογηται. —
ἀλλὰ οἱ μὲν τὴν ἐμπειρίαν μόνην ἀρκεῖν φασὶ τῇ τέχνῃ. τοῖς
δὲ καὶ ὁ λόγος οὐ σμικρὰ δοκεῖ συντελεῖν. λύκος μὲν γὰρ εἰς —
3 aph. in praefat. ἐμπειρίαν καὶ τήρησιν ἀναπέμπει πάντα. καὶ οὐδαμῶς προστίθησι
πίστιν ἀποδεικτικήν. τοὐναντίον δὲ δοκεῖ ποιεῖν ἱπποκράτης, ὃς τὰς
3° meth. 1° ἀποδείξεις πανταχοῦ πειρᾶται προστιθέναι. καὶ ἐμὴν δὲ δόξαν, καὶ διὰ
τῆς ἐμπειρίας, καὶ διὰ λόγου εὑρεῖν δεῖ τὰ πάντα εἰ ὅποντέ ἐστιν. ὁ δὲ
διὰ ἐκείνης μόνης, οὗτος τηρητικὸς καὶ ἐμπειρικός τις ὀνομασθήσεται. ὁ δὲ
διὰ λόγου, ἢ μεθόδου τινὸς, λογικός τε καὶ μεθοδικός. τοῦτο δὲ ποιητέον,
ὅτι μήτε ἐκείνην ἱκανὴν εἶναι πάντα. μήτε μόνον εὑρήκειν τὸν
λόγον. οὐ μὴν χρὴ συγκεχυμένως τοῦτο ποιεῖσθαι, ἀλλὰ ἰδίᾳ μὲν
τὴν ἐμπειρικὴν διδασκαλίαν, ἰδίαν δὲ τὴν λογικήν: ἵνα ὅσην ἑκατέρα
3 de dign. puls. δύναμιν ἔχει, σαφῶς εὑρεθῇ. ἀλλ' ἐν πᾶσι πεῖρα κίνδυνος σφαλῆναι, — πάση nov. man. s.g.
παρὰ τὸ ἀδιόριστον. διχῶς δὲ τοῦτο ἀδιόριστον γίνεται, τὸ μὲν τῷ —
μὴ τεμεῖν τὸ κοινὸν εἰς τὰς ἐν αὐτῷ πάσας διαφοράς: τὸ δὲ τὸ μὴ — μὴ τεμεῖν nov. manu s.g.
σκέψασθαι τοῖς πρέπουσι αἰτίοις, τίνα μὲν προηγουμένως ἢ πρώτως:

2. de alim. facult. 6. ἢ ὅπως ἂν καλεῖν θέλῃς. τινὰ δὲ κατὰ συμβεβηκὸς ἠκολούθησεν. διὸ
πεῖραν δεῖ ποιεῖν μετὰ τῶν οἰκείων διορισμῶν. μάλιστα μὲν ἐν τῇ τῶν
τροφῶν κρίσει. ἕκαστον γὰρ μόριον αὐτὸ καθ' αὑτὸ ἔξω γενόμενον, καὶ
ὠσφρημένον πρότερον, ἢ ἐδωδῇ. εἶτα καὶ διὰ τῆς ἐδωδῆς πειρώμενον, ἡ
μὲν γὰρ ὄσφρησις, καὶ ἡ γεῦσις ὁποῖόν τινα τὸν χυμὸν καὶ τὸν ἀτμὸν
ἔχει τὸ μόριον, διδάσκουσαι, συνενδείκνυνται τούτοις εὐθέως καὶ τὴν ὅλην
κρᾶσιν αὐτοῦ. καὶ οὕτως ἀκριβῶς ἡ δύναμις αὐτοῦ εὑρίσκεται, καὶ ἡ
σύστασις, ἢ ὁ χυλὸς. ἐπειδὴ τινὰ μὲν ὑγρόν, καὶ ὑδατώδη: τινὰ δὲ
παχὺν ἢ γλισχρὸν ἔχει χυμόν. ὧν καὶ αὐτῶν πάλιν ἴδια γεύεσθαι
προσήκει. ἔνια μὲν αὐτῶν εἰσὶ δριμεῖς, ἢ ὀξεῖς, ἢ πικροί. ἔνιοι δὲ ἁλυκοί τε
καὶ ἁλμυροί: ἔνιοι δὲ αὐστηροί. ἢ στρυφνοί. ἢ γλυκεῖς. ἢ ἄλλως πως δια-
4 κατὰ τόπ. 10. κείμενοι. τοῖς δὲ ἐκ πείρας ἄνευ λογικῆς μεθόδου τὰς τροφὰς, καὶ τὰ
βοηθήματα εὑρίσκουσιν, εἰκότως πολλάκις ὠφελήσαντα μνημονεύεται
καὶ εἰς χρῆσιν ἄγεται. τῶν γὰρ πλειστάκις ὡσαύτως ἑωραμένων τήρησίν τε
καὶ μνήμην εἶναι φασὶν τὴν ἑαυτῶν ἐμπειρίαν. ἀλλ' οὐδὲν ἀσκήσουσιν
6. aph. 31. τὴν διάγνωσιν: ἀγνοήσαντες δὲ αὐτὴν, οὐδὲ τὴν θεραπείαν εὑρίσκουσιν.
καὶ τοίγε ὁ θαυμαστὸς ἱπποκράτης πολλὰ ἐκ πείρας μᾶλλον, ἢ ἐκ
λόγου τινὸς ἐγνωκέναι δοκεῖ. ὡς τὰς ὀφθαλμῶν ὀδύνας λύεσθαι
ἀκρητοποσίῃ, ἢ λουτρῷ, ἢ πυρίᾳ. ἢ καὶ τοῖς ἄλλοις περὶ ὧν οὐ
5 de san. tuend. 9. μνημονεύει. δεῖ γοῦν τῶν πάντων, ὧν ἐν τῇ ἰατρικῇ χρεία
4. κατὰ γένη 4. μεγάλη, πειρᾶσθαι ὡς ἔχει πρὸς τὴν τοῦ κάμνοντος φύσιν, καὶ οὕτω
ἑαυτῷ εὑρήσει τις τὸ μέτρον ἐπὶ τῶν ἁπάντων. ὥσπερ γὰρ ἄνευ
λογικῆς μεθόδου συνθεῖναι καλῶς φάρμακον, ἀδύνατόν ἐστιν: οὕτως
ἄνευ πείρας οὐχ οἷόν τε γνῶναι βεβαίως τε καὶ ἀκριβῶς τὴν δύναμιν
αὐτοῦ. πολλάκις γὰρ μὴ παρέχοντος τοῦ φαρμάκου τὴν χρείαν, οἷς — ἧς s. q.
ἕνεκα αὐτῷ ἐχρησάμην. οὐκ ἐξ ἐπινοίας ἀλλ' ἐμπειρίας εὗρον, πῶς
4 κατὰ γένη 5. ἡ μῖξις γίνοιτο ἄν. οὐχ ἡ αὐτὴ γὰρ γέγονεν ἅπασι τοῖς συνθεῖσι τὰς θεῖσι s. q.
τοιαύτας μίξεις. ἐνίοτε μὲν γὰρ ἐξ ὀλίγων τὸν ἀριθμὸν τῶν ἁπλῶν
ἔσπευσα συνθεῖναι φαρμακόντι. ἐνίοτε δὲ ἐκ πλειόνων. ἔστι δ' ὅτε
καὶ πλείστων ἢ πάντων ὁμογενῶν. καὶ μέντοι, καί τῳ τινὰ μὲν
ἔχειν ἄφθονα, τινὰ δ' οὐδ' ὅλως, ἢ ἐλάχιστα κατὰ τὸν καιρὸν
ἐκεῖνον, ἐξ ὧν εἶχον περὶ τὴν σύνθεσιν ἐτραπόμην τοῦ φαρμάκου ὃν s. q.
τῆς χρείας ἐπειγούσης. εἶθ' εὑρὼν αὐτὸ τῇ πείρᾳ δόκιμον, οὕτως
ἐχρησάμην αὐτῷ ἀεί. χρὴ δὲ ἐπὶ τοῖς ἁπλοῖς φαρμάκοις —
4. simpl. med. 4. μάλιστα ἐκ τῆς διωρισμένης πείρας ἐξευρίσκειν τὰς δυνάμεις. οὐ
2. simpl. med. 9. γὰρ ἂν σφαλείης. οὐκ ὀρθῶς δὲ δοκοῦσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἰατρῶν,
ὅτι πειρασθῆναι ἁπλῶν φαρμάκων. ὅτε συλλογίζεσθαι περὶ

τῆς δυνάμεως αὐτῶν· χρὴ δὲ πειραθῆναι μόνον τῶν ἀμίκτων· καὶ ἔξω πάσης ἐπικτήτου ποιότητος· ἐπεὶ δὲ ἀρίστης κατασκευῆς τοῦ σώματος πρῶτον, ἐφεξῆς δὲ καὶ τῶν δυσκράτων· εἶθ' οὕτως ἐπὶ τῶν ἁπλῶν νοσημάτων. συλλογίζεσθαι δὲ τὸ κατὰ συμβεβηκὸς ἀεὶ
9 de decret. Hipp. 6. διορίζοντας, τοῦ πρώτως δὲ, καὶ καθ' αὑτό. ἡ μὲν δὲ πεῖρα μόνη διδάσκει καὶ τὰ ὠφελοῦντα καὶ τὰ βλάπτοντα. ἀλλὰ τὸ δύσκολον αὐτῆς πολλὰς διαφωνίας ἐποίησεν· καὶ διὰ τὴν αἰτίαν τήνδε διαβολὴν ἔχει ὅλη ἡ τέχνη πρὸς τῶν ἰδιωτῶν μεγάλην: μὴ δὲ δοκεῖν ὅλως ἰατρικὴν εἶναι· ὥστε τοσόνδε διοίσουσιν ἀλλήλων οἱ χειρουργοῦντες, ὥστε ἃ ὁ ἕτερος προσφέρει, ἡγούμενος ἄριστα εἶναι, ἃ s. 9.
ταῦτα νομίζειν ἤδη ἕτερον εἶναι κακά· εἰκότως οὖν εἶπε δυσπειρίην εἶναι ἐν τοῖς πράγμασι, καὶ ἐν τῇ τέχνῃ ἰατρικῇ μάλιστα· δοκητέον γοῦν ἀκριβῶς καὶ οὐκ ὀκνητέον ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς. αὐτῆς s. 9.

ή · μαδαρότης·

Ἓν ἐστι τοῦτο τῶν ἐς βραχυλογίαν ἐσχάτην, καὶ μὴ γνωστὸν σχεδὸν, ἐσφιγμένων· εἰ μὴ τοῦτο σημαίνει, ὥσπερ ἐκ τοῦ χρώματος τῶν χυμῶν καὶ τῆς ῥοπῆς, καὶ τῆς πέψεως στοχάζεσθαι δεῖ περὶ νοσημάτων, καὶ τῆς φύσεως τοῦ νοσοῦντος· οὕτω καὶ ἐκ τῆς μαδαρότητος, ἡ πάθος ἐστὶν περὶ τὴν τῶν ὀφθαλμῶν στεφάνην· καὶ περὶ τὸ τετριχωμένον τῆς κεφαλῆς, καὶ τοῦ
unod. 15. γενείου· ὥσπερ καὶ ἀλωπεκία, ὀφίασις τε καὶ φαλακρότης· τότε γὰρ τρίχες πᾶσαι ῥέουσι, λεπτύνονται, θραύονται, σχίζονται αὐχμῶσαι, φύζον) marg. s. 9.
ibid. 16. χνοΐζονται· ὑπόξανθοι γίνονται· πολιοῦνται· ἵνα καὶ τοῦτο σημεῖον εἴη, ἐξ οὗ γνωρίσειεν ἄν τι περὶ τὸν κάμνοντα· ἄλλοι δὲ γράφουσι μαδάρωσις ὡς εἶναι μὴ μόνον πάθος ὀφθαλμῶν ὅταν αἱ τρίχες τῶν βλεφάρων ῥέουσιν, ἀλλὰ καὶ ταὐτὸ ὅπερ φαλακρότης παρὰ τὸ μαδᾶν, ὅ ἐστι ψιλὸν εἶναι τριχῶν: ὡς οἱ παῖδες εἰσὶ πάνυ
2. de temper. 5. μικροί· ὅτι μήπω μήτε πῶρος αὐτοῖς ἐστὶ μηδεὶς κατὰ τὸ δέρμα· πόρος marg. s. 9.
μήτε λιγνυώδη περιττώματα· ἔνεστι δὲ καὶ ἐκ τῶν τριχῶν τὴν κρᾶσιν γνωρίζειν· σχεδὸν πως τοῦτο ποιήσεις· γίνονται γὰρ τρίχες τοῦτον τὸν τρόπον· τὸ ὑγρὸν ἴσχεται πολλάκις ἐν τοῖς μικροτέροις πόροις, καὶ τοι εἴσω εἰς τὸ βάθος παλινοστεῖν ἀναγκάζεται. ἐὰν τι marg. s. 9.
ἀναθυμίασις εἴη οἷον αἰθαλώδης καὶ παχεῖα καὶ γεώδης, κινδυνεύει μὴ σφηνωθεῖσα ἐν ταῖς στεναῖς ὁδοῖς, ὡς μήτε ὑπονοστεῖν ἔτι, μήτε κενοῦσθαι δύνασθαι· διὸ ἡ φύσις ἄλλην εὐθεῖαν ——

παρασκευάσειεν, ἢ ταύτην ἐκ τοῦ βάθους ἀναφέρῃ, καὶ πλήττει, καὶ ὠθεῖ
πρόσω· ὡς καὶ ταύτην ἑτέρα, κἀκείνην ἄλλη· καὶ οὕτω ποιοῦνται τὸ
σῶμα τοιοῦτον, οἷον ἐκτὸς ἡ λιγνύς ἐστιν. τὸ γοῦν τοιοῦτον σῶμα ὠθεῖται
πρόσω σύμπαν, ἐναντιώτερον ἤδη γεγονός. τὸ δὲ χρῶμα αὐτοῦ ποικίλον·
διὸ θρὶξ ἐστὶ μέλαινα, ὅταν ὑπὸ ῥώμης τοῦ θερμοῦ καυθεῖσα ἀναθυμίασις
γένηται λιγνύς· ξανθὴ δὲ ὅταν ἧττον κατοπτηθῇ· ἡ δὲ λευκὴ ἐκ φλέγματος
γίνεται. οὖλαι δὲ τρίχες ἢ διὰ τὴν ξηρότητα τῆς κράσεως, ἢ διὰ τῶν — τὸν πόρον
πόρων ἐν ᾧ καταρριζοῦνται εἰώθασι γενέσθαι. ὅσοι δὲ ὑγρὰν καὶ ψυχρὰν
χώραν οἰκοῦσιν, ἐξ αὔξουσι μετρίως, καὶ λεπτάς, καὶ εὐθείας, καὶ πυρράς
ἔχουσιν. ὅσοι δὲ τὴν θερμὴν καὶ ξηρὰν μελαίνας δυσαυξεῖς, ξηράς,
οὔλας καὶ κραύρας. ὅσοι δὲ μεταξὺ τούτων συμμέτρους καὶ ἀνάλογον
ἐξαλλάττονται δὲ ἐν ταῖς ἡλικίαις καὶ κατὰ τὰς τῶν σωμάτων φύσεις
καὶ χώρας. περὶ ὧν πάντων ἡμεῖς ἀκριβῶς ἐν τῇ περὶ κράσεων —
πραγματείᾳ διελεξάμεθα. καὶ οὐ χρὴ ἐνθάδε μεταφέρειν. ἅπαντα γὰρ
2 in 1um περὶ. 46. ἐν πᾶσιν οὐκ ἐγχωρεῖ λέγειν. τὸ γὰρ ἴδιον ἑκάστης πραγματείας χρὴ
τελέως διεξέρχεσθαι. τὸ δὲ παραπίπτον, ἐπισημαίνεσθαι διὰ κεφαλαίων.
2. in 1um ἐπιδ. 78 καὶ γὰρ οἱ λεῖοι καὶ οἱ ὑπολευκόχρωτες εὐθύτριχές τε, καὶ μελανότριχες
καὶ οἱ μελανόφθαλμοι· καὶ ἡσυχῇ, καὶ ἐπὶ τὸ ῥᾴθυμον βεβηκότες,
ἐδείχθησαν ἡμῖν ἧττον διανοσοῦντες, διότι καὶ ψυχρότεροι ταῖς
κράσεσιν εἰσίν. καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν καὶ γυναῖκες αἱ διὰ τὴν
ἔμμηνον κάθαρσιν, ἧσσον ἀλλὰ λοιμώδης κατάστασις* οὕτως αὐτὸς
ἐν τῷ τρίτῳ τῶν ἐπιδημιῶν τὰς ἰδέας τοῦ σώματος τῶν ἁλόντων
3. in 3m ἐπιδ. 70 τοῖς φθινωδικοῖς νοσήμασιν διηγούμενος φησίν· εἶδος δὲ τῶν —
φθινουσῶν ἦν τὸ λεῖον, τὸ φλεγματῶδες, τὸ ὑπέρυθρον, τὸ —
χαροπόν, λευκοφλεγματίαι, καὶ πτερυγώδεες, καὶ γυναῖκες. —
λέγει γὰρ τὸ λεῖον, ὅπερ ἐστὶ ἄτριχον, ὃ τὴν κρᾶσιν ψυχροτέραν
ἐνδείκνυται. ὥσπερ δὲ τὸ λεῖον καὶ ἄτριχον τὴν ψυχροτέραν, καὶ
2. de temp. 6. ἐπιεικῆ κρᾶσιν σημαίνει, οὕτω καὶ λάσιον τὴν θερμοτέραν καὶ
θυμοειδῆ. εἰ μὲν τις εἴη ἱκανῶς δασὺς τὰ στέρνα, τοῦτον οἱ δ. marg. 5. 9.
φυσιογνωμονοῦντες ἐπιχειροῦντες θυμικὸν ἀποφαίνονται. μηροὺς
δὲ εἴπερ εἴη τοιοῦτος, ἀφροδισιαστικόν. φασὶ γὰρ τῷ λέοντι ἐμφερῆ
τὰ στέρνα αὐτὸν εἶναι. τράγῳ δὲ τὰ κατὰ μηρούς. οὐ μὴν χρὴ
νομίζειν εἰ τῷ δασὺς ὁ θώραξ, ὅλον ἐξ ἀνάγκης τοῦτο τὸ

σῶμα θερμότερόν τε, καὶ ξηρότερον ὑπάρχειν, ἀλλὰ ἐν τῇ καρδίᾳ τὸ θερμὸν εἶναι πλεῖστον. διὸ καὶ θυμικόν. καθάπερ εἰ ὅλον τὸ σῶμα ψιλὸν τριχῶν ἁπαλόν τε, καὶ λευκὸν τὸ δέρμα, ποιεῖ δειλοὺς, καὶ ἀτόλμους, καὶ ὀκνηροὺς. μεταβάλλονται δὲ ταῦτα καὶ κατὰ τὰς χώρας,

de aer. aq. et locis. 12. ὅπου μὲν γὰρ ἡ γῆ μαλθακὴ, καὶ ἔνυδρος καὶ ὕδατα ἔχει μετέωρα, ὥστε θερμὰ εἶναι τοῦ θέρους καὶ χειμῶνος ψυχρὰ, ἐνταῦθα καὶ ἄνθρωποι σαρκώδεις εἰσὶ καὶ ῥάθυμοι, καὶ ὑγροί. ὅπου δὲ ἡ χώρα ἐστὶ ψιλὴ καὶ ἀνύδρος, καὶ τραχεῖα, ἐνταῦθα σκληροὶ, καὶ ἔντονοι, καὶ ὑπνηροὶ s.g.

de salubr. diaet. 29. δασεῖς. περὶ δὲ τῶν τούτων εἰδέναι χρὴ, ὅτι τὰ ἀραιότερα καὶ δασύτερα τῶν σωμάτων τὴν κρεωφαγίαν μᾶλλον ἢ τὰ τῶν ἄλλων ἀνέχονται. ὡς ἂν διαπνεόμενα καὶ τὰς ταλαιπωρίας διὰ τὸ ἧσσον ἀλγύνεσθαι κόποις. καὶ ταῦτα τὰς εὐεξίας ἔχουσι χρονιωτέρας. ὡς ἂν μὴ εἰς ἄκρον ἑτοίμως ἀφικνουμένας. ἀλλὰ καὶ ὧς nov. man. s.g.

3 de loc. affect. 4. ἐκ τοῦ λείου καὶ δασέως σώματος τεκμαίρεσθαι ἂν δύναιο περὶ χυμοῦ πλεονάζοντος. καὶ γὰρ οἱ ἁπαλοὶ καὶ λευκοὶ, καὶ λεῖοι ἥκιστα μελαγχολικὸν ἴσχουσι χυμόν. οἱ δὲ ἰσχνοὶ καὶ μελάντεροι καὶ δασεῖς καὶ φλέβας εὐρείας ἔχοντες ἐπιτηδειότατοι, πρὸς τὴν τοῦ τοιούτου χυμοῦ γένεσιν ὑπάρχουσι. καὶ περὶ τῶν ἄλλων χυμῶν ὁ αὐτὸς λόγος.

β´ σπλάγχνων κενότης, τοῖσι κάτω, πλήρωσις: τοῖσιν ἄνω τροφή.

de decr. hipp. 3. Καλεῖ σπλάγχνα τά τε τρία ἃ ἡγεμονικὰ προσαγορεύεται, τὸν ἐγκέφαλον, τὴν καρδίαν, καὶ τὸ ἧπαρ· τά τε ἄλλα πάντα, ὅσα ἐν τῇ ἄνω καλουμένῃ κοιλίᾳ, καὶ τὰ ἐν τῇ κάτω ἔντερα περιέχεται. ἔστι δὲ ὠφέλιμον τοῦτο τὸ παράγγελμα καὶ γὰρ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ τὴν λογιστικὴν, ἐν καρδίᾳ δὲ θυμοειδῆ, κατὰ δὲ

hac vox nova manu expuncta est τὸ ἧπαρ ἐπιθυμητικὴν, ἢ φυσικὴν, ἢ γεννητικὴν ἢ ὡς οἱ περὶ τὸν ἀριστοτέλην, θρεπτικὴν, ἢ φυτικὴν, ἢ γεννητικὴν, ἀφ᾽ ἑνὸς ἑκάστου τ᾽ ὄνομα θέμενοι, περιεχομένην ἴσμεν. λέγει γοῦν περὶ κενώσεως τῶν σπλάγχνων, ἵνα ἐπιστάμεθα πῶς ποιητέον, ὅταν φυτικὴν s.g.

2 de rat. vict. 34 κενότης ἐνοχλῇ. τοῖς μὲν κάτωθεν κειμένοις σπλάγχνοις ὠφελεῖ πλήρωσις. τοῖς δὲ ἄνωθεν τροφή. ἔστι γὰρ ὅταν ἐν τῇ φύσει τε καὶ ἕξει τῶν ἄνω ἐπιπολάζει ἄνω ἡ χολὴ, καὶ ὑποχωρεῖ

ἢ deletum nova manu in s.g. in marg. legitur. κάτω. καὶ κρεμάμενα μᾶλλον εἰσίν, ἢ ἐστηριγμένα τὰ σπλάγχνα μεγάλη μὲν γὰρ ὅσα φύσει ἡ γαστὴρ, στηρίζει τὰ σπλάγχνα.

χῶν ἡ κενὴ σιτίων· σμικρὰ δὲ ὑπάρχουσα σιτίων μὲν πληρωθεῖσα, — στηρίζει· κενωθεῖσα δὲ, καταλείπει συνιζάνουσα· ὅθεν αἴσθησις γίνεται τισὶ κρεμᾶσθαι αὐτοῖς τὰ σπλάγχνα. ἐπιπολάζει δέ τισιν ἄνωθεν ἡ ξανθὴ χολὴ, ὅτε καταφέρει αὐτὴν εἰς τὴν τῆς γαστρὸς ἔκφυσιν ὁ ἡπατικὸς πόρος· ἔσθ' ὅτε καὶ τισὶν ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὴν γαστέρα πορεύεται μόριόν τι. ἐν οἷς — ἐπιπολάζει τὸ χολῶδες περίττωμα· τοῖς δ' ἄλλοις ὑπέρχεται κάτω πάν. διὸ οἱ πικρόχολοι σφῶν αὐτῶν δυσφορώτερον φέρουσι τὰ ἄνω· οἱ δὲ

2° de rat. vict. 32.

φλεγματικοὶ τοῦ ἐπῖσαν ἀσιτίαν τὴν παρὰ τὸ ἔθος τὰ ἄνω εὐφορώτερον φέρουσιν. ἀλλὰ παρὰ καιρὸν οὐ δύνανται τὰς σφοδρὰς κενεαγγείας ποιεῖν. εὐλαβητέον δὲ, ὡς τὰ σπλάγχνα μὴ σφηνώσει, μήτε διατείνεται[+]· καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, τὰ ἐν ὅλῳ τῷ σώματι ἀγγεῖα. μᾶλλον δὲ ἐν νόσῳ τινὶ εἴκειν χαλάσματι· ἵνα τὸ φυσικὸν ἐνῇ τῷ πνεῦμα· ὅπερ ὅταν τὰ σπλάγχνα πίμπλανται, οὐχ οἷόν τε ποιεῖν[+].

orib. coll. 7. 19.

διατείνωνται s.g.

+ in margine legitur παραχαίρῃ τούτῳ τῷ ῥήματι γάληνος.

+ in margine legitur ἰδὲ ὅτι οὐκ ἑρμηνεύει ὀρθῶς τὴν τοῦ ἱπποκράτους γνώμην. ἀναῤῥοπίη, καταῤῥοπίη. s.g.

ι' <u>ἀναῤῥοπίη</u> <u>καταῤῥοπίη</u>.

ὡς περὶ τῶν χυμῶν εἶπεν· ἀκτέα ὅκου ῥέπει, οὕτω περὶ πληρώσεως καὶ τροφῆς κελεύει τὴν ῥοπὴν φυλάττεσθαι. οἷς μὲν γὰρ ἄνω τροφὴ ξυμφέρει, τούτοις καὶ ἡ ἀναῤῥοπή. οἷς δὲ κάτω πλήρωσις, τούτοις καὶ καταῤῥοπὴ πρέπειν ἔοικεν. ἢ καὶ τοῦτο λέγει ἁπλῶς περὶ πάντων, ὡς εἶναι ταυτὸν τῷ ἀκτέα ἢ ῥέπει. καὶ τὸ ἐν ἀφορισμοῖς ἃ δεῖ ἄγειν, ταύτῃ ἄγειν, ὅκου ἂν μάλιστα ῥέπῃ ἡ φύσις· ὅπερ καὶ κάλλιον εἶναι δοκεῖ. ἀλλὰ περὶ τούτου ἤδη εἴρηται ἡμῖν ἱκανῶς.

ν expungitur s.g. τῷ s.g. rom. τᾷ nov. man. s.g.

ια' Τὰ αὐτόματα ἄνω, καὶ κάτω, ἃ ὠφελέει, καὶ βλάπτει συγγενὲς εἶδος, — χώρη, ἔθος, ἡλικίη, <u>ὥρα</u>, κατάστασις νόσου, ὑπερβολὴ, ἔλλειψις, οἷσιν ὁκόσον λείπεται, ἢ οὔ. ὁ

Συμβουλεύει νῦν σκέπτεσθαι ἀκριβῶς τὰ χωρέοντα αὐτομάτως ἢ κάτω, ἢ ἄνω, πότερον ὠφελεῖ, ἢ βλαβερά εἰσιν· πῶς δὲ τοῦτο γνῶμεν, αὐτὸς ἐφεξῆς διδάσκει, εἰπὼν τὰ χωρέοντα μὴ τῷ πλήθει τεκμαίρεσθαι, ἀλλ' ὡς ἂν χωρέῃ· οἷα δεῖ καὶ φέρῃ εὐφόρως. καὶ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς ἢν οἷα δεῖ φησὶ, καθαίρεσθαι, καθαίρωνται συμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσιν. τὰ δὲ ἐναντία δυσχερῶς. ἔχομεν οὖν τὸ κριτήριον τῆς ὀρθῆς κενώσεως, τὴν εὐφορίαν. τῆς δὲ ἀμέτρου, καὶ δυσχεροῦς, τὴν δυσφορίαν. εἰ γοῦν ἡμεῖς ἢ καὶ ἡ φύσις τὴν κένωσιν ποιεῖ, χρὴ θέσθαι μέτρον τι κατὰ ποσότητα, καὶ κατὰ ποιότητα· ἵνα καὶ τὸν λυποῦντα ἐκκενῶμεν χυμὸν, καὶ ἡ κένωσις τῷ πλήθει τοῦ λυποῦντος ἁρμόττῃ. εἰ μὲν γὰρ τὸ πλεονάζον —

1° aph. 26.
1 aph. 24.

ἐκκενοῖτο, ὁ κάμνων κουφότερος ἑαυτοῦ καὶ εὐφορώτερος γίνεται. εἰ δὲ καὶ τι τῶν κατὰ φύσιν ἐκκρίνοιτο, ἀνάγκη καταλύεσθαι καὶ ἀρρωστεῖν τὴν δύναμιν αὐτοῦ. ἀλλὰ εἰ ἐκκενοῖτο οἷα δεῖ, καὶ τοῦτό γε μετ' εὐφορίας, τότε ἤτοι ἄνω, ἤτοι κάτω γένοιτο, ὠφέλιμόν ἐστιν. εἰ δὲ οὔτε οἷα δεῖ, οὔτε εὐφόρως, βλάπτει. διὸ κελεύει διὰ παντὸς ὅσα καλῶς ὑπὸ τῆς
1ο ἀφ. 2. φύσεως αὐτῆς γίνεται, ἃ νῦν αὐτόματα καλεῖ, ταῦτα μιμεῖσθαι τὸν ἰατρόν. εἰ γὰρ διὰ τῶν ἄνω κενῶται οἷα δεῖ, τουτέστι τὰ λυποῦντα, κενοῦται s.g. αὐτομάτως, καὶ ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως ὁ κάμνων φέρει. ταὐτὸ τοῦτο κελεύει ποιητέον τῷ ἰατρῷ, ᾗ κενοῦν ἐθέλει ἵνα ἡ κένωσις γένοιτο εἰ marg. s.g. τῶν λυπούντων χυμῶν. καὶ μετὰ παντοίας εὐφορίας. ἀλλὰ τὴν τούτων διαγνώσεις ἡμεῖς εἴπομεν, ἡνίκα τὸν ἀφορισμὸν ἐξηγούμεθα, οὗ ἡ ἀρχή, ἐν τῇσι ταραχῇσι τῆς κοιλίας καὶ τοῖσιν ἐμέτοισι τοῖσιν — αὐτομάτως γενομένοισι. καὶ ὅτε ἐκεῖνον οὗ ἀρχή, τὰ χωρέοντα μὴ
1ο ἀφ. 23. τῷ πλήθει. ἑκάτερος δὲ αὐτῶν, ἐν τῷ πρώτῳ γέγραπται βιβλίῳ. ταῦτα οὖν παραβάντες σκεπτόμεθα ὥσπερ αὐτοί, προσέγραψε- δὲ συνενδείκνυται), ποιητέον τὴν κένωσιν ἢ καὶ μὴ δεῖν κενοῦν, ἢ καθαίρεσθαι. πρῶτον μὲν ἐστὶ τὸ εἶδος, τὸ συγγενές, τουτέστι κοινὴ φύσις τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων, καὶ ἰδία τῶν καθ' ἕκαστον. δεῖ οὖν τὸν ἰατρὸν σκοπεῖν ποία κρᾶσις φυσική, καὶ εἰ εὐφόρως ἢ δυσχερῶς φέρει
3 in prognost. ... ται κενώσεις καὶ καθάρσεις. καὶ θεωρεῖν ἐν νόσῳ ἢ ἐξαλλάττεται. εἰ marg. s.g. τοῦτο δὲ ἐκ τῶν ἐνεργειῶν τε, καὶ ἐκ τοῦ προσώπου γνωρίσειας ἄν, εἰ ὅμοιόν ἐστι τῷ τοῦ αὐτοῦ ὑγιαίνοντος. ὡς ἐν τῷ προγνωστικῷ φησί. σκέπτεσθαι δὲ χρὴ ὧδε· ἐν τοῖς ὀξέσιν νοσήμασιν πρῶτον μὲν τὸ πρόσωπον τοῦ νοσέοντος, εἰ ὅμοιόν ἐστιν τοῖς τῶν — ὑγιαινόντων· μάλιστα δὲ εἰ αὐτὸ ἑαυτῷ. οὕτως γὰρ ἂν ἦ ἄριστον. διὰ δὲ τὸ μὴ προγινώσκειν ἡμᾶς ἅπαντας τοὺς ἀνθρώπους, ὅπως εἶχον φύσεως, ἀλλὰ ἐξαίφνης πολλάκις ἐπὶ τοὺς ἀγνώστους καλεῖσθαι, τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῶν κοινῶν ποιούμεθα. αὐτίκα γὰρ οἷς μήτε ῥὶς ὀξεῖα, μήτε ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, μήτε τὰ λοιπὰ ἃ τοῦ — παλαιοῦ γεγραμμένα εἶεν, οὐκ ἐρωτῶμεν οὐδένα περὶ νοσοῦντος. εἰ δὲ ταῦτα παρεῖεν, τηνικαῦτα ἐρωτῶμεν, ὅπως διέκειτο κατὰ φύσιν ἔχων. ὅτι δὲ καὶ ἡ τῆς χώρας ἰδέα μεγάλα συντελεῖ πρὸς τὴν θεραπείαν, καὶ πρόγνωσιν τῶν ἐσομένων, δέδεικται πολλάκις ἡμῖν. καὶ αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ἀέρων καὶ ὑδάτων καὶ τόπων βιβλίῳ διδάσκει τινὰ καθ' ἑκάστην χώραν πλεονάζει νοσήματα. καὶ γὰρ ἡ γένεσις τούτων τοῖς ἐπιχωρίοις σύντροφος, ὅτε ὁ ἀπ' αὐτῶν κίνδυνος ἧττον ὡς ἂν ἥττων mar. s.g. οἰκείων ὄντων· περὶ δὲ τοῦ ἔθους τί χρὴ λέγειν, ὅταν αὐτὸ οὐκ

ὀλιγάκις φησὶν ἡμᾶς εἰς πολλὰ ἐξ αὐτοῦ ὠφελεῖσθαι· καὶ ἐν τῷ προγνωστικῷ εἰπών, ἐπὶ γαστέρα δὲ κεῖσθαι, οἷς μὴ σύνηθές ἐστιν, καὶ ὑγιαίνουσι οὕτω κοιμᾶσθαι, παραφροσύνην σημαίνει, ἢ ὀδύνην περὶ τὴν κοιλίαν, καὶ προσέτι, βρύχοντας πρίειν ἐν τῷ πυρετῷ, ὁκόσοις μὴ σύνηθές ἐστιν, ἀπὸ παίδων, μανικὸν καὶ θανατῶδες· ὅτι δὲ κατὰ τῆς ἡλικίας ὠφελεῖσθαι συμβαίνει οὐ μικρῶς, ἐκ τῶν ἀφορισμῶν μαθήσῃ· ἡλικίαις s.g.

de salub. diaet. 4. ἐν οἷς περὶ τῶν ἡλικιῶν διαλέγεται· καὶ ἡμεῖς ταῖς ἐξηγήσεσιν ἐγράψαμεν. διαιροῦνται δὲ αἱ ἡλικίαι γενικώτερον εἰς τέτταρας· ὑγρὰν μὲν καὶ θερμὴν τὴν τῶν παίδων· ξηρὰν καὶ θερμὴν τὴν τῶν ἀκμαζόντων· ξηρὰν καὶ ψυχρὰν τὴν τῶν παρακμαζόντων· ὑγρὰν δὲ καὶ ψυχρὰν τὴν τῶν γερόντων· τὰ δὲ παιδία οὐχ ἁπλῶς θερμὰ καθάπερ οἱ ἀκμάζοντες εἰσίν· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἔμφυτον θερμασίαν· ἥτις εὔκρατός ἐστιν, ἐν αἵματι χρηστῷ τὴν ὕπαρξιν ἔχουσα εἰ καὶ πλεῖον, ὡς πρὸς τὴν ὑγιεινὴν ἕξιν ἔχει τὸ ὑγρόν, ὅμως οὐ χρὴ ξηραίνειν αὐτά· ἀναυξῆ γὰρ αὐτὰ ποιήσομεν· περὶ δὲ γερόντων ἐστὶ ζήτημα· ἐπειδή τινες μὲν αὐτοὺς ὑγροὺς εἶναι λέγουσι· τινὲς δὲ ξηρούς· τοῦτο δὲ ἐλέχθη ἐν τοῖς περὶ κράσεων· ὅτι τοῖς μὲν αὐτοῖς στερεοῖς τοῦ σώματος μορίοις ξηροὶ τυγχάνουσι· περιττώματα δὲ ἔχοντες διὰ τὴν ψυχρότητα τῆς κράσεως πολλὰ· διὰ ταῦτα ὑγροὶ λέγονται· εἴπερ γοῦν ἐκ μὲν τῆς περὶ κράσεως v.s.g. πραγματείας ἀναλέξεσθαι, καὶ μάθοις ἐπιστημονικῶς, ψυχρὰν καὶ ξηρὰν ἀναλέξαντες s.g. εἶναι τὴν οἰκείαν τῶν γερόντων κρᾶσιν· ἐπίκτητον δὲ ἴσχειν αὐτοὺς ὑγρότητα, διὰ τὴν τῶν φλεγματωδῶν περιττωμάτων γένεσιν· εὔδηλον ἔσται σοι τὸ ἀπόφθεγμα σχεδὸν ἅπασιν ἠμελημένον. + διὸ κελεύει ἐν ἅπασι, καὶ ὑφηγεῖται καθ' ὃν τινὰ οὖν λόγον ἐπιβλέπειν καὶ ὥραν καὶ χώραν καὶ ἡλικίην· κατὰ δὲ τοὺς ἀφορισμοὺς τὰ στοιχεῖα ὑφηγήσατο διελθὼν περὶ τῶν πλεοναζόντων καθ' ἑκάστην ὥραν τε καὶ ἡλικίαν νοσημάτων· παραγράψω δὲ τινὰς αὐτοῦ τὰς ῥήσεις ἐχούσας τὸν δὲ τὸν τρόπον· νοσήματα δὲ πάντα ἐν πάσαις ὥραις γίνεσθαι δοκέουσι· 3. aph. 19. μᾶλλον δὲ ἔνια ἐν ἐνίαις καὶ γίνεται καὶ παροξύνεται, ὡς μὲν τοῦ ἦρος τὰ μελαγχολικά, καὶ τὰ ἑξῆς αὐτοῖς εἰρημένα· τοῦ δὲ θέρους συνεχεῖς τε πυρετοὶ καὶ τριταῖοι, καὶ τἆλλα· τοῦ δὲ φθινοπώρου ἅπερ αὐτὸς διῆλθεν ἄλλα πολλά· χειμῶνος δὲ ἄλλα· ὥσπερ ἐφεξῆς γράφει ποῖα καὶ πόσα νοσήματα συμβαίνει ταῖς ἡλικίαις· ἅπερ ἐγὼ ἥκιστα βούλομαι παραγράψαι τοῦ μήκους φειδόμενος· κατάστασιν δὲ νόσου σκοπεῖν συμβουλεύει, ἵνα εἰδῶμεν πότερον νόσημα ἐστὶν ὀξὺ, ἢ χρόνιον· ἢ μετὰ συμπτωμάτων, ἢ ἄνευ, ἢ ἐν ἀρχῇ· ἢ ἐν

ȣ de decretis 6.

+ hic decem lineae cum dimidia expunguntur haec vero cancellata sic leguntur in s.g.

καὶ ἐν μὲν ταῖς ἡλικίαις ὁ παῖς ἔχει τῇ τοῦ ἦρος ἐν ὥραις τὸν αὐτὸν λόγον· ἐξ αὐτῶν δὲ ὁ μὲν νεανίσκος τῇ τοῦ θέρους· ὁ δὲ παρακμάζων τῇ τοῦ φθινοπώρου· καὶ τελευταῖος ὁ γέρων τῇ τοῦ χειμῶνος· ὁμοίως δὲ καὶ τῶν χωρῶν ἡ μὲν εὔκρατος τῇ τοῦ ἦρος· ἡ δὲ θερμὴ τῇ τοῦ θέρους· ἡ δὲ ἀνώμαλος κατὰ τὴν θερμότητα καὶ ψυχρότητα πλεονεκτοῦσα δ' ὅμως ψυχρότητι καὶ ξηρότητι τῇ τοῦ φθινοπώρου· ἡ δὲ ὑγρὰ καὶ ψυχρὰ τῇ τοῦ χειμῶνος.

αὔξησει· ἢ ἐν τῇ ἀκμῇ ἢ ἐν παρακμῇ, ἢ καὶ περιεστηκότι νοσήματι ὁ
κάμνων ἢ καὶ θανατώδει ἀλλ᾽ οὐ μὴ δυνήσεται σώζεσθαι. σημαίνει δὲ καὶ
3. in primo epid. 1. ἐκ τῶν νοσημάτων τὰς προγνώσεις γίνεσθαι τῶν μελλόντων ἔσεσθαι.
ὅπερ δέδεικται μοι διὰ πλειόνων ἔν τε τοῖς περὶ κρίσεων, καὶ τοῖς εἰς
τοὺς ἀφορισμοὺς ὑπομνήμασι. ὡς ὅταν φησὶ τριταῖος ἀκριβὴς, ταχυκρί-
σιμος· τεταρταῖος δὲ χρόνιος: ἀμφότεροι δ᾽ ἀκίνδυνοι. φρενῖτις δὲ καὶ
λήθαργος ἄμφω κινδυνώδεις καὶ ὀξέα. σκίρρος δὲ σπληνὸς ὀλέθριόν τε,
καὶ χρόνιον. παρέλειπε δὲ τὴν κατάστασιν τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος,
ἧς μέμνηται ἐν ταῖς ἐπιδημίαις εἰπών: γενομένης δὲ τῆς ἀγωγῆς ὅλης
ἐπὶ τὰ νότια, καὶ μετὰ αὐχμῶν, καὶ πάνυ. γενομένου δὲ ἔθους ὅλου
ὑγροῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ βορείου. καὶ οὐχ ἕν εἶδος ἐπεδήμησε νοσημάτων.
ὅτε μία κατάστασις ἐν ὅλῳ τοῦ ἔτει, μία παντὸς ἐγένετο. τὸ δ᾽ ὄνομα
καταστάσεως ψιλὸν λεχθὲν, ἄνευ τῆς προσθήκης, καὶ τὴν τῆς χώρας
ἰδέαν δηλοῦν δύναται, καὶ παντὸς ἄλλου πράγματος. προστίθησι δὲ καὶ
τὴν ὑπερβολὴν καὶ τὴν ἔλλειψιν. ἐφ᾽ ὧν καὶ τὰ νοσήματα
πολλάκις γίνονται, καὶ αἴτια εἰσὶν ἐπιγίγνεσθαι τὸν ἰατρὸν, ἢ ζωεργὴν,
καὶ βοηθεῖν τῇ φύσει, μὴ ἱκανῶς κενωσάσῃ. ἢ κωλύειν τὴν ἄμετρον
κένωσιν. βλέπειν οὖν χρὴ εἰ πλεῖον τοῦ δέοντος, ἢ ἧττόν ἐστι τὸ
αὐτομάτως ῥέον. καὶ ὁκόσοις προσήκει, καὶ ὅσοις βλάπτει θάτερον.
ἀμφότερον γὰρ κακόν. ὥσπερ γὰρ τὸ μέσον ἐστὶν αἱρετέον ἐν πᾶσιν.
οὕτω καὶ τὸ ὑπερβάλλον, ἢ ἐλλεῖπες φευκτέον. ἀρεταὶ δὲ πᾶσαι ἐν
μέσῳ κεῖνται. αἱ δὲ κακίαι ἔξω τοῦ μέσου.

ιβ´ Κάθαρσις, καὶ κένωσις, ἄκη.

2. aph. 14. Κένωσιν ἁπλῶς εἴωθε λέγειν ὁ Ἱπποκράτης. ὅταν ἅπαντες οἱ χυμοὶ
ὁμοτίμως κενοῦνται. κάθαρσιν δὲ, ὅταν οἱ μοχθηροὶ κατὰ ποιότητα. κενῶν) nov. man. 5.4.
κένωσις δὲ ὁμοτίμως ἁπάντων τῶν χυμῶν ἀκριβεστάτη διὰ
φλεβοτομίας ἐστ᾽. ἐγγὺς δ᾽ αὐτῆς εἴτε ἀποσκαζομένων τῶν σφυρῶν,
καὶ ἡ διὰ γυμνασίων, ἢ τρίψεων, ἢ λουτρῶν. καὶ ἡ διὰ ἀσιτίας.
ἀλλὰ ἡ ἀσιτία οὐ κατ᾽ αὐτὴν κενοῖ καθάπερ ἕκαστον τῶν εἰρημένων,
ἀλλ᾽ ἡ μὲν κένωσις γίνεται διὰ τῆς διαπνοῆς, ὅτι μηδεμία τροφὴ
4. in 6 ep. 12. ἀντὶ τῶν κενωθέντων εἰσάγεται· ταῦτα δὲ πάντα αὐτὸς ἑνὶ
ὀνόματι ἄκη, τουτέστιν ἰάματα προσαγορεύει. ἀλλὰ εἴτε καὶ τῆς
φύσεως αὐτῆς ἐκκαθαιρούσης τὸ σῶμα τῶν λυπούντων χυμῶν,

ἡ κένωσις γίνοιτο· εἴτε ἡμῶν δόντων τὸ φάρμακον, καθάρσεις εἴωθεν—
ὀνομάζειν ὁ Ἱπποκράτης· ὁ δὲ Θουκυδίδης κατὰ τὴν λοιμικὴν διήγησιν ἐν
τῇ δευτέρᾳ τῶν ἱστοριῶν· καὶ τὰς κατὰ συμπτώματα τῷ λόγῳ τοῦ—
νοσήματος ὁρμῆς τῆς φύσεως γινομένας κενώσεις, ἐν νόσοις καθάρσεις—
1 aph. 2. ὀνόμασε, καὶ ἀποκαθάρσεις· ἔστι μὲν οὖν ἡ κάθαρσις τῶν λυπούντων κατὰ
ποιότητα κένωσις, καὶ αὐτὸς ἅπασαν κένωσιν ὀνομάζει, κενεαγγείαν ἐν
τοῖς ἀφορισμοῖς, ἀπὸ τοῦ συμβεβηκότος, ἐπειδὴ κενὰ τὰ ἀγγεῖα συμβαίνει
γίνεσθαι κατὰ πάσας τὰς κενώσεις, καὶ ἐπὶ τῶν μόνων τῶν καθαιρόντων
2 aph. 24. χρῆται τῷ ῥήματι φαρμακεύειν· αἱ μὲν οὖν καθάρσεις καὶ κενώσεις
γίνονται, ἢ διὰ τῶν ἐμετηρίων φαρμάκων, ἢ διὰ τῶν ὑπηλατῶν, καὶ
διὰ τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω· ταῦτα δὲ ἢ διὰ φαρμάκων, ἢ διὰ φλεβο-
τομίας, ἢ διὰ ἐμέτου, οὔρων, ἱδρώτων, καὶ κλυστήρων, ἢ κατὰ ἀντίσπασιν, ἢ
de purg. med. fac. 1. καὶ παροχέτευσιν. περὶ ὧν ἐφεξῆς ὁ ἰατρὸς διαλέγεται· ἀλλὰ τοῦτο ἰστέον
ἐστὶ τὸ πρῶτον, ὅτι πολλοὶ ἑτοιμότεροι πρὸς φλεβοτομίαν εἰσὶν τῶν
ἄλλων· ἔνιοι δὲ πρὸς κάθαρσιν· ὥσπερ γε καὶ ἄλλοι θᾶττον ὁτιοῦν—
πάθοιεν, ἢ φλεβοτομίαν, ἄλλοι δ' ἄλλα· πάντα ἢ καταπιεῖν φάρμακον·
καὶ μέντοι καὶ τινὲς μὲν ἀνατρέπονται τὸν στόμαχον ὑπὸ τῶν καθαιρόντων
φαρμάκων· ἕτεροι δ' ἀλύπως λαμβάνουσι· διὸ δεῖ σκοπεῖν, ποίους τῶν
ἄλλων φλεβοτομήσομεν· ποίοις δὲ τὸ καθαρτικὸν δώσομεν φάρμακον· ἐφ'
2 aph. 24 ὧν μὲν οὖν ἡ δύναμις εἴη ῥωμαλέα· κενωθέντων τῶν λυπούντων, αἱ
νόσοι παύονται· ἐφ' ὧν δ' ἀσθενὴς, ἅμα τοῖς λυποῦσι χυμοῖς κενωθεῖσα, ἀσθενεῖς ἅμα τοῖς 3 4.
καὶ αὐτὴ διαλύεται· καὶ οὐ χρὴ τοῦτο ποιεῖν· μελητέον δὲ ἀεὶ, ὡς εἴη
1 aph. 24. ὠφέλεια μείζων, καὶ πῶς ὁ βλάπτων καὶ λυπῶν ἐκκενωθῇ χυμός·
ἵνα δὲ τοῦτο γένηται, πρῶτον μὲν δεῖ προσέχεσθαι· εἰ ἐπιτηδείως ὁ
κάμνων ἔχει πρὸς τὴν κάθαρσιν· οἱ γὰρ ἐξ ἀσιτιῶν πολλῶν, ἢ
γλισχρῶν, ἢ παχέων ἐδεσμάτων, ὡσαύτως δὲ καὶ οἷς ὑποχόνδρια
διατεταμένα πεφύσηται, ἢ ὑπερβαλλόντως ἐστὶ θερμὰ, καὶ σφυγμώδη
τὰ οὖρα, καὶ τις τῶν σπλάγχνων φλεγμονή, πάντες οὗτοι πρὸς τὰς
2 aph. 9. καθάρσεις ἀνεπιτήδειοι· λεπτύνειν οὖν χρὴ, καὶ τέμνειν τοὺς παχεῖς καὶ
γλίσχρους χυμοὺς ἐν τῷ σώματι καὶ τοὺς πόρους, δι' ὧν οὗτοι μεταλαμβάνονται
τε καὶ ἕλκονται πρὸς τῶν καθαρτικῶν φαρμάκων, ἀναστομοῦν· εἰ δὲ μὴ
τοῦτο ποιῇς αἱ καθάρσεις δυσχερῶς ἀπαντῶσι μετὰ στροφῶν. καὶ ἰλίγγων ποιῇς 3 4.
καὶ ἄσης, καὶ δυσκολίας· καὶ τοῦτ' ἐστὶ τὸ παρὰ Ἱπποκράτει γεγραμμένον,
ὅκου τις ἂν βούληται καθαίρειν, τὰ σώματα εὔῤῥοα ποιεῖν· εἴτε δι' ἐμέτων,
εἴτε καὶ δι' ὑπαγωγῆς γαστρὸς ἐθέλοις καθαίρειν· τοῦτο δὲ νόει ἐν τοῖς
χρονίοις νοσήμασι· ἐν δὲ τοῖς ὀξέσι οὐκ ἐγχωρεῖ γενέσθαι· ἀλλὰ καὶ

ἀρχὰς εὐθὺς χρὴ καθαίρειν, ἢν ὀργᾷ· ὡς λεχθήσεται). ἀναμνήσω δέ σε
q. de rat. vict. 114. νυνὶ τι πολλὰ καὶ μεγάλα χρησίμου πράγματος, ὅπερ ἐν τῷ καθαίρεσθαι
καὶ φαρμακεύεσθαι. ὃ ταῦτά ἐστι, συμβαίνει. οὐ μεμνῆσθαι διὰ παντὸς
ἀξιῶ· τοῦ σώματος ἡμῶν ἐνίοτε νόσου παρασκευῆς μετέχοντος, ἐγγὺς τοῦ
συμπληρωθῆναι, εἴ τι τῶν ἔξωθεν προσίοι, τὴν αὐτοῦ διάθεσιν —
ἐξελέγχει. καὶ τοῦτό γε ἢ πυρετὸν ἀνῆψαν, ἢ κεφαλαλγίαν, ἢ —
κατάῤῥουν, ἢ βῆχα, ἢ τι τῶν ἄλλων κινῆσαν. μετὰ ταῦτα δὲ
οἱ ἄνθρωποι παρὰ τὴν παρασκευὴν τῆς νοσώδους διαθέσεως —
ἀσθενοῦσιν μετὰ κινδύνου. οὔτε οὔτε δρόμος ἐποίησε τὴν νόσον, οὔτε
ἄλλη κίνησις ἰσχυρά, οὔτε ἀκρασία, οὔτε ψῦξις, οὔτε θάλπος, οὔτ'
ἀφροδίσια, οὔτε οἶνος, οὔτε ἄλλο τῶν τοιούτων. οὐδὲν γὰρ αὐτῶν —
ἱκανόν ἐστιν κατὰ τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἀσθένειαν σφοδρὰν ἐργάσασθαι. [ἐ... s.g.]
ἀλλὰ ἢ πυρετὸν τὸν ἐφήμερον, ἢ ἄλλο τι ὀλιγοχρόνιον. διὸ
ἰστέον ὅτι τοιαῦται οὐκ αἰτίαι, ἀλλὰ προφάσεις μᾶλλον γίνονται
τῶν νοσημάτων. αὗται δὲ προφάσεις εἰσὶ πολυειδεῖς, ὡς δρόμοι,
καὶ πάλαι καὶ παγκράτια, ἀφροδίσια, τρίψεις, ἔγκαυσις, ψῦξις, is s.g.
ἀγρυπνίαι [ασ s.g.], θυμοί, λῦπαι, φόβοι. ἐπὶ τούτων δὲ τὰ ἀφροδίσια τὸ
πνεῦμα ταράττοντα, διὰ τὸ μὴ ὑπὸ κακοχυμίας [ε s.g.] ζωσθῆναι τὴν
νόσον, οὐκ αἰτεῖ τὴν κάθαρσιν. βραγχαλέους δὲ, καὶ πολυχυμώδεις
ἰάσασθαι προσήκει. λιπαροὺς δὲ, τουτέστιν τοὺς ἐνδεεῖς ἔχοντας —
αἷμα, καὶ πνευματώδεις καὶ ξηρὰ βήσσοντας καὶ διψώδεις οὐ
χρή. ἀλλὰ περὶ πνευματωδῶν, ἤτοι ἐμπνευματωμένων, ἐστὶν —
ἀπορία. ἔχουσι γὰρ πολλὰς αἰτίας ὡς τινὰς φανῆναι δεομένους —
φλεβοτομίας, τινὰς δὲ καθάρσεως, τινὰς δ' ἄλλου βοηθήματος· ὅμως
δὲ μηδὲν πράξεις, ἄνευ διορισμοῦ. εἰ μὴ θέλοις πολλὰ κακῶς
ποιεῖν κατὰ τὴν τέχνην. ἐγὼ δὲ θαυμάζω τὴν ἀκρίβειαν τὸν —
Ἱπποκράτην, κἂν τοῖς ἄλλοις ἅπασιν, οὐχ ἥκιστα δὲ κἂν τῷ
μὴ παραλιπεῖν εἰς ἔνδειξιν τὸν διαφέροντα σκοπὸν τοῦ καθαίρεσθαι.
οὐκ ἐφ' ἑνὸς μόνου, ἢ δυοῖν, ἀλλὰ ἐπὶ πάντων ἁπλῶς τῶν —
νοσημάτων. οὗτος δὲ κατ' αὐτόν ἐστι ὁ ἀπὸ τῆς ἰσχύος τῆς διαθέσεως

λαμβανόμενος, ὃν ἅπαντες σχεδὸν παρεῖδον. ἐμπειρικοὶ δὲ ἐπὶ τῇ
πληθωρικῇ καλουμένῃ συνδρομῇ κένωσιν ἑαυτοὺς τε ἡρῆσθαι —
φασίν, ἄντικρυς λέγοντες, ὡς εἰς οὐδὲν ἄλλο τῶν περὶ τὸν κάμνοντα
γινομένων βλέποντες ἐπὶ τὸ κενοῦν πορεύονται), καὶ τὴν —
φλεβοτομίαν ἐνίοτε, καίτοι μὴ παρούσης τῆς πληθωρικῆς —
συνδρομῆς χρὴ παραλαμβάνειν· εἰ γὰρ ἰσχυρὸν εἴη τὸ νόσημα καὶ
ῥώμη δυνάμεως, οὐκ ἔστιν ὅστις οὐκ ἂν φλεβοτομήσειε τῶν
ὡμιληκότων τοῖς ἔργοις τῆς τέχνης. ὥσπερ δὲ ἡ φλεβοτομία διά
τε πλῆθος αἵματος καὶ ἰσχυρὰν νόσον, οὕτω καὶ ἡ κάθαρσις διά τε
πλῆθος ἑτέρου χυμοῦ, καὶ ἰσχὺν νοσήματος. περὶ δὲ φλεβοτομίας
ἐν ἑτέρῳ μοι διῄρηται λόγῳ. κἀν τοῖς ἑξῆς εἰρήσεται. περὶ δὲ τῆς
καθάρσεως νυνὶ δίειμι. ἔστι δὲ χρεία αὐτῆς τοῖς κάμνουσιν οὐχ ὡς τὸ
λυποῦν περίττωμα καθαιρούσης μόνον· ἀλλὰ καὶ ὡς ἀντισπώσης τε καὶ
κενώσης. αὐτίκα μὲν οὖν, τὸν ἱδρῶτα δεῖ εὐθὺς κατ' ἀρχὰς θεραπεύειν,
ὅταν μὲν οὖν συστῇ πρότερον δεῖ προστιθέναι, ἅπερ διὰ τῆς ἕδρας τὸ
φλέγμα ἄγουσι. ἔπειτα δὲ τὸ διὰ τῶν ἐμέτων κενωτικά. ἔτι δὲ τοῖς
ἀποφλεγματισμοῖς χρηστέον τοῖς τὸ φλέγμα ἐκ τῆς κεφαλῆς ἐξάγουσι.
ὅταν δὲ ὁ φλεγματικὸς χυμὸς εἰς ὅλον τὸ σῶμα ἀναδοθῇ, τότε
χρὴ τὸ σῶμα τῇ καθόλου ἐκκαθαίρειν φαρμακείᾳ. ἀλλὰ καὶ τὰ
τμητικὰ φάρμακα χρησιμεύουσι. ὡς τὸ πάχος διαλυθῇ τῶν
χυμῶν, καὶ τὰ οὖρα διαχωρῇ. οὕτω δὲ καὶ τὸν καλούμενον
ἴκτερον. κατὰ πάντας τρόπους θεραπεύομεν, διὰ τῆς φαρμακείας,
δι' ἐμέτων, δι' οὔρων, δι' ὑπερῴας, διὰ ῥινῶν· καὶ ἑνὶ λόγῳ διὰ
τῶν ἄνω, καὶ κάτω· ὅπερ ἐν τοῖς σφοδροῖς καὶ ἰσχυροῖς —
νοσήμασιν ἅπασι σχεδὸν ἐκ κακοχυμίας γινομένοις φαίνεται —
ποιητέον. τριχῶς γὰρ ἕκαστον νόσημα ἰσχυρὸν γίνεται. ἢ διὰ τὸ
κύριον μορίου πεπονθότος. ἢ διὰ τὸ μέγεθος τῆς διαθέσεως, καὶ
διὰ κακοήθειαν αὐτοῦ, καὶ τούτων ἁπάντων ἐμνημόνευσεν ὁ
παλαιὸς ἐν τῷ περὶ ἑλκῶν, ὅπου περὶ καθάρσεως φησὶ ταῦτα·
« κάθαρσις δὲ φησὶ τῆς κάτω κοιλίης συμφέρει τοῖς πλείστοισι
« τῶν ἑλκέων, καὶ ἐν τρώμασιν, ἐν κεφαλῇ ἐοῦσι, καὶ ἐν κοιλίῃ,
« καὶ ἐν ἄρθροισι· καὶ ὅσα σφακελίσαι κίνδυνος.

συμβουλεύει γοῦν Ἱπποκράτης καθαίρειν, καὶ τὸν πλεονάζοντα χυμὸν
κενοῦν. καὶ τοῦτο ποιήσεις ποτὲ μὲν τῇ τοῦ αἵματος ἀφαιρέσει, ὅταν
οὗτος κρατεῖ. ποτὲ δὲ ἤτοι ξανθῆς, ἢ μελαίνης χολῆς, ἢ φλέγματος ὁ χυμὸς marg. S. g.
ἀγωγὸν διδοὺς φάρμακον. μάλιστα δὲ τῆς κακοχυμίας συμπραξάσης,
ἢ πλήθους, ἢ φλεγμονῆς, ἢ ἕρπητος, ἢ τινὸς ἑτέρου τοιούτου. ὥστε
2. in 6. epid. 29. ὠφελίμους εἶναι τὰς καθάρσεις ἐν τῷ τῶν νοσημάτων μεγέθει καὶ
ἐφ' ὧν ἡ περιουσία τῶν χυμῶν ἐστὶ πάμπολυ. εἰσὶ δὲ τινὲς οἱ ἡ. S. g. παμπόλλη non marg. S. g.
ἐψεύσθησαν πρὶν οὕτω κενῶσαι τὸ πλεονάζον, ἢ διὰ φλεβοτομίας,
ἢ διὰ καθάρσεως, ὅτι δεῖ θερμαίνουσι χρῆσθαι, καὶ οὕτω διαφορεῖν.
1° κατ. τόπους 2. ἀλλὰ ἐπέσπασαν μᾶλλον ἢ ἐκένωσαν διὰ τοῦ δέρματος. ἴσμεν δὲ
μετὰ τὴν τοῦ ὅλου σώματος κάθαρσιν χρῆσθαι τοῖς τοπικοῖς
6. κατ. τόπ. 1. βοηθήμασιν. καὶ φλεβοτομίᾳ χρώμεθα καὶ καθάρσει, καὶ κλυστῆρσι
καὶ ἀσιτίαις ὅταν ἡμῖν τὸ πᾶν σῶμα φαίνηται πληθωρικόν, ἢ
κακόχυμον ὑπάρχον. εἰ δὲ μηδ' ἕτερον εἴη τούτων, ἐπὶ τὴν διὰ
de ven. sect. 9. τῶν τοπικῶν ἴασιν εὐθέως ἀφικνούμεθα. ἐπειδὴ δὲ ἡ τέχνη
ἰατρικὴ ἔργον ἔχει ἁπάσας τῶν μορίων τοῦ σώματος τὰς κατὰ
φύσιν ἐνεργείας σώζειν μὲν ὁπόταν διαφθείροιντο, φυλάττειν δὲ, ὁπότε
σώζοιντο: τούτων δὲ λέγω ἑπομένων τῇ φυσικῇ τοῦ σώματος κατα-
σκευῇ, ταύτην ἀναγκαῖον ἐστὶ φυλάττειν τε παροῦσαν, ἀνακτᾶσθαι
δὲ διαφθειρομένην. πρῶται μὲν τῶν ἐνεργειῶν ὑπὸ τῶν ὁμοιο-
μερῶν μορίων ἀποτελοῦνται: αἱ δεύτεραι δὲ, διὰ τῶν ὀργανικῶν.
διὸ σκέπτου τὰ ὑγρὰ τὰ περὶ τὸ σῶμα εἴ τινα τὴν ὠφέλειαν,
ἢ τὴν βλάβην ἐργάζεται τοῦ μορίου αὐτοῦ. τῆς κεφαλῆς γοῦν
μόνης αἰσθανόμεθα ποτὲ βαρυνομένης ἢ ἑλκώδη τινὰ αἴσθησιν ἐχούσης S. g.
ἐχούσης, ἢ τῶν μυῶν τῶν κροταφιτῶν τεινομένων, ἤτοιγε ἁπλῶς,
ἢ μετὰ θερμασίας πλείονος. οὕτω δὲ καὶ καθ' ἧπαρ, καὶ σπλῆνα καὶ
γαστέρα, καὶ πλευρὰς, καὶ διάφραγμα βάρους αἰσθανόμεθα. πολ-
λάκις δὲ καὶ κατὰ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἤτοι βάρους, ἢ δήξεως, ἢ
ναυτίας ἢ ἀποστροφῆς σιτίων, ἢ ὀρέξεως παραλόγου γίνεταί τις
αἴσθησις. πρὸς τούτοις καὶ ὀδύναι καθ' ὁτιοῦν ἐρείδουσαι μόριον.
τοῦτο δὲ ποιεῖ ἢ χυμῶν πλῆθος, ἀθρόως ἐπενεχθὲν, ἢ πνεῦμα
φυσῶδες καὶ ἐνδείκνυται κένωσιν. εἰσὶ δὲ ποτὲ καὶ δυσκρασίαι
ψιλαὶ ἄνευ χυμῶν, καὶ ποτὲ μετὰ χυμῶν. καὶ ταῦτα πάντα
κένωσιν χυμῶν λεπτῶν ἢ ἀτμῶν σημαίνει. ἡ δὲ κένωσις

ἀπαλλάττει τῶν νοσημάτων, καὶ παθημάτων τὸν ἄνθρωπον· καὶ
ἀρκεῖ καθῆραι, καὶ τρῖψαι, καὶ λοῦσαι, καὶ χρῖσαι τινὶ διαφορητικῷ
φαρμάκῳ· ἐπισκοπεῖν δ' ἅμα τούτοις δεῖ, καὶ τὴν ἡλικίαν τε, καὶ
φύσιν τοῦ κάμνοντος· ὥραν τε καὶ χώραν, καὶ τἄλλα, ὅσα ἤδη
ἄνω λέλεκται. ἔχει δὲ δυσκολίαν ἡ ἔννοια τοῦ πεπονθότος τόπου.
ὅπως δὲ γνωρίζεται, ὡς ἤδη δεδεῖχθαι ἡμῖν ἐν τῇ ἰδίᾳ περὶ τούτων
πραγματείᾳ. ἔκ τε τῶν ἐκκρινομένων, καὶ τῶν ἐπιτρεφομένων τοῖς
πάσχουσι μέρεσι. καὶ τῶν ἐνεργειῶν τῆς βλάβης, ἐν οἷς περιέχεται
καὶ τὰ παρὰ φύσιν χρώματα, καὶ τὰ σχήματα. ὁπότε οὖν πάντα
γνωρίσῃς, ἴσθι κινδυνῶδες εἶναι· καὶ ἡγοῦ, ὅταν τὸ πρὸς δύναμιν
πλῆθος συστῇ, οὐχ οἷόν τε ἰάσασθαι ταχέως αὐτό· συγκαταλυομένης ἐνίοτε
τῇ κενώσει τῆς δυνάμεως. ἔνιοι μὲν οὖν ἐπὶ ταῖς κενώσεσιν αὐτίκα
πάντων ἀπαλλάττονται τῶν ὀχληρῶν. ἀλλ' οὐδὲ ἴσασιν τὰς διαθέσεις
αὐτῶν οἱ ἰατροὶ πάντες. εἴτε εἰ γινώσκουσιν, εὐθέως διαγινώσκειν
δύνανται.+ μήτε γὰρ ἐχρῆν εἰσβλέπειν εἰς τοὺς ἱδρῶτας. μήτε εἰς τὰς
ὀσμὰς χρὴ πρῶτον μὲν οὖν ἐνταῦθα διαγνῶσιν. καὶ οὐ ταὐτόν
ἐστιν ἱδρώς τε καὶ ὀσμή. ἱδρὼς γὰρ ὑγρότης ἐστὶ λεπτὴ καὶ ἐκ τῶν
χυμῶν αὐτῶν γινομένη· ὀσμὴ δὲ οἷον καπνότης τις ἐκ τῆς τοῦ
χυμοῦ οὐσίας ἀναλυομένη. διὸ οὐ χρὴ πρὸς τὰ τοιαῦτα νοῦν ἔχειν
ἀλλὰ τὰ φάρμακα ἐπανορθοῦσαι. δέδεικται γὰρ πάντα τὰ καθαί-
ροντα φάρμακα, κακοῦσθαι τὴν γαστέρα, καὶ μάλιστα αὐτῆς τὸ στόμα·
διότι νευρωδέστατόν ἐστι, καὶ αἰσθητικώτατον. καὶ διὰ ταῦτα τὰ
εὐώδη μίγνυται, ὅπως μὴ μόνη καὶ ἐξαιφνῆς ἡ δύναμις ἀπόλοιτο
τοῦ σώματος. εἰσὶ δὲ ἃ μίγνυται, στύμματα τὴν δύναμιν τῶν
φαρμάκων ἀμβλύνοντα· καὶ τὴν ἐνέργειαν αὐτῶν μὴ κωλύοντα·
λεπτυντικῆς καὶ τμητικῆς ὄντα δυνάμεως. δεῖ δὲ καὶ τὰ καθαρτικὰ
μιγνύμενα ὁμονοεῖν ἀλλήλοις· εἰ δὲ μή, ἀνωμάλως ἡ κένωσις γίνεται·
ἀλλ' οὐδὲ πάντας ὁπωσοῦν διακειμένους καθαρτέον, οὔτε ἐν ἁπάσῃ
ὥρᾳ, οὔτε ὅπῃ καὶ τύχοι, αὐτίκα· πρῶτον μὲν τοὺς ὑγιαίνοντας,
καὶ μηδὲν περιττὸν ἔχοντας, οὐ χρὴ καθαίρειν. τί γὰρ δεῖ προσήκει,
οἰκείαν τε καὶ ἄμεμπτον καὶ μὴ νοσώδη οὐσίαν ἀφαιρεῖν; μᾶλλον

3 de loc. aff. 3

cont. julian 7.

cum in marg. S.9.

orib. 7. coll. 25.

+ quae sequuntur cancellata leguntur in 3. 9.
ἔστι τοι λογίσαιο ἀπὸ τῶν ἔργων
ἀσκοῦσιν τὴν καταληπτικὴν τῆς ἀσ-
κήσεως σκληρὸν κατακεῖναι· ὅτι τὰ
πρὸς τὸ αὐτοῦ καταλαμβάνεται συμπτω-
μάτων σημεῖον τοῦ καταλαμβανο-
μένου· βουλόμενα ἐμπειρικῶς φρον-
τίζων ὑπεναντίωμα· ὅτι οὐ τὰ
ἀποτελέσματα ἀπ' ἐκείνων· ἀπαιτούν-
των κρατεῖ πλείστων σημάτων·
καὶ τὰ μέλη ἀνεμποδίστως τὴν
ἰδίαν χρείαν παρέξει· ἀλλὰ
περὶ τούτων πάντων μάλιστα.

orib. 7. coll. 26.

δὲ βλάβη οὐ σμικρά, πλὴν καὶ τοῦτο ποιεῖν σὺν πόνῳ· πᾶν γὰρ
τὸ βίᾳ τι ποιοῦν, καὶ πόνον, καὶ κόπους καὶ πολλὴ λειποθυμίας, καὶ
ἐκλύσεις τῶν μορίων, καὶ ἄλλας δυσχερείας φέρει· κενώσεις μέν τοι,
ἀλλὰ καὶ οἰκεῖον τε καὶ οὐσιώδεις ἀφαιρήσεις. εἰ δὲ ὁ ἄνθρωπος φλεγματώδ τι s.g.
τι ἔχοι, ἢ χολῆς, ἢ ἄλλην τινὰ χυμῶν πλεονεξίαν, τότε εὔκαιρον τε s.g.
καθαίρειν· τοὺς μὲν οὖν παχεῖς χυμοὺς δεῖ λεπτύνειν, καὶ τέμνειν τοὺς
γλισχρούς· τοὺς δὲ ἄλλως κενοῦν. δι' ἀμφοτέρων γὰρ αἱ καθάρσεις καὶ τῇ
φύσει καὶ τῷ φαρμάκῳ καλῶς γίνονται. ῥᾷον δὲ καὶ μᾶλλον γίνεται
<u>καθαιρομένων</u>, ἅτε δὴ λυπηρὸν ἀπέρχεται. φυλάττειν δὲ δεῖ ὡς εἶπον καθαιρομένου s.g.
τοὺς παχεῖς καὶ φθινώδεις τὰς ἕξεις. φυλάττειν δὲ καὶ χρὴ τὰς τῶν
ὡρῶν μεταβολὰς ἐξαστῆναι τούς· καὶ ὅσα ἄστρων ἐπιτολαί, καὶ δύσεις
<u>μείζονας</u> τρέπουσιν, λέγω δὲ ἀρκτοῦρον, καὶ πλειάδα, καὶ τροπὰς καὶ μειζόνως s.g.
ἰσημερίας καὶ κύνα. περὶ οὗ εἴρηκεν αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ὑδάτων ἀέρων
οἰκήσεων, καὶ τόπων καὶ χωρῶν. πρὶν γὰρ καταστῆναι καλῶς, οὐ συμφέρει
κενοῦν. ἐν δὲ ταῖς κάτω φαρμακείαις αἱμορροΐδας δεῖ φυλάττεσθαι, καὶ
γυναικεῖον ῥοῦν αἱματώδη, καὶ ὅσοι τεινεσμώδεις εἰσί, καὶ διαρροϊκοί, καὶ
ἑλκοῦνται τὸ ἔντερον· καὶ ὅσοι ξηρὰς πάνυ τὰς κοιλίας ἔχουσι. ἐν δὲ
ταῖς ἄνω τὰς βήχας, τὰ ἄσθματα καὶ τὰ εἴσω ἕλκη· τοῦ μὲν τοῦ πνεύμονος
τὴν φθίσιν, τοῦ δὲ ἥπατος σύντηξιν, καὶ αἵματος πτύσιν. καὶ εἴ τινα
τῶν κατὰ γαργαρεῶνα, ἢ φάρυγγα, ἢ τράχηλον νοσημάτων ἐνοχλεῖν
εἴωθεν. πρόσεστι δὲ καὶ καρδιαλγίαι καὶ τὸ <u>μὴ δὲ</u> καταπιεῖν σιτίων μηδ' μήτε marg. s.g.
ἀνεξέμεσαι. καθαίρονται μὲν οὖν οἱ φλεγματίαι ἄνω· οἱ δὲ χολώδεις,
κάτω, καὶ μάλιστα οἷς μέλαιναν κενοῦν ἁρμόζει. οὐχ ἁπλῶς δὲ δεῖ,
2. in. 6 epid. 32. ὅταν χρεία κενώσεως, ἐπ' αὐτὴν παραγίνεσθαι, ἀλλὰ προσδιορισάμενον,
ὅπως ταύτην ποιησάμενοι (ὡς) καὶ ὁποῖα προσήκει εἶναι τὰ κενωθησόμενα.
καὶ καθ' ὅτι χωρίον ἔν τε τινὶ καιρῷ, καὶ μέχρι πόσου. τὸ μὲν οὖν ὅπως,
τοιόνδε τι σημαίνει, τὰς ἀφόδους ἀνασομωτέον οὐ μὴν ἁπλῶς, καὶ ὡς
ἔτυχεν, ἀλλὰ ὡς δεῖ. τοῦτο δὲ σημαίνει τὸν τρόπον, δι' οὗ ποιησόμεθα
τὰς κενώσεις, οἷον ἐπὶ τῶν κατὰ γαστέρα διὰ κλυστῆρος, διὰ βαλάνου,
διὰ ὑπηλάτου φαρμάκου, καὶ καθ' ἕκαστον αὐτῶν, διὰ τῶν τινων· καὶ
γὰρ κλυστῆρες πολυειδεῖς [illegible], καὶ οἱ βάλανοι, καὶ τὰ φάρμακα
τὰ ὑπήλατα. τὸ δὲ ὁποῖα, τὸ ποιὸν τῶν κενουμένων δηλοῖ· ἵνα

ἐπισκεπτέον πότερον ὑδατώδη, καὶ λεπτὸν, ἢ φλεγματώδη χυμόν· ἢ —
πικρόχολον· ἢ μελαγχολικὸν, ἢ τινὰ τούτων, ἢ καὶ πάντας κενοῦν —
ἐστὶ βέλτιον. τὸ δὲ καθ' ὅτι χωρίον, τὸ μέρος σημαίνει τοῦ σώματος δι'
οὗ χρὴ κενοῦν. κἂν γὰρ ὅτι διὰ κάτω κενῶσαι προσῆκεν γνῶμεν, ἀλλὰ δι'
οὗ γε τῶν κάτω χωρίων, προσδιορίσασθαι δεῖ. οἷον πότερα διὰ κύστεως, ἐν τῷ ς·γ.
ἢ διὰ γαστρὸς, ἢ διὰ ὑστέρας· καὶ πάλιν ἄνω, πότερα διὰ ῥινῶν, ἢ
ἤτε καὶ … διὰ στόματος. ἔστι δὲ καὶ διὰ ὅλου τοῦ σώματος κένωσις, εἴτε διὰ ἱδρώτων,
ἤ καὶ διὰ τῆς ἀδήλου καλουμένης διαπνοῆς. ἣ διὰ λεπτότητα τῶν γενο-
μένων, ἀόρατός ἐστιν. ὅταν γὰρ ἀρρωστία τις καθεκτικῆς τοῦ ζώου —
1ª pagin. 8 δυνάμεως εἰς ταὐτὸν ἀφίκηται. λεπτότητι χυμὸν ἅμα θερμῷ πυρετῷ
διὰ μὲν τὴν ἀρρωστίαν ἀποκρίνεται τι συνεχῶς ἀόρατον ὑπὸ σμικρότητος
ἔξω τοῦ δέρματος ὡσανεὶ λεπτομερῶν ἀπορρεόντων χυμῶν. εἰ δὲ καὶ
τὸ χωρίον ᾖ θερμὸν καὶ ἡ ὥρα τοῦ ἔτους θερινή, καὶ ἡ κατάστασις —
θερμὴ καὶ ξηρά. τότε δὴ καὶ μᾶλλον ἕτοιμον ἁλῶναι τὸν
ἄνθρωπον τοιαύτῃ διαθέσει· καὶ ἔτι μᾶλλον εἰ χολωδέστερος εἴη τῇ φύσει·
καὶ εἰ τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἔχει ἀσθενές. τὸ δὲ ἐν τινὶ καιρῷ, —
σαφῶς δηλοῖ τὸν καιρὸν ἐν ᾧ δεῖ κενοῦν. ἄρα γε κατ' ἀρχὰς πρὶν
πεφθῆναι τὴν νόσον, ὅταν ὡς λέξει, ὀργᾷ καὶ πρὸς ἔκκρισιν —
ἐπείγεται τῶν ὑγρῶν ἡ διοικοῦσα τὰ ζῷα φύσις. ἢ μετὰ τὸ πεφθῆναι
τοὺς λυποῦντας χυμούς. τὸ δὲ μέχρι ποῦ, σημαίνει τὴν ποσότητα —
τῶν κενουμένων, οἷς ἐστοχάσθαι δεῖ τὸν ἰατρὸν, οἷον ἰσχυρῶς ποτὲ
δοκεῖ ὠφέλιμος εἶναι τῷ κάμνοντι. ὅμως δὲ καὶ αὐτὸς συμμετρίας χρήζει:
διὰ τὸ τὸ ἄμετρον αὐτοῦ διαλύειν τὴν δύναμιν. πολλῷ δὲ μᾶλλον
χρὴ τὸ μέτρον σώζειν, ἐπὶ τῶν ἐμουμένων, καὶ διαχωρουμένων, καὶ
τῶν διὰ τῶν αἱμορροΐδων, καὶ μήτρας κενουμένων. κενωτέον δὲ διὰ
oribr. coll. 26. φθινοπώρου τε, καὶ ἦρος ὅπῃ καὶ δοκεῖ συμφέρει, ὡς νῦν εἶπον·
χειμῶνος δὲ καὶ θέρους εἴ τι κενοῦν προσαναγκάζει, χειμῶνος μὲν ἤτοι ς·γ.
κάτω, θέρους δὲ ἄνω. ὥσπερ καὶ αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ὑγιεινῆς διαίτης
συμβουλεύει: τοῦτο δὲ ἐπειδὴ ἐν τῷ χειμῶνι φλέγμα γεννᾶται,
de salubr. diaet. 14. κατὰ τὴν κοιλίαν διὰ τοῦτο ἐκκενοῦν αὐτὸ διὰ τῶν ἐμέτων —
κελεύει. τοῦ θέρους δὲ τὴν ἐπιπολάζουσαν ἄνω χολὴν ἀντισπᾶν
κάτω καθαίρειν μέντοι τὸ σύμπαν σῶμα βουληθέντι σοι, θέρους πεδ.
μὲν διὰ τῆς ἄνω: χειμῶνος δὲ διὰ τῆς κάτω κοιλίας φαρμακευ-

† sequentia cancellata leguntur in S.G. τὰ μὲν γὰρ εἴρηται ἔθνη πλεονάζοντα ἢ κάθαρσιν διὰ τῶν χωρίων ἢ ῥέπει τὴν κάθαρσιν ποιούμενοις ἔλεγε γὰρ

ὡς ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς εἴρηται) † ἄλλα δὲ ῥέπει διὰ τῶν συμφερόντων χωρίων. ὅσα δὲ κωλῦσαι τεθέλεις αὐξηθῆναι, διὰ τῶν ἀντικειμένων χωρίων ἀντισπᾶν προσήκει. ἐν μέντοι ταῖς δυσεντερίαις, ὅταν ἐλκώσεις ἐπιπολῆς ὦσιν, ὧν αἴτιόν ἐστι χυμὸς δριμὺς καὶ λεπτὸς, ἢ καὶ νόσος, τῆς ἄνω φαρμακείας χρήζει· διὰ τὸ μᾶλλον ἐπιπολάζειν, ἢ ὑποχωρεῖν κάτω τοὺς τοιούτους χυμούς· ἀλλ' οὐκ ἐν χειμῶνι γε δηλονότι, καθότι νῦν εἴρηται. ὅταν δὲ ὁ φλεγματικὸς χυμὸς ἐν τοῖς ἐντέροις ἐμπεπλασμένος ᾖ, οὐδέ ποτε δεῖται τῆς ἄνω φαρμακείας, ὥσπερ ἐστὶν τοῦ ἐμετηρίου φαρμάκου· μόνα γὰρ ἐμεῖσθαι πέφυκεν τὰ κατὰ τὴν γαστέρα· τινὰ δὲ ἐν τοῖς ἐντέροις περιεχομένων οὐδὲν δύναται δι' ἐμέτου κενῶσαι. διὸ ἐν τοῖς τῆς τέχνης ἔργοις δεῖ προσέχειν ἀεὶ τὸν νοῦν ἀκριβῶς, μὴ ἁμαρτάνῃς. εἰς τοῦτο δὲ οὐ μικρὸν συντελεῖ καὶ τὸ ἔθος. αὐτὸ γὰρ καὶ τρόπον τῆς κενώσεως δηλοῖ. οἱ μὲν γὰρ ἐμεῖν εἰθισμένοι, φέρουσιν ἀλυπότερον τὴν διὰ τῆς ἄνω κοιλίας κάθαρσιν· οἱ δὲ ἀήθεις, οὐκ ἄνευ κινδύνου καὶ μᾶλλον ἐπὶ ἐλλεβόρου· ᾧ ἐχρήσαντο τὸ ἐπὶ πλεῖστον οἱ παλαιοί, καὶ μάλιστα ἀρχιγένης· οὗ ἔτι καὶ νῦν σώζεται) περὶ τῆς δόσεως τοῦ ἐλλεβόρου, ἢ περὶ τοῦ ἐλλεβορίζειν τὸ βιβλίον. καὶ τὸ τοῦ νοσήματος εἶδος σκοπεῖσθαι προσήκει. ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ φλεγματίου ὕδρου, φλέγματος ἀγωγοῦ δεῖται τοῦ φαρμάκου. πρότερον μὲν διὰ τῆς κάτω γαστρός· εἶτα δι' ἐμέτων· εἶτα διὰ ἀποφλεγματισμῶν. δι' ὅλου γὰρ σώματος διεσπαρμένου τοῦ πλεονάζοντος, ἁπάσαις κενώσεσι παραληψόμεθα. ἐπὶ δὲ τοῦ ἀσκίτου ὕδρου τῶν ὑδραγωγῶν τι δώσομεν φαρμάκων. ὥσπερ κἀπὶ τῶν ἰκτερικῶν, τῶν χολαγωγῶν. ἐκκαθαίρειν δὲ χρὴ καὶ τούτων πολυειδῶς τὴν χολὴν· ἄνω καὶ κάτω, καὶ δι' οὔρων, καὶ δι' ὑπερώας, καὶ διὰ ῥινῶν. οὕτω δὲ κἂν ὁ μελαγχολικὸς πλεονάσῃ χυμὸς, ὡς ἐν μελαγχολίᾳ καὶ καρκίνῳ, καὶ ἐλέφαντι, τὸ τῆς μελαίνης χολῆς κενωτικὸν φάρμακον διδόαμεν. ἐπιληψίας δὲ φλεγματαγωγοῖς καθαίρομεν. εἰσὶ μὲν καὶ ἄνευ χυμῶν δυσκρασίαι· ἐν αἷς χρὴ καὶ ψύχεσθαι καὶ θερμαίνεσθαι, καὶ ξηραίνεσθαι, καὶ ὑγραίνεσθαι, καὶ κατὰ συζυγίαν ποιεῖν τι τούτων. κατὰ μέντοι τὰς ἐπὶ τοῖς χυμοῖς εἰ μὲν ἑαυτῷ μόνῳ τὸ μόριον ἐνεργεῖ, θαρρῶν ποιήσεις

hac nova manu expunguntur in utroq. cod.

4. Aph. 12.

hac nova manu expunguntur.

τούτων lin. notatur S.G.

7. meth. 13.

τὰς κενώσεις· ὡς ἂν ἡ διάθεσις ὑπαγορεύῃ, συνεπιβλέπων τὴν δύναμιν· ἦν ἀναγκαῖον εἴη τὸ ἔργον αὐτοῦ πᾶσι τοῖς τοῦ ζώου μορίοις ὥσπερ τοῦ τῆς γαστρὸς, ἢ τοῦ ἥπατος, οὐ μικρὰν χρὴ φροντίδα ποιεῖσθαι, τοῦ τόνου τῆς δυνάμεως, μὴ πως καταλύσωμεν αὐτὸν, ἀθροωτέρᾳ κενώσει χρησάμενοι † ἔξω δὲ τοῖς ἐπὶ πολὺ δυσκράτοις· οἵων δέονται φαρμάκων, τοιαῦτα προσοίσωμεν. τοὺς δὲ ἐν βάθει προσλογισάμεθα τὸ διάστημα. τὰ δὲ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀθροιζόμενα, ἐκκαθαίρειν δεῖ τοῖς γυμνασίοις. ἡ δὲ διὰ τῶν βαλανείων κένωσις οὐ μεγάλη. καὶ μόνον σχεδὸν τι τῶν κατὰ τὸ δέρμα κενοῖ. τὰ δ' ἐν τῷ βάθει κατεσπαρμένα τῇ τε σαρκὶ, καὶ στερεοῖς ὀργανοῖς, οὐκ αὐτάρκως ἐκκενοῦται διὰ τῶν βαλανείων. οὐ μὴν ἐπιτήδειος ἡ κένωσις διὰ τῶν φαρμάκων καθαρτικῶν μεγάλως τε δεομένοις χρήσιμος, καὶ διὰ χρόνων μακρῶν. εἰ δέ τις ἐκκενοῦν ἐθέλῃ[s.g.] εὐλαβούμενος ἀθροισθῆναι τὸ πλῆθος, καὶ νοσήμασιν ἐμπεσεῖν, οὗτος ἴσθι τὸ, κάλλιστον τῶν ὡρῶν, εἰς τοῦτο εἶναι τὸ ἔαρ. δεύτερον τὸ φθινόπωρον. καὶ γὰρ δὴ καὶ καθίσταται πολλάκις εἰς ἴσον τῷ ἦρι, περὶ πλειάδα, ὡς μήτε χαλεπῶς καθαρθῆναι τινὰς, καὶ ἐνδέοντι τὰ τοῦ θέρους περιττώματα ἐκβάλλειν, πρὶν τὸν χειμῶνα ἐπελθόντα πῆξαι. διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἦρος καθάρσεις κάλλισται. ὅτι τὰ ἐν τῷ χειμῶνι ὑπογινόμενα περιττώματα ἐξάγουσι, πρὶν τὸ θερμὸν κρατῆσαι ἀνακινῆσαι[v. κρατῆσαν s.g.] ταῦτα, καὶ ταράξαι. χρὴ δὲ ἐνθαῦτα λογίζεσθαι τὸ κοινὸν ἁμάρτημα κατὰ τὰ πλεῖστα τῶν παθῶν, ἑκάστοτε γιγνόμενον ὑπὸ τῶν ἰατρῶν, κενούντων μὲν τὸ περιττὸν, ὅπως δὲ μὴ γεννᾶτο παραπλήσιον τῷ κενωθέντι, παραλειπόντων. ἔπειτα ὁπόταν πίῃ ὁ κάμνων τὸ φάρμακον, ἐπιρροφᾶν[ῆ] χρὴ διδόναι. ἐν μέσῳ δὲ τῆς καθάρσεως μὴ διδόναι ῥοφήν. ἀλλὰ πολλοὶ τῶν ἰατρῶν, ὅταν κενώσωσι, τρέφουσι δαψιλῶς. δι' ἱπποκράτης ἔλασσον ἀξιοῖ διδόναι. ἡ γάρ τοι τῶν καθαρθέντων σωμάτων δύναμις ἐν τῇ καθάρσει κεκμηκυῖα φέρειν οὐ δύναται τὴν τροφὴν, οὔτε κατεργάζεσθαι καλῶς. ἐπεὶ δὲ παρὰ τὴν τοῦ ἐντέρου φύσιν τοῖς μὲν δυσχερῶς, τοῖς δὲ ῥᾳδίως διαχωρεῖται, καλῶς ἂν ἔχοι, μηδὲ τούτων ἄπειρον εἶναι, τὸν μέλλοντα ὀρθῶς καὶ ἄνω καὶ κάτω καθαίρειν. — πέφυκε γὰρ ἡ κάλια κατὰ φύσιν τῷ ἄνω, τὸ στόμα κατεστραμμένον ἔχουσα ἐν δεξιῷ πρὸς τὴν ῥάχιν εὐρύτερον, ἢ τοῖς ἄλλοις ζώοις. ἐντεῦθεν δὲ στενώτερον γίνεται. εἶτα ὑποδύνει τὸ μεσαραῖον, καὶ ἑξῆς μέχρι τῆς ἀρχῆς τοῦ κώλου. οὕτω μὲν οὖν τῶν σιτίων κενοῦται ῥᾳδίως, οἷς

† sequentia cancellata reperiuntur in s.g.
ἐγκέφαλος δὲ διὰ ὑπερῴων καὶ ῥινῶν, καὶ ὤτων· θώραξ δὲ καὶ πνεύμων διὰ τραχείας ἀρτηρίας καὶ φάρυγγος.

3 aph. 16.

orib. r. col. 26.

τὰ αὐτὰ s.g.

De graviss. ad prot. 4.

2. de rat. vict. 12. 12.

orib. r. coll. 26.

καὶ s.g.

κοιλία marg. s.g.

εὐρύτερον

δὲ ἀνωτέρω νεύει τὸ σῶμα, ἢ στενότερον τοῦ δέοντός ἐστι, ἐξ ἀρχῆς τε
οὕτω πεφυκὸς, καὶ διὰ τινὰ φλεγμονὴν, ἢ σκίῤῥον, ἤ τι τῶν ἄλλων
πιεζόντων, τούτοις καταβαίνει μὲν σιτία δυσχερῶς, ὑπάγει δὲ εὐπετῶς. εὐσταλλει τι orib. l. 7. coll. cap. 26. s.g.
τούτους δὲ πάντας μὴ χρὴ κάτω φαρμακεύεσθαι. οἷς δὲ ἐκ παθημάτων
τὸ στόμα τῆς κοιλίας στενόν ἐστι, ὅταν λύονται τὰ πάθη ἀνὰ χρόνον, λύοντα s.g.
λύεται καὶ τὰ συμπτώματα. οὐκ ἂν πρὸς τὰς κάτω καθάρσεις διὰ
orib. 7. coll. 77. παντὸς ὡσαύτως ἔχουσι καὶ χρὴ φυλάττεσθαι ἀεὶ τὰ μὲν τῇ φύσει.
τὰ δὲ διὰ τὰς νόσους, ἐφ' ὅσον αἱ νόσοι κωλύουσιν. ἔστι δὲ τὰ μὲν
ἑψηθέντες| ἐσθίειν δίδομεν· τὰ δὲ ξηρὰ ἐπικνίσαντες ἢ κόψαντες, | hic una linea expungitur
καὶ τῶν μὲν ὀπούς, τῶν δὲ ῥίζας· οὐ δὲ τὰ ἑφθὰ τοῖς ὠμοῖς, οὐ δὲ ῥίζας
παρέχειν. s.g. τῷ ὀπῷ πάνυ κεραστέον. χρὴ μὲν οὖν (τὸν νοῦν προσέχειν, ἵνα μάθῃς, parenthesi inclusa in
ποίου νοσήματος ἐστὶν ἕκαστον τῶν φαρμάκων· τὰ δὲ τῶν ἐναντιωτάτων margine leguntur, novâ
νοσημάτων, οὐκ ἂν ἐθέλοις μίσγειν. ὑπόλοιπον οὖν) τὰ μὲν πυρώδη manu scripta.
τοῖς ἀναψύχουσι κεραννῦντα προσφέρειν. τὰ δ' ἰσχυρὰ τοῖς ἀσθενεστέροις. κερανῦντα s.g.
τἄλλ' ἄλλως ἀτρίπτοις τοῖς σώμασιν· οἷον γλήχωνος κόμη, καὶ —
καλαμίνθης, καὶ θύμου, καὶ τῷ τοῦ πετροσελίνου σπέρματι, καὶ τῷ
τοῦ δαύκου, καὶ τῷ τοῦ ἀνίσου. καὶ τῷ πεπέρει καὶ τοῖς ἄλλοις. τούτων ἄλλοι sic veteri libro. s.g.
δὲ τὰ μὲν συνεργεῖ τῇ καθάρσει· ὡς τὸ πέπερι καὶ οἱ ἅλες· τὰ δὲ καὶ
κωλύει εἰς τὸ μὴ πλέον, ἢ δεῖ, καθαρθῆναι· ὥσπερ τὰ εἰρημένα —
σπέρματα. τὰ δὲ καὶ ἄγει τὸ φάρμακον πρὸς τὰ καθαρθῆναι δεόμενα. [illegible]
νῦν δὲ τοσοῦτον ἐξαρκεῖ παρακεκληκέναι τὸν ἰατρὸν μηδενὸς τῶν εἰς
τὴν τέχνην ἀμελεῖν· ἐστὶ δὲ τελεία ἀπ' ἐμοῦ περὶ τούτου γεγραμμένα
βιβλία, καὶ εἶπον διεστραμμένως, πάνυ πολλάκις περὶ φλεβοτομίας· ἀλλ'
ὅμως καὶ νῦν ἀρέσκει μοι, ὡς ἐν κεφαλαίῳ ὀλίγα καὶ σαφῆ λέγειν.
μάλιστα δὲ σοῦ κελεύοντος, ὑπ' ἐμοῦ διὰ ταχέων καὶ βραχέων ταῦτα
q. mus. 6. γραφῆναι. σκοπὸς μὲν οὖν τῆς φλεβοτομίας ἐστὶ πρῶτος, ἥ τε τοῦ
νοσήματος ἰσχὺς, καὶ ἡ ῥώμη τῆς δυνάμεως· ἀφορισμένων τοῦ λόγου
De curat. per sang. Mir. τῶν παίδων, καὶ τῶν πάνυ γερόντων. εἰδέναι δὲ χρὴ, ὅτι οὐ μόνον
τὴν τροφὴν τοῖς τοῦ ζώου μέρεσιν τὸ αἷμα παρέχει, ἀλλὰ καὶ ἡ
φυσικὴ θερμασία ἐν τῷ αἵματι διαμονὴν ἔχει· αὕτη δὲ ἡ θερμότης ἡ κατὰ
τὴν καρδίαν ἐστὶ, ποτὲ μὲν ἐλάττων ἑαυτῆς διὰ τὸ πλῆθος αἵματος
ἢ (εὔδειαν πολλὴν, ἢ ποιότητα ψυχρὰν ἀποτελεῖται· ποτὲ δὲ πλείων, parenthesi inclusa in
ἤτοι διὰ θερμὴν ποιότητα ἢ ἔνδειαν ὀλίγην) ὥσπερ δὲ αἱ πέψεις ποτὲ margine leguntur.
ἐν τῇ γαστρὶ γίνονται. μοχθηραὶ, ὅτε φλεγματωδέστερα, ἢ χολωδέστερα λ. αἵματος s.g.

γίνεται τὰ ληφθέντα, ἢ τινὰ παρὰ τὴν φύσιν διαφθορὰν ἴσχει, ἢ
ὠμὰ καὶ ἀμετάβλητα πλεῖστον μένουσι· καὶ πνευματοῦται, οὕτω καὶ κατὰ
τὴν τοῦ αἵματος γένεσιν, ἢ ἀποτυγχάνειν, ἀνάλογον ταῖς ἐπὶ τῆς γαστρὸς
ἀποτυχίαις τῆς πέψεως, ἀποτελοῦνται κατὰ τὰς ἀρτηρίας καὶ τὰς φλέβας
τῶν χυμῶν διαθέσεις· ἡ δὲ τροφὴ ἐκ τῆς κοιλίας ἀναδιδομένη, ὅταν μὴ
κρατῆται, καὶ μεταβάλληται πρὸς τῆς φύσεως εἰς γένεσιν αἵματος χρηστοῦ,
σηπεδόνας ἴσχει πολλάς· τοῖς δὲ ἐξ ὕλης θερμοῦ σηπομένοις συμβαίνει
γίνεσθαι θερμοτέροις. διὸ θερμότερον ἔσται τὸ σηπόμενον αἷμα· τούτου
δὲ θερμοτέρου γενομένου, καὶ τὸ μόριον ἐν ᾧ σήπεται θερμότερον αἰσθητῶς
ἔσται· καὶ συνθερμανθήσεται τοῖς οὕτω διακειμένοις μορίοις τὰ πέριξ ἅπαντα
δηλονότι, καὶ δριμεῖα θερμασία. ὅταν μὲν οὖν εἰς ἄλλο κατα- δριμεῖα
σκήψῃ μόριον, ὄγκον ἐν τούτῳ παρὰ φύσιν ἐργάζεται· ἐκ τούτου τοῦ γένους
ἐστὶ καὶ φλεγμονή· ὅταν δὲ παχύτερόν τε καὶ μελαγχολικώτερον ᾖ
τὸ κατασκῆψαν αἷμα, σκιρρώδης ὁ ὄγκος γίνεται· καθάπερ γε καὶ χαῦνος,
ὅταν ᾖ φλεγματικώτερον τὸ ῥεῦμα· χολώδους δὲ ὄντος, ἐρυσίπελας
ἀποτελεῖται· ταῦτα δ᾽ ἅπαντα διώρισται ἡμῖν ἀκριβῶς ἐν τῇ θεραπευτικῇ
μεθόδῳ· καὶ ἐν τῇ πρὸς Γλαύκωνα, καὶ ἐν ἄλλαις πολλαῖς, ὄντος
μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, πλήθους αὐτοῦ, καὶ τοῦ μὲν ὡς πρὸς δύναμιν,
ἑτέρου δὲ κατά τι κατειλημμένον ἔγχυμα, πειρᾶσθαι χρὴ κενοῦν αὐτὸ
διὰ ταχέων, πρὶν ἄρξασθαι τι μέγα κακὸν ἐργάζεσθαι περὶ τὸν ἄνθρωπον·
curat. per sang. miss. διὸ ἐπισκέπτου περὶ φλεβοτομίας, ἀποβλέπων μάλιστα εἰς τοὺς σκοποὺς
τούσδε, τήν τε ποσότητα τοῦ πλήθους, καὶ τὴν ποιότητα, καὶ
τὴν δύναμιν τοῦ σώματος φυσικήν· ἐφεξῆς δὲ τὴν ἕξιν τοῦ ὅλου
σώματος, ὥραν τε καὶ χώραν, καὶ τὸν προγεγενημένον βίον, καὶ
εἰ ἔκκρισις τις εἰθισμένη ἐπεσχέθη παρὰ τὸ ἔθος· εἶτα δὲ πότερον
ἰσχνότερος, ἢ παχύτερος ἐγένετο· ὅταν οὖν ἐστὶ τὰ τοῦ πλήθους
πρόδηλα σημεῖα, καὶ αἱ δυνάμεις ἐρρωμέναι τυγχάνουσιν
οὖσαι, φλεβοτομήσεις κατὰ τὴν τοιαύτην διάθεσιν δηλονότι οὐκ
ἐπιδιοριζόμενος· ἔτι δὲ μᾶλλον. οὐδὲ κατὰ τὴν φλεγμονώδη· τοῦ δὲ
cap. 3. βαρύνοντος πλήθους, ἐνοχλοῦντος, οὐ πάντως αἵματος ἀφαιρετέον. φλεβοτομή-
σεις δὲ καὶ οἷς αἱμορροΐδες ἐπέσχηνται· καὶ ὅσοι καθ᾽ ἕκαστον ἔτος ἐν θέρει
νοσοῦσι νοσήματα πληθωρικά· καὶ ὅσοι καθ᾽ ἑαυτὸ τὸ ἔαρ ἁλίσκονται
τοῖς τοιούτοις· τοὺς μέντοι ἀκολάστους, οἰνόφλυγάς τε, καὶ γαστριμάργους,
οὐδὲν ὀνίνησι μέγα, φαρμακεύων ἢ φλεβοτομῶν· οὐ μόνον δὲ —

φλεβοτομητέον, ὅταν πλῆθος ἐστὶ, ἀλλὰ καὶ χωρὶς πλήθους, ἐν τῇ
ἀρχῇ τῆς φλεγμονῆς, ἤτοι διὰ πληγὴν, ἢ ὀδύνην, ἢ ἀτονίαν μορίων· ἐστὶ
Cap. 9. μὲν οὖν τρία τὰ (s.g.) συνέχοντα τὴν διάγνωσιν· τὸ μέγεθος νοσήματος, ἤτοι
παρὸν, ἢ προσδοκώμενον, ἡλικία καὶ ῥώμη δυνάμεως· ἀρκοῦσι γὰρ οὗτοι
μόνοι σκοποὶ πρὸς φλεβοτομίαν· οὐ γὰρ ὁπότε πλῆθος ὠμῶν χυμῶν
ἤθροισαι τοιοῦτον, ὡς κωλύεσθαι φλεβοτομεῖν, ὁ λόγος ἐλέγχει)· ῥώμη γὰρ
cap. 2. δυνάμεως τούτοις οὐ πάρεστι· σκοπεῖν δὲ δεῖ κενοῦν ἐφ' ὧν ἐστὶ χρεία —
κενώσεως· εἰ μὴ διαφθορά τις εἴη γεγονυῖα τῆς ἐν τῇ γαστρὶ περιεχομένης —
Orib. 7. coll. 4. τροφῆς· ἐν δὲ τοῖς πυρετοῖς, εἰ συνεχεῖς εἶεν οἱ πυρετοί, δῆλον δὲ τινὰ
παροξυσμὸν φέρουσι, καθ' ὃν προστιθέντες ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεγέθους —
μένουσι, ποιούμενοι τεταγμένως, ἢ ἀτάκτως τὰς προσβολὰς, ἐπιτηρητέον,
ὡς ἔνι μάλιστα μὴ κατὰ τὰς ἐπιθέσεις τῶν ἐπισημασιῶν τὰς ἀφαιρέσεις
ποιεῖσθαι· ἀλλὰ κατὰ τοὺς διαμερισμούς· ποιούμεθα δὲ τὴν ἀφαίρεσιν ἀπὸ
Orib. 7. coll. 4. μορίων πολλῶν· εἰ μὲν οὖν (ἀπὸ μετώπου ποιῇς, τὴν εὐθεῖαν ἐν τῷ μετώπῳ
φλέβα διαιρήσεις· ἐπὶ δὲ τῶν πλείστων, κατὰ τὰ ἄνω μέρη τοῦ μετώπου,
καὶ πρὸς τῷ βρέγματι, ἔνθα [illegible] ἡ φλὲψ σχίζεται· δεῖ δὲ παρ' αὐτὴν τὴν [illegible] s.g.
σχίσιν ἐν τῷ κάτω μέρει ποιεῖν τὴν διαίρεσιν· τὰς δ' ἐν τοῖς κανθοῖς ἐγγὺς σχίσιν s.g. sed ε nov. man. — τὰς δὲ s.g.
τῆς s.g. τῆς ὀφρύος πολὺ ἀνωτέρω τῶν κανθῶν. ὄπισθεν δὲ τοῦ ὠτὸς διαιρετέον, τὴν parenthesi inclusa in margine leguntur. sed duo folia dilacerata sunt.
ἀντικειμένην τῷ τραχήλῳ τοῦ ὠτός· ὑπὸ δὲ τῆς γλώττης εἰ μὴ ἀμφοτέρας
διαιροῦμεν, τὴν ὑπερέχουσαν κατὰ μέγεθος τὴν δεξιὰν τέμνομεν· κατὰ δὲ χεῖρα,
κατὰ νῶτον τῆς χειρὸς, τὴν οὖσαν μεταξὺ τοῦ μέσου, καὶ παραμέσου δακτύλου. —
κατὰ δὲ ἰγνύαν, τὴν μεσαιτάτην. κατὰ δὲ σφυρῶν, τὰς ἔξω. ἀλλὰ —
σμικρότης πολλάκις ποιεῖ, ὡς οὐκ εἶναι ἐφ' ἡμῖν, ἃς φλέβας βουλόμεθα,
διελεῖν. ἐπὶ δὲ τῶν κατ' ἀγκῶνα, εἰ κατὰ φύσιν, ὡς ἐπὶ τῶν πλείστων,
ἐπιτήδεια εἴη τὰ τρία τὰ ἀγγεῖα, καὶ φανερὰ, τότε ἄνω τὸ κατὰ τὸν νέμω s.g.
μῦν, καὶ τὸ μέσον, καὶ τὸ πρὸς τῇ ἀποφύσει τοῦ βραχίονος διακρίνομεν
ποτὸν αὐτῶν ἐπὶ τινῶν διαιρετέον. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν λειποθυμούντων, ἢ ἐφ' ὧν
τι κακοῦται ὁ στόμαχος, ἢ τὰ τῆς δυνάμεως, τὸ ἄνω διαιρετέον ἀγγεῖον· ἐπὶ
δὲ τῶν ἀθρόας ἀφαιρέσεως χρῃζόντων, καὶ εὔτονον τῆς κενώσεως, τὸ μέσον. εὐτόνου s.g.
ἐπὶ δὲ τῶν μεταποιήσεως χρῃζόντων, ὥσπερ τῶν ἐπιληπτικῶν, τὸ κάτω. μετὰ s.g.
A hic duae paginae sequuntur cancellatae in Ms. S.G. quas ad finem reperies. Τῆς δὲ κενώσεως τοῦ αἵματος τιθέασιν ὅρον Ἱπποκράτης· τὴν μεταβολὴν 2' de rat. vict. 20.
τῆς χροιᾶς· ἴσθι δ' ὅσον ἐν τῇ φλεγμονῇ αἷμα ἐπὶ τοῦτο διὰ τὸ πλῆθος ἐστι mar. s.g.
τῆς θερμασίας ὑπαλλάττεσθαι τὴν χροιάν. τὸ δ' ἄλλο παραπλήσιον εἶναι
τοῖς μορίοις διαμένειν λέγει) γὰρ τότε τῷ ἰατρῷ, περὶ τῆς τῶν πλευρῶν φλεγμο-
νῆς· ὥστε τοῦ μὲν ἐν ὅλῳ σώματι φλεγματικωτέρου τυγχάνοντος, ἐρυθρότερον
ἔσται τὸ κατὰ τὴν) φλεγμαίνουσαν πλευράν. ἐκείνου δὲ ὄντος ἐρυθροῦ

καταστόμενον τοῦτο πρὸς τὸ μέλαν ἐκτραπήσεται. τὸ δὲ ἐκ τοῦ μέλαν ἐξ ἐρυθροῦ
μεταβολῆς ἐν τῷ μεταξὺ τὸ πελιδνόν ἐστι· τοῦτο μὲν οὖν κατὰ ἱπποκράτην
De curat. per sang. miss. 13. σημεῖον ἔστω. ἀλλὰ δεῖ ἡμᾶς ἐπίστασθαι τοὺς σκοποὺς αὐξανομένους, ἐπὶ πλείονα κένωσιν, μὴ αὐξανομένους δὲ, καθαίρειν εἰς τοσοῦτο τὴν ποσότητα τῆς κενώσεως, εἰς ὅσον ἐμήνυσαν αὐτοί. + μάλιστα δὲ τῇ μεταβολῇ τῶν σφυγμῶν, ὡς ἀψευδεῖ γνωρίσματι, προσέχειν σε χρὴ τὸν νοῦν, καὶ παύειν αὐτίκα, μεταβάλλοντος ἢ κατὰ μέγεθος, ἢ κατὰ ἀνωμαλίαν ἥντινα οὖν. ἀλλὰ περὶ τούτου τοῦ βοηθήματος ἀρκεῖ τοσαῦτα. ὁ δὲ θέλων ἀκριβέστερόν τι, δύναται μὲν οὖν ὅλον ἀναλέξαι ὅλον τὸ βιβλίον ἡμέτερον, οὗ ἐπιγραφή, περὶ φλεβοτομίας θεραπευ- + hic tres lineæ expunctæ sunt: quæ cancellatæ tantum sic leguntur in 34. μέγεθος δὲ νοσήματος καὶ ῥώμη δυνάμεως οἱ πρῶτοι σκοποὶ ἦσαν τῆς φλεβοτομίας φυλαττομένων τῶν ἤδη πρόσθεν εἰρημένων.

Orib. 8. coll. 20 τικόν. περὶ δὲ τῆς κενώσεως τῆς διὰ ἐμέτου τί δεῖ λέγειν, φανερὸν γὰρ ὅτι, τοῖς εἰωθόσι μὲν ἐμεῖν, ἐνίοτε συμφέρει προσάγειν. ἐνίοτε δὲ ἀπείρξειν. εἰ μὲν οὖν τις τὴν κοιλίαν συῤῥέοι ξανθῇ χολῇ, ἢν ὁ ἄνος εἴη πικρόχολος, καὶ χωρίον θερμὸν, ἔν τε πόνοις καὶ φροντίσι διαιτώμενος, προσεθίζειν χρὴ, τὴν χολὴν ἐμεῖν πρὶν προσαιρεῖσθαι τροφήν. εἰ δὲ διὰ τὸ πλέον ἐθέλειν οἶνον πίνειν ἐπὶ τοῦ λουτροῦ, πρὸ τῶν σιτίων, ἀπάγειν τοῦ ἔθους, καὶ τοῦ πλήθους ἀφαιρεῖν, τῶν τε σιτίων καὶ ποτῶν. ἡ γὰρ κοιλία διὰ τούτων ἀσθενὴς γενομένη, τὰς ἐξ ὅλου τοῦ σώματος περιουσίας εἰς αὐτὴν συῤῥεούσας ὑποδέχεται. ἐνίοτε δὲ ἐμεῖν προσήκει ὡς χυμὸν γλισχρὸν καὶ πλεῖστον ἀποτρίψει τῆς γαστρός. καὶ εἰ συνεχῶς τοιοῦτον χυμὸν ἀθροίζει τις ἐν τῇ γαστρὶ, συνεχῶς ἐμεῖν αὐτὸν δεῖ. ἔμπαλιν δὲ εἰ κοιλία ἀτονοῦσα, μὴ δύναται φέρειν τὰ ληφθέντα, οὐκ ἐμετέον, καὶ δοτέον ὀλίγα σιτία τε καὶ εὐστόμαχα. καὶ τοῖς ἔξωθεν ἐπιτιθεμένοις

cap. 21 φαρμάκοις ῥωννῦντες αὐτὴν ἰασώμεθα. ἐοίκασι δὲ τοῖς χαλεπῶς ἐμοῦσι κίνδυνοι οὐχ ὁ τυχὼν καὶ φλέβιον ῥῆξαι, καὶ τὴν ὄψιν βλαβῆναι, καὶ κιονίδα καὶ στόμαχον ὀδυνηθῆναι, καὶ ἄλλα κακὰ παθεῖν. διὸ ἐξευρήκασιν οἱ

cap. 20 ἰατροὶ τρόπους καθ' οὓς ἔνεστιν εὐπετῶς ἐμεῖν. ἐφ' ὧν γοῦν βουλόμεθα τὸν μετὰ δεῖπνον ἔμετον ἀλύπως κινῆσαι, τοὺς βολβοὺς τῶν ναρκίσσων ἅμα τῶν ἐσθιομένων φαγεῖν δώσομεν. καὶ οὕτως εὐήμετον αὐτοὺς ποιήσομεν. ἐμετικὸν δὲ ἐστὶ καὶ ἀναγύρεως σπέρμα, καὶ βαλάνου μυρεψικοῦ τῆς σαρκὸς δραχμὴ μία μετὰ μελικράτου ποθεῖσα. πολλάκις δὲ καὶ διὰ τῆς κάτω κοιλίας ὑπάγει, ὡς καὶ τὸ ἦρας, καὶ τὸν σπλῆνα

cap. 21. μετὰ ὀξυκράτου διακαθαίρει. ὁ δι' ἔμετος πολλὰς ὠφελείας ἐπιφέρει. καὶ γὰρ τὸ φλέγμα κενοῖ καὶ κεφαλὴν βαρεῖαν ἐπικουφίζει. καὶ τὴν ὅλην ἕξιν τοῦ σώματος ἐλαφροτέραν παρέχει, καὶ ποιεῖ καὶ προθυμότερον

φαγόντα ἀποπτύσαι κολύει· καὶ ἀποπαύσαντα οἴνου πλείονος οὐκ ἐᾷ βλαβῆναι. ὅστις δὲ ἐμεῖν ἐθέλει, στοχαστέον αὐτῷ τῶν προσφερομένων, ὡς μὴ στρυφνὰ ἢ ξηρὰ ᾖ. ἀλλὰ τὰ μὲν τοῦ γλυκεροῦ, καὶ ὑγροτέρου τρόπου. τὰ δὲ τοῦ δριμυτέρου. τοιαύτην δὲ ὅλην ἕξεις ἐν τῇ περὶ τῶν ἁπλῶν φαρμάκων δυνάμεως πραγματείᾳ. ἔστι δὲ τά δε ἥ ῥαφανίς τε καὶ εὔζωμον, καὶ τάριχος παλαιόν, καὶ ὀριγανὶς χλωρά, καὶ κρομμύου ὀλίγον, καὶ πράσου καὶ τῶν ὀσπρίων πτισάνας, μέλιτος ἐχούσας καὶ τὰ ἀπὸ τῶν κυάμων ἔτνη, καὶ τὰ πίονα τῶν κρεῶν. τῶν οἴνων δὲ τοὺς γλυκυτέρους αἱρετέον. ἔτι δὲ ἐπιπολαστικώτεροι, καὶ μᾶλλον εἰ χρανιοῦτο τοῦ εἰωθότος ὑδαρέστερον γένει δὲ μὴ βιαζόντα προθυμούμενον πάντα ἐξεμεῖν ἀκριβῶς. ἀλλ' ὅταν κενωθῇ τις ἱκανῶς, ἐᾶν. μετὰ δὲ τὸ ἐμεῖν τὸ δοκοῦν εὔλογον εἶναι, διάνιψον τὴν κοιλίαν ὥσπερ ἀγγεῖον τι, πιὼν τὸ μελίκρατον. ἢ ὕδωρ πολύ, καὶ πάλιν ἐμέτου. — κλυστῆρσι δὲ χρώμεθα πολλάκις ἐπὶ τοῖς νοσήμασιν, ὅτε τῶν ἄλλων χρεία οὐκ ἔστιν. ποικιλοτρόπως δὲ σκευάζονται. οἱ μὲν εἰσὶν ἁπαλοί, οἱ δὲ δριμεῖς, ἁπαλοὶ μὲν ἐξ ὕδατος θερμοῦ ὑδρελαίου τε καὶ γάλακτος — συνίστανται. τοιοῦτον δὲ ἐστὶ καὶ ἀφέψημα χόνδρου, τράγου, λινοσπέρμου, μαλάχης, ἐνίοις δὲ προστίθεται στέαρ χήνειον ὕειον, αἴγειον, τράγειον, ὀρνίθειον, βούτυρον, ῥητίνη, τερμινθίνη, πήγανον, κύμινον, δάφνιδες, ἄνηθον, καὶ τὰ τοιαῦτα. δριμεῖς δὲ ἅλμη, θαλασσία, γάρος σιλούρου, ἴρεως — ἀφέψημα, θύμου, θύμβρου, ἀριστολοχίας στρογγύλης, συκῆς ἀγρίας, ἀψινθίου, κολοκυνθίδος, κνίκου, μέλανος ἐλλεβόρου, πολυποδίου, λινοζώστεως, καὶ μελίκρατον μεθ' ἁλῶν. καὶ νίτρου, κενταυρίου χυλός. χρώμεθα δὲ τοῖς ἁπαλοῖς, ἐφ' ὧν ξηρὸν ἐγκατέχεται κόπριον. καὶ ἐφ' ὧν μείζονος βοηθήματος χρῄζομεν, ὡς δρώπακος, φλεβοτομίας, καὶ χειρουργίας. οἱ δὲ δριμεῖς — κλυσμοὶ ἁρμόζουσι τοῖς ἀλγήμασι πλευροῦ, ὅλων ῥευματισμοῖς, κεφαλαίᾳ, καταφορᾷ, περιπνευμονίᾳ, κυνάγχῃ, τετάνῳ, ἐπιληψίᾳ, μανίᾳ, ἰσχιάσι, ὀφθαλμίᾳ, ὀρθοπνοίᾳ, καὶ ληθάργῳ. κατέχονται δὲ τὰ σκύβαλα ἢ ἄνω, ἢ κάτω. γνωρίζεται δὲ ἐκ τούτων σημείων· ἡ μὲν οὖν παρὰ τὴν νόσον τῆς ἄνωθεν διάτασις. στομάχου καὶ κατὰ — μετάφρενον ὀδύναι, καὶ στενοχωρίαι πνεύματος συνεδρεύουσιν· παρὰ δὲ τῆς νήστεως καὶ λεπτῶν ἐντέρων ναυτίαι, καὶ σπασμοί, καὶ πυρέσσουσι, περὶ ὀμφαλὸν πυκναί. κώλου δὲ κακοπραγοῦντος, φυσῶν ἐπισχαί, καὶ στρόφοι βίαιοι, ὀσφύος κοπώδες βάρος. διὸ πρὸς πολλὰ τε κλυστῆρες χρησιμεύουσι· ὡς ἐπὶ τῶν ἐσχάτων ἐντέρων νοσούντων. ἐπὶ.

Left margin: χρανιοῦτο

Left margin: orib. 8. cap. 24.

Right margin: τῶν marg. s. g.

Right margin: legitur ῥᾷον δὲ τις καθήμενος ἐμεῖ ἢ ὀρθός. sed nova manu, expungitur in utroq. cod.

Right margin: κούκου cancell. s. g.

Right margin: sequentia cancellata leguntur in s. g. χυλὸς πτισάνης, ἀνδράχνης, ἀρνογλώσσου, τεύτλου, ὀρύζου, φακῶν, ῥόδων.

Right margin: sequentia cancellata leguntur in s. g. τὸ δὲ δριμὺ πρὸς τὸ ἀποθεραπεῦσαι καὶ ἀπορρήξεως χάριν. ἵνα μὴ ἐγκαθήμενα τινὰ τῶν δριμέων ἐπὶ πλεῖον δάκνῃ. quae sequentur usque ad ληθάργῳ in marg. leguntur

Right margin: ὠλίναι s. g.

ἐπὶ χολέρας ξηρᾶς, λειεντερίας, διαρροίας, τεινεσμοῦ, καὶ ἄλλων πολλῶν, ἃ οὐ χρὴ νῦν καταριθμεῖν. ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἀλμυροῦ ὕδατος ἐνίοτε κλύζειν ἀναγκαζόμεθα, ὅταν τὰ τῶν ἐντέρων ἕλκη κατὰ τὰς δυσεντερίας σεσηπότα τυγχάνῃ, ὡς ἀπορρίψασθαι πᾶν ὅτι ἂν σεσηπὸς ᾖ. καὶ ἅμα πολλάκις τῶν ἑλκῶν ὡς λεπίδας ἕλκεσθαι. τοῦτο δὲ ποιητέον, ἕως ἂν ἐκκαθαίρηται τὸ ἔντερον. τούτου δὲ καθαρθέντος τοῖς καθαίρουσι τὸ περίττωμα φαρμάκοις ἐν τῷ κλυσμῷ χρώμεθα. πλὴν δὲ τοῦ κλυστῆρος ἐστὶν ἄλλα κενωτικὰ καὶ τοῦ σώματος, καὶ τῶν καθ' ἕκαστα τῶν μορίων, ὡς τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν ἄλλων. ταῦτα δὲ ἢ ἀποφλεγματισμοί, ἢ ἔρρινα, ἢ ὑποκαπνισμοί, ἢ ἀποδακρυτικὰ καλεῖται. ἀλλὰ ὁ ἀποκαπνισμὸς οὐ πολλοῖς, ἀλλὰ μόνοις τοῖς περὶ τὸν θώρακα νοσοῦσιν ἐστὶν ἐπιτήδειος. καὶ οὐ τούτοις πᾶσι· διότι οὐχ ἁρμόζει τοῖς τὸ αἷμα πτύουσι. οὐδὲ τὸ ξηρὸν ἔχουσιν νόσημα περὶ τὸν θώρακα. ἀποφλεγματισμὸς δὲ χρήσιμος ἐστὶ μετὰ τὴν τοῦ ὅλου σώματος κάθαρσιν. οὕτω δὲ καὶ τὰ ἔρρινα. γίνονται δὲ οἱ ἐκ τοῦ χυλοῦ τοῦ κυκλαμίνου, ἢ σεύτλου, ἢ ἐλατηρίου λείου, καὶ κεφίας, καὶ ὅσων ἐστὶ τῆς τοιαύτης ὕλης. τῶν δὲ ἀποδακρυτικῶν ὀλίγη χρῆσις ἐστί. χρώμεθα δὲ ἐπὶ μόνων ὀμμάτων χρονίως κατεξηραμμένων. καὶ τῶν ψωρωδῶν βλεφάρων. λοιπὰ δὲ ἐστὶ τὰ διὰ τῶν οὔρων κενωτικά, ὧν χρῆσις οὐκ ἐστιν ἐπιτήδειος πᾶσι. φυλακτέα γὰρ ἐπὶ τοῖς μαραίνουσι, ἐπειδὴ ἱκανῶς διοχλοῦ τοὺς τοιούτους. τῶν δὲ διουρητικῶν τὰ μὲν διὰ στόματος λαμβάνεται, ὡς πόματα· τὰ δὲ τῇ βαλάνῳ προσάγεται. χρώμεθα δὲ τούτοις, ὅταν ὑπερπλησθεῖσα ἐστὶν ἡ κύστις, καὶ μὴ δυναμένη κενοῦν τὸ οὖρον. περὶ δὲ τῶν ἱδρωτικῶν τε, καὶ βαλανείων, καὶ τῶν ἄλλων κενωτικῶν βοηθημάτων, οὐκ εὔκαιρον εἰπεῖν ἐνταῦθα· διὸ πρὸς τὰ ἑξῆς ἰτέον.

hic duae lineae expunguntur, quae cancellatae sic leguntur in S.G.: ἐπὶ ἰλέου, ἐπὶ κωλικῶν, νεφριτικῶν, ὑστερικῶν, κύστεως ἐλκουμένων ἀσκαρίδων, δυσεντερίας,

πολλοῖς nov. man. S.G.

Orib. 8 coll. 12.13.14.14.

ἡ nov. man. S.G.

διοχλεῖ nov. man. S.G.

ιγ' Ἔκκλισις

Καὶ τοῦτο ἓν ἐστὶ τῆς ἰάσεως εἶδος, ἐπὶ δὲ οὐκ ἀεὶ δυνάμεθα κενοῦσθαι, ἢ καθαίρειν, ἐστὶ δὲ τι ἐν τῷ μορίῳ ἐστηριγμένον, ὅπερ ἐνοχλεῖ, σπεύδομεν τοῦτο ἐκκλίνειν. ὡς μήτε ἐνοχλεῖν ἔτι, μήτε ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ σήπεσθαι. πῶς δὲ ποιητέον τοῦτο, αὐτὸς ἐφεξῆς διδάσκει, προστιθεὶς τάδε.

ἐστὶ nov. man. S.G.

ιδ´ παροχέτευσις ἐς κεφαλὴν, ἐς τὰ πλάγια, ᾗ μάλιστα ῥέπει· ἢ ἀντίσπασις ἐπὶ τοῖσιν ἄνω, κάτω· ἄνω, ἐπὶ τοῖσιν κάτω. ἢ ξηρῆναι, ἢ οἷσι τὰ κάτω, ἢ οἷσι τὰ ἄνω. ἢ ἐκκλῖναι· ἢ οἷσι παρηγορῆσαι.

Orib. 8. coll. 18. 6 meth. 6. 7.

Παροχέτευσις τοῦ αὐτοῦ γένους ἐστὶ τῇ διὰ τοῦ δεχομένου μορίου τὸ ῥεῦμα κενώσει. τῇ δὲ ἀντισπάσει κωλύομεν τὰς σφοδροτάτας τῶν χυμῶν ἐπιρροὰς, ἀθρόως κατασκήπτειν· Ἱπποκράτης δὲ ταῦτα ἐξεῦρε κοινὰ πάσης ἀμέτρου κενώσεως βοηθήματα. παροχέτευσις μὲν εἰς τοὺς πλησίον τόπους γίνεται. ἀντίσπασις δὲ εἰς τοὺς ἀντικειμένους. οἷον εἴ τις διὰ ὑπερῴας κενοῦται, διὰ ῥινῶν μὲν παροχετεύομεν· κάτω δὲ ἀντισπῶμεν. ὡς καίτοι διὰ τῆς ἕδρας γυναικὶ ῥυείσῃ, διὰ μήτρας μὲν ἡ παροχέτευσις· — τῇ nov-man- s.g.
ἄνω δὲ ἡ ἀντίσπασις. δεῖ δὲ τὸν ἰατρὸν εἶναι τῆς φύσεως μιμητήν. αὕτη δὲ τοῦτο δρᾷ πολλάκις, ὥσπερ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς γέγραπται. γυναικὶ μὲν φησὶν, αἷμα ἐμεούσῃ τῶν καταμηνίων ῥαγέντων λύσις. διόπερ ἡμεῖς εἰώθαμεν ἐν τῇ τῶν καταμηνίων σφοδροτέρᾳ καὶ ἀθρόᾳ κενώσει, καὶ ἐν ταῖς τῆς μήτρας αἱμορραγίαις ἄνω ἀντισπᾶν. τοῦτο δὲ ποιούμεθα σικύαν μεγίστην ὑπὸ τοὺς τιτθοὺς προσβάλλοντες. τὰς δὲ ἐκ τῶν ῥινῶν αἱμορραγίας τοὐναντίον ποιοῦντες, ἐπέχομεν· τουτέστι κατὰ τῶν ὑποχονδρίων μεγίστας σικύας προστιθέντες. οὕτω δὲ χρὴ τὴν σικύαν κατ᾽ ἰνίον προστιθέναι, μὴ ἀντισπᾶσθαι τὴν ὕλην ὀπίσω (οὖσαν, καὶ) πρὸς τοὺς ὀφθαλμοὺς — καταφερομένην. κατὰ δὲ τὸν αὐτὸν τρόπον τὴν τοῦ μετώπου τέμνομεν φλέβα, πρὸς τὸ ἕρπειν τὴν ἐν τοῖς ὄπισθεν τοῦ ἐγκεφάλου μέρεσιν —

haec sine dubio delenda ut ēt ex lib. Rabi Moysis prat. 13. aph. apparet. ubi est haec sentent. marg. Ms. s.g.

τυγχάνουσαν ὕλην, πρὸς τὰ πρόσω. οὕτω δὲ ὅταν (ἐκ τοῦ[τοῦ s.g.] δεξιοῦ μυκτῆρος ῥυῇ, ἐφ᾽ ἥπατος ἐρείδειν. ὅταν δ᾽ ἐξ[al. s.g.]) ἀριστεροῦ, κατὰ σπληνός. καὶ ὅταν ἐξ ἀμφοτέρων, τοῖς σπλάγχνοις ἀμφοτέροις τὰς σικύας ἐπιφέρειν. — parenthesi inclusa in margine leguntur. — pri s.g.

ἔστι μὲν οὖν κοινὸς ὁ λόγος ἐπὶ τῶν ἄλλων ῥευμάτων ἁπάντων, — ἀντίσπασις καὶ παροχέτευσις. ὡς τὰ μὲν διὰ γαστρὸς, ἤτοι δι᾽ οὔρων, ἢ μήτρας. τὰ δὲ δι᾽ οὔρων, ἤτοι διὰ μήτρας, ἢ δι᾽ ἕδρας. ὡσαύτως δὲ καὶ τὰ διὰ μήτρας, ἤτοι δι᾽ οὔρων, ἢ διὰ γαστρός· ἐπὶ δὲ τῶν κατ᾽ ὀφθαλμοὺς, καὶ ὦτα, καὶ ὑπερῷαν, διὰ ῥινῶν ἡ παροχέτευσις. ἡ δὲ ἀντίσπασις ἄνω μὲν ἐπὶ τοῖς κάτω πᾶσι. κάτω δὲ ἐπὶ τοῖς ἄνω. καὶ μέντοι κἀκ τῶν δεξιῶν ἐπὶ θάτερα. κἀξ ἐκείνων ἐπὶ ταῦτα. κἀκ τῶν εἴσω πρὸς τὰ

ἔξω. κἀκ τούτων αὖ πάλιν πρὸς ἐκεῖνα. εἶπε δ' αὐτὸς ἐν τῷ ἕκτῳ
2. in 6 ep. 28. 29. ἢ δεῖ s.g. τῶν ἐπιδημιῶν, «ἀντισπᾶν, ἢν μὴ ᾗ δεῖ, ῥέπῃ (ἢν δ' ὅπῃ δεῖ, τουτέοισι δεῖ parenthesi inclusa in margine ponitur.
ἰσθμοῦν, οἷος ἕκαστα ῥέπει) καὶ ἡμεῖς ἤδη εἴδομεν ἄνω ἀχθέα εἶναι ἢ * s.g.
κρέσσω τῶν συμφερόντων χωρίων.» ἀποτρεπτέα δὲ καὶ ἀντισπαστέα
τὰ μὴ s.g. μὴ καλῶς ῥέποντα. ταὐτὸ δὲ τοῦτο ποιήσεις ἢ τοὺς πρὸς τὸ αἷμα εἰ nov. man. s.g.
ῥέψαντας χυμοὺς δι' ἐκείνης κενώσεις. τὸν αὐτὸν τρόπον τῆς ὄπισθε
4 aph. 68. κεφαλῆς ὀδυνωμένης ἢ s.g. ἐν μετώπῳ ὀρθία φλὲψ τμηθεῖσα (ὡς εἴρηται)
ὠφελεῖ. οὐ δὲ μόνον κενοῖ, ἀλλὰ καὶ ἀντισπᾷ· ἔστι δ', ὡς ἔφην, τῆς ἀντι-
σπάσεως ἐπὶ τὰ ἐναντία, ὡς κατὰ μῆκος μὲν ἄνω καὶ κάτω. κατὰ πλάτος
δὲ ἔνθα καὶ ἔνθα, τουτέστιν ἐπ' ἀριστερά τε καὶ δεξιά. κατὰ βάθος δὲ ὄπισω
τε καὶ πρόσω. οὕτω γοῦν ὀφθαλμῶν χρόνια ῥεύματα πολλάκις
ἐθεραπεύθη διὰ τῶν κατ' ἰνίον μερῶν αἵματος ἀφαιρεθέντος, καὶ τῆς σικύας
4 meth. 6. ἐπιφερομένης. οὕτω δὲ ἐν τῷ περὶ τῶν ἑλκῶν γράφει. ἐπὶ παντὶ ἕλκει
ἐρυσιπέλατος ἐπιγενομένου κάθαρσιν ποιεῖσθαι τοῦ σώματος. ἐφ' ὁπότερα ἂν μάλιστα marg. s.g.
συμφέρῃ τῷ ἕλκει, εἴτε ἄνω, εἴτε κάτω. τὸν αὐτὸν ἡμῶν προσδιορισμὸν
παραλιπόντος, ὡς μάλιστα ῥέπει, τότε ἀντισπαστέον. εἰ μὲν οὖν σφοδρῶς
φέροιτο τὸ ῥεῦμα, διὰ τῶν ἐναντίων ἀντισπάσομεν. ἄνω μὲν γενομένου
τοῦ ἕλκους, κάτω καθαίροντες. εἰ δὲ ἐν τοῖς κάτω μέρεσι συσταίη, τὴν ἄνω
κοιλίαν κινοῦντες s.g. ἐμοῦντες. εἰ δὲ πεπαυμένον εἴη, καὶ κατὰ τὸ μόριον ἐστηριγμένον,
παροχετεύειν ἄμεινον. ἐγγυτέρω γὰρ ἡ μετάληψις, καὶ ἡ ὁρμὴ, καὶ ἡ ὁλκὴ s.g.,
τῷ καθαίροντι φαρμάκῳ ῥᾷον ἐκ τοῦ πλησίον. οὕτω δὲ λέγομεν τῆς
3. in progn. 3. 3. σφοδρᾶς αἱμορραγίας βοήθημα τὴν φλεβοτομίαν εἶναι. ἡμεῖς δὲ πολλάκις
τοῦτο ἐπράξαμεν, ἐναργῶς ἱστάντος τὴν ἄμετρον φορὰν τοῦ αἵματος.
εὔδηλον δ' ὅτι τὴν κατ' εὐθὺ χεῖρα τέμνειν χρὴ, τοῦ μυκτῆρος, ἐξ
οὗ ῥεῖ τὸ αἷμα λάβρως, καὶ ταύτης αὐτῆς τῆς χειρὸς τὴν ὠμιαίαν λαύρως in textu
φλέβα διαιρεῖν. εἰ δὲ ἐξ ἀμφοτέρων, ἀμφοτέρας διαιρεῖν. ποιούμεθα δὲ
τὴν τομὴν, οὐ τοῦ κενῶσαι, ἀλλὰ ἀντισπάσεως ἕνεκα. δεῖ μέν τι
χρῆσθαι τῇ φλεβὸς τομῇ πρὸ τῆς αἱμορραγίας. ἱπποκράτης δὲ κελεύει
de curatione per sang. miss. ἀντισπᾶν εἰς τὰ ἐναντία, κενώσεως δὲ ἕνεκα κατ' ἴξιν. ὅσα δὲ τἀναντία s.g.
κατ' ἴξιν αἱμορραγεῖ μεγίστην ὠφέλειαν ἐπιφέρειν τοῖς νοσοῦσιν φησί.
τὰ δ' ἀνάπαλιν αἱμορραγοῦντα, μηδὲν ὠφελεῖν, μᾶλλον δὲ καὶ
βλάπτειν ἐνίοτε, τῷ καταλῦσαι τὴν δύναμιν, ἄνευ τοῦ τὸ πάθος

κουφίσαι. οὔτε γὰρ ἐπὶ σπληνὶ μεγάλῳ μυκτὴρ δεξιὸς αἱμορραγήσας, οὔτε ἀριστερὸς ἐφ᾽ ἥπατι φέρει τινὰ ὠφέλειαν. ἀλλ᾽ ἡ ἀντίσπασις μὲν ἐν τοῖς κατ᾽ εὐθὺ ἀντισπωμένοις ἐναργῆ τὴν ὠφέλειαν ἐν τάχει δείκνυσιν:
2. ad Glauc. 2. ἐπὶ δὲ τοῖς ἀναπαλιν οὐκ ἔτι. ὅταν μὲν οὖν οἱ χυμοὶ εἴσω ῥέπουσιν ἔξω ἀντισπάσεις. ὅταν δὲ ὀπίσω, σὺ πρόσω. ὅταν δὲ ἔνθα, σὺ πάλιν ἔνθα εἰς τοὐναντίον ποιήσεις. ὅταν δ᾽ ἡ νόσος πρὸς τὸν θώρακά τε καὶ τὸν στόμαχον φέρηται, τότε τὰς χεῖρας ἀναιμάσσειν χρή, καὶ τοὺς πόδας βιαίως. ἵνα τὸ λοιπὸν ἀντισπάσηται. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, ἀναφερομένου πρὸς τὴν κεφαλὴν περιττώματος, ἢ πρὸς τὴν κοιλίαν, εἰς τοὐναντίον σπᾶν πεφύκασι τὰ δάκνοντα φάρμακα ταῖς χερσί τε καὶ τοῖς ποσὶ προστιθέμενα. ἀλλὰ καὶ τὴν ῥύσιν εἰς τὸ στόμα ἢ ὑπερῴαν ἢ τὸν γαργαρεῶνα περιττότητα, πρὸς τὰς ῥῖνας παροχετεύειν χρή, διὰ τῶν δακνόντων φαρμάκων. ἅπερ ἔρρινα προσαγορεύομεν, τὴν δὲ εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸ στόμα ἐρύειν, τὰ γαργαρίσματα δάκνοντα ποιῶν. ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων διὰ ὧν χρὴ τὸ βοήθημα ἐπιφέρειν, καὶ ὅπως ἡ θέσις διδάσκει. καὶ τοῦτ᾽ ἔστιν ὅπερ φησὶν αὐτὸς ἐπὶ τοῖς ἄνω κάτω, ἐπὶ δὲ τοῖς κάτω ἄνω. τῶν μὲν οὖν ἔτι ἐπιρρεόντων ἀντισπάσεις. τῶν δ᾽ ἤδη κατειληφότων τὸ μόριον ῥευμάτων ἡ παροχέτευσις ἴαμα. ἄμφω δὲ ταῦτα ἤδη τῆς κενώσεως εἴδη κελεύει ὁ παλαιὸς διὰ τῶν κοινῶν ποιεῖσθαι φλεβῶν: οἷον ὡς εἶπον, τὰς ἐπὶ μητρῶν ἀντισπάσεις, εἰ τὴν ἐν ἀγκῶνι τέμνοις φλέβα, ἢ παρὰ τοὺς τιτθοὺς σικύας προβάλλοις. ἢ εἰ τὰς χεῖρας θερμαίνοις, καὶ ἀνατρίψαις, καὶ διαδήσαις. παροχετεύσεις δὲ τὰς ἐν ἰγνύαις, ἢ σφυροῦ διαιρῶν, καὶ σικύας μηροῖς προσβάλλοις, καὶ θερμαίνων, καὶ ἀνατρίβων, καὶ
5 meth. 6. διαδέων τὰ σκέλη. τῶν δὲ τῶν ἀντικειμένων μερῶν τρίψεις, μάλιστα δὲ διὰ φαρμάκων θερμαινόντων τῶν ἀντισπαστικῶν ἐστὶ βοηθημάτων. ὥσπερ γε καὶ οἱ ἀντικείμενοι τῶν φυσικῶν πόρων ἀναστομωθέντες. εἰ μὲν
2. ad Glauc. 2. οὖν δεξιὰ μήτρα πεπόνθοι, ἐκ δεξιᾶς χειρὸς, καὶ σκέλους ἀπάγοις τὸ αἷμα. τῆς δὲ ἀριστερᾶς πεπονθυίας, ἐκ τῶν ἐν ἐκείνῃ κατ᾽ εὐθὺ κώλων, εἰ δέ τι τῶν ἄνωθεν, φλεγμαῖνον εἴη, ὡς ἐν συνάγχαις τε καὶ ὀφθαλμίαις, καὶ ὅσα περὶ κεφαλήν, τὰς ἔξωθεν φλέβας, καὶ κατ᾽ εὐθὺ διαιρήσεις. σπληνὸς δὲ φλεγμαίνοντος χρὴ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὰς ἔνδον φλέβας τέμνειν. καὶ εἰ ἥπατος τῆς δεξιᾶς ὡσαύτως. τῶν κώλων δ᾽ αὐτῶν

πεπονθότων, ἀπὸ τῶν ὁμοζύγων ἡ κένωσις, εἴτ' ἀντισπᾶν, εἴτε παροχετεύειν ἐθέλοις. πλὴν εἰ χρόνιον εἴη τὸ πάθημα· τηνικαῦτα δὲ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ πεπονθότος. οὕτως κἀπὶ τῶν συναγχικῶν τὰς ὑπὸ τὴν γλῶσσαν φλέβας τέμνομεν, ὅταν ἤδη τὸ ὅλον μὲν σῶμα ἤδη κενὸν εἴη· χρονίζῃ δὲ τὸ πάθος. οὕτω δὲ καὶ σπληνὶ καὶ ἥπατι σικύας προσβάλλομεν.

2. ad glauc. therapeut.

ἔτω δὲ καὶ ἄλλο τι, καὶ ἄλλο μέρος ἀποσχάζομεν πεπονθός, οὐχ ἐπιρρεόντων ἔτι τῶν χυμῶν. ἐπεὶ δὲ τὰ μόρια τοῦ σώματος, τὰ μὲν ἔνδον αὐτῶν εὐρύτητας ἔχει, τὰ δ' ἔξωθεν, τὰ δ' ἑκατέρωθεν, τὰ δὲ οὐδετέρωθεν, v expungatur s.y. χρὴ εἰδέναι, ὅσα δεῖ ξηραίνεσθαι, ὅσα δ' οὔ. τῶν μὲν οὖν ἁπλῶν αἱ ἀρτηρίαι, καὶ φλέβες, καὶ νεῦρα, αἱ μὲν ἐν τοῖς κώλοις ἔνδον αὐτῶν· ἀλλ' ἐντὸς περιτοναίοις, καθ' ἑκάτερα· νεῦρα δὲ τὰ μὲν ἐν τοῖς κώλοις, κατ'

ὅσα δ' ἐντὸς s.y.

οὐδέτερον ὅσα αὐτὸς περιτοναίοις κατὰ θάτερον· τοῖς δὲ σπλάγχνοις σχεδὸν — ἐντὸς ἅπασιν ἔνδοθέν τε καὶ ἔξωθεν εἰσὶν εὐρυχωρίαι μεγάλαι. ἡ πρακτικὴ ἡ σὰρξ αὐτῶν, ἡ μὲν τοῦ πνεύμονος μανή· ἔμπαλιν ἡ τῶν νεφρῶν πυκνοτάτη. καὶ μετὰ ταύτην ἡ τοῦ ἥπατος· ἡ δὲ τοῦ σπληνὸς εἰς ὅσον πυκνοτέρα τῆς τοῦ πνεύμονος, εἰς τοσοῦτον μανοτέρα τῆς τοῦ ἥπατος. ἐν ἅπασι μὲν οὖν τούτοις ὅσα μὲν οὐδετέρωθεν ἔχει κοιλότητας ἐνδεχομένας τὸ περιττὸν τοῦ ῥεύματος, ταῦτα δεῖται ξηραίνεσθαι κἂν μὴ πάνυ ξηρὰ τὴν φύσιν ᾖ, καθάπερ τὰ νεῦρα· καὶ μάλιστα τὰ ἐν τοῖς κώλοις. ὅσα δὲ ἔξω τε καὶ εἴσω δύναται χαλάσαι τι τῆς φλεγμονῆς, οὐκ δεῖται τῶν ἱκανῶς ξηραινόντων. καὶ μάλιστα εἰ χαύνην ἔχοι τὴν σάρκα, καθάπερ ὁ πνεύμων. ἔστι δὲ τινὰ ἃ χρὴ ἐκκλύζεσθαι ἢ διὰ τῶν κλυστήρων, ἢ διὰ τοῦ ἐμετηρίου φαρμάκου. καθ' ὅτι δὲ μέρος, ἢ καὶ ἄνω, ἢ καὶ κάτω ποιητέον τοῦτο, οὐδεὶς οἶμαι ἀγνοεῖ. μέχρι δὲ πού ταῦτα ποιεῖσθαι χρεών, τὸν ὅρον τὴν παρηγορίαν τίθημι.

ιέ. μὴ τὰ ἐκχυμώματα εἰς τὸ εἴσω ἀπολαμβάνειν· ἀλλὰ τὰς ἐφόδους — ξηραίνειν.

2. in 6. epid. 7. 8. y.

Ἤρξατο διδάσκειν ἡμᾶς Ἱπποκράτης πολλοὺς τρόπους θεραπειῶν, γεγραμμένους τελεώτερον ἐν τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ βιβλίοις· ὡς περὶ καθάρσεως, καὶ κενώσεως, καὶ τῶν ἄλλων εἴρηται ἔμπροσθεν ἡμῖν· καὶ γὰρ ἐδίδασκεν ὅταν κενῶσαι δέῃ διδάσκει

δεόμενον κενώσεως μὴ καθ' ὃ δεῖ χωρίον ὁρμήσῃ, [παροχετεύειν μὲν δὲ — ἐκκενοῦσθαι legitur sed expunctum
πόρρω πάνυ τοῦ προσήκοντος, μηδ' εἰς τὸν ἐναντιώτατον τόπον. ἀλλ' εἰ δι' οὔρων
ὁρμήσῃ ἐκκενοῦσθαι, κεκακωμένης κύστεως, ἢ νεφρῶν· τότε ἄμεινον διὰ τῆς
γαστρὸς παροχετεύειν. εἶτα δὲ ἀκόλουθον τῷ παροχετεύειν ἐπενηνέχθαι τὸ
ἀντισπᾶν, καὶ τὸν χυμὸν μὴ τὸν ἰόντα ἄγειν. ἐὰν μὲν γὰρ τὸ λυποῦν ἐκκρίνηται, μὴ marg. S.G.
συμμέτρου τῆς κενώσεως οὔσης, δέχεσθαι χρὴ μηδὲν αὐτὸ περιεργαζόμενον. —
ὥσπερ εἰ καὶ μὴ συμμέτρως γένοιτο πράττειν αὐτόν τι ποτὲ μὲν ἐπέχοντα
τὸ πλῆθος, ποτὲ δὲ παροξύνοντα τὸ τῆς κενώσεως ἐλλιπές. διδάσκει γὰρ
τοὺς πρὸς αἷμα ῥέψαντας χυμοὺς μέχρι ἐκείνου χρῆναι κενοῦν. ἐπειδὴ πόρρω
πάλιν αὐτοῖς ἐστὶν ἡ εἰς τὸ βάθος ἀντίσπασις, ὡς διὰ γαστρὸς ἢ ἐμέτων —
ἐκκενοῦσθαι. αὐτὸς γὰρ ἐκχυμούμενα καὶ ἐκχυμώσεις καὶ ἐκχυμώματα —
εἴωθεν ὀνομάζειν τὰς ἐκ τῶν ἀγγείων ἐκχύσεις τε καὶ κενώσεις χυμῶν.
5 κατὰ τόπ. γίνονται γὰρ αὗται ὅταν τῶν ἐν τῷ δέρματι φλεβῶν θλασθεισῶν αἷμα
διὰ τῶν θλασμάτων ἐκχυθῇ. οὐ μὴν γε καθ' ἕνα τόπον τὸ οὕτως —
ἐκχυθὲν αὐτίκα εἰς θρόμβον ἥκει. ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἔκχυσις κατὰ —
διαπήδησιν γίνεται. (ἐὰν δ' οὕτω συστῇ, πελιδνοῦται, καὶ μελαίνεται)) ὅτι parenthesi inclusa in margine leguntur
τὸ αἷμα εἰς πολλὰ μόρια τοῦ σώματος διαζεῖται: διὰ τοῦτο σπεύδειν
χρὴ θεραπεύειν αὐτίκα αὐτό, πρὶν μέλαν γενέσθαι, ἐπιχειροῦντες —
διαφορεῖν τὸ αἷμα, εἰδότες δυσδιαφόρητον εἶναι, ἐπειδὰν θρομβωθῇ.
πῶς δὲ δεῖ τὰ ἐκχυμώματα θεραπεύειν, καὶ μεμαθήκασιν ἐπιστημονικῶς
διά τε τῆς θεραπευτικῆς πραγματείας, καὶ προσέτι διὰ τῆς τῶν κατὰ
4 marc. ult. τόπους φαρμάκων (συνθέσεως. λεχθήσεται) δὲ ὅμως καὶ νῦν τινά. ἰσχυροτέρων
γὰρ δεῖται φαρμάκων, ἅπαντα διὰ βάθος πεπονηκότα σώματα, τῶν πεπονηκότα marg. S.G.
ἐπιπολῆς ἀρρωστούντων. αἱ δὲ ἐκχυμώσεις ἅπασαι τὸν σκοπὸν τῆς
ἰάσεως τὴν κένωσιν ἔχουσιν. ἐπειδὴ δ' ἔξω ῥέπει, οὐ χρὴ μηδαμῶς ῥέπουσιν nov. man. S.G.
αὐτὰ εἴσω μεταφέρειν. τοῦτο γὰρ ἄνωθεν μεμαθήκαμεν, ἀκτέα ᾗ —
ῥέπει. ὥστε θερμαινόντων αὐτά, καὶ μετρίως ξηραινόντων ἐστὶ χρεία. χρεία nov. man. S.G.
ὅσα γὰρ ἰσχυρῶς ξηραίνει, διαφορεῖ μὲν κατ' ἀρχὰς ἐνεργέστερον τῶν
ἀσθενεστέρων. ἀπολείπει δέ τι λείψανον τῆς διαθέσεως σκιρρῶδες καὶ
δυσίατον. τὰ δὲ ξηραίνοντα, καὶ θερμαίνοντα φάρμακα, καὶ ταῦτα δὲ

τὰ συνήθως ὀνομαζόμενα χαλαστικά, καὶ τούτων ὅσα πρὸς τὸ ξηρότερον ἀποκεχώρηκεν, οὔπω σαφῶς μέν, ἤδη δὲ ἐναργῶς ἐστι σωματικά, τῶν ἐκχυμώσεων ἁπάντων ἐστὶν ἰάματα· ἐπειδὰν μέντοι διαφορηθῇ τὸ σύμπαν ἐκχύμωμα, ἁπασῶν mar. s.g. ξηραίνειν ἤδη σφοδρότερον ἐγχωρεῖ τὸ ῥῆγμα, εἴ ποτ᾽ εἴη, καὶ συνάγειν — ἐπιδέσει s.g. ἐπουλώσει

ιε´ Τάραξις. κατάκλυσις. διάνιψις. ὅσοιν ἀποστήσεται πρὸς ἕδρην, ὅθεν ἀφέλκεται, ἢ ἢ s.g.
φάρμακον ἢ ἕλκος. ἢ χυμός τις συνεστηκώς, ἢ βλάστημα, ἢ φῦσαι, ἢ θηρίον,
ἢ καῦμα. ἢ ἄλλο τι πάθος.

Τρόπους ἰάσεως πολλοὺς διδάσκει, ἢ μᾶλλον προστίθησι· ὅτι χρῆσθαί ἡμᾶς συμβουλεύει, ὅταν τὸ περὶ τὴν ἕδραν καὶ τὰ ἔντερα, μάλιστα δὲ τὸν ἀπευθυσμένον ἀνιᾷ. δύναται δὲ εἶναι τοῦ πάθους αἴτιον ἡ ἀπόστασις, ἢ φάρμακον, τουτέστι δηλητήριόν τι, ἢ ἕλκος, ἢ χυμός τις ἐνταῦθα συνεστηκώς, καὶ ἐστηριγμένος· ἢ ἀπόφυσις, καὶ ἀποβλάστησις· ἢ καὶ φῦσα περιεχομένη, καὶ μὴ δυναμένη διαπνεῖν, καὶ ἐξιέναι, ἢ σιτίον μὴ κατειργασμένον ἢ θηρίον τι, ἐνταῦθα γεγενημένον· ὡς ἕλμινθες, τά τε ὁμοιότροπα θηρίδια· ἢ καῦμα ἐνοχλοῦν, ἢ καὶ ἄλλο κακόν. ταῦτα δὲ πάντα ἐρεθισμοῦ, ἣν τάραξιν αὐτὸς καλεῖ· καὶ κατακλύσει, καὶ λουτροῦ θεραπεύονται, ἢ παρηγορεῖται· περὶ δὲ τούτων διαλεξάμενοι ἤδη ἐν τοῖς περὶ πεπονθότων τόπων ὑπομνήμασιν, καὶ οὐ χρὴ νῦν μηκύνειν τὸν λόγον.

ιζ´ σκεπτέα ταῦτα. τὰ αὐτόματα λήγοντα. ἢ οἷον αἱ ἀπὸ καυμάτων — οἵως
ἐπεγειρόμεναι φλύκταιναι· ἐφ᾽ οἷσιν οἷα βλάπτεται ἢ ὠφελέει. σχήματα,
κίνησις, μετεωρισμός, παλίνυφσις. ὕπνος, ἐγρήγορσις, ἀλύκη, χάσμη, παλίνδησις
φρίκη, ἅτε ποιητέα, ἢ κωλυτέα, φθάσαι.

Ὅταν τι αὐτομάτως γίνεται, εἰ ποτὲ λήγει, σκεπτέον πῶς λήγει, πότερον λύει τὴν νόσον, ἢ καὶ ἄλλο τι πάθος ἐπιφέρει· ἢ καὶ τινὰς φλυκταίνας ἐπεγείρει, ὡς ἐκ τοῦ καύματος, καὶ ἐπὶ ταῖς περικαύσεσιν εἴωθεν γίνεσθαι. τότε γὰρ προσέτι βλέπειν χρή, πότερον ὠφελεῖ ταῦτα ἢ βλάπτει.

εἰ μὲν γὰρ χρησιμεύει, καὶ ὠφελεῖ, δεῖ αὐτὰ ἐᾶν, καὶ μὴ θεραπεύειν. εἰ δὲ βλάβη τις ἐστιν, κωλυτέον, καὶ θεραπευτέον αὐτά. ἔσται δὲ σημεῖα, σχήματα τοῦ σώματος, τοῦ προσώπου, τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς κλίσεως, καὶ ὅλως αὐτοῦ τοῦ νοσοῦντος φέρεται. δὲ κλήσεως s.q.
ἄλλη γραφὴ, τοῦτον τὸν τρόπον, σχήματα αὐτῶν. ἵνα ἀκούωμεν περὶ τῶν φλυκταινῶν. ὡσανεὶ ἔλεγεν, σκεπτέα τὰ σχήματα αὐτῶν, τῶν ἐπεγειρομένων, πότερα πλατέα, ἢ σφαιροειδῆ, ἢ στρογγύλα. ἢ καὶ ἄλλου σχήματος. ὅσα γὰρ ὑπὸ θερμοῦ γίνονται χυμοῦ ταχὺ κρίσιμά τε ἐστι, καὶ ἥκιστα πλατέα. τὰ δὲ ὑπὸ ψυχροῦ πλατέα καὶ χρόνια. διὸ εἶπεν αὐτός. τὰ πλατέα ἐξανθήματα οὐ πάνυ κνησμώδεα.

2. in 6. epid. 29. 6 aph. 9. γεννῶνται δὲ καθαιρούσης τὸ βάθος τοῦ σώματος τῆς φύσεως, ὥσπερ ἐνίοτε διὰ τῆς ἐκκρίσεως, οὕτω καὶ δι' ἀποθέσεως ἐπὶ τὸ δέρμα. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ταῦτα περὶ τοῦ κάμνοντος εἰρῆσθαι νῦν, διότι προστίθησι κίνησις, μετεωρισμοῦ, καὶ τὰ λοιπά. καὶ γὰρ διανοίας ἀργίαι, καὶ τοῦ σώματος νωθρότητες. ἔτι δὲ καταφοραὶ

4 aph. 2. ὑπνώδεις, καὶ βάρη τῆς κεφαλῆς, ὀξυρεγμίαι τέ τινες, ἐν τῇ γαστρὶ πλεονάζοντα, τοῦ φλέγματος ἐστὶν ἔκγονα. ὥσπερ καὶ παννυχίσεις, καὶ μετεωρισμοὶ τῆς ξανθῆς τε καὶ μελαίνης χολῆς. ἐγρηγόρσεις δὲ τῆς ξανθῆς. μᾶλλον δὲ καὶ ἑκατέρας. καὶ τὰ μὲν τοῦ ὕπνου, καὶ τῆς ἐγρηγόρσεως ἀκριβῶς σκεπτέα. ὡς κατὰ καιρὸν γίνηται. ἵνα εἴδωμεν πότερον ἐν ἀρχῇ τοῦ παροξυσμοῦ, ἢ καὶ ἐν ἀκμῇ, ἢ καὶ παρακμῇ τὸν ὕπνον συγχωρητέον. καὶ γὰρ ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ πυρετώδους παροξυσμοῦ, ὄντων τῶν χυμῶν ὠμῶν τε καὶ πολλῶν, βλαβερὸς ἀεὶ ὁ ὕπνος ἐστί. ἀλλὰ καὶ ὅταν τὴν γαστέρα ἀπόστημά τι ἐνοχλεῖ. ἀναφρουμεῖ γὰρ τὸ θερμὸν εἴσω, καὶ σὺν αὐτῷ τὸ αἷμα ἔνδον (ἀνατρέχει: καὶ τὸν παροξυσμὸν μηκύνει, μὴ ἐνεργούσης κατὰ τοῦ νοσήματος τῆς φύσεως. εἰ δέ τις ὠμοὺς μὲν ἔχοι χυμοὺς) ὀλίγους δὲ, ἅμα τῇ τῶν δυνάμεων — ἀσθενείᾳ, ὠφελεῖ μᾶλλον ὁ ὕπνος, ἢ βλάβην ἐπιφέρει. ἔστι δ' ὅτε καὶ κατὰ τὸν τοιοῦτον ὕπνον αἱ μαρμαρυγαὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ἐκ τῶν χυμῶν parenthesi inclusa in margine leguntur. in utroq. ms.

4 aph. 56 ὑπερβαλλόντων συμβαίνουσι * * *. ἀλύκην δὲ προσηγόρευσεν ἣν οἱ πολλοὶ τῶν ἑλλήνων ὀνομάζουσιν ἄλην. λέγουσι μὲν γὰρ ἀλύειν ἐκείνους τῶν νοσούντων, ὅσοι μὴ φέροντες τὴν κατάκλισιν ἐξαλλάττουσι τὰ σχήματα, διὰ τὸ δύσφορον ἀεὶ τὸ παρὸν εἶναι: ὅπερ μάλιστα συμβαίνει, ὅταν ἐν τῷ στόματι τῆς γαστρὸς περιέχεταί τις ἰδιώτης ὑγρότητος ἀνιαρᾶς, οὔτε πολλῆς οὔτ' ἐμπλεούσης τῷ κύτει τῆς γαστρὸς, ἀναπεπομένης δὲ εἰς τοὺς χιτῶνας αὐτῆς. χάσμη δὲ ἐστὶν ὥσπερ σκοτοδίνη. ἣν γεννᾷ ἢ ὑγρότης πνευματώδης, ἢ πνεῦμα ἀτμῶδες ἐκ τοῦ μυοῦ περιεχόμενον. σ s.q. sed x nov. man.

φρίκη δὲ ἐστὶ τῶν μοχθηρῶν χυμῶν διὰ τὸ δέρμα ῥεόντων πάθος. ἐν δὲ τῷ τέλει τῆς ῥύσεως κελεύει σπεύδειν, ὅτε ποιητέον, ἢ κωλυτέον τί ἐστι. εἴπερ γὰρ ἐν ἀφορισμοῖς, τὸν καιρὸν ὀξὺν εἶναι. οὐ χρὴ γοῦν ἡμᾶς τὰ πράγματα ἀναβαλλομένους ῥαθυμεῖν, ἀλλὰ φθάνειν καὶ σπεύδειν.

ιε παίδευσις δι' ἐμέτου κάτω. διέξοδος, ἢ πτυάλου, μύξης, βηχὸς, ἐρεύξιος. λυγμοῦ, φύσης, οὔρου, πταρμοῦ, δακρύων, κνισμῶν, τιλμῶν, ψαύσιων, δίψης, λιμοῦ, πλησμονῆς, ὕπνων, πόνων, ἀπονοίης σώματος, γνώμης. μαθήσιος, μνήμης, φωνῆς, σιγῆς.

<u>Νοσήματα</u> πολλὰ εὑρίσκου) ἐν οἷς πάντα τὰ ἰάματα ταῦτα, ἢ καὶ πολλὰ χρησιμεύουσιν. περὶ ὧν ἡμῖν ἄνωθεν εἰρήκαμεν. πρῶτον μὲν ἐμέτου χρεία ἐστὶν, ὅταν ἡ γαστὴρ τὸ πλῆθος τῶν χυμῶν γλισχρῶν περιέχῃ, καὶ ῥίψαι αὐτὸ προσήκῃ. ἐνίοτε δὲ ἔμετος οὐ συμφέρει, ὅταν αὐτὴ ἡ γαστὴρ ἀσθενὴς γενομένη, τῆς τοῦ ὅλου σώματος περιουσίας ἐπιδέχῃ). μάλιστα δὲ ἐμέτου συμβουλεύομεν εἰ ξανθὴ χολὴ εἰς τὴν γαστέρα συῤῥοῖ, καὶ πικρόχολος ἢ τῇ φύσει ἄνθρωπος: καὶ θερμὸν εἴη τὸ χωρίον, καὶ ὑθιζόμενος εἴη αὐτὸς ἐμεῖν. διέξοδος δὲ χωρέοντα κάτωθεν ἄγειν δεῖ. ἵνα φυλάττοιτο τὸ παράγγελμα, καὶ ὁ ἀφορισμὸς, ἃ δεῖ ἄγειν, διὰ τῶν συμφερόντων χωρίων, ὅπου ῥέπει. ὥσπερ τὰ ἄνω δι' ἐμέτου. περὶ δὲ τούτου, ὡς σημεῖς, εἶπεν αὐτὸς ἐν τῷ προγνωστικῷ. — post εὑρίσκου) non in additur εἰς.

2. progn. 38. προστίθησι δ' ἄλλους τρόπους θεραπειῶν, ὡς διὰ πτυαλισμοῦ, μύξης, βηχὸς, καὶ τῶν ἄλλων ἀπ' αὐτοῦ γεγραμμένων. ἐκ μὲν τοῦ πτυάλου διττὴ ἔνδειξις ἐστὶ, πρώτη μὲν σημαίνει ἐκ τοῦ χρώματος, καὶ τῆς λεπτότητος ἢ γλισχρότητος τοῦ εἴδους τῆς νόσου, δευτέρα δὲ κενωτέον διὰ τούτου, ὅπερ ποιεῖσθαι εἴωθεν παρὰ τῶν ἰατρῶν διὰ τῶν ἀποφλεγματισμῶν, καὶ ἐῤῥίνων, καὶ τῶν καταποτίων τινῶν, ἅπερ ὑπὸ τῇ γλώσσῃ κατέχου). περὶ μὲν οὖν τοῦ χρώματος τοῦ πτυάλου ἐν νόσοις κεχρωσμένους, τουτέστι ἐρυθροῦ, ἢ αἱματώδους, ἢ χλωροῦ, ἢ

2. prognost. 43. ἄλλως πῶς διακειμένους διέλεγεν ἐν τῷ προγνωστικῷ αὐτὸς, καὶ ἐν τῷ περὶ διαίτης ὀξέων, κατὰ τάδε τὰ ῥήματα.. πτύελον φησὶ χρὴ ἐπὶ πᾶσι τοῖσιν ἀλγήμασι τοῖσι περὶ τὸν πνεύμονα, καὶ τὰς πλευρὰς, ταχέως τε ἀναπτύεσθαι, καὶ εὐπετέως ξυμμεμιγμένον τι φαίνεσθαι τὸ ξανθὸν ἰσχυρῶς τῷ πτυέλῳ. τότε γὰρ ξανθὸν ἄκριτον ἐὸν, κινδυνῶδες. τό τε λευκὸν καὶ γλισχρὸν καὶ στρογγύλον ἀλυσιτελές. κακὸν δὲ καὶ χλωρὸν ἐὸν κάρτα, καὶ ἀφρῶδες.

1. de vict. acut. 30 δεινότερον δὲ τὸ μέλαν. ἐν δὲ <u>τῷ</u> περὶ διαίτης, ὧδε, ἢν ἔτι τῆς ὀδύνης ἐν τῷ δὲ 5.9.
τοῦ πλευροῦ (συνεχέως οὔσης, καὶ πρὸς τὰ θερμάσματα μὴ χαλώσης

2. de loc. aff. 9. καὶ τοῦ πτύελου μὴ ἀνιόντος, ἀλλὰ καταγλισχραινομένου ἀσαπέως, καὶ τὰ ἀσαπέως nov. man. s.g.
ἑξῆς. καὶ δὴ ἐν τῇ τῆς πλευρᾶς ὀδύνῃ ἐστὶν ἄλγημα νυγματῶδες ἅμα
δυσπνοίᾳ (καὶ πτυέλῳ κεχρωσμένῳ. διόπερ ἐὰν μὲν χολωδέστερον ᾖ τὸ — parenthesi inclusa in margine prostant. in
αἷμα, ξανθόν, ἢ ὠχρὸν ἔσται τὸ πτυόμενον) ἐὰν δὲ φλεγματικώτερον, ἀφρῶδες utroq. MS.
τε καὶ λευκόν· ἐὰν δὲ μελαγχολικώτερον, ἤτοι μέλαν, ἢ πελιδνόν· ἐὰν
δὲ μηδὲν τούτων, ἐρυθρόν* γαστρὶ δὲ διϊσταμένων πόροι, μᾶλλον δὲ ἐπιπολάζει τε *haec omnia hic reperiuntur s.g.
καὶ ἀνεμεῖται τὰ κατ' αὐτὴν μοχθηρά. τὰ δὲ ἐκ τῶν ἐντέρων διαχωρεῖται·
καθάπερ γε τὰ μὲν ἐκ νεφρῶν, καὶ κύστεως οὐρεῖται. τὰ δὲ ἐξ ἐγκεφάλου,
διὰ ῥινῶν μὲν μάλιστα. ποτὲ δὲ καὶ δι' ὑπερῴας, καὶ οὐκ ἐκεῖνα μόνον ἀλλὰ
καὶ τὴν μύξαν ἔσθ' ὅτε ὑδατώδη ἰδεῖν καὶ ἄπεπτον, καὶ ταύτην —
κωλυτέον διὰ τῶν ὀσφραντῶν, καὶ τῶν διὰ ῥινῶν ἐγχυομένων —
φαρμάκων. καὶ τῶν διὰ τὰ ὦτα ἐντιθεμένων. τοιούτου δὲ γένους εἰσὶν αἱ
κόρυζαι καλούμεναι, ἃς βλάπτεσθαι μὲν κατ' ἀρχὰς ἰσχυρῶς πρὸς πταρμούς, ἰσχυρῶς s.g.
ὄντων δηλονότι τῶν χυμῶν ὠμῶν τε καὶ ἀπέπτων. ἀλλὰ καὶ τὰ ἀφροδίσια
τότε οὐκ ὠφελοῦσι· γίνεται μὲν γὰρ κίνησις ἰσχυρὰ ἥπερ ἀναπληροῦν τὴν κεφαλὴν
εἴωθεν. καὶ τοῦτ' ἐστὶν ἐναντίον τῷ πάθει τῷ ἡσυχίας τε καὶ ἠρεμίας —
χρῄζοντι, καὶ τὴν μετρίαν θερμότητα ἀπαιτοῦντι, ἵνα ὠμοὶ ὑγροὶ πέπτωνται, καὶ πέπτηνται s.g.
μὴ ῥέωσι. τότε γὰρ ἤδη πεπτομένων τῶν ὑγρῶν ῥοῦς ἴσχεται). καὶ διὰ πῶν
πταρμῶν κένωσις γίνεται. ἔστι μὲν γὰρ τοῦ κατάρρου καὶ κορύζης αἴτιος ὁ
3°. de caus. sympt. ἐγκέφαλος. ἐν μὲν ταῖς ψύξεσιν ὡς ὁμοιομερὴς εἰς δυσκρασίαν ἀγόμενος.
καὶ κατάρρουν μὲν ὀνομάζομεν, ἐπειδὰν εἰς τὸ στόμα καταρρέῃ τὸ περίτ- βρόγχος s.g.
τωμα· κόρυζαν δὲ ἐπειδὰν εἰς τὰς ῥῖνας. ὁ δὲ βράγχος ἐπὶ κατάρροις —
γίνεται. διαβραχείσης τῆς φάρυγγος. εἰ δ' ἔτι τοῦ * * * * τῷ μὲν
οὖν μηδ' ὅλως περιστελλομένῃ, ἢ ἐλλιπῶς ἢ πλημμελῶς πνευματώσεις τε
3°. de caus. sympt. 2. καὶ κλύδωνες ἀκολουθοῦσι. πνευματώσεις μὲν ἐπειδὰν τὰ σιτία φυσώδη,
καὶ ἡ γαστὴρ ὑπάρχῃ οὐ πάνυ τι ψυχρά. κλύδωνες δὲ ὅταν ἤδη μηδὲν
ἐν αὐτῇ περιέχηται πνευματοῦσθαι δυνάμενον. ἡ καταντλεῖται σφοδρῶς. περὶ
δὲ πλημμελῶν κατ' αὐτὴν κινήσεων, ὅτι μὲν ἤτοι τρομώδεις τινές, εἰσὶν ἢ ^ τῶν s.g.
παλμώδεις, ἢ οἷον κλονώδεις, ἢ σπασμώδεις. εἴρηται ἤδη ἡμῖν ἐν τῷ
περὶ τῆς τῶν συμπτωμάτων διαφορᾶς. νῦν δὲ ἰστέον ὅτι οἷον σπασμώδης
κίνησις τῆς γαστρὸς ἥπερ ἐν τῷ λύζειν συμπίπτει, οὐκ ἔστι σπασμὸς ὅς
γενομένης εἴωθε γίνεσθαι τοῦ λυγμοῦ. ἐπειδὴ οὔτε ἡ γαστὴρ οὔτε ὁ στόμαχος
αὐτῆς μῦς ἐστιν. τῆς δὲ ἐκκριτικῆς δυνάμεως κίνησις τις πλημμελής.

ἐστὶν ἀποτρίψασθαι τι τῶν λυπούντων ἐφιεμένης. ἐν μὲν οὖν τοῖς ἐμέτοις
τὰ κατὰ τὴν εὐρυχωρίαν ἐκκρίνεται. ἐν δὲ τῷ λύζειν, τὰ κατὰ αὐτὸ τῆς
γαστρὸς σῶμα· ὡς καὶ τοῖς βήττουσι πάντων τῶν μορίων τῆς κοιλίας — σῶμα quod corrigitur nova manu in στόμα S.G.
ἐκθλιβόντων τὸ λυποῦν αὐτά. γίνεσθαι δέ φασι δι' ἄμετρον κένωσιν, ἢ
4. de rat. vict. 69. πλήρωσιν τοὺς λυγμούς. οἱ μὲν οὖν διὰ κένωσιν γιγνόμενοι, ἀνίατοι —
τυγχάνουσιν ὄντες. οἱ δὲ διὰ πλήρωσιν, ὑπὸ τῶν θερμαινόντων καὶ ῥιπτούντων τερμαινόντων καὶ ῥιπτόντων S.G.
τα, ἐμπεπλασμένα φαρμάκων θεραπεύονται.

2° de caus. sympt. 10. ὅτι μὲν οὖν σπασμὸς καὶ τρόμος, καὶ παλμὸς καὶ ῥῖγος,
καὶ φρίκη, καὶ λυγμὸς, καὶ βῆχες, καὶ ἐρυγαὶ, καὶ πταρμοὶ, καὶ χάσμαι
εἰσὶν κινήσεις τινὲς πλημμελεῖς, δῆλον γέγονε. ἅμα δὲ καὶ ὅτι ἔργα φύσεώς
ἐστι βιαίως ἀναγκαζομένης κινεῖσθαι πρός τινος αἰτίου νοσεροῦ. παύονται μὲν
οἱ παλμοὶ, καὶ λυγμοὶ, καὶ βῆχες, καὶ πταρμοὶ, καὶ κνησμοὶ, καὶ τὰ τοιαῦτα, πταρμοὶ S.G. et καὶ λυγμοὶ deest.
εἴπερ μικρὰ καὶ ἀσθενῆ ὦσιν, εἴ τις φέρει αὐτὰ, καὶ ἀνέχει. ἐνέχεται δὲ μάλιστα
1° simpl. med. 30 τὸ δίψος καὶ γίνεται διττῶς, τὸ μὲν ὑγρότητος ἐνδείᾳ. τὸ δὲ πλεονεξίᾳ —
θερμότητος. τούτων δὲ τὸ πρότερον πολλαχῶς ἰᾶσθαι δυνατόν. θάτερον δ'
3 aph. 27. ἰᾶται τὸ ὄξος μετὰ τοῦ ὕδατος. διὸ τοῖς ἐν νυκτὶ πάνυ διψῶσι (συμφέρει
ἐπικοιμηθῆναι. διότι πέττεται καὶ ὑποκαταβαίνει) κατὰ τὸν ὕπνον, ὅτι
περ ἂν ᾖ τὸ τῆς δίψης αἴτιον. εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς ἐνδείας ποτοῦ τὸ δίψος
γεγέννηται), χρὴ ἰᾶσθαι προσφορᾷ. εἰ δὲ ἐξ οἴνου θερμασίας ὕδατι συννόμῳ hic lacuna in S.G.
δῆλον γὰρ τῶν ἐναντίων τὰ ἐναντία εἶναι ἰάματα. ὁ μὲν οὖν λιμὸς θεραπεύεται
τῇ τῶν σιτίων προσφορᾷ. ἡ δὲ πλησμονὴ τῇ ἐνδείᾳ τε καὶ κενώσει —
ὕπνος, ἀγρυπνίᾳ. πόνος ἀπονίᾳ, ἢ τοῦ σώματος, ἢ τῆς διανοίας ἢ τῆς
γνώμης, ἢ τοῦ λόγου, ἢ τοῦ λογισμοῦ. καὶ ἡ φωνὴ τούτοις λαλιᾷ τῇ σιγῇ:
1° κατὰ ἰητρεῖον 3. καὶ ἔμπαλιν. γνώμην δὲ καλεῖ νῦν τὴν διάνοιαν. ἥν τε καὶ νοῦν, καὶ
φρένα κοινῶς οἱ ἄλλοι ὀνομάζουσι. τῶν δὲ κατὰ φωνήν ἐστι λόγος ᾧ
τά τε ἀκόλουθα καὶ τὰ μαχόμενα γιγνωσκομένοις ἐμπεριέχεται καὶ διαίρεσις,
καὶ σύνθεσις, καὶ ἀνάλυσις, καὶ ἀπόδειξις. καὶ τὰ τοιαῦτα.

ὅπως δὲ γνώμη ἐν ἴσῳ ἐστὶ τῆς διανοίας, καὶ ἐννοήσει ἐπὶ τῶν
παλαιῶν, καὶ ὅτι πολλαί εἰσιν αἱ τούτου μαρτυρίαι περιττὸν μνημονεύειν
εἰσὶ δὲ καὶ θυμὸς καὶ ἐπιθυμία τῆς ψυχῆς πάθη. διαφέρει δὲ ὁ θυμὸς, καὶ
ὀργὴ τῆς ἐπιθυμίας, καὶ λύπης κατὰ τὴν ἐνέργειαν. ἐν γὰρ τῇ ὀργῇ καὶ

τῷ θυμῷ ἡ ἔμφυτος αὐτῷ θερμασία ἐκτείνεται, καὶ χολὴ τότε γίνεταί τε, καὶ
αὐξάνεται· ἐν δὲ τῇ λύπῃ καὶ ἀθυμίᾳ συναίρεται, καὶ ὁ ψυχρός τε καὶ φλεγμα- γ(ί)ν)εται nov. man. s.g.
τικὸς χυμὸς ἔνθεν τὴν γένεσιν ἔχει. ὅταν τοίνυν ἐν τῷ σώματι ψυχροί τε,
καὶ φλεγματικοὶ χυμοὶ περιττεύωσιν, δεῖ μὴ μόνον τῇ τοῦ σώματος κινήσει·
ἀλλὰ καὶ τῇ τῆς διανοίας ἀναγείρειν, καὶ οἷον ἀνάπτειν τὸ ἔμφυτον θερμόν.
ἀμέλει προσθέσει τῆς ὀργῆς, μὴ σφοδρᾶς δέ, ἐπὶ ταῖς τοῦ σώματος κινήσεσι,
ὡς τὴν θερμότητα ἐκτείνεσθαι, καὶ τοὺς χυμοὺς εἰς τὰ ἔξωθεν ὠθεῖσθαι.
καὶ γὰρ τοῦτο δέδεικται ἤδη ἡμῖν ἐν τῷ * τῶν ἐπιδημιῶν.
ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐν κεφαλαλγίᾳ τὸν πόνον ποιεῖ τοιοῦτος χυμός, ὃς
μετρίαν θερμότητα χρήζει, τότε ἴαμα, ἐν τῇ ἐπιδέσει ἐστί· εἰ δὲ χυμὸς εἴη
ὑδατώδης, καὶ διὰ πταρμοῦ ὀνινᾶται· πάλιν δέ, ὄντος παροχῆς τοῦ χυμοῦ,
παύειν δεῖ (καὶ μὴ πταρμὸν κινεῖν· ἐπειδὴ τοῦτον τὸν τρόπον ταράττεται) parenthesi inclusa in margine prostant in
τε χυμός, καὶ αὐξάνεται· τὸ δὲ περὶ τῆς φωνῆς, καὶ σιγῆς θ)μάτην — uetcoy. cod.
προσέθηκε· ὥσπερ γὰρ τῆς φωνῆς κινήσεως τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων,
ἐν πολλοῖς νοσήμασιν ὠφελεῖ λαλεῖν, ἢ σιγᾶν· ὡς ἐν τῇ τοῦ αἵματος
πτύσει λυσιτελὲς μήτε βοᾶν, μήτε σφοδρῶς εἰσπνεῖν· μήτε ἐμπνεῖν· μήτε
2. prog. 26. τὸν πνεύμονα, ἢ θώρακα, ἢ καὶ τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν ἰσχυρῶς κινεῖν.
περὶ δὲ οὔρου ἄριστον αὐτοῖς φησιν εἶναι, ὅταν ἡ λευκή τε ἡ ὑπόστασις, καὶ
λεία, καὶ ὁμαλή· παρὰ πάντα τὸν χρόνον, ἕως ἂν κριθῇ ἡ νόσος· διότι
σημαίνει τὴν ἀσφάλειαν, καὶ νόσημα ὀλιγοχρόνιον ἔσεσθαι· περὶ δὲ
τῶν ὕπνων ἔτι τοῦτο παρὰ τῷ Ἱπποκράτει γέγραπται· ὥσπερ γε καὶ γι deest in s.g. et in a. linea notatum.
2. prog. 11. κατὰ φύσιν συνήθες ἡμῖν ἐστι, τὴν μὲν ἡμέραν ἐγρηγορέναι, τὴν δὲ νύκτα
καθεύδειν, ἢν τοῦτο μεταβεβλημένον εἴη, κακὸν εἶναι· κάκιον δέ, μὴ
κοιμᾶσθαι μήτε τῆς νυκτός, μήτε τῆς ἡμέρας· δύναται γὰρ τοῦτο ποιεῖσθαι ἀπὸ
τῆς ὀδύνης τινός, ἢ πόνων, ἢ πάθους ψυχικοῦ, εἰ καὶ σωματικοῦ· ὅπερ
δεῖ μάλιστα ἐπιβλέπειν, ἢ θεραπείαν χρήζει.

1β τῇ ὑστερικῇ κάθαρσις τὰ ἄνωθεν καταρρηγνύμενα· καὶ ὀρουφθεῖντα, ο expungitur s.g.
λιπαρὰ ἄκριτα, ἀφρώδεα, θερμά, δάκνοντα, ἰώδεα, ποικίλα, ξυσμα-
τώδεα, τρυγώδεα· αἱματώδεα, ἄφυσα, ὠμά· ἐφθά, αὖα, ὅσα περιρ-
ρέει· καθορέων δυσφορίην, πρὶν κίνδυνον εἶναι διὰ οὖ δεῖ παύειν.

6 de loc. 5.

Ὑστέραν ἐκάλουν τὴν μήτραν οἱ πολλοὶ οὐκ ἰατρῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ φιλοσόφων· τὸ πρὸς τὴν κύησιν ὑπὸ τῆς φύσεως δοθὲν ταῖς γυναιξὶ μόριον. εἶδον δ᾽ ἐγὼ πολλὰς γυναῖκας ὑστερικὰς, τινὰς μὲν ἀναισθήτους τε ἅμα καὶ ἀκινήτους κειμένας, ἀμυδρότατόν τε καὶ σμικρότατον ἐχούσας σφυγμόν. ἢ καὶ παντελῶς ἀσφύκτους φαινομένας. ἐνίας δὲ αἰσθανομένας καὶ κινουμένας καὶ λογιζομένας ἄνευ βλάβης· μόγις δὲ ἀναπνεούσας. ἄλλας δὲ συνελκομένας τὰ κῶλα. εἰσὶ δὲ τῶν ὑστερικῶν παθῶν διαφοραὶ πλείους, ἃς πάσας, ὡς εἰπεῖν, ἐν τῷ ἕκτῳ περὶ τῶν πεπονθότων τόπων διῆλθον. ἐζήτησαν δέ τινες, πότερον ἀπέθνησκον αἱ οὕτως ἔχουσαι πᾶσαι γυναῖκες. ὅπερ ζήτημα ἄτοπον ἐστί. σωζομένων γὰρ ἐνίων, φανερὸν ὅτι οὐκ ἀπόλλυνται. ἀλλὰ φασὶν, οὐκ ἀναπνέουσιν. ἀχώριστον δὲ ἐστι τοῦ ἀναπνεῖν τὸ ζῆν, καὶ τοῦ ζῆν τὸ ἀναπνεῖν. ὥστε καὶ τὸν ζῶντα πάντως ἀναπνεῖν, καὶ τὸν ἀναπνέοντα πάντως ζῆν· χρὴ γοῦν ἐπιλογίζεσθαι τὴν ὑπολειπομένην αὐταῖς ὀλίγην θερμασίαν φυλάττεσθαι διὰ τοῦ τῶν ἀρτηριῶν καὶ τῆς καρδίας ἔργου. ὅπερ τινὲς διαπνοὴν καλοῦσιν. ὥσπερ τὸ διὰ θώρακος καὶ πνεύμονος ἀναπνοήν. ἐπειδὴ δὲ ἐν ταῖς ὑστερικαῖς κατέψυκται τὸ πᾶν σῶμα, τὴν μὲν διὰ τοῦ στόματος ἀναπνοὴν μικρῶς γίνεσθαι. τὴν δὲ διὰ τῶν ἀρτηριῶν γίνεσθαι, ἐκείνην δὲ ἐλαχίστην οὖσαν, λανθάνειν τὴν αἴσθησιν. πιθανὸν δὲ ἐστι διὰ τὴν ἐπίσχεσιν τῶν καταμηνίων, ἢ τοῦ σπέρματος ἐπιγίνεσθαι ταῖς γυναιξὶ ταύτας τὰς διαθέσεις ὑστερικάς. ἀλλὰ τοῦ σπέρματος ἐπίσχεσις μείζονα δύναμιν ἔχειν φαίνεται εἰς βλάβην τοῦ σώματος, ἢ ἡ τῶν καταμηνίων ἐπ᾽ ἐκείνων τῶν σωμάτων, ἐφ᾽ ὧν αὐτό τε φύσει κακοχυμότερον ἐστί, καὶ πλέον, ὅ τε βίος ἀργότερος, ἥ τε τῶν ἀφροδισίων χρῆσις ἔμπροσθεν μὲν ἱκανῶς πολλή, μετὰ ταῦτα δὲ ἀθρόα τις ἐποχὴ τῶν πρόσθεν. ταῦτα δὲ τὰ ὑστερικὰ λεγόμενα συμπτώματα πιστεύονται κατὰ τὰς μήτρας, ὡς πρὸς ῥίζωσιν εἶναι. καὶ ἡγοῦνται τινὲς τὴν μήτραν οἷον ζῶόν τι παιδοποιίας ἀφιεμένον εἶναι. καὶ διὰ τοῦτο στερισκόμενον, ὧν ὀρέγεται, παντὶ τῷ σώματι λυμαίνεσθαι. φασὶ γὰρ τοῦτο παρὰ Πλάτωνι γεγραμμένον εὑρίσκεσθαι κατὰ τὴν δὲ τὴν ῥῆσιν. ἐν δὲ ταῖς φησὶ γυναιξὶ μῆτραί τε καὶ ὑστέραι λεγόμεναι, διὰ αὐτὰ ταῦτα, ζῶον ἐπιθυμητικὸν ἐὸν, τῆς παιδοποιίας ὅταν ἄκαρπον παρὰ τὴν

τῆς τῶν

in Timaeo

ὥραν χρόνον πολὺν γέννηται), χαλεπῶς ἀγανακτοῦν φέρει καὶ πλανώμενον πολλῶν γένηται) s.q. sed v. [illegible]
πάντη κατὰ τὸ σῶμα, τὰς τοῦ πνεύματος διεξόδους ἀποφράττον, ἀναπνεῖν
οὐκ ἐᾷ, εἰς ἀπορίας τὰς ἐσχάτας ἐμβάλλει, καὶ νόσους παντοδαπὰς ἄλλας
παρέχει. ἀλλὰ τοῦτο ἴσθι, ὡς ἀλλαχοῦ ἀποδέδεικται ὅτι οὔτε ζῶόν ἐστιν, οὔτε
πλανᾶται, ἀνασπᾶται δὲ καὶ περισπᾶται, διότι πληροῦται πνεύματος· καὶ
οὕτως εἰς εὖρος ἐπιδιδοῖ· καὶ τοῦ μήκους ἀφαιρεῖται. καὶ διὰ τοῦτο ἀνασπᾶται.
τοῦ δὲ πλάτος ἐκ τῆς τῶν καταμηνίων ἐποχῆς παραγίνεται). καὶ οὕτω τὰ
ἀρτήματα τῆς μήτρας διαβρεχόμενα τείνονται. τῇ δὲ τούτων τάσει, κατὰ τὸ
συνεχὲς αἱ μῆτραι συνανασπῶνται. ἐὰν μὲν οὖν ἰσορρόπως ἕλκωνται —
πανταχόθεν, ἀπερίγραπτος αὐτῶν ἡ μετάστασις γίνεται. ἐὰν δὲ ἑτερορρόπως,
πρὸς τὸ μᾶλλον ἕλκον ἐκτείνονται. συμβαίνει δὲ ταῖς γυναιξὶ καὶ ὁ ῥοῦς
καλούμενος γυναικεῖος, καὶ χωρὶς τοῦ πεπονθέναι τὰς μήτρας, οὐκοῦν —
δηλονότι τοῦ σώματος ἐκκαθαιρομένου τε καὶ κενουμένου διὰ αὐτῆς, — xe marg. s.q.
ὥσπερ καὶ διὰ νεφρῶν ἐκκενοῦται. ὅνπερ ἰᾶσθαι εἴωθα διὰ τῶν τοῦ παντὸς —
Paulus 3.64. σώματος βοηθημάτων. ἡ δὲ φλεγμονὴ τῆς ὑστέρας ἐκ πλειόνων αἰτιῶν γίνεται. ὡς
ἐκ πληγῆς καὶ τῆς τῶν ἐμμήνων ἐποχῆς. ἀπό τε ψύξεως καὶ συνωματώσεως
καὶ ἐξ ἀμβλώσεως, καὶ ἐκ τοκετῶν διὰ κακὴν κύησιν. τῇ δὲ φλεγμονῇ —
παρέπεται πυρετὸς ὀξύς, ὀδύνη τῆς κεφαλῆς, καὶ βάσεως ὀφθαλμῶν. καὶ
τραχήλου κατασπασμός, καὶ παρέγκλισις ἐπὶ τἀναντία, στομάχου συμπάθεια,
P. cap. 63. 66. μύσις τῆς ὑστέρας στομίου. καὶ μικρότης τε καὶ πυκνότης σφυγμῶν. αὕτη δὲ ἡ
φλεγμονὴ εἰς ἀπόστασιν μεταβάλλεται), καὶ τότε ἄτακτοι μετὰ φρίκης ἐπισημασίαι
γίνονται). καὶ ἑλκοῦται) πολλάκις ὑστέρα διὰ δυστοκίαν, ἢ ἐμβρυουλκίαν, ἢ φθοράν,
ἢ ὑπὸ δριμύτητος τοῦ φαρμάκου, ἢ ὑπὸ ῥεύματος, ἢ ἐξ ἀποστημάτων ἐρραγέντων.
καὶ τελευτᾷ ἐνίοτε εἰς καρκίνον. ἀλλὰ καὶ σκίρρος, καὶ σκλήρωμα, καὶ —
ἐμπνευμάτωσις ἐνοχλοῦσι. ὧν ἁπάντων διὰ βραχέων ἰάματα προστιθέμην,
εἰ μὴ πολλάκις εἴρηταί μοι, καὶ νῦν οὐ καιρὸς τούτων. ὡς οὐδὲ περὶ τῆς προπτώσεως
τῆς ὑστέρας. οὐδὲ περὶ τῶν φυμάτων ἐν αὐτῇ, καὶ τῶν ἄλλων παθῶν λέγειν
τὰς μὲν
χρή.
οὖν ψυχροτέρας τῶν ὑστερικῶν.

καὶ τῶν εὐωδῶν σπερμάτων
γλήχωνος κόμην
ἀρτεμισία, πήγανον.
ἄχωρον

καταπλάττειν δὲ προσήκει

διά τε σμύρνης καὶ

τέμνοντα τὸ πάχος

εἰ δὲ καὶ δι' ὀξύτητα τῶν ὑστερῶν μὴ δύναι

ξηροτέρας δ' ὑστέρας δεῖ διὰ τῶν ἐναντίων

ἰᾶσθαι.

τὰ μέντοι πνεύματα ἐν τῇ ὑστέρᾳ ἐνόντα κωλύει καὶ ἀποβάλλει

τὰ βοηθήματα διὸ χρὴ κατ' ἄλλον τρόπον ἰᾶσθαι

ἀλυσιτελὲς εἶναι δοκεῖ. κἀκεῖνο δὲ ἀσύμφορον ὅπερ ἰώδες, ποικίλον ἢ

2. progn. 13. αἱματῶδες καὶ ξυσματῶδες. * ποῖα δὲ κακὰ ὄντα τε καὶ

ἐπ' ἀγαθῷ ἐστιν, ἄκουε δὴ αὐτοῦ λέγοντος. διαχώρημα δ' ἄριστόν ἐστι —

μαλθακόν τε καὶ συνεστηκός, καὶ τὴν ὥρην, ἥνπερ καὶ ὑγιαίνων ὑπεχώρει·

πλῆθος δὲ πρὸς λόγον τῶν εἰσιόντων. ἔστω γὰρ τοιαύτης τῆς διεξόδου, ἡ κάτω

κοιλία ὑγιαίνοι ἄν. εἰ δὲ ὑγρόν, ξυμφέρει μήτε τρίζειν· μήτε πυκνόν τε, καὶ ει nov. man. s. g.

κατ' ὀλίγον ὑποχωρέειν· κοπιῶν γὰρ ἄνθρωπος ὑπὸ τῆς συνεχέως ἐξαναστάσεως,

ἀγρυπνέοι ἄν. εἰ δὲ ἀθρόον πολλάκις διαχωρέει, κίνδυνος λιποθυμῆσαι. ἐν

τούτοις γὰρ τῶν ἀρίστων διαχωρημάτων ἀπὸ συστάσεως καὶ ποσότητος καὶ

χρόνου καθ' ὃν ἐκκρίνεται τὴν διάγνωσιν ἡμῖν παρέδωκε. τὴν δὲ ὀξύτητος μὴ γεγένηται s. g.

τῶν διαχωρημάτων ~~ἀπὸ συστάσεως~~ αἴτιόν ἐστι, ὅτι μὴ γεγένηται ἐκ τῆς μὴ expungitur nova manu in utroque MS.

κοιλίας, ἢ εἰς τὸ ἧπαρ ἀνάδοσις. ἢ διὰ τὸ μὴ κατερρυηκέναι τῇ τῶν ἐξ οἷόν τε in margine in utroque MS.

ἥπατος, ἢ σπληνὸς περιττωμάτων εἰς αὐτήν· καὶ τοῦτο οἷόν τε ἀγαθὸν καὶ

κακὸν εἶναι· ἀγαθὸν μὲν ἐὰν καὶ τὸ ἧπαρ ἢ σπλῆν καὶ πᾶν σῶμα

ἐκκαθαίρηται διὰ τοῦ ἥπατος. οὐκ ἀγαθὸν δὲ ὅταν σύμπτωμα ἐστὶν μὴ καλῶς

γινομένης ἀναδόσεως.

νῦν δὲ τὰ κάκιστα τῶν διαχωρημάτων σημαίνει, μὴ μόνον

2. progn. 20. ἀπὸ τῆς συστάσεως, καὶ ποσότητος, καὶ χρόνου τῆς ἐκκρίσεως διαγινώσκεσθαι·

ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς χροιᾶς καὶ τῆς ὀσμῆς καὶ ψόφου τούτοις συνεζευγμένον φησί

γὰρ ὑδαρὲς γὰρ κάρτα, ἢ λευκὸν, ἢ χλωρὸν, ἢ ἐρυθρὸν ἰσχυρῶς, ἢ ἀφρῶδες:
πονηρὰ ταῦτα πάντα. ὡς καὶ γλισχρὸν, καὶ λευκὸν, καὶ ὑποχλωρὸν, καὶ
λεῖον. αἴτιον ἐστὶ, ὅτι ὑδαρὲς, ἀπεψίας σημεῖον. λευκὸν δὲ τὸ μὴ καθιέναι
εἰς τὰ τῆς κοιλίας χωρία τὴν ὠχρὰν χολὴν, ἐξ ἥπατος. τὸ δὲ χλωρὸν τὴν
ὠχρὰν χολὴν πολλὴν μεμῖχθαι, καὶ τὴν ἰώδη. ἀφρῶδες δὲ ποτὲ μὲν
δηλώσει τὸ πνεῦμα φυσῶδες ὑγρῷ δυσλύτῳ μεμιγμένον. ποτὲ δὲ θερμὴν
πολλὴν. μικρὰ δὲ καὶ γλισχρὰ καὶ λευκὰ διαχώρησις συντήξεως σημεῖον ἐστὶ. — πολλὴν δὲ σημεῖον δὲ
πιμελῆς δηλονότι τετηκυίας ὑπὸ πυρώδους μὲν θερμότητος, οὐ μὴν λίαν κακοήθους.
ὑπόχλωρος δὲ καὶ λεῖα τοῦ αὐτοῦ σημεῖον ἐστίν. ἀλλὰ τῆς πιμελῆς διὰ θερμότητα
σφοδροτέραν τετηκυίας, ἢ τῆς αὐτῆς πιμελῆς παλαιᾶς καὶ οἷον ἡμισαπεῖ οὔσης. ἢ δὲ

ἔτι δὲ ἔνθα λέγει

καὶ πάλιν, τάδε μέλανα ἢ λιπαρὰ ἢ πελιὰ ἢ ἰώδεα καὶ κακόδμα. ὅτι μὲν
τὰ μέλανα ὑπὸ μελαίνης χολῆς ἀκράτου κεχρωσμένα ἐστὶν, πρόδηλον.
πελιδνὰ δὲ αὐτῆς μετρίας. λιπαρὰ δὲ διαχωρεῖται συντηκομένης πιμελῆς ἐκ τῆς
ὑπὸ πυρώδους θερμασίας. κακόδμα δὲ τὴν σηπεδόνα σημαίνει.

ὅθεν τὰ ποικίλα πολλὰς διαθέσεις εἶναι δηλοῦσιν.
ἀκράτους δὲ εἴωθεν

γ aph. 6. αὐτὸς ὑποχωρήσεις ὀνομάζειν τὰς ἀμίκτους ὑδατώδους ὑγρότητος. αὐτῆς τοῦ
χυμοῦ μόνου διαχωροῦντος, εἴτε πικρόχολος, εἴτε μελαγχολικοῦ, εἴτε
πρασοειδοῦς. εἴτε ὁ τῆς ἰώδους λεγομένης χολῆς. σημεῖον δὲ ἐστὶ τὴν καθαρὰν
ὑγρότητα πᾶσαν ὑπὸ τῆς πυρετώδους θερμασίας ἐκπεφρύχθαι. ἐγχωρεῖ δὲ καὶ ἄκρητα
in 3. epid. 8. ὠχρὰ καὶ ξανθὰ καὶ πικρὰ καὶ ἐρυθρὰ, καὶ ἰώδη, καὶ μέλανα διαχωρεῖσθαι.
1° prorrhet. 2° ὡς καὶ ἐξέρυθρος περίπλυσις ἐν ταῖς ἡπατικαῖς διαθέσεσι γίνεται. καὶ διὰ τοῦτο
ποτὲ μὲν αἱματώδεις γίνονται διαχωρήσεις. ποτὲ δὲ ἐξέρυθροι.

καθότι δύσλυτοι

3. in progn. 64. διὰ τοῦ δευτέρου τῶν ἐπιδημιῶν

ἐμφαίνων πάλιν ὡς ἐμφανῶς ἢ τινὰ τοιοῦτον — ἢ nov. man. S.4.
ἄρρωστον· ἐφ' οὗ ὑπὸ τῆς φύσεως ὁρμή τις ἐγένετο πρὸς τὰ ἔντερα καὶ τὴν κάτω κοιλίαν.

σχεπ

γίγνονται δ' αἱ τοιαῦται διαχωρήσεις μετὰ ψόφων γίνονται· ὅταν μοχθηρὰ διάθεσις ᾖ καθ' ἣν ἐκκρίνεται τὰ τοιαῦτα.

ὅτου περὶ μελικράτου διαλέγεται· τὰ μὲν δὴ
3. de vict. rat. 13. ἀφρώδεα διαχωρήματα, καὶ μᾶλλον τοῦ καιροῦ καταχορέως χολώδεα, καὶ
μᾶλλον θερμά· τὸ ἄκριτον μᾶλλον τοῦ ὑδαρέος ἄγει· ὅσῳ γὰρ ἀκρατέστερον ἄκριτον S.4.
ἂν ᾖ, τῶν χολωδῶν καὶ τῶν ἀφρωδῶν διαχωρημάτων αἴτιον ὑπάρχει. τοσοῦτον μᾶλλον ἐκκριτικὸν
τὰ δὲ ἐλάσσονα περιττώματα, κατὰ διττὸν τρόπον εἰς κίνησιν ἀφικνεῖται. γίνεται τὸ τοιοῦτον. καὶ τοῦτο S.4.
4. de sanit. tuen. 2. καθ' ἕνα μὲν ὑφ' ἑαυτῶν τῶν αἰσθητῶν σωμάτων ὠθούμενα, δύναμιν ἐχόντων ἀποκριτικὴν τῶν ἀλλοτρίων· ὡς ἐν τοῖς περὶ φυσικῶν δυνάμεων ὑπομνήμασι δέδεικται. καθ' ἕτερον δὲ ὑπὸ κινήσεως σφοδροτέρας ἣν ἔκ τε τῶν γυμνασίων ἐπικτᾶται· ἔκ τε τρίψεως. τὰ μὲν οὖν ὑπόθερμα καὶ συμμελοῦντα περιττώματα δύναται μὴ μόνον φρίκην, ἀλλὰ καὶ ῥῖγος, καὶ πυρετὸν ἐπιφέρειν· τὰ δὲ ὠμὰ καὶ λεπτομερῆ, φρίκην μὲν καὶ ῥῖγος ἐπιφέρει, πυρετὸν δὲ οὐχ — ἐξάπτει. εἰ μὴ πλῆθος ἀξιόλογον ἑκατέροις προσείη.

οὐ δὲ ἐνδέχεται τὸν νοσοῦντα καὶ πάντα ὀξέως —
ῥωμαλεωτέραν ἔχειν τοῦ κατὰ φύσιν τὴν κοιλίαν. τὸ μὲν διὰ συντήξει — συνδήξει nov. man. S.4.
τινὶ ταχέως διεξερχόμενον, οὔτε ἰσχύν, οὔτε ἀρρωστίαν ὅλως ἐνδείκνυται, τῆς
δυνάμεως· ἀλλὰ τό γε χωρὶς τήξεως ἢ τινὸς ἄλλου συμπτώματος ἐν τῷ δήξεως nov. man. S.4.
προσήκοντι καιρῷ κενούμενον ἐρρῶσθαι τὰς τρεῖς τῆς κοιλίας ἐνδείκνυται — δυνάμεις, τὴν ἀλλοιωτικήν, τὴν καθεκτικήν, καὶ τὴν ἀποκριτικήν. τὸ δ' ἄπεπτον διαχώρημα τὸ λεπτὸν καὶ τραχὺ καὶ ἀχύμωτον ἐστί· καὶ τὴν

τῶν ἐπιμιγνυμένων διαφυλάττων ποιότητα· τὸ δὲ ἐκ τῶν συρρεόντων ἐκ παντὸς τοῦ σώματος εἰς τὴν γαστέρα περιττωμάτων συρροῦν ἀθρόως ἐστίν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ὅταν τῆς πικρᾶς χολῆς χυμὸς ἄκρατός τε καὶ πολὺς εἰς τὴν γαστέρα συρρέῃ, γίνεται. τὸ χλωρὸν δὲ τῆς ἰώδους ἐστὶ γνώρισμα. καθάπερ γε τὸ μέλαν ἤτοι τῆς μελαίνης, ἢ τοῦ αἵματος τινὸς αὐτόθι κατοπτηθέντος. εἰ δὲ οἷον πελιδνὸν φαίνοιτο κατὰ τὴν διαχώρησιν, οὐδενὸς ἐπιμιγνυμένου τοιούτου ψύξιν τινὰ, καὶ νέκρωσιν τῶν ἐντὸς ἐνδείκνυται. ὥσπερ δὲ καὶ λιπαρὸν ὡς ἔφην. οὐδενὸς ἐπιμιγνυμένου λιπαροῦ, συντήξεως ἐστὶ γνώρισμα καὶ τὸ λίαν δυσῶδες, εἰ μὴ καὶ τοῦτο εἴη κατὰ τὸ σιτίον οὐ σμικρὰν ἐνδείκνυται σῆψιν.

(Right margin: εἰ S.4. — ὑποδείκνυται nov. man. S.4. — σιτίον marg. S.4.)

αἱ γὰρ πολλαὶ διαθέσεις χρόνου πλείονος δέονται εἰς πέψιν, καὶ τὸν κίνδυνον ἐπιφέρουσιν ὁμοιότιμον τῷ πλήθει. καὶ γὰρ πέττεται ῥᾷον ἡ ἁπλῆ διάθεσις καὶ ἧττον κινδυνώδης ἐστὶ τῆς πολυειδοῦς. αὐτὸς δὲ ὁ Ἱπποκράτης ὅρον ποιεῖ τῆς διαχωρήσεως τὴν εὐφορίαν καὶ δυσφορίαν. ἵνα γνῶμεν ὅπως δαπανᾷ, ὅπως δὲ οὔ. οὕτω καὶ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς εἶπεν. ἢν μὲν οἷα δεῖ καθαίρεσθαι, καθαίρωνται: ξυμφέρει τε καὶ εὐφόρως φέρουσι· τὰ δ' ἐναντία δυσχερῶς. τῶν μὲν οὖν λυπούντων κενουμένων εὐφορήσουσιν οἱ κάμνοντες. εἰ δὲ ἑτέρου τινὸς κενοῖτο καὶ μὴ τὸ λυποῦν, ἀνάγκη πᾶσα δυσφορεῖν αὐτούς. αἰσχρὸν γὰρ ἐστὶ τὸν ἰατρὸν ἐᾶν τοὺς κάμνοντας εἰς κίνδυνον ἰέναι, πρὶν τοῦ κωλῦσαι καὶ παύειν τὸ ἀμέτρως περιρρέον. διὸ κελεύει τὰ διαχωρήματα καθορᾶν. καὶ μὴ μόνον τὴν ποιότητα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ποσότητα. καὶ τὴν εὐφορίαν δὲ καὶ τὴν δυσφορίαν: καὶ τὴν δύναμιν τοῦ νοσοῦντος. καὶ τοὺς λοιποὺς διορισμοὺς περὶ ὧν ἡμεῖς ἤδη πολλάκις εἰρήκαμεν.

(Margins: 4. aph. 2. — ὁμότιμον nov. man. S.4. — forte εἰ — τε marg. S.4.)

κʹ πιεσμός· κατάβασις τῶν κάτω· ἐπιπόλασις τῶν ἄνω. καὶ τὰ ἐξ ὑστερέων, καὶ ἐν ὠσὶ ῥύπος, ὀργασμὸς, ἄνοιξις, κένωσις, θάλψις, ψύξις, ἔσωθεν, ἔξωθεν, τῶν μὲν, τῶν δὲ οὔ.

Ἀποπάτους δὲ δεῖ διαχωρέειν τοῖσι ταλαιπωρέουσιν ἐς ἂν ὀλιγοσιτέωσί τε, καὶ ὀλιγοποτέωσι, σμικρούς τε, καὶ σκληρούς, ὅσα δὲ ὑγρότερα ἐστὶ τῶν διαχωρημάτων, ἢ ὥστε ὀχλεῖσθαι ἐν τῇ διεξόδῳ, ταῦτα πάντα τοῖσι κακίω: τοῖς δὲ συχνὰ ἐσθίουσιν ἤδη, καὶ πολλὰ ταλαιπωρέουσι, τὴν διέξοδον χρὴ μαλθακὴν ἐοῦσαν, ξηρὰν εἶναι. εἰ δ' ἐπιπυρεταίνοιεν οἱ ἄνθρωποι, ἢ —

ὑποστρέφοιεν αἱ διάρροιαι, εἰ σμικραὶ γίγνοιντο, πάντως πονηραί, εἴτε χολώδεις
2. pend. ἦσαν, εἴτε φλεγματώδεις, εἴτε ὠμαί· μέχρι τοῦ, ὁκόταν ἐκ κάτωθεν.

Προελθὼν ἐρεῖ πέπονα φαρμακεύειν. καὶ ἄνωθεν εἶπε οἱ σπασμοὶ ἔξω ἢ εἴσω ῥεπόντων. ἢ ὅπου ῥέπῃ δεῖ· τὴν αὐτὴν ῥοπὴν λέγειν νῦν. τὰ μὲν γὰρ καταβαίνοντα, διὰ τῶν κάτω ἄγειν χρή. ἢ σπασμὸς παρείη. τὰ δὲ ἐπιπολάζοντα, τουτέστι τὰ ἄνω
10 in 6. epid. 2. ῥέποντα, διὰ τῶν ἄνω. ὡσαύτως δὲ ποιητέον περὶ λοιπῶν. τὸν δὲ τὸν ἐν ὠσὶ — τὸ δὲ ἐν nov. man. S.G.
ῥύπον θεωρητέον. εὑρήσεις γὰρ τινὰς ῥευματιζομένους τὰ ὦτα ποτὲ μὲν ἰχῶρι λεπτῷ καὶ ὑγρῷ, ποτὲ δὲ οἷον πυώδει τε καὶ δυσώδει, τῶν ἀσθενῶν μορίων
10. de caus. sympt. 3. ἐμπαθῶν, καὶ πολὺ καὶ μοχθηρὸν περίττωμα γεννᾷ. καὶ γὰρ αἱ βαρυηκοΐαι καὶ κωφότητες, ἤτοι διά τι τῶν κατὰ τὰ ὦτα μορίων, ἢ διὰ τὸ καθῆκον ἐξ ἐγκεφάλου νεύρων, ἢ διὰ τὸ τὸν ἐγκέφαλον ἐν ἐκείνῳ τοῦ μέρει βεβλάφθαι, — νεῦρον nov. man. S.G.
ὅθεν αὐτοῦ τὸ νεῦρον ἀποφύεται), (ὠσὶ αν): πολλάκις δὲ καὶ διὰ τὸν παρὰ φύσιν ὄγκον. ὅτος ἐν τῷ πόρῳ γίνεται. ἢ πωρώδους τινὸς ἢ σαρκώδους βλαστήματος ἐπιτραφέντος, ἐκ τῶν παρὰ φύσιν ἐμφραττόντων τῶν πόρων. ὧν ἐστὶ καὶ ὁ — τὸν πόρον nov. man. S.G.
ῥύπος, ὁ συνήθως ἐν ὠσὶ γινόμενος. οὕτω καὶ τὸν ὀργασμὸν βλέπειν δεῖ.
2 in 6. epid. 9. ἐπεὶ γὰρ τῶν ἑτοιμοτάτων εἰς ἔκκρισιν, ἐπειγομένων δὲ πρὸς κένωσιν ὑγρῶν, — τε nov. man. S.G.
κατὰ πολλοὺς ἀφορισμοὺς φαίνεται χρώμενος τῇ ὀργᾷ φωνῇ ἐκ μεταφορᾶς, ἀπὸ τῶν ὀργώντων ζώων· ὡς ἐν τῷ ἑξῆς ὑπομνήματι, ῥηθήσεται. ἐν ἐκείνῃ τῇ ῥύσει, ἧς ἀρχῇ, πέπονα φαρμακεύειν. ἄνοιξις δὲ ἡ τῶν πόρων, ἢ καὶ τῶν ὀχετῶν ἅπερ εἰσὶν ἐν ὅλῳ τῷ σώματι. ἐνίοτε μὲν βλάπτει. ἐνίοτε δὲ ὠφελεῖ. ἀνοίγονται δὲ καὶ αἱ φλέβες ἐν ταῖς αἱμορραγίαις καὶ ἀναστομοῦνται. καὶ ἄλλως ῥέει τὰ περιττώματα ἀνοιγμένων τῶν ἀγγείων. τότε γὰρ δεῖ ὁρᾶν τὴν κίνησιν,
τὴν θάλψιν τῶν μορίων. καὶ τὴν ψύξιν, μάλιστα δὲ τῶν ἄκρων καὶ λογίζεσθαι, — τοῦ μορίου S.G. ἄρθρων S.G.
εἰ χρὴ ἄγειν ἔσωθεν, ἢ ἔξωθεν. ἢ τοὐναντίον. καὶ ὅπως τοῦτο ποιητέον ὅπως
δὲ μή. ἐστὶ γὰρ πολλά, ἃ μὴ χρήσει θάλψεως ἢ ψύξεως. πολλὰ δὲ — τε
τοὐναντίον. καὶ τοῦτο γε μὴ μόνον ἐν τοῖς τοῦ σώματος μορίοις εἰδέναι σε χρή, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς νόσοις τε καὶ συμπτώμασι. ἅπερ εἰ λιπαρῶς σε εἴπερ τὰ ἡμέτερα περὶ τῶν ἐν νόσοις αἰτίων τε καὶ συμπτωμάτων ὑπομνήματα ἀναγνώσκειν ἐθέλοις. τὰ δὲ περὶ τῶν ἀποστάσεων τε καὶ τῶν λοιπῶν ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις οὐκ εὑρίσκεται.

κά· ὁκόταν ἐκ κάτωθεν ὀμφαλοῦ τὸ στρέφον, βραδὺ καὶ μαλθακὸν ὁ στρόφος. ἔμπαλιν δὲ τοὐναντίον.

4. aph. 20. Ὥσπερ φησὶν αὐτὸς ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς, τοῖς ἀπυρέτοις ἐοῦσιν εἰ γένηται στρόφος, καὶ γονάτων βάρος, καὶ ὀσφύος ἄλγημα, κάτω φαρμακείας δεῖσθαι σημαίνει· οὕτω καὶ ἐνταῦθα γράφει, τὸν στρόφον βραδὺν καὶ μαλθακὸν (εἶναι, εἰ ἐκ τῶν κάτωθεν τοῦ ὀμφαλοῦ μορίων) γένηται – ἐναντίον δὲ ἢ ἐκ τῶν ἄνωθεν. τοὺς δὲ στρόφους ἰᾶσθαι δεῖ ὅταν καὶ ἐκ δήξεων τινῶν καὶ στρόφων ἐκλύσεις γίνονται). parenthesi inclusa in margine prostant. et nov. man. s. g.

10. ad Glauc. 14.

κβ´. τὰ διαχωρέοντα ἢ ῥέοντα, ἄναφρα, πέπονα, ὠμά, ψυχρά, δυσώδεα, ξηρά, ὑγρά, δῆλα κακώδεα.

ὁ nov. manu s. g.

Περὶ τῶν αὐτομάτως διαχωρούντων ὁ λόγος αὐτῷ. θεωρητέον δὲ ὅτι ῥέοντα· κἂν διὰ συμφερόντων μορίων, καὶ ὡς δεῖ, καὶ οἷα, καὶ ὅσα προσήκει ἐστί. μάλιστα δὲ εἰ ἄναφρα, καὶ πέπονα εἴη. τότε γὰρ ἡ φύσις ἐκκρίνει αὐτὰ κατὰ κρίσιν καὶ ἴσως, ἐν ἡμέρᾳ κρισίμῳ. εἰ δὲ ὠμὰ εἶεν, τότε τῶν διορισμῶν μεμνῆσθαι περὶ ὧν εἴπωμεν ἄνω. λέγω δὲ τὴν εὐφορίαν καὶ τὴν δυσφορίαν. κἂν γὰρ ὠμὰ καὶ ψυχρά, κἂν δυσώδη, ἢ καὶ ξηρὰ καὶ ὑγρὰ ᾖ, ὁ δὲ κάμνων εὐφόρως φέρῃ, μὴ παύειν χρή· εἰ δὲ δυσχερῶς, καὶ δυσφόρως, κωλύειν.

κγ´. Δίψα πρόσθεν, μὴ ἐοῦσα, μὴ διὰ καῦμα, μὴ δὲ ἄλλη πρόφασις, ἐρυθρινὸς ὑγρασμός.

Ταῦτα ὡς σημεῖα προσέθηκε. εἰ μὲν οὖν δίψα νῦν ἐνοχλεῖ, μὴ οὖσα πρόσθεν, σημαίνει τὴν θερμασίαν μείζονα γεγονέναι· μᾶλλον δὲ εἰ μήτε
10 epid. 10 καῦμα ᾖ, μήτε ἄλλη πρόφασις τις προσῇ. ὀνομάζει δὲ προφάσεις ὁ Ἱπποκράτης ἐνίοτε μὲν τὰς ψευδῶς λεγομένας αἰτίας. πολλάκις δὲ καὶ τὰς φανερὰς αἰτίας. οὕτω γὰρ ἐν τῷ τετάρτῳ τῶν περὶ διαίτης ὀξέων, διό φησι, —
4 de rat. vict. 54. προσεκτέον τῷ ἰωμένῳ ὅκως ὡς ἔφην μὴ διαλύσηται τις τῶν προφάσεων. — προσέχειν δὲ καὶ νῦν δεῖ τῷ οὔρῳ καὶ τούτῳ μᾶλλον εἰ πρότερον μήτε τοιοῦτον μήτε τοσοῦτον ἦν. καὶ τῷ ὑγρασμῷ τῆς ῥινός, ἵνα ποιῇ ὅπερ — αὐτὸς κελεύει. ὡς τῇ νέᾳ οὔσῃ ἀπαντήσεις πρὸς τὰ νέως ἐμπίπτοντα. νέως s. g.

κδ´. τὴν ἔρριψιν, καὶ τὸν ἀσασμόν· καὶ τὸ ἀσύμπτωτον, καὶ τὸ θολερὸν πνεῦμα. ὑποχόνδριον. ἄκρα. ὄμματα προσκαχεόμενα. χρώματος μεταβολήν, σφυγμούς, παλμούς, ψύξεις, σκληρυσμὸν δέρματος, νεύρων — ἄρθρων, φωνῆς, γνώμης. σχῆμα ἑκούσιον. τρίχες, ὄνυχες τὸ εὔφορον,

ἢ μη. στα δη.

Οἱ παλαιοὶ καὶ νεώτεροι τοῦ Ἱπποκράτους ἐξηγηταὶ μὴ νοήσαντες τί ποτε σημαίνει τὸ ὄνομα τῆς ἐρρίψεως, πολλὰ μὴ πρεπόντως εἰρήκασιν. ὁ μὲν γὰρ Γλαυκίας καὶ Ἡρακλείδης ὁ Ταραντῖνος καὶ Ζεῦξις οἱ πρῶτοι πάντα σχεδὸν τὰ τοῦ παλαιοῦ συγγράμματα ἐξηγησάμενοι, ἡγοῦνται τὴν ἔρριψιν εἶναι ταραχήν τινα· ὅταν ὁ κάμνων μὴ δύναται ἐν τῷ ἑνὶ τόπῳ συνεστάναι· ἀλλὰ ἄλλοτε τόπῳ quod cancellat. S.g.
ἄλλως κινεῖται. Ῥοῦφος δὲ ὁ Ἐφέσιος, καὶ Σαβῖνος ἐκ τῶν νεωτέρων μὴ τοῦτο εἶναι τὴν ἔρριψιν φασίν· ἀλλά τι δεινότερον, τουτέστι νεκρῶδές τι σύμπτωμα. ὅπερ συμβαίνει ὅταν τις ἐγγὺς ᾖ τοῦ οἴεσθαι τελευτῆσαι· εἰσέρχεται δέ φασιν εἰς αὐτὸν δέος τι τῶν πρόσθεν πεπραγμένων· ὡς δείματος μεστὸν αὐτὸν γίνεσθαι, καὶ φροντίδος. καὶ τότε μήτε σιτίων τι μήτε ποτὸν λαμβάνειν, ἀλλὰ πάντα σιτίον τι marg. S.g.
φοβεῖσθαι καὶ ὕποπτον ἔχειν, μὴ μόνον τὸν ἰατρόν, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς παρόντας καὶ ὑπηρετοῦντας αὐτῷ. Ἀρτεμίδωρος δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Καπίτων καὶ Νουμεσιανός, ὃς καὶ εἰς τοὺς ἀφορισμοὺς συνέγραψεν ὑπομνήματα, ἀλλ᾽ ὅτι ὑπενόησαν, ὃ καὶ ἄκαιρόν ἐστι, καὶ μὴ ἄξιον ῥηθῆναι. ἐγὼ μὲν τὸν Καπίτωνα θαυμάζειν ἐπειδὴ οὐ S.g.
πάμπολλα ἐστὶν εὑρίσκειν αὐτοῦ ἁμαρτήματα· τὸν δὲ Νουμεσιανὸν πάνυ θαυμάζω. ὡς καὶ συνετὸν καὶ φρόνιμον, καὶ μὴ εἰωθότα παραληρεῖν. κάκιστον δὲ πάντων ὁ Λύκος ἡρμηνεύσατο. οὗτος γὰρ εἰς Ἱπποκράτην κακῶς διακείμενος πάντα αὐτοῦ νοήματα, καὶ πάσας τὰς ῥήσεις ἀπιθάνως ἐξηγήσατο. καὶ μὴν οὐδὲ Ἀσκληπιάδην, οὐδὲ Διοκλῆς ὁ Καρύστιος καλῶς τὴν φωνὴν ταύτην κατέλαβον. ᾠήθη γὰρ μὴ εἶναι τοῦτο σύμπτωμα τῆς δυνάμεως, καὶ σωματικόν, ἀλλὰ κῶν S.g.
τῆς διανοίας καὶ ψυχικόν. ἀλλά τις φέρει (ε S.g.) τὴν τοῦ Λύκου τοῦ Μακεδόνος ἀσέλγειαν. καὶ τὴν τοῦ Ἀρτεμιδώρου ἀμάθειαν. καὶ τὴν τῶν ἄλλων πολυλαλίαν, καὶ ἀπιθάνους λόγους. ἵνα δὲ μήτε ἡμεῖς ἔνοχοι τυγχάνωμεν ὄντες τῆς αὐτῆς ἁμαρτίας, λέγωμεν τί ποτε σημαίνει παρὰ τῷ Ἱπποκράτει τὸ
1º pag. 13. τῆς ἐρρίψεως ὄνομα. πρῶτον μὲν εἰδέναι χρὴ αὐτὸν λέγειν νῦν περὶ τῆς κείσεως τῶν ἀρρώστων, ὥς εἶπεν ἐν τῷ προγνωστικῷ δεῖν εὑρίσκεσθαι ὑπὸ κλίσεως S.g.
τοῦ ἰατροῦ κεκλιμένους ἐπὶ τὸ πλευρὸν τὸ δεξιόν, ἢ τὸ ἀριστερόν. καὶ τὸ σύμπαν σῶμα ὑγρὸν κείμενον, καὶ μὴ ἀνασπῶν εἶναι, ὡς ἐνταῦθα φησίν. ὕπτιος δὲ κεῖσθαι ἧσσον ἀγαθὸν εἶναι. εἰ δὲ καὶ τις προπετὴς γένοιτο, καὶ καταρρέοι ἀπὸ τῆς κλίνης ἐπὶ τοὺς πόδας, δεινότερον ἐστίν. θαυματῶντες δὲ καὶ

τὸν κεκμηκότα καθεύδειν. σημαίνει δὲ τὴν κάκωσιν δυνάμεως. δεῖ γὰρ ὡς
αὐτὸς συμβουλεύει ὑγρὸν κεῖσθαι τὸ σῶμα. τουτέστι, ἵνα τὰ σκέλη καὶ αἱ χεῖρες
ὀλίγον ἐπικεκάμφθωσαν, καὶ τὸ σύμπαν σῶμα τῶν ὑπερβολικῶν σχημάτων
ἔξω καθεστηκὸς εἴη. ἔστι δὲ ὑπερβολικὰ σχήματα τὰ μετὰ μακρᾶς ἐκτάσεως
ἢ κάμψεως, ἤτοι τῶν κώλων, ἢ τῆς ῥάχεως. γίνονται δὲ ταῦτα τῶν νεύρων
ἰσχυρῶς τεινομένων. ταῦτα γὰρ ἐκ διάσιν γενναῖοι ἐξηγηταί· οἱ μέχρι λόγου
σοφοὶ αὐτοῦ Ἱπποκράτους ὀνομάζουσιν, τῷ δὲ πράγματι καὶ τῇ ἐπιστήμῃ, οὐδὲν
ἄλλο εἶναι δοκοῦσι, πλὴν σοφισταί, καὶ ὡς εἰπεῖν, λογιατροί. ἴσον οὖν τὴν
de palp. rig. 4. ἔρριψιν νῦν ὀνομάζεσθαι, τὸ μὴ δύνασθαι κατακεῖσθαι ζῶντος τρόπον. ἀλλὰ καθά-
περ νεκρὸν καὶ ἄψυχον σῶμα καταφέρεσθαι. τὸ γὰρ ἐπὶ τοὺς πόδας ἀπορρέειν ὡς ὑπορρέειν marg. 34.
φησὶ Ἱπποκράτης κατακείμενον, σημεῖόν ἐστι τῆς δυνάμεως ἐσχάτως ἀρρωστούσης. μὴ
δύνασθαι δὲ ἑστάναι, ἢ καθέζεσθαι, ἢ ἀνίστασθαι, ἧττον δεινόν. ἀλλὰ τὸ
καταβεβλῆσθαι δίκην ἀψύχου σώματος, ὅταν πᾶς ὁ τόνος τελείως ἐκλελυμένος
1° in 6° ep. epid. ἐστί, καὶ ἀπόλωλε. τοῦτο ἐρρίφθαι λέγεται τὸ σῶμα· καὶ ἔρριψις τὸ πάθος.
διὸ εἶπεν αὐτὸς ἀλλαχοῦ τὰς συντάσιας τοῦ σώματος, καὶ τὰς σκληρύνσεις τῶν
ἄρθρων καὶ τὰς κατακλίσιας, ὅταν ὁ τόνος διαλελυμένος ᾖ, κακὸν εἶναι. ἵνα
νοήσωμεν, οὔτε συντεταμένον, οὔτε κεχαλασμένον, ἀλλὰ συμμέτρως ἔχον εἶναι
προσήκειν τὸ σῶμα. δῆλον γάρ ἐστι, ὅτι οὔτε ξηρόν, οὔτε ὑγρόν, ἀμέτρως
1° de rat. vict. 22. εἶναι δεῖ, εἰ δὲ εἴη, εἰδέναι χρή, ἢ ξηρὰ ἢ καὶ ὑγρὰ συνίστασθαι τὰ πάθη. τὰ μὲν εἰ 34.
οὖν κατὰ τὰς ἀρτηρίας καὶ τὰς φλέβας ξηρὰ νοσήματα γνωρίζεται τῇ τε τῆς γλώττης
ξηρότητι, καὶ τῷ τοῦ παντὸς σώματος αὐχμῷ, καὶ ἐν τοῖς ἔξω ἕλκεσιν αἱ φλεγμοναὶ
γίγνονται ξηραί· μηδενὸς ἐξ αὐτῶν ἰχῶρος χωροῦντος. καὶ τῶν ὀφθαλμῶν φλεγμοναὶ
πολλάκις ξηραί εἰσιν· μηδὲν ἐκκρίνουσαι καὶ τὰ κατὰ τὸν ἐγκέφαλον ὡσαύτως πάθη
μήτε διὰ ῥινῶν, μήτε διὰ ὑπερῴας ἐκκαθαιρόμενα, ξηρὰ λέγεται. περὶ δὲ ὑγρῶν
τοὐναντίον δεῖ ὑπονοεῖν, ὅταν ἐκκρίνεται τὸ περίττωμα ἀπὸ τῶν πεπονθότων
τόπων ὑγρὰ εἶναι. σκέπτου τοίνυν ἢ ἐρρίφθαι τὸ σῶμα, ἢ αὐχμηρόν, ἢ
1° ad glauc. 4. ὑγρόν, ἢ καὶ ξηρόν ἐστιν. καὶ ἴαθι, τὸ ἴαμα ἐκ τῶν ἐναντίων εἶναι, ὥσπερ αὐτὸς
ἐδίδαξεν. εἶτα βλέπειν χρή, πότερον ὁ τοῦ σώματος ὄγκος συμπέπτωκε.
πρᾳοτέρα γὰρ ἡ νόσος ἐστίν, ἡ πᾶσα ἕξις τοῦ σώματος ἀσύμπτωτος εἴη.
πλὴν ὅτι εἰς πλείονα χρόνον ἐκτείνεσθαι φιλεῖ. τὸ δὲ πνεῦμα θολερὸν
2. prorrh. 2. κακῶς εἴρηται. μήτε εἶναι Ἱπποκράτους ἡ ῥῆσις ἔοικε. καίτοι δοκεῖ ἐν μόνῃ
τῇ Διοσκορίδου ἐκδόσει γεγράφθαι, ἴσως ἀπ' αὐτοῦ παρεμβεβλημένη. οὔτε γὰρ ἐν
τῷ προγνωστικῷ, οὐδὲ ἐν ταῖς ἐπιδημίαις, οὔτε ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς, οὔτε γε ἐν
ἄλλῳ τινὶ τῶν γνησίων συγγραμμάτων εἴρηκεν ὁ παλαιὸς πνεῦμα θολερόν.
λέγομεν γὰρ θολερὸν ὕδωρ, θολερὸν οὖρον, ἐοικὸς τῷ τῶν ὑποζυγίων. τί δὲ

σημαίνει τὸ θολερὸν πνεῦμα, καὶ ἄδηλον ἐστίν, καὶ οὐδεὶς οὕτω ἑρμηνεύει.
εἰσὶ μέντοι τινὲς οἳ ἀγνοοῦντες τί ἐστὶ τὸ πνεῦμα θολερὸν, ἄλλο τι λέγουσιν,
οὐχ ἧττον ἄκυρον, καὶ ἀσαφές. οὗτοι μὲν οὐ γράφουσι μὴ θολερὸν, ἀλλὰ φαλερὸν,
παρὰ τὸ φάλλειν, τὴν φωνὴν ποιήσαντες. οὕτω δὲ ἐνοῦσαν οἱ περὶ τὸν Σαβῖνον.
ἀλλὰ τί ἐστιν, ὅπερ οὐχ ὡρμήσαντο ποιῆσαι ἐκεῖνοι; πρόσωπον μὲν δὲ φαλερὸν
οἷον εὐεκτικὸν καὶ εὔχρουν εἶπεν αὐτοὶ: τὸ δὲ πνεῦμα φαλερὸν οὐδεὶς εἶπε· εἴπειεν sg.
πλὴν οἶμαι, ὁ τοῦ προρρητικοῦ συγγραφεύς. ἡμεῖς δὲ σαφῶς ἴσμεν ἐκεῖνο τὸ
σύγγραμμα οὐκ εἶναι γνήσιον Ἱπποκράτους. φαίνεται τοίνυν προσγραφὲν ὑπό
2ᵃ in 6. epid. g. τινος, αὖθις δὲ ἡ τοὔδαφος ὑπὸ τοῦ βιβλιογράφου μετατεθεῖσθαι. ἀλλὰ ταῦτα
μὲν εὐκαταφρόνητα καὶ σμικρά. καθάπερ καὶ πάντα ὅσα περὶ τῆς λέξεως
ἐξήγηται. τὰ δὲ ὑποχόνδρια θεωρεῖσθαι δεῖ, εἰ χαλαρὰ, ἢ τεταμένα εἴη.
ἢ καὶ ὀδυνηρὰ ἢ ἄλλην αἴσθησιν νόσου παρέχει, καθάπερ πολλάκις ἐν ταῖς ἐπι-
δημίαις ἐσημαίνετο. οὕτω καὶ τὰ ἄκρα πότερον θερμὰ ἢ ψυχρὰ, ἢ ἄλλως πως
διακείμενα οὕτω καὶ τὰ ὄμματα προσκεκλεισμένα, ἢ κοῖλα, ἢ προπετῆ, ἢ ἄλλην
τινὰ διάθεσιν ἐνδείκνυσι. ἔτι δὲ χρώματος μεταβολὴν μὴ καταφρονήσῃς, περὶ
ἧς ἄνωθεν εἴρηται. αὐτὴ δὲ ἢ διὰ τὴν τῆς νόσου κακοήθειαν, ἢ διὰ τὴν αὕτη sg.
ἀγρυπνίαν, ἢ ἄλλο τι σύμπτωμα συμβαίνειν εἴωθε. σκοπὸς γάρ ἐστι
4. aph. 2. πειρᾶσθαι διαγνωστικὸν ὑπάρχειν. ἐκ τε τῆς καθ' ὅλον τὸ σῶμα παρὰ
φύσιν ἑκάστῳ γιγνομένης χρόας: ἔτι τε τῶν συμπτωμάτων καὶ τῶν
νοσημάτων, ὥρας τε καὶ χώρας, καὶ ἡλικίας, καὶ καταστάσεως, καὶ
φύσεως τοῦ κάμνοντος ἐπιτηδευμάτων τε καὶ διαίτης. ἀλλὰ τὸ σφυγμοὶ
ὅλου τοῦ σώματος θεωρητέοι. παλαιοὶ δὲ οὔπω πᾶσαν τῶν ἀρτηριῶν
quod movet g. κίνησιν ὀνόμαζον σφυγμόν, ἀλλὰ μόνον τὴν αἰσθητὴν αὐτὴν αὐτῷ τῷ
ἀνθρώπῳ πάντως οὖσαν σφοδράν. Ἱπποκράτης δὲ πρῶτος εἴρηκε τοὺς σφυγμὸν
1ᵒ ad Glauc. 198 g. ἁπασῶν τῶν ἀρτηριῶν κίνησιν ὅπῃ τις ἂν εἴη. οὖσι δὲ καὶ ψύξης, καὶ ὁποία mar. s.g.
παλμοὶ, καὶ ῥίγεα, καὶ τρόμοι. περὶ ὧν ἔχεις ὅλον τὸ σύγγραμμα —
ἡμέτερον. ἐν ᾧ καὶ περὶ σπασμοῦ, καὶ τῶν τοιούτων διαλεγόμεθα. τὸ δέρμα
δὲ ἐνίοτε σκληρότερον, ἐνίοτε ξηρότερον, ἀποτελεῖται. ἐνίοτε δὲ ἱδρῶτές τινες
ἢ ἀτμοὶ θερμοὶ ἐκ τοῦ βάθους ἀναφέρε). τισὶ δὲ ἡ ξηρότης, ἢ μαλακότης, ἢ
σκληρότης πολλὴν παραμένει. γίνε) δὲ τοῦτο μᾶλλον τοῖς ὑπερπονήσασιν ἢ γίνε) sg.
ψυχθεῖσιν, ἢ ἅμα τῷ κόπῳ ἐγκαυθεῖσιν, ὥσπερ ἐνίοτε καὶ ἰσχνότης τοῦ
σώματος, καὶ ἡ τῶν ὀφθαλμῶν κοιλότης, καὶ τοῖς αὖθις ἀχροια. τίς mar. s.g.

ἅπερ τῶν ὁπωσοῦν φροντισάντων εἶναι κοινὰ οὐκ ἀγνοεῖ· περὶ δὲ τὰ
ἄρθρα πολλὰ συμβαίνει. ἃ πάντα δεῖ τὸν ἰατρὸν σκέπτεσθαι. οὕτω καὶ
4. de loc. aff. 6. φωνῆς· βλάπτεται γάρ, εἰ καὶ μὴ ἀπολώλοι εἴη παντελῶς τὸ κατὰ
φύσιν ἔργον αὐτῆς. οὐ ταυτὸν δέ ἐστιν φωνὴ καὶ διάλεκτος ἢ αὐδή·
ἀλλ' ἡ μὲν φωνὴ ἔργον ἐστὶ τῶν φωνητικῶν ὀργάνων. ἡ διάλεκτος δὲ
[illegible] τῶν διαλεκτικῶν· ὧν τὸ μὲν πρῶτον ἐστὶν ἡ γλῶττα, ἔπειτα δὲ
ἡ ῥίς, καὶ τὰ χείλη, καὶ οἱ ὀδόντες. φωνητικὰ δὲ ὄργανα ἐστὶν —
3 in 3 epid 34. λάρυγξ καὶ οἱ κινοῦντες αὐτὸν μύες καὶ νεῦρα, ὅσα τὴν ἐξ —
ἐγκεφάλου παρακομίζει τούτοις δύναμιν. αὐδὴν δὲ οὔτε πᾶν τὸ
τῆς ἀκοῆς ἴδιον αἰσθητὸν οἱ παλαιοί, ἐκάλουν, οὔτε ἐκεῖνο μόνον,
ὃ διὰ στόματος ἐκπέμπεται. ἐν ᾧ περιέχεται καὶ τὸ κλάειν, καὶ τὸ
συρίττειν, καὶ οἰμώζειν, καὶ βήττειν. καὶ ὅσα τοιαῦτα. μόνην δὲ
τὴν αὐτοῦ φωνὴν, καθ' ἣν διαλεγόμεθα πρὸς ἀλλήλους, αὐδὴν
ὠνόμαζον. περὶ δὲ γνώμην πολλαὶ κακώσεις εἰσὶν ἃς βλέπειν
ἀκριβῶς, καὶ ἐσκεμμένως ἔχειν δεῖ. οὕτω περὶ σχήματος ἐκ τούτου ἢ
ἐκ τούτου ἰστέον. ἀλλὰ τρίχες καὶ ὄνυχες πελιδνοὶ ἢ μέλανες —
ἐνδείκνυνται τι, ὅπερ οὐ καταφρονητέον ἐστιν. αὔξειν γρυποῦνται —
1. de loxis 5. ἐπὶ τοῖς φθινώδεσι νοσήμασιν οἱ ὄνυχες, τῶν στηριζουσῶν αὐτοὺς
ἑκατέρωθεν σαρκῶν ἐκτηκομένων. διὸ εἶπεν ἐν τῷ προγνωστικῷ·
2. prog. 60. εἰ δὲ καὶ πρὸς τῷ θάρει οἱ ὄνυχες, καὶ οἱ δάκτυλοι πελιδνοὶ —
γίνονται, προσδόκιμος ὁ θάνατος αὐτίκα. ἴσμεν γὰρ τὸ πελιδνοῦσθαι,
2. progn. 8. σημεῖον εἶναι τοῦ σβέννυσθαι τὸ ἔμφυτον θερμόν. ἐπειδὴ δὲ
μεγάλην ἔχει δύναμιν ἡ εὐφορία τε καὶ δυσφορία, πρὸς τὸν
θάνατον, καὶ πρὸς ὑγείαν, διὰ τοῦτο ἀναμιμνήσκει ἡμᾶς αὐτῶν.
προστίθησι δὲ ὅσα δεῖ, ἵνα ἴδωμεν συμφέρειν, εὐφόρως φέρειν ταῦτα;
καὶ τὰ τούτοις ὅμοια· ὅπερ ἄνω πρὸς τὴν κένωσιν μετέφερεν,
εἴτε τῆς φύσεως ἐκκαθαιρούσης τὸ σῶμα τῶν λυπούντων χυμῶν,
ἡ κένωσις γένοιτο. εἴτε ἡμῶν διδόντων τὸ φάρμακον.

legitur in 3. ... τέλος τοῦ πρώτου τῶν εἰς τὸ περὶ χυμῶν
ἱπποκράτους ὑπομνημάτων τοῦ Γαληνοῦ. sed cancellatum

Γαληνοῦ βιβλίον β΄, εἰς τὸ περὶ χυμῶν
Ἱπποκράτους.

ά. σημεῖα ταῦτα, οἷμαι χρωτὸς, διαχωρήματος, ὠτὸς, φύσης, — σώματος supra scriptum nova manu. S. G.
οὔρου, ἕλκεος, ἱδρῶτος, πτυάλου, ῥινὸς, χρὼς ἁλμυρὸς, ἢ πτύαλον,
ἢ ῥὶς, ἢ δάκρυον, ἢ ἄλλοι χυμοὶ, πάντα ὅμοια τὰ ὠφελέοντα,
τὰ βλάπτοντα.

1° ad Glauc. 1° Ὀρθῶς εἴρηται πρὸς Ἱπποκράτους, ἐπίστασθαι χρῆν τὸν ἰατρὸν, μὴ μόνον
τὴν κοινὴν τῶν ἁπάντων ἀνθρώπων φύσιν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδίαν
ἑκάστου. οὕτως γὰρ καὶ ποιότητα καὶ ποσότητα τῶν βοηθημάτων,
ὧν χρήζομεν, καὶ τὸν τρόπον τῆς χρήσεως αὐτῶν συμβήσεται
οὐκ ἀγνοεῖσθαι. καὶ γὰρ ἥκομεν πρὸς τινὰς ἀρρώστους πολλάκις,
οἷς ἔμπροσθεν ὑγιαίνουσιν οὐκ ἐνετύχομεν. ὥστε οὐδὲ ὅπως εἶχον
χροίας, ἢ σχέσεως, ἢ τῆς κατὰ φύσιν θερμασίας, ἢ τῆς τῶν
ἀρτηριῶν κινήσεως γινώσκομεν. ἵνα οὕτω καλῶς τὸ μέγεθος
τῶν νοσημάτων κρίνωμεν, εἴπερ μόνῳ τὸ κατὰ φύσιν ἀκριβῶς
ἐπισταμένῳ δυνατὸν γνῶναι, εἰς ὅσον ἐξίσταται φύσεως ἕκαστον,
καὶ εἰς ὅσον μέγεθος ἡ νόσος ἥκει. τοῦτο δὲ ἀγνοοῦντες, ἵνα μὴ
παντάπασιν ἀπορῶμεν, ἐπὶ τὰ σημεῖα ἀφικνούμεθα, ὧν διάγνωσις
τελεία ἐνδείξεται ἡμῖν τὴν ἐπιείκειαν, καὶ τὴν κακοήθειαν τοῦ
νοσήματος. τοιαῦτα δὲ σημεῖα ἢ ὁρατά ἐστι, τουτέστι ἐν τῷ σώματι
ὅλῳ, μᾶλλον δὲ ἐν τῷ προσώπῳ ὁρᾶται. ἢ ἀόρατα τὸ πρῶτον.
αὖθις δὲ βλέπονται. τοιοῦτον τοῦ γένους ἐστὶ, ὅσα ἐκ τῶν οὔρων καὶ
διαχωρημάτων καὶ πτυάλου, καὶ ἱδρώτων, καὶ ῥύπου τῶν ὤτων, καὶ
μύξης, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἐκ τοῦ σώματος, ἢ ὑπὸ τῆς φύσεως
ἢ τῆς τῶν φαρμάκων δυνάμεως ἐκκρινομένων λαμβάνεται. ἀλλὰ
introd. 7 δὲ ἀκούειν μόνον ἔξεστι, καθάπερ τὰ ἀλγήματα καὶ φροντίδας,
καὶ ὅσα τῆς γνώμης καὶ διανοίας, καὶ τῶν αἰσθήσεων νοσήματα
καὶ βλάβαι εἰσίν. τὸ δὲ σημειωτικὸν τῆς ἰατρικῆς μέρος τίθενται.
αὐτῶν δὲ τήρησις πρὸς τὴν θεραπευτικήν ἐστιν ἀναγκαία. ἀλλὰ

καὶ ἄνευ θεραπείας ἀναγκαῖον εἰδέναι αὐτά, πρὸς τὸ γνῶναι τινὰ
θεραπευτικά, καὶ τινὰ ἀθεράπευτα, καὶ περιΐστασθαι αὐτά, ὅπως μὴ
ἐπιβαλλόμενοι ἀδυνάτοις σφαλλώμεθα, ἴσμεν δὲ τὸ σημειωτικόν,
εἰς τρία διαιρεῖσθαι, εἴς τε ἐπίγνωσιν τῶν παρεληλυθότων, καὶ εἰς
εἰς τὴν σκέψιν τῶν συνεδρευόντων, καὶ εἰς πρόγνωσιν τῶν μελλόντων.
τὰ μὲν προγεγονότα συμπτώματα, καὶ τὰ παρόντα πολυπραγμονοῦμεν
cap 8 εἰς τὸ εὑρεῖν τὴν αἰτίαν τῆς νόσου. ἀναγκαῖον δὲ καὶ προγνῶναι,
[illegible] εἴτε ὀλέθριον, εἴτε περιεστηκὸς εἴη τὸ νόσημα. τινὰ μὲν ὁμοειδῆ ἢ
ὁμογενῆ τῶν σημείων ἐστίν. τινὰ δὲ οὔτε γένος ἔχει ταὐτόν, οὔτε
1° prorh. 2. εἶδος. ὁμοειδῆ μὲν οὖν ἐστι, τὰ καθ' ἕν τι πάθος γενόμενα· ὡς τὰ
ἀναπτυόμενα τῆς κατὰ πνεύμονα καὶ θώρακα καὶ τραχεῖαν
ἀρτηρίαν, καὶ τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα διαθέσεως σημεῖά ἐστι.
ἐγκεφάλου δὲ καὶ μηνίγγων τὰ ἐκκρινόμενα διὰ μυκτήρων, ἢ
διὰ ὑπερῴας. ὅσα δὲ οὔτε ὁμοειδῆ, οὔτε ὁμογενῆ τυγχάνουσιν
ὄντα, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. οὐ πάντες δὲ τῶν βιβλίων ἐξηγηταὶ ἴσασιν.
1° prorh. 4. ἀλλὰ μὲν τῶν σημείων εἶναι παθογνωμονικὰ καὶ προγνωστικὰ
νοσήματος ἴδια· ἀλλὰ δὲ ἀχώριστα. ὅταν δὲ τούτων μὴ ἀπορῶμεν
τῷ μήτε ἴδιόν τι ζητεῖν, ἢ ἀχώριστον τοῦ πάθους γνώρισμα ἀλλὰ
πότερον ὀλεθρίως ἢ σωτηρίως ὁ κάμνων ἔχει, τότε πάντων
τῶν κατὰ τὸ σῶμα φαινομένων αὐτῷ σημείων τε, καὶ
1° de crisi 14. συμπτωμάτων ἐπίσκεψις ἀναγκαία γίνεται. ἔτι δὲ τὰ μὲν
πέψεώς τε καὶ ἀπεψίας ἐστὶ σημεῖα. τὰ δὲ ὀλέθρου καὶ σωτηρίας σωτηρίας
ἐνδεικτικά. ἀλλὰ δὲ τῆς κρίσεως. ἀπεψίας μὲν οὖν καὶ πέψεως
γνωρίσματα, διαχωρήματά τε καὶ πτύσματα καὶ οὖρα.
τοῦ δ' ὀλέθρου καὶ τῆς σωτηρίας, τά τε σὺν αὐτοῖς ἐστιν ἐκκρινό-
μενα καὶ τὰ καθ' ὅλου τὸ σῶμα φαινόμενα. τῶν δὲ κρίσεων
οὐκ ἔστι γένος αὐτῶν ἓν ἐξαίρετον. ἐν ἄλλῳ μὲν γὰρ καιρῷ, καὶ
κατ' ἄλλην διάθεσιν ἐστὶ κρίσιμα. κατ' ἄλλην δὲ τινὸς διάθεσιν
ἢ καιρὸν τῆς νόσου, συμπτώματα μὲν ἢ σημεῖα γίνεται
μοχθηρά. κρίσιμα δὲ, οὐδ' ὅλως ἐστίν. διὸ εἶπεν αὐτὸς ἐν τῷ
δευτέρῳ τῶν ἐπιδημιῶν, τὰ κρίσιμα μὴ κρίνοντα τὰ μὲν
εἶναι θανατώδεα. τὰ δὲ δύσκριτα. καὶ τὰ μὲν τῆς πέψεως

σημεῖα ἀγαθὰ ἀεί· τῆς δὲ ἀπεψίας οὐκ ἀγαθά. εἰ γὰρ κεφαλαλγίαν,
ἢ παραφροσύνην ἢ δύσπνοιαν, ἢ κῶμα θεάσῃ, οὐδὲν ἐπὶ τέλεος —
βέβαιον, οὔτε ἀγαθὸν οὔτε κακὸν ἔχεις προγνῶναι. ὅτι εἰ βλέπεις —
ἱδρῶτας, ἢ ἐμέτους, ἢ κοιλίας. ἢ οὔρων πολλῶν ἔκκρισιν, ἢ αἵματος
ῥύσιν ἐκ ῥινῶν, ἢ ὑστερῶν. ἢ αἱμορροΐδων, ὅτε εἰ καὶ παρωτίδας, ἢ εἶτ' s.g.
τἄλλα ἀποσκήμματα. ἐπειδὴ πάντα τοιαῦτα καὶ κρίσιμα καὶ οὐ —
χρήσιμα γίνεσθαι συμβαίνει· καὶ τοῦτο δηλῶν ἢ τὸ μελλόντως ποιεῖσθαι
κρίσιν. ἢ τὸ κακῶς ποιεῖν. ἕτερον δὲ γένος ἐστὶν οὐχ ὡς σημείων μόνων μόνον nov. man. s.g.
χρησίμων, ἀλλὰ καὶ ὡς αἰτίων. τούτου τοῦ γένους εἰσὶ καὶ ἔμετοι καὶ
διαχωρήσεις γαστρός. καὶ οὔρων πλῆθος, καὶ ἱδρῶτες, καὶ αἱμορραγίαι,
καὶ παρωτίδες, καὶ ἀποσκήμματα. εὑρήσεις δ' ἕτερον γένος τῶν σημείων
ἅμα καὶ συμπτωμάτων ὅπερ, οὔτε κρίσιν ποιεῖ, οὔτε ὁμοίως πιστόν,
ὡς τὸ κατὰ τὰς πέψεις. οὔτε τελείως ἄπιστον. ἀλλὰ ἐξ αὐτῶν τινὰ μὲν
2. aph. 33. ἀγαθὰ διὰ παντός· τινὰ δὲ φαῦλά ἐστιν. τοῦτο μὲν δηλοῖ αὐτὸς ἔνθα
φησὶ τὴν διάνοιαν ἐρρῶσθαι, καὶ εὖ ἔχειν πρὸς τὰ προσφερόμενα,
ἀγαθόν· ἀλλὰ καὶ εὐπνοία καὶ ἡ εὐσφυξία ἀγαθόν. ὅτι δὲ καὶ ἡ
εὐφορία καὶ τὸ πρόσωπον τοῖς ὑγιαίνουσιν ὅμοιον, καὶ ἡ εὐσχήμων
κατάκλισις καὶ ἡ τοῦ σώματος ὁμαλότης. τὰ δὲ τούτων ἐναντία, κακά.
ἅπερ ἅπαντα κατὰ τὸ προγνωστικὸν ὑφ' Ἱπποκράτους. καλῶς εἴρηται, οὐ μὴν
4. in 6 epid. 24. ἀλλὰ δεῖ τῆς χρόας ἀμελεῖν. ἀνάλογος γὰρ ἡ χρόα τῷ αἵματι. αἷμα
δὲ λέγω νῦν ὅλον τὸν ἐν τοῖς ἀγγείοις χυμόν, ἐν ᾧ καὶ φλέγματος τις σ expungitur in utroq. MSS.
καὶ χολῶν καὶ ἰχώρων περιέχεται. τοῦτο γὰρ καὶ ἄμεινον καὶ χεῖρον
γίνεται. αὐτὸ δὲ τὸ κατ' ἐπικράτειαν αἷμα λεγόμενον, ἄλλην τινὰ —
χρόαν, πλὴν ἐρυθρὰν ἔχειν ἀδύνατον. νῦν δὲ Ἱπποκράτης οὐ διορίζει
πότερον τὰ σημεῖα ἐστὶν ἀγαθά, ἢ κακά· ἢ μήτε ἀγαθά, μήτε κακά.
ἢ θανατώδη, ἢ ζωτικά· καθάπερ ἐν τῷ προγνωστικῷ, καὶ ἐν τοῖς τῶν
ἐπιδημιῶν βιβλίοις. ὅτε πάντα προστίθησι. λέγει δὲ ταῦτα σημεῖα
εἶναι. ἵνα μὴ οἴοι ταῦτα εἶναι αἰτιῶν, ἢ συμπτώματα καὶ σφαλόμενοι αἴτια s.g.
4. simpl. medic. 22. μὴ καλῶς ἰάσῃς. ἐν πρώτοις οὖν τίθησι τὰς ὀσμὰς τοῦ χρωτός. ἰστέον
γὰρ ὅτι ἐπὶ πάντων σχεδὸν ὁμολογοῦσι ἀλλήλαις. ὀσφρήσις τε καὶ γεῦσις.
οὐ μὴν ἀλλὰ ἐπὶ τῶν ἡδύσμων. ταῦτα γὰρ οὐ μόνον τοῖς γευομένοις ἡδέα
ἐστίν, ἀλλὰ καὶ πικρότητος οὐκ ὀλίγον ἐμφαίνει. ὥσπερ ἐν τοῖς ῥόδοις
ὁρᾶται. ἡ δὲ αἴσθησις τῆς ὀσμῆς γίνεται ἐν ταῖς κοιλίαις τοῦ ἐγκεφάλου,

καὶ ἡ οὐσία τῶν ὀσφρητῶν ἀτμώδης ἐστι. αἱ γὰρ ἀπόρροιαι τῶν σωμάτων, ἀναμίγνυνται τῷ περιέχοντι· ἔπειτα δὲ διὰ τῆς ἀναπνοῆς, εἰς τὸν ἐγκέφαλον φέρεται, καὶ τὴν αἴσθησιν κινεῖ. τὰς μέντοι διαφορὰς αὐτῆς οὐ κέκτηται ὀνόματα· ὀξεῖαν μὲν γάρ τινα καὶ δριμεῖαν ὀσμὴν ἔχειν λέγομεν τί· αὐστηρὸν δὲ ἢ στρυφνὴν, ἢ γλυκεῖαν, ἢ πικρὰν, ὥσπερ ἐν τοῖς χυμοῖς, οὐκ ἔτι· ἀλλὰ εἰς δύο προσηγορίας μόνας ἀνάγομεν, καὶ εὐώδη ἢ δυσώδη λέγομεν. διὸ καὶ τῶν εὐωδῶν ἐδεσμάτων ὅσα διασαπέντα κατὰ τὴν ὀσμὴν ἡμᾶς ἀνιᾷ, καὶ ταῦτα εὐθέως ἀποῤῥίπτομεν, οὐδὲ γεύεσθαι ἐπιχειροῦμεν. καὶ μέντοι καὶ τὰ χρώματα τῶν ἐκκρινομένων παρὰ φύσιν, ἢ τὰς ὀσμὰς, ὅθεν ἔτι χρὴ δεικνύειν, ἐξ ἀνάγκης ἑπόμενα ταῖς νόσοις, εἴγε μηδὲν τῶν τοιούτων ἄνευ δυσκρασίας γίνεται. εἰ μὲν οὖν ὀδμὴ τοῦ σώματος ὅλου καὶ τοῦ στόματος ἐνίοις μὲν ἐστὶ φύσει μοχθηρά· ἐνίοις δὲ ἄμεμπτος. ἤδη δὲ ἐξ ἀμελείας ἐγγίνεται μηδὲν ἡγουμένων ἁμαρτάνειν. δεῖ μὲν οὖν σκοπεῖν πότερον τῇ φύσει, ἢ παρὰ φύσιν τοῦτο ἐστίν· καὶ τότε τὰς αἰτίας εὑρεῖν, ὡς ἐν τῷ στόματι, ἢ διὰ σαπρότητα τῶν οὔλων, ἢ τοὺς ὀδόντας κακουμένους, ἢ τι ἕλκος, ἢ διὰ τὴν τοῦ στομάχου κάκωσιν. ἢ δι' ἄλλο τι· ὁμοίως δὲ ἐπὶ τῶν ἄλλων τοῦ σώματος μερῶν. ὡς ἐπὶ τῶν ὤτων ἢ πύον ἔνεστιν, ἢ ἕλκος, καὶ ἐπὶ τοῦ πτυάλου, καὶ οὔρου, καὶ διαχωρημάτων, οὖρον γὰρ δυσῶδες ἰσχυρῶς, καὶ τὸ λιπαρὸν, ὅπερ ἐλαιῶδες ὀνομάζουσι, ὀλέθριον. πτύσμα δὲ ἐν περιπνευμονικοῖς, καὶ πλευριτικοῖς δυσῶδες ἱκανῶς, ἰσχυρῶς ὀλέθριον, ἢ δυσπνοίας κατεχούσης τὸ αὐτὸν σημεῖον ἐστίν. ὥσπερ καὶ αἱ ἐκκρίσεις ἐν τοῖς πυρετοῖς μὴ διελλείπουσι πελιδναὶ ἢ αἱματώδεις καὶ δυσώδεις κακαί εἰσιν. ὥσπερ γίνονται πολλάκις τοιαῦται ὡς ἐπὶ τῶν σηπεδονωδῶν ἑλκῶν. οἱ ἰχῶρες ἀποῤῥέουσι. ἐνίοτε δὲ οὕτως ὡς πῦς ἐξ ἀποστήματος ῥαγέντος· τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περὶ ἐμέτων κριτέον δυσωδία γὰρ τῶν ἐμεθέντων. μάλιστα μὲν τῶν μελανῶν δηλοῖ τὸ μέγεθος τῆς νόσου. ἀεὶ γὰρ ὀλέθρια καὶ δυσώδη· καθότι καὶ αὐτὸς ἐν τῷ προγνωστικῷ φησί. πᾶσαι δὲ αἱ ὑπόσαπροι, καὶ δυσώδεις ὀδμαὶ κακαὶ ἐπὶ πᾶσι τοῖς ἐμουμένοισι. διὸ χρὴ τὰς παρὰ φύσιν δυσωδίας ἐν τῷ τῶν συμπτωμάτων τάττειν γένει· μετὰ δὲ ταύτας, αἱ κατὰ τὰ ὦτα, καὶ ῥῖνας, καὶ μασχάλας, καὶ ὅσα μόρια κατὰ πάθος σήπεται. οὕτως ἐν ταῖς ἐρυγαῖς ἐστὶν εὑρεῖν ταὐτό. εἴτι κοπώδους ἢ ὀξώδους· ἢ βρομώδους, ἢ ἰχθυώδους ἤ τινος ἑτέρας τοιαύτης ποιότητος ἐξοζούσης τῆς ἐρυγῆς. ἀλλὰ καὶ ὁ χρὼς ἀλμυρὸς φαίνεται). διότι οἱ κάμνοντες ἱδρῶτος ἐγεύσαντο ποτὲ παραῤῥυέντος εἰς τὸ στόμα. δίων

Marginal notes (left): de sympt. diff. 6. — 4. in 6 g. — de tot. mor. temp. 6. — 4. aph. 47. — 2° in 3. epid. 4. — de sympt. diff. 4.

Marginal notes (right): αὐστηρὰν nov. man. S. G. — οἷς marg. S. G. — οἱ nov. man. S. G. — τὰ marg. S. G. — τε S. G. — ἤτοι καπνώδους marg. S. G. — διὸ οὖν marg. S. G.

ἡ ποιότης τοῦ σιάλου ἐξήλλακται. οὕτω οὖν καὶ τῶν ἐκ πνεύμονος ἀναγομένων
καὶ τῶν ἐκ γαστρὸς ἐμεμένων, οἱ μὲν ὀξέων. οἱ δὲ ἁλμυρῶν. οἱ δὲ πικρὸν. — πικρῶν nov. man. s.g.
οἱ δὲ γλυκέων· οἱ δὲ αὐστηρῶν αἰσθάνονται. εἰσὶ δὲ τινὲς τῶν ἰατρῶν, οἳ καὶ
ἱδρῶτος, καὶ προσέτι τοῦ κατὰ τὰ ὦτα ῥόπου γεύονται. τεκμήριον δὲ τὸ — ῥύπου s.g.
3 aph. 26. εἶναι φασὶν αὐτοῖς· ὥσπερ καὶ οἱ ὀδμοὶ τῶν διαχωρημάτων τὴν κακίαν — ἡ ὀδμὴ nov. man. s.g.
πέψεως ἐνδείκνυνται· ἢ τὴν τῶν χυμῶν μοχθηρίαν. οὕτω καὶ δάκρυα γίνονται,
ποτὲ μὲν τῆς φύσης ἀποκρινούσης τὸ πλεονάζον ὑγρὸν, ἢ γεννώσης τὸ λῆπον φύσεως s.g.
5 in 6. epid. 3. ἐν τοῖς κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀδέσιν. ποτὲ δὲ ἑπόμενα τῇ νοσώδει διαθέσει. δει nov. man. s.g.
καὶ ἡ τῆς ῥινὸς ὑγρότης συμβαίνει ἐκκενουμένων τῶν κατὰ τὸν ἐγκέφαλον ^ ^ ἀθροιζομένων s.g.
περιττωμάτων, καὶ ὁ τῶν ὤτων ῥύπος. ὑπὸ τῆς φύσεως γίνεται καθαιρούσης τῶν ὤτων s.g.
ἐγκεφάλου τὰ περιττώματα. σιάλου δὲ γένεσις ἐν τῷ στόματι τῶν προνοητικῶν
ὑπὸ τῆς φύσεως ἐστὶ γινομένων ὥσπερ καὶ ἡ ἐκ θώρακος τε καὶ πνεύμονος
ἀναγωγὴ τῶν πτυέλων, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν διαχωρημάτων καὶ ἐμέτων
σημεῖα λάβοις ἄν. ἡ μὲν γὰρ μέλαινα χολὴ ἐν τῷ πτύσματι ἢ ἐμέτῳ,
ἢ διαχωρήματι, ἢ καὶ οὔρῳ φαινομένη, πάνυ θανάσιμον σημεῖον τίθεται.
μετ' αὐτὴν δὲ ἡ ξανθὴ χολὴ, ὅταν ἄκριτος εἴη. ἄλλοι δὲ χυμοὶ μετά τινος ἄκριτος s.g.
τούτων ἐμφαινόμενοι, ἧττον βλαβεροὶ εἰσίν. νῦν δὲ ὥσπερ τὰ τῆς τροφῆς
περιττώματα θαυμαστὴν οἰκονομίαν ἔχει κατὰ τὴν διάκρισιν, ὡς ἐν τοῖς διάκρισιν mag. s.g.
περὶ χρείας μορίων εἴρηται· οὕτω καὶ περὶ τὴν τῆς φύσεως ἀπόκρισιν —
ἑκατέρας, τῆς τε κατὰ τὸ ἀπευθυσμένον ἔντερον, καὶ τῆς διὰ στομάχου
γινομένης, ἣν ἐρυγὴν ὀνομάζομεν, πρόνοιά τις ἐμφαίνεται τῆς φύσεως,
ὁρμώντων πρὸς ἔκκρισιν τῆς ἑκατέρας φύσεως τῶν ὀργάνων, ἐν οἷς
ἀθροίζεται· αὗται γὰρ ἐκκρίνονται κἂν ὑπνοῦντες τύχωσιν, οἱ ἔχοντες —
αὐτάς. κἂν ἐν καταφορᾷ, καὶ ληθάργῳ, καὶ κάρῳ, καὶ παραφροσύνῃ —
διὸ κελεύει νῦν ἐπὶ πάντων τῶν χυμῶν, καὶ τῶν ἐκκρίσεων ὁρᾶν
τὰ ὠφελέοντα, καὶ τὰ βλάπτοντα. ὡς τὰ φεύγοντες ἀποτρέπομεν,
τὰ δὲ προσκαλέσομεν, καὶ ἄγομεν, καὶ δεχόμεθα. καθάπερ μετ' ὀλίγον
εἰρήσεται. νυνὶ δὲ ὅσον ἔτι ὑπόλοιπόν ἐστιν ὅλης τῆς ῥήσεως, ἐξηγήσομαι. εἰρήσατε

Β. ἐνύπνια, οἷα ἂν ὁρῇ· καὶ ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν οἷα ἂν ποιέῃ. ἢν ἀκούῃ
ὀξὺ, καὶ πείθεσθαι προθυμέεται. ἐν τῷ λογισμῷ. μείζω, ἰσχυρότερα, τὰ
πλείω, ἐπίχαρα τὰ σώζοντα τῶν ἑτέρων. ἢν αἰσθάνονται πάσῃ αἰσθήσει
πάντων, καὶ φέρουσι.

Ἐκ τῶν εἰωθότων διάθεσιν τινὰ τοῦ σώματος ἐνδείκνυσθαι ἐστὶν ἐνύπνια-
εἰ μὲν γὰρ ἐν πυρκαϊᾷ τις ὁρᾷ ὄναρ, οὗτος ὑπὸ τῆς ξανθῆς ὀχλεῖται χολῆς.
εἰ δ' ὄμβρος ἐμφαίνεται, ἤδη ψυχρὰν ὑγρότητα πλεονάζειν. καθάπερ γε καὶ ὑγρότητα [illegible]
ἡ χιόνα καὶ κρύσταλλον, καὶ χάλαζαν, φλέγμα ψυχρόν. ἐν χωρίῳ δὲ
δυσώδει εἶναι δοκεῖν, σηπεδόνα χυμῶν. λόφους δὲ ἀλεκτρυόνων, ἢ τινὰ
πυρρὰ αἷμα πλεονάζειν. ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ζοφώδη δέ τινα ὁρᾶν, ἢ ἐν ζοφώδεσι τόποις εἶναι, πνεύματα
δηλοῖ. ἀλλὰ δεῖ ζητεῖν καιρὸν, ἐν ᾧ γίνεται τὰ ἐνύπνια. πότερον
κατὰ τὴν εἰσβολὴν τῶν παροξυσμῶν, εἴτε κατὰ τὴν ἀκμὴν, εἴτε ἐν
ἄλλῳ τινὶ καιρῷ· καὶ εἰ μετὰ τροφὴν, ἢ χωρὶς τροφῆς. ὁ γοῦν χιονίζεσθαι
δοκῶν ἐν τῇ εἰσβολῇ τοῦ παροξυσμοῦ μετὰ ῥίγους, ἢ φρίκης, ἢ καταψύ-
ξεως γινομένης, τῷ καιρῷ μᾶλλον, ἢ τῇ διαθέσει τοῦ σώματος
ἀναφέρειν δεῖ. κατὰ μέν τοι τὴν παρακμὴν τοῦτο θεασάμενος
μᾶλλον ὑπονοήσει, τὴν ψυχρότητα, τῶν ἐπικρατούντων χυμῶν
ἐνδείκνυσθαι. ἔτι δὲ μᾶλλον ἐὰν μὴ ἐδηδοκὼς ᾖ τῶν φλεγματικῶν
ἐδεσμάτων. ἀλλὰ καὶ ἐν κόπρῳ διατρίβειν ἑαυτοὺς φαντασθέντες, τοὺς
χυμοὺς ἐν αὐτοῖς δυσώδεις καὶ σεσηπότας ἔχουσιν. ἢ καὶ πλῆθος κόπρου
ἐν τοῖς ἐντέροις. οἱ δὲ δοκοῦντες ἐν εὐώδεσιν εἶναι τόποις, ἐναντίαν
ἔχειν τοῦ σώματος διάθεσιν ἴσχουσι. ὥστε τὰ ἐνύπνια πολλάκις
ἐνδείκνυται ἡμῖν τὴν ἔνδειαν τε καὶ πλεονεξίαν, καὶ ποιότητα τῶν
χυμῶν. αὐτίκα δὲ ἐν τοῖς νοσήμασι, ὥσπερ ἐν τοῖς φρενιτικοῖς,
τοὺς κάμνοντας βλέπεσθαι λέγω τὰ ἐνύπνια σαφῶς οὕτως, ὡς
ἐκθρυεῖσθαι τῶν ὕπνων αὐτοὺς, ἀναπηδῶνται ἢ φθεγγομένους διὰ τὴν
ἐνάργειαν τῶν φαντασμάτων, ὅπερ τὴν διάθεσιν ἐνδείκνυται. ἡ γὰρ ξηρότης
αὐτὴ τῆς ἀγρυπνίας ἐστὶν αἰτία, καὶ τῆς τῶν ὀνειράτων ἐμφάσεως.
τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τοῖς μελαγχολικοῖς διὰ τὴν ξηρότητα
πάνυ ἐναργῆ φαίνεται τὰ κατὰ τοὺς ὕπνους φαντάσματα. οὕτω δὲ καὶ
ἐν τῇ ὑγιείᾳ τοῖς μὲν ἐνδεῶς διαιτηθεῖσιν ἐναργεῖς οἱ ὄνειροι γίνονται.
τοῖς δὲ ἐμπεπλησμένοις οἱ μεθύουσιν, διὰ ὑγρότητα, μήτε ἴχνος τῶν
φαντασμάτων καταλείπεται. οὕτω καὶ τῶν παθῶν ὅσα μετὰ ὑγρότητος
τοῦ ἐγκεφάλου γίνονται. κωματώδη τέ εἰσι καὶ ὑπνώδη, καὶ ἀφάντασ-τα

1ª prov. 5.

ἐπεὶ δὲ φλέγματος εἴδη πολλά ἐστιν, χρὴ εἰδέναι, ὅτι τὸ μὲν γλυκὺ,
περὶ πλήθους ὑπνώδεις, τὸ ὀξὺ πλεονάζον, ὑπνώδεις ἐργάζεται. ὥσπερ δεῖ διψώδεις, ει nov. man. s.g. = δὴ marg. s.g.
ὅταν ἐπικρατῇ τὸ ἁλυκόν, ἀνόρεκτοι δὲ ἐπὶ τοῦ ὠμοῦ γίνονται. τὰ δὲ
[illegible] τῶν ὕπνων ἐπὶ μὲν τοῖς ἄλλοις φλέγμασιν βραχὺ πλείω τοῦ
κατὰ φύσιν. ὁ δὲ ὠμὸς χυμός, ὥσπερ τὸ γλυκὺ φλέγμα, σφόδρα
ὑπνώδεις ἀποτελεῖ. τῆς μὲν γὰρ αἰσθητικῆς ἀρχῆς ὑγραινομένης τε
καὶ ψυχομένης ἡ κωματώδης ἕπεται διάθεσις. ὥσπερ καὶ ἡ ἀγρυπνία,
ξηραινομένης καὶ θερμαινομένης. διὸ χολώδεις ἅπαντες ἄγρυπνοι ἐφ'
10. de fac. nat. 12. ἑκατέρᾳ τῇ χολῇ. εἰσὶ μέντοι τινὲς οἳ καταφρονοῦσι καὶ τῶν — χολῇ nov. man. s.g.
ὀνειράτων, καὶ τῶν οἰωνῶν, καὶ συμβόλων. καίτοι ἡμεῖς ἴσμεν —
de curatione per sang. mis. ἐκ τῶν ὀνειράτων πολλάκις τὴν πρόγνωσιν γίνεσθαι καὶ προτραπέντες
ποτὲ ὑπὸ δυοῖν ὀνειράτων ἐναργῶν ἡμῖν γενομένων, ἐτάμομεν
τὴν ἐν τῷ μεταξὺ λιχανοῦ καὶ μεγάλου δακτύλου τῆς δεξιᾶς — λιχανοῦ τε nov. man. s.g.
χειρὸς ἀρτηρίαν. καὶ ἐκελεύσαμεν ῥεῖν ἄχρις ἂν αὐτομάτως —
παύσηται τὸ αἷμα. κελεύσαντος οὕτω τοῦ ὀνείρατος. ἔσωσα δὲ
9. meth. 4. καὶ ἄλλους πολλοὺς ἐξ ὀνείρατος ἐπὶ τὴν ἴασιν ἐλθών. ἀλλὰ καὶ
τοῖς πρὸς ὀνείρασιν ἐναργέσι προτραπεὶς, ἐπὶ τὴν τῆς ἰατρικῆς ἄσκησιν
ἀφικόμην. δεῖ οὖν θεάσασθαι ἀκριβῶς τὰ ἐνύπνια, καὶ ὅσα
ὁρᾶται, καὶ τί ἐν ὕπνοις ποιεῖται. ἵνα προγνώσῃς καὶ ἰάσῃς προγνώσῃ καὶ ἰάσῃ nov. man. s.g.
1° prorrhet. 31. 32 καλῶς. εἶτα δὲ εἰ ἀκούει ὀξὺ ὁ κάμνων. ἡ μὲν γὰρ κώφωσις
ἐνδείκνυται τὴν κεφαλὴν πεπονθέναι καὶ ἐν τῇ τῶν — ἔνι nov. man. s.g.
ἐνδεικνυμένων ἐστὶ τὸν ἐγκέφαλον εἶναι κακοπραγοῦντα. γίνεται
δὲ κώφωσις, διά τινα χυμὸν κατὰ τοὺς ἀκουστικοὺς πόρους σφηνωθέντα.
ἐνίοτε δὲ καὶ τῆς ἀκουστικῆς δυνάμεως νενεκρωμένης. ἣν ἐν τοῖς ἦν s.g.
de [illegible] 82. ὀξέσι καὶ ταραχώδεσι νοσήμασι ὁρῶμεν συμπίπτουσαν. ἰστέον δὲ
ὅτι τὰ τῆς μελλούσης νόσου προγνωστικὰ διττὴν ἐστὶ διαφοράν. ἡμεῖς
δὲ τῆς ἀναμνήσεως ἕνεκα λέγομεν τὰ ποσότησιν, ἢ ποιότησιν, ἢ
καιροῖς οὐκ αὐταῖς ταῖς οἰκείαις ἰδέαις ἐξηλλαγμένα τῶν κατὰ
φύσιν. οἷον ὄρεξιν σιτίων ἐπιτεταμένην, ἢ ἐκλελυμένην, ἢ μὴ
κατὰ τὸν συνήθη καιρόν, ἢ οὐ συνήθων ἐδεσμάτων. ἢ καὶ ἀπόκρισιν
τῆς τροφῆς τῶν περιττωμάτων. ἐλαττόνων, ἢ πλειόνων, ἢ
ὑγροτέρων, ἢ σκληροτέρων. οὕτω δὲ καὶ ἡ ἐπιθυμία περὶ τὸ πόμα πόμα marg. s.g.
πλεῖον ἢ ἔλαττον, ἢ θερμόν, ἢ ψυχρὸν παρὰ τὸ ἔθος. καὶ ἱδρῶτες
πλείω τοῦ δέοντος, ἢ ἐλάττους καὶ ὄκνος εἰς τὰς κινήσεις, ἢ καὶ
τῶν πηρωμένων κινεῖσθαι βαρύτης, ἢ ἔκλυσις ἰσχυρά. ἡ ἐποχὴ
καταμηνίων, ἢ πλειόνων ἢ ἐλαττόνων κένωσις. καὶ ἡ ἡδονὴ —

κατὰ τὴν ἐδωδὴν, ἢ τὴν πόσιν μείζων ἢ ἐλάττων τῆς πρόσθεν,
καὶ ἡ τῆς διανοίας ἀμβλύτης οὐ κατὰ φύσιν. ἡ λύσις τῆς ἀσίτης. χύσις τῆς ἀσίτης s.g.
καὶ μέντοι καὶ ἡ ἀκοὴ καὶ ὄσφρησις, καὶ ὄψις, ἀμβλύτεραί τε ἢ
ἀκριβέστεραι γνωρίσματά ἐστι τῶν μελλόντων νοσημάτων. —
ἔστω δὲ καὶ ὅσα διὰ ῥινῶν ἢ ὑπερῴας, ἢ ὤτων ἢ δι' ἃ ὁ ἐγκέφαλος
καθαίρεται, ποσότησιν ἢ ποιότησιν ἢ καιροῖς ἐξαλλαττόμενα. ἐκκα mar. s.g.
ἔτι δὲ καὶ ἡ ὄρεξις τῆς γαστρὸς ἡ κατὰ τὸν στόμαχον ἢ κατ'
ἔντερα, ἢ ἐπὶ τοῖς διαχωρουμένοις, ἢ ἐμουμένοις, ἢ οὐρουμένοις. ἀλλὰ
καὶ τὸ βάρος τῆς κεφαλῆς καὶ ἄλγος. περὶ δὲ τὴν γεῦσιν ὡσαύτως
ἔχει, ὅταν ἁλμυρᾶς, ἢ πικρᾶς, ἢ τινὸς ἑτέρας ποιότητος ἔμφασις ᾖ.
ἢ καὶ σίαλον φαίνεται τοιοῦτον. κατὰ δὲ τὴν ὄσφρησιν, εἴ τινος
μιᾶς ποιότητος αἰσθανόμεθα. οὐδενὸς ὀσφραντοῦ παρόντος. κατὰ δὲ
τὴν ἀκοὴν, ὅταν τῶν ἤχων, καὶ ψόφων ἀκούειν δοκοῦμεν —
μηδενὸς παρόντος τοιούτου: ὥσπερ καὶ κατὰ τὴν ὄψιν, ὅταν πολλὰ
καὶ μέλανα, καὶ πυρρὰ καὶ ξανθὰ, καὶ παντοδαπὰ παραπέτασθαι
δοκεῖ. κατὰ δὲ τὴν ἁφὴν, ὅταν ἀνωμαλία τις ἢ πυκνότης, ἢ
τάσις, ἢ βάρος καθ' ὅλην τὴν ἕξιν ἐμφαίνεται, παραγγέλλειν τὴν
νοῦσον εἰώθασιν, διὸ βλέπειν δεῖ, εἴ τις ἀκούει ὀξύτερον, ἢ —
ἀμβλύτερον, καὶ ὁρᾷ, ἢ ὀσφραίνεται, ἢ γεύεται, ἢ ἅπτεται μᾶλλον ἢ
ἧττον τοῦ συνήθους. ἢ καὶ προθυμία τις πάρεστι τοῦ ἀκούειν καὶ
ὁρᾶν ἅπαντα. καὶ πότερον ὁ αὐτὸς αἰσθάνεται πάσῃ αἰσθήσει
ἐν τούτοις γὰρ ἅπασιν, ἰστέον ὅτι τὰ πλείω καὶ ἰσχυρότερα κατὰ
καιρὸν συμβαίνοντα ἐστὶν πρὸς σωτηρίαν. εἰ δὲ τὰ μείζω καὶ —
πλείω μὴ ἐπίκαιρα εἴη, πρὸς βλάβην ἀναφέρονται. τελευταῖον
δὲ τὴν εὐφορίαν σημαίνει. εἰπών. καὶ φέρουσιν, εἰ μὲν γὰρ μὴ
φέρουσιν, οὐ δὲ σώζοντα εἶναι δύναται

γ' Ὁκοῖον ὀδμαὶ, λόγοι, σήματα, σχήματα.

Ὥσπερ ἐν τοῖς νοσήμασι, οὕτω ἐν τοῖς σημείοις βλέπειν κελεύει
εἰς τὰς ὀδμὰς, εἰ αὐτὰς οἱ νοσοῦντες φέρουσιν. οὕτω δὲ καὶ λόγους.
ἔτι δὲ καὶ νοεῖσθαι ποίους λόγους οἱ αὐτοὶ λέγουσι. ὁ γὰρ λόγος τὴν
διάνοιαν δηλοῖ, καὶ μόνον οὐ τὴν ἔννοιαν ἑρμηνεύεται. ἀλλὰ καὶ expungitur in s.g.
τὴν κατάκλισιν καὶ τὰ σχήματα καὶ τὴν θέσιν ὅλου τοῦ σώματος,
ὧν ἤδη πρόσθεν εἴρηται, θεωρεῖν δεῖ.

δ´ Τοιαῦτα εὐφόρως ἄγειν, καὶ αὐτόματα ἐπιφαινόμενα ὠφελεῖν.

Ἅπερ αὐτομάτως γίνονται, καὶ ὠφελοῦσι, ταῦτα εὐφόρως φέρουσιν· ἃ δὲ μὴ ὠφελεῖ, ταῦτα δυσφόρως. ὥσπερ καὶ τὰ ὠφελοῦντα, αὐτομάτως πολλάκις συμβαίνει. καὶ τότε οἱ κάμνοντες εὐφόρως φέρουσιν. οὕτω αὐτὸς τὰ ὑπὸ τῆς φύσεως γινόμενα μιμεῖσθαι ἡμᾶς συμβουλεύει.

ε´ Καὶ ὁκότε κρίσιν τὰ τοιαῦτα ἐμποιέει, καὶ τοσαῦτα, καὶ τοιαῦτα, οἷον φῦσαι, οὖρον, οἷον καὶ ὁκόσον, καὶ ὁκότε ὁκόσα δὲ τἀναντία, ἀποτρέπειν, μάχεσθαι αὐτοῖσιν.

de crisib. 1. Αἱ κρίσεις γίνονται ἑξαχῶς. εἰ γὰρ ἐξαίφνης γίνεται μεταβολὴ εἰς ὑγίειαν ἡ marg. s.g.
ἢ ἐξαίφνης ἀποκτείνουσιν. ἢ κατὰ βραχὺ τούτων ἑκάτερον, ἢ μικτῶς
γίνεται. κατὰ βραχὺ μὲν ἤτοι τῆς νόσου μαρανθείσης, ἢ τῆς τοῦ κάμνον- ἡ s.g.
τος δυνάμεως καταλυθείσης· μικτῶς δέ, ὅταν ἐπὶ κρεῖττον, ὁ κάμνων,
ἢ χεῖρον μεταβέβληται. κἀντεῦθεν ἕως παντελοῦς λύσεως ἢ θανάτου
τὸ ὑπόλοιπον ἅπαν μαρανθῇ. ἴσθι δ᾽ ὅτι ἡ πρώτη ἐξαιφνίδιος εἰς
ὑγίειαν μεταβολὴ ἐστὶ πασῶν τῶν εἰρημένων ἀρίστη. τῶν δὲ ἄλλων
ἡ μὲν εἰς θάνατον ὀξὺν τελευτῶσα, κακὴ κρίσις ἐστί. αἱ δὲ ῥοπὴν κακὴ marg. s.g.
τινὰ ποιησάμεναι οὐ μὴν λύσιν τελείαν, ἐλλιπεῖς κρίσεις λέγονται. ὥσπερ
καὶ αἱ κατὰ βραχὺ γινόμεναι λύσεις καὶ οὐ κρίσεις ὀνομάζονται. ἡ μὲν
3 de cris. 2. οὖν κρίσις ἀποτελεῖται μὲν πάντως ἐπὶ φανεραῖς τισιν ἐκκρίσεσιν, ἢ καὶ
ἀξιολόγοις ἀποστάσεσιν. ἡγεῖται δὲ τῶν ἐκκρίσεων καὶ τῶν ἀποστάσεων
τούτων οὐ σμικρὰ ταραχὴ κατὰ τὸ τοῦ κάμνοντος σῶμα. καὶ γὰρ
δυσφορίαι καὶ ἀγρυπνίαι, καὶ παραφροσύναι, καὶ ἀλγήματα κεφαλῆς,
καὶ πολλῶν ἄλλων μορίων. ἐνίοτε δὲ καὶ τῶν ὤτων ἦχος, καὶ
δάκρυον ἀκούσιον ὁρᾶν· καὶ οὖρον ἴσχει, καὶ χεῖλος σύρει, καὶ τρόμοι σείεται novman. s.g.
γίνονται· καὶ λήθη τῶν πραγμάτων· καὶ ἄγνοια τῶν παρόντων, καὶ
τὸ τῆς κατακλίσεως σχῆμα φυλάττειν οὐ δύναται· καὶ ἐξαίφνης δύναται s.g.
παντοδαπαὶ κινήσεις συμπίπτουσι. καὶ φόβος ἐπήρτηται τοῖς ὁρῶσιν
οὐ μικρός. Ἱπποκράτης δὲ ἐν τῷ προγνωστικῷ πολλὰ σημεῖα παρέδωκεν
3 de cris. 11. ἡμῖν τὸν τρόπον κρίσεως δηλωτικά. προστίθησι δὲ αὐτοῖς οὐκ
ὀλίγα κατὰ μέρος ἐν τῷ προρρητικῷ, καὶ ἐν ταῖς ἐπιδημίαις ὡς τὸ
κάτω χεῖλος σειόμενον. ἔμετον ἔσεσθαι προδηλοῖ. καὶ ὡς μετα-

κεφαλαλγίαν κῶμα, καὶ κώφωσιν ἐξαίφνης συμβαίνοντα, σημεῖα
παρωτίδων ἐστί. χρὴ δὲ μόνον ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς κρίσεως σκοπεῖν τὴν
ῥοπὴν τῆς φύσεως. ὡς ἐπὶ καρδιωγμοῦ καὶ ῥίγους τὸν ἔμετον ἔσεσθαι.
ἐπὶ δυσπνοίας δὲ καὶ μαρμαρυγῶν τὴν διὰ ῥινῶν αἱμοῤῥαγίαν, καὶ εἰ
μήτε χολώδεις, μήτ' εὔλυτοι τε καὶ ἄκριτοι εἶεν αἱ διαχωρήσεις, μήτε
πολὺ τὸ οὖρον, καὶ ὑπόστασιν ἔχει πολλήν, δῆλον ὡς ἐνθάδε ῥέποι
τὸ νόσημα, καὶ διὰ τούτων ἐκκαθαίρεται. ἔξεστι δὲ καὶ παρὰ τῆς ἡλικίας,
καὶ τῆς ὥρας, καὶ τῆς χώρας, καὶ τῆς φύσεως τοῦ κάμνοντος, σημεῖα
τῆς κρίσεως λαμβάνειν. εἰ δέ γε διὰ γαστρὸς κρίσις ἔσεσθαι μέλλοι
πρόδηλον μὲν οὐδὲν οὕτως ὡς ἐν αἱμοῤῥαγίᾳ καὶ τοῖς ἐμέτοις, οὐ δὲ
ἴδιον. ἀλλὰ ἐκ τοῦ παρεῖναι μὲν τὰ τῆς κρίσεως σημεῖα· μὴ παρεῖναι
δὲ τὰ τῶν ἐμέτων, ἢ τὰ τῆς αἱμοῤῥαγίας. ἢ τὰ τῶν ἱδρώτων ἔνεστι
συλλογίζεσθαι. ἀλλὰ καὶ οὐδενὸς τούτων παρόντος, ἐγχωρεῖ δι' —
αἱμοῤῥοΐδος ἢ γυναιξὶν ἐπιμηνίων γένεσθαι κρίσιν. ἐνταῦθα δὲ
προηγεῖται τῶν ἐπιμηνίων βάρος. οὐ σμικρὸν ὀσφύος, καὶ ἄλγημα,
καὶ τάσις. οὕτω δὲ δεῖ διακρίνειν ἴδιά τε, καὶ κοινὰ τρόπων κρίσεως —
γνωρίσματα ὡς ἡμεῖς ἐν τῷ τρίτῳ περὶ κρίσεων βιβλίῳ διωρίσαμεν.
ἱπποκράτης δὲ ἐν τῷ προγνωστικῷ, ὡς ἐν παραδείγματι, τὰ γνωρίσματα
παρέδωκεν τοῖς τῶν λόγων αὐτοῦ δυναμένοις συνορᾶν. ἀλλὰ ἡ τὸν λόγον m arg. 59.
3. de crit. dieb. 4. βία τὸν παροξυσμὸν ἀναγκάζει πολλάκις τὴν κρίσιν φθάνειν, καὶ
ἡ πολυειδὴς πλημμέλεια, εἰς τοὺς νοσοῦντας γινομένη. καὶ τὰ τῶν
ἰατρῶν ἁμαρτήματα οὐχ ἥκιστα δὲ καθ' ὧν οἱ κάμνοντες ἁμαρτάνουσι,
2 de cris. 11. καὶ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ἐνίοτε· καὶ διά τι τῶν ἔξωθεν ἐμπιπτόντων.
χρὴ μὲν οὖν νομίζειν τὰς σὺν ἀγῶνί τε μεγάλῳ, καὶ ὀξυῤῥόπῳ,
λύσεις τῶν νοσημάτων, τῶν ἐπὶ χυμοῖς θερμοῖς συνισταμένων —
πυρετῶν ἰδίας εἶναι. ἐφεξῆς δὲ τούτων ὅσαι μορίων εἰσὶ κυρίων
εὐκίνητοι καὶ θερμαὶ διαθέσεις. οἱ δὲ ἐφήμεροί τε καὶ οἱ ἑκτικοὶ
1° aph. 20. πυρετοὶ χωρίς τε ταραχῆς μεγάλης, καὶ οὐδὲ ὀξυῤῥόπους ποιοῦνται
τὰς μεταβολάς. ἔνθα μὲν οὖν ἤτοι γέγονεν ἤδη κρίσις, ἢ γίνεται, κ ἡ 59.
τῇ φύσει τὸ πᾶν ἀποτρέπειν χρή, καὶ μηδὲν νέον ποιεῖν· ἔνθα
δὲ ἐλλιπῶς γίνεται, τὸ λοιπὸν ὁ ἰατρὸς προστίθησι. περὶ δὲ τῆς κρίσεως
δεῖ εἰδέναι, ὅτι ἄμεινον ἐστίν, ἡ κατὰ κένωσιν τῆς κατ' ἀπόστημα, ἢ nov. man. 59.
καὶ ἡ κατὰ τὸν λυποῦντα καὶ πλεονάζοντα χυμόν, τῆς ἄλλον τινα
ἐκκρινούσης. καὶ ἡ κατ' ἴξιν, τῆς μή. ἐπὶ ταύταις δὲ ἡ μετὰ εὐφορίας,
εἶτα ἡ μετὰ πέψεως, καὶ ἐν ἡμέρᾳ κρισίμῳ. περὶ ἧς ἐν τῷ δε τοῦ —
ὑπομνήματι ῥηθήσεται. τρόπον δὲ καὶ χρόνον σημαίνει αὐτοῖς εἰσιών,

καὶ τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα, καὶ ὁκόσ᾽ ἂν καὶ ὁκότε· τὸ μὲν τοσαῦτα
τὴν ποσότητα· τὸ δὲ τοιαῦτα τὴν ποιότητα τῶν κενουμένων· τὸ
δὲ ὁκότε τὸν χρόνον, τουτέστι τὴν ἡμέραν ἐνδείκνυσι. εἰ μὲν κρίσιν —
ἐμποιεῖ καὶ οἷα δεῖ κενοῦσθαι, καὶ ὅσα χρή, τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα
γένηται, καὶ ὁ κάμνων εὐφόρως φέρει, τότε μόνον ἡ κρίσις τελεία μόνον ἢ S.G.
καλεῖται· κἂν δὲ τοὐναντία ποιῆται, τότε κωλύειν πειρατέον, καὶ
ἀποτρέπειν αὐτά, καὶ μάχεσθαι αὐτοῖς. εἰ δὲ μὴ τελείως ἡ φύσις ἐργάζηται, = S.G.
βούλεται ἡμᾶς ὁ ἰατρὸς συνεργεῖν.

ϛ´ Τὰ ἐγγὺς καὶ τὰ κοινὰ τοῖς παθήμασιν, πρῶτον, καὶ μάλιστα κακοῦται.
εἴρηται ἤδη πολλάκις ἡμῖν, ὅτι χρὴ γινώσκειν ἐκ τῆς ἀνατομῆς ἑκάστου
1o. de loc. affect. τοῦ μορίου τὴν οὐσίαν ὁποία τίς ἐστιν. ἔπειτα δὲ τὴν ἐνέργειάν τε καὶ
τὴν πρὸς τὰ πλησιάζοντα μόρια κοινωνίαν. ὅπερ ἐν τῷ τῆς θέσεως
ὀνόματι περιέχεται. εἰ μὲν γὰρ διατεταμένης τῆς κύστεως ὁ ἄνθρωπος οὐκ-
ουρεῖ, καὶ ἄνευ τοῦ κατὰ τὴν κύστιν ὄγκου ἡ τῶν οὔρων ἐπίσχεσις —
γένηται, ἀνάγκη δή που κατὰ τὴν τοιαύτην ἰσχουρίαν ἤτοι τοὺς οὐρητῆρας
ἢ τοὺς νεφροὺς ἐμπεφράχθαι. εἰώθεν γὰρ τὰ ἐγγὺς καὶ τὰ κοινωνίαν
ἔχοντα συμπάσχειν καὶ συμπονεῖν. διὸ ἐν ταῖς δυσκρασίαις δεῖ
5. meth. 1o. σκοπεῖσθαι τὰς αἰτίας, εἴτε κοιναὶ τοῦ σώματος ἅπαντος —
ὑπάρχοιεν, εἴτε μορίων τινῶν ἐξαίρετοι, κατὰ συμπάθειαν —
13 meth. 17. ἀδικοῦσαι τὸ ἄλλο μόριον καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς

ἀπὸ δὲ τῆς αὐτῆς εἰς τὰ παρακείμενα κοινω-
νίας, ὅπερ εἴπομεν εἶναι ταυτὸν τῇ θέσει, ἔνδειξις λαμβάνεται.
τὰ μὲν κυρτὰ τοῦ ἥπατος ἐκκαθαίρεσθαι διὰ νεφρῶν· τὰ δὲ σιμὰ
διὰ τῆς κάτω γαστρός. ἐπὶ δὲ σπληνὸς τὴν ἑτέραν μόνην εἶναι
κένωσιν τῶν περιττῶν.

ὅτι οὐδὲν μόριον* τεμνέσθω cancellantur S.G.
de inaequal. intemp. 2. δὲ πάλιν τοῦ σώματος οὐδὲν μόριον εἰς τὰ προσεχῆ. σκελος —

μὲν εἰς μηρὸν, καὶ κνήμην καὶ πόδα· χεὶρ δὲ αὖ εἰς βραχίονά τε καὶ πῆχυν, καὶ ἄκραν χεῖρα· δάκτυλοι δὲ εἰς ὀστᾶ καὶ χόνδρους καὶ συνδέσμους, καὶ νεῦρα, καὶ ἀρτηρίας, καὶ φλέβας· καὶ ὑμένας καὶ σάρκας, καὶ ἄλλα πολλά· δεῖ οὖν σκοπεῖν, πότερον ἐγγύς ἐστι τὰ μόρια ἵνα εἴδῃς, ἢ αὐτὰ καθ' αὑτὰ καὶ πρώτως· ἢ καὶ κατὰ συμπάθειαν καὶ κοινωνίαν πάσχει· τὰ γὰρ προσεχῆ μᾶλλον τῶν ἄλλων πονοῦσι: ὥσπερ τοῦ σκέλους κατεαγότος, μᾶλλον κνήμη, καὶ ποὺς καὶ γόνυ, κακοῦται· ἢ χεὶρ, καὶ βραχίων, καὶ ἔτι μᾶλλον ἢ τὰ τῆς κεφαλῆς, ἢ μὴ ἄλλο τι προσῇ: ὥσπερ δεῖ προσέχειν τὸν νοῦν.

ζʹ Καταστάσιν δὲ ἐκ τῶν πρώτων ἀρχομένων, ὅτι ἂν ἐκκρίνηται, ἐκ τῶν οὔρων, ὁκοῖα ἂν εἴη, καὶ οἵη τις σύμπτωσις: χροιῆς ἔῃ s.g. οἷα s.g. ἀπάλλαξις· πνεύματος μείνυθεσις (ἰσχ.): καὶ τἄλλα μετὰ τούτων τὰ διαιτήματα.

10. in prorrh. epid. 26. Καὶ ταῦτα περὶ τῆς κρίσεως ἐστὶν ὥσπερ καὶ τὰ ἐφεξῆς ἕως τοῦ πέπονα φαρμακεύειν καὶ κινέειν. περὶ δὲ τῶν οὔρων ἐμάθομεν, ὅτι τὰ λεπτὰ καὶ ἄχροα, καὶ ὀλίγα ἢ πάχος ἔχοντα, καὶ ὀλίγα μοχθηρά· καθάπερ τὰ παχέα μὲν, ὑπόστασιν δὲ οὐδ' ὅλως, ἢ ἢ μαιχ. Ms. in marg. πάνυ σμικρὰν ἔχοντα· καὶ τοῦτο αὐτοῖς συμβαίνει, διὰ τὸ μὴ καλῶς καθίστασθαι. περὶ δὲ τῶν μοχθηρῶν ὑποστάσεων, ἐν τῷ προγνωστικῷ λέλεκται· εἰδέναι δὲ χρὴ ὅτι πᾶν ἂν πέψεως

10. de crisi. 7. σημεῖον ἐπιφαίνηται ὀλιγοχρόνιόν τε ἅμα καὶ ὅριον ἔσεσθαι δηλοῖ τὸ νόσημα· ὡς ἐν τοῖς πλευριτικοῖς τὸ πτύελον. ἑκάστου γὰρ μορίου τοῦ σώματος τὸ περίττωμα τὴν ὑπάρχουσαν αὐτῷ διάθεσιν ἐνδείκνυται· πεπεμμένον μὲν ὑγιεινήν: ἄπεπτον δὲ ὑπάρχον, νοσερὰν. ἐπὶ δὲ τῶν οὔρων, ὅσα μὲν ὁμοιότατα τοῖς τῶν τοῖς s.g. ὑγιαινόντων ἐστί. ταυτὶ μὲν ἱκανῶς εὔρωστον τὸ φλεβῶδες γένος τῶν ὀργάνων ἐνδείκνυται· ὅσα δὲ ἀπεπτότερα τὴν αὐτῶν ἀρρωστίαν. τὰ δὲ ἐναντιώτατα τοῖς τῶν ὑγιαινόντων· αὐτὰ μὲν τελέως ἐστὶν ἄπεπτα· μεγάλην δὲ ἀρρωστίαν μηνύει παντὸς τοῦ φλεβώδους γένους. ὅσα δὲ καὶ τῆς κρατούσης αἰτίας ἐμφαίνει τὸ μοχθηρὸν, ὡς τὰ μέλανα, ταυτὶ ἐσχάτως ὀλέθρια. πέφυκε δ' ἰδίαν ἑκάστῳ ταυτὶ τὰ τρία γένη τῶν σημείων ἐνδείκνυσθαι. τῆς μὲν κάτω γαστρὸς τὰ κατὰ φύσιν διαχω-

ῥήγματα. τοῦ φλεβώδους δὲ γένους τὰ οὖρα. τῶν δὲ ἀναπνευστικῶν
ὀργάνων μόνων τὰ πτύσματα. μέμνησο δὲ ὅτι περὶ τῶν οὔρων μόνον nov. man. s.g.
εἶπεν ἀκριβῶς ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς Ἱπποκράτης. περὶ δὲ τῶν τοῖς ὀξέσι
νοσήμασι συνεδρευόντων κατὰ τὸ προγνωστικὸν συνέγραψεν. οὐκ —
ἐνδέχεται δὲ ποτὲ μὴ οὐκ ἀγαθόν τι μέγα δηλοῦν τὸ τῆς πέψεως σημεῖον.
καὶ γὰρ αἱμορραγίαι, καὶ ἱδρῶτες καὶ παρωτίδες, καὶ τἄλλα ἀποσκήμματα ἀποσκήμματα s.g. nov. man.
σὺν μὲν τῷ καιρῷ πέφυκεν ὠφελεῖν· ἀκαίρως δὲ, οὐδὲν ὀνίνησιν. ὅταν
δὲ πέψεως σημεῖα ἐστὶ, σωθήσεσθαι μὲν δηλοῖ τὸν ἄνθρωπον. οὐ μήν
τοί γε κριθήσεσθαι πάντως. οὔτε γὰρ εἰ τὴν ἀθρόαν ἀκούοιμεν ἐν τῇ ἢ s.g.
νόσῳ μεταβολήν, οὔτε εἰ τὴν προηγουμένην αὐτῆς ταραχήν, οὐκ —
ἀνάγκη τὰ τῆς πέψεως ἔσται σημεῖα. εἴσομεν γὰρ καὶ ἐν χρόνῳ
πλείονι δύνασθαι κατὰ βραχὺ τὸ νόσημα πεττόμενον ἐπὶ τὴν
παντελῆ λύσιν ἀφικέσθαι. ἐπὶ δὲ πυρετῶν ἁπάντων, ἐπειδὴ —
φλεβώδους γένους εἰσὶ παθήματα, τοῖς οὔροις μάλιστα προσεκτέον
ἐστί. ἐπὶ δὲ τῶν πλευριτικῶν πρῶτον μὲν τοῖς πτύσμασι. εἶτα δὲ
καὶ τοῖς οὔροις. ὅτι καὶ μετὰ πυρετοῦ παντὸς εἰ πλευρῖτις. ἐπὶ δὲ τῶν πάντως mar. s.g. ἢ s.g.
κατὰ τὴν γαστέρα. χωρὶς μὲν πυρετοῦ τοῖς διαχωρήμασι μόνοις.
σὺν πυρετῷ δὲ καὶ τοῖς οὔροις. κελεύει γοῦν ἐνταῦθα τὴν κατάστασιν
τῆς νόσου ποιητέον ἐκ τῶν πρώτων ἀρχομένων ἐκκρίνεσθαι, οἷον πρῶτον nov. man. s.g.
ἐκ τῶν οὔρων εἰ τύχῃ, ἢ τῶν πτυάλων ἢ διαχωρημάτων, ἢ ἐμέτων, ἢ ἱδρώτων. ἢ αἱμορραγίαι διὰ ῥινῶν s.g.
ἢ καὶ διὰ αἱμορροΐδος. προστίθησι δὲ καὶ τὴν σύμπτωσιν, τουτέστιν —
τοῦ ὄγκου τοῦ ὅλου σώματος πτῶσιν, εἰ τὸ σῶμα συμπέπτωκε, — ἢ s.g.
ὥσπερ κόπῳ τινὶ νικώμενον. καὶ ὡς τῶν δυνάμεων ἐκλυομένων.
τοῦτο γὰρ τὴν σφοδρότητα καὶ τὴν κακοήθειαν τοῦ νοσήματος δηλοῖ —
μάλιστα δὲ εἰ τοῦτο ἐν πρώταις ἡμέραις συμβαίνει καὶ τὸ τοῦ φυσικοῦ
χρώματος ἄνθος μαραίνεται, ἢ μεγάλη ἀπάλλαξις γένηται. καὶ τὸ η s.g.
πνεῦμα μειοῦται. σημαίνει γὰρ τοῦτο τὴν τοῦ κάμνοντος ἀσθένειαν καὶ
σχεδὸν πτῶσιν τῆς ῥώμης. τὰ δὲ ἄλλα διαστήματα λέγει τὰ τούτου
ἑπόμενα. τουτέστι εἰ εὐφόρως φέρει, ἢ δυσφόρως. εἰ πείθεται τῷ ἰατρῷ. ἢ s.g. ἢ s.g.
εἰ τὰ προσφερόμενα λαμβάνει, καὶ κατέχει. προστίθησι δὲ καὶ κατά- ἢ s.g. κατάκλισιν nov. man.
κλησιν, καὶ σχήματα, καὶ ὕπνους καὶ ἐγρηγόρσεις, καὶ ἐνύπνια
ταραχώδη, καὶ μὴ τοιαῦτα, καὶ τἄλλα πολλά, ἅπερ αὐτὸς
ἐν τῷ προγνωστικῷ διῆλθεν.

η τὸ μὲν εἰ ὅμοια τὰ ἀπιόντα, δεῖ εἰδέναι· διέξοδοι, οὖρα, καθ' ὑστέρας, πτύαλα, κατὰ ῥῖνας, ὄμματα, ἱδρῶς, ἐκφυμάτων, ἐκτραυμάτων, ἐξανθημάτων· ὁκόσα αὐτόματα, ὁκόσα τεχνῇσιν, ὅτι ὅμοια ἀλλήλοισι πάντα τὰ κρίνοντα.

κατ' ἰητρεῖον princ. Ὅπως ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον συμβουλεύει σκέπτεσθαι ἢ ὅμοια, ἢ ἀνόμοια ἐστίν· εἰ μὲν γὰρ ὅμοια, οὐ δεῖ κινεῖν· εἰ δὲ ἀνόμοια, πειρατέον εἰς τὴν ὁμοιότητα ἄγειν. δεῖ οὖν εἰδέναι, εἰ τὰ ἀπιόντα ὅμοια ἐστίν· τότε γὰρ σημαίνεται πάντα εἶναι κατὰ φύσιν· ἢ τὸ ὅμοια σημαίνει πάντα ἐξιόντα εἶναι ἑνὸς γένους· καὶ τότε μὴ δεῖν μετάγειν πρὸς ἄλλο· ἢ ὅμοια τοῖς ὑγιαίνουσιν. αὐτὸς μὲν ἔδειξεν διὰ πλειόνων ἡμᾶς διακρίνειν τά τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια. καὶ τὰ ὅμοια, καὶ τὰ ἀνόμοια·
9 de decretis 5. ἓν μὲν γάρ ἐστι τῇ δυνάμει τὰ τρία ταῦτα σκέμματα, τότε περὶ τῶν κοινῶν, καὶ ἰδίων, καὶ τὸ διακρίνειν, εἰ ὅμοια ἢ ἀνόμοια τὰ ἢ s.g.
παραβαλλόμενα πράγματα εἰσίν· καὶ τὸ τρίτον, τι ταὐτὸν ἐν αὐτοῖς ἐστι, καὶ τι ἕτερον. καλοῦμεν γὰρ ὅμοια ἐνίοτε τὰ ταὐτὸν ἔχοντά τι, περὶ ὧν ἁπάντων εἴρηται ἀκριβῶς ἐν τοῖς περὶ Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων, καὶ κατὰ τὸ προγνωστικόν· τινὲς δὲ φασὶ
1° κατ' ἰητρ. 4. λέγεσθαι τὸ ὅμοιον διττῶς, ἓν μὲν ἀπαράλλακτον νοεῖσθαι καθάπερ τοὺς διοσκούρους (διδύμοι) ἕτερον δὲ ἐν ᾧ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἧττον ἐστίν.
de cujusq. vit. notitia 2. παλαιοὶ δὲ συγκεχυμένως τε καὶ ἀδιαρθρώτως χρῶντο τῇ τοῦ ὁμοίου προσηγορίᾳ. δεῖ μὲν οὖν τὰς ὁμοιότητας σκοπεῖν· ἐπειδὴ τὰς ἀπορίας, καὶ πλάνας ἐργάζονται καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἰατροῖς, ὡς οὐ μόνον τῶν ἐπιτυχόντων ἰατρῶν ἐν ταῖς ὁμοιότησι σφαλλομένων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρίστων. εἰ γοῦν τις ἀκριβῶς εἰδῇ τήν τε ἐκ πρώτης γενέσεως φύσιν τοῦ νοσοῦντος, ἐκ τινός τε νῦν αἰτίας νοσεῖ, καὶ διὰ πολλῶν λόγων κατὰ μικρὸν γνωσκομένων ἐπισκοπούμενος τάς τε φαινομένας ὁμοιότητας, καὶ τὰς δοκούσας ἀνομοιότητας εἶναι, εὑρίσκῃ nov. man. s.g.
καὶ τἄλλα, ἅπερ εἶναι ἀναγκαῖα, ἤδη εἴπομεν· καλῶς εὑρίσκειν οὕτως marg. s.g. = δέῃ ποτ man. s.g.
θεραπεύειν οὕτως δυνήσεται κάλλιστα. αὐτὸς δὲ ὅπου δέοι σκοπεῖν τὴν ὁμοιότητα, σαφῶς εἶπεν. (συναρίθμησε γὰρ διεξόδους, τουτέστι τὰ διαχωρήματα. ἔτι δὲ καὶ οὖρα, καὶ τὰ διὰ ὑστερῶν ἐκκενούμενα ἐν ταῖς γυναιξί. εἶτα δὲ τὰ πτύσματα, μᾶλλον δὲ ἐν τοῖς πλευριτικοῖς τε καὶ περιπνευμονικοῖς. καὶ ὅλως ἐν τοῖς τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων πάθεσι. ἔπειτα δὲ τὰ κατὰ ῥῖνας καὶ τὰ ἐκ τῶν ὀμμάτων, ὡς τὰ δάκρυα, καὶ τὸ περίττωμα τὸ ἐν

τοῖς χανθοῖς αὐτῶν ζωιστάς. ἔτι δὲ καὶ τὸν ἱδρῶτα ἢ μορίου τινός, ἢ τοῦ σώματος ὅλου. ταῦτα γὰρ πάντα κατὰ τὴν πέψιν διαχεῖσθαι εἴωθεν. οὐχ ἧττον δὲ. καὶ τὰ ἐκ τῶν φυμάτων, καὶ τῶν ἐξανθημάτων, καὶ τῶν ἄλλων παρὰ φύσιν ὄγκων, ῥυόμενα καὶ ἐξιόντα, ὥσπερ καὶ τὰ ἐκ τραυμάτων τε, καὶ ἑλκῶν. ἐν τούτοις δὲ πᾶσι βλέπειν δεῖ τὰ αὐτομάτως γινόμενα, καὶ τὰ τῇ τέχνῃ σκευαζόμενα. καὶ παραβάλλειν πρὸς ἄλληλα, καὶ σκοπεῖσθαι ἀκριβῶς, πότερον κρίνοντά ἐστιν. εἶτα δέ, πότερον ὅμοια ἢ ἀνόμοια. καὶ πότερον πάντα ἢ μή: ἀλλὰ κατὰ μέρος * * *

τότε γὰρ εἶναι

κριτικὰ γνωσθήσεται. ἄλλως δέ, οὐ * * *
καὶ ταῦτα καλῶς διώρισται ἐν τοῖς περὶ κρίσεων, καὶ οὐ δέον ἐστὶν ἐνταῦθα μετάγειν ἐκεῖνα, μήκους φειδομένους.

θ' Καὶ τὰ ὠφελέοντα. καὶ τὰ βλάπτοντα, καὶ τὰ ἀπολύοντα, ὡς τὰ μὲν περιφεύγειν, ἀποτρέπειν. τὰ δὲ προσκαλεῖσθαι, καὶ ἄγειν καὶ δέχεσθαι.

Ταύτην τὴν ῥῆσιν πολλοὶ κατὰ συνέχειαν τῇ ἄνωθεν εἰρημένῃ ἀναγινώσκουσιν, οὕτως, ὡς ἐπὶ τοῖς, πάντα τὰ κρίνοντα, εὐθὺς προστιθέναι, καὶ τὰ ὠφελέοντα, καὶ τὰ βλάπτοντα, καὶ τὰ λοιπά. ἀλλὰ κἂν κατὰ συνέχειαν, κἂν διεζευγμένως γράφηταί τις, οὐδὲν διοίσει. (oi novmaw S.9.) συμβουλεύει γὰρ θεωρεῖν ἡμᾶς ὅσα ὠφελεῖ ἐκ τῶν ἀπιόντων. καὶ ὅσα βλάπτει, καὶ ὅσα ἀπολύει τὸν ἄρρωστον ἀπὸ τοῦ νοσήματος. ἵνα τὰ μὲν φεύγωμεν τουτέστι τὰ βλάπτοντα. τὰ δὲ προσκαλέσωμεν, τουτέστι τὰ ὠφελέοντα. τὰ δὲ ἄγωμεν καὶ δεχώμεθα. τουτέστι τὰ ἀπολύοντα. προστίθησι δὲ κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν καὶ ταῦτα.

ι' Καὶ τἄλλα δὲ οὕτως. δέρματος, ἀκρέων, ὑποχονδρίων, ἄρθρων, ὄμματος, στόματος, σχήματος, ὕπνων, οἷα κρίνει καὶ ὅτε τὰ τοιαῦτα μηχανᾶσθαι.

Τὸ δέρμα εἰ ὑγρὸν ἢ ξηρὸν ἢ τεταμένον, ἢ σκληρόν ἐστι, σκέπτεσθαι δεῖ: (χαλαρὸν. marg. S.9.) καθάπερ ἐν τῷ προγνωστικῷ κατὰ τὴν ἀρχὴν εἶπεν αὐτός. τὰ δὲ ἄκρα πότερον ἔμψυχρα ἢ θερμά, ἢ καὶ ἄλλως πως διακείμενα. οὕτω. καὶ τὰ ὑποχόνδρια πότερον βάρους ἢ τάσεως ἢ ἀλγημάτων τινῶν αἰσθάνονται. (in prono) ἄριστον γὰρ τὸ ὑποχόνδριον εἶπεν αὐτός, —

ἀνόλλυνοντε καὶ μαλθακὸν καὶ ὁμαλόν. τὰ μὲν οὖν κατ' ἐπιγάστριον 2 aph. 34.
χωρία ὅσα παχύτερα βελτίω ἐστίν· ὅσα δὲ ἰσχνὰ, μοχθηρὰ, καὶ ὡς
σημεῖα δηλονότι καὶ ὡς αἴτια. ὡς σημεῖα γὰρ εἰσὶ τοῦ ἐν τοῖς — τῆς marg. 5g.
ἐκτετηκόσι μορίοις ἀσθενείας· ὡς αἴτια δὲ τοῦ μὴ πέττεσθαι καλῶς πέτ[τ]εσθαι nov. man. 5g.
τὰ σιτία ἐν τῇ γαστρί. μήτε αἱματοῦσθαι κατὰ τὸ ἧπαρ. πρὸς δὲ τούτοις
καὶ ἡ λεπτότης τῶν εἰρημένων μερῶν, πρὸς τὰς κάτω καθάρσεις
ἐπισφαλής ἐστιν. περὶ δὲ φύσεως τοῦ ὑποχονδρίου πολλὰ λελέχθαι 3. de loc. affect.
ἡμῖν. ἔστι γὰρ τρίτη τις διαφορὰ μελαγχολίας. ὥσπερ ὅταν ἐπιληψία
τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τῆς κοιλίας ἔχη. καλοῦσι δὲ ἔνιοι τῶν ἰατρῶν ὑπο-
χονδριακόν τε καὶ φυσῶδες νόσημα. ἐὰν μὲν οὖν ἄρξηταί γε πρῶτα
τὰ κατὰ τὴν γαστέρα συμπτώματα καὶ μηξῶσιν αὐτοῖς γινόμενοις 3
ἀκολουθήσει τὰ μελαγχολικὰ πάθη, χωρίζεται τις διαχωρήσεσιν, καὶ
τοῖς ἐμέτοις, καὶ εὐπεψίαις, καὶ ταῖς ἐρυγαῖς. συμπτώματα δὲ
αὐτοῦ τάδε, δυσθυμία καὶ φόβος. ἔτι δὲ ἐκ τῶν ὑποχονδρίων- 3. in 3um epid. proem.
εἰσὶ πυρετοί. ὁ δὲ ἁπλῶς ἀποφηνάμενος τοὺς ὑποχονδρίους — 2. prorrh. 21.
πυρετοὺς κακοήθεις, ἄνευ τῶν διορισμῶν, οὓς ἔγραψεν ἱπποκράτης τοῦ διορισμοῦ nov. man. 5g.
ἐν τῷ προγνωστικῷ, προφανῶς ψεύδεται. ὡς ἐλέχθη ἐν τοῖς-
εἰς τὸ προρρητικὸν ὑπομνήμασιν. ἔνιοι μὲν αὐτῶν κακοήθεις· ἔνιοι
δὲ ἐπιεικεῖς. ὡς ἐν τοῖς περὶ τῶν πεπονθότων τόπων διώρισται.-
οὕτω περὶ ἄρθρων, ὀμμάτων τε καὶ σώματος, νοῦ καὶ. πολλὰ δὲ
συμβαίνη, ἃ τὴν κρίσιν ἀγγέλλει ὡς ἐν τῷ προγνωστικῷ, καὶ ἀγγέλλει καὶ 5g.
ταῖς ἐπιδημίαις μεμαθήκαμεν. πολλὰ δὲ οὐ γίνεται πρὸς τὴν φύσεως
ἅπερ μηχανᾶσθαι ἡμῶν χρή. μεγάλης δὲ τῆς ἀκριβείας χρεία εἰς τὸ
ταῦτα γνῶναι. ἐξαπατᾶν γὰρ εἴωθεν καὶ τοὺς ἐνδόξους, καὶ τοὺς
ἐμπειροτάτους, καὶ ἐν ἰατρικῇ τρίβακας ἰατρούς. ὁπότε δὲ ταῦτα δεῖ
ποιεῖν, ἢ ἀποτρέπειν, ἡ περὶ τῶν κρίσεων πραγματεία διδάσκει.

ια Καὶ ἔτι ὅσαι τοιαῦται ἀποστάσιες γίνονται. οἷα ὠφελέουσι, βρώμασι, οἷαι 5g.
πόμασι, ὀδμῇσι, ὁράμασιν, ἀκούσμασιν, ἐννοήμασιν, ἀφοδοισιν, γ-
ὑγροῖσιν, θάλψει, ψύξει, ξηροῖσιν, ὑγρῆναι, ξηρῆναι, χρίσμασιν, ὑγροῖσιν 5g.
ἐγχρίσμασιν ἐπιπλάσμασι. ἐμπλάστοισιν, ἐπιπλάστοισιν. ἐπιδὲ
τοῖσιν ἐπιθέτοισιν. σχήματα, ἀνατρίψις, ἴησις. πόνοι. ἀργίη. ὕπνος.
ἀγρυπνία. πνεύμασιν ἄνωθεν κάτωθεν. κονδοῖσιν, ζεύγοισιν,
τεχνιτοῖσιν, ἐν τοῖσιν παροξυσμοῖσι, μήτε ἐοῦσιν μήτε μέλλουσιν,
μήτε πολλῶν ψύξει, ἀλλὰ ἐν καταρρόπῳ τῇ νόσῳ.

3. in progn. 1. — Γίνονται διαδοχαὶ ὀλέθριοί τε καὶ χρήσιμοι τῶν νοσημάτων, κατά
τε τὴν τῶν νόσων διαφοράν, καὶ τοὺς πάσχοντας τόπους. εἰ μὲν γὰρ εἰς — ἢ marg. s. g.
ἐπιεικέστερα νοσήματα καὶ τόπους ἀκυριωτέρους διαδοχή, χρήσιμοι. εἰ δὲ εἰς — ἢ marg. s. g.
χαλεπώτερά τε νοσήματα, καὶ τόπους κυριωτέρους, ὀλέθριοι. οὕτω καὶ
ἀποστάσεις· αἱ μὲν κατὰ ἔκρουν ἀμείνους· αἱ δὲ κατὰ ἀπόθεσιν, ἧττον
ὠφέλιμοι. τούτων δὲ αὐτῶν αἱ μὲν πορρωτέρω τε τοῦ κάμνοντος τόπου,
4. de rat. vict. 68. — καὶ εἰς ἄκυρα μόρια πάσχοντος, ἀγαθαί· αἱ δὲ ἐναντίαι τούτων, μοχθηραί.
ἐὰν μὲν οὖν αἷμα πολὺ καθ' ὃν ἵνα οὖν τρόπον ἐκκριθῇ, σωτηρίας ἔχειν
ἐλπίδας χρή. καὶ διὰ ἀποστάσεως, καὶ μεταστάσεως ὁ κάμνων
σώζεται. διαφέρει δὲ ἀλλήλων ταῦτα τῷ τὴν μὲν ἀπόστασιν
αὐτὴν τὴν κρίσιν ἐπιφέρειν καὶ ἀπαλλάττειν ἁπάντων τῶν
ὀχληρῶν τὸν κάμνοντα· τὴν δὲ μετάστασιν, ἴσχειν ἀρχὴν τῶν
ἑτέρων παροξυσμῶν τε καὶ πόνων. ὡς δῆλον πάνυ. ὅλως — ἄλλως
χρόνος πρὸ τὴν πέψιν τὸν τόπον τοῦ σώματος, εἰς ὃν ἡ
μετάστασις τῶν λυπούντων χυμῶν ἐγένετο. ὅταν δὲ πλῆθος
2. in 1. epid. 35. — ᾖ πολὺ τῶν ἀπέπτων χυμῶν, αἱ ἀποστάσεις γίνονται. εἰ μὲν
σμικραὶ αἱ ἀποστάσεις εἶεν, οὐκ εἶεν ὠφέλιμοι. εἰ δὲ μεγάλαι,
φέρειν αὐτὰς ἡ φύσις οὐ δύναται. τῶν μὲν οὖν κατὰ τὴν γαστέρα
2. in pr. 44. — τὰ περιττώματα κάτω διαχωρούμενα, τὴν ἀρχὴν (?) πέψιν — δὲ s. g.
ἐκ τῆς ἑαυτῶν ἰδέας ἐνδείκνυται. ὡς τῶν κατὰ θώρακα καὶ
πνεύμονα τὰ κατὰ τὴν βῆχα ἀναγόμενα. τῶν δὲ κατὰ
τὸν ἐγκέφαλον, τὰ διὰ ῥινὸς ἐκκρινόμενα. τὰ δὲ κατὰ τὰς
φλέβας, τὰ μετὰ τῶν οὔρων ἐρχόμενα. αὐτὸς δὲ πολλαχοῦ
κελεύει σκοπεῖν τοὺς πεπασμούς. εὔδηλος δὲ ὅτι πεπασμοὶ
γίνονται ὑπὸ τῶν συμμέτρως θερμαινόντων, τοῦτο μὲν εὐσώματα
ἐργάζεται. τοῦτο δὲ καταντλήματα καὶ καταπλάσματα καὶ τρίψις — καταντλήματα nov. man. s. g.
ἡ χειρία, καὶ λουτρόν, ἐκ τούτου τοῦ γένους ἐστίν. χρὴ δὲ θεωρεῖν — εἰσὶν s. g.
συμβουλεύει καὶ τὰς ἀποστάσεις. εἰ μὲν οὖν ἐπὶ γαστέρα ῥέπει τὰ
περιττώματα, ταῦτα συνεργεῖν προσήκει κλύσμασί τε χρώμενον
ἐπισπᾶσθαι δυναμένοις ἐνταῦθα. καὶ τὴν κατὰ δίαιταν πᾶσαν
εἰς ταῦτο συντελοῦσι. εἰ δὲ ἐπὶ νεφρούς, τὴν οὐρητικήν. εἰ δὲ ἐπὶ — τὸ nov. man. s. g.
2. in pr. ep. 46. — κῶλον, ἐκεῖνο θερμαίνοντα διὰ δριμυτέρων φαρμάκων. ἐν
τούτῳ δὲ ἐνθυμητέον ἐκεῖνό ἐστιν, ὅτι τὰ ὠμὰ καὶ ἄπεπτα εἰς

κακαὶ ἀποστάσεις τρέπον). διὸ ἐν τῇ εἰρημένῃ ῥήσει λέλεκε, ὅτι
κρίνει, καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ φησὶ ὅσαι ὠφελέουσιν· αὗται γὰρ κριτικαὶ
καὶ λυτικαὶ τοῦ νοσήματος εἶναι δύναν). αἳ δὲ βλάπτουσαι οὐ δὲ
κρίσιμοι, οὐδὲ λυτικαὶ τῆς νόσου τυγχάνουσι. μετὰ ταῦτα δὲ τοὺς τρόπους
προστίθησιν, καθ᾽ οὓς συμβαίνει τὰς ἀποστάσεις γίνεσθαι, καὶ ἐπὶ
τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐπὶ τὸ κακὸν τελευτᾶν. ἔτι δὲ δείκνυσι μήτε ἐν
τοῖς παροξυσμοῖς τοῖς ἔσω μήτε αὐτίκα μέλλουσιν ὠφελεῖν τὰς
ἀποστάσεις, εἰ τότε γένοιντο· μήτε ἐν τῇ ψύξει τῶν ποδῶν ἀλλὰ
ἐν τῇ καταῤῥόπῳ νόσῳ· ἐν ἐκείνῃ γάρ·

λείπει πολλὰ

ὡς εἴρη) ἐν τῇ θεραπευτικῇ μεθόδῳ· οὐχ
ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς περὶ κρίσεων ὑπομνήμασιν, ἀλλὰ ταῦτα εἰρήσθω
μνήμης ἕνεκα· τοιαύτην γὰρ καὶ τοσαύτην χρείαν παρέχουσιν. ὡς
μήτε ἐμὲ δεῖ γράφειν, καὶ τὸν φιλομαθῆ πάλιν ἀναγινώσκειν.
τὰ αὐτὰ ὀκνεῖσθαι δεῖ.

ιβʹ τοῖσιν ἐν τοῖσι περιόδοισι παροξυνομένοισι τὰ προσφέρματα μὴ τῆσι s.g.
διδόναι· μὴ δὲ ἀναγκάζειν, ἀλλὰ ἀφαιρέειν τῶν προθεσίων. πρὸ
τῶν κρίσεων.

Ἐν τῇ δὲ τῇ λέξει περὶ τῶν νοσούντων διαίτης διεξέρχεται·
ὅπερ αὐτὸς ἐν τῷ περὶ διαίτης ὀξέων ἐδίδαξεν· καὶ ἡμεῖς ἐν ταῖς εἰς
ἐκεῖνο τὸ βιβλίον ἐξηγήσεσι, τὸν ἅπαντα λόγον ἐξειργασάμεθα (ἠ s.g.). λέγει δὲ τῶν s.g.
καὶ περὶ χρονίων τε καὶ ὀξέων νοσημάτων. καὶ ἐπὶ μὲν ὀξέων, ἐφ᾽ ὧν ἡ
ἀκμὴ καὶ κρίσις ἐν τῇ πρώτῃ μέλλει γενέσθαι τετράδι, τῆς δυνάμεως ἰσχυρᾶς
ὑπαρχούσης, ἐπὶ ἀσιτίας παντελοῦς τούτους φυλάξομεν. ἴσμεν γὰρ ἐν ἑκάστῳ τῶν
1ο ἀφ. 11. νοσημάτων ἀπὸ δυοῖν σκοποῖν τὸ τῆς ὅλης διαίτης εἶδος λαμβάνεσθαι.
ἔκ τε τῆς μελλούσης τοῦ ὅλου νοσήματος ἀκμῆς, καὶ τῆς τοῦ κάμνοντος —
δυνάμεως. ἐφ᾽ ὧν τε μὴ ἐξώτερον (οὐ s.g.) τῆς πρώτης ἑβδομάδος, ἰσχυρᾶς οὔσης
1ο ἀφ. 9. τῆς δυνάμεως, ἀρκέσει μελικράτῳ μόνῳ χρήσασθαι. μὴ θαῤῥοῦντες δὲ
1ο ἀφ. 11. τῇ δυνάμει, πτισάνης χυλῷ χρησόμεθα. ὡς δ᾽ αὖτις καὶ τοῖς κατὰ μέρος

προσφορὰν ποιοῖτο προσηκόντως ἐν τῷ δὲ τῷ λόγῳ διδάσκει, τοὺς παροξυσμοὺς
ἀξιῶν φυλάττεσθαι. ὡς ἂν μήτ' ὄντων ἤδη, μήτε ὅσον οὔπω μελλόντων ἔσεσθαι
1ª aph. 12. τῶν παροξυσμῶν διδόναι τροφάς· ἀλλὰ παρακμαζόντων τε καὶ παυομένων.
ὅπως δ' αὖθις μάλιστα δύναιτο προγινώσκειν τὴν μέλλουσαν ἀκμήν, ἐν ᾗ κρίσις
γίνεται κατὰ τὸ πρῶτον περὶ τῶν κρίσεων εἴρηται. νῦν δὲ μόνον εἰπεῖν χρή, ὅτι
αὗται αἱ νόσοι καὶ τῇ τῶν παροξυσμῶν ἀναλογίᾳ δηλοῦσι, καὶ τῇ
ἑαυτῶν γε καταστάσει. οἷον ἐν μὲν τοῖς διαλείπουσιν ὅτι ὁ μὲν τριταῖος
ταχυκρίσιμος. ὁ δ' ἀμφημερινός, ὅτι χρόνιος: ὁ δὲ τεταρταῖος, ἔτι καὶ τούτου
χρονιώτερος: ἐν δὲ τοῖς συνεχέσιν· οἱ μὲν καυσώδεις, ὀξεῖς· οἱ δὲ τυφώδεις,
χρονιώτεροι: μέσοι δ' ἀμφοῖν οἱ ἡμιτριταῖοι. πῶς δ' αὖθις ἅπαντας τοὺς πυρετοὺς
τούτους εἰσβάλλοντας γνωρίζοι, διὰ τοῦ δευτέρου τῶν περὶ κρίσεων ἐπὶ πλεῖστον
εἴρηται. καὶ μὴ χρὴ μεταφέρειν εἰς τόνδε τὸν λόγον ὅσα καλῶς ἐν ἄλλοις
φθάνει ἤδη λελέχθαι: οὐ δὲ πολλάκις ἐν πολλοῖς περὶ τῶν αὐτῶν πειρᾶσθαι
λέγειν. διὸ ἐπανέλθωμεν πρὸς τὴν νῦν προκειμένην ῥῆσιν. ἡ γοῦν δίαιτα
ἐν τρισὶ κεφαλαίοις τισὶν περιέχεται. ἐν τῇ ποσότητι, καὶ ποιότητι τῶν τροφῶν,
καὶ τρόπῳ τῆς χρήσεως. περὶ ποσοῦ μὲν ἀλλαχοῦ διηλέχθη: ὡς ἐν τῷ
περὶ διαίτης ὀξέων, καὶ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς: ὡς ὅταν λέγῃ, τὰ αὐξανόμενα
πλεῖστον ἔχει τὸ ἔμφυτον θερμόν. πλείστης οὖν δεῖται τροφῆς. ἔπειτα δὲ ἐν
ἐκείνῳ, αἱ κοιλίαι χειμῶνος, καὶ ἦρος θερμόταται φύσει, καὶ ὕπνοι μακρότατοι.
ἐν ταύτῃσιν οὖν τῇσιν ὥρῃσιν καὶ τὰ προσάρματα πλείω δοτέον. περὶ δὲ
ποιοῦ διεξέρχεται ἐν τῷδε ἀφορισμῷ, ὅταν φησίν, ὑγραὶ πᾶσαι δίαιται τοῖσι
πυρεταίνουσι ξυμφέρει. τελευτῶν δὲ περὶ τρόπου, ἐν ἐκείνῳ, καὶ οἷσιν ἅπαξ τελευταῖον. s. q.
ἢ δίς, καὶ πλείω, ἢ ἐλάσσω, καὶ κατὰ μέρος: δοτέον δέ τι καὶ τῇ ὥρῃ καὶ
τῇ χώρῃ καὶ τῇ ἡλικίῃ καὶ τῷ ἔθει. καὶ πάλιν ἐν τῷ ἑξῆς. ἔτι δὲ
καὶ ἄλλῳ, ὅνπερ ἑαυτὸν εἶναι λέγομεν τῇ προκειμένῃ ῥήσει. πλὴν ἐπὶ
μιᾶς ἢ δυοῖν λέξεων. ἔχει δ' οὕτω. ἐν τοῖσι περιοδοῖσι τοῖσι παροξυνομέ-
νοισι, μηδὲν διδόναι, μηδὲ ἀναγκάζειν, ἀλλ' ἀφαιρεῖν τῶν προσθεσίων
πρὸ τῶν κρίσεων. ἐν μὲν οὖν τοῖς νοσήμασι τοῖς τάξει εἰσβάλλουσιν οἷόν
τέ ἐστι γνῶναι ἐκ τῶν αὐτῶν παροξυσμῶν τοὺς καιροὺς τῶν μερικῶν
τροφῶν. εἰ δέ τινες παροξύνοιντο μὲν ἐν ταῖς νόσοις, οὐ μὴν κατὰ περιόδους,
μήτε τεταγμένως, ἐπ' ἐκείνων οὐκ εὔκαιρον: ἀλλὰ καὶ ἴσως ἀδύνατον
εὑρίσκειν τὸν ἴδιον καιρὸν τῶν σιτίων. ἐν δὲ ταῖς κατὰ περίοδον καὶ περιόδοις s. q.
τεταγμένως ἀπαντησάσαις, χρὴ φυλάττειν, ὡς εἴπομεν ταῖς ἀρχαῖς, ὅπως
μὴ ὡς, ἐν τῇ ἔμπροσθεν ῥήσει εἶπεν αὐτός, ἤδη γεγονότος, μήτε
αὐτίκα γενησομένου τὴν τροφὴν διδῶμεν. τὸ δὲ πρὸ τῶν κρισίων,
λέγει, εἰ τὴν μέλλουσαν ἔσεσθαι κρίσιν ὑπονοοῦμεν. ἢ καὶ δύναται
σημαίνειν πρὸ τῶν ἀκμῶν. ἐπειδὴ ἐν ταῖς ἀκμαῖς εἰώθασιν

αἱ κρίσεις γίνεσθαι· ὅπερ ἐν τοῖς περὶ κρίσεως ἔχεις διηγημένον· ἐν μέντοι τῇ παραχμῇ λυσιτελές ἐστι τρέφειν καὶ ἀσφαλές.

ιγ΄ Τὰ κρινόμενα καὶ τὰ κεκριμένα ἀπαρτί, μὴ κινέειν, μήτε νεωτεροποιέειν, μήτε φαρμακίῃσιν, μήτε ἄλλοις ἐρεθισμοῖσι, ἀλλὰ ἐᾶν.

Καλῶς εἴρηται πρὸς Ἱπποκράτους, ἀρχομένων τῶν νόσων, ἤν τι δοκέῃ κινέειν, κίνει· ἀκμαζουσῶν δὲ ἡσυχίαν ἔχειν βέλτιον ἐστίν· διότι περὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰ τέλη πάντα τὰ συμπτώματα ἀσθενέστερα· περὶ δὲ τὰς ἀκμὰς ἰσχυρότερα καὶ περὶ τὰς ἀκμὰς ἡ κρίσις σχεδὸν γίνεται. ὅθεν δῆλον ἐστί, μηδὲν κινητέον, μήτε νέον ποιητέον. εἰ γὰρ ταραχή τις γίνεται, καὶ μέγας ἀγὼν ἐν τῇ κρίσει ἐστί, καὶ τὴν φύσιν κεκμηκυῖαν εἶναι, καὶ μὴ φέρειν δύνασθαι τὰ βοηθήματα, καὶ τὰ φάρμακα, καὶ τοὺς ἐρεθισμούς· ὅταν οὖν ἡ κρίσις γίνεται, ἐᾶν χρὴ τῇ φύσει πᾶν τὸ ἔργον· ἵνα μὴ ποιῶν τι ἐμποδίζοις μᾶλλον, ἢ βαρύνοις, ἢ καὶ ἐρεθίσοις πρὸς ἄμετρον κένωσιν καὶ οὕτω τὸν κάμνοντα ἀποκτείνοις. ὅταν οὖν πρόκειται σοι τὸ ὑπάγωγον φάρμακον δοῦναι, φύλαττε τοὺς τῶν πρὸ νοσ· μαν· S.G.
παροξυσμῶν τε καὶ εἰσβολῶν καιρούς· ἔτι δὲ καὶ τοὺς τῶν κρισίμων ἡμερῶν καιρούς· γὰρ ἡ τοῦ φαρμάκου δύναμις φθείρεται· τῶν χυμῶν ἴσως ἄνω ῥεπόντων, καὶ εἰς τοὐναντίον, ἢ χρή, τὴν κένωσιν ἐργάζεσθαι· εἰ δὲ χρεία ἐπάγει τὴν κένω κατὰ τοὺς τῶν παροξυσμῶν καιρούς, διὰ τῶν ἄνω μερῶν κένωσιν S.G.
κενωτέον, ὡς δι' αἱμορραγίας, ἢ ἐμέτων, ἢ τῶν τοιούτων. παυομένου δὲ τοῦ παροξυσμοῦ, διὰ τῶν κάτω, οἷον δι' οὔρων, ἢ καὶ δι' ἕδρας καὶ τῶν τοιούτων, ὡς ἂν βέλτιον εἶναι φαίνηται· ταυτὸ τοῦτο συμβουλεύει ποιητέον
2. de rat. vict. 43 ἐπὶ τῇ κρίσει· μάλιστα δὲ ἐὰν ἡ νόσος ᾖ κεκριμένη ἀπαρτί· τουτέστιν ἀπηρτισμένως· ὥσπερ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ περὶ διαίτης ὀξέων τῇ φωνῇ
1. aph. 20. κέχρηται Ἱπποκράτης· ἐν δὲ τοῖς ἀφορισμοῖς ἀρτίως ἔφη, ὅπερ ἐνταῦθα ἀπαρτὶ γέγραφεν· σημαίνει γὰρ ἀπηρτισμένως, ὡς εἶπον, καὶ ὁλοκλήρως, καὶ ἀνελλειπῶς, καὶ τελείως· εἰ γοῦν γέγονεν τελεία κρίσις, ἢ γίνεται, ἀνεκλειπτῶς S.G.
κελεύει ἡμᾶς τῇ φύσει τὸ πᾶν ἐπιτρέπειν, καὶ μηδὲν αὐτοὺς νεωτεροποιεῖν. ἐὰν δὲ μὴ ἀπαρτί, τουτέστι ἐλλειπῶς κρίνεται, τὸ λοιπὸν αὐτοὺς προστιθέναι. καὶ γὰρ εἰ τὸν δὲ τὸν τρόπον γεγράφει ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς, καὶ ἀντὶ τοῦ ἐν marg. S.G.
ἀρτίως τὸ ἀπαρτί, ἢ τὸ τελείως λέλεχεν, μὴ δὲ μία εἴη ἀπορία, παρὰ τοῖς ἐξηγηταῖς περὶ τὸ σημαινόμενον τοῦ ἀρτίως· βούλονται γάρ τινες τὸ ἀρτίως, ἐν ἀρτίαις ἡμέραις σημαίνειν· ὅπερ οὐκ ἀληθές· ὥσπερ διήκουσι S.G.
1. de cris. 7. κατ' ἐκεῖνον τὸν τόπον δειχθήσεται.

ιδ´ Τὰ κρίνοντα ἐπὶ τὸ βέλτιον, μὴ αὐτίκα ἐκφαίνεσθαι.

2. de ratē 45. Τὸ αὐτίκα σημαίνει νῦν ἐν ἀρχῇ. ἀρχὴ δὲ νόσου λέγεται κατὰ τὸν χρόνον
ἐκεῖνον ὅλον, ἐν ᾧ μηδέπω πέψεως εἰσὶ γνωρίσματα. εἴρηται δὲ ἐν τῷ πρώτῳ
περὶ κρίσεων, περὶ τῆς σημασίας ταύτης. διαιρούμενοι δὲ τοὺς καιροὺς τῶν
νοσημάτων λέγομεν αὐτὰ ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀναβάσεως, καὶ ἀκμῆς καὶ
παρακμῆς συγκεῖσθαι. ἀλλὰ κριθῆναι ἐν ἀρχῇ οὐδὲν δύναται καὶ γέγραπται
περὶ τούτου ἱκανῶς. ἐν τοῖς περὶ κρίσεων. ἐξ ἐκείνων οὖν μανθανέτω τις
τὸν ὅλον περὶ τούτων λόγον. ἐγὼ δὲ οὐ βούλομαι αὐτὸν ἅπαντα, μακρότερον
ὄντα ἢ ὡς νῦν διελθεῖν, ἐνθάδε μεταφέρειν. τοῦτο δὲ μόνον λέξω, ὅτι
ἐπειδὴ ἡ φύσις ἐπείγεται πρὸς τὴν ἔκκρισιν, ἀξιόλογος ἐν τῷ σώματι
γίνεται ταραχή, δι' ἣν πολλὰ φαίνεται συμπτώματα μετὰ τῶν τῆς πέψεως
σημείων σαφεστάτων· μὴ ἐξαπατάτω δή σε τὰ σημεῖα τῆς πέψεως,
ἡγούμενον εἶναι κριτικά. τὰ γὰρ κρίσιμα οὐ παραχρῆμα ἐπιφαίνονται,
τουτέστι κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ νοσήματος. αἰεὶ δὲ οὐ ταῦτα τὰ τῆς κρίσεως
καὶ τῆς πέψεως γνωρίσματα. τοῖς μὲν δὴ οὐκ ἐγχωρεῖ τὸ μὴ οὐ κρίσιν
1. de cris. 4. τινὰ πάντως ἢ ἀγαθήν, ἢ κακὴν ποιήσασθαι. τὰ δὲ τῆς πέψεως
σημεῖα, σωθήσεσθαι μὲν δηλοῖ τὸν ἄνθρωπον, οὐ μέντοι γε κριθήσεσθαι
πάντως. δύναται δὲ ἐν χρόνῳ πλείονι κατὰ βραχὺ τὸ νόσημα
πεττόμενον, ἐπὶ τὴν παντελῆ λύσιν ἀφικέσθαι. πῶς δὲ διενήνοχε τὰ
κρίσιμα συμπτώματα, τῶν τῆς πέψεως σημείων ἐν τῷ πρώτῳ περὶ κρίσεων ā s.g.
εἴρηται. ἔνθα καὶ τῆς τελείας πέψεως, καὶ μὴ τελείας εἴπομεν σημεῖα.
1. de cris. 14. τὴν δὲ τελείαν εἶναι πέψιν ἔφην, ὅταν ἐν τοῖς οὔροις ὑφίσταταί τι λευκόν
τι καὶ λεῖον, καὶ ὁμαλόν. καὶ συνεχές. τὴν δὲ ἀμυδρὰν πέψιν, ὅταν τε nov. man. s.g.
ἐξ ὑδατώδους οὔρου μετρίως ὕπωχρον γένηται. πέψεως μὲν οὖν σημεῖα
οὐκ ἔστιν ὅτε κακῶς ἐπιφαίνεται. τὰ κρίσιμα δὲ ἔστιν ὅτε κακῶς. οὔτε γὰρ ὅτε marg. s.g.
1. de cris. 8 ἐν ταῖς ἀναβάσεσι, οὔτε ἐν ταῖς ἀρχαῖς, ἀλλ' ἐν ταῖς ἀκμαῖς ἐπιφαίνεσθαι
χρή. οὔτε οὖν ἱδρῶτες, (πολλάκις γὰρ δεῖ τὰ χρησιμώτατα λέγειν) οὔτε
ἔμετοι καὶ διαχωρήματα γαστρός, οὔτε παρωτίδες, οὔτε αἱμορραγίαι κατὰ
τὴν ἀρχήν, καὶ αὐτίκα ἐπιφανεῖσαι, ἔκριναν ποτὲ νόσημα. ταῦτα
μὲν οὖν ὕλη καὶ ὡς αἴτια πιστεύουσι οἱ ἄνθρωποι τοὺς νόσους ἀπαλλάττειν.
τὰ δὲ ὡς σημεῖα τούτων δηλωτικὰ παραφροσύναι τέ εἰσι, καὶ ἀγρυπνίαι,
καὶ κώματα καὶ ἀλγήματα, καὶ δάκρυα, καὶ δύσπνοια, καὶ ἄλλα
πολλὰ τοιαῦτα. ἅπερ χωρὶς τῶν τῆς πέψεως σημείων ἐπιφανέντα,

κακίστων διαθέσεων ἐστὶ γνωρίσματα. ἅπαντα μὲν οὖν ταῦτα τά τε ὡς αἴτια, τά τε ὡς σημεῖα κρίσιμα, μὴ αὐτίκα φαινέσθω· τουτέστι μὴ κατὰ τὸν πρῶτον καιρὸν τοῦ νοσήματος. ὅτι δὲ εἰ φαίνοιτο, οὐ καλῶς, ἀλλὰ κακῶς ἐπιφαίνεται. τὰ δὲ τὴν πέψιν δηλοῦντα σημεῖα, εἰ καὶ κατὰ τὴν ὥραν πρώτην εὐθὺς φαίνοιτο τοῦ πρώτου παροξυσμοῦ, πρὸς τὸ καλὸν κἀγαθὸν ἀναφέρεται.

ιέ Πέπονα φαρμακεύειν καὶ κινεῖν, μὴ ὠμά, μηδὲ ἐν ἀρχῇσιν, ἢν μὴ ὀργᾷ, τὰ δὲ πολλὰ οὐκ ὀργᾷ.

Μετὰ τὴν τῶν σημείων κριτικῶν τε καὶ πεπτικῶν διήγησιν, περὶ φαρμακείας ἀκολούθως διαλέγεται, καὶ διδάσκει ἡμᾶς ἄριστος ἰατρὸς τὴν τῶν φαρμάκων χρῆσιν ἐπὶ τοῖς χυμοῖς πεπεμμένοις εἶναι [1ª de cris. 9.] ἐπιτηδείαν· ἐπὶ ὠμοῖς δὲ μή, πλὴν ὀργᾶν αὐτοὺς αἰσθανόμεθα. τὸ μὲν δὴ ὀργᾶν κυρίως μὲν εἴθισται λέγεσθαι ἐπὶ τῶν ζώων, τῶν ἐπειγομένων χρῆσθαι συνουσίᾳ· μετενήνεκται δὲ νῦν ἐπὶ τὰ κατεπείγοντα καὶ κινούμενα ταχέως νοσήματα. καὶ μάλιστα ἐπειδὰν ἐρεθίζεται οἷον [ἐπειδὰν s.g.] ἡ τοῦ κάμνοντος αἴσθησις ὑπὸ τῶν ὑγρῶν τε καὶ πνευμάτων ἀτάκτου κινήσεως. ἐπὶ γὰρ τούτων μόνων εὐλόγως ἄν τις χρήσαιτο τῆς φαρμακείας κατ' ἀρχάς· σύμμαχον ἔχων εἰς τὸ τῆς ὁλκῆς εὐτελέστερον τὴν τῶν πλεοναζόντων χυμῶν καὶ ὑγρῶν κίνησιν. ὡς τά γε πρὸς τῷ τελέως ὑπάρχειν ἄπεπτα, τὸ μόνιμόν τι καὶ ἑδραῖον ἔχοντα, χαλεπῶς ὑπακούειν ταῖς ὁλκαῖς τῶν καθαιρόντων φαρμάκων. προειπὼν γὰρ ὡς πέπονα χρὴ φαρμακεύειν, ἐπήνεγκε μὴ ὠμά· μηδὲ ἐν ἀρχῇσιν. δηλῶν τῆς ἀρχῆς οὔσης, ὠμὸν τὸ νόσημα καὶ ἄπεπτον [4 de san. tuend. 5.] ὑπάρχειν ὡς ἐπὶ τὸ πολύ. ἐὰν μὲν γὰρ ἐν τῷ σώματι τὸ μὲν αἷμα τὸ χρηστὸν ὀλίγον· οἱ δὲ ὠμοὶ χυμοὶ πάμπολλοι, μήτε φλεβοτομεῖν χρή, μήτε καθαίρειν, μήτε γυμνάζειν. ἀλλὰ μήτε κινεῖν ὅλως, μήτε λούειν. αἱ μὲν γὰρ φλεβοτομίαι τὸ μὲν χρηστὸν ἐκκενοῦσι· τὸ δὲ μοχθηρὸν ὅπερ ἐν ταῖς πρώταις μάλιστα φλεψὶν ταῖς καθ' ἧπαρ καὶ τὸ μεσάραιον ἀθροίζεται, πρὸς ὅλον ἐπισπῶνται τὸ σῶμα. καθάρσεις δὲ ἐπὶ τῶν τοιούτων στρόφους τε καὶ δήξεις ἐργάζονται. ἀλλὰ καὶ λειποψυχίας σὺν τῷ μὴ κενοῦν ἀξιολόγως. οἱ χυμοὶ [ταῖς s.g.] γὰρ ὠμοὶ πάντες ἀργοί τε καὶ δυσκίνητοι διὰ τὸ πάχος τε καὶ τὴν

ψυχρότητα· καὶ ἐμφράττουσιν ἁπάσας τὰς στενὰς ὁδούς· διὰ δὲ χρὴ τὸ κενούμενον ἐν ταῖς καθάρσεσιν ἐπὶ τὴν γαστέρα παραγίνεσθαι· καὶ διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ὅτε αὐτοὶ κενοῦνται καὶ τοὺς ἄλλους ἐμποδίζουσι. δοτέον οὖν αὐτοῖς πρότερον ἐδέσματά τε καὶ ποτὰ καὶ φάρμακα λεπτύνοντα, καὶ τέμνοντα, καὶ κατεργαζόμενα τὸ πάχος τῶν χυμῶν ἄνευ τοῦ θερμαίνειν ἐπιφανῶς. οὐ μὴν ἀλλὰ εἴ τι τὸ ἀπόστημα τοῦ πικροχόλου χυμοῦ ἔκγονον, ἢ φλεγματικοῦ ἢ μελαγχολικοῦ ἔχει, παραφυλάττειν δεῖ τὴν μείωσιν, τὴν διὰ φαρμάκου γενομένην. εἰ δὲ ἐν τῇ ὥρᾳ πάνυ θερμῇ, τὸ τῆς πλευρᾶς ἀπόστημα ἐκ τοῦ αἵματος συστῇ καὶ ὁ ἐπικρατῶν ἐν τῷ σώματι χολώδης χυμὸς εἴη· πάντως κωλυτέον. ὁ γὰρ αἱματώδης χυμὸς εἰς χολὴν τρέπεται· ὅπερ γνωρίζεται ἐπειδὴ ὁ χειμὼν, ἐπὶ τῇ τοῦ αἵματος πλύσει τὸ χολῶδες πλεῖστον ἐκπέμπει. ἐνίοτε δὲ καὶ τὸ τοῦ προσώπου ἐρύθος ταυτὸ τοῦτο ἐνδείκνυται· ὡς καὶ τἄλλα πολλά. ἐπὶ δὲ τῶν ὠμῶν παντάπασιν εὐλαβητέον. πέπονα μὲν οὖν φαρμακεύειν καλῶς ἀξιοῖ Ἱπποκράτης· μὴ ὠμά, μὴ δὲ ἐν ἀρχαῖς, εἰ μὴ ὀργᾷ. τούτεστιν εἰ μὴ πρὸς ἔκκρισιν ἐπάγοιτο ἡ κίνησις. καὶ μήπω μὴ δὲ μίαν ἔχουσα πρὸς ἓν μέρος ἐκφαίαν ῥοπήν τε καὶ στάσιν. ἀλλὰ τοὺς χυμοὺς ἔχουσα ἐν κινήσει, καὶ φορᾷ, καὶ ῥύσει. περὶ δὲ τῆς δὲ τῆς ῥύσεως, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἀφορισμῶν, ὥσπερ τῇ περὶ τῆς ἐχομένης ῥηθήσεται. καί τοιγε ἐν τοῖσιν τῶν ἀντιγράφων κατὰ τοὺς ἀφορισμοὺς μὴ γεγραμμένης τὴν δὲ ἐφεξῆς, ἤδη ἄνωθεν διήλθομεν. ἔχει δὲ οὕτως.

ιθ´ Ἃ δεῖ ἄγειν, ὅπῃ ἂν μάλιστα τῶν ξυμφερόντων χωρίων, ταύτῃ ἄγειν.

Εἴρηται ἐν τῷ πρώτῳ ὑπομνήματι κατ' ἀρχὰς περὶ τῶν χωρίων ταῖς κενώσεσι συμφερόντων, ὡς ἐστὶ τά τε ἔντερα, καὶ κύστις, καὶ μήτρα, καὶ τὸ πᾶν δέρμα, καὶ ὁ στόμαχος, καὶ ὑπερῷα, καὶ ῥῖνες. ὅταν οὖν ἡ φορὰ τῶν χυμῶν κάτω ῥέπῃ· εἰ πρὸς τὰ ἔντερα ἥκῃ, τότε διὰ τῆς ἕδρας δεῖ κενοῦσθαι. ὅταν δὲ πρὸς τὴν κύστιν διὰ τῶν οὐρητικῶν· ὡς καὶ διὰ μήτρας ἐν γυναιξὶ περὶ τῶν καταμηνίων. καὶ διὰ ἱδρώτων κατὰ τὸ δέρμα, καὶ διὰ

ς καὶ γέν. 3.

διὰ τῶν περὶ ... 5.4.

ἐμέτων, εἰ φορὰ ἄνω ῥέπῃ, καὶ τοῦ ἄνω διὰ στομάχου· ὅταν δὲ τὸν ἐγκέφαλον ἐκκαθαίρωμεν· διὰ ὑπερῴων, καὶ διὰ ῥινῶν, ἐν ταῖς αἱμορραγίαις. ἰστέον δὲ ὅτι ἀρτία νῦν συμβουλεύει· ἃ μήτε κρίνονται, μήτε κρίνεται ἀρτίως. ταῦτα γὰρ ἄγειν δεῖ ὅποι ἂν ἡ φύσις ῥέπῃ· καὶ σκοπεῖσθαι ἵνα μή τις τὰ ἀσύμφορα χωρία ἡ ῥοπὴ γένηται τῶν λυπούντων χυμῶν· τότε γὰρ μὴ μόνον ἄγειν καὶ τῇ φύσει συνεργεῖν, ἀλλὰ καὶ κωλύειν καὶ ἀντισπᾷν χρή. ὅπη που· man. s. g.

κγ' Τὰ χωρέοντα μὴ τῷ πλήθει τεκμαίρεσθαι, ἀλλὰ ἕως ἂν χωρέῃ οἷα δεῖ καὶ φέρῃ εὐφόρως. ὅκου δὲ δεῖ γυιῶσαι, ἢ λειποθυμῆσαι, ἕως ἂν τοῦτο ποιήσῃς ἐπ᾽ ἄλλα ῥέψαι, ἢ ξηρῆναι, ἢ ὑγρῆναι, ἢ ἀντισπάσαι, ἕνεκα τούτου ποιέεται, ἢν ἐξαρκέῃ ὁ νοσέων. εὐφόρως mar. s. g.

Ἐν πάσαις ταῖς κενώσεσιν ὡς ἤδη ἄνωθεν εἴρηται, κριτήριόν ἐστιν ἡ εὐφορία. εἰ γὰρ καὶ πλῆθος πολὺ ἐκκενοῦται, ὁ δὲ κάμνων κουφότερος ἑαυτοῦ οὐ γίνεται καὶ μὴ φέρῃ εὐφόρως· πρόδηλόν ἐστιν, ὅτι οὔτε τὸ λυποῦν, οὔτε τὸ πλεονάζον, ἀλλὰ τὸ κατὰ φύσιν ἐκκρίνεται· καὶ ἡ δύναμις καταλύεται. συμβουλεύει γοῦν μὴ τῇ τῶν κενουμένων ποσότητι, προσέχειν τὸν νοῦν, ἀλλὰ αὐτοῖς τοῖς κενουμένοις ἃ διὰ δεῖ κενοῦσθαι· καὶ τῇ εὐφορίᾳ. καὶ τοῦτο εἴτε τῆς φύσεως αὐτῆς ἐκκαθαιρούσης τὸ σῶμα· εἴτ᾽ ἡμῶν δόντων τὸ φάρμακον, τῶν λυπούντων χυμῶν ἡ κένωσις γίγνοιτο. ὅπου δὲ χρὴ ἐκλυίνεσθαι, ἢ μέχρι λειποθυμίας ἐκκενοῦν, τοῦτο ποιήσεις ἕως ἂν τοῦτο γένηται, ὅπερ ἐθέλεις ἐξεῖναι δὲ ἐν τῷ δὲ τῷ καιρῷ ἢ ῥέψαι ἢ ξηρῆναι, ἢ ὑγρῆναι, ἢ ἀντισπάσαι, ἕως ἂν ὁ κάμνων ἐξαρκέσῃ· ἐπειδὴ γὰρ πολλαχῶς λειποψυχία γίνεται, ἰδίως νῦν λειποθυμίαν εἰρῆσθαι τὴν ἐπὶ τῇ μεγάλῃ κενώσει γινομένην. ἧς μεγάλη χρεία ἐστὶν ἐν τοῖς συνόχοις πυρετοῖς, ὡς ἐν τῇ θεραπευτικῇ μεθόδῳ δέδεικται. καὶ ἐπὶ τῶν μεγίστων φλεγμονῶν· καὶ ἐν ταῖς ἰσχυροτάταις ὀδύναις. χρὴ μέντοι διορίσαι πότερον τοῦτο φλεβοτομίᾳ, ἢ τῇ καθάρσει ποιητέον. τοὺς δὲ διορισμοὺς ἔχεις σαφῶς ἐν τῷ περὶ φλεβοτομίας. ὠδίνας s. g. saepe

g. in 6. ep. 12.

εἰ μή τις φθάσας ἀποχέῃ s. g. αὐτίκα δὲ ἐν τῷ κόπῳ, ὃν φλεγμονώδη καλοῦμεν. καὶ γὰρ ἐν καὶ θερμότατον ἐστὶ τοῦ αἵματος, αὐτίκα πυρετοὺς σφοδροτάτους ἅπτεται. καὶ πλείστης αὐτῆς δεῖονται τῆς κενώσεως, τὸ τῶν κόπων τοιούτων αἷμα, καὶ οἱ πολλοὶ δὲ αὐτῶν πυρέττουσιν ἅπαντες σχεδὸν οἱ καταληφθέντες αὐτῷ· καὶ οὐ προσήκει ὀλίγον ἀφελεῖν, ἀλλὰ διὸ ταχέως χρὴ ἀποχέειν τοῦ αἵματος, ὅθεν οὐ προσήκει ὀλίγον ἀφελεῖν· εἰ μηδὲν ἕτερον κωλύει. εἰ δὲ δὶς ἐκκενοῦν, καὶ μέχρι λειποθυμίας ἄγειν: εἰ μηδὲν ἕτερον κωλύει. εἰ δὲ δὶς ἀφελεῖν ἐν ἡμετέρᾳ μιᾷ ἐθέλεις, πρότερον μὲν οὕτω κενώσεις, ὡς μὴ λειποθυμῆσαι τὸν κάμνοντα. δεύτερον δὲ μὴ φοβηθείσῃ λειποψυχίαν, εἰ μὴ προτέρᾳ κενώσει καταλυθείη, οὐκ ἂν δύναιτο εἰς τὴν δευτέραν ἐπομένην. θείσῃ s. g.

g. de san. tuen. 10.

περὶ δὲ πυρετοῦ διακαιστάτου οὐκ ἔστι μηκύνειν ἐν τῷδε, ἐπεὶ λέλεκται ἤδη ἐν τῷ ἐννάτῳ τῆς θεραπευτικῆς μεθόδου, πῶς οὐκ ἔστιν εὑρεῖν μεῖζον βοήθημα τοῦ μέχρι λειποθυμίας ἐκκενῶσαι· οὕτω καὶ ἐν ταῖς ἰσχυροτάταις ὀδύναις· προσέχειν δὲ δεῖ τὸν νοῦν ἀεὶ τῇ δυνάμει τοῦ νοσοῦντος· ὅπερ αὐτὸς εἶπεν, ἢν ἐξαρκέῃ ὁ νοσέων. ὡς εἶναι δύο γνωρίσματα, τήν εὐφορίαν τε καὶ τὴν τοῦ κάμνοντος δύναμιν· ὁποτέρα δὲ μὴ παρῇ, οὐ ποιητέον.

ιδ Ἰδίοισιν τεκμαιρέσθαι: τὰ μὲν ξηρά, θερμά ἐστι· τὰ δὲ ὑγρά, ψυχρά· — διαχωρητικὰ δὲ τἀναντία ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

Τοιαῦτα φησὶν ἔστι τεκμήρια, ἐξ ὧν εἰδέναι δυνήσῃ ὅτι ἐξαρκέῃ (ν.s.g.) ὁ νοσῶν, καὶ ἡ κένωσις μέχρι τῆς λειποθυμίας γενήσεται· ἃ μὲν γὰρ εἶναι ξηρὰ πρότερον ἠσθάνου, νῦν θερμά· ἃ δὲ ὑγρὰ ἦν, νῦν ψυχρά ἐστι· τὰ δὲ διαχωρητικὰ — τἀναντία, τοῦτο δὲ οὐκ ἀεί, ἀλλὰ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον· καλεῖ δὲ

Δι' ὧν ἡ γαστὴρ ὑπάγεται· ἢν γὰρ μὴ

2·αφ·4· εἶεν ἐναντία, ἡ φύσις αὐτὰ νικᾶν πέφυκε· λύεται δὲ ἡ κάτω γαστὴρ καὶ πολλά τε καὶ ποικίλα ὠθεῖ

αἱ γὰρ μεταβολαὶ τῶν διαχωρημάτων, πολλὰς ἰδέας ἐκκενοῦσαι χυμῶν ἀκριβέστερον ἐκκαθαίρουσι τὸ σῶμα· πλὴν εἰ μὴ ζωτικὰ καὶ συνεχόμενα ἔχοιεν σημεῖα· περὶ ὧν αὐτὸς ἐν τῷ προγνωστικῷ διῆλθεν· ἔνθα τὰ τῶν λιπαρῶν, καὶ δυσωδῶν ἐμνημόνευσεν.

ιθ Ταῦτα τοῖσι περισσῇσιν ἄνω: ἢν καὶ περίοδοι καὶ ἡ κατάστασις τοιαύτη, καὶ τῶν παροξυσμῶν· γίνεται δὲ τὰ πλεῖστα τοῖσιν ἀρτίοισιν, κάτω. οὕτω γὰρ καὶ αὐτόματα ὠφελέει: ἢν μὴ αἱ περίοδοι τοὺς παροξυσμοὺς ἐν τοῖσιν — ἀρτίοισιν ποιέονται: ἐν δὲ τοῖσιν τοιούτοισιν, ἐν μὲν ἀρτίοισιν ἄνω, ἐν δὲ τοῖσι περισσῇσι κάτω. ὀλίγαι δὲ τοιαῦται. αἱ δὲ τοιαῦται καὶ δυσκριτώτεραι (ω s.g.) καταστάσιες. (s.g.) τῇσιν ἀρτίῃσι nov. man. s.g. τῇσιν ἀρτίῃσι nov. man. s.g. αἱ δὲ s.g.

Οὐ δεῖται μακροτέρου λόγου πρὸς τὴν σαφήνειαν τῶν ῥητῶν, ὅτι τὰ ἡμέτερα περὶ τῶν κρίσεων ὑπομνήματα ἐπιμελῶς διῆλθεν· ἔχει γὰρ ἅπαντα

τὰ πρὸς κρίσιν καὶ τὰς ἀκρισίας, καὶ κακῶς κρίσεις φερόμενα γέγραπται· καὶ ὅτι deest. S. G.
τὰ παροξυνόμενα ἐν ἀρτίαισι,[959] κρίνεται ἐν ἀρτίαισι·[959] ὧν οἱ παροξυσμοὶ ἐν περισσοῖσι,[959]
3. in num. p. 13. κρίνονται ἐν περισσοῖσι.[959] καὶ εἴρηται. ἐν τοῖς παροξυσμοῖς γίνεσθαι κρίσεις διά τε τὸ
κινεῖσθαι σφοδρῶς ἐν αὐτοῖς τοὺς χυμούς· καὶ ὥσπερ ζέοντας ἐκρήγνυσθαι· δι' —
αἱμορραγίας ἢ δι' ἱδρώτων, ἢ ἐμέτων, ἢ διαχωρημάτων καὶ αἱμορροΐδων, ἢ —
καταμηνίων ταῖς γυναιξίν· διά τε τὸ κατ' αὐτὸν τὸν καιρὸν τὴν φύσιν ἐπεί-
γεσθαι πρὸς ἔκκρισιν αὐτῶν· ἅμα μὲν ὅτι βαρυνομένη καὶ κακοπαθοῦσα —
παροξύνεται πρὸς τὴν ἔκκρισιν· ἅμα δὲ ὅτι κεχυμένων μᾶλλον αὐτῶν ἥ τε
διάκρισις ἑτοιμοτέρα τῶν μοχθηρῶν, ἥ τε κρίσις ῥᾷον γίνεται· καὶ διὰ τοῦτο —
3. in num. p. 16. λέλεκται, ὅτι μεταβολὴ τετραχῶς γίνεται· ἐπὶ τὴν σωτηρίαν ἢ ὄλεθρον ἢ ῥοπὴν
ἐπὶ τὸ ἄμεινον, ἢ χεῖρον. καὶ ὅτι ἄμεινον ἡ κρίσις· ἡ κατὰ κένωσιν τῆς
κατ' ἀπόστημα· εἶτα κατὰ τὸν λυποῦντα καὶ πλεονάζοντα χυμόν· τὴν ἄλλον
1. aph. 20. τινα κίνησιν· καὶ τρίτον ἡ κατ' ἕξιν τῆς μέν· κατ' ἕξιν δὲ αὐτὸς ὀνομάζει τὸ
κατ' εὐθυμίαν ἐπὶ ταύταις ἢ μετ' εὐφορίας, εἴθ' ἡ μετὰ πέψεως, ἐν ἡμέρᾳ
κρισίμῳ· ταῦτα γὰρ πάντα ἔχειν δεῖ τὴν τελείαν κρίσιν. ἴσθι μέντοι ἐν τοῖς dee. S. G.
4. aph. 59. πυρετοῖς οὐχ ὁμοίως, τὰς ἡμέρας ἀριθμεῖσθαι. ὃ γὰρ ἐπὶ τῶν συνεχῶν ἡμέρα μία
δύναται τοῦτο ποιεῖ ἐπὶ τῶν διαλειπόντων ὁ παροξυσμός· καὶ αἱ κρίσεις κατὰ
τὴν τούτων συναρίθμησιν γίνονται· καὶ ἡμεῖς ἴσμεν ἐπὶ τῶν τριταίων τε καὶ
τεταρταίων γινομένην τὴν κρίσιν κατὰ Δ τῶν περιόδων ἀριθμόν· καὶ μὴ A τῶν marg. S. G.
τῶν ἡμερῶν. τοῦτο δ' ἀληθὲς εἶναι, μαρτυρεῖ αὐτός, ἔνθα φησί, τὸν ἀκριβῆ
τριταῖον ἐν ἑπτὰ περιόδοις κρίνεσθαι (καὶ οὐκ ἐκτείνεται), εἰς τὴν τεσσαρεσκαι-
ἕτοι marg. δεκάτην, κρίσιμον οὖσαν. ὡς δὲ τῶν ὀξέων νοσημάτων ἡ αὐτὴ ἡμέρα
τεσσαρεσκαιδεκάτη ὅρος ἐστὶ καὶ τῶν κατ' ὀξέων ἡ ἑβδόμη· οὕτως ἐν —
διαλειπόντων ὁ τριταῖος κατὰ τὴν ἑβδόμην περίοδον τελευτᾷ. εἰ μὲν οὖν ἐν
ταῖς περισσαῖς[959] ἡμέραις ἡ κρίσις γίνεται, διὰ τῶν ἄνω μερῶν γενήσεται·
ἐὰν καὶ περίοδος καὶ κατάστασις τοῦ νοσήματος κατὰ τὴν τάξιν τῶν
παροξυσμῶν εἴη τοιαύτη· ἐν ἀρτίαις δὲ εἰ γένηται, διὰ τῶν κάτω ἔσται. — ἢ quod est in ... S. G.
ἀξιοῖ δὲ καὶ τῶν αὐτομάτων εἶναι τὸν αὐτὸν λόγον· καὶ ὠφελεῖν, ἐὰν
οἱ παροξυσμοὶ πρὸ τῶν περιόδων ἐν ταῖς ἀρτίαις γένωνται· διότι ἐν τοῖς
τοιούτοις ἀνάπαλιν συμβαίνει· καὶ γὰρ ἐν ταῖς ἀρτίαις ἄνω, ἐν δὲ ταῖς περισσαῖς,
κάτω. προστίθησι μέντοι, ὀλίγας τοιαύτας καταστάσεις γίνεσθαι, καὶ τὰς
οὕτω γινομένας δυσκριτωτέρας εἶναι· τὴν δὲ αἰτίαν τούτου ἡμεῖς ἐν ταῖς —
κρισίμοις ἡμέραις εἰρήκαμεν.

ὁ γὰρ ἕβδομος ἀπ' ἀρχῆς παρ-
οξυσμός, εἰς τὴν τρισκαιδεκά-
την ἡμέραν ἐμπίπτει· καὶ οὕτως
ὁ πυρετὸς ἐν αὐτῷ πολλάκις
εἴωθε κρίνεσθαι. S. G.

Ἀτὰρ καὶ τὰ πρόσω χρόνου προήκοντα ἀνάγκη, οὕτως, ὡς τρισκαιδεκαταῖα, — τεσσαρεσκαιδεκαταῖα. τρισκαιδεκάτη μὲν κάτω. τεσσαρεσκαιδεκάτη δὲ ἄνω. πρὸ γὰρ τὸ κρίσιμον οὕτω συμφέρει. καὶ ὁκόσα εἰκοσταῖα, πλὴν ὁκόσα κάτω.

Ὅπερ ἤδη προεῖπον, ἐν τοῖς περὶ κρίσεων καὶ τῶν κρισίμων ἡμερῶν ὑπομνήμασιν,
3. progn. 16. εὕρηται ἅπαντα, τὰ περὶ τοιαύτης ἐστὶ πραγματείας. διὸ ἐνταυθοῖ μόνα τὰ κεφάλαια ἃ nov. man. S.G. ἐνταῦθα S.G.
τῶν ἐκεῖ γεγραμμένων ἀναμνήσω. κρίσις μὲν οὖν ἐστιν ὀξύῤῥοπος ἐν νόσῳ μεταβολὴ γίνεται δὲ κατὰ τέσσαρας τρόπους. ἢ γὰρ ἐστιν ἀπάλλαξις τῶν νοσημάτων — εὐθέως· ἢ μεγάλην μεταβολὴν ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιφέρει· ἢ θάνατον εὐθέως· ἢ καὶ ἢ δεύτερον in S.G.
ὁ κάμνων γίνεται χείρων πολλῷ. ἅπασα δὲ κρίσις μετά τινος φανερᾶς γίνεται χεῖρον S.G.
κενώσεως, ἢ ἀποστάσεως, ὡς μετ᾽ ὀλίγα ῥηθήσεται. ἡμέρας δὲ κρισίμους ὀνομάζομεν, ἐν αἷς αἱ τοιαῦται μεταβολαὶ πισταί τε ἅμα, καὶ πλεῖσται γίνονται. ἐν δὲ ταῖς ἄλλαις οὔτε πισταί, οὔτε πολλαὶ τυγχάνουσιν. Ἱπποκράτης μὲν ὁ — πάντων ἀγαθῶν εὑρετὴς τοιαύτας τὰς ἡμέρας ἐνεδείξατο. καὶ ἰσχυροτέραν εἶναι περίοδον ἡμερῶν κρισίμων τὴν ἑβδόμην εἶπε. δευτέραν δὲ τῇ δυνάμει τὴν τετράδα γινομένην διότι δίχα τέμνει τὴν ἑβδόμην. καὶ σημαίνονται αἱ κρίσεις ἐσόμεναι ἐν ταῖς περιόδοις, ταῖς ἑβδομικαῖς ὑπὸ τῶν τετράδων. ἡ δὲ τετάρτη ἡμέρα τῆς ἑβδόμης ἐστὶ δηλωτική. ἡ δὲ ἑνδεκάτη τῆς ιδ. — ταύτας δὲ αὐτὸς ἐπιδήλους καλεῖ. βούλεται δὲ τὰς ἑβδομάδας ἀριθμεῖσθαι τόνδε τὸν τρόπον. δύο μὲν ἐφεξῆς ἀλλήλων τὰς πρώτας κατὰ διάζευξιν. — ἕπεσθαι δὲ αὐταῖς τὴν τρίτην κατὰ συνάφειαν. ὡς τελευτώσης εἰς τὴν ἡμέραν τινὰ τῆς προτέρας, ἐρχομένης δὲ τῆς δευτέρας ἀπ᾽ ἄλλης. καὶ τῆς — τρίτης ἀπὸ τῆς αὐτῆς, εἰς ἣν ἡ δευτέρα τέλος εἶχεν. ὅπερ αἴτιόν ἐστι τὴν εἰκοστὴν ἡμέραν ἐσχάτην εἶναι τῆς τρίτης ἑβδομάδος. ὃ καὶ ἀληθὲς εἶναι — εὑρίσκομεν. ἡ γὰρ εἰκοστὴ καὶ πλεῖστα καὶ βεβαίως ὁρᾶται κρίνουσα. διὰ μὲν οὖν ταύτην αἰτίαν ὁ Ἱπποκράτης τὴν μ ἡμέραν οὐ τὴν μβ κρίσιμον εἶναι φησίν. οὕτω καὶ τὴν ἑξηκοστὴν καὶ τὴν ὀγδοηκοστὴν· οὐ τὴν — ἑξηκοστὴν τρίτην, οὐ δὲ τὴν πδ. παρεμπίπτουσι δὲ ταῖς κρισίμοις κατὰ τὰς ὀξείας νόσους αὗται, τρίτη, πέμπτη, καὶ ἐννάτη. παρεμπίπτει δὲ ποτὲ καὶ
2. aph. 24. ἡ ἕκτη κακὴ κρίσιμος οὖσα. ὅτι μετὰ συμπτωμάτων ἐνίοτε ποιεῖ τὴν κρίσιν ἐπισφαλῶς. τούτων δὲ πάντων τὰ παραδείγματα ἔχεις ἐν τοῖς τῶν ἐπιδημιῶν ὑπομνήμασι. ἀλλὰ ἐκείνους τοὺς ἀῤῥώστους ἐνταῦθα περιγράφειν μακρόν. ἔνεστι δέ σοι τὴν φύσιν αὐτοῦ κατὰ τὸ προγνωστικὸν ἀναγνώσκειν,
3. progn. 6. ἧς ἀρχὴ ἥδε, οἱ πυρετοὶ κρίνονται ἐν τῇσιν αὐτῇσιν ἡμέρῃσι τὸν — ἀριθμὸν ἐξ ὧν τε περιγίνονται οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἐξ ὧν ἀπόλλυνται. καὶ τὰ

λοιπά· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν ἀφορισμῶν περὶ κρινουσῶν
ἡμερῶν πολλὰ ἐστὶ γεγραμμένα. ἐξ ὧν δῆλον ἐστίν, ὅτι τὴν πρώτην ἑβδομάδα
κατὰ τὴν συνάφειαν ἀριθμεῖ τῇ δευτέρᾳ· καὶ ὅτι τὴν τετάρτην ἡμέραν —
ἐπίδηλον ποιεῖ τῆς ἑβδόμης· καὶ τὴν ιζ. τῆς κα. καὶ ποῖαι ἐπίδηλοι εἰς ποιεῖται
τὸ καθόλου καὶ ποῖαι θεωρηταὶ τῶν ἡμερῶν. πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα εὑρήσεις,
3. progn. 6. ἃ ἔγραψεν ἱπποκράτης κατὰ τὴν περὶ κρισίμων ἡμερῶν, ἄλλοτε κατ' ἄλλο hoc expunguntur. non reperiuntur
βιβλίον. ἅπερ ἐμοῦ δεῖ ἐν ἤθροισαι κατὰ τὴν περὶ κρισίμων ἡμερῶν πραγματείαν. in 3. 4.
τῷ μὲν οὖν θέλοντι προγινώσκειν ἀκριβῶς, ἀναγνωστέον ἐστὶ καὶ τὰ βιβλία —
ἐκεῖνα· καὶ τὰ περὶ κρίσεων. τοσαύτην γὰρ χρείαν παρέχουσι τὰ τοιαῦτα. ὡς
3 in prm 17. ἐμοῦ μὲν ταύτην τὴν θεωρίαν προειπόντος ἐπ' εὐδήμου φιλοσόφου, τρεῖς —
τεταρταίους ἔχοντος, ἕνα μὲν αὐτῶν πρῶτον παύσεσθαι ἐν ταῖς δὲ ταῖς ἡμέραις, τὸν
μετὰ τοσάσδε περιόδους· καὶ ἐκείνου παυσαμένου· δεύτερον ἄλλον ἐν τῇδε τῇ
ἡμέρᾳ· κἄπειτα καὶ τὸν τρίτον ὁμοίως προειπόντος· οὐκ μαντικῆς καὶ οὐκ ἐξ
ἰατρικῆς θεωρίας ἔφασαν λέγεσθαι ταῦτα. οὐ μόνον δὲ ἐν ἐκείνῳ τῷ ἀνδρί.
ἀλλὰ καὶ συν θεῷ δ' εἰπεῖν, οὐδέποτε ἀπέτυχον, ἐν οὐδεμιᾷ προῤῥήσει. ἴδιον
οὖν οὕτω διωρισμένων τὴν λέξιν ἐξηγήσασθαι πρόκειται τῶν εἰρημένων —
ὑφ' ἱπποκράτους κατὰ τὸ προκείμενον βιβλίον. ἃ γοῦν πρὸ τοῦ χρόνου
τῆς κρίσεως ἤχει, τοιοῦτον τὸν τρόπον ἀνάγκη γένεσθαι, ὡς ἐν τῇ τρισκαι-
δεκάτῃ διὰ τῶν κάτω· ἐν δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ διὰ τῶν ἄνω ἄγεται· ὅπερ
χρήσιμον, καὶ λυσιτελές, πρὸς τὴν κρίσιν ἐστίν. ὁμοίως δὲ καὶ ὅσα —
εἰκοσταῖα, πλὴν ὅσα κάτω. εἴπομεν γὰρ τὴν εἰκοστὴν κρίσιμον οὖσαν. ὅσα
δὲ κάτω ῥέπει, ταῦτα διὰ τῶν κάτω ἄγειν δεῖ ὡς αὐτὸς ἐκέλευσεν.
μεταβῶμεν δὲ πρὸς τὰ ἑξῆς, καὶ αὐτὰ πρὸς τὴν κρίσιν συντελοῦντα.

κα Πολλὰ δὲ δεῖ καθαίρειν· ταῦτα δὲ οὔπω ἐγγὺς τῆς κρίσιος, ἀλλὰ προσω-
τέρω. δεῖ δὲ ὀλιγάκις ὀξέσι πολλὰ ἄγειν· τοῖσι δὲ κοπιώδεσι τὸ σύμπαν.

3 de crit. dieb. 4. Ἡ κρίσις, ὡς ἔφην, γίνεται τὸ πολὺ μετ' ἀγῶνος τε καὶ ταραχῆς ἀξιο-
λόγου. τὸ δὲ τῆς ταραχῆς αὐτῆς βίαιον ἀναγκάζει τὴν φύσιν ἀποτρίβεσθαι
τὰ λυποῦντα καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ. ἔστι μὲν γὰρ αὐτῇ δύναμις ἡ τῶν —
ἀλλοτρίων ἐκκριτική. ὁ καιρὸς δὲ τῆς ἐνεργείας, ἐπὶ τῷ τέλει τῆς —
ἀλλοιωτικῆς δυνάμεως ἐστίν. τότε γὰρ ἐνεργεῖ κατὰ φύσιν πάντων ἐπιτελου-
μένων, ὅταν ἐκείνη παύηται. ἀλλ' ἀναγκάζεται ποτὲ πρὸ τῆς τελείας
πέψεως ἀποτρίβεσθαι τὰ λυποῦντα. ὥσπερ καὶ ἐνίοτε συμπεπληρωμένης
ἤδη τῆς πέψεως, ἔτι μέλλει καὶ βραδύνει δι' ἀῤῥωστίαν. ἡ μὲν οὖν —

ἀποκριτικὴ τῶν ἀλλοτρίων δύναμις τὰς κρίσεις ἐν ταῖς νόσοις ἐργάζεται: καὶ διὰ
τοῦτο ἄρισται γίνονται κρίσεις ὅταν ἤδη πεπαμμένα τὰ κατὰ τὸ ζῶον ὑπάρχει —
πάντα· τὸ δὲ πρότερον ὠθεῖσθαι, μοχθηρόν ἐστιν· ὁμοῦ γὰρ τοῖς λυποῦσιν ἐκκρίνεται
τὰ χρηστά· τοῦτο δὲ γίνεται τῆς φύσεως ἐρεθισθείσης, ἤτοι πρὸς τοῦ ἰατροῦ, ἢ ὑπὸ
τῶν ἐν τῷ σώματι αὐτῷ περιεχομένων· ἀλλὰ οὐ μόνον ὁ ἰατρὸς δύναται
αἰτίαν τοῦ σφάλματος παρέχειν, οὐκ ὀρθῶς τι πράξας, ἀλλὰ καὶ ὁ κάμνων, οἵ θ'
ὑπηρέται: τά τε ἄλλα τὰ ἰδίως ἔξωθεν προσαγορευόμενα· τὰ δὲ ἐν τῷ σώματι
τά τε νοσήματά ἐστιν αὐτά, καὶ τὰ τούτων αἴτια, καὶ οἱ παροξυσμοί. εἰ οὖν
ἕν τι τῶν ἐρεθιζόντων τὴν φύσιν ἐστὶν ὁ παροξυσμός, οὐκ ἐπιτρέπει ἡσυχάζειν,
οὐδὲ μένειν, ἀλλὰ ἐπεγείρει, καὶ κινεῖ, καὶ ὡς προκαλεῖται πρὸς μάχην· καὶ οὕτως ἡ
φύσις βαρυνομένη ὑπὸ πλήθους περιττωμάτων, καὶ τῶν λυπούντων χυμῶν
ἀναγκάζεται πολλάκις ἀποκρίνεσθαι· καὶ τοῦτο μοχθηρόν ἐστι, εἰ πρὸ τοῦ πεφθῆναι
αὐτοὺς, τοῦτο ποιεῖται, καὶ πρὸ τοῦ καιροῦ τῆς κρίσεως: οὕτω καὶ ἡμέτερον ἔσται
σφάλμα, εἰ τοῦτο αὐτὸ ἐγγὺς τῆς κρίσεως ποιήσομεν· διὸ χρὴ προσωτέρω παρα-
μένειν. καὶ τότε φύσεως μὴ ποιούσης, ἡμᾶς ποιεῖν· φθάνοντας δὲ καθαίρειν οὐκ
1° aph. 24. ἀγαθόν· ὃ δὲ προστίθησι· διὰ δὲ ὀλιγάκις ὀξέσι πολλὰ ἄγειν καλῶς εἶπεν· εἴρηται
γὰρ ὅτι μόνον κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν ὀξέων νοσημάτων ἐγχωρεῖ ποτὲ καθαίρειν
συμφερόντως· ὡς ἐν μὲν τοῖς χρονίοις ἀναμένειν ἀεὶ χρὴ τὸν πεπασμόν· ἔν τε
τοῖς ὀξέσι δυνατόν ἐστιν φαρμακεύειν κατὰ τὴν ἀρχήν, ὅταν ὀργᾷ· καὶ τοῦτο
μετὰ πολλῆς περισκέψεως· κίνδυνος γὰρ οὐ μικρὸς ἐν ὀξεῖ νοσήματι κακῶς
φαρμακεῦσαι: διότι χρὴ τοῦτο βλέπειν τὸν ἰατρόν, ἵνα μεῖζον ὠφέλεια ἐκ τῆς μείζων nov. man. S.G.
τῶν λυπούντων χυμῶν κενώσεως γένοιτο, τῆς βλάβης, ἣν ἐξ ἀνάγκης —
βλάπτεται τὰ σώματα πρὸς τῶν καθαιρόντων φαρμάκων· ἔσται δὲ μείζων —
ὠφέλεια εἰ πᾶς ὁ λυπῶν ἐκκενωθῇ χυμός, μετ' εὐφορίας καὶ ἀλύπως· ὅταν
2 de rat. vict. 11. δὲ μὴ μόνον ὀξὺ τὸ νόσημα εἴη, ἀλλὰ μετὰ πυρετοῦ σφοδροτάτου, πολλῷ
μᾶλλον εὐλαβητέον ἐστὶ τὴν δόσιν τοῦ καθαίροντος φαρμάκου καὶ διὰ —
φλεβοτομίαν κενωτέον μᾶλλον: μικροτέρας μὲν ὠφελείας, ἢ τοῖς διὰ — τῆς nov. man. S.G.
καθάρσεως ἑπομένοις· ἀσφαλεστέρως δὲ μακρῷ· μεγίστης ἀποτυχίας τῆς διὰ — ης nov. man. S.G.
καθάρσεως περιπεσούσης, καὶ μάλιστα ὅταν ἀπείρως τις ἔχῃ τῆς τοῦ —
κάμνοντος φύσεως. ἔνιοι μὲν γάρ εἰσι φύσει δυσκάθαρτοι· τινὲς δὲ ἐπὶ
βραχεῖα φαρμάκων πόσει δαψιλῶς καθαίρονται· ἀγνοοῦντα δὲ ὅπως ἔχει
φύσιν ὁ αὐτός, κίνδυνος, ἢ πλείονα κένωσιν ἐργάζεσθαι τῆς προσηκούσης,
ἢ οὐδόλως κινῆσαι τὴν κάθαρσιν, ἢ κινῆσαι μέν, οὐ μὴν ἱκανῶς —
κεκενῶσθαι: ἅπερ ἅπαντα μεγίστας βλάβας τοῖς ὀξέως νοσοῦσι φέρει.
1° aph. 24. διὸ αὐτὸς ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς εἶπεν, ἐν τοῖς ὀξέσι πάθεσι ὀλιγάκις, καὶ
ἐν ἀρχαῖς φαρμακείαις χρῆσθαι· καὶ τοῦτο μετὰ πολλῆς εὐλαβείας· ἐν

de [illegible]·pu·sang·mis·4. τοῖς χοιριώδεσι τὸ σύμπαν ἄγειν δεῖ. ὁπότε δὲ τοῦτο ποιητέον, ἄχρι νῦν μου, ὄντος οὖν πλήθους λιτοῦ καὶ τοῦ μὲν πρὸς δύναμιν εἰς σηπεδόνα τε ῥᾳδίως ἀφικνουμένου, καὶ μέντοι καὶ κατασκήπτοντος ἐνίοτε εἰς μόριά τινα, κἀν τούτοις ἐργαζομένου τοὺς παρὰ φύσιν ὄγκους. ἑτέρου δὲ κατὰ τὸ καλούμενον ἔγχυμα ὅπερ καὶ κατασκήπτει πολλάκις εἰς μόρια, καὶ γεννᾷ τοὺς παρὰ φύσιν ὄγκους, καὶ τὰς ἀποπληξίας, καὶ τὴν ῥῆξιν τῶν φλεβῶν ἐργάζεται. πειρᾶσθαι χρὴ κενοῦν αὐτὸ διὰ ταχέων, πρὶν ἄρξασθαι μέγα κακὸν ἐργάζεσθαι περὶ τὸν ἄνθρωπον. ὅπως δὲ διαγινώσκειν, καὶ ὅπως δεῖ ἰᾶσθαι ἄμφω τὰ πάθη, εἴρηται ἐπὶ πλέον κατὰ τὴν τῶν ὑγιεινῶν πραγματείαν. διὸ περιττὴν ἡγοῦμαι τὴν [illegible] τὴν συγγραφήν. ἴτέον οὖν ἐπὶ τὰ ἑπόμενα οὕτως ἔχοντα κατὰ λέξιν.

κβ´ Ἐν τοῖσι πυρετοῖσι εἰς ἄρθρα καὶ παρὰ γνάθους μάλιστα ἀποστάσιες γίνονται ἐγγὺς τῶν πόνων ἑκάστου, ἐπὶ τὸ ἄνω μᾶλλον, καὶ τὸ σύμπαν. ἢν δὲ ἀργῶς ἡ νόσος εἴη, καὶ καταρρώπος (ὁ nov·man·54.), κάτω καὶ αἱ ἀποστάσιες. μάλιστα δὲ πόδες θερμοί, κάτω σημαίνουσι· ψυχροὶ δὲ ἄνω. ἀργῶς nov·man·54.

4·aph·31. Αἱ ἀποστάσεις φησὶ γίνονται ἐν τοῖς πυρετοῖς εἰς ἄρθρα καὶ γνάθους μάλιστα. συμβαίνει δὲ τοῦτο διὰ τὴν ἐν τοῖς πυρετοῖς θερμασίαν, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀναφερομένου τοῦ πλήθους. εἶτ' ἐντεῦθεν τῶν περὶ τὰς γνάθους ἀδένων ὑποδεχομένων αὐτό. καθάπερ ὅταν εἰς βουβῶνας, ἢ μασχάλας ἀφικνῆταί τι τῶν ἐς ἐκείνοις τοῖς μέρεσι. ὅσοι δὲ πυρετοὶ ἐκ τῶν κόπων γίνονται, ἐν marg·54. ἔχουσι καὶ ἴδιον ἐξαίρετον, τὴν ἐν τοῖς ἄρθροις θερμότητα. ὥστε οὐδὲν θαυμαστὸν εἰς τὰ ἄρθρα γίνεσθαι τὰς ἀποστάσεις ὡς καὶ πεπονηκότα καὶ τεθερμασμένα παραιτέρω τοῦ προσήκοντος. τοῦτο δὲ συμβαίνειν εἴωθεν παρέτερω 54. μάλιστα ἐφ' ὧν τὸ πλῆθος αἰτιᾶται. καὶ μᾶλλον ὡς φησιν ἐπὶ τὸ ἄνω, [illegible] 54. τουτέστι κατὰ τὴν κεφαλήν, διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν. εἰ δὲ τὸ νόσημα κατωρρέπει, τότε καὶ αἱ ἀποστάσεις κάτω γίνονται. τούτου δὲ σημεῖον καὶ γνώρισμα τίθησι τὴν θερμότητα καὶ τὴν ψυχρότητα τῶν ποδῶν. ἐὰν γὰρ οἱ πόδες θερμοὶ ὦσιν, ἐνδέχονται κάτω ἐσομένην τὴν ἀπόστασιν. αἴτιον, ὅτι πλῆθος κάτω φέρεται, καὶ τὸν τόπον θερμαίνει. ἐὰν δὲ ψυχροὶ ἄνω. τότε γὰρ πάντα πρὸς κεφαλὴν ἀναφέρεται, καὶ τὰ ἄκρα, μάλιστα μὲν οἱ πόδες ἐκψύχονται. πῶς δὲ χρὴ ἀκούειν τὰ μέρη ἄνω καὶ κάτω εἶναι διώρισεν αὐτὸς ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν ἐπιδημιῶν. ὅταν φησὶν εἰ καὶ τὰ κάτω τοῦ ἥπατος ἄνωθεν διαδιδόντα. ὅρον γὰρ τίθησι τὸ

ἧπαρ τῶν ἄνωτε καὶ κάτω τοῦ σώματος ἁπάντων μορίων. τὰ γὰρ κυρτὰ — αὐτοῦ τῷ διαφράγματι ἐστὶν συνεζευγμένα. ὅσα οὖν ἐστὶν ἄνω τοῦ ἥπατος, ταῦτα καὶ ἄνω τοῦ διαφράγματος ἐστί· ὡς τὰ κατὰ καρδίαν καὶ πνεύμονα, καὶ θώρακα, καὶ τὸν τράχηλον, καὶ πολὺ μᾶλλον τὴν κεφαλήν. τὰ δ' ἄλλα πάντα κάτω τοῦ σώματος εἶναι βούλεται. ὡς δὲ ἐπὶ τὸ πλεῖστον αἱ ἄνω τῶν ἀποστάσεων εἰσὶ χαλεπώτεραι διότι κινδυνωδέστερα ταῦτα ἐστὶ τὰ πάσχοντα τὸ αὐτὸ πάθος τοῖς κάτωθεν. πρόδηλον γὰρ εἰ καρδία ἢ πνεύμων, ἢ ἐγκέφαλος φλεγμήνῃ, θανατώδες γίνεσθαι τὸ νόσημα. τῶν δὲ κάτω τοῦ ἥπατος φλεγμηνάντων, ὀλίγοι πάνυ ἀποθνήσκουσιν, οἳ μὴ κακῶς θεραπεύονται. τοῦτο μὲν οὖν καὶ μαρτυρεῖται ὑπ' αὐτοῦ, ἔνθα φησίν, ἣν μὲν κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ καταστῇ τὰ ἄνω, ἐν τοῖσι κάτω ἄρθροισι, ἀγαθόν. ἣν δὲ ἄνω, οὐκ ὁμοίως λύει τὴν νοῦσον, ἢν μὴ ἐκπυήσῃ. ἔχει γὰρ ἔχεις τὰς ἀποστάσεις εἰς τὸ κάτω τοῦ ὀμφαλοῦ χωρία γινομένας — ἀγαθὰς εἶναι· τὰς δὲ εἰς τὰ ἄνω οὐκ ἀγαθάς. ἐκλύειν δὲ αὐτῶν τι τῆς κακίας ἐὰν τοὺς ὄγκους ἐκπυΐσκειν συμβαίνῃ. ὅσα δὲ νοσήματα διὰ τῶν ἀποστάσεων κρίνονται, γέγραφεν αὐτὰ ὁ Ἱπποκράτης κατὰ τὸ — προγνωστικόν. ἡ marg. 54.

κγ. Οἷσι δὲ ἀνισταμένοισιν ἐκ τῶν νόσων, αὐτίκα δὲ ἐν χερσίν, ἢ ποσὶν πονέσοι τι, ἐν τούτοισιν ἀφίστανται.

Οἱ ἀνακομίζοντες ἐκ νόσων οὐ πάνυ ἐῤῥωσμένους τὰς δυνάμεις ἔχουσιν· διὸ ἐὰν πονήσωσιν, καὶ πολλὰς καὶ σφοδρὰς κινήσεις ποιήσωσι, ῥᾳδίως βλάπτονται. μᾶλλον δὲ ἐὰν μὴ πάνυ καλῶς κεκαθαρμένοι ὦσιν οἱ — 2. aph. 12. τὴν νόσον εἰργασμένοι χυμοί. καὶ τινὰ ἴσως καταλελειμμένα εἴη. ἡ 54 ἴσμεν γὰρ, ὅτι τὰ ἐγκαταλιμπανόμενα ἐν ταῖς νόσοις μετὰ κρίσιν, — ὑποστροφώδη ἐστίν. ὅταν οὖν ἐν τοιαύτῃ καταστάσει ἢ χεῖρες, ἢ οἱ πόδες κάμνουσιν ἢ ὀδυνηθῶσιν, ἐκεῖσε τὰς ἀποστάσεις κατασκήπτειν γράφει. πόνος μὲν αἰτίας ἔχει λόγον, ὀδύνη δὲ τοῦ σημείου. καὶ οὐ θαυμαστόν, 4. aph. 32. ὡς ἔφην, εἰ μεῖζον γίνεται θερμασία κατὰ τὸ μόριον καὶ ἡ ἀῤῥωστία — ἡ 54. αὐξάνεται τοῦ αὐτοῦ, ὡς δεκτικός τις γίνεται τοῖς περιττώμασιν. ἵνα ἀπόστασις ἀποτελεῖται. φαίνεται μὲν ἐνταῦθα τρεῖς καιροὺς τῶν ἀποστάσεων — ἐπιτιθέναι, ἕνα μὲν ἐν ταῖς νόσοις, περὶ οὗ ἐν τῇ ἄνω ῥήσει. ἕτερον δὲ ἐν ταῖς ἀναλήψεσι, περὶ οὗ νῦν διαλέγεται. τρίτον δὲ πρὸ τῆς νόσου περὶ οὗ ἑξῆς λέγει τὸν δὲ τῶν τρόπον.

κδ´ εἰ γάρ καὶ ἦν τι πεπονηκὸς ἐόν, πρὶν ἢ νοσέειν ἐς ταῦτα ἀποστηρίζεται· οἷον καὶ ἡ προγ. 54.
τοῖσιν ἐν περιπλευμονίῃ βηχώδεσι· καὶ κυναγχικοῖσι· ποιέουσι δὲ αἱ βῆχες τὰς ἀποστάσιας,
ὥσπερ οἱ πυρετοὶ τοιαύτας.

4. aph. 33. Εἴ τις φησὶ πρὶν τοῦ νοσεῖν κάμῃ τινὶ μορίῳ τοῦ σώματος, προσδέχεσθαι χρὴ, χαμη 54.
γενήσεσθαί τινα ἀπόστασιν εἰς ἐκεῖνο τὸ μόριον. ἐν ὅσοις δὲ νόσοις μὴ προκρίνονται
διὰ ἐκκρίσεως, ἐν ταύταις εἴωθε ἀποστήματα γίνεσθαι εἰς τὰ μέρη προπονημένα.
ἀσθενέστερα δὲ ὄντα τὸ πλῆθος τῶν χυμῶν, μᾶλλον καὶ ῥᾶον προσδέχεται· τοῦτο
δὲ νοήσεις κατὰ ἐκείνας τὰς νόσους, ἐφ' ὧν ἐλπίσεις τὰς ἀποστάσεις γενέσθαι.
παράδειγμα δὲ τὸ πρᾶγμα σαφηνεῖ τῶν ἀρρώστων τῶν ἐν περιπλευμονίῃ βηχωδῶν,
καὶ κυναγχικῶν· ἐφ' ὧν εἰκός ἐστι τὰς ἀποστάσεις κατὰ τὸν τράχηλον, καὶ
κατὰ πνεύμονα, ἢ καὶ τὸν θώρακα γεγενῆσθαι· ἐπειδὴ καὶ βῆχες τὰς
ἀποστάσιας τοιαύτας, οἵας καὶ πυρετοὶ, ποιεῖν εἰώθασι.

κε´ Κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον συμβαίνει, ἡ ἀπὸ χυμῶν ἢ σώματος συντήξεως καὶ
ψυχῆς.

Ἔοικεν καὶ τάδε περὶ ἀποστάσεων προστιθέναι: αὐτὰς γίνεσθαι εἰπὼν καὶ
ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν χυμῶν· ἢ τῆς συντήξεως τοῦ σώματος, ἢ καὶ τῆς -
ψυχῆς· ὅταν γὰρ μέγα πλῆθος εἴη, ὡς μὴ ἐκκρίνεσθαι ἅπαν δύνασθαι: τότε εἴς
τι μόριον ἀσθενέστερον ἀποστηρίζεται· καὶ ὅταν πολὺ ἐστιν: ἡ λεπτότης τῶν Rl. M.
χυμῶν· καὶ ἀραιότης τοῦ σώματος· τότε κατὰ τὴν ἄδηλον καλουμένην δια-
πνοὴν τάχιστα κενοῦται τὰ σώματα, ὡς συντήκεσθαι ῥᾳδίως, ἐὰν μὴ [illegible]
ἀπαντήσῃ· ταὐτὸ τοῦτο ποιεῖται ἐν τῇ τοῦ σώματος συντήξει· ἐν μὲν οὖν τοῖς -
2. aph. 28. σφοδροτάτοις πυρετοῖς, ἴσμεν συντήκεσθαι πολλάκις τὸ σῶμα, καὶ συμπίπτειν,
καὶ ἰσχναίνεσθαι· ἐνίοτε δὲ τοῦτο συμβαίνει μᾶλλον τοῦ κατὰ λόγον ἢ διὰ τὸ
μέγεθος τοῦ πυρετοῦ, ἢ διὰ τὸν χρόνον τῆς νόσου, ἢ καὶ τὴν ἡλικίαν ἢ τὴν
χώραν, ἢ τὴν ὥραν, καὶ τὴν ἀέρος κατάστασιν, ἢ καὶ τὰς αἰσθητὰς κενώσεις,
καὶ ἀγρυπνίας καὶ φροντίδας, καὶ ἀσιτίας, καὶ κινήσεις ἀμέτρους· τὸ γὰρ — Τάι 5.9.
μέγεθος καὶ τὸ κακοηθὲς τῶν πυρετῶν, ἐνίοτε ἰσχνοὺς ποιεῖ τοὺς ἄνδρας, καὶ
κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας· ὡς αὐτὸς ἐν τῷ προγνωστικῷ περὶ θανατώδους —
προσώπου γράφει· τοῦτο δὲ καὶ τὸ μῆκος τῆς νόσου ποιεῖ· καὶ ἐκ τῶν
ἡλικιῶν ἥ τε τῶν παίδων, καὶ ἡ τῶν πάνυ γερόντων· ἐπὶ μὲν τῶν παίδων
διὰ τὴν ὑγρότητα τε καὶ θερμασίαν τὸ πλεῖστον ἀπορρεῖ· καὶ τὸ σῶμα
κενούμενον ἰσχναίνεται· ἐπὶ δὲ τῶν γερόντων διὰ τὴν τῆς ῥώμης ἀρρωστίαν. ἐκ
δὲ τῶν ὡρῶν καὶ χώρων καὶ καταστάσεων πρόδηλον ὅτι θερμαὶ καὶ ξηραὶ

μᾶλλον κενοῦσι· αἱ δὲ ὑγραὶ καὶ ψυχραὶ κωλύουσι διαπνεῖσθαι καὶ κενοῦσθαι. — γίνεται δὲ καὶ ἰσχνότης τοῦ σώματος ταῖς αἱμοῤῥαγίαις, πολλοῖς ἱδρῶσι τοῖς οὔροις καὶ ἐμέτοις, καὶ διαχωρήμασιν ἀμέτροις· ἔτι δὲ καὶ τῇ ἀσιτίᾳ καὶ ἀγρυπνίᾳ, καὶ

4. de rat. 110 — φροντίσιν· ἀλλὰ καὶ διὰ παραφροσύνην, ὅταν οἱ κάμνοντες (συνεχῶς ἀνίστανται)· ἡ μὲν κυρίως λεγομένη σύντηξις γίνεται τὸ πολὺ διὰ τὸν πυρετὸν κακοήθη· τηκομένης τῆς πιμελῆς, ἢ καὶ σαρκὸς τῆς ἁπαλῆς· γνωρίσεις δ' αὐτὴν μάλιστα

de urinis 24. 26 — μὲν ἐκ τῶν οὔρων. ἐλαιώδη γάρ ἐστιν. ἅπερ τὴν ἀρχὴν συντήξεως σημαίνει· ὅταν δὲ καὶ ἐν χρώματι καὶ ἐν συστάσει, οἷον ἔλαιον ἐστίν, τότε σημαίνει ἀκμὴν τῆς διαθέσεως· μὴ ἐξαπατάτω δὲ σε ταῦτα ὅτι καὶ τοιαῦτα σχεδὸν γίνεται τῶν νεφρῶν πιμελῆς ἀναλυομένης· τοὺς μὲν οὖν διορισμοὺς παρέδωκεν

10. aph. — Ἱπποκράτης εἰπών· ὁκόσοισι λιπαρὴ ἡ ὑπόστασις, καὶ ἀθρόη, τουτέοισι νεφριτικὰ σημαίνει· διότι ἐπὶ νεφρῶν ταχέως ἐκκρίνεται· ἐπὶ δὲ τῆς ἐν ὅλῳ τῷ σώματι πιμελῆς, οὐ ταχέως, ἀλλὰ βραδέως· ἀλλὰ καὶ περὶ τούτων καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων· ὅσα περὶ ταῖς ὀξείαις νόσοις καὶ κακοήθεσι συμβαίνει· εἴρηται πρὸς Ἱπποκράτους ἀκριβῶς κατὰ τὸ προγνωστικόν, ὃ οὐ χρὴ μηκύνειν τὸν λόγον.

κϛ Τοὺς μὲν οὖν χυμοὺς εἰδέναι. ἐν ᾗσιν ὥρῃσιν ἀνθέουσι· καὶ οἷα ἐν ἑκάστοισι νοσήματα ποιέουσι· καὶ οἷα ἐν ἑκάστῳ νοσήματι παθήματα.

Οὗτος ἦν ὁ σκοπὸς τοῦ περὶ χυμῶν βιβλίου, τὸ εἰδέναι τὴν φύσιν τῶν χυμῶν, οἵπερ ἐν τῷ σώματι τῶν ζώων εἰσί· καὶ κατὰ ποίαν ὥραν ἐπικρατοῦσι· καὶ ποῖα καὶ πόσα νοσήματα ἐργάζονται· καὶ τὸ τελευταῖον τοὺς τρόπους τῶν νοσημάτων οὐκ ἀγνοεῖν· ὅπερ ἐν τῷ τρίτῳ τῶν δὲ τῶν ὑπομνημάτων ἐξηγησόμεθα· νῦν δὲ περὶ χυμῶν ὀλίγα ῥηθήσεται· ἐπειδὴ κατὰ ἀρχὰς ἅπαντα

10 in 1um ep. 1. — σχεδὸν γέγραπται· αἱ μὲν οὖν ὧραι τοῦ ἔτους διαφέρουσιν ὑγρότητι καὶ ξηρότητι· ⋏ τῇ θερμότητι, καὶ ψυχρότητι s. g.

τοῦ μὲν χειμῶνος ὑγρότητι καὶ ψυχρότητι ~~ξηρότητι~~ τὰς ἄλλας ἐπικρατοῦντος· ὥσπερ γε τοῦ θέρους θερμότητι καὶ ξηρότητι· τοῦ δ' ἦρος ἀκριβῶς ἀμφοῖν ὄντος ἐν τῷ μεταξύ· κατὰ δὲ τὸ φθινόπωρον οὐχ ὁμοίως ἐστί· ἀλλὰ κρύους μὲν ἕωθεν ὄντος ἀμφὶ τὸ μέσον τῆς ἡμέρας θάλπος ἰσχυρόν, καὶ δείλης ὀψίας τὸ θάλπος εἰς κρύος αὖ πάλιν μεταπίπτει· ἐπικρατεῖ δ' ὅμως αὐτῶν τὸ μὲν ξηρὸν τοῦ ὑγροῦ· τὸ δὲ ψυχρὸν τοῦ θερμοῦ· καὶ οὕτως ἐν ταῖς ὥραις τοῦ ἔτους ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εὑρήσεις· καθ' ἑκάστην δὲ τῶν ὡρῶν ἴδιος ἐπικρατεῖ χυμός· τοῦ μὲν χειμῶνος τὸ φλέγμα· τοῦ δ' ἦρος τὸ αἷμα· τοῦ δὲ θέρους χολή. —

φθινοπώρου δὲ ἡ ὀξεῖα. νοσήματα δὲ πλεονάζουσι κατὰ πάσας τὰς ὥρας. ὡς
τοῦ μὲν ἦρος τὰ μελαγχολικὰ καὶ τὰ μανικά, τὰ ἐπιληπτικά, καὶ αἵματος ῥύσεις·
Vi. de aer. aq. loc. cap. 3. 3. aph. 20. 21. etc. καὶ τἄλλα πολλὰ ἅπερ αὐτός, καὶ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς. καὶ ἐν τῷ περὶ ἀέρων,
ὑδάτων καὶ τόπων κατηριθμήσατο. ὡς τὰ κυναγχικά, καὶ κόρυζαι, καὶ βράγχοι.
καὶ βῆχες, καὶ λέπραι. καὶ λειχῆνες. καὶ ἀλφοί. καὶ ἐξανθήσιες ἑλκώδεις πλεῖσται,
καὶ φύματα καὶ ἀρθριτικά. τοῦ δὲ θέρους ἔνιά τε τούτων καὶ πυρετοὶ συνεχέες, καὶ
καῦσοι, καὶ τριταῖοι πλεῖστοι, καὶ τεταρταῖοι καὶ ἔμετοι καὶ διάρροιαι, καὶ ὀφθαλμίαι
καὶ ὤτων πόνοι, καὶ στομάτων ἑλκώσεις, καὶ σηπεδόνες αἰδοίων, καὶ ἵδρωα.
τοῦ δὲ φθινοπώρου καὶ πολλὰ τῶν θερινῶν, καὶ πυρετοὶ τεταρταῖοι, καὶ πλάνητες,
καὶ σπληνώδεα καὶ ὕδρωπες. καὶ φθίσεις, καὶ λειεντερίαι, καὶ δυσεντερίαι, καὶ
ἰσχιάδες, καὶ ἄσθματα, καὶ εἰλεοί, καὶ ἄλλα πολλά. τοῦ δὲ χειμῶνος πλευρίτιδες,
περιπνευμονίαι, κόρυζαι, βράγχοι, βῆχες, πόνοι στηθῶν, πλευρῶν, ὀσφύος,
κεφαλαλγίαι, ἴλιγγοι, καὶ ἀποπληξίαι. προστίθησι δὲ αὐτὸς καὶ τὰς νόσους,
τὰς κατὰ τὴν ἡλικίαν ἑκάστου γινομένας. ἔτι δὲ καὶ τὰς κατὰ τὰ διαιτήματα,
καὶ τὰς χώρας, καὶ τὰ τοῦ βίου ἐπιτηδεύματα. ἀξιοῖ μὲν οὖν εἰδέναι τοὺς χυμούς,
de nat. hum. 32. 1 ἐν αἷς ὥραις ἀνθοῦσι. ὅπερ αὐτὸς ἔγραψεν οὕτω. αὔξεται μὲν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ μὲν
φλέγμα τοῦ χειμῶνος. εἶτα τὴν αἰτίαν προστίθησι. τοῦτο γάρ φησι τῷ χειμῶνι —
κατὰ φύσιν μάλιστα τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων. ψυχρότατον γάρ ἐστιν. περὶ δὲ
ἦρος τάδε γράφει. τοῦ δ' ἦρος τὸ φλέγμα ἔτι μένει ἰσχυρὸν ἐν τῷ σώματι, καὶ
τὸ αἷμα αὔξεται. κατὰ φύσιν γὰρ αὐτέῳ ταῦτα ἐστὶ μάλιστα τοῦ ἐνιαυτοῦ.
ὑγρόν τε γάρ ἐστι καὶ θερμόν. τοῦ δὲ θέρους τό τε αἷμα ἰσχύσει, ἔτι ἐν τῷ σώματι, καὶ
παρατείνει ἐς φθινόπωρον. ἐν δὲ τῷ φθινοπώρῳ τὸ μὲν αἷμα ὀλίγον γίνεται: τι 3. 4.
διότι ἐναντίον ἑαυτῷ τὸ φθινόπωρον τῇ φύσει ἐστίν. καὶ διὰ τοῦτο τὸ αἷμα τοῦ
φθινοπώρου ἐλάχιστον γίνεται ἐν αὐτῷ. ἡ δὲ μέλαινα χολὴ τοῦ φθινοπώρου τε
πλείστη τε καὶ ἰσχυροτάτη ἐστί. ἐγένετο δ' εἰκότως τοιοῦτος ὁ χυμὸς διὰ τὸ —
προκατωπτῆσθαι τοὺς χυμοὺς τῷ θέρει. τὸ δ' ὑπόλειμμα τῶν ὀπτηθέντων. ὅταν
τὸ θερμὸν σβεσθῇ: αὐτίκα γίνεται ψυχρόν τε καὶ ξηρόν. ψυχρὸν μὲν διὰ τὴν τοῦ
θερμοῦ σβέσιν. ξηρὸν δὲ ὅτι κατὰ τὴν ὄπτησιν πᾶν τὸ ὑγρὸν ἐξ αὐτοῦ ἐξαδαπανήθη.
τὸ μὲν οὖν ἀνθεῖν τοὺς χυμοὺς οὐδὲν ἄλλο σημαίνειν ἔοικεν, ἢ τὸ ὑπὲρ τῶν χυμῶν
ἐπικρατεῖν τῶν ἄλλων. ὡς εἶπον τὸ αἷμα τοῦ ἦρος. τὸ φλέγμα τοῦ χειμῶνος.
τὴν χολὴν ξανθήν, ἢ ὠχράν, τοῦ θέρους, καὶ τὸν μελαγχολικὸν χυμὸν τοῦ φθινο-
πώρου. περὶ δὲ τῶν νόσων τῶν κατὰ τοὺς χρόνους καὶ τὰ μέρη τοῦ ἔτους ἐν τῷ τρίτῳ
ῥηθήσεται ὑπομνήματι. βούλεται δὲ καὶ εἰδέναι ἡμᾶς, ὅσα ἐν ἑκάστῳ νοσήματι —
De diff. sympt. 10. παθήματα. ἵνα δὲ τοῦτο δῆλον ᾖ. ἰστέον ὅτι πᾶσα διάθεσις τοῦ σώματος —
ἐξισταμένη τοῦ κατὰ φύσιν, ἤτοι νόσημα ἐστίν, ἢ αἰτία νοσήματος, ἢ — ἢ 3. 4.
σύμπτωμα: ὅπερ καὶ πάθος καλοῦσι. ἡ μὲν νόσος τὸ ἐναντίον τῇ ὑγείᾳ.
διαφέρει δὲ ἀμφοῖν τὸ πάθος. πᾶν γὰρ ὅτι περ ἂν πάσχῃ τις, πάθος προσρητέον·
ὅθεν οἶμαι, καὶ αἱ τῶν αἰσθήσεων ἀλλοιώσεις παθήματα προσαγορεύονται. ὡς

κατὰ τὴν ὄψιν τὰς ἀπὸ λευκοῦ καὶ μέλανος καὶ ξανθοῦ, καὶ τῶν ἄλλων χρωμάτων. κατὰ δὲ τὴν ἁφὴν τὰς ἀπὸ θερμοῦ καὶ ψυχροῦ, καὶ ὑγροῦ, καὶ σκληροῦ, καὶ μαλακοῦ, καὶ τῶν τοιούτων ἁπάντων· οὕτω καὶ καθ' ἑκάστην τῶν ἄλλων αἰσθήσεων. ὀνομάζομεν δὲ καὶ τὴν ἡδονὴν πάθημα. καὶ ὅλως ἅπασαν κίνησιν ἥντινα οὖν τὴν ἀφ' ἑτέρου γινομένην, ἐν ἑτέρῳ. καὶ γὰρ ἡ τοῦ ποιοῦντος κίνησις ἐνέργεια ἐστί. πάθημα δὲ ἡ τοῦ διατιθεμένου πως ὑπ' αὐτοῦ. ὅθεν φαίνεται ἐν τῷ μεταβάλλεσθαι ἢ ἀλλοιοῦσθαι ἢ κινεῖσθαι τὸ πάθος ἔχειν τὴν γένεσιν. τοῦτο δὲ ἤδη δέδεικται ἡμῖν, ἐν τῇ τῶν ἰατρικῶν ὀνομάτων πραγματείᾳ. ἰδίως μὲν οὖν τὸ πάθος ἐπὶ πάσης τῆς ἔξωθεν κινήσεως ἐλέγετο παρὰ τῶν παλαιῶν. ἤδη δὲ καταχρώμενοι καὶ τὰς ἐκ παθοῦς μὲν γεγενημένας τὰς διαθέσεις. οὐκ ἔτι δὲ ἐν κινήσει, πάθη προσαγορεύουσιν. οὕτω μὴν χρονιώτερον τε, οὐ δὲ δυσλυτώτερον [ω s.g. corr.] ἡ διάθεσις τῆς ἕξεως. καίτοι τὸ διακεῖσθαι πῶς τῷ τὸν τὸ πάσχειν ἐστίν. καὶ διήνεγκεν τῆς διαθέσεως τὸ πάθημα κινήσει. πάθημα μὲν γὰρ τοῦ ἀλλοιοῦντος, ἡ περὶ τὸν πάθοντα ἀλλοίωσις ὑπομένουσα διάθεσις ἐστὶ τοῦ παθόντος. παρὰ δὲ διακεῖσθαι πῶς τὸ τῆς διαθέσεως ὄνομα γέγονεν. διότι ἕκαστον τῶν ὄντων διάκειταί πως. εἴθ' ὑγιεινῶς. εἴτε νοσωδῶς, ἄν τε καθ' ἕτερον ὑπάρχῃ.

2. meth. 3.

de diff. sympt. 1.

τῷ mar. s.g.

τὸ παθὸν mar. s.g.

κζ' Τὸ δὲ σῶμα τὸ ἄλλο ἐς ὅτι μάλιστα νόσημα ἡ φύσις ῥέπει. οἷον τὸ σπλὴν ἐνιδέων [οις s.g.] ποιεῖ. τούτων τι καὶ ἡ φύσις. σχεδόν τι καὶ χρώματα κακίω, καὶ σώματα συῤῥεῖ· καὶ εἴ τι ἄλλο, ταῦτα διαγιγνώσκεσθαι.

τι s.g.

τι s.g.

στερεῖ, s.g. marg.

Ὅπερ κατ' ἀρχὰς εἶπον, τὸ χρῶμα δείκνυσι πολλάκις τὸ νόσημα. διὸ συμβουλεύει, δεῖν τὴν τοῦ ὅλου σώματος ἕξιν πῶς ἔχει φύσεως, ἡμᾶς διαγινώσκειν· ἵνα μὴ ἐξαπατώμεθα κατὰ τὰς νόσους, ἢ τὴν ἕξιν τὴν φυσικήν. ἐνίοτε γὰρ τὰ χρώματα κακίω ἐστὶν ἢ σὺ κατὰ φύσιν εἶναι αὐτὰ ἀγνοήσει· καὶ τότε ὑποπτεύσεις τὸν ἄνθρωπον οὐχ ὑγιαίνειν. χρὴ γοῦν εἰδέναι τὴν ἕξιν τοῦ σώματος πρὸς τὸ μὴ ἀγνοεῖν εἰς ποῖον μέρος ἡ φύσις νοσοποιοῖ ῥέπει. καὶ γὰρ τοῦ ἥπατος κακοπραγοῦντος ἰκτερικοὶ πολλοὶ γίνονται. ἐνίοτε δὲ καὶ κατὰ φύσιν τοιοῦτοι εἰσὶν κακῶς διακείμενοι κατὰ τὴν πρώτην διάπλασιν. ὅπερ σε εἰδέναι χρή, ἵνα μὴ σφαλεὶς νοσεῖν αὐτοὺς, ὅτε ὑγιαίνωσιν, νομίζῃς· τότε γὰρ τῷ νοσοῦντι βοηθήσεις διὰ τῶν χρωμάτων ὁμοίων τοῦ χρώματος αὐτῶν. τοὐναντίον δὲ ποιητέον ἐν τοῖς αἷμα πλέουσι. τὸ γὰρ ἐρυθρὸν χρῶμα προκαλεῖν τὸ αἷμα φαίνεται. ὅτι πᾶς χυμὸς τῶν ὁμοίων ἐκκαθαίρεται προσθέσει. ὥσπερ τῇ τῶν ἐναντίων εἴσω τοῦ σώματος ὠθεῖται. πῶς δὲ χρὴ τὴν φυσικὴν ἕξιν μαθεῖν καὶ γινώσκειν, αὐτὸς ἐπὶ παραδείγματι δηλοῖ. οἷον φησί τι σπλὴν ἐνιδέων [οις προς. man. s.g.] ποιεῖ. ὡς γὰρ ὄγκοι πολυειδεῖς κατὰ τὸν σπλῆνα

ἢ νον. man. s.g.

οἱ. M.

ἐνὶ marg. s.

κακοπραγοῦντα συνίσταται), οὕτω καὶ ἡ αὐτὴ δύναται ποιεῖν· ὡς τὰς τῶν χρωμάτων
κακώσεις, καὶ τοῦ σώματος κένωσιν· καὶ τὰς ἄλλας διαθέσεις, ἐν αἷς χρὴ τὸν
2. in 6. epid. 40. ἰατρὸν εἶναι γεγυμνασμένον. πολλοὶ δὲ ὄγκοι παρὰ φύσιν ἐν σπληνὶ εἰώθασι —
γίνεσθαι. ὡς ἡ μὲν σκληρότης ἐν τοῖς κάτω μέρεσιν. καὶ τινὰ εἶναι στρογγύλον.
τινὰ δὲ πλατύν: τινά τε ἐπὶ μῆκος ηὐξημένον· καὶ ὁ μὲν σκληρὸς ἐν τοῖς
κάτω, διότι κάτω τὴν ῥοπὴν ἔχει· κατάρροπος λέγεται ὑφ' ἱπποκράτους· ἤγουν. ἢ s. g.
2. in 6. ep. 34. διότι εἰς τὰ κάτω μόρια τοῦ σώματος ὠθεῖ τοὺς ἐν αὐτῷ μοχθηροὺς χυμούς·
οὐ γὰρ δεῖ ἀπορεῖν περὶ σπληνὸς ἢ ἕλκει μὲν τὸ οἰκεῖον, ἀποκρίνει δὲ τὸ
3. de fac. nat. 9. ἀλλότριον, ἀλλοιοῖ δὲ καὶ κατέχει ὅσον ἂν ἐπισπᾶσθαι πέφυκεν· ἀναγκαῖαι
γὰρ ἐλέχθησαν αἱ τέσσαρες αὗται δυνάμεις ἅπαντι μορίῳ, τῷ μέλλοντι
θρέψεσθαι. ἀλλὰ περὶ τὰς διακρίσεις τῶν περιττωμάτων ἁμαρτίαι γίνονται·
3. de caus. sympt. 2. εἰσὶ δὲ αἰτίαι τρισσαί· μία μὲν ἡ τῶν ἐκκαθαιρόντων αὐτὰ μορίων ἀτονία·
δευτέρα δὲ ἡ στενοχωρία τῶν ὁδῶν· τρίτη δὲ τοῦ περιττώματος αὐτοῦ μοχθηρία
καὶ προσέτι τῆς ἀτονίας αἰτία ἐστὶ δυσκρασία· τῆς δὲ στενοχωρίας ἡ ἔμφραξις
ἢ ὄγκος τις τῶν ὀργάνων. τῶν δὲ ὄγκων αἴτιον ὑπάρχει ῥεῦμα χυμῶν εἰς αὐτὰ —
κατασκῆπτον τὸ σῶμα τῶν ὀργάνων: τῆς δ' ἐμφράξεως ἤτοι πάχος, ἢ γλισχρότης τῶν
χυμῶν, ἢ βλαστήματα· ἡ δὲ μοχθηρία τῶν περιττωμάτων ἐστὶ πλῆθος καὶ πάχος
καὶ γλισχρότης· τὰ δὲ περιττώματα τρία ἐστὶ τῆς ἐν ταῖς φλεψὶ πέψεως· ἓν μὲν
6 de loc. aff. 1°. τὸ πικρόχολον· ἕτερον δὲ τὸ μελαγχολικόν· τρίτον δὲ τὸ ὀρρῶδες· τὸ μὲν πικρόχολον
ἡ ἐπὶ τῷ ἥπατι κύστις ἐκκαθαίρει· τὸ δὲ μελαγχολικὸν ὁ σπλήν· τὸ δὲ ὀρρῶδες —
οἱ νεφροί· διὸ ἐν τοῖς τοῦ σπληνὸς πόνοις, καὶ τὰ τῆς χροίας ὅλου τοῦ σώματος ἐπὶ τὸ
μελάντερον ῥέπει κατὰ τὸ τῆς ἀτονίας αὐτοῦ πάθος· ἐπειδὴ τὴν ἐνέργειαν ἔχει
φύσει, τὸ μελαγχολικὸν ἐκ τοῦ ἥπατος ἕλκειν αἷμα εἰς ἑαυτόν, ᾧ καὶ τρέφεται)· τῆς
μὲν οὖν ἑλκτικῆς αὐτοῦ δυνάμεως ἀτόνου γενομένης, ἀκάθαρτον εἰς ὅλον τὸ σῶμα
φέρεται, τὸ ἐξ ἥπατος αἷμα· καὶ κατὰ τοῦτο μελάντερον αὐτοῖς γίνεται τὸ χρῶμα· ἐνίοτε
δὲ ἐκεῖνο τὸ περίττωμα ἀθυμίας τε καὶ δυσθυμίας μελαγχολικὰς ἐργάζεται). ἐνίοτε δὲ s. g.
σιτίων ὀρέξεις σφοδροτάτας. πολλάκις δὲ ἀνατροπήν· ἀλλὰ καὶ σκιρρούμενος ὑδέρους
de atrabil. 6. ἐπιφέρει, συμπαθέντος αὐτῷ τοῦ ἥπατος· οὐχ ἥκιστα δὲ κακοπραγῶν ἐν χρόνῳ πλείονι
εἴτε διὰ φλεγμονήν· εἴτε διὰ σκίρρον· ἀχροίας ἐργάζεται κατὰ πᾶν τὸ σῶμα a. m.
πρὸς τὸ μελάντερον ἐκτρεπόμενος. ἴσθι μὲν οὖν τὸ χρῶμα λευκὸν καὶ χλωρὸν
τὴν τοῦ ἥπατος ἀπόστασιν ἐνδείκνυσθαι· τὸ δὲ χλωρὸν καὶ μέλαν τὴν τοῦ σπληνὸς·
λευκὸν δὲ καὶ τὴν τοῦ πνεύμονος· τοιούτων δὲ χρωμάτων ἰδέα σώζεται),
ὅταν τὰ ἀποστήματα ἥκιστα διακαῆ ἐστιν· ὁ δὲ σπλὴν αὐτοῖς κακίω ἐργάζεται τὰ
τοῦ ὅλου σώματος χρώματα· ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἀεὶ μελάντεροί εἰσι τοῦ ἥπατος· καὶ
μάλιστα ἐπὶ τῶν τῆς θερμῆς καὶ ξηρᾶς κράσεως ζώων. ἔχεις δὲ ὅλον ἡμέτερόν
τι περὶ μελαίνης χολῆς βιβλίον· καθὸ ταῦτά τε καὶ τἄλλα πάντα τὰ
πρὸς τοῦτο ποιοῦντα γέγραπται.

κῇ ψυχῆς ἀκρασίᾳ ποτῶν καὶ βρωμάτων, ὕπνου, ἐγρηγόρσεως, ἢ δι' ἔρωτας–
τινὰς, οἷον κύβων· ἢ διὰ τέχνας· ἢ δι' ἀνάγκας· καρτερίᾳ πόνων· καὶ ὧν ἢ s.g.
τινων τεταγμένη, ἢ ἄτακτος.

5. de deal. v. Τρία ἐστὶ τὰ τῆς ψυχῆς μόρια τὰ καθ' ὁρμὴν ἡμᾶς κινοῦντα· ὅτι δὲ τρία
μόρια σύμπαντα ἐστὶ εἴτε μόρια ψυχῆς· εἴτε δυνάμεις, ὑφ' ὧν ὁ βίος ἡμῶν
διοικεῖται ἤδη ἀποδέδεικται· ὡς καθ' ἑτέραν μὲν ἡμᾶς δύναμιν λογίζεσθαι·
καθ' ἑτέραν δὲ θυμοῦσθαι· καθ' ἄλλην δὲ ἐπιθυμεῖν· ὅτι μὲν δὴ καὶ ταῖς οὐσίαις
ἀλλήλων διαφέρει, καὶ πολλοὶ μᾶλλον ὅτι κατὰ διαφέροντας ἵδρυται τόπους,
πρόδηλον εἶναι νομίζομεν· καὶ γὰρ ἕτερον εἶναι μέρος τῆς ψυχῆς τὸ ἐπι-
θυμοῦν τοῦ λογιζομένου εἰδέναι πάντες οἷοί τέ εἰσιν· ἐν μὲν γὰρ τὸ πίνειν, τῷ marg. s.g.
ἐφιέμεθα πληρωθῆναι σιτίων· ἐν δὲ τῷ διψῆν, πόματος· ἀλλὰ παῖδες ὄντες
ὁμοίως τοῖς ἀλόγοις ζώοις ἑτοίμως ἐπὶ τὸ πληρωθῆναι ἐχόμεθα· μήτε εἰ
συνοίσει τοῦτο, μήτε εἰ βλάψει σκοπούμενοι· κατὰ δὲ τὴν ἡλικίαν καὶ τὸν μεθ' s.g.
λογισμὸν γενόμενοι, πολλάκις μὲν οὐδ' ὅλως πίνομεν· ἐπειδὰν μάθωμεν
ὑπὸ τοῦ πόματος βλάβην ἔσεσθαι· πολλάκις δ' ὀλιγώτερον ἢ ὅσον ἐπιθυμοῦμεν·
εἰ κἀνταῦθα μέλλει βλάψειν τὸ πλέον· θεασόμεθα δὲ πολλάκις ἡ μάχην
τῆς λογιστικῆς δυνάμεως πρὸς τὴν ἐπιθυμητικὴν ἔν τε νόσοις καὶ ἄλλαις
πολλαῖς περιστάσεσιν, ἐν αἷς οὔπω δοκεῖ καιρὸς εἶναι προσφέρεσθαι τὸ πόμα
τὸν διψῶντα, καὶ σιτία τὸν πεινῶντα καὶ θάλπεσθαι, τὸν ῥιγοῦντα· καὶ
ψύχεσθαι τὸν θαλπόμενον, καὶ χρῆσθαι ἀφροδισίοις τὸν ἐπὶ ταῦτα –
ὀργῶντα· ἡ μὲν γὰρ ἄλογος ἐν ἡμῖν δύναμις ἐφ' ἕκαστον τῶν ἐπιθυμουμένων
6. de decret. 1. ἕλκει τὸν δεόμενον· ὁ δὲ λογισμὸς ἀντισπᾷ· καὶ κατέχει τὴν οὐκ ἐν καιρῷ
φοράν· ἀλλ' ὅμως ἔνιοι φασιν· μίαν εἶναι τῆς ψυχῆς οὐσίαν· τὴν δ' οὐσίαν
εἶναι (βούλονται) τελειότητα τῆς ἑκάστου φύσεως· εἰ μὲν οὖν τὶ τοιοῦτον –
πρᾶγμά ἐστι, ἡ ἀρετὴ μία ἔσται· εἴπερ καὶ τελειότης ἐστὶ μία· καὶ οὐ κατὰ
τὸ λογιστικὸν μέρος τῆς ψυχῆς· ἀναγκαῖον ἐπιστήμην εἶναι τὴν ἀρετήν· καὶ
εἴπερ ἓν μόνον ἐστὶ τοῦτο ἐν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν τὸ λογιζόμενον, οὐ χρὴ – ὅπερ s.g.
ζητεῖν ἀρετὰς πολλάς· εἰ δὲ καὶ τὸν θυμόν, ἀναγκαῖον ἔσται κἀκείνου γενέσθαι
τὴν ἀρετήν· οὕτω καὶ εἰ τρίτον ἄλλο πρὸς τούτοις εἴη τὸ ἐπιθυμητικόν· ἔσται δὲ
μὲν αὗται τρεῖς, ἄλλη δ' ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλας αὐτῶν σχέσεως γίνεται τετάρτη·
καὶ οὕτως ἕτερον μὲν ἐπὶ τὸ λογιζόμενον· ἕτερον δὲ τὸ ἐπιθυμοῦν· ἄλλο δὲ τὸ ἐστὶ marg. s.g.
θυμούμενον· καὶ ἔσται τὶς ἀρετὴ καθ' ἕκαστον αὐτῶν μία· καλοῦσι μὲν τὴν ἐν
τῷ λογιζομένῳ σοφίαν, ἢ φρόνησιν· ἢ ἐπιστήμην· τὴν δὲ ἐν τῷ θυμουμένῳ –
7. de decret. 2 πάλιν ἀνδρείαν· τὴν δὲ ἐν τῷ ἐπιθυμητικῷ σωφροσύνην· ὅταν μὲν οὖν ὁ
λόγος μόνος ἐστὶ τῶν ὁρμῶν τῆς ψυχῆς ἔχῃ τὴν αἰτίαν, ἐπ' αὐτῷ παύεται ἡ

ὀργῇ· ὅταν δὲ ἤτοι θυμὸς ἢ ἐπιθυμία τις αὐτῷ προσέλθῃ, δυνάμεις ἄλογοί τε
καὶ παραπλησίαι τῷ κατὰ σῶμα βάρει. παραχρῆμα μὲν οὐχ οἷόν τε εἶναι.
χρόνῳ δ᾽ ἂν ἴσως γένοιτο καὶ τοῦτο, καθάπερ ἐπὶ τῶν θεόντων. ἐνίοτε συνεχθῇ δὲ s. g.
τῷ πάθει ὁ λογισμός· καὶ τότε ὅπερ ἐκεῖνο πράττει, καὶ ὁ λογισμὸς δοξάζει, ὥσπερ
ἐπὶ τῶν ἀκολάστων· δοξάζουσι γὰρ ἀγαθὸν εἶναι μέγιστον ἤτοι τὴν ἀπόλαυσιν
τῶν ἡδέων, ἑκουσίως ἑπομένου κατὰ τὴν ψυχὴν αὐτῶν τοῦ λογισμοῦ τῇ ἡ s. g.
ἐπιθυμίᾳ. ἀντέχηται δὲ ὁ λογισμὸς τῷ πάθει, μὴ δοξάζοντος μὲν αὐτοῦ καλὸν ἀντιτείνῃ
εἶναι, ἢ ἀγαθὸν τὴν ἀπόλαυσιν τῆς προκειμένης ἡδονῆς· ἑλκομένης δέ πως
ἐπ᾽ αὐτήν, διὰ τὴν τῆς ἐπιθυμητικῆς δυνάμεως ἰσχυρὰν κίνησιν. ἀλλ᾽ εἰ μὲν
λογισμὸς κρατήσειεν, ἐγκρατὴς αὐτοῦ τε, καὶ τῶν ἑαυτοῦ παθῶν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος
ἐστί, καὶ λέγεται. εἰ δ᾽ ἐπιθυμία τοὐναντίον, ἀκρατὴς ὀνομάζεται. ὅταν δὲ ὑπὸ
τοῦ λογισμοῦ μόνου πρὸς τὴν τῶν ἡδέων ἄγηται χρῆσιν, ὁ τοιοῦτος σώφρων
καλεῖται. σκοπὸν τῆς αἱρέσεως αὐτῶν οὐ τὴν ἀπόλαυσιν, ἀλλὰ τὴν ὠφέλειαν
πεποιημένος. ὥσπερ γε καὶ ἀκόλαστος, ὁ πρὸς τῆς ἐπιθυμίας μόνης ἀγόμενος,
ἀκολουθοῦντος αὐτῇ τοῦ λόγου. διὸ περὶ τὸν ὕπνον· ὅταν τὸ μὲν ἄλλο τῆς
ψυχῆς εὕδῃ, ὅσον λογιστικὸν καὶ ἥμερον, καὶ ἄρχον τούτων ἐπιθυμιῶν· τὸ
δὲ θηριῶδές τε καὶ ἄγριον, ὡς ὀνομάζειν εἴωθεν ὁ Πλάτων, ἢ σίτων, ἢ μέθης
πλησθέν. σκιρτᾷ τε καὶ ἀπωσάμενον τὸν ὕπνον ζητεῖ ἰέναι καὶ
ἀποπιμπλάναι τὰ αὐτοῦ ἤθη. τότε πάντα ἐν τῷ τοιούτῳ τολμᾷ ποιεῖν, ὡς
ἀπὸ πάσης λελυμένον τε καὶ ἀπηλλαγμένον αἰσχύνης καὶ φρονήσεως. πολλὰ
δὲ μιαρὰ ἐπιχειρεῖ, καὶ μιαιφονεῖν ὁτιοῦν, βρώματός τε, καὶ πόματος ἀπέχεσθαι ὡς s. g.
μηδενός· καὶ ἑνὶ λόγῳ, οὔτε ἀνοίας οὐδὲν ἐλλείπει, οὔτε ἀναισχυντίας. ὅταν δὲ
ὑγιεινῶς τις ἔχῃ αὐτὸς αὑτοῦ καὶ σωφρόνως, καὶ εἰς τὸν ὕπνον ἴῃ. τὸ λογιστικὸν
μὲν ἐγείρας ἑαυτοῦ καὶ ἑστιάσας λόγων καλῶν καὶ σκέψεων εἰς σύννοιαν αὐτὸς
αὑτῷ ἀφικόμενος· τὸ ἐπιθυμητικὸν δὲ μήτε ἐνδείᾳ δοὺς, μήτε πλησμονῇ, ὅπως
ἂν κοιμηθῇ, καὶ μὴ παρέχῃ θόρυβον τῷ βελτίστῳ χαῖρον ἢ λυπούμενον,
ἀλλὰ ἐῶν αὐτὸ καθ᾽ αὑτὸ μόνον καθαρὸν σκοπεῖν καὶ ὀρέγεσθαί του
αἰσθάνεσθαι ὃ μὴ οἶδεν, ἤ τι τῶν γεγονότων, ἢ ὄντων, ἢ μελλόντων·
ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ θυμοειδὲς πραΰνας καὶ μή τισιν εἰς ὀργὰς ἐλθὼν,
κεκινημένῳ τῷ θυμῷ καθεύδῃ, ἀλλ᾽ ἡσυχάσας μὲν τὼ δύο εἴδη τὸ τρίτον καθεύδει s. g.
δὲ κινήσας, ἐν ᾧ τὸ φρονεῖν ἐγγίνεται, οὕτως ἀναπαύηται, ἐν τῷ τοιούτῳ τῆς
ἀληθείας μάλιστα ἅπτεται. καὶ ἥκιστα παράνομοι τότε αἱ ὄψεις τῶν ἐνυπνίων
φαντάζονται. ταῦτα μὲν οὖν ἐκ τῆς ἀκολασίας γίνονται. καὶ τί δεῖ τἄλλα τὰ
κακὰ καὶ τὰ νοσήματα ἐκ ταύτης ὁρμαίνοντα λέγειν. ἄπειρα δὲ σχεδόν
ἐστι, καὶ μὴ δυνατὰ διὰ βραχέων καταριθμεῖσθαι. καὶ ἡμεῖς μὲν δὲ ἴσμεν
τὰ νοσήματα πληθωρικὰ ἐκ τούτου τοῦ γένους εἶναι μάλιστα, καὶ
προσκαλεσάμενος πρὸς τοὺς ἄνδρας τοιούτους ἐν ἐκείνῳ μὲν καιρῷ πάντα

Plat. 9 po. lib. 464.

ἐσπάραξα· ὥσπερ εἶναι πρὸς ὑγείαν ἀναγκαῖα ἡγούμην. ἔπειτα δὲ κενοῦν —
de curatu per Sang. 7. ἐμβάλλοντος ἦρος ἐπιχειρησάμην. ἔνιοι μὲν τὰ πολλὰ μέρη τοῦ σώματος
ἔχοντες ἀσθενῆ ὡς τὴν κεφαλὴν, ἢ καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἢ τοῖς ὀνομαζομένοις
σκοτωματικοῖς πάθεσιν εὐάλωτοι, τὴν ἴασιν εἶχον παρ' ἡμῶν τῇ κενώσει,
προδιασκεψαμένων ἡμῶν ὁποῖόν τι τὸ ἀθροιζόμενον αὐτοῖς εἴη. τινὲς
μὲν γὰρ τὸν πικρόχολον ἀθροίζουσι χυμὸν πλέονα τῶν ἄλλων. τινὲς δὲ τὸν δὲ deest.
μελαγχολικὸν ἢ φλεγματικόν. ἔνιοι δὲ ὁμοτίμως ἅπαντας, ἐφ' ὧν αἷμα πλεονάζειν
λέγεται. ἐγὼ γοῦν πολλοὺς ἐτῶν ἤδη πλειόνων ἐνοχλουμένους ἐκ διαλειμμάτων ἐκ διαλημμάτων.
ἀλγήμασι ποδῶν, ἰασάμην, ἤτοι καθαίρων τὸν πλεονάζοντα χυμὸν ἐν ἀρχῇ
τοῦ ἦρος, ἢ αἵματος ἀφαιρῶν. ἀλλ' ἰστέον ὅτι δεῖ τοιούτους εἶναι μετρίους
κατὰ τὴν ὅλην δίαιταν· τοὺς δὲ ἀκολάστους, οἰνόφλυγάς τε καὶ γαστριμάργους οὐδὲν —
μέγα ὠφελήσεις φαρμακεύων, ἢ φλεβοτομῶν. ἀθροίζουσι γὰρ ἐν τάχει πλῆθος ὠμῶν
χυμῶν ἀκολάστως διαιτώμενοι. τούτους μὲν οὖν ἐπιχειρῶν χρὴ θεραπεύειν. ὅσοι δὲ
εὐπαθεῖς εἰσί, ὀνήσονται μέγιστα, εἰ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἦρος κενωθήσονται καὶ
πρὸς τὴν ὑγιεινὴν δίαιταν ἀχθήσονται. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιληπτικῶν, καὶ —
ἀποπληκτικῶν, καὶ αἱμοπτοϊκῶν, καὶ μελαγχολικῶν, ποιητέον εἶναι δοκεῖ. πότερον
μὲν οὖν ταῦτα ἐκ τῆς ἀκρασίας γεγένηται, ἢ ἐκ τῆς ἄλλης αἰτίας σκοπεῖν δεῖ. τὰς
δὲ αἰτίας ἄλλας αὐτὸς προστίθησιν εἰπὼν οὕτως, ἐγρηγόρσεως, ἢ δι' ἔρωτα. τινὰς
δὲ οἷον κύβων, ἢ διὰ τέχνας, ἢ δι' ἀνάγκας καρτερίης πόνων· αὗται αἰτίαι δύναται
εἰσὶν ἀλλοιοῦν τὸ σῶμα. καθαίρει τυγχάνει πολλάκις διὰ σφοδρὰν ἀγρυπνίαν
ἢ ἔνδειαν τροφῆς, ἢ δι' ἔρωτα γίνεσθαι τὸ τοιοῦτον πρόσωπον, οἷον —
ἱπποκράτης τὸ νεκρῶδες ὑπογράφει. ἔτι δὲ διὰ κόπους τινὰς προηγησαμένους,
καὶ φροντίδας. μάλιστα μὲν καὶ εἰ τὸ χωρίον εἴη θερμὸν, καὶ ἡ ὥρα τοῦ
ἔτους θερινὴ, καὶ ἡ κατάστασις θερμὴ καὶ ξηρά. καὶ πολὺ μᾶλλον εἰ χολώ-
δεστερος ὁ αὐτὸς εἴη φύσει. πρὸς τούτοις δὲ καὶ εἴ τις τὸ στόμα τῆς γαστρὸς ἔχει
ἀσθενὲς, οὗτος διαφορεῖται καὶ διαπνεῖται ῥᾳδίως. ταὐτὸ τοῦτο γίνεσθαι —
συμβαίνει οὐ μόνον διὰ λιμὸν, καὶ ἔνδειαν τροφῆς, καὶ ἀγρυπνίαν, ἀλλὰ
καὶ διάῤῥοιαν, καὶ ἄμετρον κένωσιν αἵματος ἐκ ῥινῶν ἢ μήτρας, ἢ αἱμορροΐδος.
ἢ τραύματος. ἢ καὶ λύπην σφοδρὰν, ἢ καὶ τὸν ἔρωτα. ὅτε γυναικός τινος μὲν 5.9.
ὀφθείσης τῶν κατὰ τὴν οἰκίαν ἐκίνησεν ὁ σφυγμὸς αὐτίκα ἀνώμαλός τε
καὶ ἄτακτος γινόμενος. ὀλίγον δ' ὕστερον, εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἐπανελθών,
ἅμα τῷ διαχωρῆσαι τὴν ὀφθεῖσαν. οὗτος γὰρ σφυγμὸς τὸ πάθος παραχωρεῖς
ἐν τῇ τοῦ αὐτοῦ γεγονέναι ψυχῇ σημαίνει. ἀλλὰ καὶ λεγομένων τινῶν
εἰς ἀνωμαλίαν οἱ σφυγμοὶ τρέπονται τῶν ἀρρώστων, ἐφ' οἷς ἤκουσαν —
ταραττομένων. τὴν μέντοι τῶν σφυγμῶν διάγνωσιν ἢ οὐκ εἶχεν ἱπποκράτης,
ἢ οὐ μετεχειρήσατο. καὶ μὴν αὐτὸς ἔοικεν οὐκ ἔρωτα γυναικὸς σημαίνειν.
ἀλλὰ τῶν ἄλλων πραγμάτων ὡς τῆς πενίας καὶ κυβείας. εἰσὶ γὰρ
τινὲς, οἳ ὅσον χρόνον σπουδαῖος ἀνὴρ διατρίβει περὶ τὰς κ[illegible] καὶ

ἀγαθὰς τέχνας, τοσοῦτον οὗτοι ἐν τοῖς συμποσίοις, ἐν τῇ κυβείᾳ καὶ τῇ πεττείᾳ —
χρονίζουσι· καὶ ἐν τούτοις ἐπιτηδεύμασι μὴ πάνυ καλοῖς τοσοῦτον καρτεροῦσι, ὥστε καὶ
ψῦξιν σφοδρὰν, καὶ ἄμετρον θάλπος πάσχειν, καὶ μόγις ἐν τούτοις τῆς χαρᾶς ἀμέτρου
αἰσθάνεσθαι· ἀλλὰ καὶ λιμώττουσι, καὶ πεινοῦσι, καὶ εἰς δυσκόλους τε καὶ ἀνιάτους —
διαθέσεις συμπίπτουσι. ὡς δ' οὗτοι διὰ τὸν ἔρωτα κύβων νύκτας τε καὶ ἤματα πάντα
ἀγρυπνοῦσι, καὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ἀπέχουσι, οὕτω οἱ περὶ τὰς τέχνας καὶ
ἐπιστήμας διατρίβοντες διὰ φιλομαθίαν, καὶ τὴν τῶν μαθημάτων γνῶσιν, πολλὰ
ἑκόντες πράττουσιν· ἅπερ αὐτοῖς νόσους καὶ παθήματα τίκτουσι. τί λέγω τὰ πολεμικὰ
ἔργα, καὶ τὰ γεωπονικὰ, καὶ κυνηγετικὰ, καὶ ἁλιευτικὰ, καὶ ἑνὶ λόγῳ τὰ θευτικὰ θηρευτικὰ s.g.
πάντα; ταῦτα δ' εἰ καὶ πολλὴν παρέχουσι χρείαν πρὸς τὴν ὑγείαν διὰ τὰ —
γυμνάσια, καὶ πολλοὺς καρποὺς φέρει· ἀλλ' ὅμως τοσούτους καὶ τοιούτους ἔχουσι πόνους,
καὶ κινδύνους καὶ φόβους ἀναμεμιγμένους, ὡς τὰ πολλὰ καὶ δεινὰ καρτερεῖν δεῖν.
καὶ γὰρ τραύματα, καὶ πληγὰς πάσχειν καὶ ἀγρυπνῆναι, καὶ δυσπορίας ἐργάζεσθαι ἀγρυπνίας nov. man. s.g.
ἀέχοντας, καὶ τὸ κρύος καὶ καῦμα, καὶ ὑετὸν πολλάκις ὑπομένειν ἀναγκάζονται.
εἰσὶ δὲ καὶ ἄλλοι οὓς χρὴ διὰ πενίαν καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἴσως τοῖς ἄλλοις, ὅσπερ
αὐτὸς εἶπε, διὰ ἀνάγκας, πονεῖν τε καὶ τὰς τέχνας ἀσκεῖν ὡς ὑφαντικὴν, χαλκευτικὴν,
σκυτοτομικὴν, καὶ τὰς ἄλλας μηχανικὰς καλουμένας. ἄλλοι δὲ μὴ συνεχῶς ταῦτα
ποιοῦσιν, ἀλλὰ δεῖ αὐτοὺς ἐνίοτε καρτερεῖν ἢ πόνων, ἢ λιμοῦ, ἢ ψύχους, ἢ τινὸς ἄλλου
τῶν ἔξωθεν. χρὴ γοῦν εἰδέναι, εἰ τοῦτο τεταγμένως ἢ ἀτάκτως· τουτέστι τι ἀεὶ, ἢ κατὰ πότερον man. s.g.
χρόνον πάσχουσι. ἔσται δὲ τοῦτο καὶ πρὸς θεραπείαν, καὶ πρὸς τὴν πρόγνωσιν
λυσιτελές.

κβ´ αἱ μεταβολαὶ ἐξ οἵων εἰς οἷα.

3 in 6 ep. VI. Μεταβολαὶ κατὰ τὸ περιέχον ἡμᾶς καὶ αἱ πρὸς αὐτῶν ἡμῶν γιγνόμεναι,
κατὰ βραχὺ οὐκ ἔχουσι τὸ σφαλερῶς· μόνας δὲ τὰς ἀθρόας σφαλερὰς πρὸς τὴν
ὑγείαν ἴσμεν εἶναι. διὸ ταύτας δεῖ φυλάττεσθαι. διὰ μὲν οὖν ταύτην τὴν —
3 aph. 1 αἰτίαν ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς γράφει ὧδε· αἱ μεταβολαὶ τῶν ὡρέων τίκτουσι —
μάλιστα νοσήματα· καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν αἱ μεγάλαι μεταβολαί· ὡς τὰς δὲ
εἶναι, ἃς φυλακτέας συμβουλεύει ἀλλαχοῦ· χρὴ μὲν οὖν τῇ τῶν ἐναντίων
προσαγωγῇ ἀντιβαίνειν ταῖς τοῦ περιέχοντος ἀνωμαλίαις. ξηραίνοντας μὲν τὸ
σῶμα κατὰ τὰς ὑγρὰς μεταβολάς· ὑγραίνοντας δὲ κατὰ τὰς ξηρότητας· καὶ
θερμαίνοντας καὶ ψύχοντας ὁπότε τούτων ἑκατέρου καιρός· κατὰ τὸν αὐτὸν
λόγον ἐν τῇ διαίτῃ ἐκ τῶν γυμνασίων κατὰ βραχὺ εἰς ἀργίαν, καὶ ἐκ τῆς —
ἀργίας εἰς τὰ γυμνάσια πορευόμενοι [ἰόντας]· καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων ὡσαύτως. deest s.g.
καὶ αὐτὸς τοῦτο κελεύει, κατὰ τὸν ἐκεῖνον ἀφορισμὸν, οὗ ἡ ἀρχή· τὸ κατὰ
2 aph. 51. πολὺ ἢ ἐξαπίνης κενοῦν ἢ πληροῦν, ἢ θερμαίνειν, ἢ ψύχειν, ἢ ὅλως τὸ τὸ s.g.
2 de rat. 22. σῶμα κινεῖν, σφαλερόν· καὶ πᾶν τὸ πολὺ τῇ φύσει πολέμιον· τὸ δὲ

καὶ ὀλίγον ἀσφαλές· δῆλον οὖν ἐστι οὐ μόνον τοῖς κάμνουσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ὑγιαίνουσι, τὰς παρὰ τὸ ἔθος μεταβολὰς ἐξαπίνης μεγάλας οὐ μικρὸν ἐργάζεσθαι κακόν· ὡς εἴ τις μὴ εἰωθὼς ἀριστᾶν, ἀριστήσῃ, οὗτος ἄρρωστός τε καὶ βαρὺς ὅλον τὸ σῶμα γενήσεται, καὶ ἀσθενὴς καὶ ὀκνηρός· βαρυνομένης δηλονότι τῆς δυνάμεως ὑπὸ τῆς τροφῆς ὡς ὑπὸ φορτίων· ἐπὶ δὲ τῶν εἰθισμένων ἀριστᾶν, οὐκ ἀριστησάντων δὲ, ἀσθένειαν τῆς δυνάμεως ἐστὶν εἰδέναι· εἴπερ κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον.

2. de ract. 24. ἡ δύναμις ἐν ταῖς τοιαύταις μεταβολαῖς ἀρρωστεῖ· ἀλλὰ καὶ κρεμᾶσθαι δοκεῖ αὐτοῖς τὰ σπλάγχνα, ὥς φησιν Ἱπποκράτης, καὶ οὐρέουσι θερμὸν καὶ χλωρὸν, καὶ ἄφοδος συγκαίεται, καὶ ὀφθαλμοὶ κοιλαίνονται· καὶ οἱ κρόταφοι πάλλονται, καὶ τὰ ἄκρα διαψύχεται. εἶτα ἵνα γνῶμεν φυλακτέας μάλιστα τὰς μεγάλας μεταβολὰς —

26. προστίθησι· ὁπόταν οὖν τοιαῦτα γίνεται τοῖς ὑγιαίνουσιν ἐνέχειν ἡμίσεος ἡμέρης δίαιτης μεταβολῇς παρὰ τὸ ἔθος, οὔτε προσθεῖναι λυσιτελέειν φαίνεται, οὔτε ἀφελέειν.

31. ἔτι δὲ, ἱκανὸν μὲν οὖν καὶ τοῦτο σημεῖον· ὅτι μέγισται μεταβολαὶ τῶν περὶ τὰς φύσιας ἡμῶν, καὶ τὰς ἕξεις συμβαινόντων, μάλιστα νοσοποιέουσι· οὐ δεῖ οὖν — ἐξαπίνης τι μεταβάλλειν· καὶ εἴ τις μεταβολὴ γένοιτο, σκεπτέον ἐκ ποίων εἰς ποῖα· — πότερον κατὰ βραχὺ ἢ ἀθρόως· πότερον κατὰ ποιότητα, ἢ κατὰ ποσότητα· πότερον ἐν τοῖς σώμασιν, ἢ αἰτίοις, ἢ σημείοις· καὶ ἐν τοῖς σώμασι μὲν, εἴτοι ὑγιαίνουσιν,

1o. de san. tuend. 14 ἢ νοσοῦσι· ὡς ὑγιαίνοντα δεῖ οὕτως φυλάττειν· νοσοῦντα δὲ ἰᾶσθαι. ἐν δὲ τοῖς — σημείοις ἅπερ συμβαίνουσι· καὶ ἐξ ὧν τὰ σώματα· καὶ τῶν αὐτῶν φύσεις διαγινώσκονται· ἐν δὲ ταῖς αἰτίαις ἐξ ὧν ἡ τῆς ὑγιείας φυλακὴ ἐπιτελεῖται· — ὁπότε δὲ τοῦτο δῆλον εἴη, ἴσθι τούτων ἁπάντων ὕλης τέτταρας εἶναι τὰς — διαφοράς· ὡς τὰ προσφερόμενα, ποιούμενα, κενούμενα, καὶ ἔξωθεν προσπίπτοντα. τὰ μὲν οὖν προσφερόμενα ἐστὶ τὰ ἐδέσματα, καὶ πόματα, καὶ ἔνια τῶν φαρμάκων ἔσω τοῦ σώματος λαμβανόμενα, καὶ ὁ ἀὴρ ὁ εἰσπνεόμενος· ποιούμενα, τρίψεις δὲ s.g. τε καὶ περίπατοι, καὶ ὀχήσεις, καὶ ἱππασίαι, καὶ πᾶσα κίνησις· τὰ δὲ αἴτια δ' s.g. πολλά, ἐστὶν καὶ πολυειδῆ. τῷ δὲ γένει αὐτῶν συγκαταριθμοῦνται καὶ αἱ — τε supra script. s.g. ἐγρηγόρσεις, καὶ ὕπνοι, καὶ ἀφροδίσια· τὰ δὲ ἔξωθεν προσπίπτοντα ἐστὶ τάδε, πρῶτα μὲν ὁ ἀὴρ, ἔπειτα δὲ λουτρὰ, καὶ ἀλείμματα· ταῦτα γὰρ πάντα τὰ τον s.g. καὶ deest s.g. εἰρημένα ἀλλοιοῦσθαι δύναται τὰ κατὰ τὸ σῶμα· καὶ μεταβολὴν ποιεῖν κατὰ ἀλλοιοῦν nov. man. s.g. τὸ ποιὸν, καὶ κατὰ τὸ ποσόν· ὡς κατὰ τὸ ποιὸν, ἐν τῷ θερμαίνεσθαι καὶ ψύχεσθαι, καὶ ξηραίνεσθαι· καὶ ὑγραίνεσθαι· κατὰ δὲ τὸ ποσὸν ἐν τῷ — τρέφεσθαι καὶ κενοῦσθαι· αὕτη δὲ ἡ κένωσις διττή· ἑτέρα μὲν τῶν — περιττωμάτων, ἑτέρα δὲ τῆς οἰκείας φύσεως ἀπορρεούσης· προσέχειν οὖν τὸν δὲ deest. s.g. νοῦν δεῖ πάσῃ μεταβολῇ ἐκ ποίων εἰς ποῖα γίνεται.

λ ἐκ τῶν ἠθέων φιλοπόνους ψυχῆς ἢ ζητέων ἢ μελετέων, ἢ ὁρέων ἢ λόγων· ἢ τι ἄλλο οἷον λῦπαι, δυσοργησίαι, ἐπιθυμίαι. φιλοπονίη s.g. nov. man. λέγων

1o. de nat. hum. 39. Οἱ τέτταρες χυμοὶ εἰς τὴν γένεσιν τῶν ἐπιτηδείων ἠθῶν χρήσιμοι εἰσί.—

προδέδειχται γὰρ ἤδη ἡμῖν ταῖς τοῦ σώματος κράσεσιν ἕπεσθαι τὰ τῆς ψυχῆς ἤθη. καὶ ἔστιν ἓν ἡμέτερον περὶ τούτου βιβλίον. τούτου τοινῦν ὑποκειμένου τὸ μὲν ὀξὺ καὶ συνετὸν ἐν τῇ ψυχῇ ὁ χολώδης χυμὸς ἐργάζεται. τὸ δὲ ἑδραῖον καὶ βέβαιον ὁ μελαγχολικός. τὸ δὲ ἁπλοῦν καὶ ἠλιθιώτερον αἷμα, τοῦ δὲ φλέγματος φύσις ἡ— φαίνεται τὴν γένεσιν ἀναγκαίαν ἔχειν ἐν τῇ πρώτῃ μεταβολῇ τῶν σιτίων εἰς τὴν ἠθοποιΐαν ἄχρηστος ἐστίν. ὅτι δὲ καὶ τὰ ἤθη συμφωνεῖ ταῖς χώραις — μαρτυρεῖται πρὸς Ἱπποκράτους ὡς ἐν τῷ περὶ ἀέρων ὑδάτων καὶ τόπων ἔνταφησιν ὅτι καὶ ἡ εὔκρατος χώρα τὰ τῶν ἀνθρώπων ἤθη εὔκρατα ποιεῖ. πλεῖστον δὲ φησὶ διαφέρειν τῆς εὐρώπης ἡ ἀσία, εἰς τὰς φύσεις τῶν ξυμπάντων τῶν ἐκ γῆς φυομένων καὶ τῶν ἀνθρώπων. ἡ γὰρ χώρα τῆς χώρας ἡμερωτέρα. καὶ τὰ ἤθη τῶν ἀνθρώπων ἡμερώτερα. τὸ δὲ αἴτιον τούτων ἡ κρᾶσις τῶν ὡρέων. καὶ πάλιν, τὸ δὲ ἄγριον καὶ τὸ ἄμικτον. καὶ τὸ θυμοειδὲς ἐν τῇ τοιαύτῃ φύσει γίνεται καὶ μετὰ ταῦτα, ὅσοι μὲν ὀρεινὴν χώρην οἰκοῦσι καὶ τρηχεῖαν καὶ ὑψηλὴν καὶ ἄνυδρον, καὶ αἱ μεταβολαὶ γίνονται τῶν ὡρέων, μέγα δὲ τὸ διάφορον ἐνταῦθα. καὶ τὸ ἄγριον καὶ τὸ θηριῶδες αἱ τοιαῦται φύσιες οὐχ ἥκιστα ἔχουσι. καὶ πάλιν, — εὑρήσεις δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τῆς χώρης τῇ φύσει ἀκολουθοῦντα καὶ τὰ εἴδεα τῶν ἀνθρώπων, καὶ τοὺς τρόπους. ὅλως δὲ ἐν τῷ βιβλίῳ ἐκείνῳ ἐδήλωσε σαφέστατα μὴ μόνον τὰ ἤθη ταῖς τῶν ὡρῶν κράσεσι, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀμβλύτητα τῆς — διανοίας. ὥσπερ οὖν καὶ τὴν σύνεσιν, ἑπομένην. ἀλλὰ καὶ ἔνθα φησίν, ὅκου δὲ ἐστὶν ἡ χώρη ψιλὴ καὶ χιόνι ὑπὸ τοῦ χειμῶνος πιεζομένη ἢ καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου κεκαυμένη. ἐνταῦθα σκληρούς τε καὶ ἰσχυροὺς καὶ διηρθρωμένους, καὶ εὐτόνους, καὶ δασέας ἴδοις. τότε ἐργαστικὸν ὀξὺ ἐνεὸν ἐν τῇ φύσει τῇ τοιαύτῃ, καὶ τὸ ἄγρυπνον. τά τε ἤθεα καὶ τὰς ὀργὰς αὐθάδεας καὶ ἰδιογνώμονας. τοῦ τε — ἀγρίου μᾶλλον μετέχοντας ἢ τοῦ ἡμέρου. ὁ δὲ θεῖος πλάτων συμφωνεῖ καὶ αὐτὸς τῷ παλαιῷ. πολὺ γὰρ καὶ αὐτὸς δίδωσι τοῖς τόποις καὶ ταῖς ἐπὶ τῆς γῆς οἰκήσεσιν, ὥστε τὰ τῆς ψυχῆς ἤθη καὶ σύνεσιν καὶ φρόνησιν. ὡς ἐν τῷ πέμπτῳ τῆς νομοθεσίας ὧδέ πως ἔγραψεν. μὴ δὲ τοῦτο ἡμᾶς λανθανέτω περὶ τόπων πρὸς τὸ γεννᾶν ἀνθρώπους — εἰ μὲν πού γε διὰ ἀμείνους καὶ χείρους, καὶ ἐφεξῆς δὲ πάλιν. ἐπιφέρων τοῖσδε φησίν. οἱ μέν διὰ πνεύματα παντοῖα καὶ δι' εἱλήσεις ἀλλόκοτοί τε εἰσὶ καὶ ἀναίσιοι ἑαυτῶν. οἱ δὲ διὰ ὕδατα, οἱ δὲ διὰ τὴν ἐκ τῆς γῆς τροφὴν ἀναδιδοῦσαν οὐ μόνον τοῖς σώμασιν ἄμεινον καὶ χεῖρον, ταῖς ψυχαῖς δὲ οὐχ ἧττον δυναμένην πάντα τὰ τοιαῦτα ἐμποιεῖν. τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων δεῖ τῶν ἀνθρώπων ἤθη γινώσκειν. καὶ τούτοις ὡς σημείοις χρῆσθαι. τὰ μὲν γὰρ ἀπὸ τοῦ προσώπου φαινόμενα σημεῖα, ῥᾷστα γνωσθήσεται. τὰ δὲ ἤθη διο- τῶν ἀδυνάτων ἐστί. καὶ διακόλως. πρὸς τούτοις δὲ πάντων τὰ ἤθη γινώσκειν, εὑρίσκομεν γὰρ ἐνίοτε μὲν οὐ μέγα — τοῦτο ἐπ' ὀλίγον μόλις αὐτὰ δι' ἐρωτητέον. ἐνίοτε δὲ μέγιστα ὡς ἐπὶ τῶν κοσμίων, δηλοῦντα, καθάπερ ἐπὶ τῆς καταπλήξεως. ἐνίοτε δὲ μέγιστα ὡς ἐπὶ τῶν κοσμίων, τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ ἤτοι τὸ βλέμμα θρασύτερον καὶ τὴν φωνὴν ἐχόντων. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον σημαίνει τοῖς αἰσθανομένοις ἐπὶ τῆς ψοφώσης φύσεως. ἢ γὰρ ὀδύνην ἢ παραφροσύνην σημαίνει τοῖς αἰσθανομένοις, ἐκείνους ἔσται τοῦτο κράτιστον ἀκουόντων τινῶν. εἰ δὲ οὐδὲν φροντίζοιεν τῶν παρόντων, ἐκείνους ἔσται σημεῖον. ὥστε κἀνταῦθα τὸ ἦθος ἐπίστασθαι χρή, τοῦ κάμνοντος, ὥσπερ τὸ μὲν

τοίνυν s.g.

δὲ s.g.

δὲ desc. s.g.

ἀμείνους που man. s.g.

ἀνέσιοι marg. s.g.

μόνον

καὶ ἐγρήγορσιν 1°

ὀλίγων που man. s.g.

ἔθος τῶν ἐπὶ τὴν γαστέρα κοιμωμένων καὶ τὴν φύσιν, ὅσοι πρὶν οὐ κοιμώμενοι τοὺς
ὀδόντας, ἢ τοὺς ὀφθαλμοὺς, οὐκ ἀκριβῶς μύουσι. τοιαῦτα γὰρ τὴν δὲ χρείαν σοι παρέχει, ὡς ^ τὴν s.g.
μετὰ τὸ προεγνωκέναι τὸ ἦθος, ἢ τὴν φύσιν τοῦ κάμνοντος ^ τὴν βεβαίαν διάγνωσιν ^ ἢ παρά τινος τῶν ἐπισταμένων αὐτοῦ ἀκούειν. marg. s.g.
λαμβάνειν δύνασθαι. καὶ ποτὲ μὲν ἀγαθὰ, ποτὲ δὲ φαῦλα σημεῖα ἐστι. ἀδύ-
δύνατον ἀκριβῶς προγνῶναι ἄνευ τῆς καταλήψεως τοῦ ἤθους τοῦ αὐτοῦ τοῦ —
νοσοῦντος ^ συμβαίνει γὰρ ποτὲ τοῖς πυρέττουσι τὸν σφυγμὸν εἰς μέγεθος αἴρεσθαι, οὐ ^ οὕτω καὶ περὶ τοῦ σφυγμοῦ. marg. s.g.
διὰ τὸν πυρετὸν, ἀλλὰ διά τινα τῶν ἔξωθεν αἰτίαν: ὡς ἐκ βαλανείων εἰ τύχοι,
ἢ δρόμων, ἢ τρίψεως, ἢ ἄλλων τῶν κινήσεων. ὅπερ βραχυχρόνιον εἶναι
συμβαίνει. ἢ ἀπὸ τοῦ οἴνου καὶ τροφῆς, ὅπερ ἄχρι πλείστου διαμένει. καὶ μέντοι
καὶ ἀπὸ θυμοῦ μέγας γίνεται μετὰ σφοδρότητος. καὶ τοῦτο οὐκ ἂν λάθοι τὸν ἔμπειρον ἀπὸ θυμοῦ s.g.
τὸν ἰατρὸν εἴς τε τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ τὸ σύμπαν πρόσωπον ἀποβλέποντα. εἰσὶ δὲ
τινὲς οἳ βούλονται κατέχειν καὶ κρύπτειν τὸν θυμόν. τούτοις μὲν πλὴν τὸ μέγεθος
πρόσεστι καὶ ἀνωμαλότης. καὶ αὕτη μείζων ἐστὶ τοῖς ἀγωνιῶσί τε καὶ [639]
αἰδουμένοις. ὁμοίως δὲ εἴ τις ἐν ἡλίῳ, ἢ παρὰ τῷ πυρὶ θαλφθείη, ἢ ἠλείψατο θαλφθῇ s.g.
τινὶ θερμαίνοντι φαρμάκῳ. ὅτε μὲν οὖν ὁ θεραπεύων μὴ πάρεστι διὰ παντὸς
τοῖς νοσοῦσι μὴ βουλομένοις τἀληθῆ ἀπαγγέλλειν, χαλεπόν ἐστι διορίζειν τὴν
αἰτίαν. ἀλλὰ καὶ παρὰ ταῦτα τὰ εἰρημένα τινὲς εἰσὶν οὕτω φιλοφάρμακοι ὡς
μεταξὺ μὴ παρόντων ἡμῶν, καὶ τὰ θερμαίνοντα, καὶ τὰ τὴν φύσιν μεγάλως
ἀλλοιοῦντα φάρμακα λαμβάνειν. τοῦτο δὲ δυνατῶς διορίζειν δυνήσει τῷ τε
χρόνῳ, καὶ τῷ ἔθει τε, καὶ ἤθει [434] τοῦ κάμνοντος. εἰ γὰρ ἄλλος τις χρόνος εἴη, καὶ
μὴ ὁ παροξυντικὸς, πιθανὸν ἀπὸ τοῦ θερμαίνοντος φαρμάκου μᾶλλον, ἢ λόγῳ
παροξυσμοῦ γεγενῆσθαι τὴν ἀλλοίωσιν. εἰ δὲ ἐν τῷ παροξυντικῷ, πιθανώ-
τερον ἐπὶ σημασίας λόγῳ. ἀπὸ δὲ ἔθους καὶ ἤθους οὕτως. τινὲς μὲν γὰρ ἀήθεις
εἰσὶ καὶ δειλοὶ πρὸς τὰς τῶν φαρμάκων λήψεις. ἔνιοι δὲ συνήθεις τε καὶ χωρὶς
φαρμάκων ζῆν οὐχ ὑπομένουσιν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν φοβερῶν πρὸς αὐτὰ, —
βραχεῖα ἐστὶν ὑπόληψις. μεγάλη δὲ ἐπὶ τῶν εἰθισμένων. τὸ δὲ ἦθος οὐ μικρὸν [654]
συντελεῖ εἰς τὴν γνῶσιν. τινὲς μὲν γὰρ ἀνελευθερικοί τε εἰσὶν, καὶ καταφλυτικοὶ
τῶν πέλας, ἐξελέγχειν ἅπαντας, ὡς μηδὲν βέβαιον ἐπισταμένους, ἔργον —
πεποιημένοι. τινὲς δὲ χρηστοὶ, καὶ πάντα φανερῶς ποιοῦντες. ἐπὶ μὲν δὲ τούτων
οὐδὲν ὑπονοεῖν χρὴ πεπρᾶχθαι λαθραίως. ἐπὶ δὲ [454] ἐνεδρευόντων ὑποπτεύειν —
προσήκει πάντα καὶ μετὰ ἐπιμελείας σκέπτεσθαι, καὶ διορίζεσθαι. καὶ πρὸς
τοὺς ἀβελτέρους καὶ αὐτὸν εὐμήχανον εἶναι χρή. διὸ οὐ δεόν ἐστιν ἀμελεῖν τὰ
παιδία. ἀλλὰ ἐν τοῖς ἀρίστοις ἤθεσι τρέφειν. εἰ γὰρ φύσις αὐτῶν δέχεται τὴν
ἐκ τῆς ἐπιμελείας ὠφέλειαν, ἀγαθοὶ γενηθεῖεν ἄνδρες: εἰ δὲ μὴ δέξαιντο πῶς,
τὸ μὲν ἡμέτερον ἄμεμπτον εἴη. τὰ μὲν γὰρ αἰσχυντικὰ αὐτῶν ἐστιν. τὰ
δὲ ἀναίσχυντα. τὰ δὲ μὲν φιλότιμα, καὶ φιλόκαλα, τὰ δὲ ἀφιλόκαλα καὶ
ἀφιλότιμα. τὰ μὲν δειλὰ, τὰ δὲ θρασέα. οὕτω δὲ καὶ τὰ μὲν φιλοψευδῆ. τὰ δὲ
φιλαληθῆ. παραπλησία γὰρ πως ἐστὶ ἡ τῶν παίδων διαγωγὴ τῇ τῶν φυτῶν
ἐπιμελείᾳ. καὶ γὰρ ὁ γεωργὸς οὐκ ἄν ποτε δυνήσεται ποιῆσαι τὸν βάτον ἐκφέρειν
βότρυς, διότι ἡ φύσις αὐτοῦ οὐκ ἐπιδέχεται ἐξ ἀρχῆς τοιαύτην τελείωσιν. ἀμπέλους
τὰς πάνυ ἑτοίμας οὔσας ὅσον ἐφ᾽ ἑαυτῶν τὸν καρπὸν ἐκφέρειν, ἐὰν ἀμελήσας

ἐσχ.
ἐπιτρέψῃ μόνῃ τῇ φύσει, μοχθηρὸν ἢ ἐάσαι αὐτοῦ. οὕτω δὲ καὶ ἐκ τῶν
cap. 8. ζώων ἵππον μὲν παιδεύσεις, εἰς πολλὰ ἕξεις χρήσιμον. ἄρκτον δὲ κἂν —
ἡμέρα ποτὲ διαλάξῃς, οὐκ ἕξει τὴν ἕξιν ἐκείνην μόνιμον. ἐγὼ μὲν εὐτύχησα
μεγάλην εὐτυχίαν χρυσότατον καὶ φιλανθρωπότατον ἔχω πατέρα. ὅπως δὲ τὴν ἔχωσι s.q.
φύσιν ἔχω οὐκ ἔχω γνῶναι. οὐ μὴν ἀλλὰ οἶδα ὅτι ἐπεχείρησεν ὁ πατήρ μου
ἵνα πάγχρυσος καὶ πανεπιστήμων εἴην. τὰ μὲν οὖν τὰ εἰρημένα πάντα
ἐνδείκνυσιν, ὅτι δεῖ ἐπιμελῶς τὰ ἤθη σκοπεῖν. καὶ ἐξ αὐτῶν τεκμαίρεσθαι περὶ
νόσου. ἄλλοι δὲ ἐξηγηταὶ ἐν οἷς ἐστι καὶ ὁ Γλαυκίας, ἄλλως τὴν ῥῆσιν ταύτην
ἐξηγοῦνται. φασὶ γὰρ τὴν φιλοπονίαν καὶ μισοπονίαν ἐκ τῶν ἠθῶν γινώσκεσθαι, ι νον man. s.q.
ὡς ἀγχίνους καὶ ἀργοὺς καὶ νωθροὺς, καὶ βραδεῖς, καὶ ταχεῖς εἰδέναι τοῦτον τὸν
τρόπον δύνασθαι: καὶ τοῦτο μὴ ἰατρικὸν εἶναι παράγγελμα. ὅπερ οὐκ ἀληθές
ἐστιν. τί γὰρ λέγει ἐν τῷ προστιθέναι ἢ ζητέων ἢ μελετέων, ἢ ὁρέων, ἢ λέγων,
ἤ τι ἄλλο. εἴπερ τοῦτο πρὸς τὴν ἔνδειξιν τῆς νόσου μὴ συντελεῖ. ἀρ' οὖν δῆλον
in margine γρ. ἐστὶν ἐκ τῶν ἀποκρίσεων γινώσκειν ἡμᾶς πῶς ἔχει τὴν γνώμην ὁ κάμνων. ἔχειν s.q.
οὕτω δὲ καὶ ἐκ τῶν λόγων, ὧν ὁ κάμνων λέγει. δυνατὸν ἐστι πρὸς τὴν τῶν τῶν παρόντων διάγνωσιν, καὶ πρὸς τὴν s.q.
μελλόντων πρόγνωσιν ὠφελεῖσθαι. ἀλλὰ κἂκ τῶν μελετῶν. ὁ γὰρ ἐννοῶν
τί ἔσται, ἢ ὁ μὲν ἄτλας τὸν οὐρανὸν ἀφῇ, σημεῖον παρέχει ἡμῖν τῆς ἐνεστώσης εἰ νον man. s.q. ο ἢ quod εστι in y s.q.
παραφροσύνης: ὅπερ σημαίνει καὶ ὅρασις θρασεῖα καὶ τὰ πολλὰ παρὰ τὸ ἔθος
de symp. cogn. et med. τε καὶ ἦθος γενόμενα. πρὸς δὲ τούτοις καὶ λῦπαι. ὠνόμαζον γὰρ οἱ παλαιοὶ —
πάθη ψυχῆς πέντε ταῦτα, λύπην, ὀργὴν, θυμὸν, ἐπιθυμίαν, καὶ φόβον. λυποῦνται
μὲν οὖν διὰ πολλὰς αἰτίας οἱ ἄνθρωποι, οἱ μὲν ἀποθανόντων τέκνων, ἢ οἰκείων, οἷ s.q.
ἢ συγγενῶν, ἢ φίλων. οἱ δὲ προσδοκῶντες, ἢ ἑαυτοὺς μόνους παθεῖν, ἢ καὶ τὴν
πατρίδα πᾶσαν ἀνάστατον ἔσεσθαι. λυποῦνται δὲ καὶ οἱ φιλοχρήματοι χρημάτων
στερούμενοι. καὶ οἱ φιλότιμοι, τιμῆς. καὶ τῶν ἄλλων, ὡς ἕκαστοι. εἰσὶ δὲ καὶ
διὰ ἔρωτα λυπούμενοι. καὶ ἰσχνούμενοι, ὡς περὶ τοῦ οἰκονόμου τοῦ πλουσίου —
ἐπιδέδεικται παρ' ἡμῶν. ὡς καὶ γνωσθείσης αἰτίας αὐτίκα ἐθεραπεύθη. οὕτως ὃς s.q.
εὑρήσεις πολλοὺς πράους ὄντας διὰ τὸ ἦθος χρηστόν. ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν τοῦ
νοσήματος σφοδρότητα, ἢ κακοήθειαν. δυσόργους καὶ ὀξυχόλους γινομένους. ἡ
μὲν οὖν αὕτη μεταβολὴ δείκνυσι τὸ μέγεθος, καὶ τὸ ὀξὺ τοῦ κακοῦ. ὅθεν καὶ
πρόγνωσις καὶ ὁ τρόπος τῆς θεραπείας ἐνδείκνυται. περὶ δὲ τῶν ἐπιθυμιῶν ὅτι μὴ
σημαίνουσι πολλάκις τὰς διαθέσεις, οὐ χρὴ ἀμφισβητεῖν. καὶ γὰρ τὴν λῆξιν τοῦ
στομάχου, καὶ ποτὲ τοὺς ἀλλοκότους χυμοὺς ἐν τῇ γαστρὶ περιεχομένους δηλοῦσιν.
ἐστιν ὅτε καὶ τὸν λόγον βεβλάφθαι, ὡς μὴ εἰδέναι τί ἀγαθὸν, ἢ τί κακὸν ω νον man. s.q.
ἦ: καὶ οὕτω πάντα αἰτεῖν. καὶ ὅτι ἂν δῶσι, ἀποθέσθαι. ἐπεὶ τοίνυν πάθη
τινὰ γίνεται περὶ αὐτοὺς ναρκοῦντα τὸ λογιστικὸν, καὶ τὸ μνημονευτικὸν τῆς ψυχῆς.
τὰ δὲ καρώδη καὶ καταφορικὰ, εἰκότως βούλεται ταῦτα ἡμῖν εἶναι γνώριμα:
καὶ τούτοις μὲν ἐστιν ὅτε ὠφέλιμοι εἰσὶν αἱ φροντίδες: ὥσπερ ἐν ἄλλοις τὰς
ἐδίδαξε τὰς ὀξυθυμίας εἶναι χρησίμους εἰς εὐχυμίαν τε καὶ τῆς κατὰ φύσιν

ἔξεως ἀνάκτησιν. τοὺς δὲ ἐξηγητὰς ἐθαύμασα πολυειδῶς μεταγράψαντας τὴν ῥῆσιν — ἢ nov. man. s. q.

2 in 6 ep. 40. ἄλλον ἄλλως. ὥσπερ δὲ ὅλως ἀποχωρεῖν τις τολμᾷ παλαιᾶς γραφῆς κατά τι πιθανὸν χρὴ τοῦτο πράττειν, ὥσπερ ἐγὼ πολλάκις ἔδειξα. ὅτι δὲ οὕτως ἔχουσαν τὴν γραφὴν ἐπίστανται πάντες οἱ παλαιοὶ ἐξηγηταί, μαρτυρία καὶ περὶ Ζεύξιδος ἂν εἴη ἀρίστη. οὗτος δὲ ὡς κακῶς ἐξηγησαμένου τοῦ Γλαυκίου τὴν προκειμένην ῥῆσιν, οὐδὲν μὲν ἐγκαλεῖ περὶ τῆς γραφῆς. ὅτι δὲ προσέθηκεν τὴν ἀπόφασιν τῇ ἑρμηνείᾳ μέμφεται. φησὶ δὲ ἀπορούμενον αὐτὸν καὶ μὴ δύνασθαι ἐξηγήσασθαι τὴν προκειμένην ῥῆσιν, τὴν ἀπόφασιν προστεθεικέναι ἐν ᾧ εἰπεῖν οὕτως ἔγραψεν ὁ Ἱπποκράτης, οὐκ ἔστιν ὕπνων ἡ φιλοπονίη ψυχῆς, καὶ ζητέων, ἢ μελετέων. καὶ τὰ λοιπά. εἰ δὲ ἔξεστι προστιθέναι ταῖς καταφατικαῖς ἑρμηνείαις, τὰς ἀποφάσεις, ἅπαν ἂν οὕτω τις διαφθείρῃ δόγμα. καὶ μηδεμίαν γνώμην τῶν παλαιῶν βεβαίαν φυλάττῃ.

(Right margin: ἔτος mar. s. q. — τοῖς nov. man. s. q. — ὥστε καὶ nov. mar. s. q.)

λα´ Τὰ ἀπὸ συντυχίης, λυπήματα γνώμης, ἢ διὰ τῶν ὀμμάτων. ἢ διὰ ἀκοῆς.

Νῦν περὶ τῶν λυπῶν αἳ γίνονται ἀπὸ τύχης. ἄνωθεν δὲ περὶ τῶν ἐνδοθεν ἐν ἡμῖν διαλέγετο. οὕτω δὲ καὶ περὶ τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ ὀργῆς, καὶ τῆς ψυχῆς φιλοπονίας. τὰ γὰρ λυπήματα πολλάκις ἐκ τῶν ἔξωθεν αἰτίων γινόμενα, ἢ διὰ τῶν ὀμμάτων, ἢ διὰ τῆς ἀκοῆς ἐστιν. ὡς ὅταν ὁρῶμεν φοβερόν τι, ἢ τὸν δίκαιον ἄνδρα ἀδικεῖσθαι. τότε γὰρ ἀγανακτοῦμεν, καὶ λυποῦμεν, ἢ ὅταν τοὺς γονεῖς τεθνηκότας, ἢ φίλους ἴδωμεν. ἢ καὶ τοῦτο ἐξαγγείλῃ τις. — καὶ ... ἧττον δὲ αἱ ἀγγελίαι κακαί, ἢ ὡς τὰ ὁράματα, τὰς λύπας ἐπιφέρειν εἰώθεν. τοῦτο δὲ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον φαίνεται, ὅτι εἴτις ἐπινόοιτο καὶ βλέποι τὰ ἡδέα ἢ καὶ τὰ ἀνιαρά, ἄλλοτε ἄλλως, ἡ ψυχὴ αὐτοῦ διατίθεται. τὰ μὲν γὰρ ἡδέα τὴν ψυχὴν εὐφραίνει καὶ ἔμφυτον θερμὸν διατείνει. ἡ δὲ ἐπινόησις καὶ ὅρασις τῶν λυπηρῶν, τὴν ψυχὴν λυμαίνεται. καὶ ὡς σφίγξις τις γίνεται, τοῦ θερμοῦ τοῦ ἡμετέρου. καὶ πολλάκις τὰ φοβερὰ δείματος μεστὰ ὁράματα ἐν τοῖς ὕπνοις ἐπεγείρει. — καὶ marg. s. q.

(Left margin: D. M. — Right margin: Τὰ ἡδέα quod emung. in τὰ ἡδέα s. q. [struck through line])

λβ´ Οἷα τὰ σώματα. μύλης μὲν τριφθείσης πρὸς ἑωυτήν, ὀδόντες ἠμώδησαν. παρά τε κοῖλον παριόντι. σκέλεα τρέμει. ὅταν δὲ χερσὶν ὧν μὴ δεῖται ἄρῃ, αὗται τρέμουσιν. ὄφις ὀφθεὶς ἐξαίφνης, χλωρότητα ἐποίησεν. — δεῖται nov. man. s. q.

Βλέπειν χρὴ οἷα τὰ σώματα, καὶ πῶς διακείμενα. ἵνα ἐπιστάμεθα πότερον αὐτοὶ θαρσαλέοι, ἢ δειλοί εἰσιν, ἢ εὐάλωτοι ταῖς νόσοις. καὶ ῥᾳδίως ὅτι οὖν πάσχουσιν. ἔνιοι γὰρ τῆς μύλης πρὸς ἑαυτὴν τριφθείσης, ἢ ἀκούσι, εἰς τὴν αἱμωδίαν πίπτουσιν. ἄλλοι δὲ διά τι φοβερὸν ὠχροὶ γίνονται. αἱμωδία δὲ πάθος ἐστὶν οὐ κατὰ τὸ σῶμα μόνον, οὐ μήν γε ὅλον, ἀλλὰ τοὺς ὀδόντας τε καὶ τὰ οὖλα γίνεται. ὃ μηδὲ ἑρμηνεῦσαι λόγῳ δυνατόν ἐστιν. ἀλλὰ ἐκ τοῦ προηγήσασθαι μὲν ἐδωδὴν ἐδεσμάτων αὐστηρῶν τε καὶ ὀξέων. ἀκολουθῆσαι δὲ τὸ πάθος ἐν τοῖς ὀδοῦσι καὶ τοῖς οὔλοις, ἐπιστεύσαμεν ἅπασιν γίνεσθαι ταυτό. ἐπειδὴ οὖν αὕτη διάθεσις ἀπὸ τῶν ὀξέων ἢ στρυφνῶν γίνεται. ἡ ἀνδράχνη θεραπεύεται — ἢ marg. s. q.

(Right margin: expunguntur s. q.)

(Left margin: 2 de loc. 6. — de opt. sect. 13.)

ἰδεῖν ἴαμα ἐπιτήδειον. ἀλλὰ τοὺς ἀπὸ ῥεύματος αἱμορροοῦντας, ἢ δι' ἐμέτων, ἢ πριόντων
[illegible] τινῶν. ἢ καὶ ἐκ φλεβὸς ἀνατρωθείσης, οὐδὲν ὠφελεῖ ἡ ἀντιφάρμαξις· διὸ χρὴ
ἐπιζητεῖν πρότερον τὴν αἰτίαν ἀφ' ἧς γέγονεν ἡ αἱμορροΐα· ἔπειτα τῷ ἰάματι
de caus. sympt. 2. χρῆσθαι. περὶ δὲ τρόμου δῆλον ἐστί, ὅτι παρὰ κρημνόν τις παριών, τρέμει τὰ
σκέλη. καταβάλλει δὲ τὴν δύναμιν τὸ δέος. οὕτω καὶ θηρίον ὑποφαινόμενον
τις ὑποφεύγων τρομώδης καθίσταται. καὶ δὴ καὶ προσιὼν τῷ δεσπότῃ, ἢ τῷ
δικαστῇ φοβερῷ, τρέμει παντὶ τῷ σώματι· καὶ τινὲς παρόντος τοῦ βασιλέως, ἢ
φθέγξασθαι κελεύσειεν αὐτούς, οὐδὲ τὴν φωνὴν ἄτρομοι εἰσίν· ὡς οὖν τὸ ψυχικὸν
πάθος ἀρρωστίαν ἐργαζόμενον τῇ κινούσῃ δυνάμει τὰς ἐνεργείας τρομώδεις ποιεῖ·
οὕτω καὶ τὰ τοῦ σώματος νοσήματα βλάβην τῇ δυνάμει αὐτῇ ἐπιφέροντα τῶν
τρομωδῶν συμπτωμάτων αἰτίαν παρέχει. ἰστέον δὲ ὅτι τῶν ἄνευ προαιρέσεως
p. in [illegible] γινομένων κινήσεων ἐν τοῖς προαιρετικοῖς πεφυκόσι κινεῖσθαι. τὸ μὲν τοὺς σπασμοὺς
ὀνομάζεται. τὸ δὲ παλμός. τὸ δὲ ῥίγος, ἀλλήλων διαφέροντα· καθ' ὅλου δὲ περὶ
τούτων λέλεκται ἐν ἑνὶ ὅλου τοῦ βιβλίου. τῆς δὲ κατὰ τὴν προαίρεσιν μέν, τὸ [illegible] s. g.
οὐ κατὰ φύσιν δέ, κινήσεως γινομένης, ἓν εἶδος ἐστί, ὃ καλεῖται τρόμος· περὶ
οὗ νῦν πρόκειται εἰπεῖν. γίνεται τοίνυν ὁ τρόμος· οὐ μόνον ἐπὶ μυσὶ νοσοῦσί τε καὶ
νεύροις, ἀλλὰ καὶ κατὰ φύσιν ἔχουσι· ὅπερ καὶ αὐτοῖς ἐνδείκνυσιν εἰπών· ὅταν
δὲ χερσίν, ὧν δεῖται, ἄρῃ, αὗται τρέμουσιν· σημαίνει δὲ τὰς χεῖρας τὸ κατὰ
φύσιν ἐχούσας. τοῦτο δὲ ἐπὶ τὸ πολὺ γίνεται, ὅταν ὑπὲρ τὴν δύναμιν τις
ἐπιχειρήσῃ βάρος ὀλίγον ἢ ταῖς χερσὶν βαστάζων, ἢ τοῖς ὤμοις ἀναθέμενος.
ὁρῶμεν δὲ ἐνίους ἰσχυροτάτους νεανίσκους ἐν τῷ βαστάζειν ὑπέρβαρύ τι, τρομώδεις
τὰ σκέλη γενομένους. καὶ μάλιστα ὅταν ἀναβαίνειν ἐπιχειρήσωσι κλίμακας.
ἀλλὰ καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς ὡς εἶπον, τρομώδεις ἐργάζεται. καταλύει δὲ τὴν
δύναμιν, ὃ καὶ μαρτυρεῖται ὑπὸ εἰδόντων τὸ θηρίον τι, ἢ λῃστάς, ἢ πολεμίους,
καὶ ἤδη ἡμῶν ἀποδέδεικται κατὰ τὸ περὶ τρόμου, καὶ σπασμοῦ καὶ ῥίγους
ὑπόμνημα δι' ἀρρωστίαν δυνάμεως ἀεὶ γίνεσθαι τρόμον. ἐπεὶ δὲ ἐνίοτε αὕτη
καθ' ἑαυτὴν ἐστὶν ἄρρωστος, ἐνίοτε δὲ διὰ πάθος ψυχικόν, τρεῖς αὐτὴν ἔφαμεν εἶναι
διαφορὰς τῶν αἰτίων, δυσκρασίαν τῶν προαιρετικῶν ὀργάνων, πάθος ψυχικόν,
de mot. musc. [illegible] βαρύνον φορτίον. ὅτι οὖν μὴ δὲ δείσαντι, μήτε βαστάζοντι φορτίον ὁ τρόμος
γίνεται, δυοῖν θάτερον, ἢ δυσκρασία τῶν ὀργάνων ἐστιν· ἤ τι βάρος ἐν αὐτῷ
τῷ σώματι περὶ τοὺς μῦς, ἢ τὰ νεῦρα. τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἴσθι εἶναι τοῦ φόβου.
ὅταν εἰδών τις τὸν ὄφιν ἐξαίφνης χλωρὸς γίνεται: περὶ δὲ τοῦ σημαινομένου τοῦ
χλωροῦ εἰρήκαμεν ἤδη πολλάκις. ἐνίοτε δὲ γίνεται τοῦτο κατὰ συμπάθειαν, ὡς
ὁρῶμεν τινάς· ὅταν οἱ πέλας ἐρύσσουσιν ἢ ὑπάγουσι γαστέρα, τὴν φύσιν ἐπὶ ταὐτὸ οἱ marg. s. g. — ταυτὸς quod corrig. in τὸ
ὁρμήσασαν· οὕτω δὲ καὶ εἰ βλέψειέ τις εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑπὸ τῆς ὀφθαλμίας αὐτὸ s. g.
ἐνοχλουμένους, πρῶτον μὲν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ τῆς ὑγρότητος πληροῦνται: εἶτα δὲ εἰ
πλεῖον ἀναβλέψῃ, εἰς τὸ πάθος καὶ αὐτὸς συμπίπτει. οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τὸ πάθος
φοβοῦντες, καὶ διὰ τοῦτο ἀσθενέστεροι γεγονότες, τῇ νόσῳ ῥᾷον ἁλίσκονται.

λγ' Οἱ φόβοι, οἷον αἰσχύνη, λύπη, ἡδονή, ὀργή, τἆλλα τοιαῦτα, οὕτως ὑπακούει ἑκάστῳ δὲ τὸ προσῆκον τοῦ σώματος τῇ πρήξει. ἐν τούτοισιν ὑπακούει· ἱδρῶτες, καρδίης παλμός, καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν δυναμίων. λύπη marg. S.g.

Καὶ οἱ φόβοι φησὶν ἐξαλλάττουσι τὴν φυσικὴν ἕξιν καὶ διάθεσιν τινὰ ἐπιφέρουσιν· ὥσπερ καὶ αἰσχύνη, καὶ λύπη, καὶ ἡδονή, καὶ ὀργή, καὶ τἆλλα· ἃ τῷ κοινῷ ὀνόματι πάθη καλεῖται· ποιοῦσι γὰρ τὸ σῶμα τοιόνδε, οἷόν περ ἕκαστον αὐτῶν ἐστί· ἐπεὶ δὲ κινουμένων τῶν δυνάμεων ἑκάστου αὐτῶν γίνεται, διὰ τοῦτο τὸ αὐτὸ εἰσφέρειν πάθος φαίνεται· περὶ τούτων δὲ εἴρηται ἐπὶ πλέον ἡμῖν· καὶ κατὰ τὸ περὶ Ἱπποκράτους καὶ Πλάτωνος δογμάτων· καὶ καθ' ἓν ἰδίᾳ βιβλίον, ὃ ἐπιγέγραπται περὶ τῶν ἁμαρτημάτων καὶ παθῶν τῆς ψυχῆς· ἀλλὰ καὶ ἱδρῶτες καὶ καρδίας παλμὸς ὑπακούει τῇ τοῦ σώματος πρήξει, καὶ τἆλλα τὰ τοιαῦτα· ἔστι γὰρ παλμὸς διαστολὴ παρὰ φύσιν· ἥπερ γίνεσθαι πέφυκεν ἐν ἅπασι τοῖς μορίοις, ὅσα γε διαστέλλεσθαι πέφυκε· τοῦτο δὲ ἔφην, ὅτι οὐδὲ τὰ ὀστᾶ, οὐδὲ οἱ χόνδροι πάλλονται ποτέ, διότι μὴ διαστέλλεσθαι δύνανται· συμπίπτει δὲ παλμὸς μὴ μόνον κατὰ τὴν καρδίαν, ἀλλὰ καὶ κατὰ γαστέρα, καὶ κύστιν, καὶ μήτραν, ἔντερά τε καὶ ἧπαρ, καὶ σπλῆνα, καὶ διάφραγμα· ὅταν δὲ ταῖς ἀρτηρίαις καὶ τῇ καρδίᾳ συμπίπτῃ, ἑτέρα τις κίνησις ἐν αὐταῖς γίνεται παρὰ τὸν σφυγμόν· οὐδ' ἴδιον τῆς προαιρετικῆς δυνάμεως, οὔτε τῶν προαιρετικῶν ὀργάνων ἴδιόν ἐστι τὸ πάθος: ὥσπερ ὅ τρόμος τε καὶ ὁ σπασμός, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς σώμασιν ἐγγίνεται τοῖς διαστέλλεσθαι δυναμένοις· διαστέλλονται δὲ οὐκ ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλὰ πρός τινος οὐσίας ἔνδοθεν εἰσελθούσης αὐτοῖς· ἔστι δὲ αὕτη ἢ χυμός, ἢ ἀερώδης τις φύσις· χυμὸν δὲ οὐχ ὁμολογεῖ τὸ τάχος τῆς γενέσεως, καὶ τῆς λύσεως τοῦ παλμοῦ. ἀνάγκη οὖν τὴν ἐργαζομένην αἰτίαν ἀερώδη τινὰ οὐσίαν ὑπάρχειν· καὶ ἥπερ ὀλίγη τε εἴη αὕτη, καὶ λεπτομερής, ἕλοιμεν ἂν διαφερῇ τοῦ σώματος· τῷ βουλομένῳ δὲ πᾶσαν περὶ τούτων εἰδέναι πραγματείαν, ἔνεστι τὴν ἡμετέραν βίβλον ἀναγνόντι καταμαθεῖν.

5 de caus. sympt. 2

p. S.g.

διαφερεῖ S.g.

λδ' Τὰ ἔξωθεν ὠφελέοντα, ἢ βλάπτοντα, ἄλειψις, κατάχυσις, κατάχρισις, κατάπλασις· ἐπίδεσις ἐρίων καὶ τῶν τοιούτων· καὶ τὰ ἔνδοθεν ὑπακούει τῶν τοιούτων. οὐ μόνον ὥσπερ τὰ ἔξω τῶν εἴσω προσφερομένων, ἀτὰρ καὶ τάδε ἐν ἐρίοισιν κοίτη, πινώδεσι, καὶ τὸ παρὰ βασιλεῖ λεγόμενον κύμινον δρῶσιν· ὀσφραινομένοισι, ὅσα κεφαλῇ ἀγωγά.

Περὶ τούτων εἴρηται παρ' Ἱπποκράτους καὶ ἄνω, καὶ ἡμεῖς ἐξήγησιν εἰς αὐτὰ ἤδη ἐγράψαμεν· οὐκ οὖν δεῖ ταῦτα νῦν περὶ αὐτῶν εἰπεῖν· τὰ ἔνδοθεν δὲ πολλάκις ὑπακούει τοῖς ἔξωθεν, καὶ ὠφελεῖν τε καὶ βλάπτειν πέφυκεν· καὶ τὴν χροιὰν τοῦ χρωτὸς ἐξαλλάττειν, ὡς καὶ τὰ εἴσω προσφερόμενα· καὶ γὰρ κύμινον εἴ τις ποτίζει ὠχρὸς γενήσεται, καὶ πολλὰ ἐδείχθη ὀσφραινόμενα μὴ μόνον ταῦτα ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν καθαίρειν: ὡς καὶ τὰ ἔρρινα καλούμενα, καὶ οἱ ἀποφλεγματισμοί, καὶ τὰ δάκρυα ἐρεθίζοντα, καὶ τὰ τοιαῦτα· τὸ δὲ παρὰ τὸ βα + + + + +

λε΄ Ταρακτικά, λόγοι, φωνή, καὶ τὰ τοιαῦτα.

Οὕτω γράφουσιν οἱ παλαιοί. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τὸ ταρακτικὰ τέλος εἶναι τῆς ἐπάνω ῥήσεως· ἵνα λέγῃ ὅσα κεφαλῆς ἀγωγὰ ταραχὴν ποιεῖ. εἶτα δὲ λόγοι, φωνή, καὶ τὰ τοιαῦτα. ὡς καὶ λόγον τραχύτην· καὶ φωνὴν μεγάλην ἐξαίφνης ἀφιεῖσαν, καὶ βοὴν καὶ τὰ τοιαῦτα, ὅσα τοῖς ἄνδρας μὴ ταῦτα προσδεχομένοις συμβαίνει. +

(interlinear: ἡ nov. man. sy.)

λϛ΄ Μαζοί, γονή, ὑστέρη, σημήια τάτε ἐν τῇσιν ἡλικίῃσιν καὶ ἐν τοῖσι πνιγμοῖσι καὶ βηξί, τὰ πρὸς ὄρχιν.

Τῆς ἡλικίας σημεῖα εἶναι βούλεται τοὺς μαζοὺς καὶ τὴν γονήν, καὶ τὴν ὑστέραν. ὧν μὲν δύο κοινά ἐστι τοῖς ἀνδράσι τε καὶ ταῖς γυναιξί. τουτέστιν ἡ γονὴ καὶ οἱ μαζοί. τὸ τρίτον δὲ ἐστι τῶν γυναικῶν ἴδιον ἡ ὑστέρα. ἐν δὲ τῇ μεταβολῇ τῆς τῶν παίδων ἡλικίας εἰς τὴν τῶν μειρακίων ὥσπερ ἥτε τοῦ σπέρματος αὐτῆς γένεσις ἄρχεται, καὶ τριχῶν τῶν ἐπὶ τοῖς αἰδοίοις οὕτω καὶ ἡ τῶν ὄρχεων αὔξησις ἀθρόα, καθάπερ γε ταῖς παρθένοις ἡ τῶν τιτθίων ἅμα τῇ τῶν καταμηνίων φορᾷ. καὶ ἡ τῆς φωνῆς γίνεται μεταβολὴ τοῖς ἄρρεσι μάλιστα. ἔστι δὲ τοῖς μαζοῖς, καὶ τῇ ὑστέρᾳ κοινωνία τις κατὰ τὰς φλέβας. ὡς καὶ πρὸς ὄρχεις. καὶ διὰ τὴν ταύτης κοινωνίαν τῆς φύσεως. μορίων αἱ μεταστάσεις γίνονται πολλάκις τῶν χυμῶν — ὄρχιν γοῦν οἰδήσας ἀπὸ βηχαίων ὑπόμνημα κοινωνίας στήθεσι, μαζοῖς, γονῆς, ὑστέρας. ἐνίοτε μὲν συμβαίνει ὡς βησσόντων χρονίως ἄνευ πλευροῦ ἀλγήματος, ἀπόστασις εἰς ὄρχιν γένηται. ὡς μὲν οὖν ἐν ταῖς ἡλικίαις, καὶ ταῖς βηξί. οὕτω καὶ ἐν τοῖς πνιγμοῖς συμβαίνει. ἔστι δὲ ἐπὶ τῆς ὑστερικῆς πνιγὸς ἀναισθησία καὶ ἀκινησία, καὶ σφυγμὸς ἀμυδρὸς καὶ μικρὸς καὶ ποτὲ παντελὴς ἀσφυξία. ἔνιαι δὲ ἄφωνοι τυγχάνουσι. ἕτεραι δὲ συνέλκονται τὰ κῶλα. ἅπερ διὰ τὴν ψύξιν γίνεσθαι φαίνονται. ὡς ἐν τῷ περὶ τῶν πεπονθότων τόπων δέδεικται.

(interlinear: nov. man. s. g.)

λζ΄ ὥσπερ τοῖσι δένδροισιν ἡ γῆ, οὕτω τοῖσι ζώοισιν ἡ γαστήρ. καὶ τρέφει καὶ θερμαίνει, καὶ ψύχει. ψύχει μὲν κενουμένη, θερμαίνει δὲ πληρουμένη. ὥσπερ γῆ κοπρευομένη, χειμῶνος θερμή. οὕτω καὶ ἡ κοιλία.

Παρ' Ἱπποκράτει ἔστι καὶ ἄνω καὶ κάτω κοιλία. ἐνίοτε μὲν οἱ παλαιοὶ τὸν θώρακα τὴν ἄνω κοιλίαν ὀνομάζοντες. τὸ μετὰ τὸ διάφραγμα πᾶν τῆς τροφῆς ἀγγεῖον κάτω κοιλίαν προσαγορεύουσιν. ἐνίοτε δὲ ἄνω κοιλίαν ὀνομάζοντες εἰς ἣν καταπίνομεν τὰ σιτία. ποτὲ μὲν τὰ μετ' αὐτὴν ἅπαντα. κοιλίαν μὲν οὖν τὴν κάτω καλοῦσι, ἐνίοτε μόνα τὰ παχέα τῶν ἐντέρων. εἰσὶ δὲ καὶ οἱ τὸ κῶλον μόνον τὴν κάτω κοιλίαν καλοῦσιν. ἐνταῦθα δὲ οὐκ ἄδηλόν ἐστιν τὴν κάτω κοιλίαν ὀνομάζεσθαι μόνον, τὸ τὴν τροφὴν προσδεχόμενον ἀγγεῖον· ἐν ᾧ καὶ αἱ πέψεις γίνονται. Ἱπποκράτης δὲ τὰς δυνάμεις αὐτοῦ δηλοῖ τῇ παραβολῇ

Marginalia (left): ἐπαΐειν (?) ; 4. in 6° 27. ; 3. in 6um 41. ; 2. in 6. ep. 14. ; 4. κατ. τόπους ult. ; 4. de rat. vict. ; τὸ

Marginalia (right): ὄρχις nov man. s. g. βηχέων marg. sy.

πρὸς τὴν γῆν· πρῶτον μὲν, ὥσπερ τὰ δένδρα διὰ τῶν ῥιζῶν τὴν τροφὴν ἐκ τῆς
γῆς ἕλκουσι· οὕτω καὶ ἀπὸ τῆς γαστρὸς πάντα τὰ μόρια διὰ τῶν φλεβῶν τρέφεται.
καὶ αὕτη πρὸς τὰς κατὰ φύσιν ἐνεργείας τῶν ἀπ' ἐγκεφάλου νεύρων ἐδεήθη
μεγίστων. ἵνα περὶ τὴν αἴσθησιν ὅπερ ἅπαντα ἔχει πάντα δὲ ζῶα, κατὰ τὸ
δέρμα διαφορεῖται εἰς τὸ περιέχον· καὶ πρότερον κενοῦται τὰ ὑπ' αὐτῷ μέλη· ὡς
ἡ σύμφυτος δύναμις ἐκ τῶν ὁμιλούντων αὐτοῦ ἐπισπᾶται τροφὴν, ἀναπληροῦσαν
τὸ κενούμενον· εἶτ' αὖθις ἐκ τῶν ἑαυτοῦ ὁμιλούντων, ἐκεῖνα· κἄπειτα ἐκ τῶν ἑαυτῆς s. g.
ἑαυτοῦ, τὰ τρίτα· καὶ οὕτως ἀεὶ κατὰ συνέχειαν τῆς μεταλήψεως γινομένης ἐπὶ
τὰς καθηκούσας εἰς τὴν γαστέρα φλέβας ἡ κένωσις ἀφικνεῖται· αὗται δὲ ἐκ οἱ s. g.
τῆς γαστρὸς ἕλκονται τὴν τροφὴν, ὡς καὶ αἱ τῶν φυτῶν εἰς τὴν γῆν —
καθιήκουσαι ῥίζαι· αὕτη δὲ ἡ γῆ τοῖς φυτοῖς ἑτοίμην καὶ ἄφθονον ἐπιφέρουσα καθιήκουσαι sed καθήκουσαι in marg. s. g.
τυγχάνει τροφήν. ἄχρι περ ἂν αἱ τοῦ ἔτους ὧραι κατὰ φύσιν ἔχωσι. εἰ δὲ ποτε
διὰ ὑπερβολὴν αὐχμῶν ἀναξηρανθείη τὸ αὐτῆς ὑγρὸν, ἐνδείᾳ τροφῆς
αὐαίνεται φυτά· τοῖς δὲ ζώοις ἡ φύσις ἐδημιούργησε μὲν τὴν γαστέρα ταμεῖον
τροφῆς· οἷόνπερ καὶ τοῖς φυτοῖς τὴν γῆν αὐτήν· ἔδωκεν δὲ καὶ τὴν ὄρεξιν
ἥπερ γίνεται ἐπ' αἰσθήσει τῆς ἐνδείας. ὅταν αἱ μὲν φλέβες ἐξ αὐτῆς τῆς γαστρὸς
τι ἕλκωσι, ὥσπερ δὲ ἐκ τῆς γῆς τὰ φυτὰ τὸ ὑγρὸν, ὅσον θάλλουσι καὶ —
4 de usu part. 4. μυζῶσιν, οὕτω καὶ τὰ μόρια πάντα ἀπὸ τῆς γαστρός. πλὴν ὅτι εἶπαν
τοῦτο τὸ ἔργον οὐ ψυχικὸν, ἀλλὰ φυσικὸν ὑπάρχει. δέδεικται μὲν ἐν τοῖς
περὶ φυσικῶν δυνάμεων ὑπομνήμασιν καθεκτικήν τινα δύναμιν τῆς γαστρὸς
εἶναι τῶν ληφθέντων. καὶ αὖθις ἀποκριτικὴν τῶν περιττωμάτων καὶ πρό γε 4 nov. man. s. g.
τούτων ἁπασῶν, τὴν ἀλλοιωτικὴν, καὶ συνῆψεν ἡ φύσις αὐτῇ τὴν αἴσθησιν
τῶν ἐλλειπόντων, ἵνα οὕτω διαφέρῃ (s. g.) τῶν φυτῶν· τοῖς μὲν γὰρ φυτοῖς εἰ
καὶ ὅτι μάλιστα τὰς ἄλλας τέτταρας δυνάμεις νῦν εἰρημένας, ὁμοίως τοῖς
ζώοις ἔχειν ὑπάρχῃ (s. g.) ἀλλὰ ἥ γε τῶν ἐλλειπόντων αἴσθησις ἄπεστι· οὐ γὰρ —
ἔμελλεν διὰ στόματος τρέψεσθαι ταμεῖον ἄφθονον ἔχοντα τροφῆς τὴν
γῆν ᾗ συμπεφυκότα διὰ παντὸς εὐπορεῖ τοῦ τρέψαντος. τοῖς δὲ ζώοις πρὸς
τῷ πόρρω τῆς γῆς εἶναι κατὰ τὰς συμφύτους τῶν μορίων ποιότητας· ἔτι καὶ τῇ nov. man. s. g.
τῷ κινεῖσθαι κατὰ προαίρεσιν ὑπάρχει καὶ χώραν ἐκ χώρας ἀμείβειν (s. g.) τὸ marg. s. g.
16 de usu part. 13. ὡς μὴ δύνασθαι τὸν ἐκ τῆς γῆς εἰσβάλλειν χυμόν· τοῦτο δὲ παραπλήσιον
κατὰ τὰ φυτὰ καὶ κατὰ τὰ ζῶα. ὅτι τῷ μυελῷ καὶ ὡς ὀχετῷ ἐν τοῖς
φυτοῖς ἀναλογεῖ, ἡ κοίλη ἐν τοῖς ζώοις φλέψ. ὥσπερ γὰρ ἐκ τῆς ἀριστερᾶς
κοιλίας τῆς καρδίας ἀρτηρία φύεται πρέμνον τῶν καθόλου οὖσα τὸ ζῶον καθ' ὅλον nov. man. s. g.
ἀρτηριῶν, οὕτως ἀπὸ κοίλης φλεβὸς αἱ καθόλου τὸ ζῶον ἐκπεφύκασι
6 anat. 4. φλέβες, οἷον κλάδοι τινὲς, ὡς ἀπὸ στελέχων. οὕτω δὲ καὶ δύο χιτῶνας
ἡ γαστὴρ ἔχει· ὥσπερ καὶ τὰ φυτὰ φλοιόν τε καὶ ἐντεριώνην· ὁπότε δὲ ψύχει ὃ nov. man. s. g.
καὶ ὁπότε θερμαίνει ἀνάλογον τῇ γῇ αὐτὸς σαφῶς λέγει· ✕ ✕

λή

δένδρεα φλοιὸν λεπτόν, ξηρὸν ἔχει. ἔσωθεν δὲ ξηρόσαρκα ὀγιηρᾶ, ἄσηπτα. [ηψ.]
χρόνια καὶ τῶν ζώων οἷον χελῶναι. [ασψ] καὶ ὅτι ποικίλον ἡλικίησιν ὤρησιν, τῶν expungitur in marg. cod.
ἐνιαυτοῖσιν ὅμοια. τὰ ζῶντα ἢ τρίβεται, χρωμένοισι μετρίως βελτίω, ὥσ-
περ ὕδρίον νέον διαπηδᾶ. παλαιούμενον δὲ στέγει. οὕτω καὶ ἡ γαστὴρ διὰ τὴν ὕδριον nov. man. s. g.
τροφὴν καὶ ὑποστάθμην ἴσχει ὥσπερ ἀγγεῖον.

Ὡς ἐν τοῖς φυτοῖς ἔχει οὕτω ἐν γαστρὶ περὶ χιτώνων αὐτῆς. ὁ γὰρ ἔξωθεν –
σαρκωδέστερος. ὁ δὲ ἔνδοθεν χιτὼν [υψ.] ὑμενωδέστερος ἐστί. καὶ οὗτος ἔχει τὰς ἶνας – οὕτως s. g.
εὐθείας ἄνωθεν κάτω φερομένας. ὁ δὲ ἔξωθεν ἐγκαρσίας. τὴν μὲν τούτου αἰτίαν
ἐν τῇ περὶ χρείας τῶν μορίων πραγματείᾳ εἰρήκαμεν. + +

ἐν μὲν γὰρ ταῖς ἡλικίαις ὡς ἔφην, τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει τὸ παιδίον, ὃν καὶ τὸ
ἔαρ ἐν ταῖς ὥραις, καὶ τὸν αὐτὸν ὁ νέος, ὃν καὶ θέρος ἔχει. καὶ τὸν αὐτὸν ὁ
παρακμάζων, ὃν καὶ τὸ φθινόπωρον. τὸν αὐτὸν δὲ ὁ γέρων, ὃν καὶ ὁ –
χειμών. οὕτω καὶ τὸ πρῶτον τῆς ἡμέρας μόριον ἔοικεν τῷ ἦρι. τὸ δὲ
ἐχόμενον τῷ θέρει. τὸ δὲ ἑσπερινὸν τῷ φθινοπώρῳ. τὸ τελευταῖον δὲ τῷ
χειμῶνι. διὰ τοῦτο μὲν οὖν τὰ φθινοπωρινὰ νοσήματα ὀξέα τε ἐστί, καὶ
θανατώδη, κατὰ τὴν ἑσπερινὴν ὥραν σφοδρότερα γίνεται. καὶ ἐν τοῖς αὐτῶν καὶ s. g.
παροξυσμοῖς ὀξύνεται. αὐτὸς δὲ διὰ τῆς χαρίεντος παραβολῆς τὴν γνώμην
αὐτοῦ δηλοῦται. + + +

Χεῖται τὸ τέλος

Γαληνοῦ εἰς τὸ περὶ χυμῶν Ἱπποκράτους τὸ τρίτον.

οἱ τρόποι τῶν νούσων τὰ μὲν συγγενικά ἐστιν εἰδέναι πυνθανόμενον, καὶ τὰ ἀπὸ τῆς χώρας. οἰκέοντα γὰρ διὰ πλεόνων, καὶ πολλοὶ ἴσασιν. } hæc nov. manu in S.G.

ἡ ἀρχὴ λείπει.

πρὸς τὸ διαγνῶναί τε, καὶ ἰᾶσθαι τὰ νοσήματα, συντελεῖ μάλιστα τὰ γένη αὐτῶν εἶναι φανερά· ὡς τὸ εἰδέναι, τὰς νόσους εἶναι. βλάβας τινὰς τῶν ἐνεργειῶν· καὶ οὕτως } id. ibid.

ἓν μὲν τι γένος [εἶναι] τῶν σωμάτων· ἕτερον δὲ τῶν ἐνεργειῶν. καὶ εἶναι nov. man. S.G.
1° meth. med. 8. τὸ τῶν σωμάτων ἡγεῖσθαί τε, καὶ ποιεῖν τὰς ἐνεργείας· ἕπεσθαι δ' ἐκείνας, κατὰ φύσιν μὲν ἔχουσι τοῖς σώμασιν, ἀμέμπτως τε καὶ κατὰ φύσιν αὐτὰς διακειμένας. παρὰ φύσιν δὲ ἐχόντων ἢ μὴ γινομένας παντάπασιν, ἢ καὶ ἐμποδιζομένας γε πάντως. ἐπὶ τούτοις δὲ τρίτον ἐστὶ γένος τὸ τῶν αἰτίων τὰς διαθέσεις ἐργαζομένων. ἐπ' αὐτῷ δ' ἄλλο τέταρτον γένος [διαθέσεων] ὅσα τοῖς σώμασιν ὑπάρχει κατὰ φύσιν τε καὶ παρὰ φύσιν ἔχουσι, μήτε ὠφελοῦντα μήτε βλάπτοντα τὰς ἐνεργείας. οἷον εἰ τύχοι τὸ χρῶμα τοῦ σώματος, ἢ μέλαν ἐκ λευκοῦ γενόμενον. ἐν ἡλίῳ διατριψάντων ἐπὶ πλέον, ἢ λευκὸν ἐκ μέλανος ἐν σκιᾷ διαιτηθέντων, ἢ ἐρυθρὸν λουσαμένων, ἢ ὠχρὸν φοβηθέντων. οὔτε γὰρ ἐνέργεια τοῦτ' ἐστιν, οὔτε διάθεσις σώματος ἐνεργείας αἰτία· καὶ πολὺ δὴ μᾶλλον. οὐδὲ ἡ τὰς παρὰ φύσιν ἐργαζομένη διαθέσεις αἰτία· σύμπτωμα δέ ἐστιν, ὅπερ συμβαίνει ἐξ ἀνάγκης ἐπὶ ταῖς διαφόροις τῶν σωμάτων ἀλλοιώσεσιν, εἴτ' οὖν κατὰ φύσιν, εἴτε καὶ παρὰ φύσιν ἔχοιεν. πρὸς δὲ τούτοις ἅπασιν εἰσὶ καὶ οἱ τρόποι τῶν νοσημάτων, οὓς εἰδέναι ἡμᾶς οὐχ ἧττον, ἢ τὰ προειρημένα δεῖ·
3. in 1°. χρῶνται γὰρ οἱ παλαιοὶ τῇ φωνῇ ταύτῃ κατὰ δυοῖν σημαινομένων. ἐνίοτε μὲν ἐπὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἦθος αὐτὸ φέροντες. ἐνίοτε δὲ ἐπὶ τὰς διαφορὰς ἢ τὰς ἰδέας τοῦ προκειμένου κατὰ τὸν λόγον πράγματος, οἷον εἴ τις εἴπῃ τρόπους διαίτης. δηλώσει τὰς διαφορὰς αὐτῆς, ἢ τὰς ἰδέας. ὥσπερ καὶ τρόπους πυρετῶν εἶναι πολλοὺς φαμέν, τὰς διαφορὰς, ἢ τὰ εἴδη τούτων σημαίνοντες. νῦν δὲ οὐ δηλοῖ τὰ ἤθη τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ τὰς ἰδέας τῶν νόσων. διαφορὰς μὲν γὰρ ἢ ἰδέας, ἢ γὰρ deest S.G.
κατ' ἰητρ. 8. εἴδη κατὰ τὸ παρὸν οὐδ' οἶσθ' λέγειν. οὕτω γοῦν αὐτὸς ἐν τῷ κατ' ἰητρεῖον εἶπεν αὐγῆς εἶναι δύο εἴδεα, ὡς εἰ καὶ διαφορὰς καὶ τρόπους εἰρήκει δύο· ὄντος ἔθους τοῖς παλαιοῖς καὶ διαφορὰς καὶ εἴδη, καὶ τρόπους ὀνομάζειν τὰ κατὰ τὴν τομὴν τῶν γενικωτέρων πραγμάτων ὑποπίπτοντα κατὰ τὸ αὐτὸ σημαινόμενον, καὶ ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἐπιδημιῶν εἰσὶ φησὶ οἱ τρόποι καὶ καταστάσιες nes S.G.
3 in prim. καὶ παροξυσμοὶ τούτων ἑκάστου τῶν πυρετῶν. δῆλον γὰρ ὅτι τὰ εἴδη καὶ τὰς διαφορὰς σημαίνει· διότι προστίθησιν αὐτίκα τὸν συνεχῆ ἄρχεσθαι μὲν ἐνίοις σφοδρότατον: καταβραχὺ δὲ ἀπολεπτύνεσθαι μέχρι κρίσεως. ἐνίοτε δὲ ἀνάπαλιν. ἐνίοτε δὲ εἶναι τρίτον τινὰ τρόπον σύνθετον ἐξ ἀμφοῖν ὅταν ταῦτα συμβαίνῃ.

πᾶσι τοῖς πυρετοῖς. ὅσοι δὲ συνεχεῖς καὶ πολυχρόνιοι καὶ ἐπὶ παντὶ ἄλλῳ τοῦ νοσήματος, ὀξέων δηλονότι καὶ χρονίων. τοὺς μὲν οὖν τρόπους τῶν νοσημάτων γινώσκομεν ἔκ τε τῆς κοινῆς φύσεως ἁπάντων, καὶ ἐκ τῆς ἰδίας ἑκάστου. ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῶν προσφερομένων. καὶ ἐκ τῆς ὅλης τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς καταστάσεως, καὶ χώρης ἑκάστης. καὶ τοῦ ἔθους καὶ διαίτης, καὶ τῶν ἐπιτηδευμάτων. καὶ ἐκ τῆς ἡλικίας, καὶ ἐκ τῶν παροξυσμῶν, καὶ τῶν διαχωρημάτων. καὶ οὔρων, καὶ ἐμέτων, καὶ ἱδρώτων. καὶ πτυσμάτων. ἔτι δὲ καὶ ῥίγους καὶ ψύξεως, καὶ βηχὸς καὶ πταρμῶν. καὶ λυγμῶν, καὶ βάλσεως. καὶ φυσῶν. καὶ αἱμοῤῥαγίας ἐκ ῥινῶν. καὶ ἐκ τῶν αἱμοῤῥοΐδων, καὶ τῶν ἀποστάσεων. περὶ ὧν ἁπάντων ἐξῆς εἰρήσεται. πλὴν ὅτι περὶ κοινῆς φύσεως ἁπάντων, καὶ τῆς ἰδίας ἑκάστου. ἔτι δὲ περὶ τῶν λόγων καὶ ἀποστάσεων καὶ ἐνυπνίων. καὶ τῶν ἔτους ὡρῶν καὶ καταστάσεων, καὶ διαχωρημάτων, καὶ τῶν οὔρων καὶ ἐμέτων, πτυσμάτων, ἱδρώτων, λυγμῶν. καὶ ἄλλων πολλῶν ἤδη εἴρηται ἐν τοῖς ἀνωτέρω. ἐκ μὲν οὖν τῶν προσφερομένων πρόγνωσις ἔσται. ἢ μοχθηρῶν ὄντων αὐτῶν. μὴ χείρω γένοιτο ὁ κάμνων, μετρίως νοσεῖ. εἰ δὲ πάντων προσηκόντως γινομένων. πρὸς τὸ μηδὲν ὀνίνασθαι σφοδρύνοιτο, μοχθηρόν. ἐγὼ γὰρ καὶ ἐκ τῶν προσφερομένων τοὺς τρόπους τῶν νοσημάτων διέγνων πολλάκις. ὅτι δὲ καὶ ἡ χώρα μέγα συντελεῖ πρὸς τὴν πρόγνωσιν διδάσκει σαφῶς αὐτός. ἐν τῷ περὶ ἀέρων καὶ ὑδάτων καὶ τόπων ἐν ᾧ δείκνυται τινὰ καθ' ἑκάστην χώραν πλεονάζει νοσήματα.

δυνατόν ἐστι στοχάζεσθαι τεχνικῶς ὁποῖοί τε εἰσί, καὶ ὁπόσοι οἱ πλεονάζοντες χυμοί.

καλοῦσι δὲ ἐπιτηδεύματα πάντα ὅσα οἱ ἄνθρωποι ἢ διὰ χρείαν, ἢ δι' ἀνάγκην πράττουσιν. οἷον τὰ περὶ τὴν γῆν ἢ τὰ γράμματα, ἢ τὴν ἰατρικὴν τέχνην, ἢ τὴν φιλοσοφίαν, ἢ τὰς ἄλλας τέχνας. καὶ πράξεις. ὁ μὲν γὰρ ἐν τῷ ἀγρῷ διητημένος ὥρᾳ θέρους ἐν ἡλίῳ ὑπαίθριος. λεπτῇ διαίτῃ χρώμενος, καὶ πόνοις μᾶλλον τὴν χολὴν πικρὰν, ἢ τὸ φλέγμα ὅσον ἐπὶ τοῦτο ἀθροίζει. ὥσπερ ἐν σκιᾷ καὶ ἀργῶς καὶ ἐμπιπλάμενος διάγων τὸν φλεγματικὸν χυμὸν μᾶλλον τῇ τῳ marg. 5. 9.

εἴρηται γὰρ ἡμῖν ἐν τοῖς περὶ κράσεων ὑπομνήμασι καὶ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς ἐπὶ πλέον. ἀρκεῖ δὲ ἐνταῦθα τοῦτο εἰπεῖν, ὅτι κατὰ τὰς ἡλικίας

οὐ σμικρὰν ὠφέλειαν ἔχομεν.

ἄλλο μὲν σημαίνει ψύξις ἐν ἀρχῇ παροξυσμοῦ· ἄλλο δὲ ἐν παραχμῇ γινομένη. καθάπερ γε καὶ εἰ διὰ παντὸς τοῦ παροξυσμοῦ παραμένοι, οὐκ ἀγαθὸν ἔσται σημεῖον. αἱ δὲ φύσαι τοῦ γένους εἰσὶ τῶν πνευμάτων περὶ ὧν ἐν τῷ προγνωστικῷ εἰρήκαμεν.

in 6um 6. διαφέρει γάρ. ὀνομάζουσι δὲ οὕτως τὰ ἐκ πολλοῦ χρόνου κατὰ τὸ
σῶμα διαμενούσας. ὅπερ αὐτὸς ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς ἐδήλωσεν εἰπών. οἱ πρεσβῦται
2 aph. 39. τῶν νέων, τὰ μὲν πλεῖστα νοσέουσιν ἧσσον. ὅσα δὲ αὐτοῖς χρόνια νοσήματα
γίνεται τὰ πολλὰ συναποθνήσκει. ὅπερ ταυτό ἐστιν, ἅπερ συντροφα καλεῖ.
ἐκεῖνα δὲ οὐκ ἐστι τοιούτου τρόπου, ἀλλὰ μᾶλλον ἐν τῇ χώρᾳ εἰωθότα
γίνεσθαι. ἃ καὶ ἐπιχώρια ἐν τῷ περὶ ἀέρων, καὶ τόπων καὶ χώρων καλεῖ.
ἐνίοτε δὲ καὶ ἐνδήμια ἀντιδιαιρῶν αὐτὰ πρὸς τὰ πάγκοινα καὶ ἐπιδήμια. περὶ
de aer. aq. loc. ἑκάστου δὲ χρόνου φησὶ προϊόντος καὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ. λέγω ἂν ὁκόσα νοσήματα παίγγονα s. g.
μέλλει τὴν πόλιν κατασχήσειν, ἢ θέρεος, ἢ χειμῶνος. καὶ πάλιν. ταῦτα
νοσήματα ἐπιχώρια αὐτοῖσιν ἐστιν. καὶ ἔτι πάγκοινον κατάσχοι νόσημα
ἐκ τῆς τῶν ὡρέων μεταβολῆς καὶ κατωτέρω πάλιν. τοῦτο μὲν τὸ νόσημα
αὐτέοισι σύντροφον ἐστι καὶ θέρεος καὶ χειμῶνος. οὐκοῦν ταυτό ἐστι τὸ συγγενικὸν καὶ τὸ σύντροφον νόσημα, ὡς εἶπον. ἀλλὰ ... ×

λύπη τινά.

β΄ αἱ δὲ χῶραι πρὸς τὰς ὥρας κακῶς διακείμεναι, τοιαῦτα τίκτουσι νοσήματα, ὁκοίῃ ἂν ὥρῃ ὁμοίαι ἔωσι, οἷον ἀνώμαλον θάλπος, ἢ ψύχος τῆς αὐτῆς ἡμέρης, ὅταν ταῦτα ποιέῃ φθινοπωρινὰ ἐν τῇ χώρῃ τὰ νοσήματα. καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσιν ὥρῃσι κατὰ τὸν λόγον.

3 aph. 4. Ὅταν φησὶν αἱ χῶραι πρὸς τὰς ὥρας κακῶς διάκεινται τοιαῦτα νοσήματα
τίκτουσιν ὁκοῖα ἂν ἡ ὥρα ᾖ. καὶ τοῦτο εἰκότως. οὐ γὰρ αἱ τῶν ὡρῶν ὀνομασίαι
αἴτια νοσημάτων. ἀλλὰ αἱ κράσεις εἰσί. ὅταν οὖν αὗται ἐξαλλάττωσιν
1° in prorrh. ἀναγκαῖον ἐστὶ καὶ τὰ νοσήματα συναλλάττειν. ἐπειδὴ γὰρ κατὰ τὸν τῆς
ἰδίας κράσεως λόγον. καὶ οὐ δι' ὀνομασίαν αἱ ὧραι τοὺς χυμοὺς αὐξάνουσι. διὰ
τοῦτο εἰ κράσις τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος μεταβάλλει, καὶ οἱ χυμοὶ εξ — ἢ s. g.

ἀνάγκης μεταβάλλονται. ὥσπερ μὲν οὖν τὴν ἰδίαν αὐτῶν κρᾶσιν διαφυλάττουσαι
αἱ ὧραι τὰς νόσους τίκτουσι, ἀνάλογον ταῖς φύσεσιν αὐτῶν. οὕτω καὶ παρὰ
2. de ais. 3 φύσιν μεταβαλλομέναις αἱ νόσοι ἕπονται. ὅταν οὖν ἀναγνῷς ἐν ἀφορισμοῖς τὰ
πλεονάζοντα κατὰ τὸ θέρος νοσήματα πυρετούς τε εἶναι συνεχεῖς, καὶ καύσους,
καὶ τριταίους πλείστους. πρῶτον μὲν αὐτὸ δεῖ τοῦτο μὴ παραχθῆναι, τὸ, ὡς θέρους
μεμνῆσθαι οὕτω παρὰ φύσιν ἔχοντος, ἀλλὰ τοῦ κατὰ τάξιν, καὶ κόσμον. ὡς γὰρ
ὁ χειμὼν ἅπαντος τοῦ ἔτους ὑγρότατος ἐστὶν καὶ ψυχρότατος, ἐναντίως δὲ αὐτῷ
τὸ θέρος, ξηρότατον δὲ καὶ θερμότατον εἶναι βούλεται. εἰ δὲ ἔμπαλιν ὁ μὲν χειμὼν
ξηρός. τὸ δὲ θέρος ὑγρὸν γίγνοιτο, οὐ κατὰ φύσιν ἔχει τὰ τῶν ὡρῶν. οὐκ-
οὖν οὐδὲ τὰ θερινὰ νοσήματα τηνικαῦτα ἐν τῷ θέρει πλεονάζει. οὐδὲ τὰ
χειμερινὰ ἐν τῷ χειμῶνι. οὐδὲ ἐαρινὰ, ἐν τῷ ἦρι. εἰ τὸ ἔαρ ἀνώμαλον εἴη,
καὶ μὴ κατὰ τάξιν. οὕτω δὲ, οὐδὲ κατὰ τὸ φθινόπωρον. μὴ γὰρ πω διὰ τὴν
προσηγορίαν τῶν ὡρῶν ὡς ἔφην ἕκαστον τῶν νοσημάτων δοκεῖ γίνεσθαι.
τοῖον ἢ τοῖον, ἀλλὰ διὰ τὴν περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος κρᾶσιν. ὡς γὰρ ἂν-
οὕτως ἔχῃ φύσεως οὕτω καὶ ἡμᾶς διατίθησιν. κατὰ τοῦτο οὖν φησὶν —
Ἱπποκράτης, ὁπόταν ἔαρ τῷ φθινοπώρῳ ὅμοιον γένοιτο, τότε φθινοπωρινὰ
νοσήματα ἔσεσθαι. ὑγρὰν μὲν δή τινα καὶ ψυχρὰν κατάστασιν ἔχειν δεῖ τὸν
χειμῶνα. θερμὴν δὲ καὶ ξηρὰν τὸ θέρος, τοῦ ἦρος ἀκριβῶς ἀμφοῖν ὄντος ἐν οὔπω nov. man. S.g.
μεταξύ. κατὰ δὲ τὸ φθινόπωρον κρύους μὲν ἕωθεν ὄντος, ἀμφὶ τὸ μέσον
τῆς ἡμέρας θάλπος ἐστὶν ἰσχυρόν: καὶ πάλιν δείλης ὀψίας εἰς κρύος γίνεται
μεταβολή. ἐὰν οὖν κατὰ τὴν ἑτέραν ὥραν τοῦ ἔτους, καὶ μὴ κατὰ τὸ φθινό-
πωρον ἀνώμαλον εἴη τὸ θάλπος καὶ ψύχος τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τότε
τὰ φθινοπωρινὰ νοσήματα προσδέχεσθαι χρή. δήλη δὲ ἡ αἰτία. ὁμολογεῖ
γὰρ αὕτη ἡ κατάστασις τῇ τοῦ φθινοπώρου. οὐκ οὖν θαυμαστὸν. εἰ τοιαῦτα ἡ nov. man. S.g.
νοσήματα ἐργάζεται. ἀλλὰ εἰ τὴν ἑαυτῶν κρᾶσιν αἱ ὧραι σώζοιντο, οὕτω
2 de aer. 3. τοιοῦτον, ὡς πρὸς τὰς ὥρας συμβήσεται. ἡ μὲν οὖν θερινὴ ὥρα θερμὴ καὶ ξηρὰ
οὖσα, τριταίων πυρετῶν εὔφορος ἔσται, καὶ ἡ χώρα θερμὴ καὶ ξηρὰ ἔσται τῆς
ὑγρᾶς καὶ ψυχρᾶς εὐφορωτέρα. ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ κάμνοντος κρᾶσις εἰς τοῦτο
συντελεῖ. εἰ δὲ καὶ διαιτηθείη θερμότερόν τε καὶ ξηρότερον, ὅπερ ἐστὶν ἐν πόνοις
μὲν πλείοσι. καὶ ταῖς ἀγρυπνίαις. καὶ φροντίσιν καὶ λύπαις. ἐδέσμασί τε —
ἐλάττωσί τε καὶ χολωδεστέροις. οὗτος ἂν χολωδέστερος αὐτὸς ἑαυτοῦ γένοιτο. ο nov. man. S.g. / ἂν χαρα nov. man. S.g.
καὶ δηλονότι θερμότερος τε καὶ ξηρότερος. τὸν αὐτὸν λόγον ἔχουσι αἱ ἄλλαι
ὧραι. οὐ γὰρ ἐν τῷ ἦρι τὸ ψύχος μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑγρὸν δυναστεύει, [ἐ s.g.] τὰ — ἦν s.g.
χειμερινὰ νοσήματα πλεονάσει. οὕτω δὲ καὶ περὶ τοῦ θέρους καὶ ἄλλων ὡρῶν. οὐ
γὰρ ὧραι, ἀλλὰ ποιότητες. τοὺς χυμοὺς, καὶ οἱ χυμοὶ τὰς ποιότητας τίκτουσι. ὁρῶμεν —
γὰρ τὴν ὀργὴν μάλιστα γίνεσθαι ἐν ᾧ χολὴ ἐπικρατεῖ. καὶ ἀνάπαλιν ἐν ᾧ ὀργὴ
ἐπικρατεῖ, ἐν τούτῳ τοὺς χολώδεις γίνεσθαι χυμούς. οὕτω καὶ φόβος, καὶ δυσθυμία
μελαγχολικὸν χυμὸν ποιεῖ. καὶ ὁ μελαγχολικὸς δὲ χυμὸς τὸν φόβον τε καὶ δυσθυ-
μίαν ἐργάζεται. περὶ δὲ τῶν λοιπῶν, ὁ αὐτὸς λόγος.

γʹ Τὰ μὲν ἀπὸ ὀσμῶν, βορβορωδῶν, ἢ ἑλωδῶν.

2. de nat. hum. 4. — Διττῶν ὄντων κατὰ γένος τῶν τὰς νόσους ἐργαζομένων αἰτίων τὰ μὲν ἔξωθεν ἐστίν· τὰ δὲ ἐξ αὐτῶν ἡμῶν ὁρμᾶται. καὶ σπάνιον μὲν τὰς ἔξωθεν βλάβας ἄλλα μόρια τῶν ἐν ἡμῖν ἐστιν. ἐνίοτε ἀσθενῆ, πρὸς δὲ τὰς ἔνδοθεν, ἀλλὰ ἐξ ἡμῶν γὰρ κατὰ πλῆθος χυμῶν, ἢ μοχθηρίαν αἱ νόσοι γίνονται. τὰ δὲ ἔξωθεν τὸ s. g.

1 in epi. epid. in praef. — ἄλλα. τὰ μὲν τῆς δυσκρασίας τινὰ ἐργάζεσθαι. τὰ δὲ ταῖς θλᾶν ἢ τέμνειν ἀδικεῖ τὰ τῶν ζώων σώματα. οὐ μὴν ἀλλὰ οὐδέν ἐστιν, ὅπερ οὐ φεύγειν δυνάμεθα πλὴν τὸν περιέχοντα ἡμᾶς ἀέρα. οὗτος γὰρ ἀμετρότερον ἢ θερμαινόμενος ἢ ψυχόμενος, ἢ ὑγρότερος γενόμενος ἢ ξηρότερος ἀλλοιοῖ καὶ τὴν ἡμετέραν φύσιν, καὶ τὴν τῶν σωμάτων συμμετρίαν, ἥπερ ὑγίεια ἐστιν, διαφθείρει. τὰς μὲν οὖν ἄλλας αἰτίας οὔτε διὰ παντὸς ἀπαντῶμεν, οὔτε διὰ ὅλην τὴν ἡμέραν. ἐν δὲ τῷ ἀέρι διαμένειν ἡμᾶς ἀεὶ χρὴ. καὶ εἰσπνεῖν αὐτόν. καὶ ἀδύνατόν ἐστι μὴ συνδιατίθεσθαι, καὶ συμμεταβάλλεσθαι τὰ σώματα τῇ ἐκείνου μεταβολῇ. δεῖ οὖν τὸν καλῶς θεραπεύοντα ἰατρὸν γινώσκειν τὸν ἄριστον ἀέρα, καὶ τὸν μοχθηρόν. ἵνα καὶ γινώσκῃ ὁποῖα ἐξ αὐτοῦ γίγνοιντο νοσήματα. ὁποῖα δὲ μὴ. καὶ ἴδῃ ποῖον ἀέρα φευκταῖον ἢ οὔ. εἴρηται δὲ ἡμῖν ἤδη περὶ τούτων ἁπάντων ἐν τῷ εἰς τὸ περὶ ἀέρων καὶ ὑδάτων καὶ τόπων καὶ χωρῶν. καὶ οἰκήσεων ὑπομνήματι. ἀλλ' ὅμως νῦν ὀλίγα κεφαλαιωδῶς ἀναμνήσεως ἕνεκεν εἰρήσεται. ὁ μὲν οὖν ἀκριβῶς καθαρὸς ἀὴρ ἄριστος εἶναι δοκεῖ. τοιοῦτος δὲ ἐστιν ὁ μήτε ἐκ λιμνῶν ἢ ἑλῶν ἀναθυμιάσεως ἐπιθολούμενος. μήτε ἐκ βαράθρου τινὸς ἐκπνεόμενος ἅπερ ἐστὶ ἃ χαρώνια καλεῖται. ταῦτα μὲν γὰρ τῷ βλάπτειν τὸν ἀέρα, καὶ τὰς νόσους ἐργάζεται. ταυτὸ τοῦτο ποιεῖ καὶ ὅστις ἐκ τινος ὀχετοῦ τῶν ἐκκαθαιρόντων μεγάλην τινὰ πόλιν ἐπιθολοῦται. μοχθηρὸς δὲ καὶ ὅστις ἔκ τινος σηπεδόνος καὶ κόπρων μιαίνεται. μοχθηρὸς δὲ καὶ γίνεται ὅστις ὀμιχλώδης ἐστίν. διὰ τὸν ποταμοῦ ἢ λίμνην γειτνιῶσαν. ὁ δὲ ἐγκοίλῳ χωρίῳ πανταχόθι ὑψηλοῖς ὄρεσι περιεχόμενος ὡς καὶ μὴ δὲ μίαν πνοὴν δέχεται πνιγώδης ἐστὶν καὶ σηπεδονώδης. ὡς δὲ τὸν ἄριστον ἀέρα ἐσπονεῖν ἐν ἅπασιν ὁμοίως χρηστόν, καὶ τοῦτο χρῆσθαι ὠφέλιμον, καὶ παιδὶ καὶ νεανίσκῳ καὶ πρεσβύτῃ. οὕτω καὶ τὸν μοχθηρὸν φυλάττεσθαι ἅπαντας δεῖ· ἐπεὶ ἁπάσας τὰς ἡλικίας λυμαίνεται. διαφέρει δὲ καὶ ἡλιούμενος ἀὴρ τοῦ ἀνηλίου καὶ σκιεροῦ. καὶ ὁ καθ' ἡμέραν τοῦ νύκτωρ ὁ μὲν γὰρ ἡλιούμενος θερμότερός τε ἐστὶ καὶ λεπτότερος. ὁ δὲ σκιερὸς παχύτερος. ὁ μὲν οὖν θερμότερος καὶ λεπτότερος εὐδιάπνευστα τὰ σώματα παρασκευάζει. ὁ δὲ ψυχρὸς καὶ παχὺς τοὐναντίον. ἔτι δὲ χείρων ἐστὶ ὁ κατὰ τὴν πόλιν τοῦ κατὰ χώραν. διόπερ ὁ κατὰ πόλιν ὁμοίως τοῖς κοίλοις τόποις θερμότερός ἐστι καὶ παχύτερος. ἥλιος γὰρ ἀδιάπνευστον ὄντα τὸν ἀέρα θερμαίνει. ἡ δὲ ἀκινησία παχύνει. τοῦτο δὲ πάσχει διότι πολλαὶ καὶ παντοδαπαὶ ἐκ τῆς πόλεως ῥύσεις εἰς αὐτὸν ἀναθυμιῶνται. ὁ δὲ ἐν ταῖς χώραις ἀὴρ λεπτὸς ὢν καὶ καθαρὸς ὀρεκτικωτέρους ἐργάζεται τοὺς ἀνθ[ρώπους]

Marginalia:
- τὸ s. g.
- εἰ s. g.
- εἰ s. g.
- φευκτέον marg.
- orib. g. col. 1. / p. de sanit. tuend. 11.
- 10 in ium epid.
- χαρώνεια marg. s. g.
- orib. ibid.
- ἐν κοίλῳ marg. s. g.
- ὅς marg. s. g.
- ἐπεὶ s. g.
- orib. g. coll. 5.
- ὁ marg. s. g.

i. n. 814. πρὸς τὰς τροφὰς καὶ εὐρυστέρους καὶ εὐαισθητικωτέρους, καὶ εὐτροφωτέρους, καὶ εὐπεπτοτέρους. δεῖ μέντοι δὴ φυλάττεσθαι τὸν ἐπὶ τοῖς κήποις ἀέρα διὰ τοὺς ὀχετοὺς, ὡς τὰ πολλὰ τοὺς ἀποπάτους ἐκκαθαίροντας εἰς τοὺς κήπους, καὶ τὴν μεγάλην —
δυσωδίαν. ἔτι δὲ τὴν ἀπὸ τῶν λαχάνων καὶ δένδρων καὶ θάμνων ἀναθυμίασιν. τε νον. μαν. 5. 9.
ὥσπερ ἀπό τε κράμβης καὶ καρύων καὶ πύξου. ὑφ' ὧν ὁμιλίαι ὁ περιέξ ἀὴρ μοχθηρὸς γίνεται. εἰκότως γοῦν ἀξιοῖ νῦν Ἱπποκράτης, δεῖν ἡμᾶς γνῶναι ὅσα ἀπὸ τῶν ὀδμέων, καὶ βορβορωδέων, καὶ ἑλωδέων γίνονται. ἃ καὶ ἐπιδημίους καὶ παντοδαπὰς νόσους τίκτειν εἰώθασι. κοινότατον μὲν γὰρ αἴτιον τῶν νοσημάτων καλεῖ τὸν ἀέρα ὁ συγγραφεὺς τοῦ δευτέρου τῆς περὶ φύσεως ἀνθρώπου πραγματείας. οὐχ ἧττον δὲ τὸ ὕδωρ, ἢ ὁ ἀὴρ σχεδὸν ποιεῖ. διὸ καὶ τὴν φύσιν καὶ τὰς ποιότητας αὐτοῦ γνωρίζειν ἡμᾶς δεῖ. καὶ γὰρ τινὰ ἐστι καθαρὰ, τινὰ δὲ βορβορώδη, τινὰ δὲ καὶ ἑλώδη. ὡς καὶ ἔνια ἁλικὰ ἢ στυπτηριώδη, ἢ χαλκανθώδη, ἢ ἄλλας ποιότητας ἔχοντα. εἴρηται δὲ διὰ πολλῶν ἐν τῷ περὶ ἀέρων καὶ ὑδάτων καὶ τόπων, καὶ ὡς τὰ πολλὰ νοσήματα ἀπὸ
v. de san. tuend. 11. τῶν μοχθηρῶν ὑδάτων καὶ τῶν ποιότητά τινα ἐχόντων ποιεῖται. χρὴ γοῦν ἀποιότατον φαίνεσθαι τὸ κάλλιστον ὕδωρ, καὶ πρὸς γεῦσιν καὶ πρὸς ὀσμήν: καὶ ἥδιστον ἅμα πίνοντι, καὶ καθαρὸν, καὶ ταχέως ὑποχωρεῖν τῶν ὑποχονδρίων. Ἱπποκράτης δὲ κουφότατον προκρίνει. διαγινώσκεται δὲ
orib. 5. collect. 3. κατὰ τὸ θερμαίνεσθαί τε καὶ ψύχεσθαι ταχέως. τοιαῦτα δὲ ἐστὶ καὶ ὅσα ὕδατα τοῦ μὲν χειμῶνος θερμὰ ἐστὶ. τοῦ δὲ θέρους ψυχρά. τὰ μὲν ὁμοίως ἔχοντα ψύξεως καὶ θερμότητος ταῖς ὥραις, κάκιστα. τοῦ μὲν γὰρ θέρους ἐπιπολῆς τῇ γῇ τὸ θερμὸν γίνεται. τοῦ δὲ χειμῶνος εἰς βάθος καταδύεται, καὶ τοῦτό μοι δοκεῖ αἴτιον εἶναι, ὅτι πᾶσαι πηγαὶ ἐκ βαθυτάτων ῥέουσι, πᾶσαι εἶναι μὲν κατὰ τὸν χειμῶνα θερμόταται. κατὰ δὲ τὸ θέρος ψυχρόταται. περὶ δὲ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων οὐ χρὴ νῦν διελθεῖν. ὅσα δὲ ἑλώδη καὶ δυσώδη,
orib. 5. coll. 3. καὶ ὅσα ποιότητας ἀτόπους ἔχει, πρὶν ἀλλοιοῦνται ἑψήσει, μὴ δεῖ προσφέρεσθαι. ἀλλοιοῦνται marg. 5. 9.
τὸ γὰρ ἑψώμενον ὕδωρ ὅλον ὁμαλῶς ἡ θερμότης κέουσα, ἐπιτήδειον εἰς διάκρισιν ἐργάζεται. ψυχομένου γὰρ τὰ μὲν γεώδη τῷ συμφύτῳ βάρει καταφερόμενα πρὸς τὸν πυθμένα τοῦ ἀγγείου παραγενήσεται. ἡμεῖς δὲ τὸ ὕδωρ ἀτρέμα ἀποχέοντες εἰς ἕτερον ἀγγεῖον, ἀβλαβῶς ἕξομεν χρῆσθαι. τὰ δὲ ἐκ
orib. 5. coll. 3. λίμνης πάντα κάκιστα. ἔχει γὰρ ὀσμὴν ἄτοπον, οἷα σεσηπότα. καὶ τοῦ μὲν θέρους θερμὰ γίνεται, τοῦ δὲ χειμῶνος ψυχρά. ὅπερ μέγιστον σημεῖον ἐστὶ τῆς τῶν ὑδάτων πονηρίας. μόνα δὲ τὰ ἐν αἰγύπτῳ ἕλη ὑγιεινὰ ἐστὶ, ὧν ἐρῶ οἶδα. ὅτι χειμῶνος μὲν οὐ σήπεται τὸ ὕδωρ, οὐ γὰρ ὑπερθερμαίνεται. φθινοπώρου δὲ πληρώσας ὁ νεῖλος τὰ ἕλη, τὸ μὲν ἐξωθεῖ τὸ παλαιόν. ἄλλο δ' αὖ τὸ νέον εἰς αὐτὸ ἀνάγει. ἐστὶ δὴ καὶ διαφορὰ τῶν ὑδάτων ἐκ τῶν βοτανῶν αὐτόθι πεφυκυιῶν καὶ ἐκ τῶν μετάλλων γινομένη. τὰ μὲν οὖν μέταλλα εἰς τὴν πόσιν εἶναι βλαβερὰ δοκεῖ. αἱ δὲ βοτάναι ὅτε μὲν βλάπτουσι, τὸ δὲ ὕδωρ. ὅτε δὲ προστιμωροῦσιν. καὶ γὰρ τὸ σίον, καὶ ἡ καλαμίνθη, καὶ τὸ ἀδίαντον, τὸ μὲν χρηστὸν ὕδωρ βλάπτουσι. τὸ δὲ πονηρὸν ἄλλως ὠφελοῦσι —

καὶ τὰ τοιαῦτα τῶν ὑδάτων γίνεται ἑψηθῆναι κρείττω. ὡς καὶ ἐκ τῶν ἄλλων βοτάνων ἄλλας ἔχειν ποιότητας δύναται. ἐξ ὧν τῷ ὕδατι φάρμακόν τι συναναμιγνυμένον γίνεται.

δ´ τὰ δὲ ἀπὸ ὑδάτων λιθιῶντα, σπληνώδεα, τὰ δὲ ἀπὸ πνευμάτων χρηστῶν τε καὶ κακῶν ἄρχονται.

10 ἐν ἐπιδ. 10 Ἡ τοῦ μοχθηροῦ ὕδατος πόσις οὐ μόνον τὴν λίθον δύναται γεννᾶν, ἀλλὰ καὶ ἐργάζεσθαι πάγκοινον νόσημα. καὶ ἱστόρηται τοῦτο γεγονὸς ἐν στρατοπέδῳ. αὐτὸς γοῦν ἐν τῷ περὶ ἀέρων, ὑδάτων καὶ τόπων, περὶ τῶν ὑδάτων οὕτω

ἱππ. περὶ ἀερ. 3. 4. 5. γράφει· ὁκόσα μὲν οὖν ἐστὶν ἑλώδεα καὶ στάσιμα καὶ λιμναῖα, ταῦτα ἀνάγκη τοῦ μὲν θέρεος εἶναι θερμὰ καὶ παχέα καὶ ὀδμὴν ἔχοντα, καὶ ἀνάγκη ἄχροά τε εἶναι καὶ πονηρὰ, καὶ χολώδεα, ἅτε οὐκ ἀπορρέοντα, ὅτε 5. 9 ἀλλὰ τοῦ τε ὀμβρίου ὕδατος ἐπιτρεφομένου ἀεὶ νέου· τοῦ τε ἡλίου καίοντος. τοῦ δὲ χειμῶνος παγετώδεα καὶ ψυχρὰ, καὶ τεθολωμένα ὑπὸ τῆς χιόνος καὶ παγετῶν· τοῖσι δὲ πίνουσιν, σπλῆνας μὲν ἀεὶ μεγάλους εἶναι, καὶ τὰς γαστέρας σκληράς τε καὶ λεπτὰς καὶ θερμάς. καὶ πάλιν· πρὸς δὲ τουτέοισιν οἱ ὕδρωπες πλεῖστοί τε γίνονται καὶ θανατωδέστατοι. καὶ πάλιν, τὰ δὲ ἀπὸ χιόνος καὶ κρυστάλλου πονηρὰ πάντα. ὁκόταν γὰρ ἅπαξ παγῇ, οὐκ ἔτι ἐς τὴν ἀρχαίαν φύσιν καθίσταται. ἀλλὰ τὸ μὲν κοῦφον, καὶ γλυκὺ ἐκκρίνεται, καὶ ἀφανίζεται. τὸ δὲ θολωδέστατον, καὶ σταθμωδέστατον, λείπεται. διὸ αὐτὰ εἶναι πονηρότατα φησίν. ἐπιφέρει γὰρ τάδε. λιθιῶσι δὲ μάλιστα οἱ αὐτοὶ καὶ ὑπὸ νεφριτίδων καὶ στραγγουρίης ἁλίσκονται καὶ ἰσχιάδων, καὶ κῆλαι γίνονται, ὅκου ὕδατα πίνουσι παντοδαπά. περὶ δὲ τῶν πνευμάτων τὸ ὕδωρ μεταβαλλόντων γράφει τάδε. τὴν μὲν γὰρ βορέης τὴν ἰσχὺν παρέχεται. τὴν δὲ ὁ νότος καὶ τῶν λοιπῶν πέρι, ὡυτὸς λόγος· οἱ μὲν οὖν λίθοι οὐ μόνον ἐξ ὑδάτων γίνονται, ἀλλὰ καὶ τῶν πολλῶν ἄλλων αἰτίων. καὶ ἐπὶ τῶν παιδίων φασί τινες τοὺς λίθους γίνεσθαι, ὅτι στενοπόρα διὰ μικρότητα τῶν ἀγγείων εἰσὶν, ὅπερ οὐκ ἀληθές. ἐχρῆν γὰρ οὕτω τοὺς ἐν τοῖς νεφροῖς λίθους μᾶλλον γίνεσθαι τοῖς παιδίοις. καὶ μὴν κατὰ κύστιν ἧς ὁ τράχηλος εὐρύς ἐστιν. ἐπὶ μὲν οὖν τῶν προσηκόντων κατὰ τὴν ἡλικίαν αἰτία τῆς τῶν λίθων γενέσεως ἐστὶν, ἡ τῶν ἐνεργειῶν ἀσθένεια, καὶ τῶν παχέων χυμῶν ἀκατεργασία. ἐπὶ δὲ τῶν παιδίων ἐχόντων τὸ πολὺ τὸ ἔμφυτον θερμὸν, καὶ τὰς ἐνεργείας ἰσχυρὰς, τὸ πάχος τῆς ὕλης κεχυμένον, εἰς τοὺς νεφροὺς ἀφικνεῖται, καὶ ῥᾳδίως εἰς τὴν κύστιν διαβαίνεται. ὅτι δὲ κύστις ψυχρά ἐστιν οὖσα νευρώδης καὶ ὀλίγαιμος, ὅτι τε ἔχει πλείστην εὐρυχωρίαν ἐντὸς αὐτῆς (οὖσα) πάλιν ἐνταῦθα, καὶ πήγνυται τὸ διελθὸν εἰς αὐτὴν πάχος, καὶ ἀρχὴν συστάσεως λαμβάνει, ὅταν πολὺ ἐν τῇ κύστει διαμένῃ.

ἀλλὰ καὶ παχὺ τὸ οὖρον ἐν τοῖς παιδίοις ἐστίν. καὶ τὸ ἀδηφάγον αὐτῶν,
καὶ τὸ μετὰ τροφὴν κινεῖσθαι παίζοντα καὶ σκιρτῶντα, αἴτιον εἶναι δύναται.
ἀλλὰ καὶ ἡ τυρῶν ἐδωδή, καὶ ἡ τοῦ γάλακτος χρῆσις, ὅπερ παχὺ τῇ
φύσει ἐστίν, πρὸς λίθων γένεσιν ἐπιτηδειοτάτη φαίνεται. ἄλλην δὲ αἰτίαν
προσθέσθαι δυνατὸν τήνδε. διὰ μὲν οὖν τὴν θερμασίαν τὴν πολλὴν
παίδων, ἡ παχεῖα ὕλη ἐξαθμίζεται, καὶ ποιεῖ τοὺς λίθους. ἐστὶν ὅταν τὴν
βαρεῖαν ὀδύνην οἱ αὐτοὶ αἰσθάνονται, καὶ ἀγνοοῦσιν ποῦ ἐστιν τὸ ἄλγημα, εἰ
καὶ ἐν τοῖς νεφροῖς γίνεσθαι φαίνεται. ἄδηλον γάρ. εἰ κατὰ τὸ κῶλον, εἰ
καὶ τοὺς νεφροὺς συνέστη, καὶ ἐνίοτε λίθος τὴν ὀδύνην ἐργαζόμενος ἐκκριθεὶς
μόνος ὁρᾶται. ἐνίοτε δὲ μεθ' αἵματος ἅμα αὐτῷ συνεκθρυφθέντος ξυσθέντων
δηλονότι τῶν σωμάτων οὓς διεξῆλθεν, καὶ μᾶλλον εἰ τραχύτητα ὁ
λίθος ἔχει. μετὰ ταῦτα δὲ τὰ οὖρα ψαμμώδεις ὑποστάσεις ἔχουσι. εἰ
δὲ τὸ κῶλον πάσχει. οὔτε ψάμμος, οὔτε λίθος, οὔθ' αἷμα εὑρεθήσεται. χυμὸς
δέ τις ὃν ὑαλώδη ἐκάλουν οἱ κατὰ πραξαγόραν. ὃς ὑάλῳ κεχυμένῳ
προσέοικεν τὴν χροιὰν καὶ τὴν σύστασιν. ἐπεὶ δὲ ὁ σπλὴν τὸ παχὺ, καὶ
ἰλυῶδες ἕλκειν ἔμελλε. διὰ τοῦτο τὸ μελαγχολικὸν περίττωμα, τῷ βάρει
καταφερόμενον εἰς αὐτὸν ῥέπει· καὶ τινὰ οἷον στόμαχον ἡ φύσις ἐκ τῶν
σιμῶν αὐτοῦ μερῶν ἀποφύσασα, φλεβῶδες ἀγγεῖον ἐπὶ τὰς πύλας
ἐξέτεινεν. ὥστε μηδὲν μεῖον εἶναι πρός γε τὴν τοῦ ἥπατος κάθαρσιν.
ἢ καὶ πλησίον αὐτοῦ τεταγμένος ὁ σπλὴν ἦν. ἔστι γὰρ οἷον ἰλὺς τις σώματος,
οἷα καὶ τοῖς παχέσι οἴνοις καθισταμένοις ὑφίστασθαι πέφυκεν, ἣν τρύγα
καλοῦσιν. εἰ μὲν αὕτη χρονίζει ἐν τῷ σώματι, καὶ οὐκ ἐκκρίνεται κατά τινα
τῶν αἰσθητῶν ὀχετῶν· μήτε κατὰ τὸ ἄδηλον, ἀλλὰ μεταβάλλεταί τε καὶ
σήπεται ἀκριβῶς, μέλαινα γίνεται χολή. πρὶν δὲ γεννηθῆναι ταύτην,
ὁ σπλὴν ἕλκει τὴν οἷον τρύγα τοῦ αἵματος ἐκκαθαίρων τὸ ἧπαρ. καὶ
αὐτὸς ὁ σπλὴν τούτῳ τῷ μελαγχολικῷ χυμῷ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ τροφὴν
καταχρῆται. ὅταν μὲν οὖν μὴ ἐκκαθαίρῃ καλῶς ὁ σπλὴν καὶ τὸ αἷμα
ἔχει πολλὴν ἰλὺν, τηνικαῦτα ὑποχωρεῖ τὰ καλούμενα μέλανα, καὶ
ἄλλα πολλὰ πάθη ἕπονται. καὶ τοῦ χρόνου προϊόντος τὰ σπληνώδη
ὀνομαζόμενα. καὶ γὰρ σπληνικοί εἰσιν οἷς φλεγμαίνονται μὲν οἱ σπλῆνες,
οὐκ ἀποκαθίστανται δὲ εἰς τὸ κατὰ φύσιν. οὐδὲ ἀποφλεγμαίνουσιν, ἀλλ' αὐτοῖς
παραμένει ἡ σκληρία, καὶ ἡ φυσικὴ χροὰ τοῦ σώματος ἀλλάσσεται. ἔχουσι
δὲ οὗτοι τὸν σπλῆνα τῇ φύσει ἀσθενῆ. ἔστι δὲ καὶ ἐσκιρρωμένος, ἢ ὠγκωμένος,
ἢ φλεγμαίνων. ἐπεὶ δὴ δὲ εἶπεν ἁπλῶς τὰ σπληνώδεα, εἰκότως
ζήτησις ἐστίν, ὁποῖα πάθη σημαίνει. ἰστέον δὲ ὅτι πάντα νοεῖσθαι
ἐνταῦθα χρή. ὥσπερ ἐκ τῶν μοχθηρῶν ὑδάτων γίνεται, καὶ ὅσα ἐκ
τῆς νόσου αὐτοῦ τε καὶ παντοίων χρήσεων. ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν αἰτίων
τε καὶ προφάσεων. καὶ ὅσα ἐκ τῶν σπληνωδῶν γίνονται, ὡς οἱ ὕδρωπες

Margin notes (left): 3 aph. 26. / 1 ep. 6. 4. / 2 de loc. affect. 4. / 4 de us. part. 4. / 6 aph. 21. / defin. med. / 2. de nat. hum. 4. / 3. in prorrh. 33.

Margin notes (right): ὀξύτητα marg. S. G. / αἵματος S. G. / οἱ S. G. / αὐτῶν non man. S. G.

αἱ χῶλαι, αἱ λιθιάσεις, ὁ ἴκτερος, καὶ τὰ τοιαῦτα. ἔτι δὲ καὶ σκίῤῥοι καὶ φλεγμοναὶ, καὶ ὅλως αἱ ἐμφράξεις τε καὶ συντάξεις, ὅ δὲ ἐπιφέρει, τὰ δὲ ἀπὸ πνευμάτων χρηστῶν τε καὶ κακῶν ἔρχονται, τοιαύτην ἔχει τὴν ἔννοιαν. εἶναι νοσήματα τινὰ, ἅπερ ἐκ τῶν ἀνέμων τινῶν τὴν ἀρχὴν λαμβάνει. τινὲς δὲ εἰσὶν οἱ ἀγαθοὶ ἢ κακοὶ ἄνεμοι, αὐτὸς προϊὼν λέξει. πλὴν ὅτι ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς εἶπε πολλὰ καὶ ἐν τοῖς ἐπιδημιῶν βιβλίοις οὐκ ὀλίγα διῆλθεν. ἄλλοι δὲ φασὶν, τὸ ὄνομα τῶν πνευμάτων, ἐνταῦθα μὴ τοὺς ἀνέμους σημαίνειν, ἀλλὰ τὸν ἀέρα, ὃν εἰσπνέομεν καὶ ἐκπνέομεν. καθ' ὃ σημαινόμενον λέλεκται ὑφ' Ἱπποκράτους τὰς νόσους γίνεσθαι, τὰς μὲν ἀπὸ διαιτημάτων, τὰς δὲ ἀπὸ τοῦ πνεύματος, ὃ εἰσαγόμενοι ζῶμεν. διότι πολλάκις κατὰ τὴν εἰσπνοὴν ἡ βλάβη γίνεται. καθάπερ ἐν τοῖς χαρωνίοις ὀνομαζομένοις χωρίοις. τοῦτο δὲ ἐμοὶ μὲν οὐ δοκεῖ. εἴρηται γὰρ περὶ τοῦ ἀέρος ἐπάνω. νῦν δὲ σαφῶς προστίθησι τὸ ἀπὸ τῶν ὑδάτων ἐν ἀρχῇ. ἔστι μέντοι ἀληθὴς ἡ ἔννοια.

ε´ ὥρης δὲ οἷαι ἔσονται νοῦσοι καὶ καταστάσιες ἐκ τῶνδε. ἢν αἱ ὧραι ὡραίως καὶ εὐτάκτως, εὐκρινέας νούσους ποιέουσιν. αἱ δ' ἐπιχώριοι τῇσιν ὥρῃσιν νοῦσοι, δηλοῦσι τοὺς τρόπους.

Τὰ οἰκεῖα στοιχεῖα τῶν καταστάσεων ἐδιδάχθη μὲν ἡμῖν, καὶ ἔλεγεν Ἱπποκράτης ἐν τῷ περὶ ὑδάτων καὶ τόπων καὶ ἀέρων. διαφέρουσι γὰρ αἱ ὧραι τοῦ ἔτους ταῖς ποιότησιν, ὡς τῇ ὑγρότητι καὶ θερμότητι, καὶ ψυχρότητι, καὶ ξηρότητι. ἐν δὲ τῷ ἦρι κρατεῖν οὐδέτερον κατ' οὐδετέρου ἀντίθεσιν. οὔτε τὸ ξηρὸν τοῦ ὑγροῦ, οὔτε τὸ θερμὸν τοῦ ψυχροῦ. ἀλλ' ἔστιν ὁμοιότης τῶν ὡρῶν ἁπασῶν ὅλης τῆς ἡμέρας, ὡς πρὸς τὴν νύκτα μὴ δὲ μία μεγάλη μεταλλαγὴ εἴη ἐν αὐτοῖς. κατὰ δὲ τὸ φθινόπωρον ἕωθεν ψύχος περὶ μέσην τὴν ἡμέραν θάλπος. ἐπὶ δὲ τῇ ἑσπέρᾳ πάλιν ψύχος τυγχάνει γεγονός. ὅμως δὲ ἐν αὐτῷ ἐπικρατεῖ τὸ μὲν ξηρὸν τοῦ ὑγροῦ, καὶ τὸ ψυχρὸν τοῦ θερμοῦ. αὕτη μὲν ἐστὶ κατάστασις τῶν ὡρῶν, κατὰ τάξιν, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐν τοῖς ἔτεσι γινομένη. τὴν δὲ μεταβολὴν ὅπερ καταβραχὺ ποιεῖται. μόγις διὰ παντὸς τοῦ χρόνου οἱ ἄνδρες αἰσθάνονται. εἰ δὲ γένηται κατὰ μείζονα, τότε οὐ δὲ ὡραίως, οὐ δὲ εὐτάκτως αἱ ὧραι προΐουσι. τινὲς γὰρ αἱ δυνάμεις εἰσὶ τῶν εἰρημένων ποιοτήτων ὑγρότητος καὶ ξηρότητος, θερμότητος καὶ ψυχρότητος. διδάσκει αὐτὸς Ἱπποκράτης. ἐν ἀφορισμοῖς λέγων. τῶν δὲ καταστάσεων τοῦ ἐνιαυτοῦ, τὸ μὲν ὅλον οἱ αὐχμοὶ τῶν ἐπομβρίων εἰσὶν ὑγιεινότεροι. καὶ ἧσσον θανατώδεες. νοσήματα δὲ ἐν ταῖς ἐπομβρίαις ὡς τὰ πολλὰ γίνονται πυρετοί τε μακροὶ, καὶ κοιλίης ῥύσις, καὶ σηπεδόνες, ἐπίληπτοι, καὶ ἀπόπληκτοι. καὶ κυνάγχαι. ἐν δὲ τοῖς αὐχμοῖσι φθινώδεες ὀφθαλμίαι, ἀρθρίτιδες, στραγγουρίαι. καὶ ταῦτα μὲν εἶπε περὶ τῆς καθ' ὑγρότητα καὶ ξηρότητα διαφορᾶς. περὶ δὲ τῆς κατὰ θερμότητα καὶ ψυχρότητα λεγομένων ἔγραψε περὶ τῶν βορείων τε καὶ νοτίων καταστάσεων. περὶ ὧν μετ' ὀλίγον

Margin notes (left): 2. de nat. hum. 2. — 3. aph. 8. — 1° in ep. fum. — 3. aph. 14.

Margin notes (right): ἐμφράξεις … s.g. — εἰ s.g. — ἐδιδάχθημεν s.g. — ἐδείχθη γὰρ ὁ χειμὼν ὑγρότητι καὶ ψυχρότητι τὰς ἄλλας ὑπερβάλλειν. τὸ θέρος δὲ θερμότητι καὶ ξηρότητι. mar. s.g. — ἥπερ s.g.

ῥυθμίζεται. νῦν δὲ χρὴ ἡμᾶς διδαχθέντας τὰς πρώτας δυνάμεις τῶν καταστάσεων, ὅτι περὶ πασῶν καταστάσεων τῶν γενομένων ὁδῷ καὶ τάξει προϊόντας, ὁποῖά τε γίνεται νοσήματα εὑρίσκειν, καὶ ὅπως αὐτὰ κωλυτέον ἐστὶν, ἢ συστάντα θεραπευτέον. οὐ δεῖ δὲ ἀμελεῖν τῆς χώρας ἐν τούτοις· ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ συνεν-δείκνυταί τι πρὸς τὴν τῶν νοσημάτων πρόγνωσιν. ὥσπερ ἥ τε φύσις ἑκάστου καὶ ἡ ἡλικία καὶ τὸ ἐπιτήδευμα, καὶ ἡ δίαιτα· τὰ μὲν γὰρ ὑγρὰ καὶ ψυχρὰ τῇ φύσει, καὶ κατὰ τὰς ἔξωθεν περιστάσεις. ῥᾷον ἁλίσκεται τοῖς ὑπὸ τῆς ὑγρᾶς καὶ ψυχρᾶς καταστάσεως ἐσομένοις νοσήμασι· τὰ δ' ἐναντία δυσχερέστερον. ἐὰν μὲν οὖν πᾶσαι αἱ τοῦ ἔτους ὧραι τὴν ἰδίαν φύσιν φυλάττωντο, αἱ νόσοι γενήσονται εὐκρινέσταται, ἢν δὲ μὴ, δύσκριτοι. τουτέστι κακόκριτοι. τῶν γὰρ δυοῖν ἕτερον συμ-βήσεται· ἢ μετὰ κινδυνωδῶν συμπτωμάτων τὰς κρίσεις γίνεσθαι, ἢ ὀλεθρίους· ἢ καὶ τὸ τρίτον ὑποστροφὰς ποιεῖσθαι. περὶ δὲ τῶν ἐπιχωρίων ἔχεις παρ' αὐτοῦ. *

λῆψις.

ϛ' ὅτι δ' ἂν ἐξαλλάξῃ ἡ ὥρη ὅμοια ἢ ἀνόμοια ἔσται τὰ νοσήματα, οἷα ἐν τῇ ὥρῃ ταύτῃ γίνεται. ἢν δὲ ὁμοίως ἄγῃ ἡ τοιουτό τροπή. καὶ ἐπὶ τοῦτο ἡλικίᾳ, οἷον ἴκτερον φθινοπωρινόν. ψύχεα γὰρ ἐκ θαλπέων, καὶ θάλπος ἐκ ψύχεος.

Πῶς ἐξαλλάττονται αἱ τοῦ ἐνιαυτοῦ ὧραι, σαφῶς ἐδίδαξεν αὐτὸς ἐν τῷ περὶ ὑδάτων, ἀέρων καὶ τόπων. ἔτι δὲ καὶ ἐν τοῖς τῶν ἐπιδημιῶν βιβλίοις. καὶ οὐχ ἥκιστα ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς. ὡς ἔνθα φησίν· ὅταν μὲν ὁ χειμὼν αὐχμηρὸς καὶ βόρειος γένηται. τὸ δὲ ἔαρ, ἔπομβρον

1° in ... ep. 10. καὶ νότιον κατὰ τὸ θέρος ἔσονται πυρετοὶ ὀξεῖς, καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ δυσεντερίαι: καὶ πάλιν, ἢ μὲν ὁ χειμὼν ἔπομβρος καὶ νότιος γένηται· τὸ δὲ ἔαρ αὐχμηρὸν, καὶ χειμέριον, αἱ μὲν γυναῖκες ἦσιν οἱ τόκοι πρὸς τὸ ἔαρ ἐκ πάσης προφάσιος ἐκτιτρώσκουσι, καὶ ἐν τῷ τῶν ἐπιδημιῶν ὧδε· γενομένης δὲ τῆς ἀγωγῆς ὅλης ἐπὶ τὰ νότια, καὶ μετὰ αὐχμῶν, καὶ πάλιν· γενομένου δὲ τοῦ ἔτεος ὅλου ψυχροῦ καὶ ὑγροῦ καὶ βορείου. ἄλλην δὲ πάνυ ἀνώμαλον κατάστασιν ἐπὶ τούτοις γράφει, ἐν ἀρχῇ μὲν ψυχρὰν καὶ ὑγρὰν, ἐφεξῆς δὲ νότιον ἅμα ἀμετρίαις ὑετῶν ἀπὸ τῆς ἰσημερίας τῆς φθινο-πωρινῆς ἄχρι δύσεως τῶν πλειάδων. εἶθ' ἐφεξῆς ψυχρὰν καὶ ξηρὰν ἅμα πνεύμασι βορείοις μεγίστοις, ὅλῳ σχεδὸν τῷ χειμῶνι. ἔπειτα δὲ ψυχρὰν καὶ ξηρὰν ἄχρι κυνὸς ἐπιτολῆς. ἐντεῦθεν δὲ καύματα μεγάλα μέχρις ἀρκτούρου. καθ' ὃν ὕδατα νότια μέχρι τῆς ἰσημερίας. φησὶ δὲ ἐπικεκρατηκέναι ἐν αὐτῇ τὸ ψυχρὸν καὶ ξηρόν. ἄλλας δὲ πολλὰς ἀνωμάλους καταστάσεις, τεθειμένας ἐν τοῖς τῶν ἐπιδημιῶν βιβλίοις ἐστὶν εὑρεῖν. περὶ ὧν οὐ χρὴ ἐν τῷ νῦν λέγειν. ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς εἶπε, τὰς μεταβολὰς τῶν ὡρῶν μάλιστα τὰς νόσους τίκτειν. καὶ προστίθησι μεγάλας μεταβολὰς,

ἢ ψύξεως, ἢ θάλψεως, καὶ τἄλλα κατὰ λόγον τοῦτο ποιεῖν. προστίθησι δὲ
γράφει καὶ τάδε, ἅπερ καὶ ἄνωθεν εἴρηται. ἐν τῇσιν ὥρῃσιν. ὅταν τῆς αὐτῆς
ἡμέρης, ὅτε μὲν θάλπος, ὅτε ψύχος ποιέῃ, φθινοπωρινὰ τὰ νοσήματα
προσδέχεσθαι χρή. κατὰ δὲ τὸ παρὸν φησὶ κατὰ τὰς μεταβολὰς τῶν ὡρῶν,
ἢ ὅμοια, ἢ ἀνόμοια γίνεσθαι νοσήματα. ἔχειν γὰρ ὅμοια, ὡς πρὸς τὴν
ὥραν. ἀνόμοια δὲ, διὰ τὴν ἀνωμαλίαν τε καὶ ἀναλλαγὴν αὐτοῖς δὲ τὸ
παράδειγμα τῆς ἐξαλλαγῆς ἔθηκε τὸν ἴκτερον φθινοπωρινόν. δῆλον γὰρ
ἐστὶν ἴκτερον ἐκ τῶν θερινῶν εἶναι νοσημάτων. εἰ οὖν τοιοῦτον τὸ φθινό- vexpurg. 34.
πωρον εἴη, ὡς ἀναλογεῖν τῷ θέρει, ἔσται ἐν αὐτῷ τὰ θερινὰ νοσήματα.
1° in 3um ἔκγονος γάρ ἐστι τῆς χολῆς τῆς ὠχρᾶς, ἣν ἐν τῷ θέρει ἀκμάζειν ἴσμεν.
γίνεται μὲν γάρ ποτε τῆς χολῆς ταύτης ἀνάχυσις εἰς ὅλον τὸ σῶμα λόγῳ
κρίσεως. ὡς ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς αὐτοῖς φησίν. ἴκτερος πρὸ ἑβδόμης κακόν.
αἴτιον δὲ τοῦ κακοῦ. ὅτι ἡ τοιαύτη σημαίνει, κωλύεσθαι τὴν χολὴν ἐκκα-
4. aph. 61. θαίρεσθαι τοῦ ἥπατος, καὶ κενοῦσθαι διὰ τῆς γαστρὸς, ἐμφραττομένου δηλονότι,
ἢ φλεγμαίνοντος αὐτοῦ. γίνεται δὲ καὶ τοῦτο τὸ σύμπτωμα κακοπραγοῦντος
τοῦ σπλάγχνου, ἤτοι διὰ σκίρρον, ἢ φλεγμονὴν, ἢ καὶ ἔμφραξιν. ὧν τὰ δύο
5. de loc. aff. 4. τελευταῖα δύναται, γίνεσθαι ἐξαίφνης. ἐστὶν ὅτε καὶ ἄλλη διάθεσις, πλὴν
ἡ τοῦ ἥπατος τὸ πάθος ἐργάζεται. ὁρᾶται γὰρ καὶ χωρὶς κρίσεως καὶ
μηδὲν ὅλως πεπονθότος τοῦ ἥπατος ἐκχολούμενον ἐνίοτε τὸ αἷμα
com. jul. 8. κατά τινα διαφθορὰν ἀλλόκοτον, ὁποίαν καὶ αἱ τῶν θηρίων δήξεις ποιοῦσι.
ἃς ἡμεῖς τῇ πόσει τῆς θηριακῆς ἀντιδότου θεραπεύειν εἰώθαμεν. ὡς καὶ τὰς
ἄλλας τῷ χολαγωγῷ φαρμάκῳ καθάρσει.

ζ' Καὶ ἢν τὸ θερινὸν χολῶδες γένηται, καὶ αὐξηθὲν ἐγκαταλειφθῇ, καὶ
ὑποσπλήνιοι.

Ἐν τῷ θέρει αὔξεται ἡ χολὴ διὰ τὸ παρὰ φύσιν ἐκθερμαίνεσθαι τὸ σῶμα
1° de nat. hum. 34. κατὰ τὴν ὥραν τὴν θερινήν. τοῦτο γὰρ ἔγραψεν αὐτὸς ἐν τῷ περὶ φύσεως
ἀνθρώπου. τοῦ δὲ θέρεος φησὶ τότε αἷμα ἰσχύει, ἔτι, καὶ ἡ χολὴ αἴρεται ἐν τῷ
σώματι. καὶ παρατείνει ἐς τὸ φθινόπωρον. ἐν δὲ τῷ φθινοπώρῳ τὸ μὲν
αἷμα ὀλίγον γίνεται. ἐναντίον γὰρ αὐτέῳ τὸ φθινόπωρον τῇ φύσει ἐστίν. ἡ
δὲ χολὴ τὴν θερίην κατέχει τὸ σῶμα, καὶ τὸ φθινόπωρον. ἐὰν μὲν οὖν
ἡ χολὴ αὐξηθεῖσα κατὰ τὸ θέρος ἐγκαταλειφθῇ ἐν τῷ φθινοπώρῳ, τότε
τὰ νοσήματα ἐκ τῆς χολῆς γενήσεται. καὶ οὐδὲν κωλύσει τὴν γένεσιν
αὐτῶν ἡ ὥρα τοῦ ἔτους. ἐπειδὴ γὰρ μεταβέβληται ἡ κατάστασις, οὐ θαυμαστὸν
καὶ τὰ τῶν ἄλλων ὡρῶν νοσήματα ἐν ἐκείνῃ γενέσθαι κάλλων 5.9.

η' Ὅταν οὖν καὶ ὁ ἦρ οὕτως ἀγάγῃ, καὶ ἦρος γίνονται ἴκτεροι. ἐγγυτάτω γὰρ

αὕτη ἡ κίνησις τῇ ὥρῃ κατὰ τοῦτο τὸ εἶδος ἐστιν.

Ὥσπερ ἐν τῷ φθινοπώρῳ γίνεται θερινὰ πάθη, ὅταν ἡ φθινοπωρινὴ ὥρα ἐοικυῖα εἴη τῇ θερινῇ. οὕτω καὶ εἰ τοῦ ἔαρος ἀγωγὴ ὁμοία ᾖ τῇ τοῦ θέρους, συμβήσεται τὸ αὐτό. ὁ γοῦν ἴκτερος ἐκ τῆς χολῆς ἢ ὠχρᾶς ἢ ξανθῆς γινόμενος ὅπερ κατὰ τὸ θέρος πλεονάζει, γενήσεται καὶ ἐν τῷ ἔαρι, εἴπερ αὕτη ἡ ὥρα τὴν τοῦ θέρους φύσιν φυλάττῃ. τοῦ μὲν γὰρ ἦρος τὸ αἷμα αὔξεται. καὶ εἰ τὸ σῶμα παρὰ φύσιν θερμαίνηται, τὴν χολὴν ἀθροίζει. ἐξ ὧν τὰ θερινὰ νοσήματα συνίσαται, φησὶ γὰρ εἶναι τὴν κίνησιν ταύτην ἐγγυτάτω τῇ ὥρῃ, τῇ θερινῇ δηλονότι. ἔστι γὰρ ἐν τῷ ἀμφοῖν μεταξὺ τοῦ τε ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου τὸ θέρος, καὶ τοῦ ἦρος λήγοντος, ἡ ἀρχὴ τοῦ θέρους. συνίσανται s.g.

θ΄ Ὅταν δὲ τὸ θέρος γένηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶτες ἐν τοῖσι πυρετοῖσι. καὶ εὔτροποι, καὶ οὐ κατόξεες, οὔτε κατάξηροι γλώσσῃσιν.

Εἴρηται ἤδη, ὅτι αἱ κράσεις τῶν ὡρῶν, καὶ αἱ προσηγορίαι αὐτῶν αἰτίαι εἰσὶ
3. aph. 8. τῶν νοσημάτων. ὅταν γὰρ αἱ ὧραι τὴν ἰδίαν φύσιν φυλάττωσιν. τότε κατὰ τὰς ὥρας καὶ εὐσταθέες, ὡς αὐτὸς ἐν ἀφορισμοῖς ἔλεγεν, καὶ προσηκόντως αἱ νόσοι γίνονται. ὅταν δὲ αὗται μεταπέσωσι καὶ τὰ νοσήματα ἐξ ἀνάγκης συμμεταπίπτει. ἐπειδὴ τῇ τῆς ὥρας καταστάσει ἕπεται. ὥσπερ οὖν εἶπεν, ὅταν τὸ ἔαρ ἐστὶ τῷ θέρει ὅμοιον προσδεκτέον εἶναι τὰ θερινὰ
3. aph. 6. νοσήματα. οὕτω καὶ νῦν, εἰ τὸ θέρος γένηται ὅμοιον τῷ ἦρι προσδέχεσθαι χρὴ πολλοὺς ἱδρῶτας ἐν τοῖς πυρετοῖς. τὸ γὰρ ἔαρ θερμὸν καὶ ὑγρὸν ἐστὶ οὐ κρατεῖ δὲ οὐδέτερον ἐν αὐτῷ κατὰ ἀντίθεσιν τινά, οὔτε τοῦ ξηροῦ τὸ ὑγρόν, οὔτε τοῦ θερμοῦ τὸ ψυχρόν. καὶ ἕτερον μὲν τούτων τουτέστι τὸ θερμόν, ἐν τῷ θέρει ἐστίν. τὸ δ' ἕτερον ἐν τῷ χειμῶνι, λέγω δὴ τὸ ὑγρόν. ἱδρῶτες δὲ πολλοὶ οὐ δύνανται γίνεσθαι, εἰ μὴ θερμὸν ᾖ τὸ περιέχον. ὅπερ κοινὸν τῷ τε ἦρι καὶ τῷ θέρει εἶναι δοκεῖ διαφερόντως. περιέχον s.g.
δέ. καὶ εἰ μὴ ὑγρότης τις ἐν τῷ σώματι περιττεύῃ, ὅπερ ἀλλότριον ἐστὶ τῆς τοῦ θέρους φύσεως. κοινὸν δὲ καὶ τῷ ἦρι καὶ τῷ χειμῶνι. ὥστε κατὰ τὸν λόγον ἐν τῇ ὁμοίᾳ τῷ ἦρι θερινῇ καταστάσει πολλοὶ ἱδρῶτες γίνονται. τὸ γὰρ κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν προϊὸν θέρος, ὃ ἱκανῶς αὐχμηρὸν εἴωθεν εἶναι. διαφορεῖ τὰς ὑγρότητας περιττάς, τὰς ἐν τῷ χειμῶνι τε καὶ ἦρι συναθροιζομένας. τὸ δὲ ἦρι ὅμοιον, διὰ μὲν τὴν θερμασίαν ἕλκει πρὸς τὰ ἔξωθεν. διὰ δὲ τὴν πολλὴν ὑγρότητα, τὴν ἐπιπλέον ἐγκαταληφθεῖσαν, οὐ δύναται τὸ ἐλκισθὲν ἀπαρτιλῶς διαφορεῖν. ὅθεν ἕπεσθαι δοκεῖ, ὅτι τὸ ὑγρὸν ἅπαν ἐκκρινόμενον περὶ τὸ θέρος ἐν ταῖς τῶν νόσων κρίσεσι πολλοὺς ἱδρῶτας ποιεῖ, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, οὔτε κατοξεῖς αἱ νόσοι, αἳ ἄλλως ὀξεῖς εἶναι ἀναγκάζονται. οὔτε τὴν γλῶτταν ξηρὰν ἐργάζονται. οὐ γὰρ ἐστὶ σφοδρὰ θερμασία τις ἀνάλογον τῷ θέρει, ἐπεὶ αὐτὸ οὐ τὴν ἰδίαν, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἦρος φύσιν φυλάττει. οὐκ οὖν καλὰ καί,
περιττεύῃ s.g.

ὅτε καταξηραίνῃ τὴν ὅλην ὥσπερ τὸ θερινὸν θάλπος, ὅσπερ καὶ ἄνευ πυρετοῦ τὴν γλῶτταν ξηραίνῃ.

ι' ὅταν δὲ χειμέριον γένηται ἦρ, καὶ ὀπισθοχειμῶν, χειμεριναὶ καὶ αἱ νόσοι καὶ βηχώδεες, καὶ περιπνευμονικαὶ καὶ κυναγχικαί.

Εἰκότως εἶπε τὰς χειμερινὰς νόσους, κατὰ τὸ ἔαρ ἔσεσθαι, εἰ αὐτὸ χειμερινὸν εἴη. τὸν γὰρ αὐτὸν λόγον ἔχει, καὶ περὶ τῶν ἄλλων ὡρῶν ὡς ὁποία ἦν ἡ μεταβολή, τοιαῦτα καὶ νοσήματα γένοιτο. τοῦ δὲ χειμῶνος γίνεσθαι εἴωθεν τάδε, πλευρίτιδες, περιπνευμονίαι, κόρυζαι, βράγχοι, βῆχες, καὶ ἄλλα πολλά. εἰ μὲν οὖν χειμέριον γένηται
3. aph. 23. τὸ ἦρ, εἰκότως αἱ χειμεριναὶ νόσοι γενήσονται. τοῦ χειμῶνος γὰρ περιπνευμονίαι τε καὶ πλευρίτιδες συνίστανται διὰ τὸ ψῦχος βλαπτομένων τῶν ἀναπνευστικῶν — ὀργάνων. καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν αἱ βῆχες καὶ οἱ πόνοι τῶν πλευρῶν, καὶ κόρυζαι, καὶ βράγχοι γίνονται. ἔχει γὰρ ἡ ψύξις τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα — βλάπτει ἐνταῦθα τὴν κεφαλήν. λέγει δὲ κυνάγχας τότε γίνεσθαι, εἰ καὶ φθινοπωρινὸν νόσημα ᾖ. ἀλλὰ καὶ τοῦ ἦρος εἶναι δοκεῖ. ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς καταριθμεῖ. τοῦ Λ δὲ 5.9. Λ καὶ 5.9.
μὲν ἦρος φησὶ τὰ μανικὰ καὶ τὰ μελαγχολικά, καὶ τὰ ἐπιληπτικά, καὶ αἱμάτων
3. aph. 22. ῥύσιες καὶ κυνάγχαι, καὶ κόρυζαι, καὶ τὰ λοιπά. ὡς κυνάγχας μὲν κατὰ τὸ φθινόπωρον γίνεσθαι ἐκ τῶν χολωδῶν χυμῶν κατασκηπτόντων εἰς τὴν φάρυγγα. κατὰ δὲ τὸ ἔαρ ἐπὶ τοῖς φλεγματωδεστέροις τοῖς χυμοῖς συνίστασθαι· τοῦ πλήθους
3. aph. 16. τῶν περιττωμάτων ἀνελθόντος εἰς φάρυγγα. ἢ τῶν ἐκ κεφαλῆς ῥευμάτων ἐν φάρυγγι στηριχθέντων.

ια' Ὅσαι φθινοπώρου, ἦν μὴ ἐν ὥρῃ, καὶ ἐξαίφνης χειμάσῃ, μὴ συνεχῶς, καὶ 5.9.
τοιαύτας νόσους ποιεῖ διὰ τὸ μὴ ἐν ὥρῃ ἦρχθαι. ἀλλὰ ἀνώμαλα γίνεσθαι. διόπερ καὶ αἱ ὧραι ἄκριτοι τε καὶ ἀκατάστατοι γίνονται. ὥσπερ καὶ αἱ νόσοι ἐὰν
προσχειμγνύονται, ἢ προεκκρίνονται. ἢ ἐγκαταλείπονται. φιλοπόστροφοι γὰρ καὶ ὧραι γίνονται. ὥσπερ αἱ οὕτω νοσοποιοῦσαι. ω nov mon. 5.9.

2 in ep. 10. Ἀρχὴν λαμβάνει τὸ φθινόπωρον ἀπὸ τῆς τοῦ ἀρκτούρου ἐπιτολῆς, ἡ γίνεται
1 in prim. epid. πρὸ τῆς φθινοπωρινῆς ἰσημερίας. ὥσπερ καὶ ἡ ἀρχὴ μὲν τοῦ ἦρος εἶναι δοκεῖ, ἡ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἰσημερία. τελευτὴ δέ, τῶν πλειάδων ἐπιτολή. ἴσμεν δὲ καὶ ταύτην εἶναι τὴν ἀρχὴν τοῦ θέρους, ὡς καὶ τοῦ θέρους τελευτήν, καὶ ἀρχὴν τοῦ φθινοπώρου ἐπιτολὴν τοῦ ἀρκτούρου. προλαμβάνουσαν τὴν φθινοπωρινὴν ἰσημερίαν ἡμέραις ὡς δώδεκα. ἤδη δὲ καὶ ἡ τῶν πλειάδων δύσις ἐστίν, ἀρχὴ τοῦ χειμῶνος καὶ τοῦ φθινοπώρου τελευτή. ἐὰν οὖν τὸ — φθινόπωρον μὴ ἐν ὥρῃ τελέσει οὐ κατὰ καιρόν, ἀλλὰ ἐξαίφνης χειμάσῃ, ἤγουν πρὸς τὸν χειμῶνα τρέπηται. καὶ τὴν τοῦ χειμῶνος κατάστασιν λάβῃ, τότε αἱ φθινοπωριναὶ νόσοι οὐ συνεχῶς ποιοῦνται. αἴτιον ὅτι μὴ ἐν ὥρᾳ ἦρχθαι.

μήτε κατὰ καιρόν. ὥσπερ δὲ αὐτὸς γράφει ἐν τῷ πρώτῳ τῶν ἐπιδημιῶν. ἐν θάσῳ
πρωὶ τοῦ φθινοπώρου χειμῶνες, οὐ κατὰ καιρὸν, ἀλλ' ἐξαίφνης ἐν βορείοισι καὶ
νοτίοισί γε πολλοῖσιν, ὑγροὶ καὶ προεκρηγνύμενοι. διὰ μὲν οὖν τὴν κακοχυμίαν
3 aph. 22. τῆς ὥρας, καὶ τὴν τοῦ περιέχοντος ἀνώμαλον κρᾶσιν, καὶ τεταρταῖοι πυρετοὶ, καὶ
πλάνητες, καὶ σπλῆνες, καὶ ὕδρωπες, καὶ φθίσεις, καὶ στραγγουρίαι, καὶ λειεντερίαι,
1 in 6um 13 καὶ δυσεντερίαι, καὶ ἰσχιάδες, καὶ κυνάγχαι, καὶ ἄσθματα καὶ εἰλεοὶ, καὶ ἐπιληψίαι,
καὶ τὰ μανικά. ἔτι δὲ καὶ καρδιαλγίαι, καὶ φρίκη, καὶ ὅλως τὰ μελαγχολικά.
ἅπαντα γὰρ ἕπεται ταῖς προειρημέναις αἰτίαις, καὶ σχεδὸν γίνεται ἐκ τῆς μελαίνης
3 aph. 22. χολῆς, γινομένης δηλονότι ἢ ἐκ τῆς ξανθῆς ὑπεροπτήσεως, ἢ ἐκ τοῦ παχέος
αἵματος. ἐπεὶ καὶ αὕτη ἐστὶν ὡς ἡ τοῦ αἵματος ἰλύς. πλάνητες μὲν διὰ τὴν
ἀνωμαλίαν τῆς κράσεως γίνονται. ὡς καὶ σπλῆνες μεγάλοι διὰ τὴν τοῦ —
μελαγχολικοῦ χυμοῦ παρουσίαν, ἡ στραγγουρία δὲ διὰ τὴν ξηρότητα καὶ περισσίαν marg. S. G.
ψῦξιν. καὶ γὰρ ψύχεται ἡ κύστις ἐν ταῖς μεταβολαῖς, αἳ ἀτάκτως τε καὶ ἐξαίφνης
γίνονται. ὡς καὶ ἰσχιάδας διὰ τὴν κακοήθειαν τοῦ χυμοῦ, καὶ τὴν ψῦξιν γίνεσ-
θαι μάλιστα γνώριμόν ἐστιν. ὅτι δὲ αἱ ὧραι ἄκριτοι καὶ ἀκατάστατοι εἰσὶν
διὰ τοῦτο καὶ τὰ ἄσθματα διὰ τὴν ἔσω κίνησιν τῶν χυμῶν καὶ τὴν ψῦξιν
γίνονται. πῶς καὶ εἰκὸς ἐν τῇ ψύξει καὶ ἀνωμαλίᾳ καὶ κακίᾳ τοῦ καιροῦ — καὶ deest S. G.
κακοῦσθαι τὰ κατὰ τὴν γαστέρα καὶ ἔντερα, ὡς καὶ λειεντερίας καὶ εἰλεοὺς,
καὶ δυσεντερίας γενέσθαι. ἐπειδὴ δὲ θάλπος ἐν τοῖς μέσοις τῆς ἡμέρας —
ψῦχος δὲ ἐν τοῖς πρώτοις καὶ τοῖς τελευταίοις αἰσθανόμεθα, οὐδὲν θαυμαστὸν
τὰς ἐπιληψίας ἐπιβάλλειν τότε. μάλιστα δὲ ἐπὶ τοῖς ἐπιτηδείως πρὸς τὸ —
πάθος ἔχουσι. μανικὰ δὲ πάθη συνίστανται ἐπὶ τῇ κακοηθείᾳ τῇ ἐν τοῖς —
λεπτοῖς χολώδεσι χυμοῖς. τὰ μελαγχολικὰ δὲ διὰ τὴν μέλαιναν χολήν.
ἧς ἡ φορὰ κατὰ τὸ φθινόπωρον ἀθροίζεται. ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν τῆς ὥρας
κακίαν καὶ τὴν ἀνωμαλίαν κράσεως τοῦ περιέχοντος οὐ θαυμαστὸν, εἰ καὶ
καρδιαλγίαι, καὶ τὰ φρικώδη, καὶ τὰ τοιαῦτα κατὰ τὴν φθινοπωρινὴν
ὥραν ἐπικρατεῖ. εἴρηται δὲ ἡμῖν ἐπιπλέον ἐν τῇ τοῦ δευτέρου τῶν ἐπιδη-
μιῶν ἐξηγήσει περὶ τῶν ἁπάντων τῶν νοσημάτων τε καὶ τῶν συμπτω-
μάτων τῶν κατὰ τὸ φθινόπωρον συμβαινόντων. εἴρηται δὲ καί τινα κατὰ
τοὺς ἀφορισμοὺς αὐτῷ τῷ ἱπποκράτει, ὅπου καὶ τοῦτο δέδεικται, ὅτι τὸ φθινό-
3 aph. 18 πωρον ἁπάσαις ἡλικίαις κακόν. καὶ φύσεσι καὶ χώραις. ἧττον μὲν δὴ ἐν
αὐταῖς τῶν ἄλλων ταῖς ὑγραῖς καὶ θερμαῖς, κατὰ τὸν ἐκεῖνον καιρὸν
βλάπτεσθαι. διόπερ φησὶ καὶ ἄκριτοι καὶ ἀκατάστατοι αἱ νόσοι γίνονται.
ἐπειδὴ γὰρ οὐ γίνονται κατὰ καιρὸν, ἀλλὰ ἐν ταῖς ἐξαιφνιδίοις μεταβολαῖς,
διὰ τοῦτο οὐ δύνανται λύεσθαι κατὰ τὸν προσήκοντα καιρὸν, δι' εὐσταθείας τε
3 aph. 8. καὶ ὡραίως, ὡς αὐτὸς λέγειν εἴωθεν. ἴσμεν γὰρ καθεστώσας καλεῖσθαι καιροὺς,
καὶ τὰς ὥρας τὰς ἐν τάξει τὴν οἰκείαν κρᾶσιν ἀπειληφυίας. οὕτω δὲ καὶ τὰ καὶ [illegible] S. G.
ἔτη καλεῖ αὐτὸς καθεστῶτα ἐν τῷ περὶ ὑδάτων, ἀέρων, καὶ τόπων κατὰ — λλα S. G.

λόγον γινόμενα· καὶ ἐὰν ἐν τῷ μετοπώρῳ τοῦ ὕδατα γένηται, καὶ ὁ χειμὼν
μέτριος· μήτε λίαν εὔδιος, μήτε ὑπερβάλλων τὸν καιρὸν τῷ ψύχει· ἐν δὲ τῷ
ἦρι γένηται ὕδατα ὡραῖα· καὶ ἐν τῷ θέρει· καὶ τοῦτο τὸ ἔτος ὑγιεινότατον ἔσεσθαι,
εἰκὸς εἶναι φησίν. ὅταν δὲ μὴ αἱ ὧραι φυλάττωσι τὴν τοῦ καθεστῶτος ἐνιαυτοῦ
ἀγωγήν, τότε ἀκαταστάτους ὑφ' Ἱπποκράτους ὀνομάζονται. καὶ τὰς νόσους ἐν ταύταις
τῷ καιρῷ γινομένας, ὁμοίως ἀκαταστάτους προσαγορεύει. καὶ ἄνωθεν δυσκρίτους.
Νῦν δὲ ἀκρίτους κατὰ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν προσαγορεύει: τουτέστι μὴ καλῶς
κρινομένας, ἀλλὰ κακοκρίτους. ὅπερ ἐστὶν ἢ μετὰ μοχθηρῶν συμπ-
τωμάτων ἢ καὶ ὑποστροφοῦντας, τοιαύτης δὲ τῆς ἀκρισίας καὶ ὑποστροφῆς
αἴτιον ἐστι, ὅτι προσκρήγνυνται, ἢ προσκρίνονται. ἢ ἐγκαταλείπονται· καὶ
τὸ μὲν προσκρήγνυσθαι καὶ προσκρίνεσθαι ποιεῖ τὴν ἀκρισίαν: τὸ δὲ -
2. in 6. 22. ἐγκαταλείπεσθαι, τὰς ὑποστροφάς. αὐτὸς γὰρ ἐν τοῖς ἐπιδημιῶν βιβλίοις
2. ep. 12. τοῦτο φησὶν (ἀσφ.) εἰπὼν τὰ ἐγκαταλιπόμενα (εἰ non man. s.g.) μετὰ κρίσιν ὑποστροφώδη·
οἱ γὰρ μοχθηροὶ χυμοὶ ἐν τῷ σώματι ἐγκαταλιμπανόμενοι τὰς νόσους
ἐπιφέρουσι. καὶ τῷ χρόνῳ σηπόμενοι τοὺς πυρετοὺς ἀνάπτειν εἰώθασιν.
3. progn. 24. ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ προγνωστικῷ φησὶν ὁκόσοισιν οἱ πυρετοὶ παύονται, μήτε
σημείων γινομένων λυτηρίων, μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμῃσιν ὑποστροφὴν
προσδέχεσθαι τουτέοισι χρή. καὶ γὰρ τὰ ἀλόγως ῥαστωνήσαντα φιλο-
de cris. 10. πόστροφα· κἂν ἐν κρισίμοις ἡμέραις τοῦτο γένηται. αἱ γὰρ κρίσεις αὗται ^ ταῖς s.g.
γίνονται μὲν ἐν πάσαις πισαί. διαφέρει δὲ τῷ τὰς μὲν ἀγαθὰς αὐτῶν ἡμέραις. ὅτε ἴσαι
γίνεσθαι, τὰς δὲ κακὰς καὶ τὰς μὲν μετὰ πλειόνων τε καὶ χαλεπωτέρων τοῦ ἀριθμοῦ· οὔτε ὅμοιαι
συμπτωμάτων, καὶ σὺν ἀγῶνι μείζονι· τὰς δὲ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰσβάλλειν, πισαί. s.g.
3. de dieb. crit. 8. καὶ ἀσφαλῶς. τὸ δὲ προσκρήγνυσθαι ὅπερ μὴ κατὰ καιρὸν καὶ προφθάσαι εὐθὺς marg. s.g.
τὰς κρίσεις σημαίνει, μοχθηρόν ἐστι. ὅμως γὰρ τοῖς λυποῦσιν ἐκκρίνεται τὰ προφθάσαι s.g.
χρηστά. τοῦτο μὲν οὖν γίνεται τῆς φύσεως ἐρεθισθείσης εἴτε πρός τινος τῶν ἔξωθεν, ἤτοι marg. s.g.
οἷον ἀπὸ τοῦ ἰατροῦ, ἢ τοῦ κάμνοντος, ἢ τῶν θεραπόντων οὐκ ὀρθῶς τι πραττόντων.
ἢ καὶ τῶν ἐν αὐτῷ σώματι ἐμπεριεχομένων. ὡς ἀπὸ τῶν νοσημάτων ἢ αἰτίων,
ἢ παροξυσμῶν. καὶ γὰρ παροξυσμὸς τὴν φύσιν ἐρεθίζει· καὶ οἷον προπηλακίζει:
οὐκ ἐπιτρέπων ἡσυχάζειν, οὐδὲ μένειν, ἀλλὰ ἐπεγείρων καὶ ὡς πρὸς διαμάχην —
προκαλούμενος. ἐπεὶ τοίνυν ἡ φύσις οὐκ ἀεὶ τοῦ προσήκοντος καιροῦ ἐξορμῶσα
κρίνει τὰς νόσους, ἀλλὰ ἐρεθιζομένη πολλάκις ἄλλοτε πρὸς ἄλλων αἰτίων
εὐλόγως προσκρήγνυσθαι συμβαίνει. καὶ μήτε λίαν γίνεσθαι κρίσιν, καὶ ὅχου
τοῦτο ἐγενήθη, τὰς ὑποστροφὰς προσδέχεσθαι χρή. αἱ γὰρ ὧραι ἃς εἶναι —
νοσοποιούσας φησί - φιλοπόστροφοι εἰσὶν, καὶ ἀνάλογον ἐν αὐταῖς γενόμεναι
νόσοι. προσέχειν μὲν οὖν τὸν νοῦν ταῖς ὥραις, καὶ ταῖς κατ' αὐτὰς μεταβολαῖς
ἀκριβῶς δεῖ. ὡς καὶ ταχέως τὰ νοσήματα διαγινώσκειν καὶ καλῶς θεραπεύειν
δύνασθαι.

ιϛ΄ Προλογιστέον οὖν ὁποίως ἂν ἔχοντα τὰ σώματα αἱ ὧραι παραλαμβάνωσιν

orib. 9. coll. 10 Τοῦτο τὸ παράγγελμα πάνυ ὠφέλιμον καὶ πρὸς τὸ φυλακτικὸν καὶ πρὸς τὸ
θεραπευτικὸν τῆς ἰατρικῆς μέρος ἐστί. συντελεῖ γὰρ πρὸς τὴν φυλακὴν τῆς
ὑγείας· ὅτι τοῖς μὲν εὐκράτοις σώμασιν ὁ εὔκρατος ἀὴρ ἄριστος. ὅσα δὲ ὑπό
τινος ἐξεχούσης ποιότητος δυναστεύεται, τούτοις ἄριστος ὁ ἐναντιώτατος τῇ
κρατούσῃ· ὡς ψυχρὸς μὲν τῇ θερμῇ· θερμὸς δὲ τῇ ψυχρᾷ· καὶ τῇ ὑγροτέρᾳ
ξηρός· τῇ δὲ αὐχμωτέρᾳ τοῦ προσήκοντος εἰς τοσοῦτον ὑγρότερος εἰς ὅσον
ἐκείνη τοῦ συμμέτρου ξηροτέρα εἴη. καὶ τότε δεῖ τὴν δίαιταν τῇ κράσει ἢ nov. man. s.q.
τῆς ὥρας ἐναντίαν προστάττειν. οὐκ ἀγνοοῦντας ὅτι ἡ ὁμοία μᾶλλον βλάπτει. ἡ nov. man. s.q.
ἀλλὰ καὶ τῇ ὥρᾳ συνεργεῖ. πρὸς δὲ τὸ θεραπεύειν συντελεῖ· ὅτι τὰ ἐναντία
orib. 9. coll. 2. τῶν ἐναντίων ἐστὶν ἰάματα. εἰ μὲν οὖν τινὸς σῶμα εὔχυμον παραλάβοι
ἡ ὥρα τοῦ ἦρος, φυλάττει τοῦτο ὑγιεινότατον· οὐδὲν ἐκ τῆς ἰδίας φύσεως
νεωτερίζουσα. οὐ μὴν τὸ θέρος ἢ φθινόπωρον, ἢ χειμών· ταῦτα γὰρ εἰ καὶ
καθαρὸν σῶμα, καὶ πάντως ἄμεμπτον παραλάβοι, τὸ μὲν θέρος τὴν ὠχρὰν,
ἢ ξανθὴν χολὴν εἴωθεν πλείονα τοῦ δέοντος γεννᾶν· τὸ δὲ φθινόπωρον
τὴν μέλαιναν. ὁ χειμὼν δὲ τὸ φλέγμα· ὅθεν γίνεται, ὅτι πρὸς μὲν
τὸ θέρος αἱ ψυχραὶ καὶ ὑγραὶ κράσεις ἄριστα διάκεινται· πρὸς χειμῶνα δὲ,
αἱ θερμαὶ καὶ ξηραί· ἀνάπαλιν δὲ αἱ μὲν θερμαὶ καὶ ξηραὶ, πρὸς τὸ θέρος,
de const. art. 10 κακῶς· αἱ δὲ ὑγραὶ καὶ ψυχραὶ πρὸς χειμῶνα. τρεῖς δὲ εἰσὶ τοῦ σώματος
κατασκευαὶ ἐν ἅπασι τοῖς οὖσιν, ἡ ἀρίστη· ἡ φαύλη, καὶ ἡ νοσοῦσα· ἀλλ' ἡ μὲν
4. in 6. ep. 24. ἀρίστη μία· τῶν δὲ ἄλλων ἀμφοῖν αἱ διαφοραὶ οὐκ εὐαρίθμητοι. ἔτι εἰσὶν
μοχθηραὶ κατασκευαὶ σωμάτων, ἔνιαι μὲν ἐν ὅλῳ τῷ ζώῳ δυσκρασίαν
ἔχουσαι· τινὲς δὲ ἐν τῇ τῶν μορίων ἀνωμάλῳ κατασκευῇ. προλογίζεσθαι οὖν
χρὴ πῶς διακείμενα ἐστὶ τὰ σώματα, ὅταν αἱ ὧραι παραλαμβάνουσιν αὐτά. εἶναι s.q.
τουτέστι πότερον μοχθηρῶς ἢ κακῶς διάκειται, ἢ καὶ τελείαν ἔχει τὴν ὑγείαν.
ἢ μή πω νοσοῦσιν, ἀλλὰ ἐγγύς ἐστιν τοῦ εἰς νόσον πεσεῖν. οὐσῶν γὰρ τῶν
ὡρῶν, αὐχμηρῶν τε καὶ ξηρῶν, αἱ μὲν ὑγραὶ φύσεις οὐ μόνον οὐδὲν βλάπτονται
3. aph. 14. πρὸς τῆς τοιαύτης καταστάσεως, ἀλλὰ καὶ μέγα ὠφεληθήσονται. τῶν μὲν ὑπὸ
τοῦ Ἱπποκράτους γεγραμμένων καταστάσεων ἁπασῶν ἀκούειν χρὴ, ἐν τοῖς εὐκράτοις
τῆς οἰκουμένης γενομένας· πλὴν τῆς μὲν βραχὺ ὅσα τῆς θαλάττης ἀπεχώ-
ρηκεν· ὥσπερ εἶναι ὑγρὰ καὶ ψυχρὰ περαιτέρω τοῦ μετρίου, ἐν τῷ εἰς τὸ περὶ
τόπων ἀέρων καὶ ὑδάτων ὑπομνήματι δέδεικται, καὶ τὰ κατ' Αἴγυπτον καὶ
Λιβύην θερμὰ, καὶ ξηρὰ, ἐξῃρημένης τοῦ λόγου, τῶν ἐπὶ τῇ θαλάττῃ κειμένων. ὢν nov. man. s.q.

καὶ γὰρ κατὰ τὴν Θράκην τε, καὶ Πόντον τὰ ταπεινὰ τὰ πρὸς τῇ θαλάττῃ θερμότερα πάσι χώραις ἐστὶ· κατὰ δὲ τὴν Αἴγυπτον καὶ Λιβύην θερμὰ οὔσας, ὅτι τοῦ θέρους ἀναψύχονται τοῖς ἀρκτικοῖς ἀνέμοις. διὰ τοῦτο ἧττον εἶναι θερμὰ ἐπηράθημεν, τῶν ἀποκεχωρηκότων εἰς μεσόγειον. εἰ δέ τις τὴν ἀκριβῶς εὔκρατόν τε καὶ μέσην εἰδέναι θέλει τὴν ζώνην τῆς οἰκουμένης, ἔστω πρὸς τὴν διὰ Κνίδου, καὶ Κῶ τὸν νοῦν προσεχέτω. καὶ ὅσα χωρία μὴ πολὺ ἀπὸ τούτου τοῦ μορίου τῆς γῆς ἀποκεχώρηκεν. εἰκὸς δ' ἐστὶ καὶ τὰς ὥρας ἐν τοιαύτῃ τῇ ζώνῃ ἔσεσθαι εὐσταθεῖς τε καὶ μὴ νοσεράς. τοὐναντίον δὲ περὶ τῶν μὴ τοιούτων κριτέον. ὥστε βλέπειν δεῖ πῶς διάκειται τὰ σώματα, ὅταν αὐτὰ αἱ ὧραι παραλαμβάνῃ.

ιγ' Νότοι βαρύχοοι· ἀχλυώδεες, καρηβαρικοί. νωθροί, διαλυτικοί. ὅταν οὗτοι δυναστεύῃ τοιουτότροπα ἐν τῇσι νούσοισι πάσχουσι. ἕλκεα μαδαρὰ μάλιστα στόμα, αἰδοῖον καὶ τἄλλα. ἢν δὲ βόρειον, βῆχες, φάρυγγες, κοιλίαι σκληρότεραι. δυσουρίαι φρικώδεες, ὀδύναι πλευρέων, στηθέων. ὅταν ἔτος δυναστεύῃ, τοιαῦτα προσδέχεσθαι μᾶλλον τὰ νοσήματα.

3. aph. 4.

ἔν 5ή.

Ἡ τῶν ἀνέμων, ἢ καὶ πνευμάτων, ἢ φυσῶν, ἐξέσει γάρ σοι ὡς ἂν ἐθέλοις ὀνομάζειν, διδασκαλία τε καὶ διάγνωσις μεγάλην τῷ ἰατρῷ πρὸς ἅπαντα φέρειν ὠφέλειαν φαίνεται. καὶ γὰρ πρὸς τὴν πρόγνωσιν μάλιστα συντελεῖ· καὶ πρὸς τὴν θεραπευτικὴν ἐστὶ χρήσιμος καὶ πάνυ. διὸ οὐκ ἄκαιρον ἴσως εἶναι δοκεῖ, ἢ προὐθέμην ἐνταῦθα περὶ αὐτῶν διὰ μακροτέρων, καὶ ἀκριβέστερον λέγειν, τοιαύτης ἤδη πραγματείας καὶ ἐν τῷ περὶ ἀέρων ὑδάτων καὶ τόπων μεταχειριζομένης, καὶ ἔτι ἐν τοῖς εἰς τὰ τῶν ἐπιδημιῶν βιβλία ὑπομνήμασιν ἐξ ἀνάγκης πολλαχοῦ λεχθησομένοις. τοσαύτην γὰρ καὶ τοιαύτην ὠφέλειαν τοῦτο παρέχει. ὡς μὴ πρέπει μήτε ἡμᾶς ὀκνεῖν δὶς ἢ τρὶς περὶ αὐτοῦ γράφειν. μήτε τοὺς φιλομαθεῖς, καὶ τοὺς ἰατρικῆς ἀντιποιουμένους ἀναλέξασθαι. πρῶτον μὲν οὖν περὶ τῆς οὐσίας τῶν ἀνέμων ἐστὶ παρὰ τοῖς φιλοσόφοις ἀμφισβήτησις. οἴεται γὰρ Ἀναξίμανδρος τὸν ἄνεμον εἶναι ῥύσιν ἀέρος τῶν λεπτοτάτων ἐν αὐτῷ καὶ ὑγροτάτων, ὑπὸ τοῦ ἡλίου κινουμένων καὶ τηκομένων. Ἀναξιμένης δὲ καὶ ἐξ ὕδατος καὶ ἀέρος γίνεσθαι τοὺς ἀνέμους βούλεται, καὶ τῇ ῥύμῃ τινὶ ἀγνώστῳ βιαίως φέρεσθαι. καὶ τάχιστα ὡς τὰ πτηνὰ πέτεσθαι. οἱ στωικοὶ δὲ περὶ τῶν ὀνομάτων μόνον διαλέγουσι. ἀπὸ γὰρ ζόφου καὶ τῆς δύσεως τὸν ζέφυρον, ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ τοῦ ἡλίου, ἀπηλιώτην. τὸν δὲ ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν εἶναι βορέαν. τὸν δὲ ἀπὸ τῶν νοτίων, λίβα λέγουσι. ἄλλοις δὲ ἀρέσκειν ἄλλα, περιττὸν οὖν μοι νῦν εἰπεῖν δοκεῖ: ἔχοντι ἀληθῶς περὶ τῆς φύσεως τῶν ἀνέμων διαλέγεσθαι. ἰστέον οὖν ὅτι δύο εἴδη τῆς ἀναθυμιάσεως ἐστὶ. ἡ μὲν ὑγρὰ ἥπερ ἀτμὶς καλεῖται, ἡ δὲ ξηρὰ οἷον καπνὸς, καὶ ὅτι οὐκ ἔστιν ὑγρὸν ἄνευ τοῦ ξηροῦ. οὔτε τὸ ξηρὸν

Arist. phys.

πέτεσθαι

Arist. 2. meteor.

ἄνευ τοῦ ὑγροῦ. λέγεται δὲ πάντα ταῦτα κατὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἐν αὐτοῖς — ὕλην. ἡ μὲν οὖν ὑγροῦ πλεῖον ἔχουσα πλῆθος ἀναθυμίασις, ἀρχὴ τῶν ὑετῶν ἐστιν. ἡ δὲ ξηρὰ τῶν πνευμάτων ἀρχή τε καὶ φύσις πάντων. ὥστε εἶναι τὸ πνεῦμα ξηρὰν ἀναθυμίασιν. ἐνταῦθα οὐ χρὴ θαυμάζειν, εἴ τινες οἴονται τὴν αὐτὴν εἶναι, καὶ τῶν ἀνέμων φύσιν καὶ τοῦ ὑομένου ὕδατος. διὰ τὴν μεγίστην ὁμοιότητα. οὐκ ἔστι δὲ αὐτή, καθάπερ τινὲς νομίζουσι. τὸν δὲ αὐτὸν ἀέρα κινούμενον μὲν ἄνεμον εἶναι· συνιστάμενον δὲ πάλιν ὕδωρ. ἄτοπον γάρ, εἰ ὁ περιέχων ἡμᾶς ἀὴρ οὕτως γίνεται κινούμενος πνεῦμα. καὶ ὅθεν ἂν τύχῃ [ηση] κινηθείς, ἄνεμος ἔσται. διὰ γὰρ τὸ συνεχῶς μέν, μᾶλλον δὲ καὶ ἧττον, καὶ πλείω καὶ ἐλάττω γίνεσθαι τὴν ἀναθυμίασιν, ἀεὶ νέφη τε καὶ πνεύματα γίνεται κατὰ τὴν ἑκάστην τοῦ ἔτους ὥραν. ὅτι δὲ ἐνίοτε μὲν ἀτμιδώδης [ηση] γίνεται πολλαπλασία, ὅτε μὲν ξηρὰ καὶ καπνώδη τὰ ἔτη, ~~ὅτε~~ ὅτε μὲν ἔπομβρα, καὶ ὑγρὰ γίνεται, ὅτε δὲ ἀνεμώδη καὶ αὐχμώδη. μετὰ δὲ τῶν ὑετῶν ἡ γῆ ξηραινομένη ὑπό τε ἐν αὐτῇ θερμοῦ καὶ ὑπὸ τοῦ ἄνωθεν, ἀναθυμιᾶται. καὶ τοῦτο ἦν ἀνέμου σῶμα. καὶ ὅταν ἡ τοιαύτη διάκρισις ᾖ, καὶ οἱ ἄνεμοι κατέχουσι. παυομένων δὲ διὰ τὸ ἀποκρίνεσθαι τὸ θερμὸν ἀεί, ἀναφέρεσθαι εἰς τὸν ἄνω τόπον συνίσταται. ἡ ἀτμὶς ψυχομένη, καὶ γίνεται ὕδωρ. πνεύματα δὲ ἀπό τε τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας πλεῖστα γίνεται. πλεῖστοι γὰρ βορέαι καὶ νότοι γίνονται τῶν ἀνέμων. τούτου δὲ αἴτιον,

Vitruv. p. cap. 6. idem. — ὅτι ὁ ἥλιος τοὺς τόπους οὐκ ἐπέρχεται. ἐπίδυσιν δὲ καὶ ἀνατολὰς ἀεὶ φέρεται. — τούτους Mar. 34.

ἐπειδὴ τοίνυν ὁ ἄνεμός ἐστι κῦμα ῥέον ἀέρος ἅμα τῇ τῆς κινήσεως — ἀορίστῳ πλεονεξίᾳ· καὶ γίνεται ὅταν ἡ ζέσις τῶν χυμῶν εὑρίσκῃ· καὶ ἡ τῆς — τῶν χυμῶν 39.

Arist. 2. meteor. — ζέσεως ῥύμη τὴν τοῦ φυσῶντος πνεύματος δύναμιν ἐκθλίβει. τὰ νέφη συνίσταται ἐν τοῖς πλαγίοις καὶ γίνεται ὕλης προσιόντος μὲν ἡ ἀναθυμίασις τοῦ ὑγροῦ. ἀπιόντος δὲ πρὸς τὸν ἐναντίον τόπον ὕδατα καὶ χειμῶνες. ὅπου δὲ πλεῖστον ὕδωρ ἡ γῆ δέχεται, ἐνταῦθα πλείστην ἀναγκαῖον γίνεσθαι τὴν ἀναθυμίασιν. ἡ δὲ ἀναθυμίασις αὕτη ἄνεμός ἐστι. εὐλόγως οὖν ἀπό τε τῆς ἄρκτου καὶ μεσημ-

Vitruv. — βρίας γίνονται τὰ πλεῖστα τῶν πνευμάτων. καὶ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς ἄρκτου — ἢ 39.

βορέαι, οἱ δὲ ἀπὸ μεσημβρίας νότοι καλοῦνται. τοῦτο δὲ οὐ μόνον καλὸν — ἐπίστασθαι. ἀλλὰ καὶ ὠφέλιμον. καὶ γὰρ ἐκ τῆς οἰκήσεως ἐκκλυόμενοι — ἄνεμοι οὐ μόνον τὸν τόπον ὑγιεινὸν τοῖς σώμασι παρέχουσιν. ἀλλὰ καὶ εἴ τινα νοσήματα ἐκ τῶν ἄλλων προφάσεων γίνοιντο, ἅπερ ἐν τοῖς ἄλλοις τόποις δυσκόλως θεραπεύοιντο· ἐν τούτοις ὅτι τὰ πνεύματα ἐκπλεισμένα ἐστί, ῥᾷον δέχεται [ξεται] τὴν θεραπείαν. τὰ δὲ πάθη δυσκόλως θεραπευτά. ἐν ταῖς χώραις ὑπὸ τῶν τοιούτων ἀνέμων κατεχομέναις ἐστὶ τάδε. κόρυζα. ἀρθρῖτις βήξ, πλευρῖτις, φθίσις, αἵματος φύσις· καὶ ὅσα μὴ ἀφαιρέσει ἀλλὰ τῇ προσθέσει μᾶλλον θεραπεύονται. ἄλλας δὲ διαθέσεις κατηρίθμησεν

Arist. — Ἱπποκράτης περὶ ὧν ἐξῆς εἰρήσεται. νῦν δὲ οὐκ ἄδηλον ἔστιν ὅτι ὁ ἥλιος πάνη

ἐκκλυόμενοι marg. in ...

ἐκκλεισμένα

καὶ ἐξορμᾷ τὰ πνεύματα. ἀσθενεῖ μὲν γὰρ καὶ ὀλίγας οὔσας τὰς ἀναθυμιάσεις, παρέχει τῷ πλείονι θερμῷ τῷ ἐν τῇ ἀναθυμιάσει ἔλαττον ὂν καὶ διακρίνει. ὅτι δὲ τὴν γῆν φθάνει ξηραίνων πρὶν γίνεσθαι ἔκκρισιν ἀθρόαν, ὥσπερ εἰς πολλὰ πῦρ καταχαίει τὸ ὀλίγον πρὶν καπνὸν ποιῆσαι. διὸ περὶ ὠρύονος ἀνατολὴν μάλιστα γίνονται νηνεμίαι, μέχρι τῶν ἐτησίων, καὶ προδρόμων. ὅπερ διὰ δύο αἰτίας συμβαίνει. ἢ γὰρ διὰ ψύχος ἀποσβεννυμένης τῆς ἀναθυμιάσεως, ἢ καταμαραινομένης ὑπὸ τοῦ πνίγους. εἰσὶ δὲ τέτταρες ἄνεμοι ὡς τῶν ἄλλων κορυφαῖοι. εὖρος μὲν ὡς ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς πνεῖ. νότος δὲ ἀπὸ τῆς μεσημβρίας. ζέφυρος ἀπὸ δυσμῶν. βορρᾶς δὲ ἀπὸ τῶν ἄρκτων. καὶ οὗτοι τόποι εἰσὶν ἀλλήλοις ἀντικείμενοι. καὶ πλάτος ἔχοντες μέγα. καὶ μὴν ἀλλὰ ὀκτὼ διαφοραὶ πνευμάτων εὑρίσκονται. μεταξὺ γὰρ τοῦ νότου καὶ τῆς ἀνατολῆς τῆς χειμερινῆς πνεῖ, ὁ καλούμενος εὐρόνοτος. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ τούτου τε καὶ πολὺ καὶ τῆς χειμερινῆς δύσεως ὁ λιβόνοτος. οἵπερ ὑγροὶ καὶ θερμοὶ πάντες εἰσίν, καὶ διὰ ταῦτα πληρωτικοὶ τῆς κεφαλῆς

ἔτι δὲ ἄλλαι δύο διαφοραί εἰσιν. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν καθολικοί εἰσιν. οἱ δὲ τοπικοί. καὶ οὗτοι ἐγχώριοι καλοῦνται. ὥσπερ ἐν τῇ ἀπουλίᾳ ἀτάβυλος καλούμενος. καθολικοὶ δὲ οἱ πανταχοῦ τὸ αὐτὸ ὄνομα ἔχοντες καὶ οἱ μὲν τοπικοὶ ὅμοιοι εἰσὶ τοῖς τόποις ἀφ᾽ ὧν πνέουσι. ὡς οἱ ἀπὸ τῶν ὑγιεινῶν χωρίων ὑγιεινοί. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν νοσερῶν, νοσεροί. καὶ οἱ μὲν ἀπὸ τῆς γῆς ξηρότεροι. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν ὑδάτων ὑγρότεροι. ὡς καὶ ἀπὸ τῆς θαλάττης ὑγιεινοὶ μάλιστα καὶ χειμῶνος καὶ ἔαρος. θέρους δὲ θερμότεροι τοῦ δέοντος. οἱ δὲ ἀπὸ ποταμῶν ὑγρότεροι, τούτων καὶ τοῦ χειμῶνος κακίω. θέρους δὲ βελτίω. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν λιμνῶν, ἀμφοτέρων ἀτοπώτεροι. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν ἑλῶν κάκιστοι. οἱ δὲ ἀπὸ τῶν πεδίων, καὶ τῆς εὐπνοίας βελτίους. τὸ καθόλου δὲ πάντες οἱ τοπικοὶ τῶν καθολικῶν νοσερότεροι. οἱ δὲ βορεαῖοι ὑγιεινότατοι. οἱ δὲ ζέφυροι πνέοντες ἀπὸ δυσμῶν. ὑγροὶ δὲ καὶ προσηνεῖς. ἧττον δὲ ὑγιεινοί, ἢ ἀπὸ βορρᾶ. εὖροι δὲ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς πρὸς ὑγείαν φαῦλοι. βελτίων μὲν οὖν τῶν ἀνέμων ἐστίν, ὁ ἐκ τῆς μεγάλης θαλάττης πνεῖ. ἔσται δὲ τούτῳ κατὰ τὴν ἀγαθότητα ὁ ἐκ τῶν ὄρων καταγενόμενος. χείρων δὲ ὁ ἐκ τῶν ὀχετῶν τὴν πόλιν ἐκκαθαιρόντων, καὶ ἀποπάτους, ἐκπνεόμενος, καὶ ἐκ τῶν λιμνῶν καὶ ἑλωδῶν τόπων. δῆλον γὰρ ὅτι οἱ ὑψηλοὶ τῶν τόπων εἰσὶν εὐπνούστεροι, διὰ τὸ πανταχόθεν ἐξανεμοῦσθαι. καὶ μηδὲν ἔχειν ἐμπόδιον τοῖς πνεύμασι. διόπερ —

Marginal notes:
- (beside line 3) ἔτι nov. man. s. g.
- (beside line 4) ὠρίωνος s. g. nov. man.
- (left, beside "ὅπερ διὰ δύο αἰτίας") orib. g. col. 7.
- (beside "εὐρόνοτος") εὐρώνοτος s. g.
- (left, beside "οἱ δὲ τοπικοί") orib. g. coll. 9.
- (beside "καθολικοὶ δὲ οἱ πανταχοῦ") οἱ mar. s. g.
- (beside "βορεαῖοι ὑγιεινότατοι") ὑγροί τε s. g.
- (left, beside "δῆλον γὰρ") orib. g. coll. 12.

ὑγιεινῶς τὰ πολλὰ διάγουσιν οἱ κατοικοῦντες ἐν αὐτοῖς. οἱ δὲ ταπεινοὶ ἧσσον
εἰσὶν ὑγιεινοί, διὰ τὴν θερμότητα, καὶ μάλιστα τοῦ θέρους. καὶ διὰ τὸ ἧττον
διαπνεῖσθαι. ταπεινοτέρας οὔσης τῆς χώρας. οἱ δὲ λιμνώδεις καὶ ἑλώδεις
τόποι νοσεροί. ὅτι καταψύχεται πᾶσα ἡ παρακειμένη χώρα. καὶ ἀὴρ ἐν
τοῖς τοιούτοις τόποις ὑγρός ἐστιν καὶ παχύς. καὶ πολλὰς ἀναθυμιάσεις
ποιεῖ. καὶ εἴ τις ἐξ ἄλλου τόπου εἰς τὸν τοιοῦτον παραγίνεται, χαλεπαῖς νόσοις
ἁλίσκεται. ὥσπερ καὶ κατὰ τὴν δύσιν καὶ ἀνατολὴν τοῦ ὠρίωνος [ὠσ ϛ. nov. man.], διὰ τὴν μεταβολήν.
Arist. αἱ γὰρ τῶν τόπων μεταβολαί, ὥσπερ καὶ αἱ τῶν ὡρῶν, διὰ τὴν ἀοριστίαν, ταραχώδεις
εἰσίν. νῦν δὲ ἵνα γνῶμεν πῶς κείμενοι εἰσὶν καὶ πόθεν παραγίνονται οἱ ἄνεμοι,
οὐκ ἴσως ἄλογον ἔσται ἐν τῷ σχήματι, ὡς οἱ γεωμέτραι ποιοῦσι αὐτοὺς πάντας
διαγράφειν. περὶ δὲ ἀριθμοῦ αὐτῶν οὐ ταυτὸ πάντες ὁμολογοῦντες τυγχάνουσι. ἄλλοι
γὰρ αὐτοὺς εἶναι τέσσαρας τοὺς πρώτους. εἶτα δὲ ἀπείρους τοὺς ἄλλους τιθέασιν. ἄλλοι
δὲ ὀκτώ. ἄλλοι ιβ. ἄλλοι πάλιν κδ. κατ' ἀλήθειαν δὲ εἴ τις τοὺς ἐκ τῶν τόπων καὶ
ποταμῶν, καὶ τελμάτων καὶ ἑλωδῶν χωρίων καταριθμεῖσθαι θέλοι [ϛ. ϛ.], παμπόλλους
αὐτοὺς εὑρήσειαν [ευ ϛ. nov. man.] ἄν. ἡμεῖς δὲ ἐν τῷ διαγράμματι κατὰ τὸν κυρηναικὸν ἐρατοσθένην
Vitr. 1. 6. τὸν κοσμὸν, εἰς τέσσαρα διαιρήσομεν, εἰς τὴν ἀνατολὴν. δύσιν. μεσημβρίαν, καὶ τὴν
ἄρκτον. καὶ τοὺς πρώτους τῶν ἀνέμων ἐν τούτοις θήσομεν. εἶτα τοὺς ἄλλους τοὺς ἐν
τῷ μεταξὺ ὄντας τέσσαρα. ὡς ἀναμέσον τοῦ ἀπηλιώτου καικίου καὶ νότου
κατὰ τὴν χειμερινὴν ἀνατολὴν εὖρον. ἀναμέσον δὲ τοῦ νότου καὶ τοῦ ζεφύρου, κατὰ τὴν
χειμερινὴν δύσιν, τὸν λίβα. ἀναμέσον δὲ τοῦ ζεφύρου καὶ τοῦ ἀπαρκτίου τὸν καικίαν [λίβα nov. man. ϛ. ϛ.]
καῦρον. ἀναμέσον δὲ τοῦ ἀπαρκτίου τε καὶ ἀπηλιώτου βορρᾶν. ἔστω τοίνυν ἐν τῷ
ἴσῳ ἐπιπέδῳ κέντρον τὸ α. τοῦ δὲ γνώμονος τοῦ β. σκιὰ ἡ πρὸ τῆς μέσης- [ἡ nov. man. ϛ. ϛ.]
ἡμέρας, ἡ ὁ ἀφ' οὗ β, ἀπὸ δὲ τοῦ α κέντρον πρὸς τὸ τῆς σκιᾶς σημεῖον. ὁ β ἄχθω [ἡ ō nov. man. ϛ. ϛ.]
κύκλος. ἀνατεθέντος δὲ τοῦ γνώμονος ὅπου καὶ πρότερον ἦν, ἀναμένειν χρὴ ἕως ἂν
ἐλάττων γένηται, καὶ πάλιν αὐξανομένη τὴν πρὸς τὴν μέσην ἡμέραν σκιὰν τὴν
π τῇ πρὸ τῆς μέσης ἡμέρας σκιᾷ ἴσην ἐργάζεται. καὶ ἅπτεται τῆς τοῦ κύκλου
γραμμῆς τῆς γ. τότε δὲ ἀπὸ τοῦ β σημείου, καὶ τοῦ γ. γεγράφθω κατὰ-
χιασμὸν, ἀφ' οὗ τὸ δ. διὰ τὸ κέντρον ἄχθω. γραμμὴ. πρὸς τὸ πέρας εἰς τὰ [γραμμὴ ϛ. ϛ. Α ἔπειτα πάλιν καταχιασμὸν ἀφ' οὗ τὸ Δ.]
ε ζ γραμμάς. αὕτη γὰρ ἡ γραμμὴ ἐνδείξεται σοὶ τὴν μεσημβρινὴν καὶ ἀρκτικὴν
χώραν. λαμβανέτω δὲ ἑξῆς ὅλου τοῦ κύκλου τὸ δεκαεκτατον μέρος, καὶ τιθέσθω
τὸ κέντρον ἐν τῇ μεσημβρινῇ γραμμῇ. ἥπερ τοῦ κύκλου ἅπτεται, κατὰ τὸ ε,
καὶ ποιητέον σημεῖον. ἀπ' ἀριστερῶν καὶ δεξιῶν, ἀφ' οὗ τὸ η καὶ τὸ θ. ὡσαύτως
δὲ ἐν τῇ ἀρκτικῇ χώρᾳ κατὰ τὴν γραμμὴν τὴν ἀρκτικὴν τὸ κέντρον τεθέσθω, [ὁ nov. man. ϛ. ϛ.]
ἀφ' οὗ τὸ ζ. καὶ ἀπὸ τῆς δεξιᾶς καὶ εὐωνύμου σημεῖα ποιητέον τὰ τ καὶ π. καὶ
ἀπὸ τοῦ η εἰς π, καὶ ἀπὸ τοῦ θ εἰς τ, διὰ τοῦ κέντρου ἄχθωσαν γραμμαί. τὸ [λ η mar. ϛ. ϛ.]
μὲν οὖν διάστημα ἀπὸ τοῦ η πρὸς τὸ θ. τοῦ νότου πνεύματος, καὶ τῆς
μεσημβρίας ἔσται χωρίον. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦ τ καὶ π τῶν ἄρκτων. τὰ δὲ λοιπὰ

gill. 2. lib. c. 22.

μέρη ἀπὸ δεξιᾶς τρία· ἀπ' ἀριστερᾶς δὲ ἴσον ἀριθμόν, διαιρετέον ἴσως τὰ μὲν πρὸς τὴν ἀνατολὴν πρὸς τὸ λ καὶ μ. καὶ ἀπὸ δυσμῶν πρὸς τὸ ν καὶ ο. ἀπὸ τοῦ μ πρὸς τὸ ο. ἀπὸ δὲ τοῦ λ. πρὸς ν κατὰ χιασμὸν ἀχθεῖσαι γραμμαί· κατὰ μὲν οὖν τοῦτον τὸν τρόπον οὕτω ἔσται ἴσα τῶν ἀνέμων τε καὶ πνευμάτων κατὰ περίοδον διαστήματα. τρεῖς γοῦν ἀνατολικοὶ ἄνεμοι εἰσί, ὡς εὖρος ὅτι ἀπὸ τῆς ἕω, ῥέει. δεύτερος δὲ ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν κατὰ τὸν θερινὸν καὶ τροπικῶν ὅρον, βορέης, ὃν ὅμηρος αἰθρηγενέτην καλεῖ. τρίτος δέ, ἀπὸ τῆς χειμερινῆς ἀνατολῆς πνέων. ὅτι ἐν τῷ μεταξὺ κεῖται. τοῦ τε νότου καὶ τοῦ εὔρου, εὐρόνοτος καλούμενος· τρεῖς δὲ εἰσὶ τούτοις ἐναντίοι ἀπὸ τῶν δυσμῶν· εἷς μὲν ἀργέστης ὃν καὶ καῦρον τινὲς ὀνομάζουσιν. ὥσπερ ἀντιπνεῖ τῷ εὔρῳ. τρίτος δὲ λίψ, ὃς ἀντὶ τοῦ εὐρονότου πνεῖν φαίνεται. ἡ δὲ μεσημβρία ἕνα μόνον ἄνεμον ἔχειν λέγεται τὸν νότον. τὸ ὄνομα, ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτοῦ ἔχων. ἀχλυώδης γάρ ἐστιν καὶ νοτίδας ἐπιφέρει. ἡ δὲ ἄρκτος, καὶ αὐτὴ ἕνα κατέχει τὸν ἀπαρκτίαν· τοῦτο δὲ γίνεται, ὅτι ἀνατολὴ καὶ δύσις μεταβάλλονται· ἡ μεσημβρία δὲ καὶ ἄρκτος μόνιμοι. ἀνατέλλει γὰρ ὁ ἥλιος οὐκ ἀεὶ ὡσαύτως. ἀλλὰ καλεῖται ποτὲ ἰσημερινὴ ἀνατολή, ὅταν τὸν κύκλον ἐπιλαμβάνοντα ἰσονύκτιον ἢ ἰσημερινὸν περαίνει. ἢ καὶ τροπικὴ θερινὴ καὶ χειμερινή, ποτὲ τροπικὴ. ποτὲ χειμερινή· οἱ δὲ τέτταρα μόνον τὰ πνεύματα εἶναι λέγοντες, τοῦτο κατ' ὅμηρον φασίν· αὐτὸς γὰρ τέσσαρα ὀνομάζει λέγων σὺν τε εὖρος τε ἔπεσε ζέφυρος τε, νότος τε δυσαὴς καὶ βορέης αἰθριγενέτης· μέγα κῦμα κυλίνδων. εἰσὶ δὲ πολλοὺς ποιοῦντες ἐκ τῆς θέσεως τεκμαίρονται. ἴσασιν γὰρ ὡς ὁ μὲν ζέφυρος ἀπὸ δυσμῆς ἰσημερινῆς. ὁ δὲ τούτῳ ἐναντίος ἀπηλιώτης, ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς ἰσημερινῆς· νότος δὲ ἀπὸ τῆς μεσημβρίας, καὶ βορέας καὶ ἀπαρκτίας, ἀπὸ τῶν ἄρκτων. ἀδύνατον γὰρ φασὶν εἶναι κατὰ τοσοῦτον διάστημα πνεῖν καὶ ἀντιπνεῖν τούτους μόνους καὶ μὴ εἶναι ἄλλους ἀναμέσον. ὅπερ εἶναι ἀληθὲς δοκεῖ καὶ κατασκευάζουσιν οὕτω· ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς θερινῆς καικίας πνεῖ. ᾧ ἐναντίος ἐστὶ λίψ. οὗτος γὰρ ἀπὸ δυσμῆς χειμερινῆς ἀντιπνεῖ. ὡς καὶ ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς χειμερινῆς πνεῖν εἴωθεν ὁ εὖρος· γειτνιῶν τῷ νότῳ, ὅθεν πολλάκις εὐρόνοτον πνεῖν λέγονται. ᾧ ἐναντίος ἐστὶν ὁ ἀργέστης, ἀπὸ τῆς δυσμῆς θερινῆς πνέων, καὶ τούτους φασὶν εἶναι ἐναντίους τε καὶ κατὰ διάμετρον ἀλλήλοις κεῖσθαι. μέσος δὲ ἀργέστου καὶ ἀπαρκτίου ἐστίν, ὃν καλοῦσι θρασκίαν. μέσος δὲ καικίου καὶ ἀπαρκτίου ὃν μέσην ὀνομάζουσιν. ἐστὶ δὲ καὶ ἄλλος τις ὃν φοινικίαν καλοῦσιν. τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων ἰστέον, ὅτι τὰ ἀπὸ δυσμῶν πνέοντα ψυχρότερα ἐστί· θερμότερα δὲ τὰ ἀπὸ ἀνατολῆς ὅτι πλείω χρόνον ὑπὸ τὸν ἥλιον ἐστὶ τὰ ἀπὸ ἀνατολῆς· τῶν δὲ ἀπὸ δυσμῶν ἀπολείπεται θᾶττον καὶ πλησιάζει τῷ τόπῳ ὀψιαίτερον· τοῦτο δὲ φασὶν καὶ ἱπποκράτης ἐν τῷ περὶ ἀέρων ὑδάτων καὶ τόπων, ἥτις μὲν πόλις πρὸς τὰ πνεύματα κεῖται θερμά· ταῦτα δὲ ἔσται μεταξὺ τῆς τε χειμερινῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου καὶ

ἀπὸ τοῦ βορρᾶ· ἕτεροι δὲ ζέφυρος ὡς ἀντιπνεῖ s.g. ἔχοντα nov. man. s.g.

εἶ s.g.

οἱ nov. man. s.g. = εἶ s.g.

κωκύαι s.g.

ει nov. man. s.g.

καὶ τῶν δυσμέων τῶν χειμερινῶν. οἱ μὲν οὖν ἐναντίοι οὐ δύνανται ἅμα πνεῖν,
ἀλλὰ δεῖ τὸν ἕτερον αὐτῶν νικηθέντα παύεσθαι. τοὺς δὲ μὴ κατὰ διάμετρον κειμένους
πρὸς ἀλλήλους οὐδὲν κωλύει. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς ἐναντίας ὥρας, οἱ ἐναντίοι — οἱ λίβες mar. S.G.
μάλιστα πνέουσιν, ὡς περὶ τὴν μετοπωρινὴν ἰσημερίαν. ἢ λίβες: περὶ δὲ τροπὰς
θερινὰς μὲν, καικίας: χειμερινὰς δὲ εὖρος. τοῖς δὲ τοῖς ἄλλοις ἐπιτήδειοι καὶ παύουσι
ἀπαρκτίας καὶ θρασκίας, καὶ ἀργέσται. οὗτοι δὲ πολλάκις ἀποσκεδαννύντες τὰ νέφη, —
ποιοῦσιν αἰθρίαν. ἂν μὴ ψυχροὶ τύχωσιν ἅμα ὄντες. τότε δὲ οὐκ αἴθριοι. ὑγροὶ
δὲ λὶψ καὶ καικίας. ὁ δὲ γὰρ οὐκ αἴθριος, ὅτι ἀνακάμπτει εἰς ἑαυτόν. ξηροὶ δὲ —
ἀργέστης καὶ εὖρος, νιφώδης δὲ μέσης καὶ ἀπαρκτίας. χαλαζώδεις δὲ ὁ ἀπαρκτίας νιφετώδης nov. mar. S.G.
καὶ θρασκίας καὶ ἀργέστης. καυματώδης δὲ νότος καὶ ζέφυρος καὶ εὖρος. ἔνιοι δὲ
3 in 3 epid. τὸν νότον οἴονται διὰ παντὸς ὑγρὸν εἶναι. τὸ δὲ οὐχ οὕτως ἔχει. φαίνεται γὰρ ἐνίοτε
ξηρὸς γινόμενος. ὃν καὶ προσαγορεύουσιν οἱ πολλοὶ λευκόνοτον. ἀλλὰ κἀν —
τῷ τρίτῳ τῶν ἐπιδημιῶν ἱπποκράτης ἐπὶ τῆς πρώτης καταστάσεως ἔφη. ῶ nov. mar. S.G.
γενομένης δὲ τῆς ἀρχῆς ὅλης, ἐπὶ τὰ νότια καὶ μετ' αὐχμῶν. τοιοῦτος δὲ
νότος ἐνίοτε καὶ σφοδρὸς γίνεται. εἰ καὶ μὴ ἀεὶ τὴν κίνησιν οὐ σαφῆ ἔχει. —
ἄλλος δὲ νότος μαλθακός ἐστιν, ὃς ἀναίσθητον ἔχει τὴν κίνησιν ἐν τῷ
περιέχοντι, καὶ κατὰ τὰ νέφη. ἔστι δὲ θερμὸς οὗτος διὰ παντός. ὁ δὲ λευκόνοτος —
Aristot. 2 meteor. καλούμενος καὶ ψυχρὸς ἐνίοτε φαίνεται. εἰσὶ δὲ καὶ οἱ ἐτησίαι οἳ περιίστανται τοῖς
μὲν περὶ δυσμὰς οἰκοῦσιν, ἐκ τῶν ἀπαρκτίων εἰς θρασκίας, ἀργέστας καὶ ζεφύρους.
ἀρχόμενοι δὲ ἀπὸ τῆς ἄρκτου. τελευτῶντες δὲ εἰς τοὺς πόρρω. τοῖς δὲ πρὸς ἕω
περιίστανται μέχρι τοῦ ἀπηλιώτου. οὗτοι γοῦν κατὰ τὴν τοῦ κυνὸς ἀνατολὴν πνέουσιν. ο nov. mar. S.G.
καὶ τὸ καῦμα τοῦ θέρους πραΰνειν εἰώθασιν. καὶ πνῖγος δὴ ἀνάγκη ἐστὶ τοῦ
3 in 3um 6. θέρους, ὄντος τῇ φύσει θερμοῦ ἀεί. ἢ μέντοι οἱ πρόδρομοι καλούμενοι πνέουσι. εἰσὶ οἳ S.G. in marg.
μέντοι οἱ ἑπόμενοι, οὓς καλοῦσιν ἐτησίας. ὥσπερ ἂν διορίζει καὶ ἡ τοῦ κυνὸς —
ἐπιτολή. μεγάλην δὲ ὠφέλειαν καὶ βλάβην ὁ ἄνεμος πολλάκις ἐπιφέρει.
1o κατ' ἰητρεῖον ἐπειδὴ οὐκ ἀεὶ συμφέρει εἰσάγειν εἰς τὸν ἀέρα τὸν ἔνδον. ὡς χειμῶνι μὲν
διὰ κρύος, ἐν θέρει δὲ διὰ θάλπος. καὶ πρὸς τούτοις ὅτι φυλάττεσθαι δεῖ τοὺς
ἀνέμους. ὥστε διὰ τούτους οὐ μόνον εὖ τὸν καλὸν ἀέρα φεύγομεν πολλάκις
ἀλλὰ καὶ τὸν πλησίον θύρας καὶ θυρίδας ἄνεμον εἰσπνέοντα. σφοδρῶς ἄρτι
τὸν κάμνοντα. ἐπ' ἐκείνων δὲ μάλιστα φεύγομεν ἄνεμον, ἐφ' ὧν εὐλαβούμεθα
πάθειν τι τὸ νευρῶδες γένος. ὥσπερ γε πάλιν τὸν ἥλιον ἐπὶ τῶν —
σηπομένων, ὡς πρὸς τὴν αἱμορραγίαν ἐπιτηδείως ἐχόντων. καὶ ταῦτα μὲν
περὶ τῶν ἀνέμων γεννικῶς τε καὶ ἰδικῶς εἰρήσθω. νῦν δὲ μερικῶς περὶ τοῦ
νότου τε καὶ βορέου. καὶ τῶν βλαβῶν ἃς αὐτοὶ εἰσάγουσιν. ὁ βορρᾶς γὰρ ξηρὸς καὶ ἐναντίαν μὲν οὖν κρᾶσιν
ψυχρός ἐστιν: ὁ δὲ νότος θερμὸς καὶ ὑγρὸς τῇ φύσει. ἐκεῖνος μὲν οὖν — ὅτι ἄνεμοι ἔχουσιν. S.G
3 aph. 17. ἀναλίσκει ἅπαντα τὰ ἐκ τοῦ σώματος περιττά. καὶ τὰ ὄργανα στηρίζει,
καὶ σφίγγει, καὶ συνάγει, καὶ τὰς ψυχικὰς καὶ φυσικὰς ἐνεργείας βελτίω ποιεῖ. ὥστε

τὰ σώματα εὐηκοώτερα καὶ εὐκίνητα καὶ εὔχροα ἐργάζεσθαι. ἀλλὰ καὶ τὰς
κοιλίας ξηραίνει· καὶ τὰ ὄμματα δάκνει· καὶ παροξύνει τὰς προυπαρχούσας –
ὀδύνας κατὰ τὸν θώρακα. νότος δὲ μείζω κακὰ ἐπιφέρει· καὶ γὰρ διαλύει τὰ –
σώματα· καὶ καρηβαρίας καὶ δυσηκοΐαν ἐργάζεται· καὶ ἰλίγγους ποιεῖ· οἳ προηγοῦνται
ἐπιληψίας, καὶ ἀποπληξίας, καὶ ἄλλα μοχθηρὰ συμπτώματα ἀποτελεῖ· ὡς τὴν
δυσκινησίαν κατὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ σύμπαν τὸ σῶμα καὶ τὴν κοιλίαν ὑγραίνει.
3. ἀφ. 5. διὸ εἰκότως εἶπεν· νότοι βαρυήκοοι, ἀχλυώδεις, καρηβαρικοί, νωθροί, διαλυτικοί.
αἱ γὰρ ἐνέργειαι γίνονται διὰ τῶν στερεῶν τοῦ ζώου μορίων ταῦτα δὲ βαρύνεται· καὶ
διὰ τοῦτο ἐνεργεῖ χεῖρον ὑπὸ πλήθους τῶν ὑγρῶν. καὶ οὐ θαυμαστὸν τὸν ἱπποκράτην
ταῦτα περὶ τοῦ νότου εἰρηκέναι· εἰ τεκμαίρεσθαι τις ἐθέλει, ὁποία τις κρᾶσις,
ὡς εἶπον, εἴη τοῦ ἀνέμου τούτου. δῆλον γὰρ ὅτι τὴν ὑγρὰν καὶ θερμὴν τὴν
φύσιν ἔχει. τὰ δὲ τοιαῦτα πάντα τὴν κεφαλὴν ἀναπληροῖ· ὅθεν καὶ –
καρηβαρίαι καὶ ἀχλύες περὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς γίνονται. ὅταν δὲ ὁ ἐγκέφαλος τῆς
ὑγροτέρας αἰσθάνεται καταστάσεως, ἐξ ἀνάγκης καὶ αἱ καθ' ὁρμὴν ἐνέργειαι –
κακίους γίνονται· καὶ ἔνθεν αἱ τοῦ σώματος νωθρότητες ἐπιτελοῦνται καὶ ὥσπερ
αἱ διαλύσεις τινές. ὅταν οὖν ὁ νότος δυναστεύῃ ταῦτα γίνεσθαι φησί· – o nov. mar. 3. 4.
τἀναντία δὲ σχεδὸν ἐν ταῖς βορείοις καταστάσεσι συμβαίνει. ὡς γὰρ νότος νωθρὰ
ποιεῖ τὰ σώματα· οὕτω καὶ βορρᾶς εὐκίνητα. ὡς ἐκεῖνος διαλύει· οὕτω καὶ
οὗτος εὔτονα ποιεῖ. ὡς ἐκεῖνος δυσηκοΐαν, οὕτως ὁ βορέης εὐηκοώτερα ἐργάζεται.
ὡς ἐκεῖνος ὑγραίνει τὰς κοιλίας, οὕτω οὗτος ξηραίνει. ὡς πάλιν νότος βάρος τῇ
κεφαλῇ, οὕτως ὁ βορέης τὰ περιττὰ ἀναλίσκων κουφότερον ὅλον τὸ σῶμα
ποιεῖ. προστίθησι δὲ ὅτι τοῦ νότου δυναστεύοντος πάσχουσιν ἕλκεα μαδαρά·
μάλιστα στόμα αἰδοῖον καὶ τἆλλα ὅπερ ἀληθές ἐστι· καὶ τούτου αἰτίαν ῥᾳδίως
εὑρίσκεται. τὰ γὰρ σηπόμενα διὰ τὸ θάλπος μάλιστα σήπεται. συντελούσης εἰς τὸ –
αὐτὸ καὶ ὑγρότητος. ὁ δὲ νότος ἀμφοτέρας ἔχει ποιότητας ταύτας· τουτέστι τὴν –
θερμότητα, καὶ τὴν ὑγρότητα. εὐλόγως οὖν ἐν τῇ νοτίῳ καταστάσει ταῦτα οἱ ἄνθρωποι
πάσχουσιν. ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις τῶν τόπων οὐ μικρὸν πρὸς τὸ δέχεσθαι σηπεδόνας
ποιεῖ. καὶ γὰρ τὸ στόμα καὶ τὰ αἰδοῖα πολλὴν ὑγρότητα τῇ φύσει κέκτηται. καὶ
πρόσεστι τὰς ἀδένας ἔχουσιν ἐγγύς. αἵπερ πάντα τὰ περιττὰ εἰσδέχεσθαι πεφύκασιν.
3. ἀφ. 21. ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν αἰδοίων σηπεδόνες συμβαίνουσιν ἀεί. ὅταν ὑγρότερον μᾶλλον
τὸ θέρος ἢ ἄνυδρον. ἢ νοτιώτερον γένηται. τὸ μὲν γὰρ ἐπὶ πολὺ τοῦ καταρρεῖν –
ἀποκεχωρηκὸς εἰς ὑγρότητα, καὶ ἄπνοιαν, οὐ μόνον τῶν αἰδοίων σηπεδόνας –
ποιεῖ· ἀλλὰ καὶ ἄλλου μορίου παντός. τοιαύτη μὲν οὖν κατάστασις ἦν ἐν τῷ –
1ª et 3ª const. τρίτῳ τῶν ἐπιδημιῶν αὐτοῦ περιγράφει οὕτως. ἔτος νότιον ἔπομβρον. ἄπνοια –
διὰ τέλεος. καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ· κατὰ τὴν ἀρχήν, ἄνθρακες ἐν κρανῶνι οἱ –
θερινοί. ὗεν ἐν καύμασιν ὕδατι λάβρῳ δι' ὅλου ἐγένετο· καὶ μᾶλλον νότῳ· καὶ –
μὴν ἐπ' ὀλίγον ἐκτροπαὶ γινόμεναι καὶ μὴ μόνον αἱ ἀφροδίσιοι τῶν αἰδοίων ἅπτονται· – καὶ nov. mar. 54
ἅπερ αὐτά· σήπεσθαι πεφύκασιν ἐπὶ ταῖς τυχούσαις προφάσεσιν. ταῦτα οὖν οἱ – ὑπὲρ sed cum in ὕσ 54.

αὐτοὶ ἐν νοτίῳ καταστάσει πάσχουσιν, ἀλλὰ δὲ κατὰ τὴν βόρειον, ὡς βῆχας, —
φάρυγγας, κοιλίας σκληροτέρας, δυσουρίας φρικώδεις, ὀδύνας τῶν πλευρῶν καὶ στηθῶν.
καὶ βῆχες μὲν διὰ τὴν τῶν ὀργάνων ἀναπνευστικῶν δυσκρασίαν. καὶ τὴν τῆς —
φάρυγγος τραχύτητα γίνονται. πάσχει γὰρ ἡ φάρυγξ τοῦ βορέου πνέοντος. ἐπειδὴ
ξηραίνεται καὶ σύμπεται καὶ διὰ τοῦτο σκληρὰ γίνεται. ἀλλὰ καὶ ἡ κάτω γαστὴρ ψύχεται] man. S. G.
σκληρὰ διαχωρεῖ. διὰ τὴν ξήρανσιν τῆς καταστάσεως. ἐπεὶ δὲ οὐ μόνον ξηραίνει v expungitur M. S. G.
ὁ βορρᾶς, ἀλλὰ καὶ ψύχει, διὰ τοῦτο, καὶ ἡ κύστις βλάπτεται, ὅθεν αἱ δυσουρίαι.
τὰ γὰρ ἄγγεια ῥαδίως ἀπὸ τῶν ψυχόντων αἰτίων πάσχει. οὐ μόνον δὲ αὕτη τοῦ
βορρᾶ ψυχρότης τὰς δυσουρίας τίκτει, ἀλλὰ καὶ τὰς φρίκας, καὶ τοὺς πόνους τῶν
πλευρῶν ἢ τοῦ θώρακος. ἢ τῶν στηθῶν. ὁπόταν οὖν οὕτως δυναστεύῃ τοιαῦτα
προσδέχεσθαι δεῖ μᾶλλον τὰ νοσήματα. τοῦτο γὰρ εἰπεῖν φαίνεται περὶ τῶν
ἰσχυρῶν νοτίων καὶ βορείων καταστάσεων. τῶν ἐπιπλέον ἐν χρόνῳ γινομένων.
ὅπερ σημαίνει διὰ τὸ ῥῆμα δυναστεύειν, ἵνα γνῶμεν ὅτι περὶ τῶν ἀνέμων
ἐν βραχεῖ χρόνῳ πνεόντων: οὔτε ἐπιπλείοσιν ἡμέραις, ἀσθενῶν δὲ, ἀλλὰ σφοδρῶς,
τὸ δυναστεύειν εἴρηται.

ιδ' Ἢν μᾶλλον δυναστεύῃ, αὐχμῶσιν οἱ πυρετοὶ ἔπονται, καὶ ὄμβροισιν ἐκ τοσούτων οἱ πυρετοὶ nov. man. S. G.
ἂν οἱ πλεονασμοὶ μεταπέσωσιν. καὶ ὅπως ἂν ἔχοντα τὰ σώματα παραλά- κατα S. G.
βωσιν ἐκ τῆς ἑτέρας ὥρης. καὶ ὁκοίου τινὸς ἐν χυμοῦ δυναστεύοντος ἐν τῷ
σώματι.

3. aph. 7. Ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς ἄμεινον ἐστὶν τοῦτο γεγραμμένον [illegible] πως, ἐν τοῖσιν
αὐχμοῖσιν πυρετοὶ ὀξέες γίνονται. φησὶ γὰρ ἐν τοῖς αὐχμοῖς μὴ πολλοὺς —
πυρετοὺς γίνεσθαι. ἀλλὰ ὀξεῖς. χολωδέστεροι γὰρ οἱ χυμοὶ γίνονται, καὶ ὀλιγο-
νοσήματα γίνεται, ὅπερ αὐτὸς ἔλεγεν εἰπών. τῶν δὲ καταστάσεων τοῦ ἐνιαυτοῦ,
τὸ μὲν ὅλον οἱ αὐχμοὶ τῶν ἐπομβρίων εἰσὶν ὑγιεινότεροι, καὶ ἧσσον θανα-
τώδεις. ἐν μὲν γὰρ τοῖς αὐχμοῖς τὰ περιττὰ ὑγρὰ διαφορεῖται. ἐν δὲ ταῖς ἐπομβρίαις
3. aph. 15 σύμπεσθαι συμφέρει τὰ ἀθροιζόμενα ἔνδον τοῦ σώματος. εἰ μόλις ἐκκαθαίρει τὰ
καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀθροιζόμενα τοῖς γυμνασίοις, καὶ βαλανείοις. καὶ αὐτὰ —
μὲν κινεῖται μᾶλλον ἐν ταῖς ξηραῖς καταστάσεσιν, ἤπερ ἐν ταῖς ὑγραῖς. ὥστε
τοὺς αὐχμοὺς προκρίτέον τῶν ἐπομβρίων ὡς ὑγιεινοτέρους, εἰ καὶ ὀξεῖς πυρετοὺς
ἐπιφέρουσι. ὃ δὲ λέγει, καὶ ὄμβροισι, ἐνδείκνυται καὶ ταῖς ὑγραῖς καταστάσεσιν ἔσεσθαι
3. aph. 16 πυρετούς. μάλιστα μὲν οἱ πλεονασμοὶ, καὶ τὰ περιττώματα παρείη καὶ τὰ σώματα κτ marg. S. G.
τὴν κακίαν ἐκ τῆς ἄλλης ὥρας, καὶ τῆς καταστάσεως αὐτῆς λάβῃ. γίνονται δὲ
ὡς τὰ πολλὰ πυρετοὶ μακροὶ, καὶ εἰκότως. ἡ γὰρ πλείων ὑγρότης πέττεσθαι —
δεομένη ἐν πλείονι πέττεται χρόνῳ: ὡς μακρὰ τὰ νοσήματα γίνεσθαι. —

προσέτι δὲ καὶ ὁ αὐτὸς φησί, τὸ πλεονάζον ὑγρὸν, ψυχρότερον ὄν, καὶ φλεγματικώτερον, ὡς καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκάζεσθαι χρονιωτέρους εἶναι τοὺς πυρετούς. ὁποῖαι δὲ τρόπου ἔσονται αἱ νόσοι, οὐκ εἶπεν αὐτὸς σαφῶς, ἀλλ' ᾐνίττετο, εἰπὼν, ὅκως ἂν ἔχοντα τὰ σώματα τουτέστι ἐναλλοῖα ταῖς νόσοις, ἢ ψυχὴ οἵους ἔχουσι χυμοὺς ἔνδον ἀθροιζομένους, ὁκοῖοι γὰρ ὦσιν οἱ χυμοί, τοιαῦται ἔσονται καὶ αἱ νόσοι. περὶ δὲ τούτου ἔμπροσθεν εἴρηται, καὶ οὐ χρὴ τὰ αὐτὰ νῦν εἰπεῖν.

ιε' Αἱ δ' ἀνυδρίαι νότιαι. βόρειαι[1] διαφέρει γὰρ καὶ τἄλλα οὕτω. μέγα γὰρ καὶ τοῦτο. ἄλλος γὰρ ἐν ἄλλῃ ὥρῃ καὶ χώρῃ μέγας· οἷον τὸ θέρος χολοποιόν, ἦρ ἔναιμον, τἄλλα, ὡς ἕκαστα.

3. aph. 14 ὅτι οὐδὲν διαφέρει ξηρὸν ἢ αὐχμηρὸν, ἢ ἄνυδρον εἰπεῖν, πρόδηλον παντὶ ἐν τῇ τῶν ἑλλήνων διαλέκτῳ μετρίως ἐσκεμμένῳ. εἰσὶ μὲν οὖν ἀνυδρίαι οὐ βόρειαι

3 in ... μόνον, ἀλλὰ καὶ νότιαι. ὁ καὶ νότος ὑγρὸς τὴν φύσιν ἐστίν. ἐν μὲν γὰρ τῷ πρώτῳ τῶν ἐπιδημιῶν, τὴν νοτίαν καὶ ἄνυδρον κατάστασιν ἔγραψεν. ὑπὲρ ἧς αὐτὸς εἶπεν ἐν τῇ τελευτῇ· γενομένης δὲ τῆς ἀγωγῆς ὅλης ἐπὶ τὰ νότια καὶ μετ' αὐχμῶν. τοιαύτας μὲν καταστάσεις πολὺ τὴν φύσιν διαφέρουσι· καὶ γὰρ νόσους ἀνάλογον τῇ μεταβολῇ αὐτῶν ἐπιφέρουσι. ἀλλὰ καὶ εἰ χυμοὶ ἐξαλλάττωνται, ὡς τὸν εἰωθότα ἐν τῷ θέρει πλεονάζειν, ἐν τῷ φθινοπώρῳ ἢ καὶ ἐν τῷ ἦρι πλεονάζοντα τυγχάνειν, τότε καὶ τὰ νοσήματα τῇ φύσει τοῦ χυμοῦ ἕπεται. καὶ τοῦτο εἶναι μέγα τι χρῆμα φησί, καὶ οὐδ' ὅλως ἀμελητέον. παραδείγματι δὲ σαφηνίζει τὸ ῥητόν. τὸ θέρος φησὶ χολοποιόν. ἦρ ἔναιμον. ἐν δὲ τῷ περὶ φύσιος ἦρ s.g.

1o. de nat. 32 et de diebus ... ἀνθρώπου σαφῶς διελέγετο περὶ χυμῶν καὶ τῶν ὡρῶν αὐτῶν. αὔξεται δὲ φησὶν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὸ μὲν φλέγμα τοῦ χειμῶνος. τοῦτο γὰρ τῷ χειμῶνι κατὰ φύσιν μάλιστα τῶν ἐν τῷ σώματι ἐνεόντων. ψυχρότατον γάρ ἐστι. καὶ πάλιν. τοῦ ἦρος αἷμα αὔξεται. εἶτα τὴν αἰτίαν προστίθησι. τότε γὰρ ψύχεα ἐξανίει. καὶ τὰ ὕδατα ἐπιγίνεται. τὸ δὲ αἷμα κατὰ ταῦτα αὔξεται. καὶ περὶ θέρους λέγει τάδε. τοῦ δὲ ἐξανίει s.g. θέρους ἡ χολὴ αἴρεται ἐν τῷ σώματι. καὶ παρατείνει εἰς τὸ φθινόπωρον. ἡ δὲ μέλαινα χολὴ τοῦ φθινοπώρου πλείστη τε καὶ ἰσχυροτάτη ἐστίν. εἰ μὲν οὖν ἐν τῷ ἦρι τὸ φλέγμα ἢ ἐν τῷ θέρει ἡ μέλαινα χολή. ἢ καὶ ἄλλος τις χυμὸς οὐ εἴη, mar. s.g. μὴ εἴη αὐτῷ κατὰ φύσιν. τοιαῦτα ἂν νοσήματα ποιήσῃ, ὁποῖος ἂν ὁ χυμὸς ὃ s.g. εἴη. ὃ δὲ λέγει τἄλλα. τὸν χειμῶνα καὶ τὸ φθινόπωρον σημαίνει. ἐν ἐκείνῳ γὰρ τὸ φλέγμα ὡς εἴρηται. ἐν τούτῳ δὲ ἡ μέλαινα χολὴ ἐπικρατεῖ.

[1] 854

ιϛ' Αἱ μεταβολαὶ μάλιστα τίκτουσι νοσήματα· καὶ αἱ μέγισται μάλιστα καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν αἱ μεγάλαι μεταλλαγαὶ καὶ ἐν τοῖσιν ἄλλοισιν. τὰ δὲ ἐκ προσαγωγῆς γίνεται· αἱ ὧραι αὗται ἀσφαλέσταται. ὥσπερ καὶ δίαιται, καὶ ψῦχος καὶ θάλπος μάλιστα ἐκ προσαγωγῆς· καὶ ἡλικίαι οὕτω μεταβαλλόμεναι

3. aph. 1. Ταύτην τὴν ῥῆσιν ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς μετὰ τῆς ἡμετέρας ἔχεις ἐξηγήσεως. ὅπου εἴρηται ἡμῖν καὶ ὁποίας μεταβολὰς χρὴ νοεῖσθαι ἐνθάδε, καὶ κατὰ πόσους τρόπους ἡ γραφὴ ποικίλλεται. ὥσπερ οὖν αἱ μεταβολαὶ μάλιστα νοσήματα τίκτουσι· οὕτω καὶ μεγάλαι μεταλλαγαὶ ἐν ταῖς ὥραις γινόμεναι, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις τοῖς κατὰ τὸν βίον συμβαίνουσιν εἰ ἀθρόως γένοιντο, νόσους ἐπιφέρειν εἰώθασι· τὰ δὲ ἐκ προσαγωγῆς τε καὶ ἠρέμα καὶ κατὰ μικρὸν γενόμενα, οὐχ οὕτω· ἀλλὰ καὶ ὧραι καὶ δίαιται καὶ ψῦχος καὶ θάλπος μάλιστα ἐκ προσαγωγῆς καὶ κατὰ μικρὸν μεταβάλλοντα, ἀσφαλέστατα ἐστί. ὥσπερ ἔδειξεν αὐτὸς ἐν τῷ περὶ διαίτης ὀξέων, ἔνθα περὶ μεταβολῆς τοῦ ἔθους διαλέγεται.

3. aph. 2. ιζ' Φύσιες δὲ αἱ πρὸς τὰς ὥρας· αἱ μὲν πρὸς θέρος· αἱ δὲ πρὸς χειμῶνα εὖ, καὶ κακῶς πεφύκασιν· αἱ δὲ πρὸς τὰς χώρας καὶ ἡλικίας, καὶ διαίτας, καὶ τὰς ἄλλας καταστάσιας. ει 3.4.

Οὐκ ἔστι χρεία νῦν τὰ ἐν τοῖς περὶ κράσεων ὑπομνήμασιν ἐνθάδε μεταφέρειν. ἱκανὸν γὰρ εἰδέναι ὅτι μία μόνον κρᾶσις εὔκρατός τε καὶ ἀρίστη ὑποτίθεται· δύσκρατοι δὲ καὶ μοχθηραὶ ὀκτώ· αὗται δὲ εἰσιν ἢ ἁπλαῖ· ἢ συνεζευγμέναι· καὶ ἁπλαῖ μὲν τέσσαρες, ὡς ἡ θερμή, ἡ ψυχρά, ἡ ξηρά, ἡ ὑγρά· συντιθέμεναι δέ, θερμὴ καὶ ξηρά· ὑγρὰ καὶ θερμή· ψυχρὰ καὶ ὑγρά, ψυχρὰ καὶ ξηρά· πρὶν δὲ περὶ αὐτῶν λέγειν,
1. de nat. hum. 10. πρόκειται μοι εἰπεῖν τί ποτε σημαίνεται πρὸς τοῦ τῆς φύσεως ὀνόματος. σημαίνει γοῦν τὴν πρώτην οὐσίαν ὑποβεβλημένην ἅπασι τοῖς γεννητοῖς καὶ φθαρτοῖς σώμασιν. ὅθεν ἔκεινοι τῶν παλαιῶν φιλοσόφων προσονομασθέντες ἐκλήθησαν φυσικοί. ἔνιοι
καὶ οὕτως οἱ περὶ φυτῶν ἢ βοτανῶν γράψαντες, τὴν οὐσίαν αὐτῶν ἐξηγούμενοι, τὴν αἰσθητὴν αὐτῶν φύσιν διδάσκειν λέγονται. νῦν δὲ λέγει φύσιν αὐτός, ἣν ἡμεῖς κρᾶσιν καλοῦμεν· ἐκ τῶν τεσσάρων στοιχείων, ὑγροῦ, ξηροῦ, θερμοῦ, καὶ ψυχροῦ· ἢ καὶ ἐκ τεσσάρων χυμῶν, αἵματος, φλέγματος καὶ χολῆς ἀμφοτέρας συγκειμένην. καὶ αὐτὸς ταύτην τὴν φύσιν λέγει εὖ, καὶ κακῶς πεφυκέναι, ἢ πρὸς τὸ θέρος, ἢ πρὸς τὸν χειμῶνα, ἢ πρὸς τὰς χώρας καὶ ἡλικίας, καὶ διαίτας, καὶ τἄλλα ἐπιτηδεύματα. ὡς αἱ ὑγραὶ καὶ ψυχραὶ φύσεις ἄριστα διάκεινται πρὸς τὸ θέρος· αἱ δὲ

θερμαὶ καὶ ξηραὶ πρὸς χειμῶνα. κακῶς δὲ πρὸς τὸ θέρος, ὡς καὶ ψυχραὶ καὶ
ὑγραὶ κακῶς πρὸς χειμῶνα. ἄλλαι δὲ φύσεις μετρίως ἔχουσι. ὥσπερ ὑγραὶ καὶ
θερμαὶ κατὰ τὸ θέρος καὶ χειμῶνα. καὶ θέρους βέλτιον διάγουσιν, ὡς ὑγραὶ·
1ᵒ in 6. 16. καὶ πάλιν τοῦ χειμῶνος βέλτιον, ὡς θερμαί. οὕτω δὲ καὶ πρὸς τὰς χώρας αἱ
ὑγραὶ φύσεις πρὸς τὰς ξηράς. αἱ ξηραὶ πρὸς τὰς ὑγράς. αἱ δὲ θερμαὶ καὶ ψυχραί,
ὁμοίως πρὸς τὰς ἐναντίας εὖ πεφύκασι. τῶν δὲ ἡλικιῶν ὁ αὐτὸς λόγος.
καθάπερ γὰρ ἀναλόγως ἔχει ἡ ἡμέρα πρὸς τὸν ὅλον ἐνιαυτόν, ὡς τῷ μὲν
ἑωθινῷ καιρῷ τὸ ἔαρ ἐοικέναι, τῇ δὲ μεσημβρίᾳ τὸ θέρος. τῇ δ᾽ ἑσπέρᾳ
τὸ φθινόπωρον. τῇ δὲ νυκτὶ τὸν χειμῶνα. οὕτω καὶ ἡλικίαι. ἡ μὲν γὰρ
τῶν παίδων τῷ ἦρι ἔοικεν, ἡ τῶν ἀκμαζόντων τῷ θέρει. ἡ τῶν παρακμα-
ζόντων τῷ φθινοπώρῳ, καὶ ἡ τῶν γερόντων τῷ χειμῶνι. ὅμοια οὖν ὥρα
ὠφελεῖ. ἀνόμοια δὲ βλάπτει. ὁ δὲ λέγει τὰς ἄλλας καταστάσιας, σημαίνει
τὸν περιέχοντα ἡμᾶς ἀέρα. καὶ γὰρ αἱ διαφοραὶ τῶν νοσημάτων ἐπὶ μὲν
3 in 3ᵘᵐ ep. 9. τῇ τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος κράσει γίνονται, διὰ τὴν ἑκάστου φύσιν τε καὶ
δίαιταν, ἣν ὑγιαίνων διαιτᾶται. λέγω δὲ δίαιταν οὐ τὴν ἐν τοῖς ἐσθιομένοις
τε καὶ πινομένοις μόνον. ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις, οἷον ἀργίαις, γυμνασίοις,
λουτροῖς, ἀφροδισίοις, ὕπνοις, ἀγρυπνίαις, ἅπασί τε τοῖς ὁπωσοῦν γινομένοις δὲ
κατὰ τὰ τῶν αὐτῶν σώματα. ἅπερ καὶ ἑνὶ ὀνόματι ἔθος αὐτῷ ἐπιτη-
δεύματα καλεῖν.

3. aph. 3. ιη´ Τῶν νούσων ἄλλαι πρὸς ἄλλας εὖ, καὶ κακῶς πεφύκασι, καὶ ἡλικία πρὸς
ὥρας καὶ χώρας καὶ διαίτας. καὶ πρὸς τὰς καταστάσεις νούσων. haec non man. in utroq. Ms.

2. aph. 32. Τῇ θερμῇ φύσει καὶ ἡλικίᾳ καὶ ὥρᾳ, καὶ τῇ καταστάσει τε καὶ χώρᾳ, ἴσμεν οἰκεῖα
εἶναι τὰ θερμὰ νοσήματα. ταῖς δὲ ψυχραῖς τὰ ψυχρά. ὡς καὶ ταῖς ξηροτέραις τὰ
ξηρότερα. καὶ ταῖς ὑγροτέραις τὰ ὑγρότερα, ὅθεν εἰ καῦσος ἐν τῷ θέρει γένοιτο οὐ
πάνυ θαυμαστόν. πέφυκε γὰρ πρὸς τὴν ὥραν ἐκείνην. εἰ δὲ ἐν τῷ χειμῶνι συστῇ,
ἰστέον ὅτι οὐ δύναται τότε γίνεσθαι, ἄνευ μεγίστης διαθέσεως. μὴ δὲ γὰρ ἂν συσταίη
ποτὲ ἑτέρως. εἰ μὴ διὰ τὴν τῆς αἰτίας ἰσχὺν ἐνίκησε τὴν ἐκ τῆς ὥρας ἐναν-
τίωσιν. διὸ τῶν ἴσων τὸ μέγεθος καύσων ὀλεθριώτερος ἐστὶν ὁ ἐν χειμῶνι
συνιστάμενος. ὥστε οὐκ ἀληθές, ὅπερ φασί τινες οἰκεῖον εἶναι τῇ τοῦ κάμνοντος
φύσει τὸ νόσημα, τὸ κατὰ τὴν κρᾶσιν ἐναντίον, ὡς εἰ καὶ ἐπιτήδειον εἴρηται.
3. aph. 3. προσέχειν μὲν οὖν δεῖ τὸν νοῦν τοῖς ἐφ᾽ Ἱπποκράτους εἰρημένοις, νόσους μὲν
εὖ πεφυκέναι πρὸς τὰς ὥρας, ὡς μὲν πρὸς γένεσιν τὰς ὁμοίας· ὡς δὲ πρὸς
λύσιν, τὰς ἐναντίας. οὕτω καὶ ἡλικίας καὶ φύσεις. αἱ ψυχραὶ μὲν φύσεις πρὸς

θερμαὶ ὧραι· αἱ δὲ θερμαί, πρὸς ψυχρὰς εὖ πεφύκασι· καὶ αἱ ἡλικίαι, αἱ τῶν γερόντων πρὸς θέρος[54]· τῶν ἀκμαζόντων πρὸς χειμῶνα· οὕτω καὶ πρὸς τὰς χώρας ἔχουσι καὶ αἱ νόσοι, καὶ αἱ ἡλικίαι· ὅτι ἐν ταῖς θερμαῖς χώραις αἱ νόσοι θερμαὶ συμβαίνουσι, καὶ ἐλάττονα κίνδυνον ἐπιφέρουσι· καὶ ὅτι αἱ θερμότεραι τῶν ἡλικιῶν ἐν ταῖς χώραις ταῖς ψυχροτέραις μᾶλλον ὑγιαίνουσι· ἐν δὲ ταῖς θερμοτέραις
1. aph. 16. 4 5 αἱ ψυχρότεραι· καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ποιότητας ἀναλόγως· ἀλλὰ καὶ νόσοι καὶ ἡλικίαι πρὸς τὰς διαίτας κακῶς καὶ εὖ πεφύκασι· καὶ περὶ μὲν τῶν νόσων αὐτὸς πολλάκις λέγει· ὡς ὅταν φησίν· ὑγραὶ πᾶσαι διαίται τοῖς πυρεταίνουσι ξυμφέρουσι καὶ τάδε· αἱ λεπταὶ καὶ ἀκριβέες διαῖται καὶ ἐν τοῖσι μακροῖσιν αἰεὶ πάθεσι, καὶ ἐν τοῖσιν ὀξέσιν οὗ μὴ ἐπιδέχεται, σφαλεραί· καὶ ἑξῆς· ἐν τῇσι λεπτῇσι διαίτῃσιν ἁμαρτάνουσιν οἱ νοσοῦντες· διὸ μᾶλλον βλάπτονται· καὶ ὅταν ἄριστον καὶ ὠφέλιμον παράγγελμα δίδωσι κατὰ τὸν δὲ τῶν ἀφορισμόν,
1. aph. 8. ὁκόταν ἀκμάζῃ τὸ νόσημα, τότε καὶ τῇ λεπτοτάτῃ διαίτῃ ἀναγκαῖον χρέεσθαι· καὶ πάλιν ἐφεξῆς πολλὰ προστίθησι πρὸς τὴν ἐν ταῖς νόσοις δίαιταν· ἵνα μὴ λέγω τι περὶ τῶν ἐν τῷ περὶ διαίτης ὀξέων νοσημάτων. καὶ τῶν μυριάκις εἰρημένων αὐτῷ· ἡλικίαι δὲ ὡς καὶ νόσοι ξηρότεραι μὲν πρὸς τὰς ὑγροτέρας διαίτας· αἱ δὲ ὑγρότεραι, πάλιν πρὸς τὰς ξηροτέρας εὖ πεφύκασι· καὶ ἐπὶ τῶν νόσων, καὶ τῶν καταστάσεων, καὶ τῶν ἄλλων κακῶς διακειμένων, τὰ ἰάματα ἐστὶν ἐναντία· διὰ τοῦτο αἱ ἐναντίαι ἡλικίαι τε καὶ νόσοι πρὸς τὰς ἐναντίας διαίτας καλῶς· αἱ ὅμοιαι δὲ πρὸς τὰς ὁμοίας κακῶς διάκεινται· πλὴν εἰ μὴ περὶ συμμέτρου ἡλικίας πρὸς σύμμετρον δίαιτάν τε καὶ ὥραν καὶ χώραν γένηται παραβολή· τότε γὰρ αἱ ὅμοιαι ὑπὸ τῶν ὁμοίων εὖ διάκεινται. ἄλλως δὲ μή· τὴν δὲ αὐτὴν ἔννοιαν, καὶ διὰ τῶν αὐτῶν ῥημάτων ἔχει ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς γεγραμμένην, καὶ πρὸς ἡμῶν ἐξηγησαμένην· μεταβησόμεθα οὖν ἤδη πρὸς τὰ ἑξῆς.

ιθ΄ Καὶ πρὸς τὰς καταστασίας νόσων, καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσι δίαιται καὶ σιτία καὶ ποτά, expunguntur in utroq. MS. οἷα ὅτι ὁ μὲν χειμὼν ἀργὸς ἔργων, καὶ πέπονα τὰ εἰσιόντα καὶ ἁπλᾶ· μέγα γὰρ καὶ τοῦτο, αἱ ὀπῶραι δὲ ἐργάσιμοι ἀλιώσιες, τὰ πινόμενα πυκνὰ ἀκαταστατα· ἠλιώσιες nov. man. 5. 4. σιτία, οἶνοι, ἀκρόδρυα.

Τὴν δίαιταν καὶ τὰ σιτία καὶ τὰ ποτὰ δεῖ προσφέρειν, ὅτι ἡ τοῦ νοσήματος κατάστασις, καὶ ἡ ὥρα ἀπαιτεῖ· καὶ μὴ διδόναι, ὅτε ταῦτα ἀνάπαλιν ἐνδείκνυσι.
1. aph. 8. εἰ γάρ τις ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς νόσου διδόναι τι ἀξιόλογον ἐθέλοι, οὗτος οὐκ οἶδεν, ὅτι περιέλκει τὴν φύσιν εἰς ἑτέραν πέψιν, ἐγκειμένην πρότερον ἰσχυρῶς τῇ πέψει

Τῶν νοσοποιῶν χυμῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ· καὶ τοῦτο ἀεὶ ἀληθὲς ἐπὶ πασῶν. τῶν — τῶν deest 5.9.
νόσων, ἐφ' ὧν ὅλως ἐγχειρεῖμεν διαίτῃ τε καὶ θεραπείᾳ. διακρίνει δὲ αὐτὸς τὰς ὥρας,
1ο ἀφ. 15. — ἀλλὰ μὴ πάσας. μόνον οὖν τὸν χειμῶνα, καὶ τὰς ὀπώρας. ἐν δὲ τοῖς ἀφορισμοῖς περὶ
χειμῶνος καὶ ἦρος εἶπεν, αἱ κοιλίαι φησὶ χειμῶνος καὶ ἦρος θερμόταται ~~φύσει~~ καὶ — φύσει deest.
ὕπνοι μακρότατοι. ἐν ταύταις οὖν ὥραις καὶ τὰ προσφέρματα πλείω δοτέον. καὶ γὰρ
τὸ ἔμφυτον θερμὸν πλεῖον ἔχουσι. τροφῆς οὖν πλείονος δέονται. οὐ μόνον οὖν φησὶν
ἐν τῷ χειμῶνι πλείω δοτέον, ὅτι καὶ πλειόνων ὀρέγονται οἱ αὐτοί, ἀλλὰ καὶ τὴν
αἰτίαν προστίθησι. ὅτι τὸ ἔμφυτον θερμὸν πλεῖόν ἐστι. καὶ οἱ ὕπνοι μακρότατοι.
ὅπερ ποιεῖ. ὡς τοὺς αὐτοὺς ῥᾶον πέττεσθαι. ἐκεῖνα δὲ τοιαῦτα ἐστί, διότι χειμῶνος,
καὶ ἦρος αἱ κοιλίαι θερμόταται ~~φύσει καὶ ὕπνοι μακρότατοι~~ τυγχάνουσιν οὖσαι.
ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῷ χειμῶνι διὰ τὸ περιστάμενον ψῦχος, τὸ ἔμφυτον θερμὸν —
ἀποφεύγει, καὶ εἰς τὰ ἐντὸς ὑποχωρεῖν. ἐν δὲ τῷ θέρει πρὸς τὸ συγγενὲς ἀπο-
τείνεται. διὰ τοῦτο συμβαίνει ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ διὰ ψῦχος αὔξανεσθαι. ἐν
δὲ τῷ τούτῳ, διὰ θάλπος διαφορεῖσθαι. βούλεται γὰρ Ἱπποκράτης συνδιατίθεσθαι — σώματα. sent. 3b 4. περὶ
τὰ τῶν ζώων σώματα τῇ τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος καταστάσει. ξηραινόμενα — φύσεως ἀνθρώπου.
γὰρ ἐν ταῖς ξηραῖς αὐτοῦ κράσεσιν, ὑγραινόμενα δὲ ἐν ταῖς ὑγραῖς. οὕτω καὶ θερμαι-
νόμενα ἐν ταῖς θερμαῖς. ψυχόμενα δὲ ἐν ταῖς ψυχραῖς. [τῆς γὰρ τοῦ περιέχοντος
ἡμᾶς ἀέρος θερμασίας, ἣν ἴσχει κατὰ τὸ θέρος, ὁ ἥλιος αἴτιος, ἐγγύς τε τῶν
κατὰ κορυφὴν ἡμῖν ἀφικνούμενος, καὶ μακροτέραν τὴν ἡμέραν ποιούμενος. ἀλλὰ καὶ — καὶ 5.9.
τῆς ψυχρότητος τῆς ἐν χειμῶνι, ὁ αὐτὸς ἥλιος αἴτιος. καὶ οὐ θαυμαστόν. λοξὸς
γάρ, καὶ ταπεινός, ἐν ὀλίγῳ τε χρόνῳ τὴν ὑπὲρ γῆς φορὰν ποιούμενος] τὴν πορείαν — λ τῆς 5.9.
αὐτοῦ περαίνει, καὶ τὰς νύκτας μακροτέρας ἀποτελεῖ. ὅπερ οὐ σμικρὸν εἰς τὴν πέψιν
συντελεῖν, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. προστίθησι δὲ καὶ ἄλλας αἰτίας, ὅτι ὁ χειμὼν ἀργὸς —
τῶν ἔργων ἐστί, καὶ πέπονα τὰ εἰσιόντα καὶ ἁπλᾶ. ἃ πάντα ποιοῦσιν, ὥστε μὴ
ἀποχωρεῖσθαι τὴν φύσιν ἀλλαχοῦ, καὶ περιέλκεσθαι εἰς ἕτερόν τι πρᾶγμα —
γενησόμενον, ἀλλὰ ἐγχεῖσθαι μάλιστα, καὶ ἀνεμποδίστως τῇ τῶν εἰσιόντων
πέψει. ἀνάπαλιν δὲ συμβαίνει τοῦ θέρους καὶ τοῦ φθινοπώρου. ὡς αὐτὸς ἐν τοῖς
1ο ἀφ. 18. — ἀφορισμοῖς ἔγραψεν. θέρεος φησί, καὶ φθινοπώρου σιτία δυσφορώτατα φέρουσι.
χειμῶνος ῥᾷστα, ἦρος δεύτερον. καὶ τοῦτο διὰ τὴν εἰρημένην αἰτίαν, ὅτι
ἐν χειμῶνι ἔμφυτον θερμὸν ἐστὶ πλεῖον καὶ τρέφεσθαι δεῖται. διὰ τοῦτο
πλείω διδόναι χρή. εὐφόρως γὰρ φέρουσιν ἅπαντες πλῆθος τῶν σιτίων ἐν
χειμῶνι. δυσφόρως δὲ ἐν τῷ θέρει. διότι τὰ πέττον αὐτὰ καὶ κατεργα-
ζόμενον τὸ ἔμφυτον θερμὸν ὀλίγον ὑπάρχει. εἰ μὲν οὖν ἐν χειμῶνι ὀλιγάκις
μέν, καὶ πολλὰ προσφέρειν ἐθέλοι, οὐκ ἂν ἁμάρτοι. ἐν θέρει δὲ τὸ μὲν ἀθρόον

διδόναι, ἅπαντι τρόπῳ φευκτέον. τῶν μὲν ἄλλων δυοῖν ὡρῶν, τὸ μὲν φθινόπωρον ἐφεξῆς τῷ θέρει. τὸ δὲ ἔαρ χειμῶνι. καὶ οὐδὲν ἔργον αἰτίαν εὑρίσκειν. ἐν μὲν τῷ φθινοπώρῳ τὰ σώματα ἄρχεται ἐμψύχεσθαι καὶ συνάγεσθαι, καὶ πυκνοῦσθαι. ἐν δὲ τῷ ἦρι χαλᾶσθαι, καὶ ἀραιοῦσθαι.

10 aph. 17 παραπλησίως δ' αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῶν ἡλικιῶν, καὶ ἀπὸ τῶν ἐθῶν, καὶ ἀπὸ τῶν χωρῶν λαμβάνει τὰς ἐνδείξεις τῶν σιτίων τε, καὶ ποτῶν, ἃ δεῖ προσφέρεσθαι. ἕκαστον γὰρ τούτων ἤτοι ἰσχυρὰν, ἢ ἀσθενῆ τὴν δύναμιν ἐργάζεται. ἤτοι πληθωρικὸν, ἢ ἐνδεὲς, ἢ κακόχυμον τὸ σῶμα. ἃ δὲ προστίθησιν αὐτὸς ἐν ταῖς ὀπώραις, ἀντίκειται τοῖς ἐν τῷ χειμῶνι ἢ 5.9. λεγομένοις. ἐκεῖ γὰρ τὰ σιτία ἁπλᾶ, ἐνταῦθα ἀκατάστατα, καὶ ἀκρόδρυα. καὶ οἶνοι. εἰ μὴ ὀπώραν λέγει τὸ μέσον θέρους, ὅπερ οἱ Ἕλληνες ὥραν ὀνομάζουσιν. ἐπιφέρει

4 in 6-19. δὲ καὶ τὸ τῆς ὥρας ὄνομα τῷ φθινοπώρῳ καὶ χειμῶνι, καὶ ἦρι. κατ' ἐξοχὴν δὲ ὥραν ἔλεγε καλοῦσιν ἐκεῖνον τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ οἱ καρποὶ, οὓς ὡραίους καλοῦσιν, τελειοῦνται. ἡ δὲ τῶν ὡρῶν τάξις, ὡς αὐτός τε πολλάκις διὰ τῶν ἐπιδημιῶν, οἵ τ' ἄριστοι τῶν περὶ τὰ τοιαῦτα δεινῶν ἔγραψαν, ἥδ' ἐστίν. ἐπιτολὴ πλειάδος ἀρχὴ θέρους ἐστί· μεθ' ἣν κυνὸς ἐπιτολὴ τῆς καλουμένης ὀπώρας. ἣν δὴ καὶ αὐτὴν τὸ δεύτερον μέρος τοῦ θέρους ἔνιοι τίθενται· μεθ' ἣν ἀρκτοῦρος ἐπιτέλλων ἀρχὴν ποιεῖται φθινοπώρου. κἄπειτα δύσις πλειάδων χειμῶνος ἀρχὴ γίνεται. εἶτα μετὰ τὸν χειμῶνα, ἰσημερία τὴν ἀρχὴν τοῦ ἦρος ἔχει. ἐν ὀπώραις γὰρ ἡλιώσεις καὶ οἶνοι, ἡλιώσεις γὰρ ἀναγκάζουσιν ~~τὰ ἔργα~~ πολλάκις πίνειν, καὶ ταυτὸ τοῦτο ἐπάγουσι τὰ ἔργα. οἶνοι δὲ εἰσὶ πολυειδεῖς. οἱ μὲν γὰρ ὑδατώδεις αὐτῶν ἐλαχίστην τροφὴν τῷ σώματι διδόασιν. οἱ δὲ παχεῖς καὶ σκιρροὶ πολλὴν τρέφουσι. πολὺ μᾶλλον, οἱ μέλανες. — e expungitur 5.4.

2. aph. 18 καὶ οἱ μὲν ὑδατώδεις κατ' ἄρα διαχωροῦσι τάχιστα διὰ τὸ φθάνειν τάχιστα σχεδὸν ἀναλαμβάνεσθαι ὅλοι. τῶν δ' ἄλλων πάντων ὅσον ὑπέρχεται ἢ κατὰ τὴν γαστέρα σαφῶς ἀναλόγως τῷ χρόνῳ τῆς θρέψεως ἔχει τὴν διαχώρησιν. ἔτι δὲ διὰ τὸ χολῶδες περίττωμα καὶ αἱ ἀγρυπνίαι πολλαὶ γίνονται. ὅθεν καὶ ἡ πιμελὴ, καὶ ἁπαλὴ σὰρξ ἐκτήκεται, καὶ τὸ αἷμα αὐτὸ διαφθείρεται. ἐκ γὰρ τοῦ συνεχοῦς.

πρὸς τὸ ἧπαρ, πρίν τι διὰ τῆς γαστρὸς ὑπέρχεσθαι. marg. S4.

λείπει πολλά.

ἀλλὰ καὶ τοῖς λουτροῖς, καὶ ταῖς τρίψεσιν ὠφέλειαν μεγάλην εἰ ταῦτα πάντα παρέξεις· μάλιστα δὲ ἐστὶ πρὸς τὴν ἀγρυπνίαν λυσιτελεῖ. ἐνοχλεῖ γὰρ μάλιστα οὐ μόνον ἐν τοῖς εἰρημένοις πάθεσι, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πυρετοῖς. διὸ πρὸς τοῖς ἤδη γεγραμμένοις μοι βοηθήμασι καὶ τοῦτο πάνυ θαυμαστὸν εὑρέθη, ὃ ἐπειράθην ἐγὼ πολλάκις, καὶ οὔποτε * . δεῖ μὲν οὖν τῶν τότε ἀγρυπνούντων τὰ σκέλη, καὶ χεῖρας δεσμεῖν ἐν ἐκείνῳ τῷ χρόνῳ, καθ' ὃν ἐπὶ τὸν ὕπνον εἰώθησαν τρέπεσθαι, καὶ κελεύειν ἐγρηγορέναι, διοίγειν τέ ποτε εἰ μύσειεν. ἀναγκάζομεν τὰ βλέφαρα μέχρις ἂν ἱκανῶς κάμνωσιν. εἶτα ἐξαίφνης λύομεν τοὺς δεσμοὺς, καὶ τὸν λύχνον αἴρομεν, ἡσυχίαν τε πολλὴν εἶναι κελεύομεν. κατὰ δὲ τὴν ἡμέραν ἄλλα πολλὰ ἐπιτήδεια εἶναι ἐν τῇ θεραπευτικῇ μεθόδῳ ἐπεδείχθη. περὶ ὧν *

Oribl. 6' ad Eunt. 31.

ε [illegible] in [illegible] Ms.

* * * *

κ' Ὥσπερ δὲ ἐκ τῶν ὡρέων τὰς νόσους ἐστὶ τεκμαίρεσθαι· ἔστι ποτὲ καὶ ἐκ τῶν νόσων ὕδατα καὶ ἀνέμους, καὶ ἀνυδρίας προγινώσκειν· οἷον βόρεια, νότια. ἔστι γὰρ εὐμαθόντι, καὶ ὀρθῶς, ὅθεν σκεπτέα· οἷον καὶ λέπραι τινὲς καὶ τὰ περὶ τὰ ἄρθρα πόνοι, ὕδατα ὅταν μέλλῃ, κνησμώδεις εἰσί, καὶ ἄλλα τοιαῦτα.

de aer. 3°.

Τῶν ὑδάτων τὰ μὲν ἐστὶ νοσώδη, τὰ μὲν ὑγιεινά, ὅθεν ἐξ αὐτῶν κακὰ εἰκὸς γίνεσθαι, καὶ ἀγαθά. ὅσα μὲν οὖν ἐστὶν ἑλώδη, καὶ στάσιμα καὶ λιμναῖα, ταῦτα ἀνάγκη τοῦ μὲν θέρεος εἶναι θερμὰ καὶ παχέα καὶ ὀδμὴν ἔχοντα· ὡς αὐτὸς λέγει ἐν τῷ περὶ ἀέρων καὶ τόπων καὶ ὑδάτων. ἐν ᾧ καὶ τὴν αἰτίαν λέγει κατὰ ταῦτα τὰ ῥήματα· ὅτι οὐκ ἀπόρρυτα, ἀλλὰ τοῦ τε ὀμβρίου ὕδατος ἐπιτρεφομένου ἀεὶ νέου, τοῦ τ' ἡλίου καίοντος, ἀνάγκη ἄχροά τ' εἶναι καὶ πονηρὰ καὶ

δὲ marg. 5.9.

φησὶ marg. 5.9.

ὑσγ. nov. man.

χολώδη, τοῦ δὲ χειμῶνος παγετώδεα τε καὶ ψυχρὰ καὶ τεθολωμένα, ὑπότε
χίονος, καὶ παγετῶν. ὥστε φλεγματωδέστατα. ταῦτα εἰπὼν, προστίθησι τὰ χιόνος nov. man. 54.
νοσήματα ἐκ τούτων γινόμενα. τοῖσι δὲ πίνουσι σπλῆνας μὲν αἰεὶ μεγάλους
εἶναι, καὶ μεμυωμένους, καὶ τὰς γαστέρας σκληράς τε καὶ λεπτὰς καὶ θερμάς. τοὺς
3 de ratē vict. 118. δὲ ὤμους, καὶ τὰς κληῗδας καὶ τὸ πρόσωπον καταλελεπτύνθαι. ἔτι δὲ
φησὶ, τὰς δὲ κοιλίας ξηροτάτας τε καὶ τὰς ἄνω, καὶ τὰς κάτω ἔχειν. τουτέστιν
τὸν θώρακα καὶ πᾶν τὸ μετὰ τὸ διάφραγμα τῆς τροφῆς ἀγγεῖον καὶ τὰ ἔντερα.
ἐφεξῆς δὲ λέγει καὶ τὰ δὲ, πρὸς δὲ τουτέοισιν οἱ ὕδρωπες καὶ πλεῖστοι γίνονται καὶ
θανατωδέστατοι. τοῦ γὰρ θέρεος δυσεντερίαι τε πολλαὶ ἐμπίπτουσι καὶ διάῤῥοιαι, καὶ
πυρετοὶ τεταρταῖοι πολυχρόνιοι. ταῦτα εἰπὼν περὶ θέρους ἑξῆς καὶ περὶ χειμῶνος
γράφει τὸν δὲ τὸν τρόπον. τοῦ δὲ χειμῶνος τοῖσι νεωτέροισι μὲν περιπνευμονίαι τε
καὶ μανιώδη νοσεύματα. τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι καῦσοι, διὰ τὴν τῆς κοιλίας —
σκληρότητα. τῇσι δὲ γυναιξὶν, οἰδήματα ἐγγίνεται. καὶ φλέγμα λευκὸν, καὶ ἐν
γαστρὶ ἴσχουσι μόλις, καὶ τίκτουσι χαλεπῶς. πρὸς δὲ τούτοις ἔχει καὶ ταῦτα. τοῖσι
δὲ παιδίοισιν, κῆλαι ἐπιγίνονται, μάλιστα καὶ τοῖσιν ἀνδράσι κιρσοὶ καὶ ἕλκεα —
ἐν τῇσι κνήμῃσιν. ὥστε τὰς τοιαύτας φύσιας, οὐκ οἷόν τε μακροβίους εἶναι: περὶ δὲ ἐόντε nov. man. 54.
τοῦ ἑτέρου γένους ἢ καὶ εἴδους ὑδάτων προστίθησι ταῦτα. δεύτερα δὲ ὅσων αἱ
πηγαὶ ἐκ πετρέων. σκληρὰ γὰρ ἀνάγκη εἶναι. ἢ εἴτε ὅκου θερμὰ ὕδατα ἐστὶν, ἢ
σίδηρος γίνεται, ἢ χαλκὸς, ἢ ἄργυρος, ἢ θεῖον, ἢ στυπτηρίη, ἢ ἄσφαλτον, ἢ νίτρον.
ταῦτα γὰρ πάντα ὑπὸ βίης γίνονται τοῦ θερμοῦ. διὸ πρὸς τὴν χρῆσιν καὶ τὴν
ὑγίειαν ταῦτα ψέγει. ἄριστα δὲ εἶναι φησὶν ὅσα ἐκ μετεώρων χωρίων ῥέει
καὶ λόφων γεηρῶν. διότι ἐστὶ γλυκέα καὶ λευκὰ καὶ τοῦ χειμῶνος θερμὰ —
γίνεται. τοῦ δὲ θέρους ψυχρά. ἐπαινεῖ δὲ μάλιστα, ὧν τὰ ῥεύματα πρὸς τὰς —
ἀνατολὰς τοῦ ἡλίου ἐῤῥώγασι, καὶ μᾶλλον πρὸς τὰς θερινάς. ἀνάγκη γὰρ —
λαμπρότερα εἶναι. καὶ εὐώδεα, καὶ κοῦφα. ἀποψηφίζει δὲ τὰ ἁλυκὰ καὶ —
de aer. aq. 4. ἀτέραμνα, καὶ σκληρὰ, ὡς πρὸς τὸ πίνειν ἄχρηστα καὶ βλαβερά: ὄμβρια δὲ
κουφότατα, καὶ γλυκύτατα ἐστὶν καὶ λεπτότατα, καὶ λαμπρότατα. εἰκότως οὖν
φησιν ὥσπερ ἐκ τῶν ὡρέων τὰς νόσους ἐστὶ τεκμαίρεσθαι, οὕτως ποτὲ ἐκ τῶν
νόσων ὕδατα καὶ τὰ λοιπά. καὶ γὰρ λιθιῶσι μάλιστα αὐτοὶ φησὶν —
de aer. aq. 5. Ἱπποκράτης καὶ ὑπὸ νεφριτίδων, καὶ στραγγουρίης ἁλίσκονται, καὶ ἰσχιάδων, καὶ
κῆλαι γίνονται, ὅκου ὕδατα πίνουσι παντοδαπὰ, καὶ ἀπὸ τῶν μεγάλων —
ποταμῶν. εἰς οὓς ποταμοὺς οἱ ἕτεροι ἐμβάλλουσιν. καὶ ἀπὸ λίμνης, εἰς ἣν
ῥεύματα πολλὰ ἀφικνοῦνται. καὶ τὰ πνεύματα ἀλλοιοῖ μάλιστα ὕδατα.
τῷ μὲν γὰρ βορέης ἰσχὺν παρέχει, τῷ δὲ ὁ νότος διὸ ἀνάγκη τὴν ἰλὺν καὶ

φάρμακον τοῖσι τοιούτοις ἐν τοῖσι ἀγγείοις ὑφίστασθαι, καὶ ἀπὸ τούτων πινομένων τὰ προειρημένα γίνεσθαι νοσήματα. ἵνα δὲ μὴ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι συμβαίνειν νομίζωμεν, προστίθησι τάδε. ὁκόσων μὲν ἡ κοιλίη εὔροός τε καὶ ὑγιηρή ἐστι, καὶ ἡ κύστις μὴ πυρετώδης. μηδὲ ὁ στόμαχος τῆς κύστιος ξυμπέφρακται λίην, οὗτοι μὲν διουρέουσι ῥᾳδίως. καὶ ἐν τῇ κύστει οὐδὲν ξυστρέφεται. ὁκόσων δὲ ἂν ἡ κοιλίη πυρετώδης ᾖ, ἀνάγκη καὶ τὴν κύστιν ταὐτὸ τοῦτο πάσχειν. ὁκόταν γὰρ θερμανθῇ μᾶλλον τῆς φύσιος ἐφλέγμηνεν αὐτῆς ὁ στόμαχος. ὁκόταν δὲ ταῦτα πάθῃ τὸ οὖρον οὐκ ἀφίησιν. ἀλλ' ἐν αὐτέῳ συνέψει, καὶ συγκαίει, καὶ τὸ μὲν λεπτότατον αὐτέου ἀποκρίνεται. καὶ τὸ καθαρώτατον διεῖ, καὶ ἐξουρέεται. τὸ δὲ παχύτατον, καὶ θολωδέστατον ξυστρέφεται. καὶ ξυμπήγνυται. τὸ μὲν πρῶτον μικρόν, ἔπειτα μεῖζον γίνεται. καὶ ταῦτα αὐτὸς περὶ τῶν νόσων, τῶν ἐκ τῶν ὑδάτων γινομένων, ὡς ἐκ τῆς χρείας αὐτῶν τὰ εἴδη τῶν νοσημάτων γινώσκωμεν [ω nos. man. s. g.]. ὅπως δὲ ἐκ τῶν ὡρῶν ταὐτὸ τοῦτο γνωρίζωμεν, οὐ-

de aere et aq. 6. παρέλιπεν αὐτὸς διὰ βραχέων εἰπεῖν ὧδε. ἢν μὲν γὰρ κατὰ λόγον φησὶ γένηται τὰ σημεῖα ἐπὶ τοῖσι ἄστροις δύνουσί τε καὶ ἐπιτέλλουσιν. ἔν τε τῷ μετοπώρῳ ὕδατα γένηται, καὶ ὁ χειμὼν μέτριος, καὶ μήτε λίαν εὔδιος, μήτε ὑπερβάλλων τὸν καιρὸν τῷ ψύχει. ἐν δὲ τῷ ἦρι ὕδατα γένηται ὡραῖα, καὶ ἐν τῷ θέρει, οὕτω τὸ ἔτος ὑγιεινότατον εἰκὸς εἶναι. ἢν δὲ ὁ μὲν χειμὼν αὐχμηρὸς καὶ βόρειος γένηται. hæc in marg. S. g.
τὸ δὲ ἦρ ἔπομβρον καὶ νότιον, ἀνάγκη τὸ θέρος πυρετῶδες γίνεσθαι, καὶ ὀφθαλμίας ἐμποιεῖν. ὁκόταν δὲ τὸ πνῖγος γένηται ἐξαίφνης τῆς τε γῆς ὑγρῆς οὔσης ὑπὸ τῶν ὄμβρων τῶν ἐαρινῶν, καὶ ὑπὸ τοῦ νότου, ἀνάγκη διπλόον τε καῦμα εἶναι. ἀπό τε τῆς γῆς διαβρόχου ἐούσης, καὶ θερμῆς, καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου καίοντος. εἶτα μετ' ὀλίγον γράφει. ὥστε τοὺς πυρετοὺς ἐπιπίπτειν ὀξυτάτους ἅπασι. μάλιστα δὲ τοῖσι φλεγματίῃσι. τὰς δυσεντερίας φλεβοτομίῃσι S. g.
εἰκός ἐστι γίνεσθαι. καὶ τῇσι γυναιξί, καὶ τοῖσι εἴδεσι τοῖσι ὑγροτάτοις. καὶ ἢν μὲν ἐπὶ κυνὸς ἐπιτολῇ ὕδωρ ἐπιγένηται καὶ χειμών, καὶ οἱ ἐτησίαι πνεύσωσιν, ἐλπὶς παύσασθαι. καὶ τὸ μετόπωρον ὑγιηρὸν γίνεσθαι. ἢν δὲ μή, κίνδυνος θανάτους γίνεσθαι, τοῖσί τε παιδίοισι, καὶ τῇσι γυναιξίν, τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισιν ἥκιστα καὶ πάλιν, ἢν μὲν ὁ χειμὼν νότιος γένηται. καὶ ἔπομβρος καὶ εὔδιος. τὸ δὲ ἦρ βόρειόν τε καὶ αὐχμηρόν, καὶ χειμέριον. πρῶτον μὲν φησὶ τὰς γυναῖκας τιτρώσκεσθαι καὶ τὰς τεκούσας, ἀκρατέα καὶ νοσώδεα τὰ παιδία τίκτειν. τοῖσι δ' ἄλλοισι δυσεντερίας τε καὶ ὀφθαλμίας ξηρὰς ἐπιγίνεσθαι καὶ ἐνίοισι δὲ καταῤῥόους ἀπὸ τῆς κεφαλῆς εἰς τὸν πνεύμονα. ὥστε οὐκ ἀδύνατον φαίνεται περὶ τῶν νοσημάτων προειπεῖν ὁρμηθέντας ἐκ τῶν ὡρῶν. καὶ ἐκ τῆς αὐτῶν μεταβολῆς. ὡς τὸν παλαιόν τινά τε, καὶ εἴρημεν γεγονέναι. τὰ δὲ ὕδατα ἐσόμενα γινώσκεται πολυειδῶς, ὡς καὶ

3. de deb. erit 4 ἀπὸ τῆς σελήνης καθάπερ Ἄρατος φησί. εἰ δὲ κεν οἱ κεραίων τὸ μετήορον εὖ ἐπινεύῃ. δείδιθι βορέω, ὅτε δ' ὑπτιάει νότοιο. καὶ τὰ λοιπά. ὑποχράπτ

δὲ φησίν.

1 Epidem. 1. ἀρκτούρου ἐπιτέλλοντος ὡς τὸ πολὺ σὺν ἀνέμοις ψυχροῖς ὕετον γενομένου.
1 de q. 8 ἀλλὰ καὶ γράφει τάδε, ὕδατα πολλὰ συνεχέα μαλθακά. ὡς ἐν νοτίοισι ὅπερ
ἀληθές ἐστιν, ὡσαύτως τῷ περιέχοντι ξυνεξαλλοιοῦσθαι τὰ τῶν ζώων σώματα.
3. aph. 16. κατὰ μὲν τοὺς ὄμβρους, ὑγρότερα γενήσονται. κατὰ δὲ τοὺς αὐχμοὺς, ξηρότερα. ὅθεν
καὶ πρόσεισι τὸ ψυχροτέρους καὶ φλεγματικοτέρους. διὸ οὐ χρὴ θαυμάζειν, οἱ πόνοι hoc desunt in S.4.
περὶ τὰ ἄρθρα γίνονται. ὅταν τὰ ὕδατα μέλλει. ἐν ταῖς ἐπομβρίαις γίνεσθαι τοὺς
χυμοὺς. ὥσπερ αὖ πάλιν ἐν τοῖς αὐχμοῖς χολωδεστέρους. διὸ οὐ χρὴ θαυμάζειν, οἱ
πόνοι περὶ τὰ ἄρθρα γίνονται. ὅταν τὰ ὕδατα μέλλῃ ἔσεσθαι. καὶ ἡ λέπρα τοῦ
ἴσχειν περὶ τὸ δέρμα ἵστασθαι καὶ ἐνοχλεῖν. ὥσπερ καὶ τὴν ψώραν, καὶ ἀλφοὺς
de tumor. praet. nat. 13.14. τοὺς μέλανας, καὶ λευκὴν, καὶ λειχῆνας, καὶ μυρμηκία, καὶ τοὺς ἀχροχορδόνας καὶ
τὰ τοιαῦτα. ἔγγονος δὲ ἐστὶν ἡ λέπρα τοῦ μελαγχολικοῦ χυμοῦ, καθάπερ καὶ
2 de caus. sympt. 6. ψώρα, καὶ ὁ καλούμενος ἐλέφας. πάρεισι δὲ αὐτοῖς καὶ ὁ κνησμός. τοῖς γὰρ
ἀλουτοῦσι καὶ ῥυπῶσι καὶ ἀπεπτοῦσι, καὶ τροφὰς κακοχύμους ἐσθίουσι, κνησμὸν
συμβαίνει. καὶ πολὺ δὲ μᾶλλον ἐν ψώραις τε καὶ λέπραις. ὅτι χυμὸς ἐν
τοιαύταις διαθέσεσι καὶ πλείων ἐστὶ καὶ παχύτερος. καὶ μένει πλεῖστος ἐν τῷ
δέρματι. ὅτε μὲν οὖν τὰ ὕδατα μέλλῃ, αἱ λέπραι κνησμώδεις εἰσί, καὶ οἱ
πόνοι περὶ τὰ ἄρθρα ἐνοχλοῦσι καὶ ἄλλα πολλὰ τοιαῦτα συμβαίνειν
εἴωθεν.

κα΄ καὶ τῶν ὀσμάτων οἷα ἢ διὰ τρίτης, ἢ ἑκάστης, ἢ διὰ περιόδων ἄλλων
καὶ τὰ συνεχέα.

οὐκ ὡσαύτως τὰ ὀσφήματα σημαίνειν βούλεται νῦν ὁ ἱπποκράτης, ὅπερ καὶ
ἀληθές ἐστιν, ἀλλὰ παραινεῖ βλέπειν, καὶ εἰδέναι, οἷα διὰ τρίτης, ἢ καὶ ἑκάστης
ἡμέρας, ἢ διὰ τετάρτης, ἢ πέμπτης, ἢ ἄλλης τινὸς, καὶ οἷα συνεχῆ. * ἢ

λείπει πολλά:

κβ' καὶ ἀντιπνέουσιν ἀλλήλοισιν. ἄλλοι δὲ διὰ βραχυτέρου. οἱ δὲ καὶ αὐτοὶ κατὰ περίοδον. ταῦτα ἔχει τῇσι καταστάσεσιν ὁμοιότητας. ἐπὶ βραχύτερον δὲ τὰ τοιαῦτα.

Τοὺς ἀνέμους ἔτους εἶναι χειμῶνας ἐρρέθη, ὡς τοὺς μὲν ἀπὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου πνεῖν. τοὺς δὲ ἐκ τῶν δυσμῶν. τοὺς δὲ πάλιν ἐκ τῶν ἄρκτων, καὶ τοὺς ἐκ μεσημβρίας. εἴπομεν δὲ ἔμπροσθεν, τὸν μὲν εὖρον ἀντιπνεῖν τῷ ζεφύρῳ. τὸν δὲ βορρᾶν τῷ νότῳ. καὶ ἀνάπαλιν. οὕτω δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ἄλλοις τοῖς ἐν τῷ μεταξὺ τούτων χειμῶσι. ἄλλοι μὲν οὖν περὶ τὴν ἡμέραν μᾶλλον, ἄλλοι δὲ περὶ τὴν νύκτα πνέουσι. ὡς καὶ ἄλλοι κατά τινα περίοδον, ἄλλοι δὲ οὔ. καὶ ἄλλοι πλεῖον. ἀλλοιοῦσι τὸν. ὅταν οὖν ἐπιπλέον πνεύωσι τοιοῦτοί τινες, τότε καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος ἀλλοιοῦσι, καὶ αὐτοῖς ὁμοίαν ποιοῦσι. ὅτε δὲ βραχύτερον, τότε καὶ οὐ πάνυ ἀλλοιοῦσι, ἀλλ' ἕως ἂν πνεύωσι. εἰ γὰρ δυναστεύοι ὁ νότος, ὡς αὐτὸς εἶπεν, ἡ κατάστασις νότιος ἔσται. οὕτω καὶ εἰ βορέης, βόρειος, καὶ τῶν ἄλλων ὁ αὐτὸς λόγος. εἰ δὲ κατὰ περίοδον τὸ πνεῦμα γένηται, μᾶλλον ἀνόμοια ἡ κατάστασις γενήσεται καὶ πολλῷ πλείονες νόσοι ἐν τῇ τοιαύτῃ ἕπονται. πλὴν γὰρ ὅτι οἱ ἄνεμοι πολλάς τε καὶ παντοδαπὰς μεταβολὰς ἐν τῷ ἀέρι ποιοῦσι, ἔπεται αὐτοῖς καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ τῶν ἀνέμων ἀναλλαγὴ καὶ τὰ ζώων ἀναλλάττει τὰ σώματα. καὶ τοῦτο ἐστὶν ὅπερ εἶπεν αὐτός, αἱ μεταβολαὶ τῶν ὡρέων μάλιστα τίκτουσι νοσήματα. τούτεστιν αἱ ἀλλοιώσεις αἱ κατὰ τὴν κρᾶσιν αὐτῶν γενόμεναι τίκτουσι νόσους. ὡς αἱ μεγάλαι μεταβολαὶ ψύξιος ἢ θάλψιος, ἢ ὑγρότητος, ἢ ξηρότητος, ἢ πνευμάτων, ἢ ἀπνοίων, καὶ τῶν ἄλλων πολλῶν ἅπερ εἶναι τοιαῦτα δοκεῖ.

κγ' ἢν μὲν ἐπιπλέον τὸ ἔτος τοιοῦτον ἦν οἵην τὴν κατάστασιν ἐποίησεν, ἐπιπλεῖον καὶ τὰ νοσήματα τοιαῦτα. καὶ ἢν μᾶλλον ἰσχυρότερα, καὶ μέγιστα νοσήματα οὕτως ἐγένετο, καὶ κοινότατα, καὶ ἐπὶ πλεῖστον χρόνον.

Εἰκότως ταῦτα προσέγραψεν. ὡς γὰρ ταῖς βραχυτέραις μεταβολαῖς αἱ βραχύτεραι, καὶ ἐλάττω ὁμοιότητες ἕπονται· οὕτω ταῖς χρονιωτέραις αἱ χρονιώτεραι, καὶ μείζωσι, μείζω. καὶ ἐπὶ πλεῖστον χρόνον παραμένουσαι. τἆλλα δὲ σαφῆ ἐστὶ καὶ μάλιστα τῷ ἀναγνωκότι τὸν ἀφορισμόν, οὗ ἡ ἀρχὴ ἐν τοῖσιν αὐχμοῖσιν πυρετοὶ ὀξέες γίνονται. καὶ εἰ μὲν ἐπὶ πλέον τὸ ἔτος ᾖ τοιοῦτον ἐόν. καὶ τὰ λοιπά.

de aer. aq. ultimo

de ther. ad Pis.
3. aph. 10.

3. aph. 7.

κλ' ἐκ τῶν πρώτων ὑδάτων ὅταν ἐξ ἀνυδρίης πολλῆς μέλλῃ ὕδωρ ἔσεσθαι, ἔστι περὶ ὑδρώπων προειπεῖν· καὶ ὁκόταν τἄλλα σμικρὰ σημεῖα φανῇ ἐν νηνεμίῃ, ἐν μεταβολῇ·

Ἴσμεν τὸ ὕδερον ψυχρὸν καὶ ὑγρὸν εἶναι νόσημα, καὶ διὰ τὴν πλεονεξίαν

1 de temp. 3 τῶν ψυχρῶν καὶ ὑγρῶν χυμῶν γίνεσθαι· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς περιουσίας τῶν

3 in epi. 36. μοχθηρῶν ὑγρῶν· ἅπαν γὰρ αὐτὴ νόσημα δύναται γεννᾶν ἄλλο κατ' ἄλλο

σῶμα, καὶ μὴ μόνον ὕδερον, οὐκ ἦν ἀπίθανον ἐκ τῶν πρώτων ὑδάτων,

3 in 3um 18. ὅταν πολλὴ ἀνυδρία ἤδη γέγονε, περὶ τῶν ὑδρώπων προειπεῖν. εἰσὶ δὲ

2 de fac. nat. 8. τινὲς, καὶ μάλιστα οἱ περὶ Ἐρασίστρατον, οἳ νομίζουσιν οὐδενὶ ἄλλῳ προσω-

στηρίσασθαι ὕδερον, ἢ διὰ τὸ τῇ στενοχωρίᾳ τῶν ὁδῶν κωλύεσθαι πρόσω

τοῦ ἥπατος ἰέναι τὸ αἷμα, καὶ μὴ δύνασθαι συστῆναι διὰ τὸν σπλῆνα

ἢ τι ἄλλο μόριον, ἀλλὰ ἀεὶ διὰ τὸν ἐν ἥπατι σκίρρον. καί τοιγε ὁσημέραι — 2 empirici ... in ... M.

βλέπομεν, ἐπὶ ταῖς χρονίαις αἱμορροΐσιν ἐπισχεθείσαις, ἢ διὰ κένωσιν ἄμετρον

εἰς ψύξιν ἐσχάτην ἀγούσαις τὸν ἄνθρωπον, ταυτὸ τοῦτο γεγενῆσθαι καὶ ταῖς γυναιξὶν

ἢ τῶν καταμηνίων παντελὴς ἀπόληψις, καὶ ἄμετρος κένωσις, ὅταν αἱμορρα-

γήσωσι ποτὲ αἱ μῆτραι αὐτῶν σφοδρῶς, εἰς τοῦτο τὸ νόσημα ἤγαγεν·

ἀλλὰ καὶ ὁ καλούμενος γυναικεῖος ῥοῦς. εἰς τοῦτο ποτὲ ἐτελεύτησε τὸ πάθος.

λέλεκται δὲ κατὰ τοιαύτης τῆς δόξης ἡμῖν ἐπὶ πλέον κατὰ τὸν ἄλλον

4 de rac. 111. καιρόν· νῦν δὲ οὐ καιρὸς ἐλέγχειν τινά. ἀλλὰ δεικτέον ὅτι τῶν ὑδέρων

τις ἀθροίζει τὸ πλῆθος ὑγροῦ λεπτοῦ ἐν τῷ κάτω θώρακος χωρίῳ παντὶ

τοῦ παρακεντοῦντες ἐνίοτε τὸ ὑγρὸν ἐκκενοῦμεν· ἄλλος δὲ οὐχ ὕδατος ἀλλὰ

πνεύματος ἔχει μεστὸν τοῦτο τὸ χωρίον καὶ τὰ ἄνω μέρη πάντα σχεδὸν

διοιδισκόμενα· καὶ τοῦτον τυμπανίαν, κατὰ τὴν τοῦ τυμπάνου ὁμοιότητα

προσαγορεύουσιν· ἄλλος δὲ τὴν ὅλην τὴν ἕξιν ἔχει φλέγματος μεστὴν, ὃν

τινὲς καλοῦσιν ὑποσαρκίδιον. ἐν ᾧ δὲ τόπῳ τὸ ὕδωρ κατὰ τὸ πάθημα

ἠθροῖσθαι, πλὴν ὅτι εἴρηται ἡμῖν ἐντεῦθεν ἐκ τῶν πεπονθότων τόπων, οὐκ

ἂν ἦν ἄκαιρον

προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς ἄλλοις

σημείοις, καὶ ταῖς νηνεμίαις, καὶ τῇ τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος μεταβολῇ·

μάλιστα δὲ πρὸς τὴν πρόρρησιν τῶν ἐσομένων ταῦτα συμφέρει.

κε' Τὰ χρώματα οὐχ ὁμοῖα ἐν τῇσιν ὥρῃσιν, οὐδὲ ἐν βορείοισι, καὶ νοτίοισιν, οὐδὲ ἐν τῇσιν ἡλικίῃσιν αὐτὸς πρὸς ἑωυτόν. οὐδὲ ἄλλος ἄλλῳ ἔοικεν. σκεπτέον δὲ ἐξ ὧν ἴσμεν καὶ παρεόντων, καὶ ἀτρεμεόντων περὶ χροιῶν. καὶ ὅτι αἱ ἡλικίαι τῇσιν ὥρῃσιν ἐμφερέες εἰσί, καὶ χροιῇ καὶ τρόπῳ. ἑωυτὸν norman S.g.

3. aph. 17. Καὶ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς γέγραπται· τὰς μὲν βορείας καταστάσεις τὰ σώματα ποιεῖν συνεστηκότα καὶ εὔτονα, καὶ εὐκίνητα καὶ εὔχροα. δῆλον δὲ ἀλλοιοῦσθαι τὰ χρώματα διὰ πολλὰς προφάσεις, ὡς ἐν τῷ πρώτῳ ὑπομνήματι εἴρηται.
3. de caus. sympt. 4. καὶ γὰρ ὑπαλλάττεται διὰ τοὺς χυμοὺς ἐξισταμένους τῆς φυσικῆς ἰδέας, ἢ παλινδραμοῦντας εἰς τὸ βάθος τοῦ σώματος. ἢ οἷον πρὸς τὸ δέρμα εἰσὶν ἑλκομένους. εἰσὶ δὲ καὶ τινες αἰτίαι, δι' ἃς ἀναγκάζονται χυμοὶ οὕτω κινεῖσθαί τε καὶ διατίθεσθαι. κινῆσθαι norman S.g.
ἐν τούτοις δὲ θετέον καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς, καὶ τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς ἀέρος, αἱ εἰς τὸ θερμὸν καὶ ψυχρὸν μεταβολαί· περὶ ὧν νῦν Ἱπποκράτης λέγει. καὶ αὐτῆς τοῦ σώματος διαθέσεως· ἢ θερμότερον ἔχοντος, ἢ ψυχρότερον, ἢ ἔλαττον, ἢ πλέον· ἢ ὠθούμενον, ἐκτὸς ἢ ἔσω ἑλκόμενον τὸ αἷμα. ἔτι δὲ ἡ κακοχυμία πᾶσα τὴν ἅπαντος τοῦ σώματος χροιὰν ἀλλοιοῖ. ὡς ἐν ἰκτέροις τε καὶ ὑδέροις, καὶ ἐλέφασι, καὶ σπληνὸς καὶ ἥπατος πάθεσι. ἔχεις δὲ ἰδεῖν ταὐτὸν ἐν ταῖς καθ' ὁτιοῦν μόριον ἀχροίαις.
de sympt. diff. 4. ἅπερ τῇ κρίσει τῶν ὀφθαλμῶν διαγινώσκονται. καὶ ἢ περὶ πᾶν τὸ σῶμα, ἢ περὶ μόριόν τι. περὶ πᾶν μὲν καθάπερ ἐπὶ τῶν ἰκτεριώντων ὡς εἴπομεν, ἔχει, καὶ τῆς ἡπατίτιδος καὶ σπληνίτιδος νόσου καὶ τισὶν εἴδεσιν τῶν ὑδέρων. κατά τι δὲ μόριον καθάπερ ἐν μόνῃ τῇ γλώττῃ πολλάκις ὁρᾶται ἀχροιά τις, καὶ ἐν τοῖς μορίοις τοῖς δὲ ἀποσφιγμάτων μελανθεῖσιν, ἢ πελιδνοῖς γινομένοις. ὡσαύτως δ' ἐν πολλοῖς παρὰ φύσιν ὄγκοις ὡς τοῖς ἄνθραξι, καὶ τοῖς ἐρυσιπέλασιν καὶ ἕρπησι καὶ γαγγραίναις τὰ κατὰ φύσιν χρώματα μεταβάλλεσθαι πέφυκεν. ὑπαλλάττει δὲ καὶ τὰς κατὰ φύσιν χροιὰς καὶ ἀλφὸς καὶ λεύκη, καὶ ἐλέφας καὶ τοιαῦτα. ἔστι δὲ ἰδεῖν πολλάκις τὴν τῶν χρωμάτων μεταβολὴν περὶ τὰ σκέλη, ἢ περὶ τὸ πρόσωπον, ἢ σύμπαν γε τὸ ἄνω, ἢ
3 de loc. 7. σύμπαν τὸ κάτω τοῦ σώματος. ἑώρακα δὲ ἐγὼ τινὸς δηχθέντος ὑπὸ τῆς ἐχίδνης μεταβάλλουσαν τὴν χροιὰν ὅλην, ὡς γενέσθαι πρασοειδῆ. ἀλλὰ καὶ ἄνευ τούτου, καὶ χωρὶς ἐμφράξεως ἢ φλεγμονῆς, ἢ σκίρρου τοῦ

ἥπατος τοιαύτη γίνεται κακοχυμία, ὡς τὸ σῶμα ὅμοιον ὠχρολεύκοις –
πόαις ὅλον ποιεῖσθαι. ἐνίοτε δὲ μολίβδῳ παραπλήσιον ἔχον τὸ χρῶμα. ἢ καὶ
φαιότερον. ἐνίοτε δὲ τὰς ἄλλας ἔχειν ἰδιότητας τῶν χρωμάτων ἃς γνωρίζειν τὸν
ἰατρὸν δεῖ. ὥσπερ ἐγὼ παρόντων πολλῶν στωϊκὸν θεασάμενος ἅμα τῷ πρῶτον τῷ πογ. μαν. 54.
εἰσελθεῖν ἔνθα κατέκειτο, ἔφην αὐτὸν ἔχειν οὐκ ἀπόστασιν ἐν τῷ ἥπατι ὡς –
ᾤοντο πολλοὶ τῶν ἄλλων ἰατρῶν· ἀλλὰ ἐν τῷ βάθει μυῶν ἀπόστημα, ὅσον
ἤδη πύον συνείλεκτο, μεταξὺ τῶν τε ἐγκαρσίων καὶ τῶν κάτωθεν ἄνω φερομένων
λοξῶν. ὅπως δὲ σὺ καὶ πολλοῖς ἄλλοις σημειωσάμενος ἐκ τῆς χροιᾶς τὰ πάθη. με 54.
οἷς οἱ κάμνοντες ἐνοχλοῦντο. οὓς ἤδη ἐν ταῖς ἰδίαις πραγματείαις ἐμνημόνευσα.
ὥστε οὐκ ἔτι χρὴ μηκύνειν ὑπὲρ τῶν αὐτῶν. παραινῶ δὲ αὐτὸς σκέπτεσθαι ἐξ
ὧν φανερὰ ἤδη ἡμῖν, καὶ ἐξ ὧν ἐμπειρίαν ἔχομεν τῶν γνωρίμων ἡμῖν καὶ ἐξ ὧν θεατ. 54.
ἀνθρώπων, εἰ τὰ παρόντα ὅμοια ἐστὶ τοῖς παρεληλυθόσι. ἢ καὶ αὐξάνει, ἢ μειοῦται, καὶ
πότερον ἡ αὐτὴ χροιά, ἢ μεταβαλλομένη. καὶ πότερον ἡ ἡλικία ὁμοία ἐστιν καὶ –
ἐμφερὴς τῇ ὥρᾳ καὶ τῇ χροιᾷ, καὶ τῷ τρόπῳ τοῦ νοσήματος. οὕτω δὲ κελεύει
κατὰ τὸ προγνωστικὸν εἰς τὸ πρόσωπον καὶ τὸ κατὰ φύσιν χρῶμα ἀποβλέπειν.
καὶ τότε κινδυνῶδες εἶναι νομίζειν, ὅτε πολὺ τῆς φύσεως ἀποκεχωρηκὸς
ᾖ. ἧττον δὲ ὅτε τοῦτο οὐ πάνυ γεγονὸς εὑρίσκεται. εἰ γὰρ αὐτὸς ἑαυτῷ οὐδὲν –
ὅμοιος εὑρίσκεται ἄνθος, ἴσθι ὅτι εἰς τὸν ἔσχατον κίνδυνον ἀφικνεῖται καὶ ἀγαπητὸν
4. aph. 40. ἔσται εἰ μὴ τῷ θανάτῳ νικηθήσεται. εἰ δὲ περιεστήξοι εἴη, χρονιωτέρα διάθεσις –
γενήσεται. καθάπερ εἶπεν αὐτὸς ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαί, καὶ ἢν τὸ
σῶμα καταψύχηται, ἢ αὖθις θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γένηται, μῆκος
νόσου σημαίνει. καὶ περὶ τούτων ἅλις. μεταβησόμεθα δὲ πρὸς τὴν ἐχομένην
ῥῆσιν, ἵνα τὸ τέλος τούτῳ τῷ ὑπομνήματι εὐκαίρως θήσωμεν.

κϛ´ οἱ αἱμορροΐδας ἔχοντες, οὔτε πλευρίτιδι οὔτε περιπνευμονίῃ, οὔτε φαγεδαίνῃ,
οὔτε δοθιῆσιν, οὔτε τερμίνθοισιν ἁλίσκονται. ἴσως δὲ οὔτε λέπρῃσιν. ἴσως δὲ οὔτε ἢ
ἀλφοῖσιν

Αἱμορροΐδες, εἰ καὶ δύνανται πάντας αὐτούς τε καὶ ἐν πάσαις ἡλικίαις ἐνοχλεῖν,
καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν τοῦ ἔτους· ἀλλ' ὅμως οἰκεῖον ὄντως εἰσὶ τῆς τῶν —
3. aph. 30 παρακμαζόντων ἡλικίας πάθος. ὥσπερ αἱ μελαγχολίαι, γίνονται γὰρ ὑπὸ
μελαίνης χολῆς, ἐπειδὰν εἰς τὰς κατὰ τὴν ἕδραν φλέβας ἀθροώτερον κατα-
σκήψῃ. διὸ καὶ τοῖς μελαγχολικοῖς καὶ τοῖς νεφριτικοῖς ἐπιγινόμεναι αἱμορροΐδες
θεραπεύειν εἰώθασι· ὅπερ οὐ μόνον λόγῳ κενώσεως, ἀλλὰ καὶ τῇ τῶν —
6. aph. 10 κενουμένων ποιότητι ἐργάζονται. κενοῦσι γὰρ τὸ αἷμα παχύ, μεστὸν τοῦ —

μελαγχολικοῦ χυμοῦ ὃν ἡμεῖς οἷον τρύγα καλοῦμεν. ἐπειδὴ οὖν τὴν οἷον ἰλὺν τοῦ αἵματος
6. aph. 12. ἐκκενοῦσι, εἰκότως δ' αὐτῶν ἡ μελαγχολία ἰᾶται. Τοσαύτην δὲ ἡ τοιαύτη κένωσις ἔχει
δύναμιν, ὡς εἰ μὲν εἰωθότες διὰ αὐτῶν ἐκκενοῦσθαι, πᾶσαν ἰσχὺν βλάπτωσι, καὶ οὕτως ὡς
εἰ δὲ μία διαφυλαχθῇ, κίνδυνον εἶναι, πολλὰ καὶ δυσίατα νοσήματα, μάλιστα δὲ τὸν
ὕδερον, ἢ τὴν φθίσιν ἐπιγενέσθαι. τούτου δὲ αἴτιον ἐστί, ὅτι διὰ τὸ πλῆθος ἀνασο-
κοῦνται φλέβες ἐκεῖναι κατὰ τὴν ἕδραν. καὶ ὑφ' ἥπατος ὑπολείπεται εἰς αὐτὰς ἠλιωθέν
τε καὶ μελαγχολικὸν αἷμα. τῆς δὲ φορᾶς ταύτης κωλυθείσης τὸ ἧπαρ σκιρρῶδες
ἅμα γίνεται. καὶ τῷ πλήθει τε καὶ τῷ πάχει βαρύνεται. ὅθεν ἡ θερμασία αὐτοῦ
κατὰ μικρὸν μειοῦται. καὶ οἷον ἀποσβέννυται. ὥστε τὴν αἱμάτωσιν χρηστὴν οὐ γίνεσθαι.
δῆλον δὲ ὅτι ὕδερος δυστυχίᾳ τοῦ αἵματος ἀποτελεῖται. ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν αὐτὴν
ἐπίσχεσιν ἡ φθίσις γίνεται. τοῦ ἥπατος ἀπωσθέντος τὸ πλῆθος ἐπὶ τὰς ἐν τῷ πνεύμονι
6. aph. 21. φλέβας. καὶ τοῦ ἀγγείου ἐνταῦθα ῥαγέντος. λύονται γοῦν ταῦτα τὰ παθήματα τῶν
αἱμορροΐδων ἐπιγενομένων. ἢ καὶ μιᾶς διαφυλαχθείσης ἀνεῳγμένης. ὡς καὶ
διὰ τῶν κιρσῶν εἰώθασί ποτε καὶ τὴν μελαγχολίαν παύεσθαι. καὶ τοῦτο δι'
αὐτὴν αἰτίαν. εἰσὶ γὰρ κιρσοὶ ἀνευρύνσεις τῶν φλεβῶν, τῶν ἐν τοῖς μηροῖς καὶ
σκέλεσιν ἀπὸ πάχεος καὶ μελαγχολικοῦ αἵματος γενόμενοι. ὅπερ εἰς τὰ κατω-
6. aph. 11. τέρα μέρη ὠθούμενος ἡ μελαγχολία λύεται. μεγίστη γὰρ ὠφέλεια ἐκ
τῆς τοιαύτης τῆς κενώσεώς ἐστιν. καὶ εἰ μὴ σοι παρακαλέσαντι γράψαι
ταῦτα τὰ ὑπομνήματα διὰ ταχέων, ἀπειγομένῳ τε πρὸς τὴν ἀποδημίαν γράψειν: γράφοιμι nov. man. 54.
πολλὰ ἂν ἔχοιμι εἰπεῖν σοι καὶ διηγήσασθαι περὶ τῶν αἱμορροΐδων θαυμαστά.
νῦν δὲ ἠναγκασθεὶς ἐν ὀλίγαις ἡμέραις τὴν δὲ τὴν ἐξήγησιν ποιεῖν. ἓν μόνον
παράδειγμα παραγράφω. ἦν ἐν τῇ ῥώμῃ τὸ πρῶτον, ὅταν ὡς δῆθεν ἕτεροι
πάντες ἠνέδρευον ἐμοί. ἦν δὲ καὶ ἔνδοξος καὶ πλούσιος ἀνήρ. λεύκιος ὄνομα, ἐσχηνοί man.
ὃς μελαγχολίᾳ ἠνώχλετο καθ' ἕκαστον ἔτος. θαυμαστὸν δὲ ἦν ἰδεῖν ἄνοιάν τε
ἅμα καὶ ἀμάθειαν, καὶ τὴν ἀσέλγειαν τῶν ἐκείνων τῶν ἰατρῶν. οὓς τότε
πάντες ἐν τοῖς πρώτοις ἐτίθουν. ἄλλοι μὲν γὰρ φλεγματώδεις. ἄλλοι δὲ πικρο-
χόλους ἐκένουν χυμούς. λεύκιος οὐδὲν πρὸς ἀγαθὸν ἐπιδιδούς. ἀκούων παρ' λέγει περὶ
ἡμῶν, εὐθὺς ἐκάλεσέ με. ὅπως καὶ αὐτὸς περὶ τῆς γενέσεως τοῦ πάθους καὶ θεραπείας ἐ nov. man. 5. 4.
10. de loc. aff. 4. διαλέγωμαι. ἐγὼ παρελθὼν ἐκ τοῦ χρώματος μόνου τεκμαιρόμενος τὸν ἐνοχλοῦντα δὲ
μελαγχολικὸν χυμὸν εἶναι, καὶ ἐκένωσα. καὶ παραχρῆμα ἐπαύσατο τῆς μελαγχολίας.
καὶ συνεβούλευσα ταῦτο καθ' ἕκαστον ἔτος τοῦ ἦρος, καὶ εἰ χρῇ τοῦ φθινοπώρου ποιεῖσθαι. ταὐτὸ
ἀπαγγειλάμενος οὐκ ἔτι αὐτὸν τῷ πάθει ἁλίσκεσθαι. ὥσπερ ἐκεῖνοι ποιοῦν τὴν ἐμὴν τὸ πάθος 5. 4.
φωνὴν ἐκ τρίποδος χρησμοὺς εἶναι καὶ νῦν φησί. τοῦτο μὲν οὖν γίνεται ἢ διὰ τῆς
φλεβοτομίας, ἢ διὰ φαρμάκου, ἢ καὶ διὰ τῆς ἀναστομώσεως τῶν αἱμορροΐδων. ὃ
καὶ ἀσφαλέστερον ἐστί. διὸ συνήθους οὔσης τῆς κενώσεως τινί, εἶτα ἐπισχεθείσης
ἡ μελαγχολία εἴωθεν συστῆναι. καὶ εἰ καταφρονῶν τις μὴ φθάσει καθαρθῆναι,
ἀνάγκη τῶν τοῦ πάθους συμπτωμάτων αἰσθάνεσθαι. ἔσται δὲ καὶ ὅσα αὐτοῖς ἐπισυμβαίνει

6. aph. 56. ἀποσκῆψις, ἢ ἀποπληξία τοῦ σώματος. ἢ σπασμοί, ἢ μανία, ἢ ἄλλα ἀνιαρὰ πάθη,
ὅταν ὁ μελαγχολικὸς χυμὸς ἐπὶ πλεῖον ἤτοι συγκαυθῇ, ἢ διασαπῇ· ἐπεί τοι κακοηθῆ ἤτοι marg. 5.9.
de ven. sect. contr. Eras. 6. ἐργάζεται. ὅτι μὲν οὖν ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἐχομένω συντελεῖ ἡ αἱμόρροις, οὐκ ἔτι
πάντες γινώσκουσιν. ἤτοι ἱπποκράτους σαφῶς διδάξαντος. ἀλλὰ τοῦτο μόνοι ὅσοι
γνησίως τῶν αὐτοῦ συγγραμμάτων ὡμίλησαν μεμαθήκασιν παρ' αὐτοῦ πῶς μὲν
αἱμόρροις γίνεται. ποῦ δὲ καὶ χρόνου. καὶ ὅτι οὐκ ἀεὶ δεῖ ἕκαστον τούτων κωλύειν, ὅτε
ἤδη συστῇ. ἀλλ' ὅτε συνεργεῖν. ἢ τῆς [τῆς 5.9.] φύσεως ἡσυχαζούσης, αὐτὴν τὸ πᾶν διαπράττειν, ὅτι marg. 5.9. ἢ ὅτι mar. 5.9.
ὅτε οὕτω συμφέρῃ. οἱ δὲ ταῦτα μαθόντες μὴ μόνον οὐ σπεύδουσι τὴν αἱμόρροιδα,
πρὸ τοῦ καιροῦ ἰᾶσθαι· ἀλλὰ καὶ αὐτοί, μὴ δὲ ὅλως οὖσαν ποιοῦσι. καὶ τίς ἀγνοεῖ
πολλοὺς μελαγχολήσαντας ἢ ἐκμανέντας ἐπὶ τοιαύταις ἐκκρίσεσιν ἰατρῶν
ἀμαθίᾳ κεκωλυθείσαις, ἄλλοι δὲ τινὲς πλευρίτισιν καὶ νεφρίτισιν ἑάλωσαν. κεκωλυθείσαις 5.9. mar. [illegible]
ἄλλοις δὲ συνέβαινεν ὅ τι αἵματος ἐκ γαστρὸς ἐμεῖν· ἢ καὶ διὰ βῆχα ἐκ τοῦ
4. aph. 24. θώρακος, ἢ καὶ παραπληγίαις. ἢ ὀλέθραις [5.9.] ἀπώλοντο. διαφυλάττειν οὖν χρὴ
τὰς αἱμορροΐδας ὡς ἰωμένας τὰ μελαγχολικὰ πάθη. τῆς γὰρ ὄντι μελαγχολίας
ἤδη γεγενημένης, ἴαμα μέγιστόν ἐστιν αἱμόρροις· μελλούσης ἔσεσθαι γε,
6. aph. 11. κώλυμα. διὸ εἶπεν αὐτὸς τοῖς μελαγχολικοῖσιν αἱ αἱμορροΐδες ἐπιγενόμεναι
6. aph. 21. ἀγαθόν. καὶ πάλιν τοῖσι μαινομένοισι κιρσῶν ἢ αἱμορροΐδων ἐπιγενομένων τῆς
6 in 6um 24. μανίης λύσις. τὸ μὲν οὖν τὰς μελαγχολίας τε καὶ μανίας ὑπὸ τῶν αἱμορροΐδων
ὠφελεῖσθαι τῶν ἐναργῶς φαινομένων ἐστίν. καὶ ὅτι ὠφελεῖ μὲν γνωσθῆ. ὀλίγοι δὲ τῶν
ἐπισκέψαιντο. καὶ ὅτι ἀνασπουδὴν αὐτὴν χρὴ ὅτε μάλιστα. καὶ τίς ἐστι ὅστις [illegible]
γέγραφεν αὐτὸς κατὰ τὸ ἕκτον τῶν ἐπιδημιῶν. μελαίνης χολῆς καὶ ὅμοιον
αἱμορροΐδι. ἴσον δὲ μὴ διὰ παντὸς ἀγαθὸν εἶναι τὸ αἷμα κάτω διὰ
4. aph. 2[illegible] τῶν αἱμορροΐδων ἐκχυθέν. ἀλλ' ὅταν ἐκκενοῖ τὰ μέλανα. καὶ ὅταν ἀφθόνως
τὸ αὐτὸ ἀθροίζῃ πολὺν τὸν τοιοῦτον χυμόν. ἄλλως δὲ οὐκ ἐπιτρεπτέον ἐξιέναι ἄλλως 5.9.
τῇ τοιαύτῃ κενώσει. ἐπειδὴ σφαλερὰν ἔχει τὴν ἀμετρίαν ἑκατέρα. ἐν δὲ τῷ
de curat. per sang. miss. 14. περαιτέρω τοῦ δέοντος ἐκκρίνεσθαι. κἂν τοῦ ἥπατος ὅλως. ἐν γὰρ τῇ ἀμετρίᾳ
ib. 10. φοβοῦμαι μὴ τοσοῦτον ἐκκενωθῇ τὸ σῶμα, ὡς τὸν ἄνθρωπον ἐξαίφνης ἀπόλλυσθαι.
ἢ ὕδερον ἀποτελεῖσθαι ἢ καχεξίαν [illegible] ἐξ ἐποχέσεως
τῶν αἱμορροΐδων ἠθροικότας αἷμα, φλεβοτομεῖν δεῖ. ἵνα μή τι μέγα τι νόσημα
πίπτωσι. ἐνδέχεται μὲν γὰρ αὐτοὺς ἐπιτυχεῖς μὲν εἶναι ὅσον τι μέγα πάθος. οὐδέ
πω δὲ πεπονθέναι διὰ τὴν ἀπὸ τῶν αἱμορροΐδων κένωσιν. ἀλλὰ οὐκ ἀεὶ
[illegible] σκοποὺς ἔχομεν τοῦ δύνασθαι ἡμᾶς ἀσφαλῶς αἷμα ἀφαιρεῖσθαι. διὸ ἐν
4. de rat. vict. 121. τῷ τετάρτῳ, περὶ διαίτης ὀξέων νοσημάτων ἔχεις γεγραμμένον καὶ ἀεὶ μίαν
καταλιπεῖν. καλῶς μὲν οὖν εἶπεν ἱπποκράτης τοὺς τὴν αἱμορροΐδα ἔχοντας
οὔτε ὑπὸ τὴν πλευρῖτιν· οὔτε περιπνευμονίαν, οὔτε φαγέδαιναν, οὔτε δοθιῆνα.

4 in 6. 37. ἔτι θέρμωνθον ἐμπίπτειν. αἴτιον δὲ ὅτι ἡ κακοχυμία ἐξ ἧς γίνονται εἰσὶν αἱ νόσοι αἱ

6. aph 45 τοιαῦται, διὰ τῶν αἱμορροΐδων ἐκκενοῦται. νῦν δὲ λέγει φαγεδαίνας τὰ ἕλκη τὰ

διαβιβρωσκόμενα. ἅπερ ἅπαντα ἀεὶ μείζω καὶ χείρω γίνεται. καὶ οὕτως ἐκάλουν αὐτὰ

οἱ παλαιοί. ὕστερον δὲ ἔνιοι ἐπεχείρησαν προσηγορίαν ἕκαστον διορίζεσθαι τὰ

μὲν αὐτῶν χειρόνια καλοῦντες, τὰ δὲ τηλέφια. φαγεδαίνας δὲ ἄλλα. ἡμεῖς

δὲ τὰς φαγεδαίνας ὀνομάζομεν, ὅσα τῶν ἑλκῶν τὴν ὑποκειμένην διαφθείρει

σάρκα. ὅταν δὲ ἐπὶ πολὺ ᾖ, καὶ κατ' αὐτὸ τὸ δέρμα ἕρπεται. ἄνθραξ δὲ

καλεῖται ἕλκος ἐσχαρῶδες ἅμα πολλῇ τῇ τῶν πέριξ σωμάτων φλογώσει.

κατ. τόπους 4. δοθιῆνας δὲ λέγει τοὺς ὄγκους ἐκ παραπλησίων τοῖς ἰόνθοις χυμῶν γινομένους.

ὄντοι δὲ καθ' ὅλον τὸ σῶμα μικροὶ πως εἰσί, καὶ ἔνιοι μὲν σκληροὶ καὶ

διάπυροι. ἔνιοι δὲ φλεγμονώδεις. ἀπτεται δὲ ἐνίοτε, ὑπὸ τούτων ὁ πυρετὸς

sic et Paulus b 4 c 24. καὶ αὐτοὶ εἰς μέγεθος αἴρονται καὶ εἰς πύον μεταβάλλονται. τερμίνθοι εἰσὶν

ὑπεροχαὶ ἐπὶ τοῦ χρωτὸς ἀνιστάμεναι στρογγύλαι μελανόχλωροι ἐοικυῖαι

τερεβίνθου καρπόν. περὶ δὲ τῶν ἐπὶ τῷ τέλει ῥημάτων ἄδηλον ἢ ἀλλοίωσιν

ἢ καὶ ἀλφοῖσιν γράφειν χρή. ἑκάτερον γὰρ οἰκεῖον τῇ ῥήσει. ἐπειδὴ καὶ

οἱ ἀλφοὶ ἐκ τῆς κακοχυμίας τῆς ἐν τῷ δέρματι ἴσως γίνονται. ὥσπερ

καὶ περὶ λέπρας δῆλον ἐστί.

κζ' Ἰητρευθέντες γε μὴν ἀκαίρως σύχνοι, τοῖσι τοιούτοισι οὐ βραδέως ἥλωσαν

καὶ ὀλέθρια ὄντα.

Εἴρηται ἤδη ἡμῖν, ὅτι τοὺς καθ' ἕκαστον ἔτος ἢ καὶ κατὰ περιόδους, ἢ καὶ

πολλὰς ἡμέρας ἐνοχλουμένους τῇ τῶν αἱμορροΐδων κενώσει, μὴ δὲ ἐπισχεῖν αὐτίκα

αὐτήν. μὴ δὲ πάσας τὰς αἱμορροΐδας ἀφαιρεῖν. ἀλλὰ εἴ τις ἰᾶσαι ἐθέλοι, τὸν

αὐτὸν τοῦτο ποιεῖν, ἢ τμηθείσης φλεβὸς, ἢ διὰ φαρμάκου κενοῦν τὸ σῶμα,

καὶ μήποτε πάσας ἀναιρεῖν. μίαν δὲ σώζειν, ἵνα συνήθης γένηται ἔκκρισις.

αὐτὸς γοῦν φησὶ τοὺς ἰατροὺς ἐκείνους ἀκαίρως καὶ κακῶς θεραπεύεσθαι, ὅσοι

μήτε διὰ φλεβοτομίας, μήτε διὰ τῶν ὑπαγωγῶν φαρμάκων, ἢ διὰ γυμνασίων

τὴν κένωσιν ἐργάζονται. ἀλλὰ πάσας ἅμα ἐξαιροῦσι. καὶ μὴ δὲ μίαν ἀφιᾶσι.

κη'. Καὶ ὅσαι ἄλλαι ἀποστάσιες οἷον σύριγγες, ἑτέρων ἄκος.

Περὶ τῶν ἀποστάσεων ἐν τῷ δευτέρῳ τῶν εἰς τὸ προγνωστικὸν βιβλίον

ὑπομνήματι γράφεται ἐπὶ πλεῖον, καὶ μὴ δεόν ἐστιν ἐκεῖνα καλῶς, ὡς

ἐμοὶ δοκεῖ ἐνταῦθα τὴν ἑρμηνείαν μεταφέρειν ἐνθάδε. ἀλλὰ καὶ ἄνωθεν ἐρρέθη πολλὰ καὶ
ἔξω ἐρεῖσθαι. παράδειγμα δὲ προσθήσομεν, ὅπερ εἴη ἄκος τῶν ἀναιμωδῶν, οἷον
Paul. lib. 4. c. 49. σύριγγες. ἔστι γὰρ σύριγξ κόλπος ἐξ ἀποστημάτων τὰ πολλὰ συνιστάμενος.
ὀνομάζεται δὲ ἐκ μεταφορᾶς τῶν καλαμίνων συρίγγων. καὶ εἰ σύριγξ εἰς ὀστοῦν
καταλήγοι, τῶν ἀδυνάτων ἐστὶν αὐτὴν ἄνευ χειρουργίας ἰαθῆναι. εἰ δὲ μή, οὐκ
ἀδύνατον. εἰ δὲ καὶ μέχρι τοῦ ὀστοῦ ἀφίκνηται, καὶ τῷ χρόνῳ λεπὶς αὐτομάτως,
ἢ καὶ ὀστοῦν ἀποστῇ, τότε ὑπὸ τῶν ἰαμάτων ὠφελεῖσθαι. εἰ δὲ μὴ κατα-
λήγει εἰς ὀστοῦν, διὰ τῶν ἐκτυλωτικῶν τε καὶ κολλητικῶν ἰᾶσθαι φαρμάκων.
καθάπερ ἡμεῖς ἐν τῇ θεραπευτικῇ πρὸς Γλαύκωνα μεθόδῳ εἰρήκαμεν.
2. prorr. 64. κατὰ γοῦν τοιαύτην σημασίαν ἔγραψεν Ἱπποκράτης ἀλλαχοῦ. ὅσοις δὲ αἱ
ἀποστάσιες γίνονται ἐκ τῶν περιπνευμονικῶν νοσημάτων παρὰ τὰ ὦτα,
καὶ ἐκπυοῦσιν, ἢ ἐς τὰ κάτω χωρία, καὶ συριγγοῦνται οὗτοι περιγίνονται. ὅπου
τῷ ῥήματι συριγγοῦνται κέχρηται πρὸς τὸ σημαίνεσθαι τὰς προμήκεις κοιλότητας
ἐν τοῖς τῶν ζώων σώμασιν γινομένας, ὁμοίας τοῖς τῶν μουσικῶν ὀργάνοις,
3. in 6um 39. ἅπερ σύριγγας ἅπαντες ὀνομάζουσιν. ὑπὸ δὲ τούτων ὡς καὶ ὑπὸ τῶν
αἱμορροΐδων (ἢ περιουσία τῶν χυμῶν, τῶν ἐν τῷ τοῦ ζώου σώματι ἀθροισθέντων ἐκκαθαίρεται· καὶ πολλοὶ καθάπερ τῇ ἐκκρίσει τῶν αἱμορροΐδων,) διὰ τὴν ταύτην κένωσιν ὀνίνανται. ὥσπερ οὖν οὐ χρὴ παρέργως,
καὶ ἄνευ μεγάλης προνοίας θεραπεύεσθαι τὰς αἱμορροΐδας, οὕτω, οὐδὲ τὰς
σύριγγας. ἀνάγκη γὰρ τὴν ἐπίσχεσιν τῶν χυμῶν πόνους καὶ νόσους ἐργάζεσθαι
καὶ τοιαύτας ὁποῖοίπερ ἂν ὦσιν οἱ πλεονάζοντες χυμοί. οὐκ οὖν ἀλόγως εἴποι
τις σύριγγας εἶναι τῶν ἑτέρων παθημάτων ἄκος, ὡς καὶ περὶ αἱμορροΐδων
εἴπεν, μήτε περιπνευμονίῃ, μήτε πλευρίτιδι, μήτε τῇ λοιπῇ νόσῳ ἁλίσκεσθαι
τοὺς ἔχοντας αὐτάς.

κβʹ Ὅσα πέφυκεν ἐπιφαινόμενα παύειν, ῥύεται τούτων προγενόμενα κωλύματα προγενόμενα nov. man. 54.
ἀλλήλοισιν αἱ κοινωνίαι.

4. de rat. vic. 114. Καθάπερ τὰ παρὰ τῷ παλαιῷ καλῶς γεγραμμένα πᾶσιν ἀποδείξει πολλάκις
καὶ σαφηνείᾳ καὶ τῷ διορισμῷ προσήκουσι ἔχει διδασκαλίας ὠφελούσας. οὕτω τὰ 54.
οὐδὲν ἐκεῖνα διδάσκειν δύναται τὸν οὕτως ἐσπαρμένα, καθάπερ πολλὰ τῶν ἐν
τῷδε τῷ βιβλίῳ εὑρισκόμενα. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔστι πεῖσαι τοὺς πολλοὺς τῶν
ἀνθρώπων, ὑπέρχεσθαι μὲν σαφῆ τῶν γραμμάτων μόνα, καταλιπεῖν δὲ τοῖς γράφασι
τὰ μὴ τοιαῦτα. δίκαιον γὰρ ἐγὼ εἶναι ἡγοῦμαι, εἰ μηδὲ μίαν ἐκεῖνοι φροντίδα τοῦ
γινώσκειν ἡμᾶς ἃ γεγράφασιν, ἐποιήσαντο, μήτε ἡμᾶς λιπαρῶς προσκεῖσθαι, ζητοῦντας
2. in 6. 9. τε καὶ καταμαντευομένους, ὧν λέγουσιν, ἐκεῖνα μὲν δὴ καταφρονοῦντα. καὶ σμικρά, τοι nov. man. 54.
ὅσα περὶ τὴν λέξιν ἀμφισβήτησιν ἔχει, τῆς τῶν πραγμάτων ἀληθείας φυλατ-
τομένης. ἐὰν δὲ κἀκεῖνα κινῆται, φευκτέον ἡμῖν ἐστὶν τὰς γραφὰς τοιαύτας. οὐκ νῦ 54.
ἡγητέον δὲ τὸν Ἱπποκράτην ἔνοχον εἶναι καὶ αἴτιον τῆς παρούσης δυσκολίας.

242

ὥσπερ καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων, ὃ ἐν τοῖς γράμμασιν αὐτοῦ ἐξευρίσκομεν. ἀλλὰ τοῦ βιβλιογράφου· οὔπερ μὴ συνιέντες τὴν ἔννοιαν τῶν ῥητῶν, μήτε τῆς τέχνης τρίβωνες, ἀλλὰ ἀντ' ἄλλων γράφουσι πολλάκις, ἅπερ οὐ συνίεσαν, οὐδ' ἔννοιάν τινα δοκοῦσιν ἔχειν. ἐν δὲ τῇ προκειμένῃ ῥήσει θαυμαστόν ἐστιν ἰδεῖν τὴν τῶν ἐξηγητῶν ἁπάντων διαφωνίαν. καὶ ταύτης μὴ μόνον κατὰ τὴν γραφήν, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἔννοιαν. Διοσκορίδης μὲν γὰρ οἴεται κἀνταῦθα λόγον εἶναι περὶ αἱμορροΐδων. καὶ λέγειν τὸν ἰατρὸν εἰκὸς καὶ ἀληθὲς εἶναι. ἢ διὰ τῶν αἱμορροΐδων ἔκκρισις ἐπιφαινομένη. λύει τὰ προειρημένα πάθη. εἶναι καὶ τοῦτο ἀληθές. αὐτὴν προγινομένην κωλύειν. ἵνα μὴ τὰ αὐτὰ πάθη συνιστῶσι. καὶ ἀκούει τὰ ἐπιφαινόμενα ἀντὶ τοῦ ἐπιφαινομένη. λείπειν ἡ αἱμορροΐς· οὕτω δὲ καὶ προγινόμενα. τὸ δὲ ῥῆμα τὸ ῥύεται οὐ γράφει αὐτός, ἀλλὰ μεταβάλλει εἰς τὸ κωλύεται. τἄλλα δέ, ἃ ἐφεξῆς, οὐκ ἔχειν δοκεῖ. Ἀρτεμίδωρος δὲ οὐκ οἶδ' ἔγωγε τί θέλει. λέγει γὰρ πολλὰ οὕτω συγκεχυμένα καὶ ἀνάρμοστα, καὶ ἀλλόκοτα, ὡς μηδὲ αὐτὸν εἰδέναι τί τῶν ἐκείνων, κατά γε τὴν ἐμὴν δόξαν. φησὶ μὲν κελεύειν Ἱπποκράτην πειρατέον εἶναι ὡς τὰ ἐπιφαινόμενα τελέσει ὅσα ἐπὶ νοσήματί τινι φαίνονται, ἐπειδὰν συστῇ παύωμεν. ἔτι δὲ κωλύειν τὰ πρότερον γεγενημένα. καὶ διαστρέφει παντάπασι τὴν λέξιν. πολλά τε προστίθησιν. ὥσπερ ὡς εἶπον ἄγνωστα πᾶσιν ὄντα τυγχάνει. Σαβῖνος δὲ τὴν ῥῆσιν ἔχει τὸν δὲ τὸν τρόπον. σκέψις μὲν ἐφ' οἷσι γινόμενα ῥύεται. ἄλλοι δὲ ἐν τοῖς πάνυ παλαιοῖς ἐδάφεσι γεγράφθαι οὕτως φασί. σκέψις μὲν εὖ ἐφ' οἷσιν ἐπιγινόμενα ῥύεται, τούτων προγινομένων κωλύει. καὶ τὴν σκέψιν ἀκούουσιν ἐπὶ τῆς ἀποσκέψεως εἰρῆσθαι. ὡς λέγειν Ἱπποκράτην ἐφ' αἷς νόσοις γινόμεναι ἀποσκήψεις λύειν δύναιντο τὰς νόσους, εἰ προγένοιντο τούτων, κώλυσιν γενέσθαι. εἰ δὲ γράφειν μὴ τὸ σκέψις, ἀλλὰ σκέψις δυνατόν ἐστι, οὕτως ἀκούειν τῆς ῥήσεως, ἵνα λέγῃ, σκεπτέον πάντα ἐφ' οἷς γενόμενα ῥύεται. καὶ ἰστέον, ὅτι εἰ ταῦτα πρότερον γένηται, κωλύει γενέσθαι αὐτά. ὡς εἶναι συμβουλευτικὸν παράγγελμα. καὶ πρὸς ἔτι εἰς τὴν θεραπείαν συντελεῖν. ἵνα προγινομένων τοιούτων τινῶν, ἃ κωλύειν ἐσόμενα νοσήματα πέφυκεν, μὴ θεραπεύῃς ἂν πρὶν τὴν ὠφέλειαν παρέχειν. καὶ ἴσως ἡ παλαιὰ γραφὴ οὕτως εἶχεν. ἔπειτα δὲ σφαλέντος τοῦ πρώτου γράψαντος βιβλιογράφου, ἡ τῶν ἐξηγητῶν διαφωνία τε καὶ τῆς ῥήσεως ἀσάφεια παρήγετο.

οἷσιν nov. man. 54.

λύειν nov. man. 54.

λ´ Οἱ ὕποπτοι τόποι ὑποδεξάμενοι πόνῳ, ἢ βάρει, ἢ ἄλλῳ τινὶ ῥύονται· ἀλλοιοῦσιν αἱ κοινωνίαι.

de nat. fac. seq. 81.

Τέσσαρές εἰσιν αἱ φυσικαὶ δυνάμεις ἐν τῷ σώματι ἡμῶν, ὡς ἐν τοῖς περὶ τῶν φυσικῶν δυνάμεων ὑπομνήμασιν ἐλέχθη· πρώτη μὲν ἑλκτική, δευτέρα δὲ καθεκτική, τρίτη ἀποκριτική, καὶ τετάρτη ἀλλοιωτική. ὡς δὲ πᾶν μόριον δύναμιν ἔχει τὴν τῶν οἰκείων ἑλκτικήν, οὕτω καὶ τὴν τῶν ἀλλοτρίων ἀποκριτικήν. τὸ δ' ἀλλότριον διττόν ἐστι, τὸ μὲν τῷ ποσῷ, τὸ δὲ τῷ ποιῷ. οὐ πᾶν δὲ μόριον ὁμοίως διάκειται πρὸς τὴν ἀποδοχὴν τῶν εἰσρεόντων, καὶ ἀπόκρισιν τῶν ἐνοχλούντων. ἀλλὰ αἱ σάρκες τε καὶ αἱ ἀδένες τὰς μὲν ἄλλας τρεῖς δυνάμεις ἀσθενεστέρας ἔχουσι. τὴν ἀλλοιωτικὴν δὲ μόνην οὐ πολλῷ μείω τῶν ἄλλων μορίων. ἐπὶ δὲ τοῖς ἀδένεσιν ὁ πνεύμων, ἐπειδὴ τὸ σῶμα αὐτοῦ χαῦνόν ἐστι· καὶ ἀσθενεῖς ἔχει τρεῖς τὰς δυνάμεις, ἑτοιμότατός ἐστι δέξασθαι τὸ ῥεῦμα. εἶθ' ἑξῆς ὁ σπλήν· ἐγκέφαλος δὲ ὁμοίως τούτοις, ἢ καὶ μᾶλλον ἐπιτήδειος τὸ ῥεῦμα δέξασθαι. ἀλλὰ διαφέρει αὐτῶν εἰς τὴν ἀπόκρισιν τῶν ὑποδεχομένων· ὅτι μεγάλας ἔχει κοιλίας, αἳ κατὰ τοὺς [illegible] πόρους ἐκκενοῦνται. διὸ ὁρῶμεν πολλάκις εἰς τοὺς ἀδένας καὶ τὰς σάρκας καταβαίνεσθαι τὰ ῥεύματα. οἷς ἂν ταῦτα τὰ ὄργανα ἐστὶ φύσει τοῦ σαρκώδους γένους ῥωμαλεώτερα. τούτοις ὁ πνεύμων, καὶ ὁ σπλήν, καὶ ὁ ἐγκέφαλος. τοῦτο δὲ αἴτιόν ἐστιν, ὡς κἂν μὴ βαρύνοιτό τι μόριον ὑπὸ τῶν κατ' αὐτὸ χυμῶν. ἀλλ' ὅμως δύναται ὑπὸ τῶν ἐκ τῶν ἄλλων μορίων εἰσρεόντων βαρύνεσθαι. καὶ εἰ ἴσχει τινὰ περιττώματα κατὰ τὴν ποιότητα παρὰ φύσιν, ἐπὶ τὴν ἀπόκρισιν ὁρμᾷ αὐτὸ διὰ τῶν ἐν αὐτῷ φλεβῶν ὥσπερ δι' ὀχετῶν. ἢ δὲ τὸ εἰσρέον αἷμα μοχθηρὸν ᾖ, εἴτ' ἄλλος χυμός, τότε ἀνάγκη εἴς τι τῶν πλησίον ἀφικέσθαι μορίων αὐτόν. ἐπειδὰν δὲ ἐκεῖ κατασκήψῃ, ἢ πεφθήσεται, ἢ διαφθαρήσεται, ἢ μηδὲν τούτων ποιηθήσεται. ἀλλὰ εἰ ἕτερόν τι μόριον συμβήσεται αὐτῷ μεταρρεῖν. εἶτα ἐξ ἐκείνου πάλιν εἰς ἄλλο. καὶ τοῦτο γίνεσθαι ἀεὶ ἄχρις ἂν εἴς τι κατασκήψῃ τοιοῦτον, ὃ μηκέτι εἰς ἄλλο διώσασθαι δύναται τὸ πλεονάζον ἐν αὐτῷ. ὅπερ εἴωθε συμβαίνειν μάλιστα ἐκείνοις τοῖς μορίοις, ἐν οἷς ἡ δύναμις ἀποκριτικὴ ἀσθενής ἐστι καὶ μᾶλλον εἰ τὰ πλησιάζοντα ἐστὶ ῥωμαλεώτερα. τότε γὰρ τὸ ἀσθενὲς μόριον οὐ δύναται ἀπώσασθαι τὸ λυποῦν εἰς τὰ πλησίον μὴ ἐκδεχόμενα διὰ τὴν ῥώμην αὐτῶν. ἀλλὰ μᾶλλον ἀντιπέμποντά τε καὶ ἀντωθοῦντα ὡς ἰσχυρότερα τυγχάνοντα. ἐξ ἄλλων μὲν οὖν τόπων εἰς ἄλλους γίνονται διαδοχαὶ τῶν χυμῶν. οἱ μεταφερόμενοι γεννᾶν τὰ σώματα πεφύκασιν. διὰ πολλὰς δὲ αἰτίας τὰ νοσήματα τίκτουσι. αὐτὸς δὲ πόνων καὶ βάρος λέγει. καὶ διὰ πόνον μὲν ὅταν πονῇ τὸ μόριον, εἰς ὃ μεθιστάμενοι οἱ χυμοὶ κατασκήπτουσι. διὰ δὲ τὸ βάρος ὅταν βαρυνόμενοι οὐ δύνανται ὑπ' αὐτοῦ τοῦ μέρους φέρεσθαι. καὶ οὕτω νόσος γεννᾶται. ἐνίοτε δὲ φάρμακον δριμὺ ἢ τρῖψις ἢ θερμασία τις ἔξωθεν ἐμπίπτουσα

Margin notes: 14 ... in ... MS. — ... nov. man. 5.4. — vel expungitur 5.4. — 3. in 6. 41. — νοσήματα mar. ... / πόνον nov. man. 5.4.

ταὐτὸ τοῦτο ποιεῖ· ὥσπερ καὶ σφοδραί τινες τῆς ψυχῆς κινήσεις, ὡς ὀργὴ καὶ
φόβος αἰτίαν τούτου παρέχειν δοκοῦσιν. γίνονται μέντοι καὶ διὰ τὴν κοινωνίαν
τῆς φύσεως τῶν μορίων αἱ μεταστάσεις, ὡς εἴρηκε τὴν κοινωνίαν εἶναι τῶν
5. inb. ap. 18 τιτθῶν πρὸς τὴν μήτραν. ὅθεν ἐν τῷ ἕκτῳ τῶν ἐπιδημιῶν εὑρήσεις γεγραμμένον.
ἢν τῶν μαζῶν αἱ θηλαὶ καὶ τὸ ἐρυθρὸν χλωρὸν ᾖ, νοσῶδες τὸ ἄγγος. καὶ
14. de usu part. 8. εἰκότως γε οἱ τιτθοὶ ὑστέρᾳ συμπάσχουσιν. ἡ φύσις γὰρ ἀμφότερα τὰ μόρια τῆς
ἑνὸς ἔργου ὑπηρεσίαν παρεσκεύασεν. διὸ συνῆψεν αὐτὰ διὰ τῶν ἀγγείων καὶ φλέβας
τε καὶ ἀρτηρίας τὰς ὑποχόνδρια καὶ τὸ σύμπαν ὑπογάστριον ἤγαγεν. κἄπειτα
συνῆψε ταῖς ἀπὸ τῶν κάτω μερῶν ἀναφερομέναις ἀφ' ὧν εἰς τε μήτρας καὶ
ὀρχέων ἀφικνοῦνται φλέβες. αὕτη δὲ ἡ κοινωνία διὰ τῶν ἀγγείων τούτων ἐγεννήθη
ἵνα ὅτι μὲν ἐν ταῖς μήτραις αὐξάνεταί τε καὶ διαπλάττεται τὸ ἔμβρυον, ἐκείνῳ ἐκεῖνο μόνον s4. marg.
μόνον τηνδὲ ἐξ ἀμφοτέρων ἐκεῖναι φλέβες ἐπάρδουσι τροφήν. ὅταν δὲ ἀποχυηθὲν ἡ-
τῆς τιτθῆς αὖθις ἐπιρρεῖ σύμπασα. νῦν δὲ ὥσπερ κοινωνία τίς ἐστιν ταῖς ὑστέραις αὐτῆς nov. man. s4.
πρὸς τοὺς τιτθούς, οὕτω εἴς τε τὸν ἀριστερὸν ὄρχιν καὶ ἀριστερὰς μήτρας ἐμβαίνουσιν —
ἀγγεῖα ἀπὸ τῶν εἰς τὸ κατ' εὐθὺ νεφρῶν ἐμπεφυκότα. καὶ ὄρχεις ποτὲ διὰ τὴν
3. in 6. 41. βῆχα οἰδοῦσαι τεκμήριόν ἐστι τῆς κοινωνίας αὐτῶν πρὸς τὸ στῆθος, μαζοὺς, γονὴν οἰδούσας nov. man. s4.
5. de loc. aff. 6. καὶ ὑστέραν. καὶ τῷ στόματι τῆς κοιλίας πρὸς τὴν καρδίαν. ὅθεν οἱ παλαιοὶ τὸ
στόμα αὐτὸ καρδίαν ὠνόμαζον. ἀφ' ὧν συμπτωμάτων ὧν ἐπιφέρει. οὐ γὰρ μόνον
ὡς καρδιακαῖς συγκοπαῖς, οὕτω καὶ ταῖς στομαχικαῖς ἁλίσκονταί τινες· ἀλλὰ καὶ
σπασμοῖς καὶ κάροις, ἐπιληψίαις τε, καὶ μελαγχολίαις· καὶ ταῦτα πάντα συμπασχόντων
αὐτῷ μορίων ἑτέρων γίνεται. διὸ ἐδιδάξαμεν ἐν τοῖς περὶ τῶν πεπονθότων τόπων
ὑπομνήμασι δεῖν ἡμᾶς προσέχειν ἀκριβῶς τὸν νοῦν τοῖς κατὰ συμπάθειαν —
ἐπ' αὐτῷ τῷ μέρει γινομένοις νοσήμασι. περὶ οὗ ἂν μέρους ὁ λόγος ᾖ καὶ χωρίζειν
αὐτὰ τῶν κατὰ πρῶτον τῶν μερῶν λόγον γινομένων· ὅπερ οὐκ εἶναι χαλεπὸν
δοκεῖ τῷ ἀνδρὶ τετριμμένῳ περὶ τὰς διαγνώσεις, ἃς ἡμεῖς παραδεδώκαμεν. ἰστέον παραδεδώκαμεν s4.
δὲ ὅτι ἡ αὐτὴ ῥῆσις κἀν τῷ ἕκτῳ τῶν ἐπιδημιῶν κατὰ τὸ τρίτον μέρος γέγραπται.
ὥσπερ καὶ αἱ ἑξῆς πᾶσαι ἄχρι τοῦ τέλους. οὐ μὴν διὰ τῶν αὐτῶν ῥημάτων, ἄλλως
γὰρ οἱ κατὰ τὸν ῥοῦφον τὸν ἐφέσιον. ἄλλως δὲ οἱ περὶ τὸν σαβῖνον. καὶ οἱ nov. man. s4.
ἄλλως πάλιν ἀρτεμίδωρος ὁ ἐπικληθεὶς καπίτων, ἔγραψεν. ὁ μὲν γὰρ ῥοῦφος
φησὶν οὕτω ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀντιγράφοις εὑρίσκεσθαι, ἀλλ' οὕτω τοσοῖ —
ὑποδεξάμενοι, ἢ πόνῳ, ἢ βάρει, ἢ ἄλλῳ τινὶ ῥύονται· καὶ τῆς ἑπομένης
ῥήσεως ἀρχὴν ποιεῖ τήνδε. ἀλλ' ὅσαι κοινωνίαι: ὡς ἐπ' ἄλλο εἶδος
κοινωνίας αὐτῶν μετεληλυθέναι. οἱ δὲ περὶ σαβῖνον ταῦτα συνάπτονται. καὶ
τῆς ἐχομένης ῥήσεως ἀρχὴν ποιοῦσιν τήνδε, διὰ τὴν ῥοπήν. ἀρτεμίδωρος ὁ s4.
πάλιν οὕτω γράφει. ἢ ἄλλοισι κατὰ τὰς κοινωνίας. ἡμεῖς δὲ τὴν —

2. in 3um 4

ἔννοιαν ἤδη ἑρμηνευσάμενοι περὶ τῆς παλαιᾶς γραφῆς οὐδὲν πλέον ἔχομεν εἰπεῖν. διὸ πρὸς τὰ ἑξῆς μεταβαίνωμεν. ἵνα μηδὲν ἔχῃς ἄνευ τῆς ἐξηγήσεως. καθὰ γὰρ καὶ σύ, ὅτι ἐν τοῖς ἅπασι σχεδὸν τοῖς τοῦ Ἱπποκράτους βιβλίοις ἐπιμαθεῖν μὲν οὐδὲν ἔχουσιν οἱ μανθάνοντες τὴν τέχνην, ἔξωθεν ὧν ἐν ταῖς ἰατρικαῖς πραγματείαις ἔγραψα κατὰ διέξοδον σαφῶς ὡς καὶ τοῖς ὀκνηροῖς τε καὶ βραδεῖς τὴν διάνοιαν ἕπεσθαι τοῖς λεγομένοις. ᾐσχυνάμην ἂν ταῦτα λέγων, εἰ μὴ πρότερον ἅπαντα σχεδὸν τὰ τῆς ἰατρικῆς τέχνης τὰ χρήσιμα ἐγεγράφειν καὶ σὺ εἰδῆς ἐμὲ τἀληθῆ λέγειν.

λα'. διὰ τὴν ῥοπὴν οὐκ ἔτι αἷμα ἔρχεται· ἀλλὰ κατὰ τὴν χροιὰν τὴν συγγένειαν τοιαῦτα πτύουσιν.

de tumor. 11.

Τὸ αἷμα διά τε πολλὰς αἰτίας ῥεῖ καὶ διὰ πολλῶν τόπων ἐκκρίνεται. τμηθείσης δὲ φλεβὸς τοῦτο μὲν πρῶτον συμβαίνει καὶ τῆς ἀρτηρίας ἀναστομωθείσης. λεπτὸν γὰρ τότε καὶ ξανθὸν αἷμα ἐξακοντίζεται. εἴπερ συστάντος ἀνευρίσματος τρωθῇ πνεύματι λεπτῷ καὶ πολλῷ συμμιγές. ἔστι δὲ καὶ θερμότερον τοῦ κατὰ τὰς φλέβας. ἔστι δὲ καὶ ἡ ἐκ τῶν ῥινῶν αἱμορραγία. καθ' ἣν οἶδας ποτὲ ἡμᾶς

1o ad glauc. ultim.

προειρηκέναι. ὅτι ἐξ ἀριστεροῦ μυκτῆρος ῥυήσεται αὐθήμερον τὸ αἷμα καὶ γεγονὸς τοῦτο, ἐθαυμάζετο ὑπὸ τῶν ἄλλων ἰατρῶν τότε παρόντων. οὐκ ἦν δὲ χαλεπὸν τοῦτο προγινώσκειν. τοῖς μὲν τοι πολλοῖς τῶν ἰατρῶν, οὐ μόνον — τοῦ 5·4.
χαλεπόν, ἀλλὰ οὐδὲ δυνατὸν ὅλως εἶναι δοκεῖ. μὴ δυναμένοις δύο ταῦτα σκέπτεσθαι. τότε ὅθεν ἡ ὁρμὴ τῆς φύσεως καὶ τὸ ποῦ· ἵνα συμφωνήσωμεν ταῖς ἐλλείψεσι καὶ κωλύσωμεν τὰς ἀμέτρως γινομένας φοράς. διὸ ἡμεῖς ποτὲ μὲν ἐκ δεξιοῦ μυκτῆρος. ποτὲ δὲ ἐξ ἀριστεροῦ ῥύσασθαι τὸ αἷμα ἐπισημονικῶς εἰρήκαμεν.

4. de locis 5.

ὅτι μὲν ἐκ τοῦ στομάχου καὶ τῆς γαστρὸς ἐμεῖται τὸ αἷμα, ὡμολόγηται πᾶσι τοῖς ἰατροῖς. καὶ μετὰ μὲν βηχὸς ἐκ τῶν ὀργάνων ἀναπνευστικῶν ἀνάγεται. ἀποπτύεται δὲ ὥσπερ ἐκ τοῦ στόματος ἁπλῶς. ἐκ τῶν κατὰ γαργαρεῶνα, καὶ φάρυγγα χρεμπτομένοις. ἀλλὰ κατὰ διάβρωσιν γίνονται πολλάκις αἱ τοῦ αἵματος ἀναφοραὶ ἀθρόαι μετὰ βηχός, ὅταν — ἐμπεσόντος τινὸς τῷ θώρακι βάρους αἱμορραγία πολὺ ἅμα βηχὶ γίνεται. εἰ δὲ ἀφρῶδές τι συνεπτύσθη, σημεῖον ἔσται τῆς ἐκ τοῦ πνεύμονος ἀναγωγῆς. ἣν οἱ ἄριστοι τῶν ἰατρῶν ἢ ἀθεράπευτον, ἢ καὶ δυσθεράπευτον εἶναί φασιν· κατὰ δὲ τὸν θώρακα οὐκ ἄγαν δύσκολον κολλᾶσθαι. τὰ ἀγγεῖα ῥαγέντα ἐφ' οἷς ἔπτυσεν αἷμα. ὥσπερ δὲ ἐκ τοῦ θώρακος καὶ πνεύμονος πτύεται, οὕτω ἐκ

τοῦ στομάχου καὶ γαστρὸς ἐμεῖται· ἐκ νεφρῶν δὲ οὐρεῖται· ἐκ δὲ τῶν ἐντέρων
διαχωρεῖται. πολλάκις δὲ τὸ αἷμα ἀποπτύεται, ἢ καὶ μὴ παρῇ ὀδύνη ἢ
βάρος τῆς κεφαλῆς, μήτε πληγὴ αὐτόθι γένηται. σκεπτέον οὖν μὴ βδέλλα τις et nov. man. s. 4.
προσπεφυκυῖα, τὴν τοῦ αἵματος ῥύσιν ἐργάζεται. ὡς καὶ ἐκ τῆς γαστρὸς ἐμεῖται
4. de art. 41. ποτὲ τὸ αἷμα, βδέλλης καταποθείσης. οἶδα γὰρ ἐγὼ πολλοὺς τῶν ἰατρῶν
ἀδυνατούντων διακρίναι τὰς διαθέσεις ἐφ' αἷς ἔκκρισις αἵματος γίνεται. ἡ μὲν
γὰρ ἀπὸ τῶν αἱμορροΐδων ἔκκρισις οὐδὲ αὐτοὺς τοὺς κάμνοντας λανθάνει τῶν [illegible] s. 4.
δὲ ἄνωθεν ἐπὶ τὴν ἕδραν ἀφικνουμένων αἱματωδῶν ἔνια μὲν ἐκ τῆς ἀρχῆς
αὐτῆς ἥκει. τινὰ δὲ προηγήσατο τι τοιοῦτον, ἢ ἐξαίφνης αἷμα πολὺ διαχωρή- et mar. ult. M.S.
σειεν, γινώσκειν ἀναστόμωσιν ἀγγείου γεγενημένην. ἥπατος δ' αὐτοῦ ἀρρωστοῦντος
ὡς τὸ πολὺ οἷον κρεῶν πλύμα ἐκκρίνεται. ποτὲ μὲν αἷμα καθαρόν, οὐ πολύ.
ποτὲ δὲ καὶ μετὰ χολῆς ξανθῆς. ποτὲ δὲ καὶ οἷον τρὺξ αἵματος. νῦν δὲ οὐ χρὴ
λέγειν ὡς ἐκ τῆς μήτρας τε καὶ ἄλλων μορίων τινῶν ῥεῖ. καὶ πῶς ἐπὶ κακῷ
aph. 44. ἐν τοῖς μὴ διαλείπουσι πυρετοῖς. τοῦτο γὰρ αὐτὸς εἶπε διὰ ταύτην τὴν ῥύσιν αἱ
in 6tum 92. ἀποχρέμψιες ἐν τοῖσι πυρετοῖσι, τοῖσι μὴ διαλείπουσι αἱ πελιδναὶ καὶ αἱματώδεες
καὶ δυσώδεες, καὶ χολώδεες πᾶσαι κακαί. ἐπειδὴ γοῦν ἐκ πολλῶν τόπων —
ἐκκρίνεται τὸ αἷμα. εἰ μὴ διὰ ῥινῶν ἢ ἐκ τῆς γαστρός, ἢ ἀπὸ κεφαλῆς, ἢ —
μήτρας, ἢ ἥπατος, ἢ νεφρῶν, ἢ κύστεως τρωθείσης, ἢ ἄλλου τινὸς μορίου —
τμηθέντος, ἢ ἀγγείου ῥαγέντος, ἢ ἄλλως κακοπραγοῦντος ἐκκενούμενον ἐπὶ τἄλλα
μόρια ῥέπει· δῆλον ἐστὶν ὅτι οὐκ ἔτι ἐκκενοῦται διὰ τοῦ πρόσθεν χωρίου. ὥσπερ εἰ
ἐκ τοῦ ἥπατος εἰς τοὺς νεφροὺς ἐκκενοῦσθαι, καὶ τρέπεται εἰς τὸν θώρακα ἢ καὶ εἰς τὸν
πνεύμονα, τότε οὔτε οὐρεῖται, οὔτε διαχωρεῖται. ἀλλὰ πτύεσθαι πέφυκεν. καὶ εἰ φλεγματικὸς λ γρ. s. 4.
ὁ χυμὸς ᾖ, ἀφρῶδες τὸ αἷμα ἔσται. εἰ δὲ χολῶδες, ὠχρόν. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν
κατὰ τὴν τοῦ χυμοῦ συγγένειαν. ἄλλοι δὲ τὴν ῥοπὴν εἰς τροπὴν τρέπουσι, βουλόμενοι
τρέπεσθαι τὸ αἷμα πολυειδῶς. ὡς ἐπὶ τὸ μελαγχολικόν, καὶ ἐπὶ τὸ πικρόχολον, καὶ
ἐπὶ τὸ φλεγματικόν. ὡς καὶ ἔστι τὸ ἐρυθρὸν ὅτε μεῖζον ἐστὶ τοῦ αἵματος καθαροῦ, ἢ
τῶν ἄλλων χυμῶν μοῖρα. ἡ μὲν οὖν γραφὴ τοιαύτη εἴη, ἔσται καὶ ἀληθὲς ὃ λέγειν et nov. man. s. 4.
καὶ οἰκεῖον τῇ τοῦ Ἱπποκράτους γνώμῃ. πτύουσι γὰρ πολλάκις τοιαῦτα οἱ κάμνοντες.
καὶ ἐνίοτε οὐκ εὐπετὲς τοὺς χυμοὺς τοὺς ἐν τοῖς πτυέλοις συγκεχυμένους διακρίνειν. εἰ
μή τις ἐν τοῖς τῆς τέχνης ἔργοις ᾖ πάνυ τετριμμένος.

λβ' ἔστιν, ὅσον αἷμα ἀφίεσθαι ἐν καιρῷ, ἐπὶ τοῖσι τοιούτοισιν, ἐπ' ἄλλοισι δὲ ὥσπερ
ἐπὶ τοιούτοισι τοῦτο οὐκ εἰκός.

Ἐν τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τὸ παρὸν βιβλίον ὑπομνημάτων εἴρηται τοὺς σκοποὺς τῆς
τοῦ αἵματος ἀφαιρέσεως εἶναι πολλούς· μέγεθος δὲ τοῦ νοσήματος καὶ τὴν ῥώμην
δυνάμεως εἶναι πρώτους, φυλαττομένων ἁπάντων τῶν ἐκεῖ ἤδη εἰρημένων. ὅταν
μὲν οὖν τὸ αἷμα πλέον ἐστὶ ἔν τισι τούτων, περὶ ὧν ἄνω εἴρηται, συμβουλεύει νῦν
Ἱπποκράτης συνήθη (οἱ συγ nov. man.) αὐτοῦ τὴν ἀφαίρεσιν. μάλιστα δὲ εἰ μὴ τρέπεται ἀξιολόγως
εἰς ἄλλον τινὰ χυμόν· ἢ δὲ τροπὴ (ἡ μεταβολὴ) γεγένηται· οὐκ ἀφαιρετέον. διὸ οὐκ ἀπίθανον ἴσως
εἴη κατὰ τὴν προηγουμένην ῥῆσιν οὐ τὸ ῥοσὴν ὄνομα, ἀλλὰ τὸ τροπὴν γράφεσθαι.

χώλυσις μεγάλη. ΛΓ. κώλυσις ἐπὶ τοῖσι δὲ ὅσοι αἱματώδεα πτύουσιν ὥρη, πλευρῖτις, χολή. Λῦ nov. man. s. g.

Πολλὰ πράγματα παρέσχε τοῖς ἐξηγηταῖς αὕτη ἡ ῥῆσις, ἐπειδὴ ἄλλοι ἄλλως καὶ
γράφουσιν αὐτήν, καὶ ἐξηγοῦνται. ἐγὼ δὲ οὐ βούλομαι νῦν ἐνταῦθα διατρίβειν ἐν ταῖς
φλυαρίαις ἀλλοτρίαις, ὡς ἐλέγχειν αὐτάς. μᾶλλον δὲ σπεύδειν πρὸς τὸ τέλος
προτίθεμαι. ἔννοια γοῦν τοῦ ῥητοῦ φαίνεται εἶναι, ὡς δεῖ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς τὸ
αἷμα πτύουσι, πότερον ἀφαιρετέον τμηθείσης φλεβὸς τοῦ αἵματος, ἢ οὔ. ὅσον μὲν γὰρ
ἐπὶ τῷ αἱματώδει πτύσματι, φλεβοτομητέον πάντως ἂν ἦν. κωλύεται δὲ ἡ φλεβο-
τομία διὰ τὴν ὥραν, ἢ τὴν πλευρῖτιδα, ἢ καὶ διὰ χολήν· τουτέστι τὸν χολώδη
χυμὸν πλεονάζοντα. πρόδηλον γάρ, ὅτι ὑπὸ καῦμα οὐ φλεβοτομοῦμεν κἂν
ὁ κάμνων ᾖ χολώδης ἱκανῶς. τὸ δὲ περὶ πλευρίτιδος δοκεῖ ἀμφισβήτησιν
ἔχειν. ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ τῇ νόσῳ τὴν φλεβοτομίαν ἀναιτεῖ, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ οὐκ
ἀεί, ἢ μὴ (ἢ μεγάλη) ἄλλα παρῇ, ὅσα τὴν τοῦ αἵματος ἀφαίρεσιν ἐνδείκνυσιν. περὶ καὶ μεγ. s. g.
ὧν εἴπομεν ἤδη πολλάκις ἐν ταῖς ἡμετέραις πραγματείαις. ἔστι γὰρ ὅτε ἡ πλευρῖτις
ἐπιεικής ἐστιν, καὶ οὐκ ἀναγκαῖον φλεβοτομεῖν. ἢ καὶ τὸ αἷμα ὃ αὐτὸς πτύει. ἢ s. g.
ἄλλοις δὲ τοῖς τῆς πλευρίτιδος βοηθήμασιν ἰᾶσαι συμφέρῃ. ὥστε οὐκ ἀπίθανον
κωλύεσθαι τὴν φλεβοτομίαν ἐπὶ τοῖς αἷμα πτύουσιν. διὰ τὴν ὥραν τοῦ
de curat. per sang. 7. ἔτους, λίαν θερμήν, καὶ χολώδη φύσιν τοῦ ἀνθρώπου. καὶ τὸ πλευριτικὸν πάθος,
ὅτε ὁ κάμνων διὰ πλευρῖτιν τὰ αἱματώδη πτύει, μικρᾶς δηλονότι καὶ μετρίας
οὔσης τῆς πλευρίτιδος. ἴσθι δὲ ὅτι μὴ μόνον δεῖ τοῦ αἵματος ἀφαιρεῖσθαι τοὺς
αἷμα πτύοντας, ἀλλὰ καὶ ὅσοι πτύσαντες, καὶ ἐν τῷ παραυτίκα ἐθεραπεύθησαν. καὶ deest s. g.
μάλιστα δὲ εἰ ταύτην ἔχουσιν ἐν τοῖς κατὰ τὸν θώρακα καὶ πνεύμονα μορίοις
κατασκευήν. ὡς εἰ πλέον βραχὺ τὸ αἷμα ἀθροισθῇ, πάλιν αὐτοῖς ἀναστο-
μωθῆναι τι τῶν ἀγγείων, ἢ ῥαγῆναι· τούτους, καὶ μηδὲν εἴη κατὰ τὸ καὶ εἰ nov. man. s. g.
σῶμα σύμπτωμα, φλεβοτομεῖν χρὴ κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἦρος. ὥσπερ
καὶ τοὺς εἰς ἐπιληψίαν τε καὶ ἀποπληξίαν ῥᾳδίως ἐμπίπτοντας, καὶ τοὺς —

τισὶ τῶν ἄλλων νοσημάτων ἑαλωκότες ἄνδρες. καθάπερ εἴρηται ἤδη πολλάκις ἡμῖν· ὅπερ καὶ τὴν αἰτίαν προστεθείκαμεν.

λδʹ Τὰ παρ' οὖς οἷσιν ἂν ἀμφὶ κρίσιν γινόμενα ἢν μὴ ἐκπυήσῃ, τούτου ἀπαλασσομένου ὑποστροφὴ γίνεται, καὶ κατὰ λόγον τῶν ὑποστροφέων ~~τῆς ὑποστροφῆς~~ κρινόμενα αὖθις αἴρεται, καὶ παραμένει. ὥσπερ αἱ τῶν πυρετῶν ὑποστροφαὶ ἐν ὁμοίῃ περιόδῳ. ἐπὶ τούτοισι ἐλπὶς εἰς ἄρθρα ἀφίστασθαι. ἴσως / γινομένης A. et mar...

Οὐκ ἔστιν ὅπως ἀπαλλαχθήσομαι τῶν πραγμάτων, εἰ τὰς ἀρχαίας γραφὰς καὶ τὰς διαφόρους τῶν προτέρων ἐξηγητῶν ἑρμηνείας τε καὶ ἐξηγήσεις βέλοιμι προστιθέναι. διαφέρουσι γὰρ σχεδὸν ἅπαντες πρὸς ἀλλήλους· γλαυκίας, ἡρακλείδης, καὶ σαβῖνος. ἔν τε τῇ γραφῇ καὶ ἐν τῇ ἐξηγήσει. λύκος δὲ οὐκ οἶδα ὅπως καὶ αὐτὸς περὶ τῆς ῥήσεως ταύτης διαλέγεται. Σάτυρος [υσηπον num 454] δὲ καὶ φιχιανὸς ἀμφοτέροις διδασκάλοις ἐχρησάμην· σαφέστερον ἐξηγοῦνται. ὧν τὴν ἔννοιαν ἡμεῖς μεμνημένοι διὰ ὀλίγων τὸν νοῦν τοῦ παλαιοῦ ὡς οἷοί τε ἂν ὦμεν, λέξομεν. τὰ παρ' οὖς φῦσιν οἰδήματα, ἢ καὶ ἐπάρματα (ἀμφοτέρως γὰρ αὐτὰ καλεῖν εἴωθεν) αἱ ἐν τῷ τῆς κρίσεως χρόνῳ γινόμενα, καὶ μὴ ἐκπυήσκοντα ἀπαλλάττει, εἰώθασιν τὴν ἀποστροφὴν ποιεῖσθαι. ὑποστροφῆς δὲ γινομένης τὰ ἐπάρματα πάλιν αὐξάνονται καὶ κρίνονται κατὰ τὸν τῶν ὑποστροφῶν λόγον. καὶ δεῖ προσδέχεσθαι τοῖς οὕτω διακειμένοις ἀποστάσεις τινὰς εἰς ἄρθρα γενήσεσθαι. ὅπερ ἐπὶ τῶν χρονιζόντων παθημάτων μάλιστα συμβαίνει. αὕτη μὲν οὖν ἐστιν ἡ τοῦ ἱπποκράτους περὶ τῶν ἐπαρμάτων, ἢ παρωτίδων ἔννοια. περὶ δὲ τῆς τῶν παλαιοτέρων ἐξηγητῶν διαφωνίας ἔχω τοσοῦτον εἰπεῖν. πρῶτον μὲν περὶ τῆς γραφῆς· ἐπεὶ τινὲς οὕτως ἀναγινώσκουσι, καὶ τούτου λασσομένου· τινὲς δὲ τούτων ἀπαλλαττομένων· ἄλλοι δὲ, ἐκ τούτων γίνεται ὑποστροφὴ ὅτι ἐν τοῖς ἀντιγράφοις τοῖς παλαιοῖς ὧν ἡμεῖς *

*   *

οὐ χρὴ δὲ μήτε κατὰ τύχην καὶ ἐκ τοῦ ταὐτομάτου τὰς ἀρχαίας φύσεις μεταλλάττειν. ἢ μὴ θέλῃ τις πάντα τὰ τῶν προτέρων ἀνδρῶν δόγματα, τόνδε τὸν τρόπον ἀπο[illegible] καὶ ἀνασκευάζεσθαι. ὅπερ ὄντως ἐοίκασι ποιεῖν μάλιστα Διοσκορίδης τε καὶ Καπίτων καὶ ἄλλοι πολλοί, τῇ τῶν ἐκείνων ἐπιτηδ

αὐτοῖς γὰρ ἢ ἁπλῶς καὶ ἐλλειπῶς, ἢ καὶ μετὰ τῆς τοῦ οἰκείου ὀνόματος προσθήκης, καθάπερ ἐν τῷ [illegible] τῶν ἐπι

λήσει.

λέ οὖρον παχύ, λευκόν, οἷον τὸ τοῦ Ἀρχιγένεος ἐπὶ τοῖσι κοπιώδεσι τεταρταίοις, ἔστιν ὅτε ἔρχεται, καὶ ῥύεται τῆς ἀποστάσιος· ἢν δὲ πρὸς τούτῳ καὶ αἱμορραγήσῃ ἀπὸ ῥινῶν ἱκανῶς, καὶ πάνυ.

Τῷ μερικῷ παραδείγματι χρώμενος ἐπὶ τοῦ Ἀρχιγένους διδάσκει τοὺς ἐκ τῶν κόπων πυρέττοντας, τοῦ πυρετοῦ ἐπὶ τῷ πλήθει παχέων τε καὶ φαύλων χυμῶν συνισταμένου [illegible] πασάσθαι, ἢ κένωσις διὰ τῶν οὔρων ποιῆται· διό εἶπεν αὐτός, οὖρον παχύ. εἰ δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ κρισίμῳ ἡ ἔκκρισις τὴν ἀρχὴν ἔχει, τότε πιστοτέραν τε καὶ βεβαιοτέραν ἔσεσθαι λύσιν ἐλπίς ἐστιν. ἀλλὰ καὶ παύεται ἡ νόσος, εἰ ἐκ τῶν ῥινῶν τὸ αἷμα ἐκρύσῃ. πρόσεχε δὲ τῷ προσδιορισμῷ τὸν νοῦν. φησὶ γάρ, ἱκανῶς, καὶ πάνυ, ὥστε μὴ πάνυ, καὶ μὴ ἱκανῶς, καὶ μή, οἷον, καὶ ὅσον δεῖ, αἱμορραγήσῃ μὴ μέλλει τὴν νόσον λύσειν. σημαίνει δὲ καὶ [illegible] κακῶ ἁλίσκονται. οἳ μήτε διὰ οὔρων, μήτε διὰ τῆς αἱμορραγίας κρίνονται, τὸ τῆς ἀποστάσεως ὄνομα προσέθηκε. διότι ἐπὶ πολὺ τούτοις τὸ νόσημα τὴν ἀπόστασιν ἐπιφέρει· ὅπερ

μὴ ποιεῖν δύναται ἐπὶ τοῖς ἤδη διὰ τῶν οὔρων ἢ τῆς τοῦ αἵματος ἐκρινῶν
κενώσεως κριθεῖσιν. νῦν δὲ τὴν τῶν ἐξηγητῶν διαφωνίαν κατὰ τὴν γραφὴν
παραθήσομεν, καὶ πρὸς τὴν ἐχομένην ῥῆσιν τελευταίαν οὖσαν τῶν ἐν τῷδε
τῷ περὶ χυμῶν συγγράμματι περιεχομένων, ἥξω.

λς ᾯ τὸ ἔντερον ἐπὶ δεξιᾷ ἀρθριτικῷ πάθει ἐγένετο, ἦν ἡσυχαίτερος· ἐπεὶ δὲ
τούτῳ ἰητρεύθη ἐπιπονώτερος.

Τὴν τῶν ὀνομάτων κατὰ τὴν γραφὴν διαφωνίαν ὅταν ἡ αὐτὴ
φυλάττεται διάνοια, ἐατέον ἐστίν. ὅταν δὲ τὴν διάνοιαν ὑπαλλάττῃ, οὐκ
ἀμελητέον αὐτῆς· ὥσπερ καὶ νῦν. παλαιοτέρα γὰρ ἔχει τὸ ἔντερον: καὶ
ἀρθριτικῶν ἐγένετο. ἄλλο δὲ, τὸ ἔντερον ἐπὶ δεξιᾷ ἀρθριτικῷ πάθει ἐγένετο.
ἵνα κατὰ τὴν πρώτην ἀκούωμεν περὶ τῶν ἀλγησάντων, ἢ πονουμένων τὸ
ἔντερον. κατὰ δὲ τὴν ὕστερον γραφὴν, ἀκούωμεν τὸ ἔντερον τῶν παρὰ
τὸ οὖς γινομένων. περὶ οὗ καὶ πρότερον εἶπον. ἀλλὰ πῶς δυνατὸν κουφίσαι τὸν
ἀρθριτικὸν τὸ παρὰ οὖς συνιστάμενον; ἴσως μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ ἀλγήματος τοῦ
κώλου πιθανὸν, τὰ τῶν ἀρθριτικῶν ἀλγήματα παύεσθαι. ἐπειδὴ ταῦτα
σφοδρότερα τυγχάνει. γέγραπται γὰρ ἐν τοῖς ἀφορισμοῖς, τῶν πόνων ἅμα
γινομένων, μὴ κατὰ τὸν αὐτὸν τόπον, ὁ σφοδρότερος ἀμαυροῖ τὸν ἕτερον.
εἰσὶ δὲ καὶ οἱ περὶ τοῦ τυφλοῦ καλουμένου ἐντέρου λελέχθαι ταῦτα οἴονται.
ἐγὼ δὲ ἡγοῦμαι μὴ πρέπειν ἡμᾶς ἐν ταῖς αἰνιγματώδεσιν λέξεσιν ἐγχρονίζειν:
ἔχοντας δηλονότι ἄλλα πολλὰ καὶ πρὸς τὴν τῶν πραγμάτων θεωρίαν καὶ
πρὸς τὰ ἔργα τῆς τέχνης χρήσιμα. περὶ ὧν συμφερόντως τε, καὶ μετὰ τ
δόξης καλῆς δυνάμεθα καταγίνεσθαι.

+

τέλος
τοῦ τρίτου
τῶν εἰς τὸ
περὶ χυμῶν
ἱπποκράτους
ὑπομνημάτων
τοῦ γαληνοῦ

expurgantur in 3, 9.
ex bibliotheca ταύτην τὴν βίβλον
ἔγραψεν ὁ Ἀνδρέας Ταρταρὸς ὁ
Κονδαύριος ἐν τῷ καθαρθώματι
τῆς ἐνδόξου ἀκροπόλεως θεαλωρίας τοῦ
Φλορεντίας ἐν τῷ παλατίῳ ἔτει
ἀπὸ θεογονίας ,αφξ΄ μηνὸς τοῦ
φευρουαρίου.

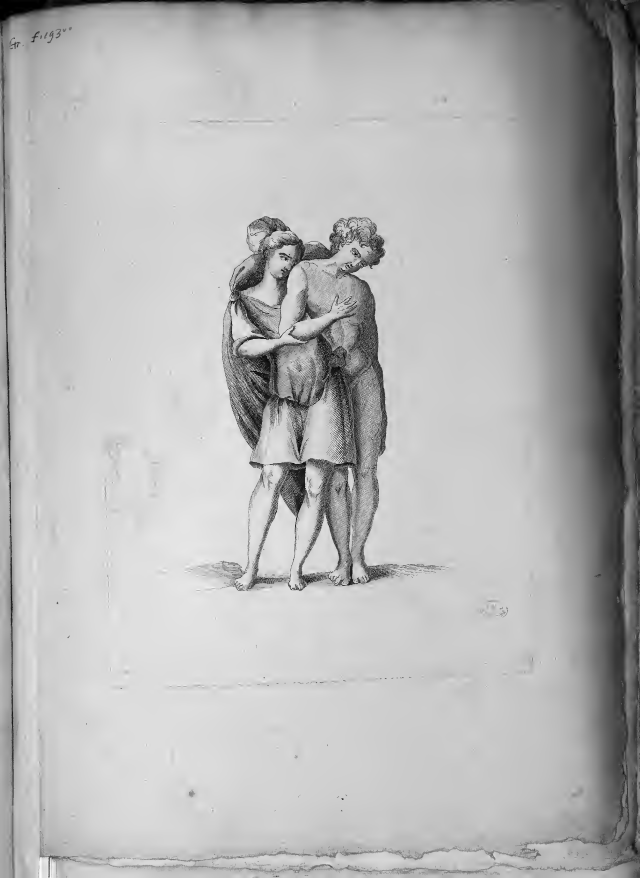
sequentia ad pag. 123 referenda reperiuntur, cancellata, paucis exceptis in Ms. 54.

2. de rat. vict. 10. parenthesi inclusa non cancellantur.

ἐπὶ δὲ τῶν ἰσχνῶν φυλακτέον τὸ κάτω, καὶ ἐφ' ὧν εὐρωστόν τε καὶ πάνυ μέγα ἐστί· ἐπὶ δὲ τῶν σφόδρα πιμελωδῶν τὸ ἄνω διαιρετέον· (ἐν δὲ τῇ κατ' ἀγκῶνα διαρθρώσει πλείους φλέβας εὑρήσεις, ἃς τέμνειν εἰώθασιν ἰατροί· περὶ ὧν εἴρηται πολλάκις ἡμῖν καὶ ἐν ταῖς ἀνατομικαῖς ἐγχειρήσεσιν, καὶ ἐν τοῖς περὶ χρείας τῶν μορίων βιβλίοις, κἀν τῇ τῶν φλεβῶν καὶ ἀρτηριῶν ἀνατομῇ) εἰρήσεται δὲ καὶ νῦν ἐπὶ κεφαλαίων. ἡ κοίλη γὰρ φλὲψ ἀναφέρουσα τὸ αἷμα ἐκ τοῦ ἥπατος ἐπὶ τὴν καρδίαν, τὸ πλεῖστον αὐτῇ δίδωσι· ἐντεῦθεν δὲ κατ' εὐθὺ φέρεται πρὸς τὸν τράχηλον, καὶ κατὰ τὸ μέρος τοῦ θώρακος εἰς δύο σχίζεται ὀρθίας καὶ μεγάλας φλέβας· ἃς σφαγίτιδας ἀνατομικοὶ προσαγορεύουσι. πρὶν δὲ ἐπὶ τὴν καρδίαν ἀφικέσθαι, ἀποφύσεις μεγάλων φλεβῶν πέμπει εἰς τὸ διάφραγμα· μικρὸν δὲ εἰς τὸ τοῦ θώρακος κάτω μέρος τῶν ὀκτὼ πλευρῶν· ἐντεῦθεν δὲ ἀποφυομένη λεπτοτέρα φέρεται διὰ τῆς καρδίας ἐπὶ τὴν ῥάχιν διακαμπτομένη· εἰ μερίζεται εἰς τὰ κάτω μέρη τοῦ θώρακος ταῖς ὀκτὼ πλευραῖς ἑκατέρωθεν ἄχρι τοῦ διαφράγματος· αἱ δ' ὑπόλοιποι τοῦ θώρακος ὑψηλαὶ πλευραὶ δ'· ἀπὸ συζυγίας ἄλλης φλεβῶν τρέφονται. αἳ περ ἀποφύονται τῆς κοίλης, πρὶν εἰς τὰς σφαγίτιδας σχισθῆναι. εἰσὶ δὲ ἐφεξῆς τούτων αἱ εἰς τὰς χεῖρας ἰοῦσαι διὰ τῶν μασχαλῶν· ἃς δὲ ὠμιαίας καλοῦσιν, ἤτοι μετὰ τὸ σχισθῆναι εἰς σφαγίτιδας τὴν κοίλην, ἐφ' ἑκατέρας μίαν πεφυκέναι ἐκτὸς ἤδη τοῦ θώρακος καὶ ἀπὸ τῶν ἐπιπολῆς σφαγιτίδων

τὰ κατὰ τὸν τράχηλον καὶ κεφαλὴν τρέφεται. καὶ τὰ διὰ βάθους ὑπὸ τῶν διὰ βάθους σφαγιτίδων· τὰ δὲ κατὰ τὰς ὠμοπλάτας καὶ τὸν σπόνδυλον τὸν ἐν τῷ τραχήλῳ, ἐκ τῶν κάτω μερῶν τῆς εἰρημένης ῥίζης κοινῆς ἔχει τὰς ἐνταῦθα ἀνηγμένας φλέβας. ἡ μὲν οὖν ὠμιαία τὰ τῶν πλησίον ἄνωθεν μέρη κενοῖ· θᾶττόν τε καὶ μᾶλλον τὰ κατὰ τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν τράχηλον. ἡ δὲ διὰ τῆς μασχάλης τὰ κατὰ τὸν θώρακα. αἱ δὲ ἐπὶ τὰς χεῖρας φερόμεναι, ἐπιβαίνουσι κατὰ τὴν ἔνδον χώραν ἑκατέρου βραχίονος· φέρονται δ' αὐτῶν καταντικρὺ· αἱ δὲ ἑκατέρα πλησίον γένηται τῆς κατ' ἀγκῶνα διαρθρώσεως ἀποφύει τὰς ἔνδον τοῦ βραχίονος φλέβας, παρὰ τὸν ἐνταῦθα κόνδυλον αὐτοῦ τοῦ ὀστοῦ· τῶν δ' ἄλλων παντὶ δίχα σχισθέντι φέρεται διὰ τῆς κατ' ἀγκῶνα καμπῆς. ἔστι δ' ἄλλη φλὲψ ἣ τέμνεται ἐν ἀγκῶνι λοξή, καθάπερ ἤδη καθ' ἑκατέραν χεῖρα τῆς ὠμιαίας οὐ μικρὸν μόριον. ἔστι γὰρ προφανὴς ὑπὸ τῷ δέρματι καὶ σχίζεται κατὰ τὴν ἐν ἀγκῶνι διάρθρωσιν ἐκ τῆς ὑψηλοτάτης μέρεσιν αὐτῆς· τοιαύτη δὲ τάχιστα κενοῖ τὰ τῶν πλησίον ὑψηλότερα μόρια· τὸ δὲ εἰς καμπὴν φερόμενον λοξόν, ἧττον μὲν τοῦδε, μᾶλλον δὲ τῶν ἄλλων κενοῖ ταῦτα· τὸ δὲ ἀπὸ τῆς ἔνδον τῆς μεγάλης φερόμενον καὶ αὐτὸ λοξόν· ἥκιστα μὲν τὰ προειρημένα κενοῖ μόρια, μάλιστα δὲ τὰ τοῦ θώρακος ἄνω. μὴ φαινομένης δὲ ἐνίοτε ταύτης, τέμνομέν τινα τῶν ἔνδον αἳ ἐπὶ τὸ τοῦ πήχεος ὀστοῦν κατ' ἴξιν καταφέρονται. εἰ δὲ τοιαῦται μὴ φαίνονται, τὴν γινομένην ἐκ τῆς συμφύσεως τῶν εἰρημένων δύο φλεβῶν τῶν λοξῶν διαιρετέον· ταύτης δὲ καί ποτε μὴ φαινομένης εἰ ὠμιαία φαίνεται, ἐκείνην τέμνε· ποίας δὲ χρὴ τέμνειν ἐν νοσήμασι, παραδείγματα τινὰ ἔχεις τάδε ἐπὶ τῶν πλευριτικῶν,

ἢ κατ' εὐθὺ τοῦ πάσχοντος μορίου φλεβοτομίας τὴν ὠφέλειαν ἐναργεστάτην φέρει. ἡ δὲ ἐκ τῆς ἀντικειμένης χειρὸς, ἢ παντελῶς ἀμυδρὰν, ἢ μετὰ χρόνον. ὀδύνας τε τῶν ὀφθαλμῶν ἰσχυροτάτας τὰς ἐν μιᾷ ὥρᾳ ἔπαυσε διαίρεσις φλεβὸς κατ' εὐθύ. ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν ὀφθαλμῶν ὀδυνώντων ἡ ὠμιαία ἢ καὶ ἀπ' αὐτῆς ἀποσχιζομένη κατ' ἀγκῶνα τέμνε), καὶ φανερῶς ἐν τάχει τὴν ὠφέλειαν δείκνυσιν. ἐπὶ δὲ πλευρᾶς πεπονθυίας ἢ πνεύμονος, ἢ διαφράγματος, ἢ σπληνὸς, ἢ ἥπατός τε καὶ γαστρὸς, ἡ διὰ μασχάλης ἐπὶ τὴν κατ' ἀγκῶνα διάρθρωσιν ἀφικνουμένη. τρεῖς γὰρ εἰσὶ τρόποι τῆς κατ' ἀγκῶνα φλεβοτομίας. ὅ τε ἔνδον καὶ ὁ ἔξω καὶ ὁ μέσος. ὁ μὲν οὖν ἔνδον ἐπὶ τῶν κάτω τοῦ τραχήλου πεπονθότων ὠφέλιμος. ὁ δὲ ἐκτὸς, ἐπὶ τῶν ὑπὲρ τούτου ἢ πρόσωπον, ἢ κεφαλήν. ὁ μέσος δὲ τόπος ἐνίοτε ἀμφοτέρας ἔχει τὰς ἀποσχιζομένας φλέβας εἰς τὸ πρόσω τῆς χειρὸς ἐκτεινομένας, ἐνίοτε δὲ διὰ ταχέων εἰς ταὐτὸν ἀλλήλαις ἰούσας κατὰ τὴν καμπὴν τῆς διαρθρώσεως.

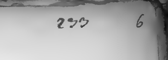

Gr fol.201.
pag 236
2

Gr. Fol. 202vo
Lat. Fol 29.
page 157
3

Gr. Fol. 192
Lat. Fol. 88.
pag 228
4

Gr. Fol.195vo
Lat. Fol 91.
pag 225
5
grav.

Gr. Fol. 199.
Lat Fol. 95

Gr. Fol. 200
Lat.-Fol. 96

grav

pag 247 8

lat. Fol. 44vo

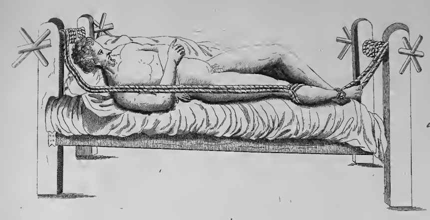
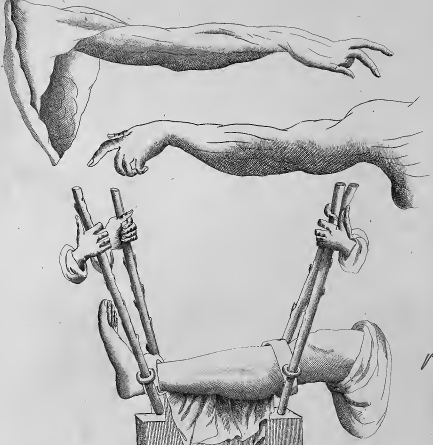
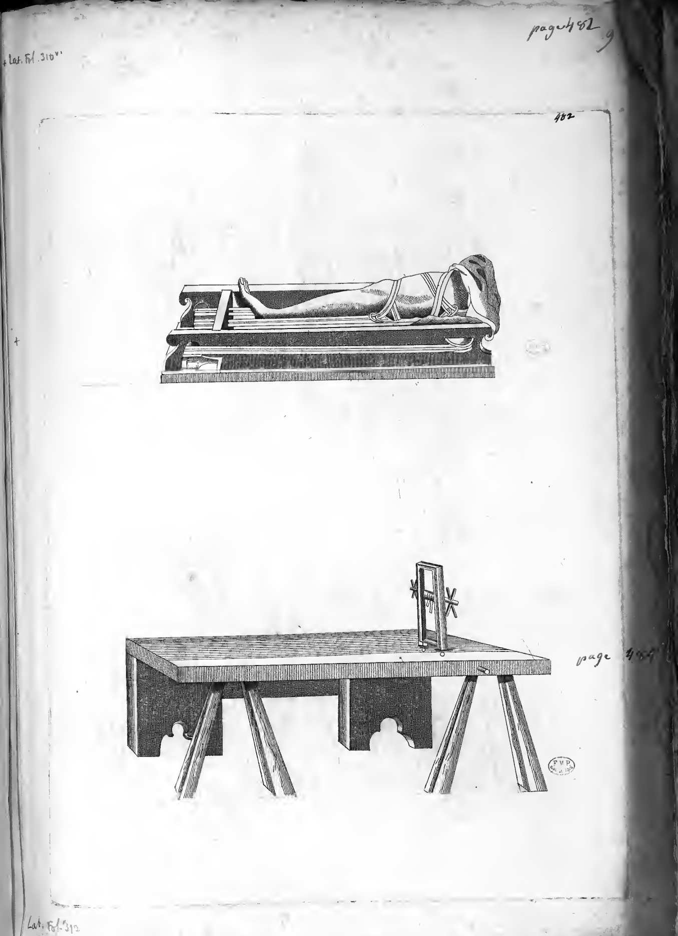

figure grave a la pag 175

pria a la pag 199

Lat. Fol. 66

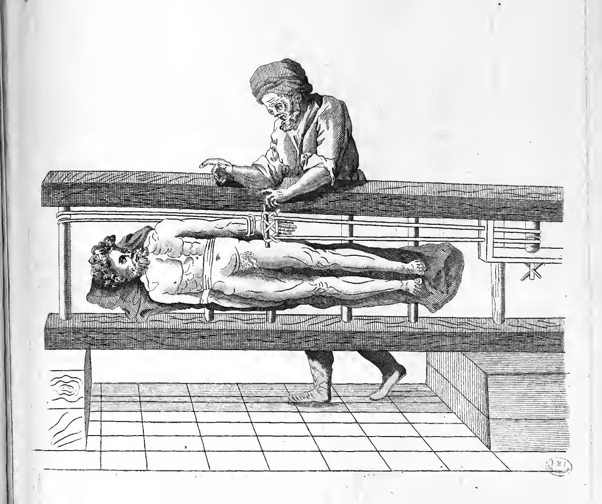
page 490

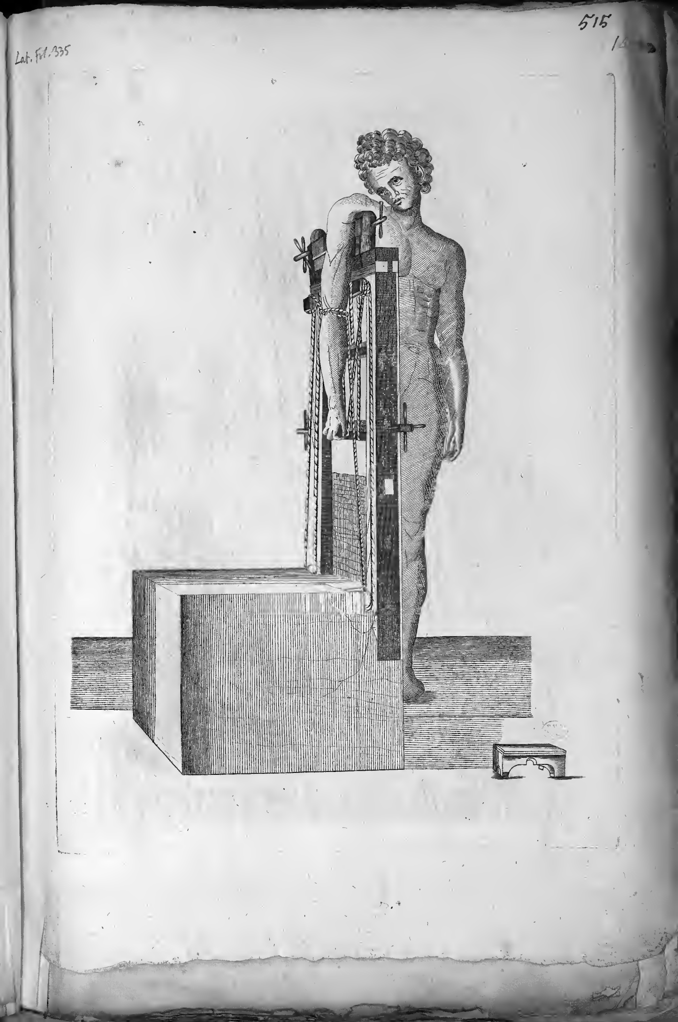

lat. Fol. 323v.

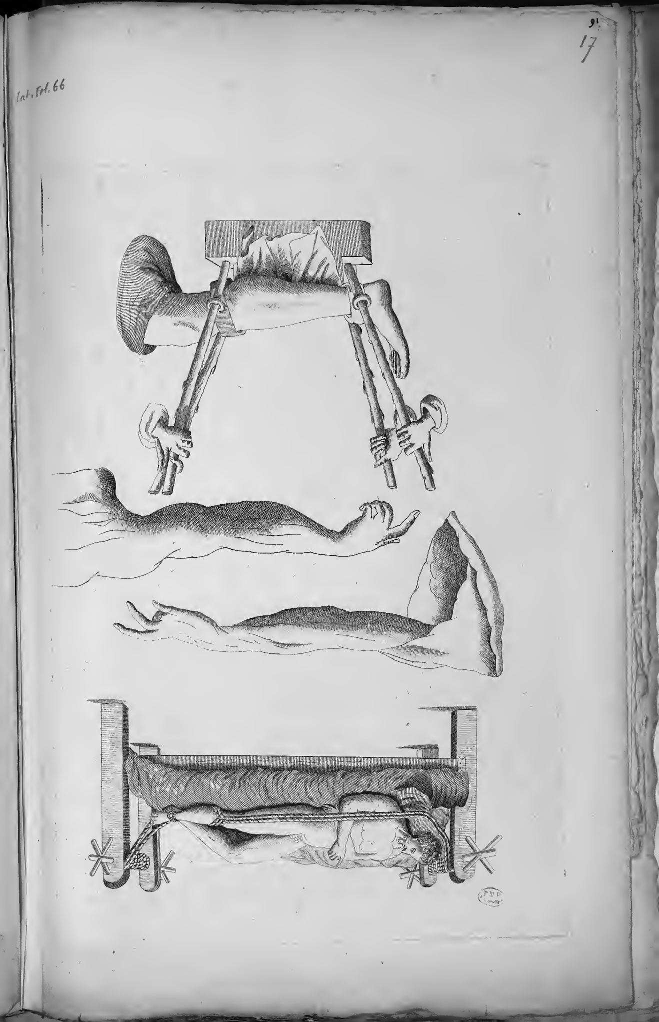
page 500.
13

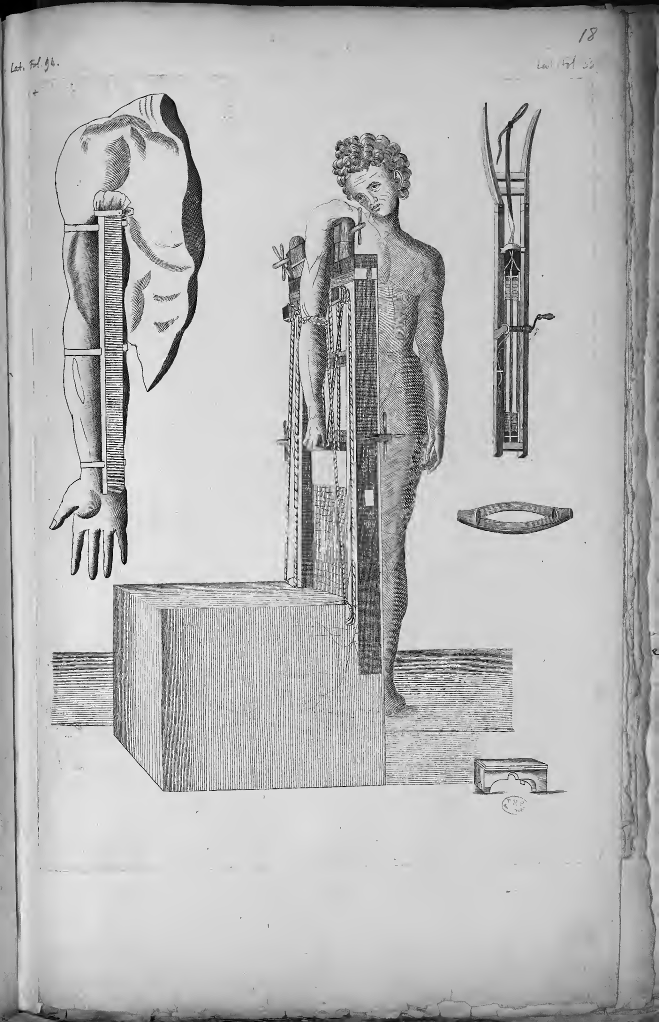
p. 500.

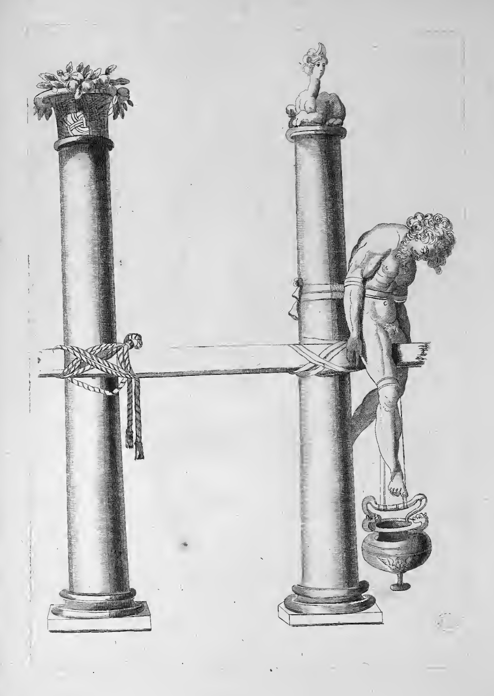
Lat. Fol. 92.

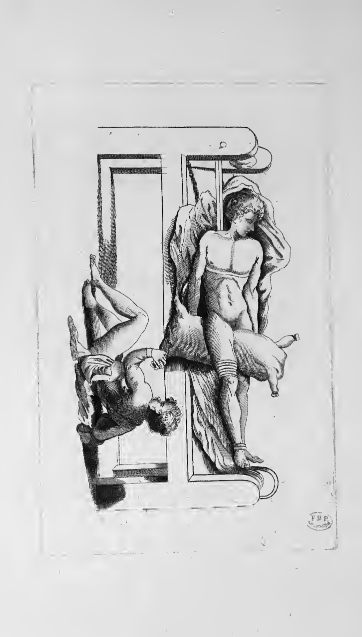

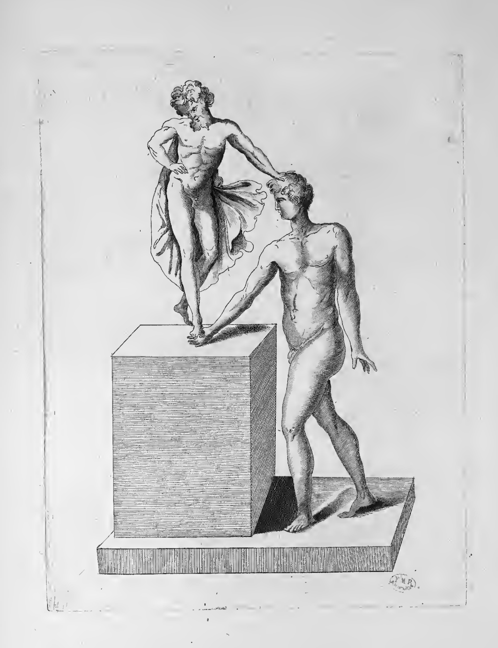

Fol. 204v.
20

Fol. 219

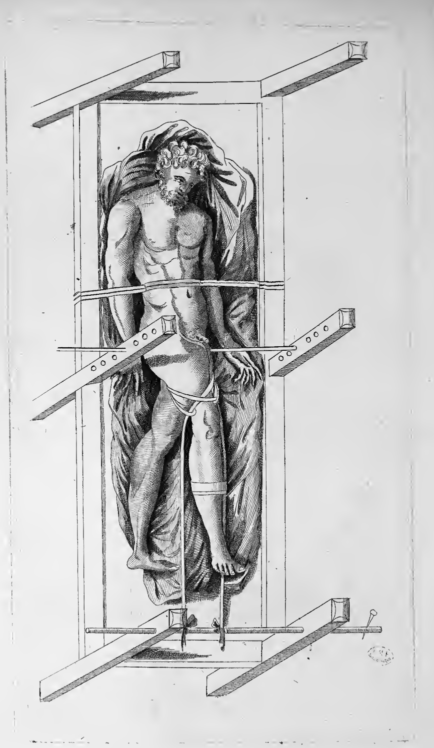

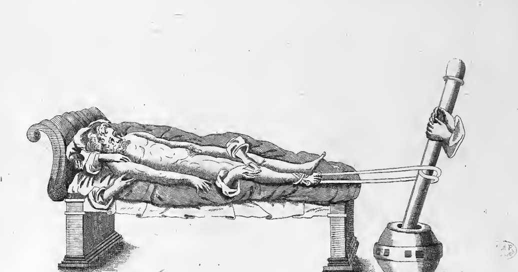

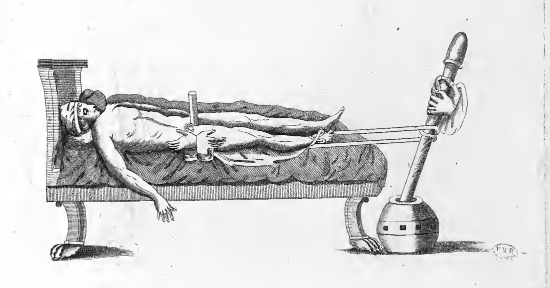

Lat Fol. 42

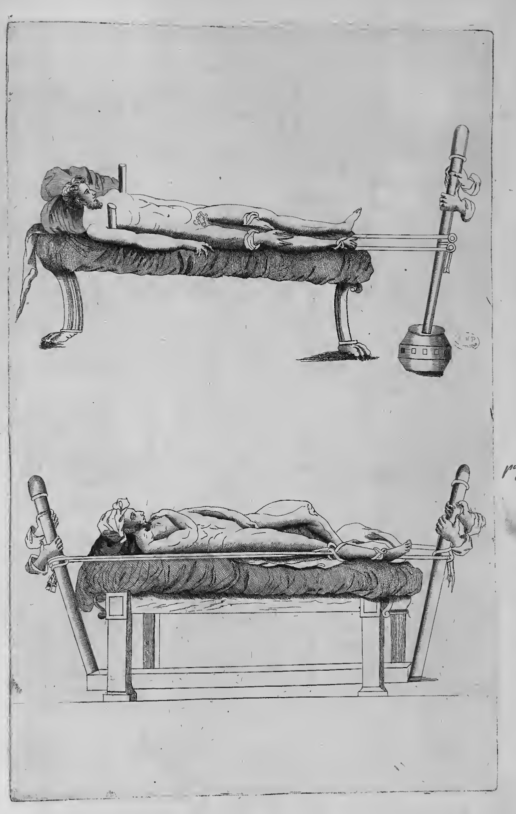
page 172

lat. Fol. 42vo

Lat. Fol. 43

page 173

29

pag 174

Lat. Fol. 43v

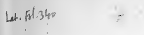

page 289
30

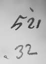
Lat. Fol. 320

pag 497 31

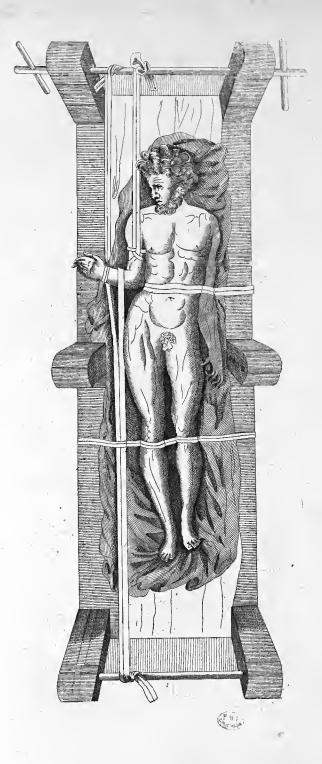
page 502

Lat. Fol. 327

Lat. Fol. 340

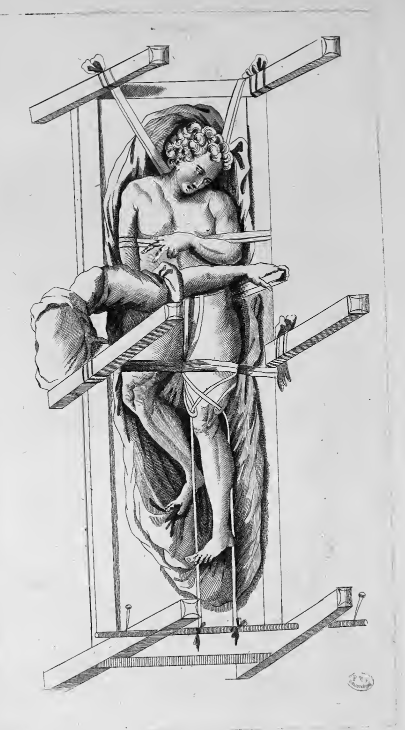

521
32

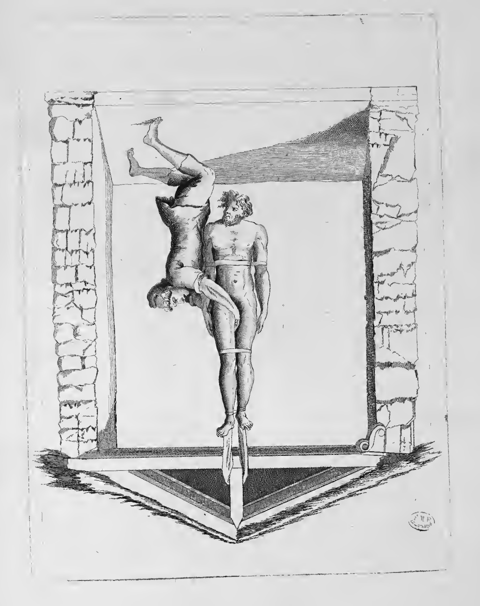

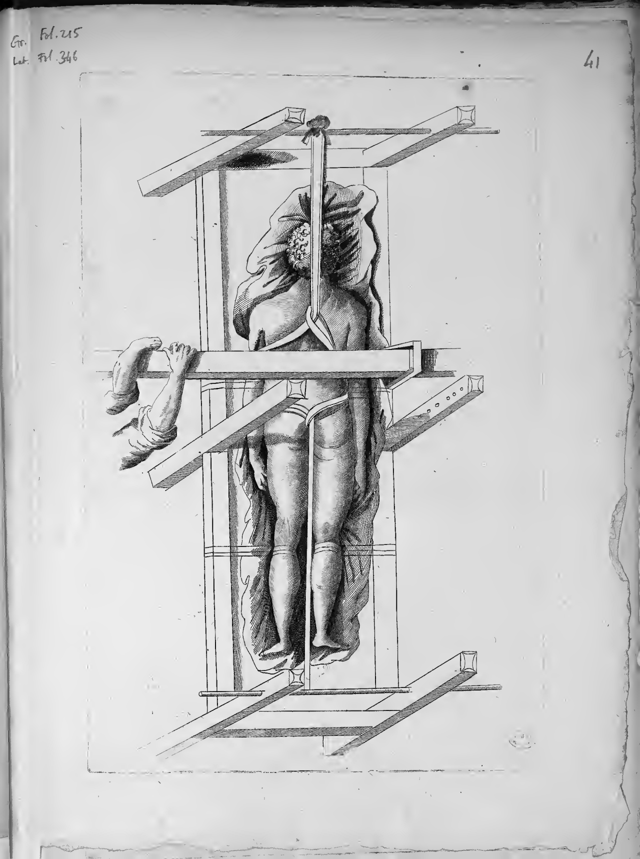

Lat. Fol. 341

Gr. Fol. 215
Lat. Fol. 346

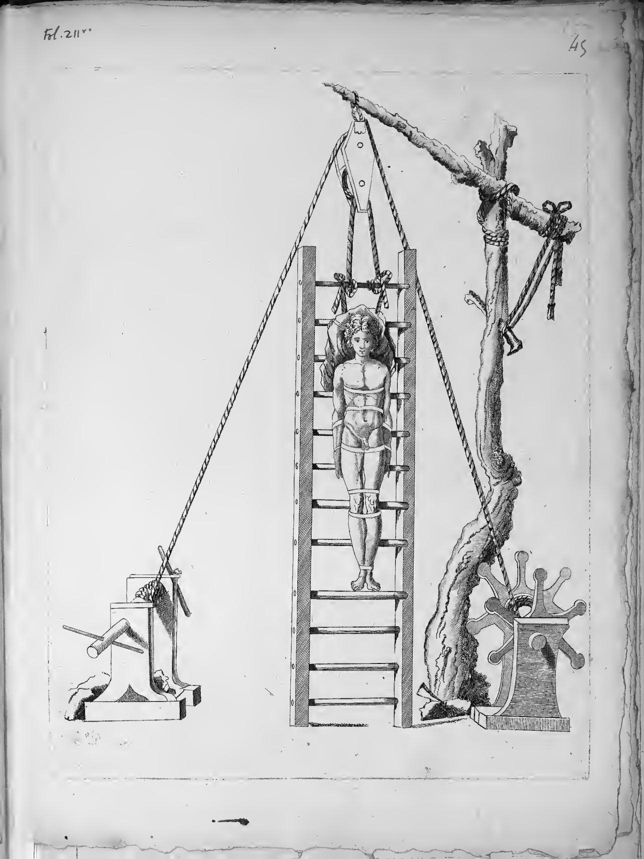
Gr. Fol. 215
Lat. Fol. 346

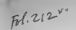

Fol. 212 v°

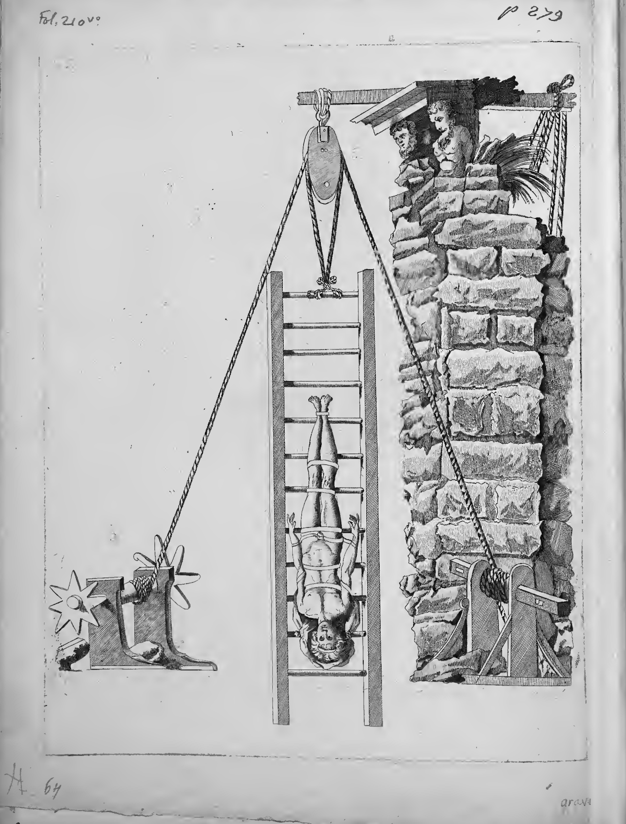
Fol. 213

48

Fol. 210v°

p 279

H 64

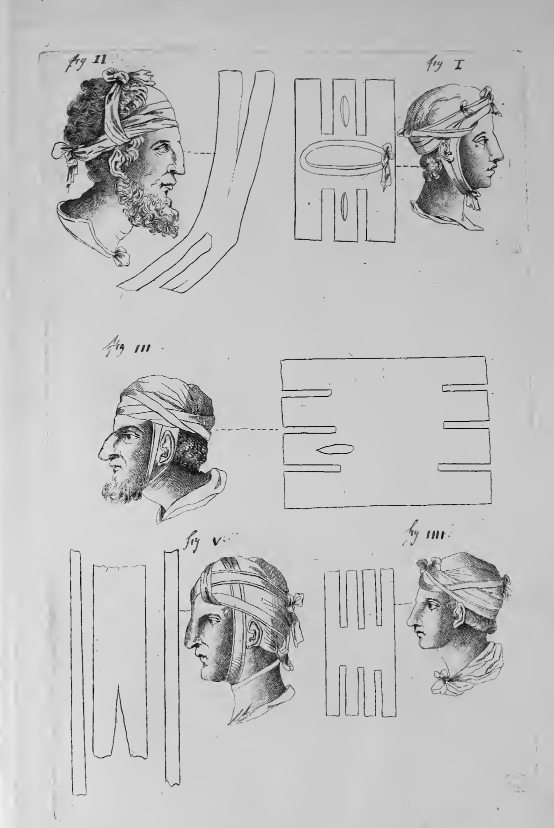

fig II
fig I
fig III
fig V
fig IIII

fig VIII
fig VI
fig X
fig IX
fig XII
Figure XI
Figure XIIII
Figure XIII

page 424

54

figur aliter
figur XIX
fig XVIII
fig XVII
figur XVI
fig XXIII
fig XXII
figu XXI
fig XXVI
fig XXIIII

55
fig XXXI
fig XXX
fig XXIX
fig XXVIII
fig XXXVI
fig XXXV
fig XXXIII
fig XL
fig XXXVIII
fig XXXVII
fig XLII

page 434
56

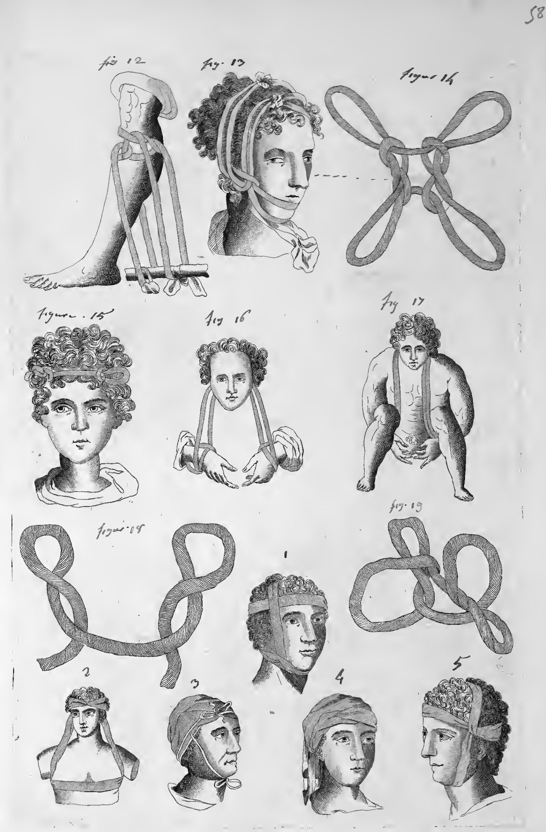

fig XLV
fig XLIIII
fig XLIII
fig XLVIII
fig. XLVII
fig XLVI
fig LI
fig. L
fig. XLIX
LV
fig. LIIII
fig LIII

prix p. 441
p. 442

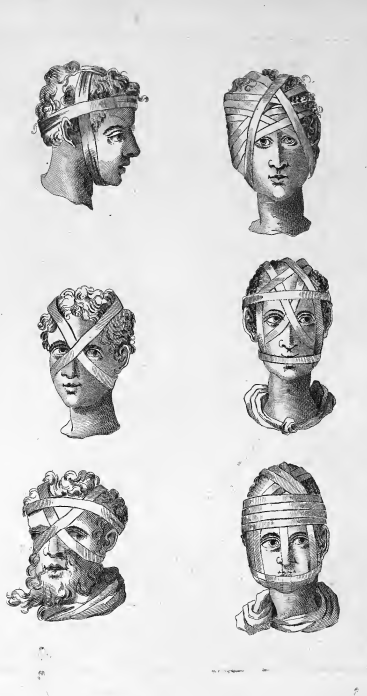
57

P474
58

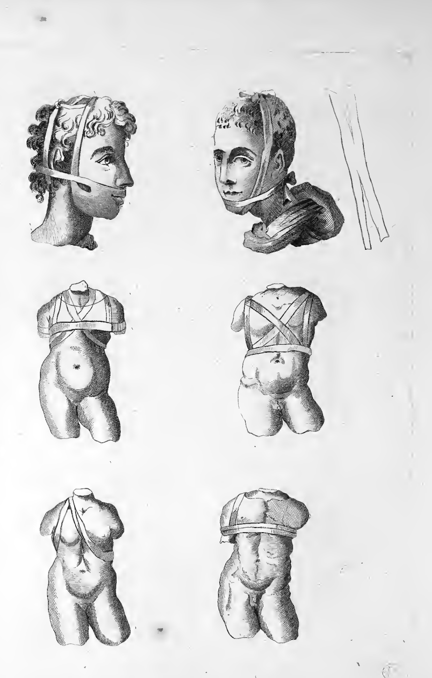

Les 5 têtes sont du volume Anglois —

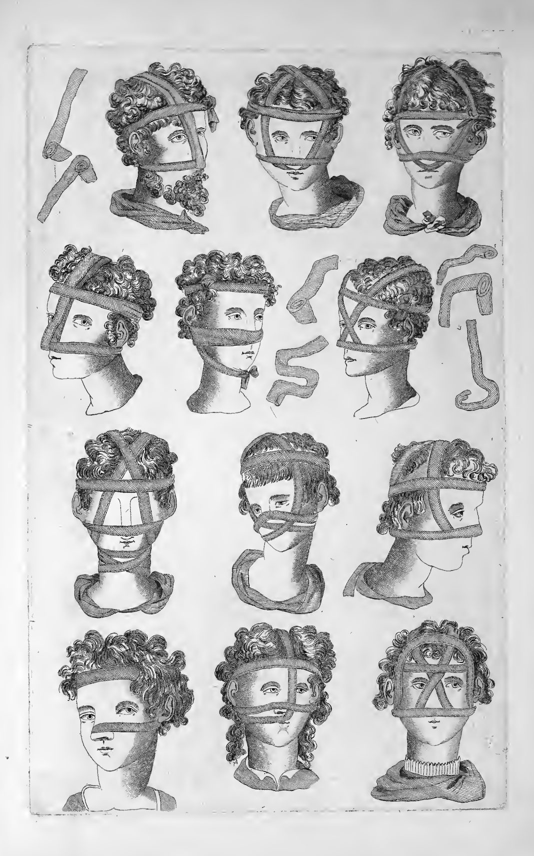

O grav

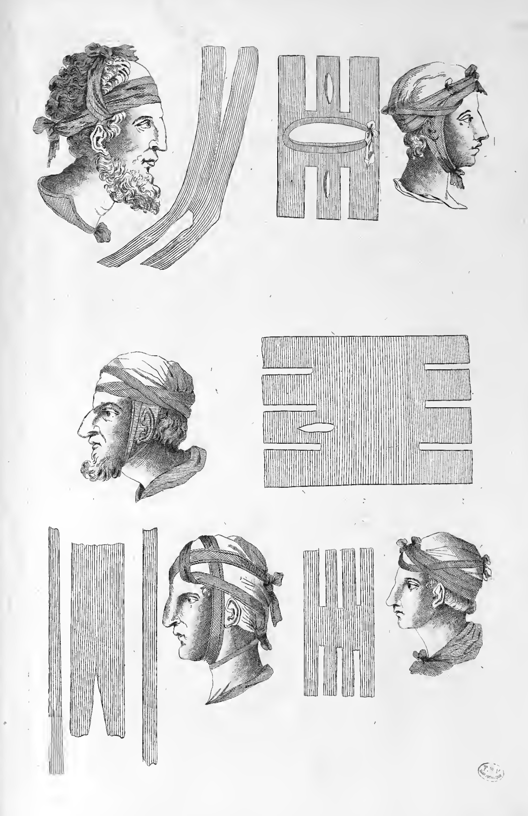

62
O gravé

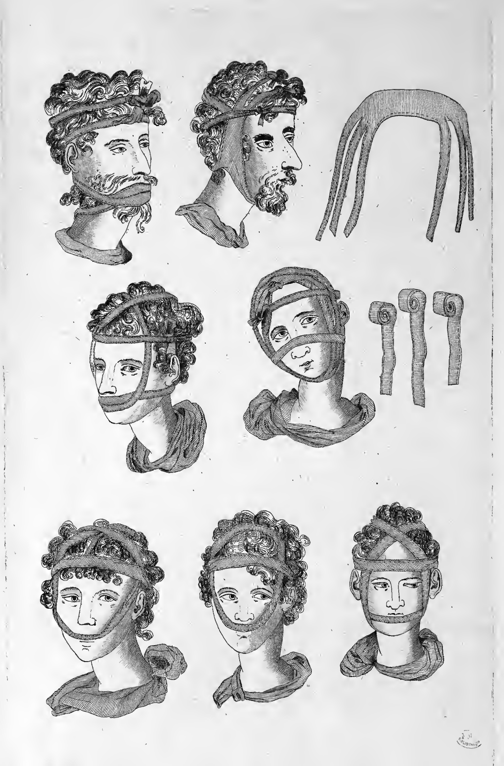

fig LXXIX

fig LXXVIII

fig LXXVII

fig LXXXII

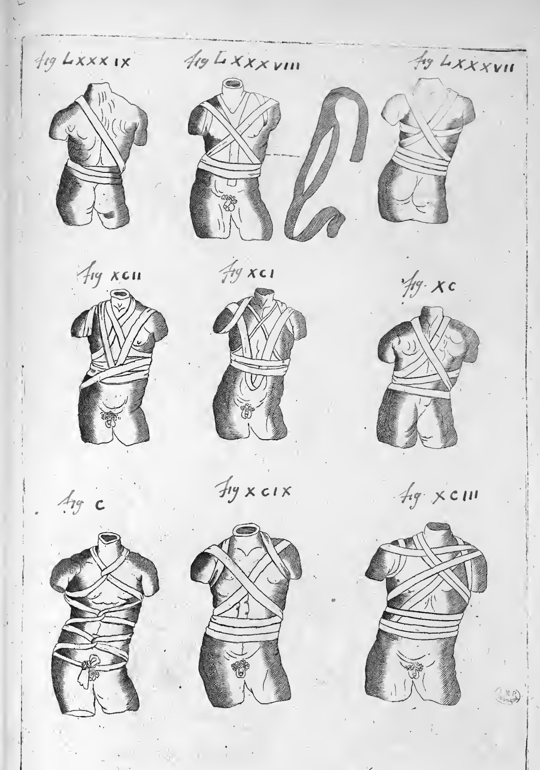
fig LXXXI

fig. LXXX

fig LXXXVI

fig LXXXIII

fig LXXXIII

fig LXXXIX
fig LXXXVIII
fig LXXXVII
fig XCII
fig XCI
fig. XC
fig C
fig XCIX
fig XCIII

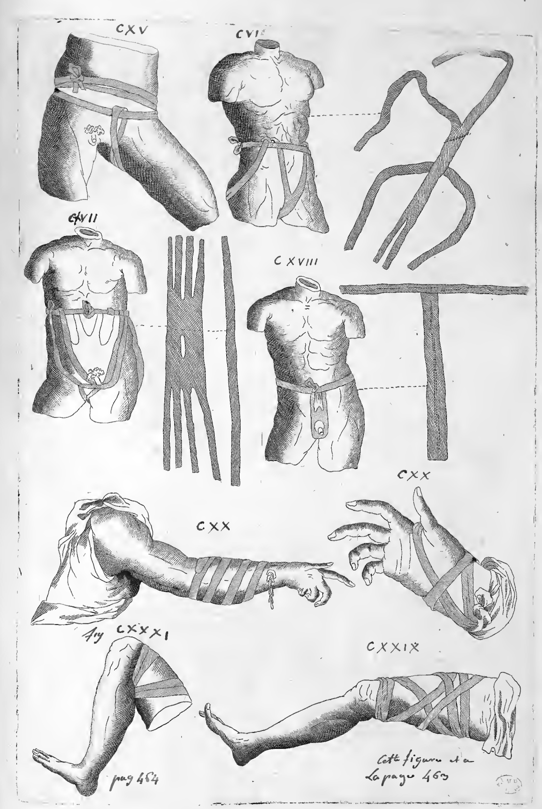
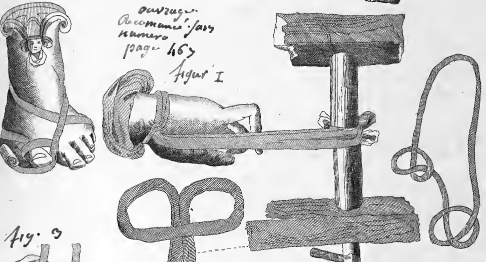

CXV
CXVII
CXVIII
CXX
CXX
CXXIX
pag 454

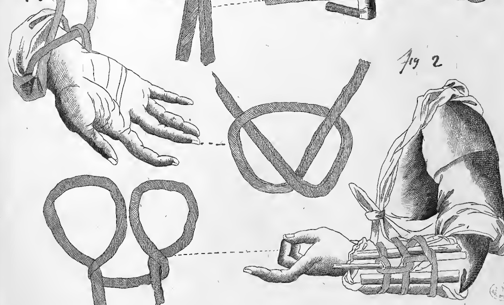

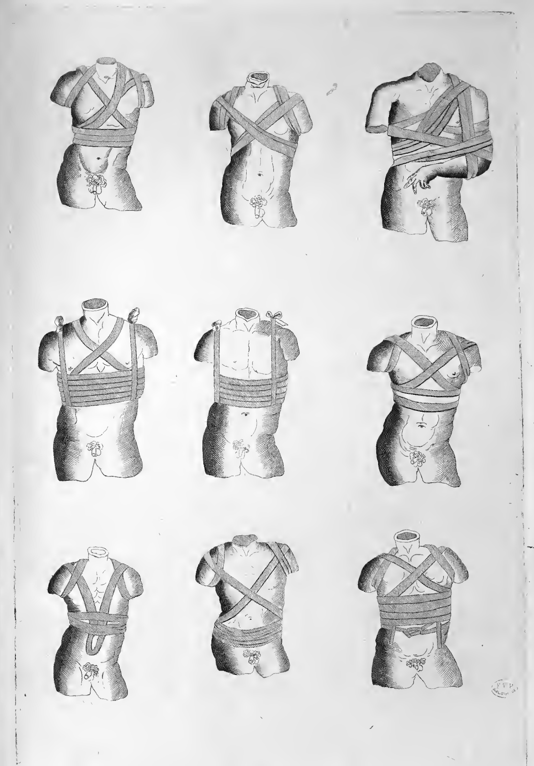
fig. 4
fig 5
fig. 6
fig. 8
fig. 7
fig 10
fig 9
fig 11

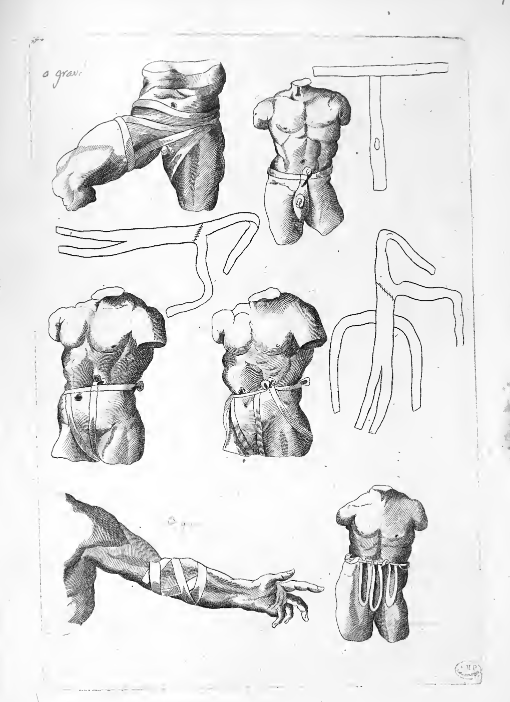

fig CXXXV
fig CXXXIIII
fig CXXXII

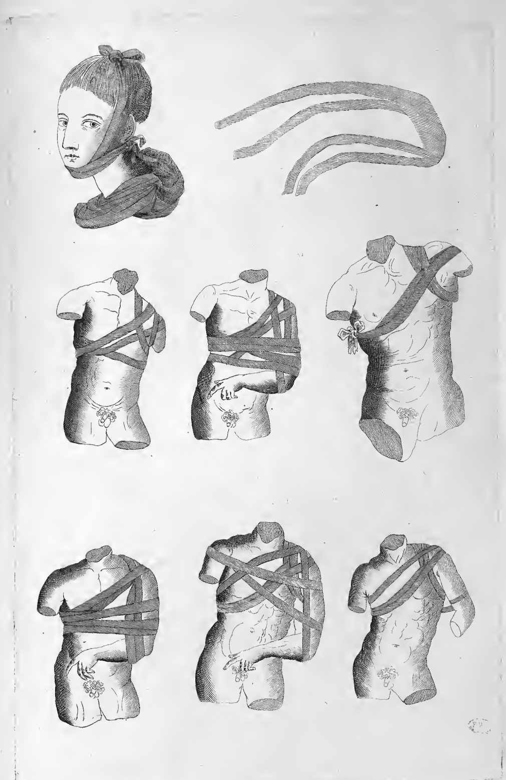

fig CXXXVI
ouvrage Recommandé sans numero page 467
figur I

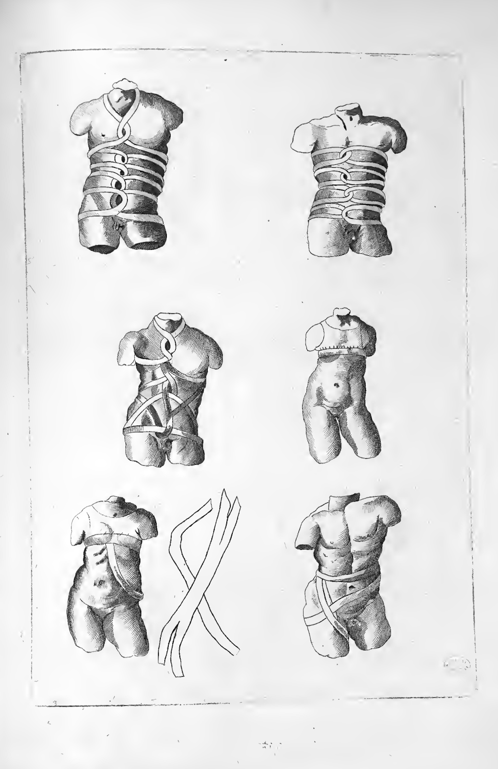

fig 3

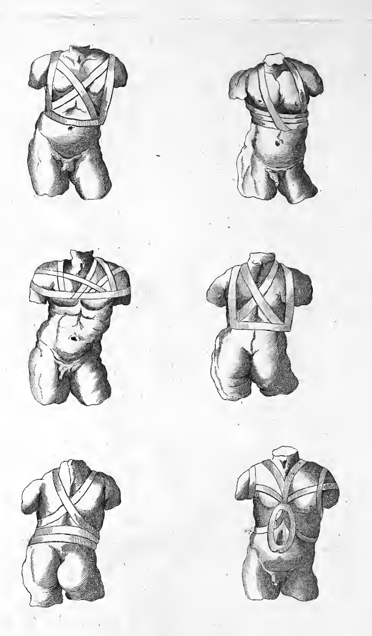

fig 2

a grav.

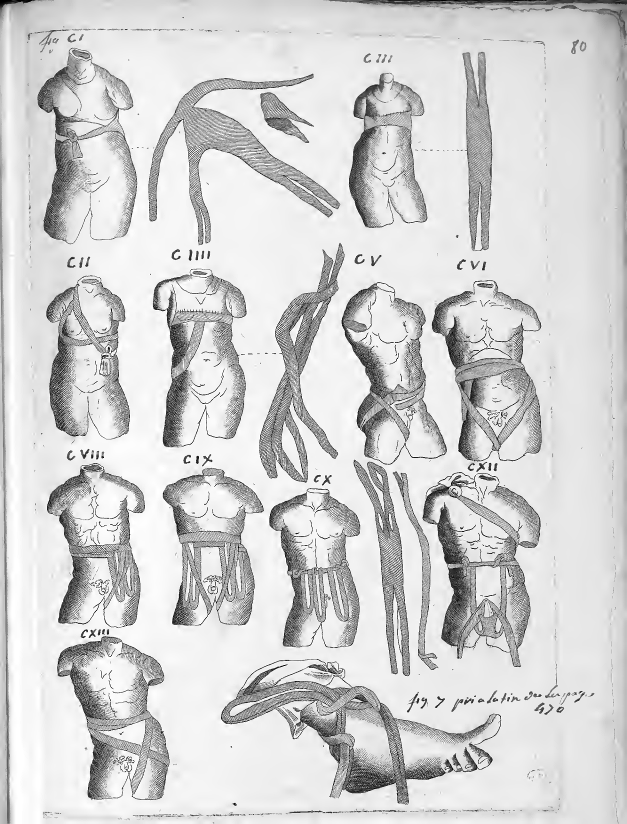
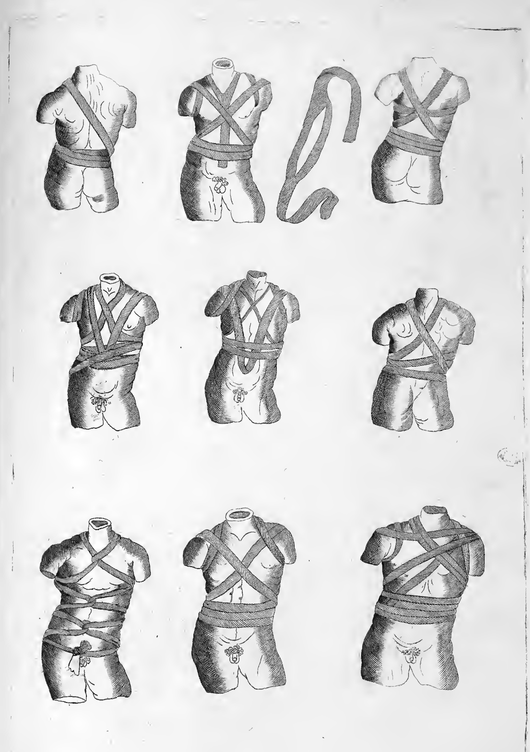
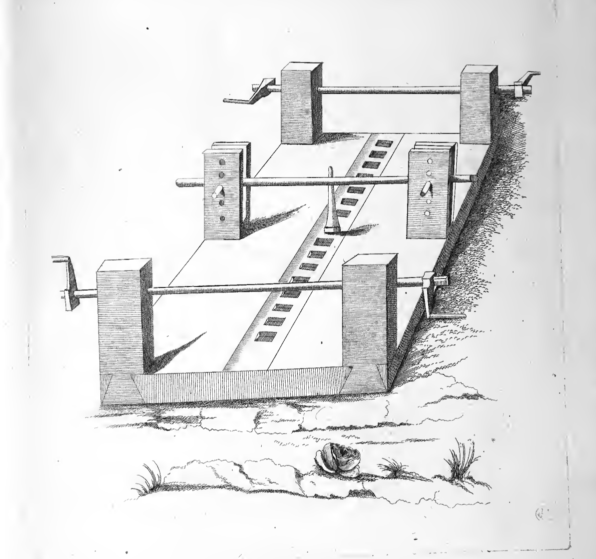

fig CI
C III
C II
C IIII
C V
C VI
C VIII
C IX
C X
C XII
C XIII
fig 7 pri a latin de la page 470

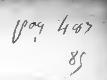

Fig LXX
Fig LXXI
Fig LXXII
Fig LXXIII
Fig LXXIIII
Fig LXXV
Fig LXXVI

grave

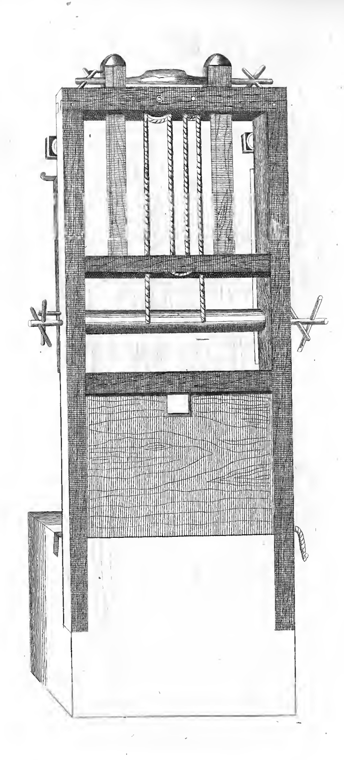

Pag 407
85

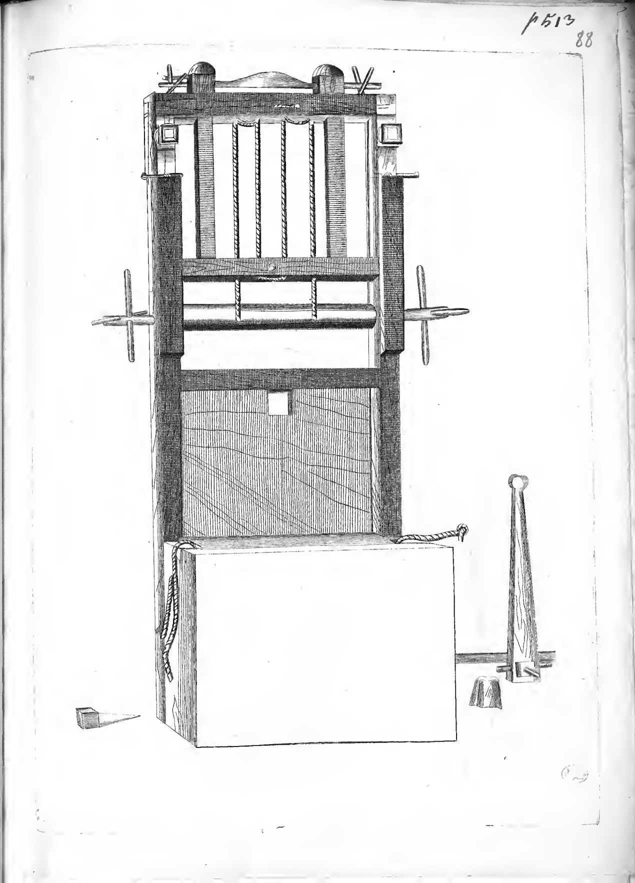

86

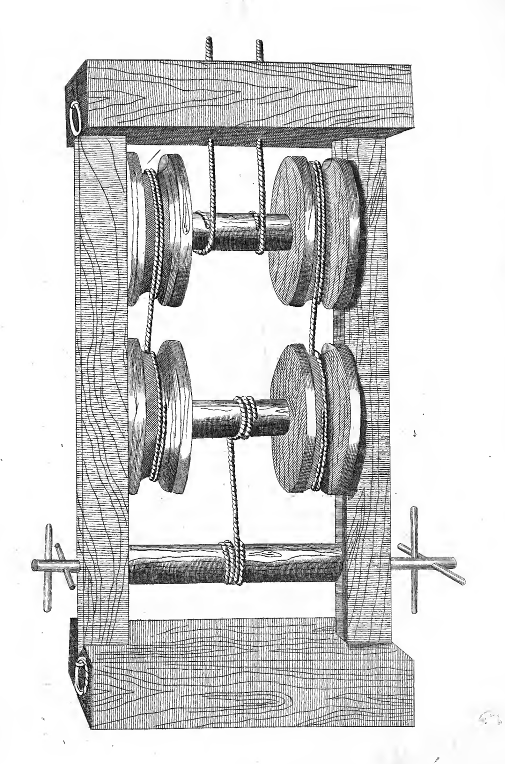
524

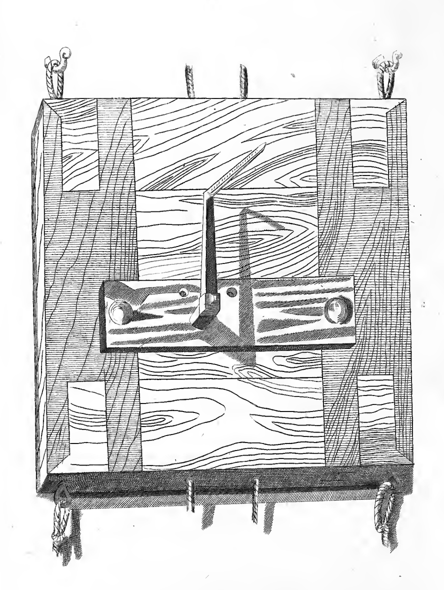
pa 512

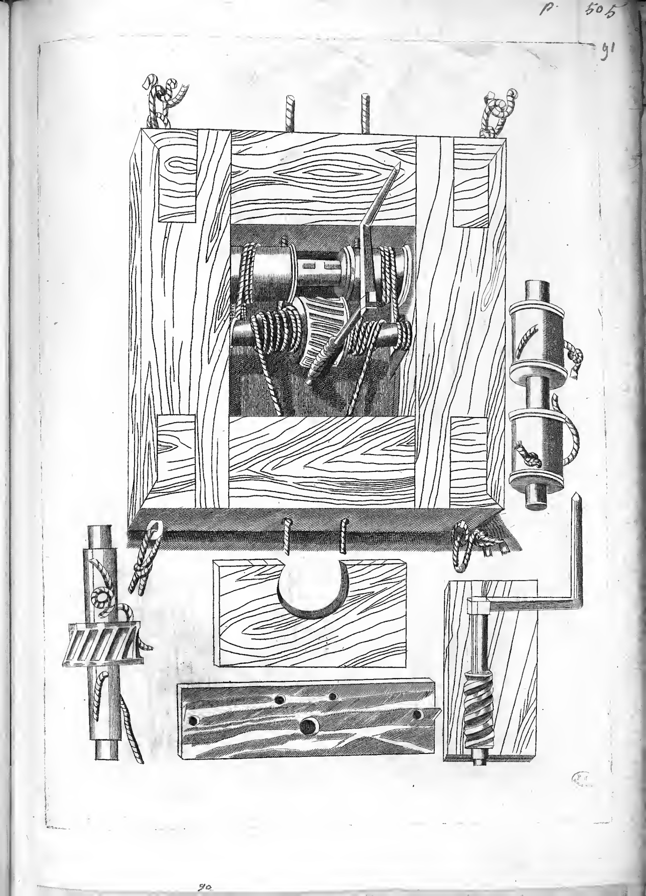
87

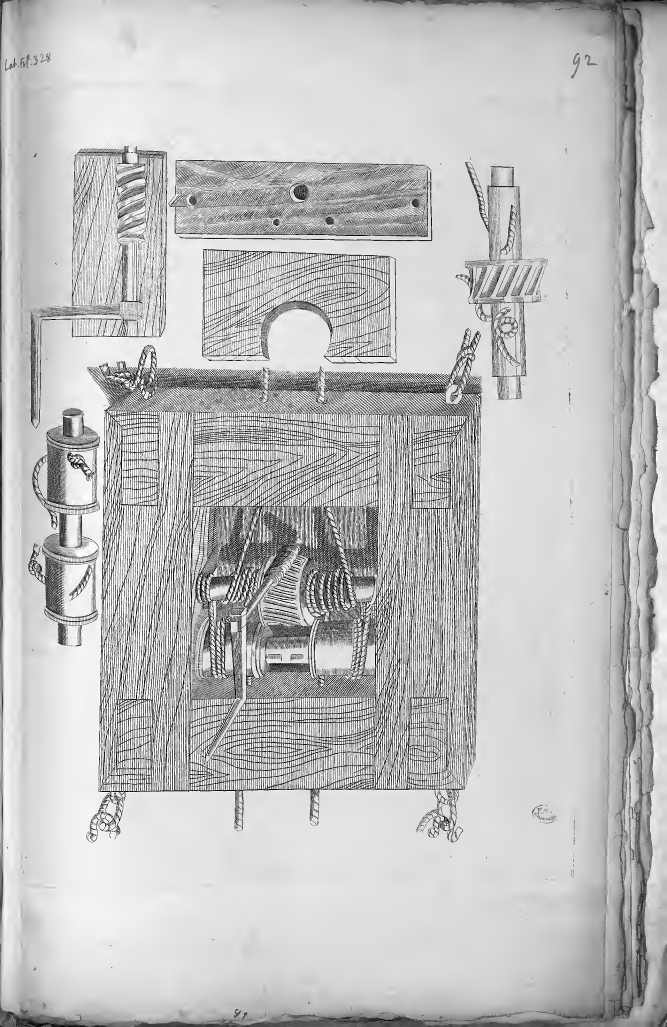

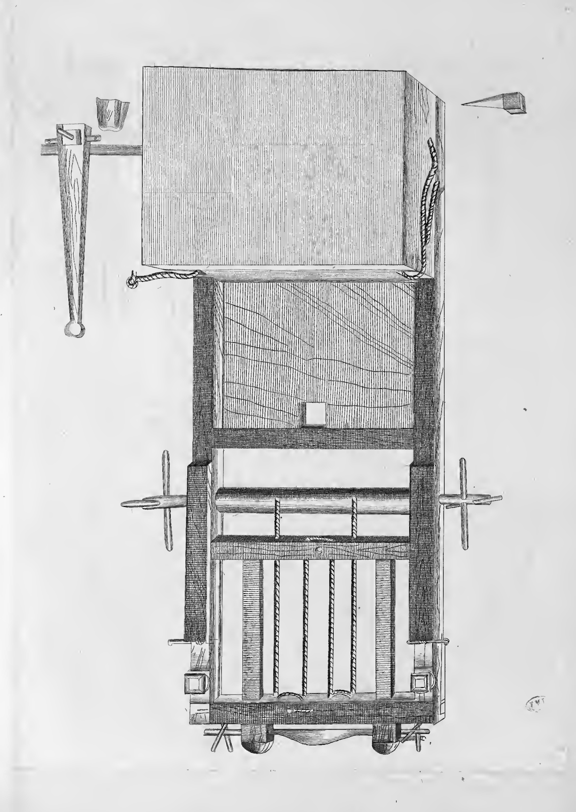

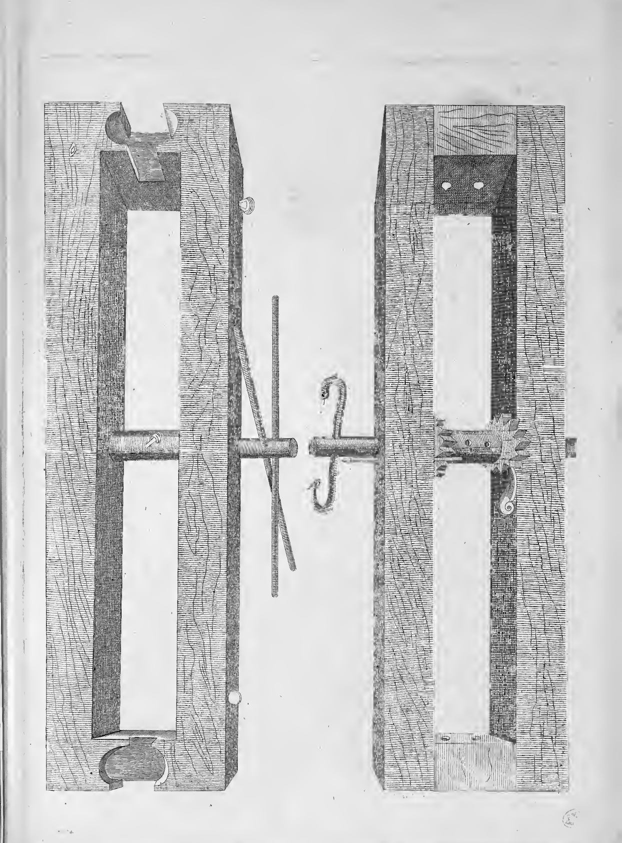

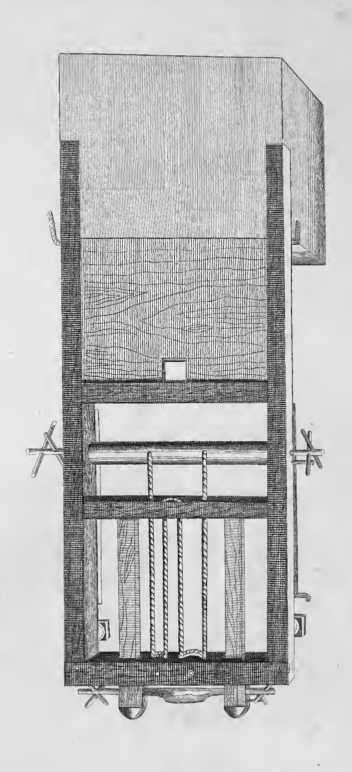

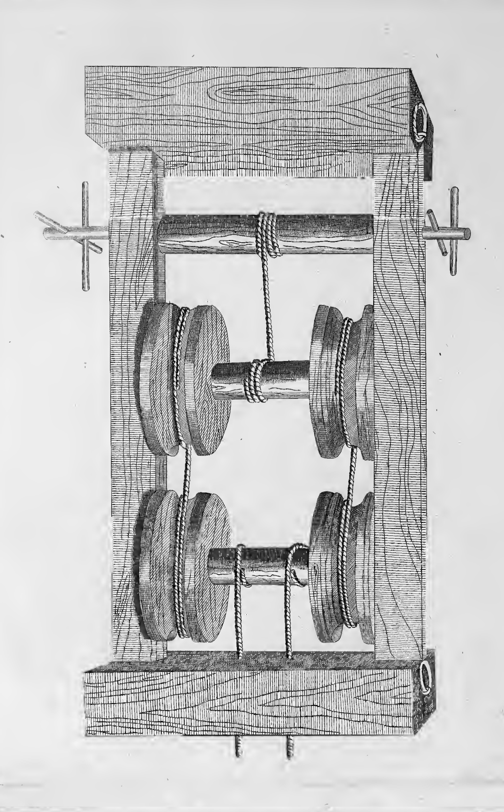

p. 505
91
90

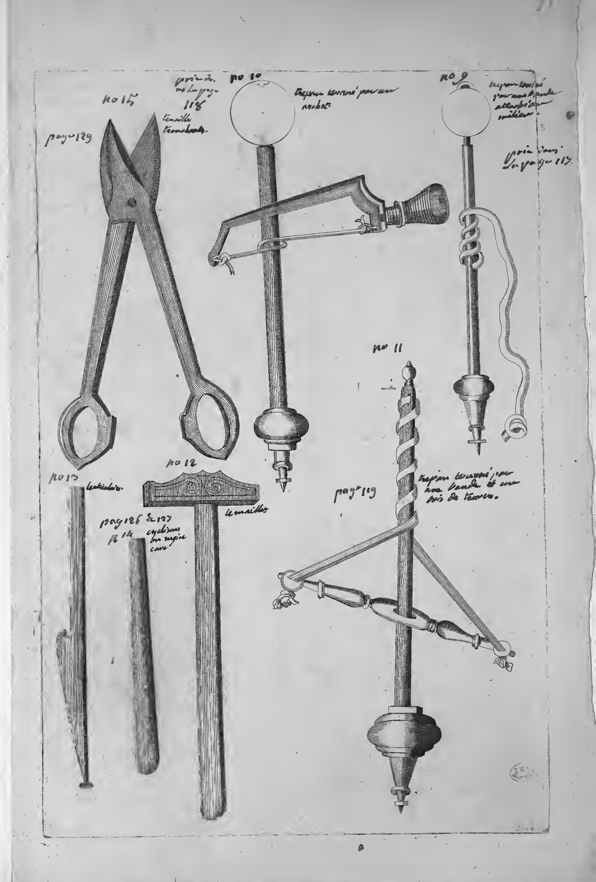

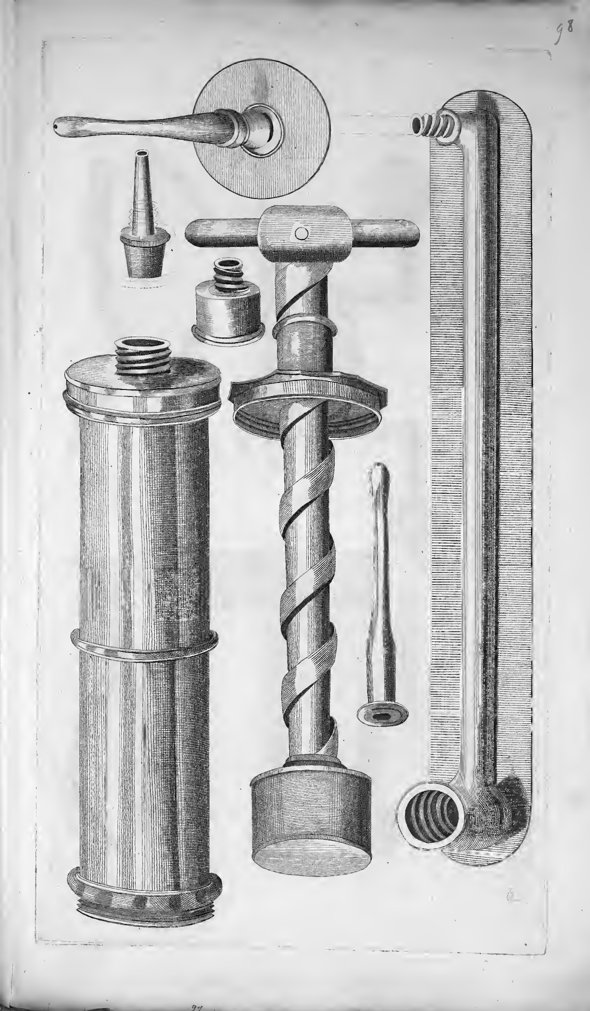

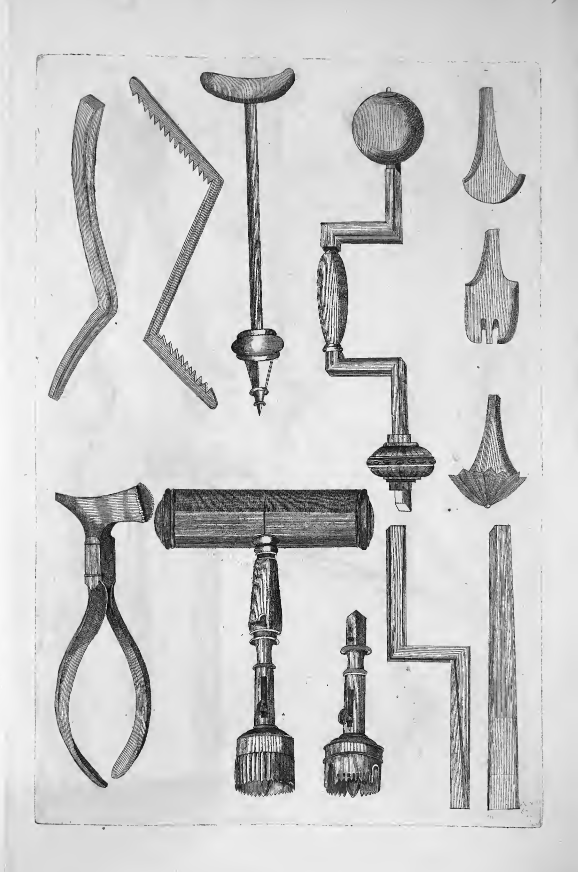

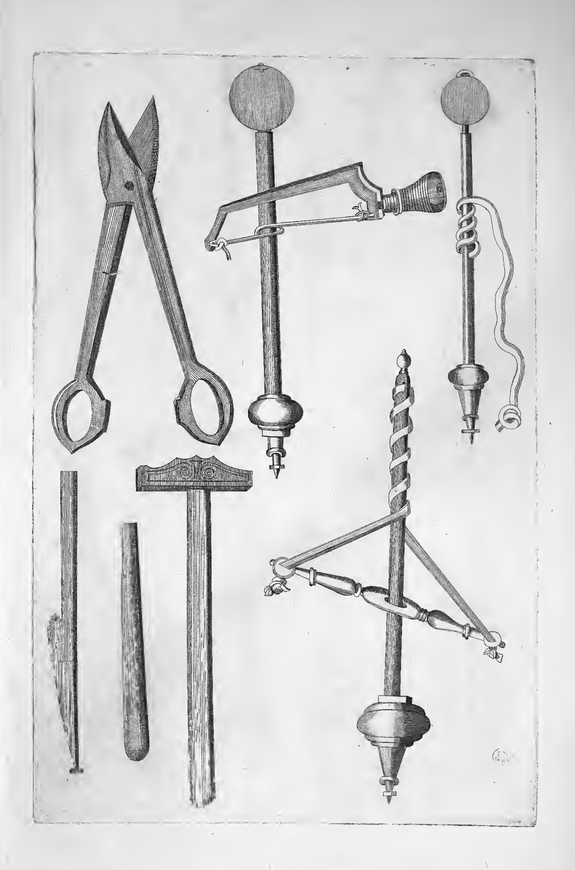

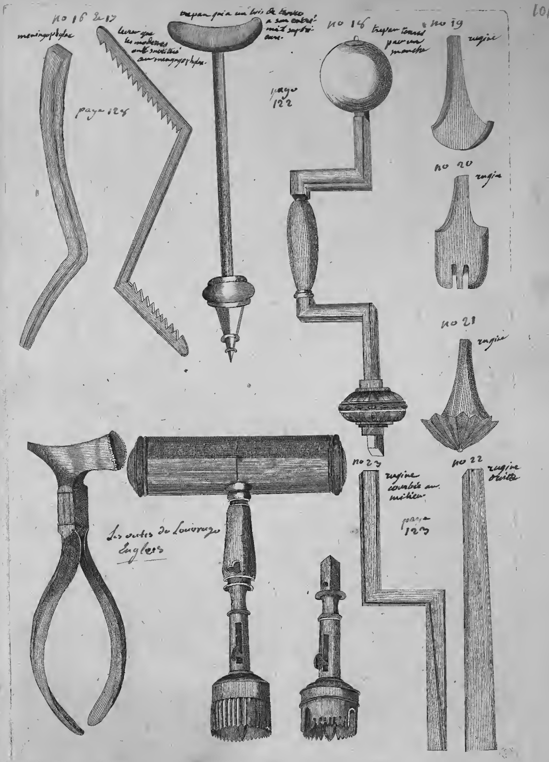

no 15
page 129
tenaille tranchante.
118
no 10
trepan tourné par un archet.
no 9
voir dans la page 117.
no 11
page 129
no 12
tenailles
no 13
lenticulaire.
pag 126 & 127
no 14
cave

no 16 & 17
meningophylax
page 124
page 122
no 18
no 19
rugine
no 20
rugine
no 21
rugine
no 23
rugine
courbée au milieu
no 22
rugine
page 123

Les outils

page 115

102

